

**T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE ANABİLİM DALI**

**BABUR-NÂME'NİN [245a-304b] ARASINDAKİ BÖLÜMÜ
(METİN, GRAMATİKAL DİZİN VE SÖZLÜK)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAKAN TERZİOĞLU

DANIŞMAN

PROF. DR. MÜNEVVER TEKCAN

KOCAELİ 2016

**T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE ANABİLİM DALI**

**BABUR-NÂME’NİN [245a-304b] ARASINDAKİ BÖLÜMÜ
(METİN, GRAMATİKAL DİZİN VE SÖZLÜK)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAKAN TERZİOĞLU

DANIŞMAN

PROF. DR. MÜNEVVER TEKCAN

KOCAELİ

2016

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE ANABİLİM DALI

BABUR-NÂME'NİN [245A-304B] ARASINDAKİ BÖLÜMÜ
(METİN, GRAMATİKAL DİZİN VE SÖZLÜK)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Hakan Terzioğlu

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No:

30.06.2016/13

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Adnan Rüştü Karabeyoğlu

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Münevver Tekcan

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Ümit Özgür Demirci

KOCAELİ, 2016

ÖNSÖZ

Tarihi kişiliğinin yanında kaleme aldığı eserlerle de Türk dili ve edebiyatı için büyük öneme sahip olan Babur, Türk tarihinin önde gelen şahsiyetlerinden biridir. Çağatay edebiyatı, şiirde Ali Şir Nevâyî ile klasik şeklini bulmuş, nesir alanında ise Babur ile zirveye ulaşmıştır. Babur'un ve Doğu Türkçesinin en önemli eserlerinden biri olan *Babur-nâme*'nin [245a-304b] arasındaki bölümünün, yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada transkripsiyonlu metni verilmiş, sözlüğü ve gramatikal dizini hazırlanmıştır. *Babur-nâme*'nin dil özelliklerini ve söz varlığını ortaya koymak bu tezin temel amacıdır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünde Babur'un hayatı, kişiliği ve eserleri ile Babur Devleti'nin tarihi hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde *Babur-nâme*'nin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Metin kurulurken *Babur-nâme*'nin Haydarâbâd nüshası esas alınmıştır.

Üçüncü bölümde metinde geçen sözcüklerin gramatikal dizini ve sözlüğü hazırlanmıştır. R. Rahmeti Arat'ın *Kutadgu Bilig* adlı eserindeki yöntemle bağlı kalınarak gramatikal dizini hazırlanmıştır. Türkçe kelimelerin Eski Türkçedeki karşılıkları verilirken Clauson'un *An Ethymological Dictionary of Pre Thirteenth-Century Turkish* adlı sözlüğü esas alınmıştır. Hazırladığımız sözlük bu yönüyle karşılaştırmalı sözlük özelliği de taşımaktadır. Çalışmamızda kişi ve yer adları dizini ayrı bir bölümde verilmiştir. Metinde geçen kişi ve yer adlarının okunuşunda R. Rahmeti Arat'ın *Vekayi* adlı çalışması esas alınmıştır.

Dördüncü bölümde ise sonuç ve metnin söz varlığını gösteren istatistiksel bilgiler ve tablolar, metnin tıpkıbasımından örnekler, Babur'un şeceresi ile ilgili tablolar ve Babur Devleti'nin sınırlarını gösteren harita verilmiştir.

Tez hazırlama sürecimde yardımını esirgemeyen Değerli Eşim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Sevil Keskin Terzioğlu'na; pek çok konuda yardımını gördüğüm Ar. Gör. Serpil Yazıcı Şahin'e; çalışmamın başından sonuna kadar yardımcı olan, yol gösteren, kaynaklara ulaşmamı sağlayan, engin bilgisinden yararlandığım değerli hocam Prof. Dr. Münevver Tekcan'a teşekkürlerimi sunarım.

Hakan TERZİOĞLU

İstanbul 2016

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
ÖZET	3
ABSTRACT	4
KISALTMALAR	5
1. GİRİŞ	6
1. 1. BABUR	6
1. 1. 1. Hayatı	6
1. 1. 2. Kişiliği	8
1. 1. 3. Eserleri	10
1. 2. BABUR DEVLETİ	12
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	17
2. METİN	18
3. DİZİN SÖZLÜK	130
3. 1. Özel Adlar Dizini	348
3. 1. 1. Kişi ve Boy Adları Dizini	348
3. 1. 2. Yer Adları Dizini	362
4. SONUÇ	379
5. KAYNAKÇA	381
6. EKLER	386
6. 1. Metin Tıpkıbasımından Örnek	386
6. 2. Babur'un Şeceresine Dair Tablolar	398
6. 3. Harita	401
ÖZGEÇMİŞ	402

ÖZET

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma, klasik Çağatay edebiyatının nesir alanındaki en önemli eserlerinden biri olan *Babur-nâme*'nin [245a-304b] arasındaki bölümü incelenmiştir. Çalışma dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde, Babur'un hayatı, kişiliği ve eserlerinden kısaca söz edilmiş ve Babur Devleti'nin tarihi hakkında temel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, çalışmamıza Haydarâbâd nüshası esas alınmıştır. Üçüncü bölümde metnin sözlüğü ve dizini hazırlanmıştır. Dizin hazırlanırken R. Rahmeti Arat'ın *Kutadgu Bilig* adlı çalışmasındaki dilbilgisi sıralaması esas alınmıştır. Metinde geçen özel adlar, kişi adları ve yer adları olarak ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise metnin tıpkıbasımından örnekler, Babur'un şeceresi ve Babur Devleti'nin sınırlarını gösteren haritalar verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Babur, dizin, Çağatay Türkçesi, Babur Devleti.*

ABSTRACT

This study, which has been prepared as a master thesis, concerns with the pages [between 245a-304b] of Baburname that known as one of the most beneficial worjs in the field of prose of Chagatai Language. The study consists of four chapters. In the first chapter, Babur's life and personality, and his works are mentioned, and basic information about the history of the Babur State is given. In the second chapter, the text with transcription of the pages is studied. The text has been prepared according to the copy of Haydarabad. Index and dictionary of the text are studied in the third chapter. Index has been prepared with the help of grammatical sequence of *Kutadgu Bilig* by R. Rahmeti Arat. Proper names, identity and place names in the text have respectively been studied. In the fourth chapter, some examples from the original text, Babur's family and some maps which display the boundries of the State of Babur are given.

Key Words: *Babur, index, Chagatai Turkish, Babur State.*

KISALTMALAR

Ar. : Arapça

bkz. : Bakınız

c. : Cilt

çev. : Çeviren

EDPT: *An Ethymological Dictionary of Pre Thiteenth-Century Turkish*

ET. : Eski Türkçe

Far. : Farsça

haz. : Hazırlayan

İA : İslam Ansiklopedisi

MK. : Mahmut Kaşgarlı

Moğ. : Moğolca

s. : Sayfa

S. : Sayı

Soğd. : Soğdca

TDK: Türk Dil Kurumu

TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TDTEA: Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi

TTK: Türk Tarih Kurumu

Yay. : Yayınları

1. GİRİŞ

Babur Devleti'nin kurucusu olan, kurduğu devlet ve tarihte oynadığı rol bakımından Türk tarihinin en önde gelen şahsiyetlerinden Babur¹, 1483-1530 yılları arasında yaşamıştır. Tarih bilimi için Güney Asya'da kendi adıyla anılan Babur Devleti'ni kurmasıyla önemli bir yere sahiptir. Devlet adamı olmasının yanında şair ve edebiyat nazariyatçısı ,bestekâr ve yazı (hat) mucidi de olan Babur, diğer taraftan mimarlık, peyzaj mimarisi, astronomi, zooloji, botanik, fıkıh gibi birçok konuyla ilgilenen çok yönlü bir insandır.

Babur, tarih bilimi için olduğu kadar güçlü edebî yönüyle dil ve edebiyat araştırmalarının da konusu olmaktadır. Ali Şir Nevayî'den sonra Çağatay edebiyatının değil, bütün Türk edebiyatın en güzel mensur örneklerinden birini ortaya koymuştur.

Bu çalışmada öncelikle Babur ve Babur devleti hakkında temel bilgiler verilmiştir. Daha sonra *Babur-nâme*'nin [245a-304b] arasındaki bölümünün transkripsiyonlu metni verilmiş, gramatikal dizini ve sözlüğü hazırlanmıştır. Çağatay edebiyatının en önemli özelliklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Sözlük çalışmasıyla ise eserin söz varlığının incelenmesi amaçlanmıştır.

1. 1. BABUR

1. 1. 1. Hayatı

Babur'un doğum yeri edebiyat ve tarih kaynaklarının bazılarında Fergana, bazılarında Endican, bazılarında ise Ahsi olarak gösterilmiştir. Babur, ne *Babur-nâme*'de ne de başka bir eserinde doğum yeriyle ilgili bir bilgi vermemiştir. Kabul gören genel görüş ise Fergana'da doğduğu yönündedir. Baba tarafından Timur'un dördüncü kuşaktan, anne tarafından Çingiz'in on beşinci kuşaktan torunu olarak 5 Şubat 1483'te dünyaya gelmiştir. Babası Ömer Şeyh Mirza, annesi Kutluğ Nigr Hanım (Yunus Han'ın kızı)'dır. Hoca Nasrüddin Ubeydullah'ın İslam geleneğine göre koyduğu Zahirü'd-din Muhammed adının yanına, eski Türk geleneğine uygun olarak "babr" kökünden türemiş bir kelime olan ve "kaplan veya panter" anlamına gelen "Babur" adı eklenir.

---

¹ Babur'un adının Bâbür, Babür, Bâbur, Babur gibi çeşitli kullanımları mevcuttur. Biz Babur olarak kullanmayı tercih ettik.

Timur İmparatorluğu, Babur'un büyük babası Ebu Said'in Uzun Hasan tarafından öldürülmesi (1469) üzerine parçalanmış ve bu yüzden şehzadeler arasında çıkan taht kavgalarıyla zayıflamıştı. Ayrıca daha önceleri Babur'un amcası Sultan Ahmet Mirza'nın hizmetinde bulunan Özbek hanı Muhammed Şaybak'ın (Şeybanî, Şibanî) Moğolları tutması ve böylece Türkistan'da kuvvetli bir Özbek egemenliği kurması dolayısıyla Timur'un mirasçılarına karşı başka bir kuvvetli rakip daha türemişti.

Babur, eğitim amacıyla Endican'a vali olarak gönderilir fakat babasının bir kaza sonucu vefat etmesi üzerine 10 Haziran 1494'te henüz 12 yaşındayken Fergana'da tahta çıkar. 10 yaşındaki kardeşi Cihangir Mirza Ahsi'de, 8 yaşındaki Nâsır ise Kâsan'da vali sıfatıyla bulunmaktadır.

Babur'un siyasi mücadeleleri üç ana bölümde ele alınabilir: Fergana hakimiyeti (1494-1504), Kâbil hakimiyeti (1504-1526) ve Hindistan hakimiyeti (1526-1530). (Konukçu, 1991: s. 395)

Babur, 1494 yılında Fergana'da tahta oturmasından sonra ona karşı bir çok suikast düzenlenmiştir. Fakat o, hakimiyetini sağlamlaştırmış ve 1497 yılında Semerkant'ı ele geçirmiştir. O yıllarda Babur'un hastalığa yakalanmasından faydalanan Uzun Hasan, Endican'ı ele geçirmiştir (Babur, babası ölünce başkenti Ahsi'den Endican'a taşımıştı). Babur, Semerkant'tan çıkmış ve Endican'ı da alamamıştır. 1500 yılında Semerkant'tan Şeybanileri kovarak şehri ikinci defa ele geçirmiştir. Şeybani Han, Semerkant'ı beş ay kuşatma altında tutarak Babur'u buradan çıkmak zorunda bırakmıştır. Şeybani Han, 1503 yılında Endican'ı da ele geçirmiş ve Babur buradan da çıkmak zorunda kalmıştır. Babur, 1504 yılında Hisar'a gitmiş ve oradan Kâbil'e geçerek orayı ele geçirmiştir. Gülbeden Begim'in *Hümayun-nâme*'de yazdığına göre; Babur yurttan çıktığında onun yanında sadece iki yüz adamı vardır. Babur büyük bir devlet adamı olarak, Kâbil'den başlayıp kurulacak olan Baburlular saltanatının temelini atmıştır. Babur, 1508 yılında padişahlığını ilan ederek 1510 yılında Semerkant'ın üstüne tekrar yürüyerek (o devirde Muhammed Şeybani Han ölmüştü) Semerkant'ı ele geçirmiştir. Fakat, Babur'un Şii'lere uygun işler yapması ve Şii İranlılar ile sıkı ilişkileri, etrafında

kendisine karşı olanları güçlendirmiştir. Ubeydullah Sultan (meşhur tasavvuf şairi Kul Ubeydi) ile 1512 yılında yaptığı savaşta yenilmiş ve aynı yıl tekrar Kâbil'e dönmüştür. Kâbil'de 1504-1526 yıllarında Babur, sonra oğlu Kamran Mirza hükümdarlık yapmıştır. (TDTEA, s. 70)

Babur, 1522 yılında Kandeher'ı ele geçirmiştir. 1526 yılında Hindistan'a yaptığı hücumda, Delhi yakınlarındaki Panipat savaşında on iki bin askeriyle, yüz bin askeri ve iki bin fili olan Hint hükümdarı İbrahim Ludi'yi yenmiştir. Babur, bu zaferiyle Baburlular İmparatorluğu'nu kurmuştur. Bu imparatorluk 1858 yılına kadar yaşamıştır. Timur ve oğullarının saltanatının 1370'te başladığı kabul edilirse, Baburlular bunu devam ettirerek saltanatı beş yüz yıl yaşatmıştır. (TDTEA, s. 71)

Gençliğinden beri çok sık hastalanan, özellikle bataklık hummasından zaman zaman ölümle pençeleşen, bu arada birkaç defa zehirlenen Babur, İbrahim Ludi'nin annesi tarafından çeşnigir Ahmed aracılığıyla verilen ve uzun vadede etkisini gösteren zehir yüzünden yatağa düşer; gün geçtikçe hastalığı ağırlaşır. Çocuklarını (Hümayun, Askeri, ve Hindal Mirzalar; Gülteng, Gültihre ve Gülteden Bigimler), bey ve komutanlarını yanına çağırarak büyük oğlu Hümayun'u padişah ilan eder; aynı gün, 48 yaşını doldurmadan hayata gözlerini yumar (26.12.1530 Pazartesi). (Yücel, 1995: s. 12)

Naaşı Cemne nehri kenarındaki Nûr-Efşân bahçesinde toprağa verildi. Vasiyeti gereğince de altı ay sonra Kâbil'e taşınarak Bâğ-ı Babur'da yakınlarının yanına gömüldü. Şah Cihan 1646'da Babur için muhteşem bir türbe inşa ettirdi. (Konukçu, 1991: s. 396)

1. 1. 2. Kişiliği

Babur, üstün bir komutan, mahir bir diplomat ve büyük bir devlet kurucusu olarak, Türk ve dünya tarihinin önde gelen şahsiyetleri arasındadır. İngiliz şarkiyatçı Edward Golden, yaşadığı dönemin özelliklerini göz önünde bulundurarak onu, hükümdar ve edip sıfatıyla Sezar ile aynı safta ve fakat karakter bakımından Sezar'a göre daha çok sevilen, saygı duyulan bir şahsiyet olarak görmektedir. Şair, edebiyat nazariyatçısı, bestekar, yazı (hat) mucidi olan Babur, aynı zamanda mimarlık, peyzaj

mimarisi, botanik, zooloji, astronomi, İslam fıkıhı gibi birçok konuyla ilgilenen çok yönlü bir insandır. (Yücel, 1995: s. 12)

Babur, kısa süren ve bunun büyük bir kısmı da savaşlarla geçmiş olan egemenliği esnasında Hindistan'da büyük çapta kültürel eserler meydana getirmiştir. Agra-Kâbil yolu ile Agra ve Firuzabad'da yaptırdığı bayındırlık işleri bu alandaki çalışmalarının başında gelir. Babur, Hindistan'da tarım işlerine de büyük ölçüde önem vermiştir.

Bir romana benzeyen hayatı harikulade ve çeşitli maceralarla örülen Babur'un kendine büyük bir güveni vardı; insan ruhuna hitap etmesini ve onları sevgi, saygı ile kendine bağlayarak idare etmesini bilmişti. Cesaretli, aynı zamanda merhametli idi. Saltanat ve hayatını tehlikeye düşüren birçok akraba ve rakibini affetmişti. Hanefi mezhebine mensup samimi bir Müslüman olmakla beraber asla müteassıp değildi.

Aynı zamanda Babur Türklüğüyle övünmüştür, kendisiyle ordusuna ve devletine Türk demiştir. Babur, hatıratında Hindistan'a yaptığı seferleri anlatarak bu durumu ispatlayacak sözlere yer vermiştir. Hikmet Bayur'un eserinde verdiği aşağıdaki beyitle Babur'un Türklüğü ne kadar önemseydiğini ispatlamıştır. O, Biyana'da kendisine kafa tutan Afgan beyine verilmesi için fermanlar göndermiştir, ona bir de Farsça şu beyiti yollamıştır:

Ey Biyana Miri Türk'le kavgaya girme

Türk'ün çevikliği ve kahramanlığı bilinir (Bayur, 1943, s. 3)

Kılıç kullanmada, ok atmada, ata binmede bütün rakiplerini yenen Babur, savaş meydanında askeriyle omuz omuza çarpışan yiğit bir cengaver; üstün komuta yeteneği sayesinde, kendi birliklerinden birkaç kat fazla orduları dize getiren cihangir bir hükümdardır. Bu büyüklüğün sebebini, Türklerdeki, hükümdara bağlılık felsefesi yanında biraz da O'nun karakterinde aramak gerekir. (Yücel, 1995: s.12-13)

Babur'un kusuru, 28 yaşından sonra başlayıp gittikçe miktarını artırdığı içki alışkanlığıdır. Öyle ki, yirmi dört saatte dört kere içki hazırlattığı olur. Hatta, çok zararlı olduğu halde, içkiyle birlikte afyon macunu da kullanır. Daha sonra, söz verdiği tarihte tövbe edip içkiyi bırakır. Dostlarla bir arada bulunmak, şiir konusunda sohbet etmek ve mûsikî meşk etmek, Babur'un en büyük zevkidir. Müzik bilgisi yanısıra hem saz çalar, hem söyler, hem de irticalen beste yapar. (Yücel, 1995: s. 14)

1. 1. 3. Eserleri

Babur-nâme: Babur'un en önemli eseri şüphesiz hayatının geniş bir hikayesini verdiği *Babur-nâme* adlı hatıratıdır. Siyasi yönüyle ızdıraplı bir dönemin içinden gelmiş olmasına rağmen, edebi geleneğin hüküm sürdüğü bir ailenin içinde yetişen, üstelik de atası Timur'un hatıratı olan *Tüzükât-ı Timur*'u muhakkak okuması gereken Babur'un bu sanat dolu ortamdan etkilenmemesi mümkün değildi. Nitekim eserini henüz çocuk denilebilecek bir yaşta yazmağa başladığını görüyoruz. (Şen, 1997: s. 399)

Nevayi ile şiir alanında klasik şeklini bulan Çağatayca, Babur'un *Vekayi*'i ile nesir alanında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Sadece Çağataycanın değil, bütün Türk edebiyatının en güzel mensur örnekleri arasında sayabileceğimiz bu eser, otobiyografik özelliğinin yanısıra, on beşinci yüzyıl sonu ile on altıncı yüzyıl başlarındaki Orta-Asya, Afganistan ve Hindistan hakkında son derece önemli bilgilerin kaynağı niteliğindedir. (Yücel, 1995: s. 16)

Şimdiye kadar Babur'un adına bağlanarak *Babur-nâme* olarak tanınan *Vekayi*, Babur'un 12 yaşında iken Fergana tahtına çıktığı 10 Haziran 1494 tarihinde başlar ve ölümünden 16 ay öncesine kadar devam eder. Eserin başlıca özelliklerinden biri başka hatıra kitaplarında olduğu gibi yazarın kendini temize çıkarmaya çalıştığının sezilmemesi ve olayların elinden geldiği kadar doğru ve tarafsız yazılmış olmasıdır. Babur, eserinde bunu kendisi de açıkça söylemektedir. Babur, hatıratında gördüğü yerlerin coğrafi durumunu, hayvan ve bitkilerini, anıtlarını, oralardaki halkın siyasi, idari ve askeri teşkilatını; tanıdığı kimselerin düşünce ve hareketlerini açık ve sade

bir dil, yapmacıksız, samimi bir üslupla yazmıştır. Bu bakımdan *Vekayi*, Çağatay nesrinin en güzel örneklerinden biri sayılmaktadır. *Vekayi*'nin ilk olarak 1589'da Farsça'ya, daha sonra Latince, Flemenkçe, Fransızca, Almanca, İngilizce, Rusça, Urduca ve Hintçeye çevrilmesi, bu eserin önemini, bilim dünyasındaki yerini, şöhretini ortaya koymaktadır. (Yücel, 1995: s. 16)

Haydarâbâd ve Kazan olmak üzere iki nüshası vardır. Eserin Kazan nüshası N. İlminskiy tarafından (İlminskiy, 1857), Haydarâbâd nüshası da A. S. Beveridge tarafından tıpkıbasım hâlinde yayımlanmıştır. (Beveridge, 1905) Eserin Türkçe metne dayanılarak ve bütün yayınlarla araştırmalar göz önünde bulundurularak yapılan en mükemmel çevirisi de Beveridge tarafından yayımlanmıştır. (Beveridge, 1922) Eserin günümüz Türkçesine çevirisini de Reşit Rahmeti Arat yapmıştır. (Arat, 1987)

Dîvân: Aşk, tabiat, güzellik şiirlerinin yanısıra ictimai, ahlaki ve tasavvufi şiirlerin yer aldığı *Dîvân*, Babur'un hayat görüşünü, karakterini ve sanat gücünü göstermesi bakımından son derece önemlidir. Devlet idaresinden günlük işlere, kendi kusurlarından hizmetçilerinin beğendiği vasıflarına kadar akla gelebilecek her konuda şiir yazan Babur, *Vekayi*'deki samimi ve sade üslubu, *Dîvân*'ında da devam ettirmiştir. (Yücel, 1995: s. 19)

Gazel, mesnevi, kıta, rubai, tuyuğ, muamma, müfred ve bazı Farsça manzumelerden meydana gelen eserin içerisinde *Risale-i Vâlidîyye Tercümesi* adlı bölüm de bulunmaktadır. Eser klasik divanlarda olduğu gibi alfabetik olarak düzenlenmiştir. Bazı şiirlerinde XV. yüzyıl Çağatay şairlerinin ve özellikle Ali Şir Nevayi'nin etkileri görülmekle beraber, kendi şiir üslubunu oluşturan Babur, Çağatay alanının Ali Şir Nevayi'den sonraki en büyük şairi kabul edilir.

Dîvân'ın Paris, Rampur, Üniversite, Topkapı, Muallim Cevdet ve Tahran nüshaları vardır. Eser üzerine Bilal Yücel'in çalışması vardır. (Yücel, 1995)

Aruz Risalesi: Aruz hakkındaki mümasil Farsça eserlerden pek farklı değildir; eserin başlıca ehemmiyeti, aruz ile yazılan, Türklere mahsus bazı nazım

şekilleri bazı malumatı ihtiva etmesindedir ki, bu malumat, Nevai'nin *Mizân-el Evzân*'ındakinden daha geniştir. Babur bu eserinde, o zamana kadar kullanılan vezinlere kendisinden ve başkalarından Türkçe ve Farsça misaller getirmiş, yeni ihtira ettiği vezinlere ise yalnız Türkçe misaller yazmakla iktifa etmiştir. (Köprülü, 1979: s. 185)

Hacı Muhammed Semerkandi tarafından 1533'te istinsah edilen ve Bibliotheque Nationale Supplement Turc 1308'de kayıtlı bulunan *Aruz Risâlesi*'nin tıpkıbasımı, Stebleva tarafından yayımlanmıştır. (Stebleva, 1972)

Mübeyyen: Babur'un Hanefi fıkhıyla ilgili bazı konuları mesnevi tarzında yazdığı eseridir. Bir sanat değeri taşımamasıyla birlikte, Babur'un fıkıh meseleleriyle de uğraştığını göstermesi bakımından önemlidir. Berezin tarafından yayımlanan tıpkıbasımın (Berezin, 1857) "*Kitâb Nazmıning Sebebi*" bölümünden, eserin 928 (1521)'de Hümayun ve Kamran'a öğüt vermek amacıyla yazıldığı anlaşılmaktadır. Eser üzerinde Tanju Oral Seyhan'ın bir çalışması vardır. (Seyhan, 2004)

Risâle-i Vâliyye Tercümesi: Eser, Hoca Ubeydullah'ın tasavvuf ahlaki konusunda Farsça olarak kaleme aldığı "*Vâliyye*" risâlesinin manzum çevirisidir. Eser, *Dîvân*'ın Rampur ve Üniversite nüshalarının başında yer almaktadır. Manzum olarak ve mesnevi şeklinde yazılmış olup, beş bölümden oluşmaktadır. Eserle ilgili Ali Fuat Bilkan'ın çalışması vardır. (Bilkan, 2001)

Babur'un bunlardan başka var olduğu söylenen biri musiki hakkında, diğeri harp sanatına dair iki eseri şimdiye kadar ele geçmemiştir. Babur'a bir de oğlu için yazdığı bir "*Vesâyânâme*" atfedilmiştir.

1. 2. BABUR DEVLETİ

Baburlu devletini Babur kurmuştur, fakat devletin adı belli değildir. Baburlulara verilen isimler şunlardır: Bazı tarihçiler "Devlet-i Küreganiye", "Devlet-i Aliye-i Küreganiye" şeklini benimsemişlerdir. Fakat ne Babur'de ne de haleflerinde Küreganiyeliğin olmadığı kaynaklarda geçmektedir. Yusuf Hikmet

Bayur, “Küregen” hanedanı adını “Gurkanlı” diye okumuş ve eserlerinde bu ismi kullanmıştır. Haydar Mirza Düglhat Babur’un yakın akrabasıdır. O ise Baburluları “Çağatai-Çağataylı” diye yazmıştır. Avrupalı tarihçiler, Bernier, Guerreriro, Manucci, T. Roe ve Thevenot ise “Mogol”, “Mughal”, “Mani Mogolis” adını kullanmışlardır. F. Köprülü tercüme yolu ile “Büyük Moğollar, Timurlular, Baburlular, Türk-Moğol İmparatorluğu, Hind-Türk İmparatorluğu” isimlerini kullanmıştır. Zamanımızda ise Hindistan ve Pakistan’da yazılan eserlerde “Büyük Moğollar”, “Mugal” daha çok hükümdar isimleri ile “Baburlu”, “Hümayun Padişah”, “Ekber Padişah” şeklinde kullanmışlardır. Şu an en yaygını “Baburlular ve Türk-Hint İmparatorluğu”dur. (Konukçu, 2001: s. 745)

1494 yılında Babur Fergana’da tahta çıkmıştır. 1496 yılında 14 yaşında olan padişah Babur, o sırada egemen güç durumunda olan Buhara padişahı Sultan Ali ve Hisar Şadiman padişahı Mesut Mirza ile mücadelelere başlamıştır. Bu mücadelelerin ardından 1497’de ilk olarak Semerkand’ı alır. Kısa bir zaman sonra Semerkad’ı kaybeden Babur (1500) 1501’de tekrar faaliyetlere başlayarak bölgeyi kuşatmıştır fakat başarı sağlayamamıştır. Bu arada 1504 yılında Kâbil ve Gazne’yi ele geçirmiştir. 1507’de Özbek ve Safevilere bağlı Timur prensliklerinin liderliğini üstlenir ve “padişah” ünvanını alır. (Bıyıktay, 1989: s. 9-10)

Sh. Rashid kitabında Babur’un o güne kadar halkın Timur Bey’in soyundan gelenleri mirza diye adlandırdığını, kendi isteği doğrultusunda herkesin padişah ünvanını kullanmasını istediğini belirtmiştir. Bu olay Babur’un saltanatında bir dönüm noktası olmuştur. (Rashid, 1967: s. 18) 1507’de güçlerini artıran Özbeklere karşı destek sağlamak için Herat’ta akrabalarından yardım ister, çok fazla sıkıntılarla karşılaşır. 1511’de İran Şahı’nın desteğiyle Semerkant’ı üçüncü kez kuşatır fakat yine başarısız olur. Bu dönemde Babur’un Kuzey Hindistan’ı fethi düşüncesi şekillenmiştir. 1517’de Kuzey Hindistan’da Afgan Sultanı İbrahim Ludi ile karşılaşır. 1520 yılında üçüncü kez Hindistan seferine çıkmış bulunmaktadır. Babur için yine o dönemde fetihler için en uygun yer konumunda bulunan Kandahar’dır. 1517’de Kandahar’a yürüyen Babur bu kaleyi fethedememiştir ancak 1522 yılında Kandahar fethedilmiştir. Bu sırada Lahor’u da ele geçirir. (Bıyıktay, 1989: s. 27-28) Bu dönemde Babur Afganistan’ın en büyük kısmını ve Pencab’a

kadar kuzey Hindistan bölgesini ele geçirmiş bulunmaktadır. Bu arada devlet ekonomik ve idari açıdan güçlü konumdadır. Yine o dönemlerde Afgan beyleri arasında karışıklıklar başlamıştır. Babur 17 Kasım 1525 Cuma günü kendi tabiriyle beşinci ve sonuncu Hindistan seferine çıkmıştır. (Galip, 1990: s. 40)

1525'te Afganlarla Türkler arasında Panipat savaşı olur. 7-8 gün süren mücadelenin ardından Delhi ve Agra alınmıştır. Panipat Meydan Savaşı'yla Afgan Devleti yıkılmış, Hindistan'da Türk Devleti kurulmuş olur. Artık Kuzey Hindistan hâkimiyeti Türklere geçmiştir. Panipat yenilgisi Afgan ordusunu bitirmiş olsa da halk ve beyler farklı topraklarda isyanlar çıkarmışlardır. (Bayur, 1989: s. 29)

Babur'un hükümdarlığı beş yıldan daha az sürmüştür. Babur, Hümayun'un hükümdarlığını kabul ettikten kısa bir süre sonra 25 Aralık 1530 yılında Agra'da vefat etmiştir. Cenazesi toprağa verildikten 3 gün sonra Hümayun Babur Devleti'nin ikinci padişahı olarak tahta oturdu. Kendi adına hutbe okuttu ve sikke kestirdi.

Hümayun, babasının ölümüyle 30 Aralık 1530'da Delhi'de Kuzey Hindistan padişahı olarak 23 yaşında tahta çıkmıştır. Babur halefleri için muhteşem bir imparatorluğun temellerini atmıştır. (İA, 1941: s. 628) Hümayun'un saltanatı süresince kardeşleri sırayla hükümdarlıklarını ilan etmişlerdir. Askeri'den sonra Hindal da Agra'da hükümdarlığını ilan etmiştir. Kamran da harekete geçmiş, Agra'yı alarak burada hakimiyet kurmuştur. Hümayun ise tehlike ve kargaşa içinde kalmıştır. Bu sırada Sir Han da Hümayun'a karşı ayaklanmıştır. (Merçil, 1991: s. 356)

Bu olaylar karşısında daha fazla dayanamayan Hümayun, İran'a sığınmak zorunda kalmıştır. Kardeşler arasındaki iktidar kavgası Baburluların on beş yıl Hindistan'ın hakimiyetini kaybetmelerine neden olmuştur. (Merçil, 1997: s. 356-357) Safevi hükümdarının askeri desteğiyle Hümayun tekrar Hindistan'a yönelerek Kandahar, Kâbil ve Bedahşan'ı almıştır. Kardeşlerinden Kamran'ın gözlerine mil çekerek kör ettirmiş ve Askeri'yi yakalatarak Mekke'ye sürmüştür. Diğer kardeşi Hindal ise Moğollar tarafından öldürülmüştür. Hümayun, 1555'te Delhi'ye girerek burada Baburlular Devleti'ni tekrar kurmuştur. (Rashid, 1967: s. 35) Hümayun 25

Ocak 1556'da kütüphanesinin merdivenlerinden düşerek hayatını kaybetmiştir. Osmanlı padişahları için yapıldığı gibi oğlu Ekber'e haber gidip biat edilmesine kadar ölüsü bir aydan çok gizli tutulmuştur. (Merçil, 1997: s. 356) Hümayun'dan sonra tahta Babur Devleti'nin en büyük sultanlarından biri olan Ekber geçti. Tahta çıktığında henüz 13 yaşında olan Ekber Şah, babasının kıymet verdiği adamlardan Bayram Han'ın rehberliğinde devlet yönetiminde büyük başarı gösterdi ve hızlı bir şekilde topraklarını genişletmeye başladı. Yüzyılın sonlarına doğru Babur Devleti, Hindistan alt kıtasının güneyde Bijapur'a kadar olan bütün bölgelerin hakimiyetini ele geçirmişti. Ekber, uzun süren saltanatının sonunda 1606'da vefat ettiği zaman geriye büyük bir imparatorluk bırakmıştı. Bu bakımdan Babur Devleti'nin hem fiziki anlamda hem de müessese anlamında gerçek temellerini ortaya koyan kişi Ekber Şah olarak görülmüştür.

Ekber'den sonra Baburlu tahtına sırasıyla Cihangir (1605-1627), Şah Cihan ve son büyük sultan Evrengzib geçmiştir. Evrengzib'in 1707'de vuku bulan vefatıyla birlikte Baburlu Devleti bir kriz dönemine girmiştir. Bir taraftan Afgan Nadir Şah'ın baskısı, diğer taraftan baş gösteren taht kavgaları ve nihayet Avrupalıların Hindistan'a göz dikmeleri neticesinde hızla dağılma sürecine giren devlet XIX. yüzyılın ortasında 1857'de son bulmuştur. (Özcan, 2002: s. 1346)

Babur'un Hindistan'da kurduğu devlet ve bu devletin önemi ile ilgili tarihçiler bir çok eser ortaya koymuştur. Jean-Paul Roux *Babur* adlı kitabında devletin akıbetiyle ilgili şunları ekler: "1736 yılında İngiliz Doğu Hindistan şirketi bu imparatorluğun fiili gücünü elinden alsa da 1857'deki Sepoy (Sipahi) İsyanı'na kadar kağıt üzerinde varlığını sürdürmüştür. Daha sonra görülmedik bir biçimde bu hükümdarlığın tacı 1877 yılında Kraliçe Viktoria tarafından sahiplenilmiştir. Kraliçe tacı takmış ve imparatoriçe ünvanıyla Babur'un halefi olmuştur. Dolayısıyla Babur'un kurduğu imparatorluk varlığını sürdürmüştür. Sadece yasal sahibi değişir; çünkü Hindistan'ın bağımsızlığının ilan edilmesinden ve toprakların paylaşımından sonra ancak 1947 yılında tam olarak yıkılmıştır." (Roux, 2008, s. 23)

Babur'un etkisiyle İslamiyet ve Türk medeniyeti Hindistan'a yayılmış ve buralarda güçlenmiştir. Türk-İslam mimarisi de Babur Devleti'nin etkisiyle

Hindistan'da yayılarak günümüze kadar gelmiştir. Babur'un ordusu ile gelenler bu ülkede Urdu dilinin temelini atmışlardır ve bugünkü Pakistan Devleti, beş yüz yıllık

Timur ve oğulları ile Babur imparatorluğunun medeniyetinin devamı olarak yaşamıştır.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

أ	a, ā, e	ش	ş
آ	a, ā	ص	ş
ء	'	ض	z, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ة	t	ع	‘
ت	t	غ	ġ
ث	ṯ	ف	f
ج	c, ç	ق	q
چ	ç	ك	g, k, ñ
ح	ḥ	ل	l
خ	ḫ	م	m
د	d	ن	n
ذ	ẓ	و	o, ō, ȳ, ü, ū, v
ر	r	ه	a, e, h
ز	z	ى	ı, i, ī, y
س	s		

2. METİN

[245a]

1) Qılağuğa tüşüldi. Uşbu yurtta qırğavul alındı. Kéyin qalğan uruq hem bu kün bu yurtta

2) kélip qoşuldi. Vezīri Afgān dā'im yaĥşığına māl bérmes édi. Bu siyāsetdin üç

3) yüz qoy pīškeş kélitürdi. Éligim çıqqalı hīç néme bitimèydür édim. Uşbu yurtta

4) Yekşenbe künü aynıñ on törtide azraqça néme bitidim. Tanlası Ĥirilci Samü Ĥayl başlıq

5) Afgānları'nıñ uluğları kældiler. Dilā Žāk'nıñ uluğları bu cemā'anıñ günāhların

6) mübālağalar bile derĥvāst qıldılar. Günāhların bağışlap esīrlerini āzād qılduk

7) mälların tört miñ qoyğa qarār bérip uluğlarığa tonlar kèydürüp

8) taĥşīldarlar ta'yīn qılıp yiberildi. Bu işlerke qarār bérip Pencşenbe künü aynıñ

9) on sékkizide köçüp Bahār ve Penc Garāmğa tüşüp tanlası Bāğ-ı Vefā'ğa kélildi Bāğ-ı Vefā'nıñ

10) ĥūbluq mağalları édi. Sahanları tamām bersezār anar dıraĥtları

11) sapsarığ ĥoşreng ĥazān boluptur.

12) Anarlar dıraĥtlarda qıpqızıl nārençī dıraĥtları sebz ve ĥürrem nārençiler dıraĥtlarda bīnihāyet velī nārençiler ĥāṭırĥvāh sargarmaydur édi.

13) Anarları yaĥşı anarlar egerçe vilāyetlerniñ yaĥşı anarlarıça émes édi.

14) Bāğ-ı Vefā'dın bir yahşısı mahşûs kim bolduk bu nevbet édi. Bu üç tört kün kim bu bāğda édük.

[245b]

1) Barı ordu bile ifrāt bile anar yédiler.

2) Düşenbe küni bāğdın köçtük. Mén bir bahārğaça

3) turup ba'zı nārençilerni aldurdum. Şāh Çasan'ğa iki dırahtnıñ nārençī in'ām boldı.

4) Ba'zı béglerğa bir dıraht nārençī ba'zılarığa iki kişige bir dıraht nārençī in'ām boldı.

5) Çün qış Lemğān seyri qılır hāyālī bar édi. Hāvznıñ eṭrāfıda yégirmeçe nārençī

6) dırahtını buyurdum kim qoruğaylar. Bu kün Gendemek'ke tüşüp tanlası Çıkdalık'ğa tüşüldi.

7) Namāz-ı şāmğa yaqın çağır meclisi boldı. ekser içkiler bar édiler. Āhır-ı şoğbette Kāsım Bég'niñ

8) hāherzādesi Gedā't Muğammed hāylī salayanlıq qıldı. Mest bolğanda mēniñ yanımdağı

9) tekyeğa tayandı Gedā't Tağa'yı meclisdin köterip çıqardı ol yurttın érte köçüldi.

10) Kuruq Sāy yanıdağı Bārik Āb qoyı yoqqarı seyr qıla bardım. bir néçè turaq dırahtlar

11) asru hūb hāzān boluptur. uşol yérde tüşüp yelqıran aşını tartturıldı.

12) Hāzān bā'is boldı. Çağır içildi. Yoldın qoy keltürtüp buyurıldı kim

13) kebāblar qılğaylar. Balut şāhlarığa otlar qoyup teferrüc qördük. Mēniñ kéledurğan

14) ĥaberimni Mollā 'Abdul Melik Dīvāna istid'ā qıldı kim Kābil'ğa iletğay
Kābil'ğa Mollā 'Abdul Melik'ni

15) yiberildi. Ğasan Nebīr Mirzā Ĥān qaşıdın méni dép kélgen égendür bu
yérde kélip mülāzemet qıldı,

[246a]

1) Zevāl vaqtığaça munda içildi. Andın soñ atlanıldı meclis ehli güzerā
mestler bolup édiler.

2) Seyyid Qāşım andağ mest édi kim iki nökeri teşvīş bile at üstige

3) salıp orduğa yétkürdiler. Dōst Muğammed Bāqir andağ mest édi kim
Emīn Muğammed Tarĥān ve

4) mestī çehre başlıqlar her néçe sa'y qılıp atlandura almaslar. Başığa su
qoyarlar hem

5) bolmas. Bu furşatta bir pāre Afğān peydā bolur Emīn Muğammed
Tarĥān çağır keyfiyetide

6) ĥayāl qılır kim munı mundağ atıp aldurğunça başını késip alıp kéterbiz.
Barı

7) yüz meşaqqat bile at üstige salıp alıp kélürler. Yarım kéçede Kābil'ğa
kédik

8) Şabāğı dīvānda Qulı Bég kim Kaşğar'ğa Sultān Sa'īd Ĥān qaşığa
élçilikke

9) barıp édi kélip mülāzemet qıldı. Bişke Mirzāyı İterci'ni Qulı Bég'ge qatıp
élçilikke

10) yiberip édi. Ol vilāyetniñ metā'idın bir pāre savgāt keltürdi. Çehārşenbe

11) küni Ži'lqa'de ayınıñ ğurresıda Kābil'niñ qorınıñ qaşıda yalguz barıp

12) ŝabūġī qıldım. Soñra ehl-i meclis birin ikin kældiler. Āftāb mehżeb bāġ başıġa barıp

13) ġavż yaqasında içildi tuş bola uyqulap namāz-ı peşīn yana içildi. Uşbu

14) namāz-ı peşīn ŝoġbetide Ténri Qulı Bég ve Mehdī'ġa kim mundın burun ŝoġbette çağır bérilmeydür édi.

[246b]

1) Çaġır bérdim namāz-ı hūften hammāmġa kældim ol kéçe hammāmda édim. Pencşenbe küni Yahya Nuhānī

2) başlıq Hindūstān sevdāgerlarıġa hīl'atlar 'ināyet qılıp ruĥşat bérildi. Şenbe

3) küni aynıñ tórtide Kaşġar'dın kélgen Bişke Mirzā'ġa hīl'at kèydürüp in'ām qılıp

4) ruĥşat bérildi. Yekşenbe küni éşik üstideki kiçikkine sūrethānede ŝoġbet édi.

5) bāvucūd kim tarġına ġücre édi ehl-i meclis on altı kişi édiler. Düşenbe küni hāzān seyriġa

6) İstālif'ġa barıldı. Bu kün ma'cūn irtikāb qılılıp édi. Bu kéçe yamġur bisyār yağdı.

7) Méniñ bile kélgen bégler ve içkiler ekşer méniñ çadırımġa kim Bāġ-ı Gilan'nıñ içide

8) tikilip édi kirdiler. Tanılası uşbu bāġda çağır meclisi boldı aĥşāmġaça içildi. Şabaġı

9) ŝabūġī qılduk. Mest bolup uyuĥlap namāz-ı peşīn İstālif'din atlanıp yolda

10) ma'cūn yéyildi namāz-ı dīger bola Bihzādī'ġa kældük. Hāzānlar asru hūb bolup édi.

- 11) Hâzân seyr esnasıda çağırğa mâil herifler çağır engîzi qıla başladılar.
Bāvucūd ma'cūn
- 12) çün hâzânlar asru hûb bolup édi. hâzân bolğan dırahtlarınınñ túbide
- 13) oturup çağır içildi. Namâz-ı hûftengâça uşol yérde oq şoğbet édi.
Mollâ Mağmūd
- 14) Hâlîfe kélđi anı hem şoğbetqa çarladuk. 'Abdullâh hâyli mest édi.
Hâlîfe tarafıdın bir söz çıqtı.

[247a]

- 1) Mollâ Mağmūd'tın gâfil bu mısrâ'ını oqudı kim م ه ين بي ب نجر كي حر ب ر
ای سنت م ب تلی م
- 2) Mollâ Mağmūd huşyâr édi. 'Abdullâhqa hezl şarîqı bile bu mısrâ'ını
oquğan cihetidin ta'rîzler qıldı.
- 3) 'Abdullâh vâqıf bolup ıztırâblar qılıp hâyli şîrîn guftgūlar qıldı.
Pencşenbe
- 4) küni hâzânlar seyri qılıp kéc namâz-ı şâm Çärbäg'qa kèlip tüşüm.
Cuma' küni aynıñ
- 5) on altısında bāğ-ı benefşede ma'cūn yéyip ba'zı maĥşûşlar bile kémege
kirildi.
- 6) Humâyün bile Kāmrân hem soñra kèldiler. Humâyün bir ördekni yaĥşı
attı. Şenbe küni aynıñ
- 7) on sékkizide çärbägdın tün yarımıda atlandım. Tunqaşar ve aĥtacını
yandurdum
- 8) Mollâ Bābā'nıñ köprükidin ötüp Dīvrīn tenjisi bile çıqip Quş Nādur ve
bāzārlarınıñ
- 9) kārzi bile Hīrsĥāneniñ arqasıdın évrülüp érte sūnnet vaqtıda

- 10) Tardı Bég Hâksâr'niñ kâriziğa kældim. Tardı Bég haber tapıp ıztırâb bile yügürüp çıqtı.
- 11) Tardı Bég'niñ qallâşlıqı ma'lüm édi. Özüm bile yüz şāhruhî alıp barıp édim. Tardı Bég'ke
- 12) bérdim dédim kim çağır ve esbāb tayyār qılğıl kim hālvat ü levendāne šōǵbet tutar hāyālim bar.
- 13) Tardı Bég çağır üçün Bihzādī sarı bardı. Atımnı Tardı Bég'niñ qulıdın
- 14) bir qulğa yiberdim özüm kārıziniñ arqasında bir postda olturdum Bir pās bar édi

[247b]

- 1) kim Tardı Bég bir kūze çağır keltürdi. İkevdiñ ikev içmekke meşǵul bolduk.
- 2) Tardı Bég çağırını keltürürde Muǵammed Qāsım Barlas ve Şeñzāde vāqıf bolupturlar.
- 3) Méndin hālızihñ Tardı Bég sonıça yayaq keldiler šōǵbetqa çarladuk. Tardı Bég
- 4) dédi kim Hülhül İneke'niñ ārmānı bar kim siziñ bile çağır içkey. Mén dédim kim mén hem
- 5) hātun kişiniñ içqenini körmeydürmén. Šōǵbetqa Tilenj Şāhī dégen qalender bile yana
- 6) bir kārızlıq rebābını hem šōǵbetqa çarladuk. Namāz-ı şāmğaça kārızniñ arqasındaǵı
- 7) belendide olturup içildi. Andın soñ Tardı Bég'niñ üyiğa kélip şem'
- 8) yaruǵıda kèç namāz-ı hūftengäça içtim. Wāvır bīǵıl u ğūş šōǵbeti édi. Mén tekye qıldım. Ehl-i meclis

- 9) yana bir üyge barıp neqāre vaqtıgāça içtiler. Hülhül İneke kélip maña bisyār şalayanlıqlar qıldı.
- 10) Āhır özümni mestlıqqa salıp hālāş boldum. Ħayālımda bu édi kim élni
- 11) gāfil qılıp yalguz atlanıp İstergāç'ğa bargaymèn. él vāqıf édi müyesser bolmadı.
- 12) Āhır neqāre vaqtıda atlandım. Tardı Bég bile şehzādeğa hāber qılıp üçülen
- 13) atlanıp İstergāç sarı müteveccih bolduk. Farz vaqtıda İstālif'niñ ayağı
- 14) Ħāce Ğaşan'ğa yéttük. Bir zamān tüşüp ma'cün yép hāzān seyri qılduk. Āftāb çıqa İstālif

[248a]

- 1) Bāğı'ğa tüşüp üzüm yép atlanıp İstergāç tevābi'idın Ħāce Şehāb'ğa tüşüp uyquladuk.
- 2) Ata Mirāhūr'niñ üyi ol arada ékendür. Uyğangunça bişürüp bir kūze çağır
- 3) gāzır qılıptur. Ħaylī yahşı hāzān édi. Bir néçe piyāle içip atlanduk namāz-ı peşin İstergāç'ta bir yahşı
- 4) hāzānıq bāğda tüşüp şoğbet tutuldı. Bir lağzadın soñ Ħāce Muğammed Emīn kélidi.
- 5) Namāz-ı huftenğāça içildi. ol küni ve ahşāmı Kābil'din 'Abdullāh 'Ases Nūr Bég Yusuf 'Alī
- 6) Kéldiler. Şabağı aş yép atlanıp İstergāç'niñ ayağıdağı Pādişāhī bāğni seyr qılıldı.
- 7) Bir alma nihālı yahşı hāzān bolup édi.
- 8) Her qaysı şāhīda bés altı berg sıyāq bile qalıp édi.

- 9) Andaq kim eger naqqāşlar tekellüf bile tartısalır ança tarta almağay édiler . İsterğaç'dın
- 10) atlanıp H̄āce Ğaşan'da aş yép namāz-ı şām Bihzādī kélip H̄āce Muğammed Emīn'niğ İmām Muğammed
- 11) atlıq nökeriniğ üyide çağır içildi. Tanılası Seşenbe küni Kābil Ğār Bāğı'ğa kélildi
- 12) Pencşenbe küni aynıñ yégirme üçide köçüp qal'ağa kirildi. Ādīne küni Muğammed 'Alī Ğaydar
- 13) Rikābdār bir tuyğun tutup keltürüp tarttı. Şenbe küni aynıñ yégirme béşide
- 14) Ğınār Bāğı'da şoğbet édi. Namāz-ı h̄ūften atlanıldı. Seyyid Qāşım'niğ ötken vāqi'din
- 15) infi'ālı bar édi. Kélürde anıñ üyiğa tüşüp bir néçe ayağ içildi. Pencşenbe küni Ži'l-Ğicce

[248b]

- 1) aynıñ ğurresıda Qandahār'dın Tāaceddīn Mağmūd kélip mülāzemet qıldı. Düşenbe küni
- 2) aynıñ on toqquzıda Muğammed 'Alī Cengceng, Nīlāb'dın kélidi. Seşenbe küni Senker H̄ān ,
- 3) Cüncühe Bihre'din kélip mülāzemet qıldı. Ādīne küni aynıñ yégirme üçide 'Alī Şir Bég'niğ
- 4) tört dīvānıdın bağūr-ı evzān bir tertibi bile ğazeller ve ebyāt kim intihāb qılıladur édi.
- 5) İtmāmığa yétti. Seşenbe küni aynıñ yégirme yéttiside Erg'de şoğbet édi. Bu şoğbette andaq

- 6) fermān boldı kim űoġbettin her kiűi mest bolup ıqsa yana ol kiűini űoġbetqa
- 7) tilemegeyler. Ādīne kűni űi'l-icce ayınıġ űalāġıda Lemġān seyri 'azīmeti bile atlanıldı.
- 8) űenbe kűni Muġarrem ayınıġ ġurresıda
- 9) Ĥāce Seyerān kēlildi. Pűűte űstide yangı arıġ kim ıqarılıp ēdi yaqasıda
- 10) űarāb meclisi boldı. űabāġ atlanıp reng revānı seyr qılıp. Seyyid Qāsım Bűlbűl'i'niġ űyiga tűűűp űoġbet tutıldı. Ma'cűn yēp barıp Bilker'ġa tűűtűk. Ol kim
- 11) aġűām iilgey. űabāġ űabűġī qıldıuk. Namāz-ı peűīn barıp Durnāme'ġa tűűűldi.
- 12) űarāb meclisi boldı. Ērte űabűġī qıldıuk. Ĥaqdād Durnāme'niġ uluġı bāġını pīűkeű qıldı.
- 13) Pencűenbe atlanıp Nicrāv'da Tācikler kēntiġa tűűűldi. Ādīne kűni ihil Qulbe bile
- 14) Bārān Suyi'niġ arasında taġını avladuġ Ĥaylī kēyik tűűti ēligim āzārda

[249a]

- 1) bolġalı oq atmaydur ēdim. Bir narm dēk nāy bile bir kēyikniġ qoltuġıġa attım oq
- 2) pűrġānesiniġ yarımıġa kirdi. Namāz-ı dīġer avdın yanıp Nicrāv'ġa kēldűk taġlası Nicrāv
- 3) ēli pīűkeűini altmıű altunġa qarār berildi. Dűűenbe kűni Lemġān seyri 'azīmetiġa atlanıldı.
- 4) Ĥayālda bu ēdi kim bu seyride Humāyűn hem biziġ bile bolġay. Turmaqqa meyl qıldı. Kűre

- 5) Kotali'din ruĥŝat berildi. Kélip Bedrāv'ğa tüştük andın atlanıp Uluĝbuĝa tüştük.
- 6) Bārān Suyı'a seyyāĥlar bir pāre balıq tuttılar. Namāz-ı dīgerde çalaĝa olturup içildi.
- 7) Namāz-ı ŝāmdın kéçrek çaladın çıqıp oq üyide hem içildi. Ğaydar 'Alemdār'nı Davār'tin bérilip édi.
- 8) Kāfirlarıĝa Bād Peç'niĝ tüpide kāfirniĝ uluĝları bir néçe tulum
- 9) ağır kéltürüp mülāzemet qıldılar. Kötél'din ingende 'aceb ĝalaba Çeyürtge körüldi.
- 10) Tanĝlası çalaĝa kirip ma'cün yép Bulān'dın qoyıraç çıqıp orduĝa kéldük.
- 11) İki çala édi Ādīne küni köçüp Mendrāver'din qoyıraç dāmenede tüşüldi.
- 12) Kéçe ŝarāb ŝoĝbeti édi. Şenbe küni çalaĝa kirip Derüte tangısıdın ötüp Cihān
- 13) Nümāy'dın yoqqarıraq çaladın çıqtuk Ādīnapūr allıdaĝı Bāĝ-ı Vefā'ĝa barduk. Qıyyām Ordu
- 14) Ŝāh Nigenhār tümeniniĝ ĥākimi çaladın çıqqanda kélip mülāzemet qıldı. Lenger Ĥān

[249b]

- 1) Nīyāzi néçe maĝal édi kim Nīlāb'ta édi yolda kélip mülāzemet qıldı Bāĝ-ı Vefā'da tüştük.
- 2) Nārençileri ĥüb sargarıptur sebzleri ĥüb yétiliptür. Bisyār ŝafālıĝ boluptur.
- 3) Béŝ altı kün Bāĝ-ı Vefā'da turduk çün bu daĝdaĝa bar édi kim qırq yaşda tāīb bolĝaymén.
- 4) Qırq yaşqa bir yıldın azraq qalıp édi. İfrāŝ bile içilür édi. Yekşenbe küni aynıĝ

- 5) on altısında şabağī qılıp. Huşyār bolup ma'cūn iñtiyār qılıganda Mollā Yārek pençgāhda
- 6) muħammes devride bağlağan naqşını ötkerdi. Yaħşı naqş bağlaptur néçe mağal édi mundaq
- 7) némelerğa meşğūlluq qılmaydur édim. Maña hem dağdağa boldı. Bir néme bağlağaymén
- 8) Bu taqrīb bile çargāh şavtını bağladım néçük kim mağalıda mezkūr bolğusıdur. Çehārşenbe
- 9) küni şabağī qılıganda muşāyibe cihettin déyildi kim her kim sartça aytsa bir ayağ içsün,
- 10) Bu cihettin köp kişi ayağ içti Sünnet vaqtıda çemen ortasıdağı tālār üstüde
- 11) Olturuldı. Déyildi kim her kişi Türkçe aytsa bir ayağ içsün munda hem galaba kişi ayağ
- 12) İçti. Āftāb çıqa nārençiler tüpide havž yaqasında barıp içildi. Tanlası
- 13) Düte'din çalağa kirip Cūy-i Şāhī'din çıqıp Eter'ğa barduk. Eter'din atlanıp
- 14) Dere-i Nūrı'nı seyr qılıp. Sūsān kəntigeçe yétip yanıp Āmle'ğa tüşüldi Hāce Kelān Becūr'nı

[250a]

- 1) yaħşı zabş qılıp édi. Çün mūşāhib édi anı tilep Becūr'nı, Mīr Şāh Güseyn 'uhdesiğa
- 2) qılıldı. Şenbe küni aynıñ yéğirme ikiside Şāh Mīr Güseyn'ğa ruħşat boldı. Bu kün

- 3) hem Āmle'da içildi tanlası yamğur yağdurup Küner'de Külegrām'ğa kim Melik Qulı'nıñ
- 4) üyi anda édi kélip ortançı oğlınıñ üyide kim nārençizārğa müşerref édi tüşüldi.
- 5) Yamğur cihetidin nārençizārğa barmay uşanda oq içildi. Yağın köp bīğadd boldı.
- 6) Bir tılsımı bilür édim. Mollā 'Alī Hân'ğa örgettim. Tört pārçe kāğazğa bitip tört şarafğa
- 7) astı uşol zamān yamğur turup hevā açılmaq bünyād qıldı. Şabāğ çalağa
- 8) kirdük yana bir çalada ba'zı yigitler kirdiler. Becūr ve Sevād ve Küner ve ol nevāğiside
- 9) bir buzaqılurlar bir kim dégen néme bar otlar ıldızıdın ve ba'zı ادوزدن qılıp turlar.
- 10) Nān dék gird gird yasap qurutup sahlapturlar. Bu buza māyesi
- 11) bu kim boladur. ba'zı buzaları ġarīb pür keyfiyet boladur velī ġarīb telañ ve bīmeze
- 12) boladur. Bu buzanı içmek hāyāl qıldıuk. Telāñlığıdın içe almay. Ma'cūn ih̄tiyār qılıldı.
- 13) 'Ases ve Çasan İkre ve Mestī'ğa kim yana bir çalada oturup édiler, fermān boldı .
- 14) kim bu buzadın içkeyler içip mest bolup Çasan İkre bīmeze şalayanlıq qıla kirişti.

[250b]

- 1) 'Ases özi ġūzarā mest bolup édi mükerrer nāñhoş h̄areketler qıldı andağ kim bītenk

- 2) bolduk. Bir h ay l qıldım kim  aladın  ıqarıp sonıı ol y zide  tgerkeybiz.
- 3) Yana ba'zılar derh v st qıldılar bu fur sat Bec r'nı   h M r  useyn'ga 'in yet qılıp
- 4) H  ce Kel n'nı tilep  d k n ge kim H  ce Kel n'nı m  shib  di. Bec r'da turmağı m mted boldı.
- 5) Bec r i ini hem  s nraq ta avvur qılıldı.   h M r  useyn'ga Bec r'ga barurda K ner suyınıı
- 6) g zeri a y tkende yoluqtı, tilep ba'zı ağız s zlerni aytıp h   qurnı 'in yet qılıp
- 7) ru  sat berildi. N rgil to rısı y tkende bir qarı k lip ged ılıq qıldı.  aladağılar ,
- 8) bir qaysı ton ve dest r ve fu a d k n me b driler. Qarı h yl  n me aldı yarım yolda
- 9) bir yaman y rde  ala d kke urdı. H yl  tevehh m boldı. Eger i  ala  arq bolmadı. M r Mu ammed Calab n
- 10) su a yıqıldı. K  ce Eter'iniı yavu ıda bolduk. Se enbe k ni Mendr ver k lildi.
- 11) Qutluq Qadem ve atası Devlet Qadem atası qal'anıı i ide  o bet tert b qılıp  diler. Eger i  af sız
- 12) y r  di alarnıı h   rı   n bir n ce ayaq i ip nam z-ı d ger ordu a k lildi.
- 13)  eh r enbe k ni Kendger  e mesı a barıp seyr qılduk. Kendger Mendr ver t menine ta'alluq k ntt r
- 14) tam m Lem n t'ta u bu k ntte oq  urma bardur. Bu k nt ta   tekidin yo qarır q

[251a]

- 1) vāqi' boluptur. Nağlistāni şarq sarıdur bu çeşme nağlistāniñ yanıdadur yan yérededür.
- 2) çeşme başıdın altı yétti qarı qoyıraq taşları qalap ğusl qılğalı penāhī qılıpturlar.
- 3) Bu mesrğa sunı müsrif qılıpturlar kim ğusl qılır kişiniñ başıda su tökülédür.
- 4) Bu çeşme suyu bisyār mülāyim qış künleri kişiğa bu su cezvī sovuq mağsūş boladur.
- 5) Soñra turğan penāhı kişiğa su hoş yaqadur. Pencşenbe küni Şir Ğānı Terkelānī üyiğa
- 6) tüşürüp žiyāfet qıldı. Namāz-ı peşin andın atlanıp yasağan mähīgānelerde
- 7) balıq tuttılar. Burunraq mähīgāneniñ keyfiyeti mezkūr bolup édi. Ādīne küni
- 8) Hāce MīrMīrā'nıñ kəntiniñ yaqınığa tüştük. Namāz-ı şāmda meclis boldı. Şenbe küni 'Alışeng
- 9) bile Elingār'nıñ aralığındağı tağını avladuk. Elingārlıq yana bir şarafıdın 'Alışengliq çerge qılıp tağdın kəyikni indürdiler.
- 10) Hāylī kəyik öldi. Avdın yanıp da Elingār'da meliklerniñ bāğığa tüşüp şoğbet tutıldı.
- 11) ilgeriki tişimniñ yarımı sınıp yarımı qalıp édi. Bu kün ta'ām yédürgende qalğan
- 12) yarımı hem sındı. Şabağı atlanıp balıqqa tor saldurduk. Tuş bar édi kim

- 13) 'Alışeng'ğa barıp bāğda içildi. Tanılası Ğamza Hân Alışeng'niñ melikini kim yaman işler
- 14) qılıp nāñaq qanlar tüküp édi, qanlıqlarığa tapşurıldı. Qışāşğa yétkürdiler. Seşenbe

[251b]

- 1) küni vird oqup Yan Bulaq yolu bile Kābil'ğa mūrāca'at qılduk. Namāz-ı dīger Uluğtu'dın su kéçip
- 2) namāz-ı şām Qaratu'ğa kélip atqa boğuz bérıp māñazrī qıldılar. At arpasını tüketkeç atlanduk.
- 3) Ādīne küni şefer ayınıñ ğurresıda tārih 932'de kim āftāb Qasburçı'da édi.
- 4) Hindūstān 'azīmeti bile şefer qılıp Yek Lenge Peştesi'din ötüp Dih-i Ya'qūb suyınıñ
- 5) ğarbi şarafıdağı çelengğa tüşüldi. Bu yurtta 'Abdumelik Qurçı
- 6) kim yétti sékkiz ay édi. Sulşān Sā'id Hân qaşığığa élçilikke barıp édi. Hân'ıñ
- 7) Yangı Bég Kökeldaş atlıq kişisi bile kélidi. Hānımlardın ve Hân'dın hāşlar bile muhaqqar
- 8) savğāt ve bélek kéltürdi. İki kün çerig maşlağatı üçün bu yurtta turup
- 9) mundın köçüp ara qonup Bādām Çeşm tüşüldi. Bu yurtta ma'cūn yédük.
- 10) Çehārşenbe küni Bārık Āb tüşkende Hindūstān'da qalğan Nur Bég'niñ
- 11) inileridin yégirme miñ şāhrūhīlıq altun ve eşrefi ve tenke kim H'āce Ğüseyn Dīvānī

- 12) Lahūr ğālišatıdın yiberip édi, kéltürdi. Ekserini Mollā Ağmed Belĥ erbābıdın Belĥ
- 13) maşlağatı üçün yiberildi. Ādīne küni aynıñ sékkizide Gendemek'ke tüşkende maña tend rézāndalıq boldı.

[252a]

- 1) Gendemekke tüşkende maña tend rézāndalıq boldı. Biğamdi'İlāh āsānlıq bile ötti. Şenbe
- 2) küni Bāğ-ı Vefā'da tüşüldi. Bir néçe kün Humāyūn Mīrzā ve ol yüzniñ çerigi üçün
- 3) Bāğ-ı Vefā'da tevaqquf qılıldı. Bāğ-ı Vefā'nıñ hadd ve hudūdı ve şafā ve leşāfeti bu tāriĥde mükerrer
- 4) mezkūr boluptur. Asru şafālıq bāğ vāqi' boluptur. Her kim ĥaridārlıq közi bile körse
- 5) bilgey kim né türlük yérdür. Néçe kün kim anda édük, iğer künleri ekser içildi
- 6) ve şabūğī qılıldı. İçmes künleri ma'cūn şoğbeti édi. Humāyūn mī'āddın köp kéyin
- 7) qalğan cihetidin derşat ĥaşlar bitip 'anīf ĥiśāblar qılıp yiberildi. Yekşenbe
- 8) küni şefer aynıñ on yéttiside şabūğī qılılıp édi kim Humāyūn kéldi. Kéç
- 9) kélgeni cihetidin bir pāre qatıq qatıq ayttım. Ĥāce Gilān hem Ğaznī'dın uşbu kün
- 10) kéldi. Uşol Düşenbe aĥşāmı oq köçüp Sulşānpür bile Ĥāce Rüstem'niñ
- 11) arasında salğan Yangı Bāğ'qa tüşüldi. Çehārşenbe küni mundın köçüp çalağa kirip

- 12) Quş Künbez'ğaça çağır içip barıp Quş Künbez'din çıqıp orduğa tüşüldi.
Tanlası
- 13) hem ordunu köçürüp çalağa kirip ma'cün iñtiyār qılıldı. Dāyim tüşer yurt
- 14) Qırıq Arıq édi. Qırıq Arıq toğrısığa yétkende her néçe mülāğaža qılıldı.
ordudın eśerī

[252b]

- 1) žāhir bolmadı. Atlar hem peydā bolmadı. Hāšırğa kéçti kim Germ Çeşme yavuqtur. Şāyed
- 2) ordu anda tüşüp éken dép bu yérdin ötüldi. Germ Çeşme'ğa yétken çağ ħod kün
- 3) kéç bolup édi anda hem turmay. Kéçesi hem yürüldi. Bir yérde çalanı turğuzup bir pāre
- 4) uyqulap sünnet vaqtı Yada Bir'ğa çıqtuk. Kün burnı bile çerig éli kéle başladı. Ordu
- 5) ħod Qırıq Arıq nevāğīsığa tüşken ékendür bizğa körünmeydür. Çalada şî'ir aytur.
- 6) Él ħaylī bar érdiler mišli Şeyĥ Ebū'l Vecd ve Şeyĥ Zeyn ve Mollā 'Alī Ħān ve Tardı Bég Hāksār
- 7) yana ba'zılar hem bar érdi. Şoğbette Muğammed Şālig'niñ bu beyti mežkūr boldı kim
- 8) كى كى ت و دغرى ري د س شو ك ند كاس / مد بو ي سا جار رس سد شو ك ند كاس
- 9) déduk kim bu kūşede aytsunlar. Şabb'-ı nažmı bar él aytnaq maqāmıda boldılar. Çün Mollā Alī Ħān bile
- 10) ħaylī muşāyibe qılılur érdi. Hezl şarīqı bile bu beyti bedihe de ħātırğa kélđi.

- 11) حار جاف كن مادا هيرة شو ك ند كاس / ماند ت و مادهو سچاره را شو كاس ك ند
- 12) Mundin burun yaḥşı ve yaman cudd ve hazl her né ḥâtırğa yétse édi muşâyibe şarîqi bile gâhî manžüm
- 13) bolur édi. Her néçük qabîğ ve zişt nažm hem bolsa merqum bolur édi. Ol furşatta
- 14) kim Mübîn'ni nažm qıladur édim. Ḥāşırı fâtırğa ḥutūr édi ve hazîn köñülğa mundaq yétti kim

[253a]

- 1) ğayf bolğay ol tildin kim mundaq elfâzını derc qılğay. Yana fikrini qabîğ sözlerge
- 2) herc qılğay ve dirig bolğay ol köñüldin kim mundaq mâni' žuhūr étkey. Yana zişt
- 3) ḥayâllar anda ḥušūr étkey. Andın biri hicv ve hazel şi'ir ve nažımdın târik ve tâib édim.
- 4) Bu beytni aytur mağal ašlâ ḥâtırğa yétmedi ve bu ma'nâ hergiz köñülge ḥušūr étmedi. Bir iki
- 5) kündin soñ Bigrâm'da tüşkende rézândalıq bolup ısıttım. Bu rézândalıq surfağa
- 6) müncer boldı. Her yutalğanda qan tüküre kiriştım. Bildim kim bu tenbîh qandandur ve bu teşvîş
- 7) né qılğandın.

Né qılayın séniñ bile ey til
qandur

Cihetindin méniñ içim

Néçe yaḥşı déseñ bu hezl bile şi'ir
yalğandur

Birisi fuğş u biri

- 8) Ger déseñ qoymayın bu cürm bile Cileviñni bu 'arşadın yandur
- 9) Yana başdın istiğfār ve 'itizār maqāmıda bolup bu nev' bāšıl
- 10) endīşedin ve bu yosunluq nālayıq pīşedin köñülñi tındırup qalemni sindurdum.
- 11) Ol dergāhdın 'āsi bendelerğa bu nev' tenbīhler devletidür. 'Ažm her bende hem kim
- 12) mundaqlardın mütenebbih bolğay sa'ādetidür cesim. Andın köçüp 'Alī Mescid'ğa tüşüldi. Bu yurtñıñ

[253b]

- 1) tarlıqıdın dāyim mén bir post üstıǵa tüşer édim. Çerik éli tamām bir qolda
- 2) tüşer édi kim mén tüşken post barıǵa müsrif édi. Kéçe çerig éliniñ otıdın 'aceb
- 3) yañşı çıraǵan bolur édi. Her nevbet kim bu yurtta tüşülüptür cihettin elbette
- 4) içiliptür. Bu qatla hem munda tüşkende içildi. Şubğdın burun ma'cūn iñtiyār qılıp
- 5) atlandım ol kün revze hem tuttum. Kélip Bigrām'nıñ yavuqıǵa tüşüldi. Tañlası
- 6) ol yurtta tevaqquf qılıp kérek avıǵa atlanduk. Bigrām 'Alīdağı , Siyah Āb'dın
- 7) ötüp su qoyı baqa cerqa salduk. Müddeti barılıǵandın soñ keyindin kişi kélđi.
- 8) kim Bigrām'nıñ yavuqıda oq azraqça cengelǵa kérek kirdi. Tégresini alıp turupturlar.

- 9) Uşandın Cilevriz téprep yéttük. Cengelğa cerge salıp ğavğa qılğan bile
- 10) kérek çıqıp tüzge qaça bédri. Humâyün ve ol yüzdin kélgenler hıç kim kérekni
- 11) körgen émes érdi. Barı ħaşırĥ~vāh teferrüc qıldılar. Bir kürühka yavuq qavlap qalın
- 12) oqlap yıqtılar. Bu kérek hıç kişığa ve atqa yaĥşı ğamle qılmadı. Yana iki kérekni hem
- 13) öltürdiler dāyim ħaşırğa kéçer érdi kim fil bile kérekni rüberü qılılsa néçük mu'āmele qılğaylar.
- 14) Bu nevbet filbānlar fillerni kéltürédür ékendürler kim bir kérek rüberü

[254a]

- 1) oq çıqar filbānlar ilgerirek yürügen bile kérek rüberü kélmes. Özge sarı qaçar.
- 2) Ol kün kim Bigrām'da turuldı. Ba'zı béglerni ve içkilerni baĥşılar ve dīvānlar bile altı yétti
- 3) serkār qılıp Nīlāb güzeride kémelerniğ üstige ta'yīn qılıldı kim cemī çerig élni nām
- 4) benām bitip sanların algaylar. Aĥşāmı rézāndalıq bolup ısıttım. Bu rézāndalıq yutalka
- 5) tarttı her yutalganda qan tükürür édim. Ħayl tevehhüm boldı. Elğamdulillah iki üç kündin soğ
- 6) berşaraf boldı. Bigrām'dın köçüp yamğur yağdurup Kābil suyu yaqasığa tüşüldi.
- 7) Hindūstān'dın ħaber kélđi kim Devlet Ħān ve Ğāzī Ħān yégirme ottuz miğ çerig yığıp

- 8) Kelānur'nı aldı. Lahūr üstike kélmekçidür. Mūmin 'Alī Tevaçı'nı gedāğa bile çapturuldı
- 9) kim biz küç bar küç müteveccihdürbiz. Biz yétkünçe uruşqunçı bolmasunlar. iki qonup Pencşenbe
- 10) küni aynıñ yégirme sékkizide Sind yaqasığa tüştü. Şenbe küni Rebī'ü'levvel ayınınğ
- 11) ğurreside Sind suyı kéçip Keçeküt suydın ötüp deryā yaqasıda tüşüldi.
- 12) Kémiler üstige qoyğan bégler ve bañşılar ve divanlar çerigke kélgen élniğ
- 13) sanını 'arzğa yétkürdiler. Uluq kiçik yañşı yaman nöker ve ğayr-ı nöker on iki miğ
- 14) kişi qal'amğa kéliptür. Bu yıl tüzde pişkāl az bolğandur tağ dāmenesidağı vilāyetlerde

[254b]

- 1) pişkāl yañşı bolğandur. Aşlıq maşlağatıdın tağ dāmenesi bile Siyālküt yolu bile
- 2) müteveccih bolduq Hātī Keker'niğ vilāyetler toğrısı yétkende bir rüda her yérde her yérde qalın sular
- 3) turuptur. Bu sular tamām yañ bağlaptur. Egerçi ħaylī émes bir éligçe qalın qalınlıqı bolğay Hindüstān
- 4) vilāyetide bu nev' yañ ğarībtur. Yañşı uşanda oq körüldi. Bir néçe yıl ki Hindūs-
- 5) tānda édük qar ve yañdın āsār u 'alāmet körülmedi. Sind'din bésş küç köçüp
- 6) altıncıda Cud tağığa peyvest Balnat Cüginiğ tağıniğ tüpide Bakyallar yurtı

- 7) rŭdqa k l p tŭŝŭldi. Tanjlası  l aşlıq alur maŝlaĝatı  cŭn ol yurtta
- 8) turduk ol kŭn  araq iĝildi. Moll  Muĝammed Perĝar  k p hik yet qıldı kim anĝa pŭrgŭy
- 9) qulluq qılıp  di. Moll  Şems  ud  rteki ŝal yan  di. Bir ŝal yanlıq baŝlasa k c keĝe
- 10) tŭkete almay  di. Aşlıqqa bargan qul qulluqĝı ve ya ŝı ve yaman aŝlıqdın
- 11)  te  ıqıp cengel ve taĝ ve qatıq ve bortaĝ y rlerge per ŝ n ve b ĝas b barıp bir n c 
- 12) kişi aldurdılar. Kiĝkine Tunqatar anda  ldi. Andın k cŭp Bihet suyını
- 13) Cilem'din qoyıraq gŭzer bile k c p tŭŝtŭk. Vel  Qızıl kim pergenesi Bimrŭgiri
- 14) Ekriy 'da  di Siy lkŭt k meki  di munda k l p k rdi. Siy lkŭt'nı asramaĝan

[255a]

- 1) cihetidin  it b ve  iŝ b maq mıda  dŭk kim  arz qıldı kim m n Pergene'ĝa k l p  dim.
- 2)  usrev K keldaŝ, Siy lkŭt'tın  ıqarıda maĝa  haber qılmadı bu  ozr mesmŭ'  di.
- 3) D yildi kim  cŭn Siy lkŭt'nı asramadıĝ L hur'da b glerge n ge barıp qoŝulmadıĝ?
- 4) Mŭlzem boldı  cŭn iş yavuq  di anıĝ bu cerimesni perv  qılmaduk.
- 5) Uşbu yurttın Seyyid Őufan ve Seyyid Laĝin Lahŭr daĝılarg  qoŝqan at bile
- 6)  apturıldı kim uruş qŭc  bolmaĝ. "Siy lkŭt'taya Persrŭr'da k l p bizĝa

- 7) qoşuluñ.” Her kimniñ sözi bu édi kim Ğāzī Hân ottuz qırq miñ kişi
- 8) yığıptur. Devlet Hân ol qarılığı bile bélige iki qılıç baǵlaptur bular cezm uruşurlar.
- 9) Hâşırǵa kéçti kim ol meşel bar kim kim Yārbih ki Nuh çün bu kétmes. Lāhurdaqı'larnı
- 10) özümüzǵa qoşup oq uruşalıñ. Biylerǵe kişi yiberip ara qonup
- 11) Çanab suyı yaqasıǵa tüşüldi. Yoldın barıp Bahlülpur kim hâlişe édi
- 12) seyr qılduk. Qurǵanı, Çanab suyınıñ yaqasında bülendhār üstide vāqi'
- 13) boluptur. Hāylī hâşırǵa yaqtı. Siyālkūt élini munda kéltürür, hāyāl qılduk. İnşa'llah
- 14) furşat bolǵaç oq kéltürülgüsidür. Bahlülpur'dın orduǵaça kéme bile keldük.

[255b]

- 1) Şoǵbet édi ba'zı 'araq, ba'zı buza içtiler. Ba'zı ma'cün yédiler. kémidin namāz-ı hūftendin
- 2) kéçrek çıqıp hārgāhda hem azraqça içildi. At maşlaǵatıǵa bir kün bu su yaqasında
- 3) atqa dem bérdük. Ādīne küni Rebī'ü'levvel ayınıñ on törtide Siyālkūt'ka tüştüük
- 4) Dāyim Hindūstān'ǵa barsak kāv ve kāvmış olcasıǵa taǵdın ve tüzdin cüt ve kucür
- 5) bīǵadd ve bīqiyās kélürler édi. Başsızlıq ve žulm qılǵunçı uş bu bedbahtlar édi. Burun
- 6) vilāyetler yaǵı édi. Hāylī tıyıq qısıq yoq édi. Bu nevbet kim bu vilāyetler tamām

- 7) él boluptur. Uşandaq mu'āmele qıla kiriştiler Siyālkūt'nıñ yalañ yalañgaç
- 8) faqır miskīn kim orduğa kélip édiler, bayakbār ğavğaya tüşti. Talanğa bardılar.
- 9) qılğan élni tapturup iki üçini pāre pāre qıldurdum. Siyālkūt'tın
- 10) Şāh'ıñ Nūr Bég'ni hem Lahūr bégleriğa çapturuldı kim yağını yérde ékendin
- 11) tağqıq qılıp qayda qatılurlarını şāhib-vuqūf kişidin éşitip aytıp yibersünler. Uşbu
- 12) yurtta bir sevdāger kélip 'Ālem Hān Sulşān İbrāhīm Hān'ğa basturğanını 'arż qıldı.
- 13) şerğı budur kim 'Ālem Hān ruĥşat alğandın soñ uşmundaq ısıq hevāda
- 14) hemrāhqa baqmay iki küçni bir qılıp Lahūr kélür 'Ālem Hān'ğa ruĥşat bérgen furşatta Özbek

[256a]

- 1) Hānları sulşānları tamām kélip Belĥni qapap édi. 'Ālem Hān'ğa Hindūstān sarı
- 2) ruĥşat bérip özümüz Belĥ üstığa atlanduq. Lahūr'ğa kélgendin soñ
- 3) Hindūstāndaqı béglerğa muhaşşil kirer kim “Pādişāh sizlerni maña kömek bolsun, déptür maña qatılıp
- 4) yürüñ. Ğāzī Hān'nı özümüzğa qoşup Delhī ve Agra üstige yürüliñ.” bular dérler.
- 5) “Kim Ğāzī Hān'ğa né ĩ'timād bile qatılalıñ.” Fermān hem mundaqtur kim her qaçan Ğāzī Hān

- 6) inisi Hâcı Hân'nı oğlu bile dergâhğa yiberse ya ol kim Lahūr'ğa yiberip gerü yosunluk tursa
- 7) sizler qatılıñ. Yoq yérge qoşulğuçı bolmağay siz." dép siz hem tuta kün uruşup
- 8) basturupsiz. Yana "Né i'timād bile qoşulasiz. Sizğa hem maşlağat émes kim qatılğaysiz."
- 9) Her néçe yosunluq sözler aytıp ma'nā qılurlar yıtıkça kirme oğlu Şīr Hân'nı yiberip
- 10) Devlet Hân ve Ğāzī Hân bile sözleşip qörüşürler. Dilāver Hân kim néçe mağalbendte édi.
- 11) İki üç ay bolup édi kim Lāhur'ğa Bend'tin qaçıp kélip édi anı hem özi bile alıp
- 12) barur Mağmūd Hân'ı, Hân-ı Cihān kim Lahūr'da pergene berilip édi anı hem hemrāh ilter ğālibā
- 13) sözni bu yérge qoyarlar kim Devlet Hân ve Ğāzī Hân Hindüstān'da qoyulğan béglerni
- 14) belki tamām bu šarafnı özığa alur. Dilāver Hân'nı ve Ğāzī Hân'nı, 'Ālem Hân'ğa qatar. Bular

[256b]

- 1) Delhī ve Agra šarafnı özleriğa alurlar. İsmā'īl Cevlānī ve yana ba'zı 'ümerā kélip Ālem Hân'nı körerler.
- 2) Bītevaqquf Delhī sarı küç bar küç téprerler. İndrī'ğa yétkende Süleymān Şeyhzāde hem kélip
- 3) Körer. Bularnıñ cem'iyyeti ottuz qırq miñge tartar kélip Delhī'ni qaparlar uruş hem

- 4) sala almaslar qurğan élige tanqıŝ hem berā almaslar. Sulŝān İbrāhım, bularnıŝ cem'iyetidin
- 5) ĥaber tapıp bularnıŝ üstige çerig atlanur yavuvraq yétkeç bular hem ĥaber tapıp qurğan üstidin qopup muqābeleğa yürürler sözni muŝa
- 6) qoyarlar kim “Eger kündüz uruŝsak Afĝān biri biri namusdın qaçmaslar. Eger
- 7) ŝebĥūn barsak qaranĝu kéçede kiŝi kiŝini körmes. Baŝlıq baŝıĝa bolurlar.” dép
- 8) altı kürūh yérđin ŝebĥūn kélürler. İki qatla ŝebĥūnĝa kün tüŝte atlanıp
- 9) iki pās üç pāsĝaça at üstide oq turup né kéyin yanıp né ilgeri
- 10) yürüp sözni bir yérke qoya almay. Üçünçiside kéçeniŝ bir peheri qala ŝebĥūn kélürler.
- 11) Bularnıŝ ŝebĥūnı çadırĝa ve otaqqa ot qoymaq émiŝ kélip bir baŝdın
- 12) ot qoyup ĝavĝa salurlar. Celāl Ĥān, Cighet ve yana bā'zı 'merā kélip 'Ālem Ĥān'nı
- 13) körerler. Sulŝān İbrāhım öz saraçasıdın oq bir néçe ĝāž ĥaylī bile téprenmes.
- 14) Muŝaça taş atar 'Ālem Ĥān'nıŝ bolĝan kişisi él talamaqqa ve olça almaqqa

[257a]

- 1) meŝĝūl bolurlar. Sulŝān İbrāhım'nıŝ çerigi körer kim bularnıŝ kiŝisi asru azdur. Uŝandın
- 2) bir azraq fevc bir fil bile bular sarı müteveccih bolur. Fil ilgerirek yürüĝeç bular toĥtay

- 3) almaslar, qaçarlar. Uşandın qaçqan bile 'Älem Hân Miyân Dû Āb sarı kécip Pānīpat
- 4) nevāğīsidin yana Pānīpat sarı öterler. İndrī'ğa yétken mağalda bir bahāne qılıp Miyân
- 5) Süleymān'dın üç tört Lek alıp qoyarlar. İsmā'īl Cevlānī'din, 'Älem Hân'nıñ uluğ
- 6) oğlı Celāl Hân bulardın ayrılıp Miyân Dû Āb sarı özlerini tartarlar. 'Älem Hân'ğa
- 7) yığılğan çerigdin bir pāresi mişli Seyfi Hân, Deryā Hân, Mağmūd Hân, Hân-ı Cihān ve Şeyh Cemāl
- 8) Fermūlī yana bā'zılar uruşdın burun oq qaçıp İbrāhīm'ğa barırlar. 'Älem Hân
- 9) ve Dilāver Hân ve Hacı Hân, Sirhind'din öte bizniñ kélip Milvet'ni alğanımıznı hāber taparlar.
- 10) Dilāver Hân çün hemīşe devlethāñlıq maqāmıda édi ve bizniñ üçün üç tört
- 11) ay bend tartıp édi, ayrılıp Sulşānpür'ğa köçğa kélip biz Milvet'ni alğandın
- 12) üç tört kün soñ Milvet nevāğīside bizğa kélip mülāzemet qıldı. 'Älem Hân
- 13) ve Hācı Hân, Şetlüt suydın kécip Dün bile Deşt'niñ arasıdağı tağda
- 14) Gingute atlığ bir bérk qurğanğa kélip kireler. Bizniñ çapakunçı Afgān'dın ve Hezāre'din

[257b]

- 1) kélip bularnı qaparlar. Uşandaq bérk qurğannı ala yavuşqan ékendürler kim

- 2) kéç bolur, çıqar. Hâyāl qılurlar atlarını dervāzeğa yıqılğan cihetidin çıqa almaslar.
- 3) Fİlleri bar ékendür. Fİllerni ilgeri salurlar ekser atlarını fİller basıp öltürür.
- 4) Bāvucūd hem at bile çıqa almaslar Qaranġu'da yayaq çıqıp yüz miñ teşvİşler bile Ġāzī Hān
- 5) kim Milvet'ğa kirmey. Taġ sarı qaçıp édi barıp qoşulurlar. Ġāzī Hān yaĥşığına
- 6) āşinālıq bérmes. Zārūret bolup Dūn'nıñ ayaqıda Pehlūr nevāġİside 'Ālem Hān
- 7) kélip mülāzemet qıldı. Siyālkūt'ta Lahūrdaqılardın kişi kélidi kim tañla barça
- 8) kélip mülāzemet qılurlar. Tañlası köçüp Persrūr'ğa tüştü. Muġammed 'Alī Cengceng
- 9) Hāce Ġüseyn yana ba'zı yigitler munda kélip mülāzemet qıldılar. Yaġınıñ dāyiresi Rāvī
- 10) suynıñ Lahūr šarafıda ékendür. Bu cike başlıġlarını ĥaber üçün yiberdük.
- 11) kéçeniñ üç peheri bola yavuşup édi kim ĥaber kéltürdiler kim yaġı ĥaber tapturup birbirige
- 12) baqmay, bozulup qaçarlar. Érte köçüp Partāl'dın uruqdın ayrılıp
- 13) Şāh Mīr Ġüseyn'ni yana Can Bég'ni uruqqa qoyup özümüz ıldam tépredük. İki namāz
- 14) arası Gilānūr'ğa kélip tüştü. Muġammed Sultān Mīrzā ve 'Ādil Sulšān ve özge bégler munda

[258a]

- 1) kélip mülâzemet qıldılar. Gilânūr'dın érte köçüp yolda Ğāzī Hân ve qaçqanlarını
- 2) hâberini yavuq salıp bédriker. Muğammedī ve Ahmedī Qutluq Qadem ve Vali Hâzīn başlığ
- 3) ve ekser içigi bégleri kim nevbet Kâbild'e béglikke yükündürölüp édi Bu kaçqanlarını
- 4) kéyinike kavuğunca ayırduk. Andaq müqerrer boldı kim yéte alsalar hód húb
- 5) ekser yéte almasalar. Milvet Qurğanı'nını girdegirdini yahşı iğtiyâş qılğaylar kim qurğan
- 6) éli qaçıp kétmegeyler. Bu iğşiyâclardıñ Ğāzī Hân édi, bu bégleri ilgeri
- 7) yiberip Kânveh'nini toğrısıdın Beyâh Suyı'nı kéçip tüşüldi andın ara iki qonup
- 8) Milvet Qurğanı'nını qolınığ ağızıda tüştüker. Burun kélgen
- 9) bégler bile Hindüstândağı béglerge gükim boldı kim qurğanı yaqın
- 10) qapap tüşkeyler Devlet Hân'nını nebiresı uluq oğlı 'Alī Hân'nını İsmâ'il Hân
- 11) atlıq oğlı munda kélđi bir pâre va'âd ve va'îd ve istimâlet ve tehdîd bile yana
- 12) qurğanğa yiberip Ādîne küni ordunu ilgeri köçürüp qurğanğa
- 13) yarım kürüh yavuq tüştüker. Özüm kélip qurğanı körüp barangar cavāngār
- 14) gölğa belcârlar ta'yîn qılıp yanıp orduğa tüştüüm. Devlet Hân, kişi yiberip 'arz qıldı.

[258b]

- 1) kim Ğāzī Hân qaçıp tağqa bardı. Ménij günāhımını ‘afv qılsalar qulluqqa barıp
- 2) qurğannı tapşuray. H̄āce Mīrmīrānnı yiberildi. Tevehhümni h̄āşırının çıqarıp
- 3) kél türdi. Devlet H̄ān ve oğlı ‘Alī H̄ān bile kél diler. Buyurdum kim uşol iki qılıç
- 4) kim bizniñ bile uruşur üçün bélge bağlap édi boynıǵa astılar. Mundaq rūstāī
- 5) ve lādamerdük bolǵay mu? Kim işi bu yérke yétip henüz ta‘alluq qıladur, İlgerirek kél türdiler.
- 6) Buyurdum kim qılıçlarını boynıdın aldılar körüşür vaqt yükünmekte taħīr qıladur.
- 7) Buyurdum kim ayaǵını tartıp yükündürdiler. İlgeri olturǵuzup bir Hindūstānī
- 8) bilür kişige buyurdum kim bu sözlerni birer birer anga h̄āşır-nişān qıla aytqıl. Mundaq
- 9) deǵil kim mén séni ata dédim, ta‘zīm ve iǵtirāmıñnı ol şarīq kim séniñ h̄āşırın tiler édi.
- 10) Andın yaħşıraq qıldım. Özünñ ve oǵlanların belücleriniñ derbederlıqlarında
- 11) Qutqardım. H̄ayl h̄āneleriniñ ve ğaremleriniñ İbrāhīm’niñni bendi h̄ānesidin h̄alāş qıldım.
- 12) Üç kürür Tatar H̄ān’niñ vilāyetini saña ‘ināyet qıldım séniñ haqqında yaman bardım

- 13) mu kim bu şaqqıñ bile bélinke iki qılıç bağlap çerig tartıp bizniñ vilāyetlerniñ
- 14) üstige kélip mundaq şor u fitne salursen. Qarı mebhüt merdek bir iki söz ağızıda

[259a]

- 1) oq poypadı. Muqābelede hem démedi mundaq muskit sözlerge né déy hem alğay édi.
- 2) Andaq mügerrer boldı kim hāyālhāne ve ğaremlerini bularğa tapşurup özge
- 3) bolğan cemī cihetlerni zabş qılığaylar. Fermān boldı kim Hāce Mīrmīrān bile tüşkey.
- 4) Şenbe küni Rebī'ü'l Evvel ayını yégirme ikkisinde bularnıñ hāyālhāne ve ğaremlerini sālīm çıqarmaq üçün
- 5) özüm kélip Milvet qurğanınıñ dervāzesiniñ rüberü daqı
- 6) belendiğa tüşüm. 'Alī Hān çıqıp bir pāre eşrefī pīşkeş qıldı. Namāz-ı dīgerke yavuq
- 7) hāyālhāne ve ğaremlerini çıqara kiriştiler. Ğāzī Hān'ını egerçi çıqıp kéliptür
- 8) déydürler édi. Velī ba'zılar dédi kim “Biz kördük kim qurğandadır bu cihetdin
- 9) ba'zı içkilerni ve çehrelerni dervāzede qoyuldı kim gümānlıq kişini ahtarğaylar.”
- 10) Kim Ğāzī Hān mağlaşa qılıp çıqmağay. Kim küllī ğaraž ol édi yana ba'zı cevāhir ve çerāvni
- 11) hem yaşurup çıqaradurğan bolsa zabş qılığaylar. Uşol dervāzesiniñ allıdağı

- 12) belendide çāder tiktürüp kéçe anda oq boldum. Šabaġī, Muġammedī ve Aġmedī ve Sulšān
- 13) Cüneyd ve ‘Abdul’azīz ve Muġammed ‘Alī Cengceng ve Qutluq Qadem ve bir néçe içki béglerke fermān boldı kim
- 14) içkeri kirip ĥazāneleri ve bolġan cihetlerini zabš qılġaylar. Él qurġan

[259b]

- 1) éşikide bisyār ġulūv qıladurlar édi. Siyāset üçün bir néçe oq attım. Biyakbār tīr-ı qažā
- 2) oqı humāyūnnıñ qıššaĥvānıġa yétkeç oq cān teslīm qıldı. İki kéçe uşol belendide
- 3) qonup Düşenbe küni qurġanġa kirip seyr qılıp Ġāzī Ĥān’ınıñ kitābhānesıġa
- 4) kélđim. Bir néçe nefīs kitāblar çıqtı. Bir néçesini humāyūnġa bérıp bir néçesini Kāmrān’ġa yiberdim.
- 5) Mullāyana kitāblar ĥud bisyār érđi. Velī ança nefīs kitāblar kim köz tutulur édi,
- 6) Ança çıqmadı. Kéçesi anda qonup tañlası orduġa kélđim. Ġāzī Ĥān’ını qurġanda
- 7) taşavvur qılur édük. Ol bīġamiyyet nāmerd atainisini ve anaikeçisiñlini Milvet’te
- 8) aşlap ma’dūdı bile taġ sarı qaçıptur.
- 9) Çehārşenbe küni ol yurttın köçüp Ġāzī Ĥān qaçqan taġ sarı müteveccih bolduk.
- 10) Milvet’niñ aġzıdaġı yurttın bir kürūh yol kélip bir qolda tüştük.

- 11) Dilāver Hān munda kélip mülāzemet qıldı. Devlet Hān'nı ve 'Alī Hān'nı ve İsmā'il Hān'nı
- 12) ve yana bir néçe uluqlarını bend qılıp Kataka tapşurduk kim Bihredaqı Milvet Qurğan'ğa

[260a]

- 1) éltip sañlağay. özgelerini kim her kişige tutturulup édi, Dilāver Hān'nıñ
- 2) ittifāqı bile hūnbehā ta'yīn qılıdı. Ba'zını kefilge bérıp ba'zını bend qılıp sañladılar.
- 3) Kette bendīlerni élti. Devlet Hān, Sulšānpür'ğa yéte öldi. Milvet Qurğanı'nı Muğammed 'Alī Ceng
- 4) Ceng'nıñ 'uhdeside qılduk. Öz cānibidin ağası Arğun'nı bir pāre yigit bile
- 5) anda qoydı. Hazerā ve Afgān'dın hem iki yüz elligçe kişi qurğanğa kömek ta'yīn boldı.
- 6) Hāce Gilān, Ğaznī çağırılardıñ bir néçe tévede yüklenip édi. Hāce Gilān'nıñ
- 7) yurtı bir belendide vāqı' bolup édi kim qurğanğa ve orduğa müşerref édi. anda
- 8) şoğbeti tutulup ba'zı él çağır içtiler, ba'zı él 'araq içtiler. Şavr şoğbeti édi. andın
- 9) köçüp Milvet'nıñ bir arğadallıq uşaq tağlarıdın aşıp Dūn'ğa keldük.
- 10) Hindūstān tili bile "Celgānī Dūn" dér érmişler. Hindūstān'da bir aqar su uşbu
- 11) Dūn'dadur. Dūn'nıñ ešrāfı qalın kéntlerdür. Cısvāl pergenesi émiş kim
- 12) Dilāver Hān olarnıñ şağçileri bolğay. Dūn şavr celgā'ı tüşüptür. Rūd'nıñ
- 13) etrafı öleñdür. Ba'zı yérde ékiptürler. Ortasıdın üç tört
- 14) tégirmen su aqıp baradur. Çelgeniñ kengliki bir kürūh iki kürūh ba'zı yéri bolğay.

[260b]

- 1) Kim üç kürūh hem bolğay tağları kiçikrek kiçikrek post yosunluq tağlardur.
- 2) Kéntleri bu tağlarıñıñ dāmeneleride vāqı' boluptur. Ként bolmağan yérlerde šāvus
- 3) ve maymūn bisyārdur. Üy tavuqı dék tavuq hem köptür. Bi'aynih tavuqdur velī ekser bir rengdür.

- 4) Çun Ğāzī Ğān'niĝ ħāberi bir yérde muĝaqqaq émes édi. Terdīkeni ve Birimdiv, Malihās bile
- 5) ta'yīn qıldıuk kim her yérde Ğāzī Ğān bolsa barıp her nev' qılıp iliglegeyler. bu Dūn
- 6) etrafıdaqı uşaq taĝlarda şavr mazbūş qal'alar tüşüptür. Şarq şimāl şarafıda bir qal'a
- 7) vāqi' boluptur, Kutile atlıq. Eşrāfi yétmiş séksen qarı yekendāz uluĝ dervāzesi şarafi
- 8) yétti sékkiz qarı bolĝay. Pūlrevān salur yériniĝ kenĝligi on on iki qarı
- 9) bolĝay. İki uzun yıĝaçnı köprük qılıpturlar. atnı ve kelānı andın ötkerürler.
- 10) bu kūhistānda Ğāzī Ğān'niĝ bérkitken qurĝanlarıdın biri budur. Kişisi
- 11) bar ékendür çapqunçı yétip uruş salur. Ala yavuşqandurlar. Kéç bolĝaç qurĝanınıĝ
- 12) içidekiler mundaq rest qurĝannı taşlap qaçarlar. bu Dūn nevāĝıside
- 13) yana bir rest qurĝan, Ginkūte qurĝanıdur. anıĝ hem eşrāfi uçmadur velī ol munça
- 14) rest émeştür. 'Ālem Ğān uşbu Ginkūte qurĝanıĝa kirip édi burun mezkūr boldı.

[261a]

- 1) Ğāzī Ğān'niĝ üstiĝa ılıĝar ayırĝandın soĝ himmet rikābıĝa ayaq qoyup tevekkül
- 2) inanıĝa élig urup Sulşān İbrāhīm bin Sulşān Sikender Bin Sulşān Behlül Lūdi Afgān'niĝ
- 3) üstige kim ol tāriĝde Delhī pāytaĝtı ve Hindūstān memāliki anıĝ taĝtı tasarrufıda édi.
- 4) Ğāzır çerigini bin Lek dérler édi. özide ve bégleride miĝge yavuq fıl çinārlar édi.

- 5) Müteveccih bolduq. Bir köçdin soñ Bāqī Şıqavul'ğa Dipālpūr'nı 'ināyet qılıp Belh'qa
- 6) kömek yiberildi. Belh maşlağatı cihetidin qalın yarmaq ve Kābildağı uruq qayaş
- 7) ve oğlan uşaqqa Milvet fetğide tüşken metā'dın savgātlar yiberildi. Dün
- 8) qoyı bir iki köçdin soñ Şāh 'İmād Şirāzī, Arāyiş Hān'niñ ve Mollā Muğammed mezhepniñ
- 9) hāşlarını alıp keldi. Bir pāre devleth^āhñlıq izhārı qılıp bu yürüşke sa'y ve
- 10) ihtimāmlar qılıpturlar. Biz dağı bir yayaqdın 'ināyet fermānları yiberip ilgeri köçtük.
- 11) Milvet'tin barğan çapqunçı Hürür ve Kehlür ve ol nevāğīdağı tağ qurğanlarını
- 12) kim müddetler ékendür ol arağa bérklikidin hıç kim barğan émes égendür.
- 13) Tamām alıp élini talap bizge kélip tüşüldiler. 'Ālem Hān hem hārablap yayaq yalañ
- 14) Keldi. Ötrüsüğa béglerdin içkilerdin yiberip atlar hem yiberdük. Uşbu nevāğīda

[261b]

- 1) kélip mülāzemet qıldı. Bu nevāğīniñ tağ ve dereleriğa dağı çapqunçı barıp bir iki qonup
- 2) keldiler. Mü'teddin bihi néme éligğa tüşmedi. Şāh Mīr Ğuseyn ve Cān Bég ve ba'zı yigitler çapqunğa
- 3) ruhşat tilep bardılar. Dün'da ékende iki üç nevbet İsmā'il Cilvānī'niñ ve Biben'niñ

- 4) 'arzdaştleri keldi. mundın hem alarınıñ köñli tilegen dék fermānlar yiberildi.
- 5) Dūn'dın köçüp Rūper keldük. Rūper'de ékende qalın yamğurlar yağdı. Fi'l cümle
- 6) sovuq boldı aç yalañğaç Hindūstānīlar qalın qırıldı. Rūper'din köçüp
- 7) Sahrind toğrısı Kermāl'ğa tüşüp édük kim bir Hindūstānī Sulšān İbrāhim'niñ
- 8) élçisidürmēn dép keldi. Egerçi ħařř ve kitābeti yoq édi. Bizdin bir kişi élçilikke
- 9) istid'ā qılıptur. biz hem anıñ muqābeleside bir iki sevādī tunqatarnı yiberdük. bu faqīrler
- 10) yétkeç her ikisini İbrāhīm bend qıldurur. Uşol kün kim İbrāhim'ni bastuk. Uşol zamān
- 11) sevādī ħalāş bolup keldi. Ara qonup Benūr ve Senūr rūdı yaqasığa tüştü. Hindūstān'da
- 12) deryālardın başqa bir aqar su kim bardurur. Munı Gegger suyı dérler. Çitar hem bu su yaqasıdadur.
- 13) bu su yoqqarı seyr qıla atlanduk. Çitar'dın üç tört kürüh yoqqarıraq bu su Rūd'niñ
- 14) zihidin çıqıp kéledür. Rūd yoqqarı kim seyrğa barıldı. Bir kéng deredin tört béş

[262a]

- 1) tégirmen su çıqıp kéledür. Yoqqarıraq ħaylī lařř ve ħoş hevā ve mūnāsib yérler. Uşbu
- 2) sunıñ kéng deredin çıqışıda bir çārbāğ buyurdum. Bu su tüzke tüşüp bir iki

- 3) kürüh yol barıp Rūd'ğa siqedür. Gegger suyu zihābdın çıkar. Bu su sijer yérdin
- 4) üç tört kürüh qoyıraq bolğay. Pişkāl'da bu Rūd suyu qalın kélip Gegger suyığa
- 5) qatılıp Sāmāne ve Sünnām'ğa barurlar. Bu yurtta hāber taptuk kim Sulšān İbrāhīm kim Delhī'ni
- 6) biri yanıda édi andın ilger baqa köçüptür. Yana Ğiśār-ı Fīrūze'niñ şıkdārı
- 7) Ğamīd Hān Hāśśaḥayl, Ğiśār-ı Fīrūze ve ol nevāğīniñ çerigi bile Ğiśār'dın on on
- 8) bés kürüh yiyerek çıqıp kéliptür. Kette Bég'ni hāber üçün İbrāhīm'niñ ordusığa
- 9) yiberildi. Mü'mīn Ateke'ni, Ğiśār-ı Fīrūze çerigike hāber üçün yiberildi. Yekşenbe küni
- 10) cemāzi'l-evvel ayınıñ on üçide Embāle'din köçüp bir köl yaqasığa tüşüp
- 11) édük kim Mü'mīn Ateke ve Kette Bég uşbu kün keldiler. Humāyūn'nı tamām baranğar kişisi bile
- 12) kim Hāce Gelān ve Sulšān Muğammed Duldāy ve Vālī Hāzin bolğay ve Hindūstān'da
- 13) qalğan béglerdin Hūsrev ve Hindū Bég ve 'Abdul'azīz ve Muğammed 'Alī Cengceng ve goldın
- 14) içkilerdin ve yigitlerdin Şāh Mansūr Barlas ve Kette Bég ve Muğib 'Alī ve bir pāre kişi qoşup

[262b]

- 1) Ğamid Hān üstığa ta'yīn qılduk. Hem Beben uşbu yurtta kélip mülāzemet qıldı.

- 2) Bu Afġānlar kŭç rŭstā'ī ve bīhŭş ēl boladur. Bāvucŭd kim Dilāver Hān
- 3) hem nŏker ve hem mertebēġa andın uluqraq ol oturmas. 'Ālim Hān'nıŭ oġlanları
- 4) kim padişāhzādeleridŭr, alar oturmas. Bu oturmaq istid'ā qıldı.
- 5) Anıŭ néme qulıġa kim qulaq salur. Dŭşenbe kŭni şabaġı aynıŭ on tŏrtide
- 6) Ğamid Hān ũstıġa Humāyŭn mŭteveccih boldı.İlgap Humāyŭn ŏzidin ilgerirek
- 7) yŭz yŭz ellig ābdān yigitni qaravul ērŭr yavuq yētip qaravul kişisi
- 8) ēlig alışıp bir iki dest ēgerişken maġalda kēyindin. Humāyŭn'nıŭ qarası peydā
- 9) bolġaç. Oq ġanīm qaçar yŭz iki yŭz kişi tŭşŭrŭp yarımınıŭ boynını
- 10) urup yarımını yētti sēkkiz fīl bile kēltŭrdi. Humāyŭn'nıŭ bu fetġiniŭ hāberini Ādīne kŭni
- 11) aynıŭ on sēkkizide Bēġ Mirek Moġul uşol yurtta oq kēltŭrdi.
- 12) Fī'İġāl hāşşā baş ayaq ve şoyladaqı hāşşā atlardın bir at 'ināyet qılıp celd
- 13) ve hem va'ād boldı. Dŭşenbe kŭni aynıŭ yēgirme biride uşol yurtta Humāyŭn yŭzçe
- 14) bendī bile ve yētti sēkkiz fīl bile kēlip mŭlāzemet qıldı. Bendīlerni , Ŭstād Alī Qulı ve tŭfek-endāzlarġa

[263a]

- 1) buyuruldı kim siyāset cihetidin barını tŭfek bile qırdılar. Evvel yŭrŭşi

- 2) ve ol iş körzeni bu édi, Sükün'ğa bisyār yaĥşı boldı. Qavgunçı qaçqan élini
- 3) qavlap Ğiřār-ı Fırūze'ğa yétken bile oq alurlar. Ğiřār-ı Fırūze'ni talap kéldiler.
- 4) Humāyūn'ğa Ğiřār-ı Fırūze'ni tevābi' ve levāġıqi bile kim bir kürūr vilāyettūr. yana bir kürūr
- 5) yarmaq celdü bérildi. Ol yurttın köçüp řāhābād kéldük. Til tuta
- 6) Sulřān İbrāhīm'niñ ordusıġa kişi yiberip néçe kün bu yurtta tevaqquf boldı.
- 7) Raġmet Piyāde'ni fetġnāmeler bile Kābil'ğa yiberildi. Uşbu yurtta Düşenbe küni
- 8) cemāzi'l-evvel ayınıñ yéğirme sékkizide āftāb Hamel burçıġa taġvīl qıldı. Uřbu yurtta uřbu kün Humāyūn yüzige Estere'ğa mukerāz yétkürdi. İbrāhīm'niñ
- 9) ordusıdın hem mütevātir ĥaberler kéle bařladı kim bir kürūh iki kürūh köçüp her yurtta
- 10) iki üç kün maqām qıla qıla kéledür. Biz hem müteveccih bolup řāhābāddın ara iki
- 11) qonup Cūn Deryāsı'niñ yaqasıġa Sersāve toġrısı kélip tüřtük. Ĥāce Gelān'niñ
- 12) nökeri Ğaydar Qulı'nı til tuta yiberildi. Mén Cūn Deryāsı'nı güzār bile kéçip barıp
- 13) Sersāve'ni seyr qıldım. Ol küni ma'cūn hem yép édük. Sersāve'niñ çeřmesi bar
- 14) azraqça su bu çeşmedin çıqıp baradur yaman yér émes bir Tardı Bég ĥāksār

[263b]

- 1) ta'rîf qıldı. Mén dédim kim séniñ bolsun. Bu taqrîb bile Tardı Bég'ğa Sersāve berildi.
- 2) Bir kémede tālār yasatıp gāhī seyri qılır édim gāhī köçlerde kéme bile andın kélür édim.
- 3) Ol yurttın deryā yaqaları qoyıǵa baqa iki köç köçülüp édi kim til tutar barǵanlardın
- 4) Ğaydar Qulı ħaber kéltürdi. Kim Dāvūd Ħān ve Heytem Ħān'nı bés altı miñ kişi
- 5) bile Miyān Dū Āb sarı kéçürüptür. Üç tört kürüh İbrāhim'niñ dāyiresidin
- 6) bérerek dāyire urup olturuptur. Bu fevcniñ üstıǵa yekşenbe küni cemāzi'l-
- 7) āħır ayınıñ on sékkizide Çin Timur Sulşān'nı ve Mehdī Ħāce'ni ve Muǵammed Sulşān Mirzā'nı ve 'Ādil Sulşān'nı tamām cavāngār kişisini
- 8) kim Sulşān Cüneyd ve Şāh Mīr Ğuseyn ve Qutluq Qadem bolǵay. Ğoldın hem Yūnus 'Alī ve
- 9) 'Abdullāh ve Aǵmedī ve Kette Bég'ni ilǵar ayırduk. Namāz-ı peşin bu yérdin su kéçip namāz-ı dīger
- 10) namāz-ı şām arasıda ol yüzdin téprediler. Beben uşbu ilǵar bahānesi bile sudın
- 11) tüp qaçtı. Farz vaqtıda ğanīm üstıǵa yéterler. Az aǵlaq yasap çıqqan dék
- 12) qılurlar bizniñ kişi yétken bile oq alıp tépreler. İbrāhīm'niñ dāyiresi toǵrısqāça
- 13) tüşüre barurlar. Heytem Ħān'nı kim Dāvūd Ħān'niñ aqası ve bir serdārı ol édi,
- 14) tüşürüp yétmiş séksen bendī bile altı yétti fıl bile kélip kördiler. Siyāset üçün

[264a]

- 1) ekseri yasaqqa yetti. Andın köçüp baranğar cavānğar ğol yasal yasap Dīm körüldi. Ol
- 2) miqdār kim qiyās qılır édük. Ança çerig nažarğa kélmedi. Bu yurtta fermān boldı
- 3) kim cemī' çerig éli ferāhūr ğállarığa araba keltürkeyler. Yétti yüz araba boldı. Üstād 'Alī Qulı'ğa
- 4) fermān boldı kim Rūm desturı bile arabalarınğ araçsıda zencir ornığa
- 5) üyniğ hāmīdin arğamçılar eşip birbirige bağlağaylar. Her iki araba
- 6) arasında altı yétti tura bolğay. Tüfek-endāzlar bu arabalar ve turalarınığ keyinide
- 7) turup tüfek atqaylar. Bu esbābnıñ tertibi cihetidin bés altı kün
- 8) Bu yurtta tevaqquf boldı ve bu esbāb ve ālāt šayyār ve mükemmel bolğandın soñ tamām
- 9) béglerni ve söz bilür ābdān yigitlerni dağı kēneşke tilep 'ilm kēneş qılıp
- 10) rāylar muña qarār taptı. Kim Pānipat şehridür mahāllāt ve üyleri
- 11) qalın bir šaraf mahāllāt ve üyler bolur yana ešrafını araba ve tura bile bérkitip
- 12) tüfek-endāz ve yayaqını araba ve tura arqasında tā'yin qılmaq kérek. Bu qarār bile
- 13) köçüp ara qonup Pencşenbe küni cemāzi'ul-āhır aynıñ selañı Pānipat keldük.
- 14) Oñ qol şehr ve mahallāt boldı. Allımızda tertib qılğan turalar boldı. Sol qolda

[264b]

- 1) ve ba'zı yérlerde hāndaq ve şāh boldı. Her bir oq atımı yérde yüz yüz éllig atlıq çıqqu dék
- 2) yérler qoyıldı. Çerig éli ba'zı hāylī mütereddid ve mütevehhim édiler. Tevehhüm ve tereddüd bītaqrībdür.
- 3) Né kim ezelde Téñri taqdīr qılıptur andın özge bolmas. Egerçi alarnı hem 'ayb qılıp
- 4) Bolmas. Haqq alar cānibī édi. Né üçün kim vaşandın iki üç ayçılıq yol kélilip édi.
- 5) Ğarīb qavmi bile élniñ işi tüşüp édi. Né biz alarnıñ tillerini bilür édük né alar bizniñ tilimizni. Perīşān ve
- 6) giriftār qavmi ve qavmi acāyīb ğanīmniñ hāzır çerigini bir Lek çınārlar édi.
- 7) Öziniñ ve ümerāsı miñge yavuuq fili bar, dérler édi. İki atasıdın
- 8) qalğan hāzīne hūd naqd éligide édi. Hindūstān'da bir resmī bardur kim mundaq
- 9) iş tüşkenlerde yarmaq bérıp mī'ād bile nöker tutarlar. Bu élni "Bidhindī" dérler.
- 10) Eger mundaq hāyāl qılsa édi. Bir Lek iki Lek hem nöker tuta alur édi. Téñri
- 11) ta'ālā rast kéltürdi. Né yigitini rāzı qıla aldı né hāzinesini üleş aldı.
- 12) yigitini qandan rızā qıla alur kim tabi'atıǵa imsāk köp ğālib édi. Özi
- 13) yarmaq yığışturmaqqa bīğadd šālib bītecrübe yigit édi. Né kélişi serencāmlıq édi,

[265a]

- 1) né turuşı né yürüşü ihtimāmlıq édi. Né uruşı ol furşatta kim Pānīpat'ta

- 2) çerig éliniñ ešrāf ve cevānibini araba ve šāh ve hāndaq bile mazbūš ve müretteb qılıladur édi.
- 3) Dervīš Muğammed Sārbān ‘arzğa yétkürdi kim munça iñtiyāš kim boldı. Ol né
- 4) imkāndur kim kélgey. Dédim kim sén bularnı Özbek Hān
- 5) sulšānlarığa qıyās qıla mu sén? Ol yıl Semarqand’dın çıqıp Ğišār kélgende Özbek’niñ cemī’ hān
- 6) sulšānları yığılıp ittifāq qılıp bizniñ üstümüzge kélür. ‘Azīmet bile Derbend’din
- 7) öttiler. Biz cemī’ sipāhī ve Moğul’niñ köç ve mällarını mağallātka kivürüp mağallātnı
- 8) köç bend qılıp bérkittük. Çün ol hānlar ve sulšānlar yürüş turuşniñ
- 9) ğisāb ve yarağını bilür édiler. Kördiler kim ölüğ tirigni Ğišār’da körüp Ğišār’rı
- 10) érkittük. Ğišār üstige kélmekniñ ğisābın tapa almay. Çağānyān nevāğīsi Nevendāk’dın
- 11) oq yandılar bularnı alarğa oñşatma iş ğisābını ve yürüş yarağını qanda
- 12) bilürler. Téñri rast kéltürdi, mén dégen dék oq boldı. Yétti sékkiz kün
- 13) kim Pānipat’ta édük. Az az kişimiz barıp dāyiresığaça qalın kişilerige oq qoyarlar édi.
- 14) baş késip kéltürürler édi. Alar hıç ğareketī ve cünbüşī qılmaslar édi. Āhır ba’zı

[265b]

- 1) devlethāh Hindūstānī béglerniñ rāyı bile ‘amel qılıp Mehdī Hāce’ni ve Muğammed Sulšān Mīrzā

- 2) ve 'Ādil Sulšān ve Hūsrev ve Şāh Mīr Ğüseyn ve Sulšān Cüneyd Barlas ve 'Abdul'azīz Mirāhūr ve
- 3) Muġammed 'Alī Cengceng ve Qutluq Qadem ve Velī Hāzīn ve Muġhibb 'Alī Hālife ve Muġammed Baġşī ve Cān Bég ve
- 4) Qaraquzı başlıġ tórt bés miñ kişini şebġūnġa yiberdük. Kéçe bile ābdān
- 5) ittifāq qıla almay perīşān barıp tégerler. İş qıla almadılar. Tañ atıp yaruq
- 6) bolġunça ġanīmniñ dāyiresiniñ yaqınıda édiler. Ğanīm kişisi neqārelerini çaldurup
- 7) filleri bile yasap çıqtılar. Egerçi iş qıla almadılar andaq qalın kişi bile élig
- 8) alışıp velī hīç kişi qara aldurmay. Sālim ve selāmet çıqtılar. Muġammed 'Alī Cengceng'niñ
- 9) ayaġıġa oq téġdi. Egerçi mülġik émes édi velī uruş küni işke yaramadı.
- 10) Bu ġaberni tapıp Humāyūn'ını çerigi bile bir kürūh bir yarım kürūh bularnıñ ötrüsüġa
- 11) yiberip özüm hem qalġan çerig bile yasap çıqtım. Şebġūn barġanlar Humāyūn'ġa
- 12) koşulup kédiler. Çün ġanīm kişisi ilgerirek kélmedi. Biz hem yanıp tüştüq.
- 13) Bu kéçe orduda ġalaş ġavġaya tüşti. Bir kerīke yavuq süren édi ve ġavġa édi
- 14) mundaq ġavġalarnı körmegen éllerge ġaylī tereddüd ve tevehhüm boldı. Bir zamāndın soñ

[266a]

- 1) ǵavǵa basıldı. Ādīne kŭni Receb ayınınıǵ sĕkkizide farz vaqtıda Qaravul'dın
- 2) ĥaber kĕldi kim ǵanĭm yasap kĕledŭr. Biz daǵı cebellenip ve yaraǵlanıp atlanduk.
- 3) Baranǵar, Humāyŭn ve Ĥĥāce Gelān ve Sulšān Muǵammed Duldāy ve Hindŭ Bĕg ve Vālĭ Ĥazĭn
- 4) ve Pĭr Qulı Sĭstānĭ ĕdi. Cavānǵār, Muǵammed Sulšān Mĭrzā ve Mehdĭ Ĥĥāce ve 'Ādil Sulšān
- 5) ve Šāh Mĭr Ǵŭseyñ ve Sulšān Cŭneyd Barlas ve Qutluq Qadem ve Cān Bĕg ve Muǵammed Baĥşı ve Šāh Ǵŭseyñ
- 6) Yārekĭ Moǵul Ganĭi ĕdi. Ğolnıǵ oǵ qolı, Ğin Temŭr Sulšān ve Sŭleymān Mĭrzā ve
- 7) Muǵammedĭ Kŕkeldāš ve Šāh Manšŭr Barlas ve Yŭnus 'Alĭ ve Dervĭš Muǵammed Sārbān ve
- 8) 'Abdullāǵ Kitābdār ĕdi. Ğolnıǵ sol qolı, Ĥalĭfe ve Ĥĥāce Mĭrmĭrān ve Aǵmedĭ Pervānaĭı ve Tardı Bĕg
- 9) Qoĭ Bĕg ve Muǵıbb 'Alĭ Ĥalĭfe ve Mĭrzā Bĕg Tarĥān ĕdi. ĭrāvul Ĥusrev Kŕkeldāš
- 10) ve Muǵammed 'Alĭ Cengceng ĕdi. 'Abdul'azĭz Mirāĥŭr'nı Šarǵ'qa ta'yĭn qılıp ĕdŭk. Baranǵarnıǵ
- 11) uĭıda Valĭ Qızıl ve Melik Qāsım Bābā Qašqan'ı Moǵulları bile tolgamaǵa mŭqerrer qıldıuk.
- 12) Cavānǵārınıǵ uĭıda, Qaraquzı ve Ebŭ'l Muǵammed Neyzabāz ve Šeyĥ 'Alĭ ve Šeyĥ Cemāl Bārĭn ve Hindĭ
- 13) ve Tĕñri Qulı, Pašǵı Moǵul'nı Tolǵamaǵa yasaduk kim ǵanĭm kĭšisi yavuq kĕlgeĭ. Bu iki

14) bölük Tolgama oň qoldın sol qoldın ğanımniň arqasıǵa évrülgeyler.

[266b]

- 1) Ğanımniň qarası körüngende baranǵar sarı meyli köprek édi bu cihetidin ‘Abdul’azīz’ni kim Šarǵ’qa
- 2) ta’yīn édi. Baranǵarǵa kömek yiberildi. Sulšān İbrāhīm’niň qarası yıraqdın kim körüندی.
- 3) Hīç yérde direň qılmay téz oq kélédür édi. İlgerirek kéle bizniň qaramız kim alarǵa
- 4) Körüندی. Bu tertīb ve yasalnı kim mülāǵaǵa qıldılar. Ğašr bolup turay turmay kéley kélmeý
- 5) dégen dék qılıp né tura aldı né burunqı dék bīdireň kéle aldı. Fermān boldı kim
- 6) tolgamaǵa ta’yīn bolǵan kişi oň qoldın sol qoldın ğanımniň arqasıǵa évrülüp
- 7) oq qoyup uruşqa meşǵūl bolǵaylar. Baranǵar, cavānǵār hem yürüp ğanım bile tégişkeyler.
- 8) Tolgama kişisi arqasıǵa évrülüp oq qoya kiriştiler. Cavānǵārdın, Mehdī H̄āce
- 9) burunraq tégişti. Mehdī H̄āce’niň ötrüsüǵa bir fevc bir fīl bile kélđi. Bular hem qalın
- 10) oq qoyup ol fevcni yandurdılar. Cavānǵārǵa kömek ğoldın Ahmedī Pervānaçı
- 11) ve Tardı Bég, Qoç Bég ve Muǵıbb ‘Alī H̄alīfe’ni yiberildi. Baranǵarda hem uruş qāyim boldı.
- 12) Muǵammedī Kōkeldāş ve Šāh Manšūr Barlās ve Yūnus ‘Alī ve ‘Abdullāh’qa fermān boldı kim ğolniň

- 13) ālāydā rūberūdın yürüp uruşqa meşğül boldılar. Üstād 'Alī Qulı, hem ğolnıñ
- 14) ālāydā néçe qatla yaǵşı firengiler attı. Muşşafa Topçı, hem ğolnıñ sol qolıdın araba üstideki

[267a]

- 1) ěarbazanlar bile yaǵşı ěarbazanlar attı. Barańar, cavāńgār ve ğol ve tolgama ğanımniñ girdāgirdini
- 2) alıp şıbe qoyup bıcüd uruşqa meşğül boldılar. Bir iki qatla Cavāńgār ve Barańar sarı
- 3) qısqa qısqa ğamleler qıldılar. Bizniñ kişi oq qoyup şıbe ěarba bile yana ğolıǵa tıqtılar.
- 4) Ğanımniñ oñ qolı ve sol qolı barı bir yerde yıqılıp andağ yıqılış boldı
- 5) kim né ilgeri kéle aldılar né qaçqalı yol tapa aldılar. Āftāb bir nıze boyı cıqıp édi
- 6) kim uruş engizı boldı. Kün tüşkeçe ěarb uruş édi. Kün tüş
- 7) bola a'dā maǵlūb ve meqhūr ve ehıbbā-ı mübtehıç ve mesrūr boldılar. Téñri te'ālā fazl ve kerem bile
- 8) mundağ düşvār işni bizge āsān qıldı ve andağ qalın çerigni yarım künde
- 9) yer bile yeksan qıldı. Béş altı miñ kişi İbrāhım'niñ yaqınıda bir yerde oq
- 10) qatlǵa yétiptürler. Özge her yerde ölgenlerni bu ma'rekede on béş on altı miñ
- 11) taǵmın qılur édük. Soñra Agra'ka kélgende Hindüstān éli taqrıridin andağ ma'lūm boldı
- 12) kim qırq ellig miñ kişi bu ma'rekede ölgen ékendür. Yaǵını basıp tüşüre

13) tüşüre yürüldi. Ötrüdin tüşürken 'ümerâları ve oğlanları alıp kéle başladılar.

14) sürük sürük fillerni filbāları keltürüp pīškeş qıldılar. Yağının kéyiniçe

[267b]

1) yürüp hâşşa tābindin Qasımtāy Mīrzā'nı ve Bābā Çühre'ni ve Boçka başlıqları İbrāhīm'ni

2) çıqqan hāyāl qılıp qavğunçı ta'yīn qılduk kim Agra'ka yétkünçe ta'cīl bile barıp yétkürgeyler.

3) İbrāhīm'niñ ordusınıñ içi bile ötüp serāçelerni ve üylerni

4) seyr qılıp bir qara su yaqasığa tüştüük. Namāz-ı dīger bar édi kim Šāhir Teberī Hālīfe'niñ

5) qaynisi Sulšān İbrāhīm'niñ ölügini qalın ölügniñ içide tapıp başını

6) éltürdi. Uşbu kün oq Humāyūn Mīrzānī ve H̄āce Gelān ve Muğammedī ve Šāh Manšūr

7) Barlas ve Yūnus 'Alī ve 'Abdullāh ve Valī Hāzin'ni ta'yīn qılduk kim Cerīde ıldam yürüp

8) Agra'nı éliglep hīzānenı zabš qılğaylar. Mehdī H̄āce'ni ve Muğammed Sulšān Mīrzā ve

9) 'Ādil Sulšān ve Sulšān Cūneyd Barlās ve Qutluq Qadem'ni müqerrer qılduk kim Partāl'dın ayrılıp

10) élgap Dihlī Qurğanı'ğa kirip hīzānelarnı iğtīyāš qılğaylar. Tanlasığa köçüp bir kürūh yol kélip at maşlağatığa Çün yaqasığa tüştüük.

11) ara iki qonup Seşenbe küni Şeyh Nizām Evlīyā'nıñ mezārını šavāf qılıp Dihlī toğrısı

- 12) Çün yaqasında tüşüldi. Uşbu Çehârşenbe aňşâmı oq Dihlî qurğanını seyr qılıp kéçesi
- 13) anda bolup tañlası Çehârşenbe küni Hâce Quşbeddîn'niñ mezârını şavâf qılıp
- 14) Sulşân Giyâseddîn Balban ve Sulşân 'Alâ'addîn Hâlcî'niñ maqberi ve 'imâretleri

[268a]

- 1) ve minârîni ve Hâvz Şemsî ve Hâvz Hâşşnı ve Sulşân Behlül ve Sulşân İskender'niñ meqâbiri
- 2) ve bāğâtını seyr qılıp kélip orduğa tüşüp kémege kirip 'araq içildi. Dihlî'niñ şiqdârlıǵını
- 3) Velî Qızıl'ğa 'ināyet qılıp dostnı Dihlî vilāyetide dīvān qılıp bolǵan hēzānelerni
- 4) mühr qılıp bularnıñ 'uhdesıǵa qılduk. Pencşenbe küni andın köçüp Tuǵluqābād toǵrısı
- 5) Cevn yaqasıǵa tüşüldi. Ādīne küni ol yurtta tevaqquf qılduk Mevlāna Maǵmūd ve Şeyh Zeyn
- 6) yana ba'zı barıp Dihlî'de Cum'a namazı qılıp mēniñ atımǵa hūşbe oquttılar. Fuqarā ve mesākīnǵa
- 7) bir pāre yarmaq üleşip orduğa kēldiler. Şenbe küni ol yurttın köçüp
- 8) küç bir küç Agra azīmeti qılıldı. Mén barıp Tuǵluqābād'nı seyr qılıp kélip orduğa tüşüm.
- 9) Ādīne küni Receb ayınıñ yégirme ikiside Agra'nıñ maǵallātıda Süleymān Fermülî'niñ menziliǵa
- 10) Tüşüldi. Çün bu yurt hāylî qurǵandın yıraǵ édi. Tañlasıǵa köçüp Celāl Hān

- 11) Cighet'niņ 'imāretıǵa tüşüldi. Humāyūn kim ilgerirek kēlip édi. Qurgandaǵılar
- 12) 'öwr aytıp ĥayāl qılıpturlar. Bular hem élniņ biserliqini mülāǵaǵa qılıp ĥezāneǵa destendāz
- 13) bolǵay, dēp biz kēlgünçe ıııııı ıııııı ıııııı qılıp olturupturlar.
- 14) Bekremācīt Hindū kim Güvälyār rācası édi, yüz yıldın köprek Güvälyār vilāyetide ataları

[268b]

- 1) salšanat qılıp édiler. İskender Güvälyār'nı alur mašlaǵatıǵa néçe yıl Agra'da olturdı. Sonıra
- 2) İbrāhīm zamānıda A'zām-ı Humāyūn Servānī néçe maǵal bīcūd uruşı. Āñır şulǵ bile alıp Şemsābād'nı
- 3) aña bédri. Bekremācīt Sulşān İbrāhīm'ni basqanda dūzañqa bardı. Evlādı ve ĥaylĥānesi
- 4) Agra'da édi. Humāyūn, Agra'ǵa kēlgende Bekremācīt'niņ ĥaylĥānesiniņ qaıar ĥayālı
- 5) bar ékendür kim Humāyūn koyǵan kişiler tutup iǵtiyāş maqāmıda bolurlar. Humāyūn hem talaǵalı qoymas. Öz rızaları bile qalın cevāhir ve cerāv Humāyūn'ǵa
- 6) pīşkeş qılurlar. Bu cümledin bir şöhreti almas édi kim Sulşān 'Alā'addīn kēltürgen égendür.
- 7) Andaq meşhürdur kim bir muqavvimmüniņ qıymetini tamām 'allāmeniņ iki yarım künlüg
- 8) ĥarcı déptür ğālibā sékkiz misqāldur. Mén kēlgende Humāyūn maña pīşkeş qıldı.

- 9) M n Hum y n'ğa oq bağışladım qurđan iidağı sip hilerdin bilg l ğ kişilerdin
- 10) bir Melikd d Ker n   di. Yana m lı s rd k yana F r z H n, Miv t   di. Bir n me  iyal
- 11) bulardın  ahir boldı. Siy set qılıp yiberildi. Melikd d Ker n 'ni çıqarıp ba'zı
- 12) istid' lar qılıpturlar bara k le. Bu s zler qar r tapquna t rt b ş k n  tti. alarnığ
- 13) m dde' sı d k 'in yet ve şefqat qılıp cem ' cihetlerini  zlerige oq mu' f tuttuk.
- 14)  br h m'niğ anasınığa y tti Leklik perk ne naqd 'in yet boldı. B glerige hem her kaysığa perk neler berildi.  br h m'niğ anasını bayırıları bile ıqarıp Agra'dın bir k r h su qoyı yurt

[269a]

- 1) b rildi. Pencşenbe k ni Receb ayınığ y girme s kkizide nam z-ı d ğer Agra'ga kirip Sulş n  br h m'niğ
- 2) menziliğa t ş ldi. T r h toqquz y z onda kim K bil vil yeti musa h r boldı. Ol t r hdin
- 3) bu t r hqaa hemişe Hind st n heves  qılılır  rdi. G h  b glerniğ
- 4) sestr ylığın g h  ağaininiğ n hemp ylığın Hind st n y r şi m yesser ve mem liki musa h r bolmas  di.
- 5)  h r mundaq mev ni' qalmadı. Kiçik Kırım B ğ b g ttın hiç kim h l f-ı maqş d s z
- 6) ayta almadı t r h toqquz y z y girme b şde erig tert b Bec r'nı zor bile iki   geride

- 7) alıp élini qatlı-ı 'ām qılıp Bihre'ğa kældük. Talan ve tārāc qılmay. Bihre élige māl emān salıp
- 8) naqd ve cinsdin tört Lek şāhruḥī alıp çerig élige nöker 'adedi bile üleşip Kābil'ğa
- 9) mūrāca'at qılıldı. Uşbu tārīḥdin šārīḥ toqquz yüz ottuz iki géçe becidd yürüşüp yana sékkiz yılda béş nevbet Hindūstān'ğa çerig
- 10) tarttuk. Béşinçi nevbette Térri te'ālā öz fazl ve keremi bile Sulşān İbrāhīm dék ğanīmni
- 11) maqhūr ve ebter qılıp Hindūstān dék memālikini bizge müyesser ve musaḥḥar qıldı. Ğazret-i Risālet
- 12) zamānıdın bu tārīḥqaça ol yüz pādişāhlarıdın üç kişi Hindūstān vilāyetiğa
- 13) musallaş bolup salşanat qılıpturlar. Bir Sulşān Maġmūd Ğāzī ve evlādı Hindūstān
- 14) memleketide müddet-i medīd salşanat taḥtığa olturupturlar. İkinçi Sulşān Şehābeddīn Ğavrī

[269b]

- 1) ve qulları ve tevābi' köp yıllar bu memālikde pādişāhlıq sürüptürler. Üçünçi
- 2) méndürmén velī méniñ işim ol pādişāhlarnıñ işige oḥşamas. Né üçün
- 3) kim Sulşān Maġmūd, Hindūstān'ını kim musaḥḥar qıldı. Ḥorasan taḥtı anıñ taḥt-ı zabşıda édi.
- 4) ve Ḥārezm ve Dāru'Imarz selāşinni aña muşī ve münqād édi Semarqand pādişāhı anıñ zīrdestī édi.
- 5) Çerigi, iki Lek bolmasa ḥūd bir Lekt'e né söz édi. Yana ğanīmleri racalar édi. tamām

- 6) Hindüstān bir pādişāhda émes édi. Her rāca bir vilāyette öz başıça pādişāhlıq
- 7) qılır édi. Yana Sulşān Şehābeddīn Ğavrī, egerçi Ħorasan salşanati anda émes édi.
- 8) Aĝası Sulşān Ğiyāseddīn, Ğavrī'de édi. Şabaqāt-ı Nāşırī'de keltürüptür kim bir nevbet
- 9) bir Lek ve yégirme miñ bergüstvändār bile Hindüstān'ğa çerig tartıptur. Munıñ
- 10) ğanımleri hemrāy ve rācalar édi. Tamām Hindüstān bir kişide émes édi. Ol nevbet
- 11) kim Bihre'ge keldük. Miñ bés yüz nihayeti iki miñ kişi bolğay édük. Béşinçi
- 12) nevbet kim kélip Sulşān İbrāhīm'ni basıp Hindüstān memālikini fetğ qıldım. Ğıç
- 13) qaçan Hindüstān yürüşide munda çerig bile kélilmeydür édi. Nöker ve sevdāger
- 14) ve çāger ve cemī' çerig bile bolğanlar on iki miñ kişi Qalem'ğa keldi. Maña müta'allıq vilāyet

[270a]

- 1) Bedaĥşān ve Qunduz ve Kābil ve Qandahār édi velī bu vilāyetlerdin mu'sad be nefī yoq édi, belki ba'zı
- 2) vilāyetler yağığa yavuq vāqi' bolğan üçün küllī müddedler qılmaq lāzım édi. Yana cemī'
- 3) Māverānū'nehr vilāyetleri Özbek Ħān'ıñ ve selāşininiñ tasarrufida édi. Yüz miñge

- 4) yavuq çerigleri bar érdi. Qadīm düşman édi. Yana Hindūstān memleketi Bihre'din Bihre'ğaça
- 5) Afgān tasarrufida édi. Pādişāhı Sulşān İbrāhīm édi vilāyet ğisābı bile bés Lek
- 6) çerigi bolmaq kérek édi. Ol furşatta yürüp 'ümerāsı muhālefet maqāmıda édiler. Çāzır
- 7) çerigini bir Lek çınārlar édi. Öziniñ ve 'ümerāsınıñ miñ çāğlıq fili bar, dérlér édi.
- 8) Bu ğāl ve bu quvvet bile tevekkül qılıp Özbek dék yüz miñ qarı yağını arqada
- 9) qoyup Sulşān İbrāhīm dék qalın çeriglig ve vasī' mülklüg pādişāh bile rüberū
- 10) bolduk. Tevekkülümüzge yaraşa Ténri te'ālā renç ve meşaqqatımıznı žāyi' qılmay. Mundaq zor
- 11) ğanīmni mağlūb qılıp Hindūstān dék Kéng memleketni meftūğ éyledi. Bu devletni
- 12) özümüzniñ zor ve quvvetidin körmesbiz. Belki Ténri'niñ mağz-ı lutf ve şefqatıdır ve
- 13) bu sa'ādetni özümüzniñ sa'y ve himmetidin bilmesbiz. Belki Ténri'niñ 'ayn-ı kerem ve
- 14) 'ināyetidindür. Hindūstān memāliki vasī' ve pür-merdum ve pür-ğāsıl vilāyet vāqi' boluptur.

[270b]

- 1) Şarqī ve cenūbī belki garbī hem muğīš deryāsığa müntehi bolur. Şimālī bir tağdur kim Hindūkuş ve Kāfiristān

- 2) ve Keşmîr tağları bile peyvesttür. Ğarb şimālî Kābil ve Ğaznî ve Qandahār vāqî' boluptur. Cemî Hindūstān
- 3) vilāyetiniñ pāytahtı Dillî érmîş. Sulşān Şehābeddīn Ğavrīdin soñ Sulşān Fīrūzşāh'nıñ
- 4) āhırı 'uhdeğaça ekser Hindūstān Dillî selāşīniniñ taht-ı zabşıda ékendür. Bu tārīhde
- 5) kim mén Hindūstān'nı feşğ qıldım. Béş müselmān pādişāh ve iki kāfir Hindūstān'da
- 6) salşanat qılurlar érđi. Egerçi kiçik Kerimrāy ve rāca tağ ve cengelde ĥaylî bar érdiler velî mu'teber ve müstaqil bolar érdiler.
- 7) Bir Afgānlar édi kim Dillî pāytahtı alarda édi. Bihre'din Behārgāça qabz édiler.
- 8) Afgānlar'dın burun Cūnpūr, Sulşān Hüseyin Şarqī'niñ qabzda édi. Bu cemā'atnı
- 9) Pūrabî dérler. Bularnıñ ataları Sulşān Fīrūzşāh ve ol selāşīniniñ allıda
- 10) suqa ékendürler. Fīrūzşāh'dın soñ Cevnpūr memleketiğa musallaş bolupturlar. Dillî, Sulşān 'Alā'addīn'niñ
- 11) éligide édi. Bu tabaqa Seyyid'tür. Timur Bég, Dillî'ni alğanda Dillî hükümetini bularnıñ
- 12) atalarığa bérıp barıp édi. Sulşān Behlül Lūdī Afgān ve oğlı Sulşān İskender, Dillî
- 13) pāytahtı bile Cevnpūr pāytahtığa qabz boldılar. Her iki pādişāh bir pādişāh-nişīn boldı.
- 14) İkinçi Gücerāt'ta, Sulşān Muzaffer édi. Sulşān İbrāhīm feşği'din bir néçe kün burunraq

[271a]

- 1) 'İlmdin naql qıldı. Bisyār müteşerri' pādişāh édi. Šālib-i 'İlmliqı bar érdi. Ğadıs mütāla'a qılur érdi.
- 2) Dāyim muşğaf kitabet qılur érdi. Bu tabaqanı "Tang" dérler. Bularnıñ hem ataları
- 3) Sulşān Fīrüz ve ol selāşīnğa şarābdār ékendürler. Sulşān Fīrüzşāh'dın soñ Gücerāt vilāyetığa
- 4) qabz bolupturlar. Üçünçi Dekken'de Behmenīler édi velī bu tāriñde Dekken selāşīnğa iñtiyār
- 5) ve iqtidār qalmaydur édi. Tamām vilāyetlerni uluğ bégler éliglep édi. Her némege
- 6) iñtiyāç bolsa béglerdin tiler édi. Törtünçi Mālve vilāyetide kim Mendāv hem dérler Sulşān Mağmūd édi.
- 7) Bu şabaqanı "Ĥalci" dérler. Munı Rānā Sāñā kāfir basıp ekser-i vilāyetığa qabz bolup édi. Bu hem
- 8) za'ıf bolup édi. Bularnıñ ataları, Fīrüzşāh'nıñ terbiyetkerdeleridin ékendür.
- 9) andın soñra Mālve vilāyetığa qabz bolupturlar. Beşinçi Bengāle vilāyetide Nuşret
- 10) Şāh édi. Atası Bengāle'de pādişāh bolup édi. Seyyid édi. Sulşān 'Alā'addīn'ğa mulaqqab édi.
- 11) Muña salşanat-ı mīrās tégip édi. 'Aceb resmīdür. Bengāle'de salşanat mīrāsı
- 12) kemraq bolur. Pādişāhı'nıñ bir mu'ayyen tañtı bar ümerā ve vüzerā ve şāhib-mesublarnıñ her qaysıñın
- 13) Bir müqerreri yeri bardur. Bengāle éli qaşıda mü'teber ol tañt ve yerlerdür. Her qaysı

- 14) yérke tábī' ve muštī' nöker ve çāger ve cem'imu'ayyen ve mügerrerdur. Pādişāhınıñ neşeb ve 'azl hāşırı

[271b]

- 1) tilese her kimni kim birevniñ yérige olturguzdı, ol yérge tábī' ve muštī' nöker ve çāger tamām bu
- 2) kişiniñ bolur. Belki pādişāhınıñ tahtıda hem bu hāşşiyettür. Her kim pādişāhını öltürüp
- 3) tahtqa çıqqunça fırsat tapsa ol pādişāh bolur ümerā ve vüzerā u sipāhī ve ra'iyet barça aña işā'at
- 4) ve inqiyād qılurlar. Burunqı pādişāhı dék pādişāh ve fermānevā bilürler. Bengāle éliniñ
- 5) sözi budur kim biz taht helāl hevānbiz. Her kim taht üstide bolsa biz aña muštī'
- 6) münqāddurbiz. Néçük kim Nuşret Şāh'ınıñ atası Sulşān 'Alā'addīn'din burun
- 7) bir Çabeşī pādişāhını öltürüp tahtqa çıqıp müddet-i salşanat qıldı. Çabeşī'ni Sulşān
- 8) 'Alā'addīn'din soñ ırś şarīqı bile hālā oğlı pādişāh boluptur. Yana Bengāle'de bu resimdür.
- 9) Kim bir kişi kim pādişāh boldı. Burunqı pādişāhlarnıñ hīzānelerini şarf ve
- 10) ğarc qılmaqlıq küllī 'ayb ve 'ārdur. Her kim pādişāh bolsa yana yanı hīzāne yığmaq kérek. Hīzāne
- 11) cem'i qılmaqlıq ol élniñ qaşıda fahr ve mubāhāttur. Yana bir resim budur kim hīzāne ve pāygāh

- 12) ve belki selāšīniniñ cemī' bu yevtātīniñ qadīmdin mūgerrer ve mu'ayyen tañları perkāneler bardur.
- 13) Kim özge yerge ašlā ĥarc bolmas. Uluqu mu'teber ve müselmān ve qalın çeriglig ve bisyār vilāyetliq
- 14) bu bēş pādišāh édi kim mezkūr boldı. Kāfirlerdin uluqrağı vilāyet ve çerig bile

[272a]

- 1) bile Bicāneger rācasıdur. Yana Rānā Sengā'dur kim bu yavuqlarda öziniñ cūr'eti ve qılıçıdın
- 2) munça ulğayıp édi ašlı vilāyeti, Çītor édi. Mendāv selāšīniniñ salšanatı ĥalel tapqanda
- 3) Mendāv'ğa ta'alluq qalın vilāyetqa qabz boldı. Mišli Rentenbūr ve Sārengpūr ve Bhilsān
- 4) ve Canderī, tāriĥ toqquz yüz ottuz törtte Ténri 'ināyeti bile Canderī kim néçe yıl édi,
- 5) dār'ul ġarb bolup édi. Mīdinirāv atlıq, Rānā Senga'nıñ uluq ve mu'teber kişisi tört
- 6) bēş miñ kāfir bile anda édi. Bir iki geride zorlap alıp kāfirlerini qatl-ı 'ilm qılıp
- 7) dāru'l-islām qıldım. Néçük kim şerğji mezkūr bolğusudur. Yana Hindūstān'nıñ ešrāf
- 8) ve cevānibide ġalaba rāy ve rācadur. Ba'zı mušī'-İslām ba'zı yıraqlıqıdın ya yéri
- 9) bérkligidin İslām pādišāhlarığa işā'at qılmaydurlar. Hindūstān evvelğı iqlīmdin
- 10) ve ikinçi iqlīmdin ve üçünçi iqlīmdindür. Törtünçi iqlīmdin Hindūstān'da

- 11) yoqtur. Ğarīb memleketi vāqi' boluptur. Bizniñ vilāyetlerğa baqa özge 'ālemīdür tağ ve deryāsi
- 12) ve cengel ve šağrāsı mevāzī' ve vilāyeti ve hayvānāt ve nebātātı éli ve tili ve yamğurı ve yéli barça
- 13) özgeçe vāqi' boluptur. Kābil tevābi' germserler, egerçi ba'zı işde Hindūstān'ğa müşābeheti
- 14) bar. Ba'zı da yoq Sind Suyını ötkerç yér ve su ve yıgaç ve taş ve él ve ulus ve rāh ve resim

[272b]

- 1) tamāmı Hindūstān šarīqıdadur. Şimālıdağı tağı kim mezkūr boldı. Hind Deryāsı'dın ötkerç
- 2) bu tağda Keşmīr tevābi' vilāyetlerdür. Egerçi bu tārihde bu tağdağı vilāyetler mişli Paklī ve
- 3) Şehmeng ekseri Keşmīr'ğa itā'at qılmas. Velī burun Keşmīr dāhili ékendür. Keşmīr'din ötkerç
- 4) bu tağda bīnihāyet él ve ulus ve perkāne ve vilāyetlerdür. Bengāle ve belki muhīt yaqasığaça
- 5) bu tağda peyvest hālāyıqdur. Hindūstān élidin munça tağqıq ve teftiş qılıldı. Her kim
- 6) bu ševāyifdin tağqıq hāber ayta almadı. Uşmunça dédürler kim bu tağ élini "Kas" dérler.
- 7) Hātırğa yétti kim Hindūstān "şın"nı "sin" telaffuz qılır çün bu tağda mu'teber şehir Keşmīr'dür.
- 8) Belki Keşmīr'din özge bu tağda yana şehri éşitilmeydür. Bu cihettin bola alur kim

- 9) “Keşmîr” démiş bolğaylar. Bu tağ élidin metâ’ı nâf-ı mişk ve qotas bağrî ve za’frân ve şurb ve
- 10) misdür. Bu tağnı Hind éli “Sevâlik” , “Perbet” , dەرler. Hind tili bile Sevâ rub’ Lek yüz miñ
- 11) Perbet tağ ya’nî Rub’ ve Lek ve yüz miñ tağ kim yüz yégirme béş miñ tağ bolğay. Bu tağlarda
- 12) Qar öksümes. Hindüstân’nıñ ba’zı vilâyetidin mişli Lahûr ve Sahrind ve Senbel’din
- 13) bu tağda qar aqarıp körünür. Uşbu tağ Kâbil’de Hindûkuş’ğa mevsümdür. Kâbil’din
- 14) bu tağ şarqqa baqa barıptur bir néme cenûbqa mâyil Cenûbî tamâm Hindüstânât’tur. Bu tağ

[273a]

- 1) tağnıñ ve bu nâma’lüm uluslarınıñ kim “Kes” dەرler. Şimâlı Tîbet vilâyetidür. Bu tağdın qalın
- 2) deryâ çıqıp Hindüstân’nıñ içi bile aqar. Sahrind’din Şimâl sarı baqa altı deryâ kim Sind ve Behet
- 3) ve Cânâb ve Râvî ve Biyâh ve Sutluç bolğay. Uşbu tağdın çıqıp Multân nevâğîside barça
- 4) bir yérde qatılır barça bir yérde qatılğanda hem “Sind” dەرler. Ğarb sarı aqıp Tette
- 5) vilâyetiniñ içi bile ötüp umânğa qatılır. Bu altı deryâdın özge deryâlar mişli Cûn ve Geng
- 6) ve Rebet ve Gûmtî ve Gegger ve Sarû ve Gendek ve yana qalın deryâlardur kim barı Geng deryâsığa qatılıp

- 7) Geng oq atanur. Şarq sarı aqıp Bengāle vilāyetiniñ arası bile ötüp muǵışqa tökülür.
- 8) Barınıñ membā'ı uşbu "Sevālik" , "Perbet"tür. Yana ba'zı deryālardur kim Hindūstān
- 9) taǵlardın çıqar mişli Çenbel ve Benās ve Bītvī ve bu taǵlarda qar aşlā bolmas. Alar hem Geng deryāsıǵa
- 10) qatılır. Hindūstān'da hem taǵlar bardur. Ol cümledin bir taǵı tüşüptür. Şimāldın
- 11) cenūbqa baqa barıptur bu taǵınıñ ibtidāsı Dihlī vilāyetide Fīrūzşāh'nıñ Cihānnümā
- 12) atlıq 'imāretidindür kim pārçeǵına taşlıq taǵınıñ üstide vāqi' boluptur ve mundın
- 13) ötkerç Dihlī nevāǵıside pārçe pārçe kiçikrek kiçikrek anda munda taşlıq takqınalar
- 14) peydā boluptur. Mīvāt vilāyetiǵa yēte bu taǵlar uluǵraq bolur. Mīvāt'tın ötüp

[273b]

- 1) Beyāne vilāyetiǵa barur Sikrī ve Bārī ve Dulpūr'nıñ taǵları hem uşbu tuta taǵlardındur.
- 2) Egerçi peyvestmes Güvālyār'nıñ kim Gālpūr bitirler taǵları uşbu taǵınıñ şu'beleridindür. Rentenbūr
- 3) ve Cītor ve Mendāv ve Çandīrī taǵları hem uşbu taǵraklarındındur. Ba'zı yerlerde yētti sékkiz
- 4) kürūh münqād boluptur. Bu taǵlar pest pest ve derşett ve taşlıq ve cengellig taǵlardur.

- 5) Bu tağlarda qar ašlā yağmas. Hindūstān'da ba'zı deryālarınıñ membā'ı bu tağlardur. Hindūstān'nıñ
- 6) ekser vilāyeti tüz yérde vāqi' boluptur. Munça şehrler ve munça vilāyetler kim bar hıç yérde
- 7) aqar su yoqtur. Aqar suyu deryālardur. Ba'zı yérlerde qara sulardur. Ba'zı şehrlerniñ kim
- 8) arıq qazıp su çıqarur qābilıyeti bar, su çıqarmaydurlar. Bu néçe cihettin bola alur bir
- 9) bu kim zirā'at ve bāğātıǵa ašlā su ıǵtıyāç émes. Hārifi mağşulı hūd biskāl yamğuru bile boladur.
- 10) Bu ğaribtur kim rubı'ı mağşulıǵa eger yamğur bolmasa hem boladur. Dırahtlarınıñ nihālıǵa
- 11) bir iki yıl sunı taşıp ya çarh bile ya delv bile su bér édürler. Andın soñ ašlā su bérmeç
- 12) ıǵşiyāç émes. Ba'zı sebzlerǵa su béredürler. Lahūr ve Dıpālpūr ve Sıhrind ve ol nevāğıde
- 13) çarh bile su bér édürler. İki uzun ipni çarhınıñ qaddı ğalqa qılıpturlar. İki ipniñ
- 14) arasıǵa yıǵaçlar baǵlap kūzelerini yıǵaçlarǵa bérkitiptürler. Bu kūzelerini bérkitken

[274a]

- 1) ipni çah üstideki çarhqa salıpturlar. Bu çarhınıñ tıriniñ yana bir başıda
- 2) çah üstideki çarhqa salıpturlar. Yana bir çarh qılıpturlar bu çarhınıñ qaşıda yana bir çarh qılıpturlar kim oqı tik turuptur.
- 3) Üyi bu çarhını évürgeç pāreleri ikinçi çarhınıñ pāreleriǵa kirip ol kūzeliğ çarh

- 4) évrülür su tökülür yérde nāv qoyuqturlar. Nāvđın her qayan su élterler.
Yana Agra
- 5) Cendvār ve Biyāne ve bu nevāğide delv bile su bérürler. Bu meşaaqqatlıqtur ve murdārlıǵı hem bar.
- 6) Çāh yaqasında ayrı yıǵaçnı bérkitip ayrınıǵ arasında ğalşak tertīb qılıqturlar.
- 7) Uzun arǵamçıǵa uluq delvni baǵlap bu ğalşak üstige salıqturlar.
Arǵamçınıǵ
- 8) bir uçını üyǵa baǵlapturlar. Bir kişi üyni hāydamaq kérek. Bir kişi delv suyını
- 9) tökmek kérek. Her qatla üy tartıp delvni çıkarıp yanar maǵalda bu ol arǵamçı
- 10) üyniǵ yolıǵa kim üy sidük ve tizeki bile mülevvesdür, tégip yana çāhqa tüşer. Ba'zı
- 11) zirā'atlarǵa su ihtiyaç bolsa kūze bile ér ve hātun su taşıp suǵaradurlar.
- 12) Hindūstān'niǵ şehrlerniǵ ve vilāyetleri asru bīşefādur. Barı şehrleri
- 13) barı yérleri bir vaz'lıq bāğātıǵa tam bolmas. Ekşer yérleri tüptüz vāqi' boluptur.
- 14) Ba'zı deryālarınǵ ve rüdlarnıǵ yaqası biskāl yaǵınları cihetidin ābkandlar boluptur.

[274b]

- 1) Kim her yérdin 'ubūr ve mūrūr müte'eśşirdür. Tüzleride ba'zı yérlerde tikenlig dıraht
- 2) cengeli bardur kim perkānelerniǵ éli bu cengellerde qorqaǵdap mütemerridliq qılıp māl bérmesler.

- 3) Hindūstān'da aqar su deryālardın özge kemdür. İğyānā ba'zı yérde qara sular bar. Uşmunça
- 4) şehir ve vilāyet çāh suyu bile ya ğavz suyu bile kim biskāl yamğurıdın yığılmış bolğay.
- 5) Ma'ışet qılurlar. Hindūstān'da mevāzı' ve kəntlerniñ belki şehrleriñ bozulmaq
- 6) ve tüzelmeki bir zamānda boladur. Uş mundaq uluq şehirler kim yıllar anda müteveşşirdürler.
- 7) Eger qaçarları bolsa bir künde bir yarım künde andaq qaçadurlar kim āsār ve 'alāmetleri
- 8) Qalmaydur. Eger tüzelmekige yüz qoysalar arıq qazmağı ve bend bağlamağı
- 9) İğşiyāc émes. Ékinleri tamām lalimidür. Élige hūd nihāyet yoqtur. Cem'i yığıldılar, bir ğavz yasadılar.
- 10) Ya çāh qazdılar üy yasamaq ve tam qoparmaq hūd yoqtur. Hās bisyār ve dıraht bışümār
- 11) çeriğler qıldılar. Fi'l ğāl kənt şehir boldı. Ğayvānāt kim Hindūstān
- 12) maḥşūsıdur ve hōşdın bir fildür. Hindūstānī "Hātī" dər kim Kālpt vilāyetniñ serğadlarıda
- 13) bolur. Andın yoqqarı şarq sarı baqa bargan sayı şağrā-ī fil köprek bolur. Ol
- 14) aradın fil tutup kəltürürler. Kara ve Mānikpūr'dın ottuz qırq mevzi'niñ işi

[275a]

- 1) fil tutmaqdur. Dīvān'ğa fil oq cevāb bérürler, Fil 'azīmu'lḥāsā ve zīrek cānūrīdur.

- 2) her né déseler bilür ve her né buyursalar qılır. Bahāsı uluqluqıǵa yaraşadur.
- 3) qarılup satarlar. Her néçe uluqraq bahāsı köprek. Andaq
- 4) rivāyet qıldılar kim ba'zı Cezāyir'de on qarı fil bolur émiş. Bu arada hūd tört bés
- 5) qarıdın engezrek körülmedi. Fılınıñ yemeki ve içmeki tamām hātümü biledür.
- 6) Hātümü bolmasa tirilmes. Hātümınıñ iki yanıda yoq qarıǵı éngelikde iki uluq
- 7) tişi bar tamǵa ve yıǵaçqa uşbu tişlerini qoyup zorlap yıqıtur. Uruşmaq
- 8) ve her zor işler kim bolsa uşbu tişleri bile qılır. "Āç" bu tişlerni dérer.
- 9) bu tişlerniñ Hind éliniñ qaşıda hāylı qadrı bar. Fılınıñ tüki yoqtur. Hindüstān
- 10) éliniñ qaşıda fılniñ bisyār ı'tibārı bar. Derigleride her küē kim bar elbette bir né ēe
- 11) fil hemrāhdur. Fılınıñ ba'zı yaǵşı ğaysiyyetleri bar uluq sulardın ve tend ve tız
- 12) sulardın qalın yük köterip āsān ötédür. Yana tört bés yüz kişi tar
- 13) tar qazan arabasını üç tört fil āsān tartıp baradur. Velı boǵzı hāylı
- 14) uluqtur. Bir qaşār téveniñ boǵzını bir fil yér. Yana "Gürk"tür. Bu hem uluq cānveridür.

[275b]

- 1) Žehāmatı üç gāvmişça bolǵay. Ol söz kim ol vilāyetlerde meşhürdur kim

- 2) “Gürk” fīlni şāh̄ bile kotarur émiş. Ğālibā ğalaştur, bir şāh̄ bar burnınıñ üstide
- 3) uzunluğı bir qarışdın köprek. İki qarış h̄ūd körülmeydür. Bir uluq
- 4) şāh̄ıdın bir āb̄h̄āre kişti boldı. Yana bir nerdniñ şāsı boldı yana üç tört élig hem
- 5) şāyed arttı éken térisi bisyār qalın bolur. Qatıq yayı bile begalgüşāñ h̄ūb toldurup
- 6) ursalar yañşı kirse tört élig kirer, dérler kim postınıñ ba’zı yérleridin
- 7) oq h̄aylī öter érmış. İki qolınıñ qaşıdın ve iki butınıñ qaşıdın tehī tüşüptür.
- 8) Yıraqdın yapuğ yapqan dék körünür. Özge ğayvānāttın atqa müşābahatı köprekdür.
- 9) Néçük kim atnıñ uluq qarnı bolmas. Munıñ hem uluq qarnı yoqtur.
Néçük
- 10) kim atnıñ aşuq ornıda pārçe süngeki bolur. Munıñ hem aşuq ornıda pārçe
- 11) Süngeki bar néçük kim atnıñ éligide kömük bolur. Munıñ hem éligide kömük bar.
- 12) bu fildin derenderaqtur velī ança muštī’ ve münqād bolmas. Perşāver ve Heşneğar’nıñ
- 13) Cengelleride qalın bolur. Yana Sind Sūyı bile Bihre vilāyetiniñ arasıdağı cengellerde hem
- 14) Bolur. Yana Hindūstān’da Serū deryāniñ yaqasında ekser qalın bolur.
Ekser Hindūstān

[276a]

- 1) yürüşleride Perşāver ve Heşneğar'niñ cengelleride “Gürg” öltürülür édi. Šavr
- 2) şāhlar urar. Bu avlarda ğalaba kişini ve atnı şāh uruptur. Bir avda maqşūd atlıq
- 3) çehreniñ bir atnı şāh bile nīze boyı taşladı. Yana “Nīlagāv”dur. Bülendliğı atça
- 4) bolğay. Attın bir néme. Bu cihetdin maqşūd “Kürg”ge muqallap boldı. Yana “şağrā-ī gāvmīş”dur.
- 5) Bu gāvmīşdin ħaylī uluğraqdur. Şāhı bu gāvmīşniñ şāhı dék kéyinge baqa yatuq émeštür.
- 6) Bu muğkem mużr ve derende cānverdür, inçekrektür. Érkeki köktür. Bu cihettin ğālibā “Nīlagāv”
- 7) Dérler. İki kiçikrek şāhı bar, boğzı da bir qarışdın uzunraq tüki bardur.
- 8) Baħrī qotasqa müşābahatı bar. Tuvağı, üyniñ Tuvağı dék iridür.
- 9) Mādesiniñ rengi buğı maralniñ rengi dékdür. Şāhı hem yoqtur. Boğzıdağı tüki hem
- 10) Yoqtur. Érkekige baqa bu topçaq vaz'dur. Yana “Kūtehpāy”dur. Uluqluğı aq kéyikçe
- 11) Bolğay. Munıñ iki qolı ve iki butı qısqaraqdur. Bu cihettin kūtehpāy, dérler.
- 12) Muñuzı, buğı muñuzı dék şāhçalıqdur velī kiçikrektür. Her yıl buğı dék
- 13) bu hem muñuz salur. Yügürüşde zebūnraqdur. Bu cihetdin cengeldin çıqmas. Yana
- 14) bir ceyānniñ érkeki, hūne yosunluq kéyikdür. Arqası qaraéveki aq “Hūne”niñ

[276b]

- 1) şāhīdın munıñ şāhı uzunraqtur ve pūrpeçraqdur. Hindūstānī “Kelehere” dēr. Aşlda
- 2) “Kelāhern” ékendür. Ya'nī qara káyık tañfif qılıp “Kelehere” déptürler. Mādesi aqdur. Uşbu Kelehere bile
- 3) káyık tutarlar. Bu “Kelehere”niñ şāhıǵa tuzaqniñ ğalqasını bérkitürler. Ayaǵıǵa
- 4) topuqdın uluǵraq taşnı āvizān baǵlarlar. Ya'nī káyık aylatǵandın soñ yıraq kélerige
- 5) māni' bolǵay. Andın soñ yazı keleheresini körüp muqābeleside qoya bérürler. Bu káyık
- 6) uruşqa ğarīb ğarīşdür. Fi'1ǵāl uruşqa kélür. Şāh bile uruşup süsüşüp ilgeri
- 7) káyın barur da kélür de ol káyıkniñ şāhı bu káyıkniñ şāhıǵa bérkitken tuzaqqa
- 8) kirer ol qaçmaqqa meyl qılsa rām káyık qaçmas. Ğālibā ayaǵıǵa baǵlaǵan taş hem
- 9) māni' bolur. Bu nev' bile qalın tutarlar tutqandın soñ rām qılurlar. Yana káyıklerni tutmaqqa
- 10) rām qılurlar. Bu rām káyıklerni hem üyde uruşqa salurlar. Yañşı uruşur yana Hindūstān'niñ
- 11) taǵ dāmeneleride kiçikrek káyık bolur. Arqarǵulçanıñ bir yıllıq toqlısıça
- 12) uluǵluǵı bolǵay. Yana bir “Gīnī” üydür, kiçikkine üydür. Ol yérlerniñ uluq
- 13) qoçqarıça bolǵay. Bisyār yumşaq ve lezīzdür. Yana maymūndur, Hindūstānī “Bāndar”

14) d r. Bu hem p renv ' bolur. Bir nev' oldur kim ol vil yetlerg   lterler.
"L l "ler oyun

[277a]

- 1)  rget rler. Dere-i N r tağlarıda K h Sefid'niğ  Hayber nev ğisida d meneleride ve andın
- 2) qoyı tam m Hind st n t'ta bolur bulardın yoqqarı bolmas. T ki sarıq ve y zi
- 3) aqdur quyruğı  haylı uzun  mest r. Yana bir nev' maym n bolur. Bec r ve Sev d ve ol
- 4) nev ğilerde k r lmeyd r. Ol vil yetlerg   lter maym nlardın  haylı uluqraqdur. Quyruğı
- 5) hem bisy r uzundur. T ki aqraqtur, y zi qapqaradur. Bu nev' maym n Hind st n'nığ
- 6) tağlarıda ve cengelleride boladur. Ol vil yetlerde yoqtur. Yana bir nev' maym n
- 7) boladur. Y zi ve t ki ve barı 'uzvı qapqaradur. Yana bir "N l"dur.
- 8) K şdin cezv  ki ikrek bolđay. Yığaq qa  ıqar, ba'zı m ş  urm  hem d rler. Munı m b rek
- 9) Tutarlar. Yana bir sı qandur kim "Gel hr " d rler. Bu hemi şe
- 10) dıra tlarda oq bolur dıra tlarığ  stide yoqqarı qoyı 'aceb c st ve  esp n y g r r.
- 11) Őuy rdın bir Ő vusdur. P rreng ve p rzeyb c nverid r. End mı reng ve
- 12) zeyb e  mes. C ssede turna a bolđay. Turna a b lend  mest r. Nurınığ ve m desiniğ

- 13) başıda yégirme ottuz per bardur. İki üç élig bülendlığı bolgay. Mādesiniñ
- 14) yana zīb ve rengi yoqtur. Neriniñ başı tavuq sūsenidür, boynı hoş reng köktür.

[277b]

- 1) Boynıdın qoyı arqası sarık šūšī ve kök ve benefşe rengler bile mūnaqqaş vāqi' boluptur.
- 2) Arqasıdağı gülleri kiçikrek kiçikrek güllerdür. Arqasıdın qoyıraq uşbu
- 3) rengler bile mūnaqqaş uluğ uluğ güller quyruğının uçığaça bardur. Ba'zı šāvuslarınıñ
- 4) quyruğı birer qulaç bolur. Bu güllüg perleriniñ astıda qısaraq özge
- 5) quşlarınıñ quyruğı dék quyruğı hem bardur. bu resmī quyruğı ve qanatları qızıldur.
- 6) Becūr ve Sevād'da ve andın qoyı bolur. Andın yoqqarı Küner ve Lemğānāt ve hīç yérde bolmas.
- 7) Uçmaқта qırğavuldın hem 'ācizraqdur. Bir iki qatladın artuq uça almas. Uçmaқта
- 8) zebūn cihetidin ya tağda bolur ya cengelde. Bu 'acebtür kim tāvus bolur. Cengellerde şağāl
- 9) köp bolur. Bir qulaç quyruğı bile cengeldin cengelğa yürür. Şağāldın néçük mū'tezir bolmas éken
- 10) Hindūstānī "Mor" dér. İmām Ebū Hanife mezhebide helāldur. Göşti hāll az meze émes.
- 11) Dürrāc göştiga oňşar velī téve eti dék kerāhat tīb' bile yéyil édür. Yana "Šūtī"dür.

- 12) Bu hem Becūr ve andın qoyıǵı vilāyetlerde bolur. Yazlar Tutbéşığı'da Nīknehār ve
- 13) Lemǵānāt'qa kélür. Özge vaqtlarda bolmas. šūtī түrlüg түrlüg boladur. bir nev'i
- 14) oldur kim ol vilāyetlerǵa élterler. sühāngūy qılurlar. Yana bir nev'i bu šūšīdin kiçikrek

[278a]

- 1) bolur. Munı hem sühāngūy qılurlar. Bu cinsni "cengelī" dérler. Bu cins. Becūr ve Sevād ve ol nevāǵılarda
- 2) bisyār bolur. Ol mertebede kim bés miñ altı miñ bir hāyl uçar. Bu šūšī bile ol šūšī
- 3) arasında cūśśede tefāvüttür, rengleri hūd bir dék oqtur. Yana bir nev'i bu šūšī bolur bu
- 4) cengelī šūšīsidin henüz kiçikrek başı , qıpqızıl; qanatlarınıñ üsti hem qızıl
- 5) bolur. Quyruǵınıñ uçı iki éligiçe yér aq bolur. Uşbu cinsniñ ba'zısınıñ başı
- 6) sūseni bolur. bu cins sühāngūy bolmas. Munı Keşmīr šūšīsi, dérler. Yana bir nev'i bu šūšī bolur.
- 7) cengelī šūšī dék kiçikrek bolur. Tumşuǵı qara, boynı da uluq qara ševqi bar.
- 8) qanatlarınıñ üsti qızıl yahşı söz örgenür. Hāyāl qılur édük kim šūšī ve şārek her né
- 9) örgetseler aytur. Öz başıça māni' tañayyül qılıp telaffuz qıla almas. Bu furşatta Ebū'l Qāsım

- 10) Celāyir kim yaqın mülāzımlarımdındur. ‘Aceb néme rivāyet qıldı. Uşbu cins şüşîniñ qafası
- 11) yapuq ékendür. Şütī aytıptur kim rüyı merā ve kün demgīr sudam yana bir nevbet köterken
- 12) dem algalı olturganda rehğüzer él ötüp baradurlar ékendür. Şütī, déptür
- 13) kim مردم رف تن دزمريد في العرفي ف سدبا kişi öz kulağı bile éşitmekünçe
- 14) inansa bolmas. Yana bir nev’ bu şüşī bolur; hōş reng qıpqızıl yana ba’zı rengleri hem bar.

[278b]

- 1) Müşahhâş ğāşırda qalmağan üçün meşrūğ bitilmedi. Qızıl bisyār hōş şekl şüşīdür. Sühāngūy hem
- 2) qılurlar ermiş. ‘Aybı budur kim çini sınıuğınını mis tabaqa tartqan dék köp nāhōş
- 3) ve tīz üni bar. Yana bir “Şārek”dür. Bu Lemğānāt’ta bisyārdur. Andın qoyı tamām Hindūstānāt’ta
- 4) köp bolur. Bu hem türlüg türlüg boladur. Bir nev’i budur kim Lemğānāt’ta köptür. Başı
- 5) qara qanatları, ala cüşsesi çoğurçoqdın bir néme uluqraq ve qopraqtur. Söz örgetürler.
- 6) Bir nev’i “Pendāvlī” dérler. Bengāle’din kéltürürler. Yek reng qaradur, cüşsesi bu
- 7) Şārekdin hāylī uluğtur. Tumşuğı ve ayağı sarıqtur. İki qulaqıda sarığ postları bar,

- 8) Salınıpturadur. Munıñ bednümälıǵı bar. Sühângüy qılurlar. Yaǵşı aytur ve faşǵı aytur. Yana
- 9) bir nev' Şārek bolur. Burun mezkūr bolǵan şārekdin inçekerektür. közleriniñ
- 10) girdi qızıl bolur. Bu cins sühângüy bolmas. Van Şārek, dērler. Yana bu furşatta kim Geng
- 11) suyıǵa köprük baǵlap ötüp muhalıflerni qaçurduk. Leknūr ve Avad ve nevāǵıside
- 12) bir nev' Şārek körüldi kim kögsi aq başı ala arqası qara hergiz körülmeydür édi.
- 13) Bu cins ğālibā söz örgenmes. Yana "Lūce"dür. Bu quşnı buqalemün hem dērler. Başıdın
- 14) quyruǵıǵaça bés altı muhtelif rengi bar. Kebüterniñ boynı dék berraqdur. Uluqluǵı

[279a]

- 1) kebegderiçe bolǵay. Ğālibā Hindüstān kebegderisidür. Néçük kim kebegderi taǵlarınıñ
- 2) qal'alarıda yürür. Bu hem taǵlarınıñ qal'alarıda yürür. Kābil vilāyetleridin Nicrāv taǵlarıda ve andın
- 3) qoyıǵı taǵlarda bolur. Andın yoqqarı bolmas. Ol él 'aceb néme rivāyet qıldılar, qış
- 4) bolǵaç taǵ dāmeneleriǵa tüşer. Eger uçursalar kim üzüm bāǵıdın ötse yana ašlā uça almas,
- 5) tutarlar. Mā'kūlu'l-lehmdür, bisyār lezīz eti bardur. Yana bir "Dürrāç"dur. Bu Hindüstān

- 6) maḥşūş é mestür germser vilāyetlerde bolur, velī ba'zı cinsi Hindūstān'dın özge yérde bolmas üçün
- 7) munı bu taqrīb bile zıkr qıldım. Dürrāçnıñ cüśsesi keklikçe bolğay. Narınıñ arqası
- 8) qırğavulnıñ mādesiniñ rengi dékdür. Boğzı ve kögsi qaradur. Aq aq
- 9) tükleri bardur. İki köziniñ iki yanıda qızıl ḥaşşı tüşüptür. Şavrī qıçqırur. Şır
- 10) Şekrek anıñ ünidin mesmū' bolur. Şi'irni "qeytf" dék aytadur. Şekrek ḥūd dürüst
- 11) mütelañız boladur. Esterābād dürrāçları tatmini tuttular, dép qıçqırur émiş. 'Arabistān
- 12) ve ol nevāğīnıñ dürrāçı ب ال سدر ت دومل ن عام dép dérlér émiş. Mādesi qırğavulnıñ
- 13) bozalğı dék rengligdür. Nicrāv'dın qoyı bolur. Yana bir dürrāç cinsi bir quşdur, "Kencel"
- 14) dérlér. Cüśsesi dürrāçda oq bolğay. Üni keklik ünige ḥaylī oñşar velī munıñ üni

[279b]

- 1) köp tīzdür. Narı bile mādesiniñ renginiñ arasında tefāvüt kemdür. Perşāver ve Heşneğar
- 2) vilāyetide ve andın qoyığı vilāyetlerde bolur ve andın yoqqarı bolmas. Yana "Pülpekār"dur.
- 3) uluqluğı kebgderiçe bolğay. Üy tavuğı endāmlıqtur, rengi hem mākīyān
- 4) rengliqdur. Tamağıdın qoyı kögsigeçe ḥoş reng qıpqızıldur. Pülpekār, Hindūstān tağlarıda

- 5) bolur. Yana “şağrā-ı tavuğ”dur. Üy tavuğı bile bu tavuğniñ arasında farq budur kim
- 6) bu şağrā-ı tavuğ qırğavul dék uçar. Yana üy tavuğı dék her reng her reng bolmas.
- 7) Bu tavuğ Becūr tağlarıda ve andın qoyıqı tağlarıda bolur. Becūr’dın yoqqarı bolmas. Yana
- 8) “Celsī”dür. Cüşsesi de Pülpekār déktür. Pülpekār mundın hoş rengdür. Becūr tağlarıda bolur.
- 9) Yana “Şām”dur. Uluqluğı üy tavuğıça bolğay. Ğayr mükerrer rengleri bar. Bu hem Becūr
- 10) tağlarıda bolur. Yana “Būdane”dür. Egerçi Būdane, Hindüstān maĥşūsı émeštür velī tört
- 11) bés cins Būdanedür kim Hindüstān maĥşūsıdur. Bir Būdanedür kim bizniñ vilāyetlerğa barur.
- 12) Būdanedin uluqraq ve bāliderektür. Yana Būdanedür kim ol vilāyetlerğa
- 13) barur bir Būdanedür kim ol vilāyetqa barur Būdanelerdin qısqaraqdur. qanat
- 14) quyruğiniñ qızılraq rengi bar. Bu cins Būdane, çir dék ĥayl ĥayl uçadur,
- 15) Bir Būdanedür ol vilāyetlerğa barur Būdanedin kiçikrek boğzı bile kögsi de qarası köprek bolur.

[280a]

- 1) yana bir Būdanedür, bu Būdane Kābil’ğa az az barur, kiçikkine Būdanedür. qarçadın bir néme uluqraq
- 2) bolğay. Kābil’de “qūrātū” dērler. Yana “Ĥarçel”dür, uluqluğı toğdaqça bolğay. Ğālibā

- 3) Hindūstān toġdaqıdur. Bisyār lezzetliqdür. Ba'zı quşnıñ but eti yañşı
- 4) bolur ba'zınıñ kögsiniñ eti yañşı bolur. Ĥarçelniñ barı eti lezzetliq ve
- 5) ĥūbdur. Yana "Çerz"dür, toġdaqıdın cüśsesi bir néme kiçikrekdür. Neriniñ arqası
- 6) toġdaqı déktür. Kögsi qaradur mādesi yek rengdür. Çerzniñ göşti hem bisyār lezīzdür.
- 7) Néçük kim Ĥarçelniñ toġdaqqa müşābiheti bar. Çerzniñ hem toġdaqıġa müşābiheti bar.
- 8) yana "Hindūstān Baġrıqarası"dur. Ol Baġrıqaradın kiçikrek ve inçekerektür.
- 9) Baġrınıñ qarası hem kemdür üni hem andın inçekerektür. Yana quşlardur kim suda ve su
- 10) yaqalarıda bolur. Ol cümledin bir "Dīnk"dür, uluq cüśseliğ cānverdür. Her qanatı bir qulaç bardur.
- 11) Başınıñ ve boynınıñ tüki yoqtur. Boġzı da ĥarīša dék bir néme salınıp turuptur. arqası qara
- 12) ve kögsi aqdur. Ahyānā, Kābil'ğa barur. Bir yıl Kābil'de bir Dīng tutup kēltürüp édiler.
- 13) Yañşı rām bolup édi. Idındurni taşlap bērseler hergiz ĥašā qılmas édi. Tumşuġı bile
- 14) alur édi. Bir qatla bir şeş na'l keşfni yutup édi. Yana bir nevbet bir bütün tavuqı

[280b]

- 1) qanatları ve perleri bile derdest yuttı. Yana bir "Sāres"dür, Hindūstān bolġan Türkler,

- 2) “Téveturna” déydürler. Bu bir néme Dīngdin kiçikrek bolğay. Boynı dīngdin bülendraqtur.
- 3) Başı qıpqızıldur. Munı üyde sañlaydurlar. Yañşı rām boladur. Yana “Mink”dür. Boynı
- 4) Sāresqa yavuşur cüśsesi kiçikrektür. Leklekdin ĥaylī uluqdur. Lekleke müşābihti
- 5) Bar. Tumşuğı leklekniñ tumşuğıdın uzunraqdur. Tumşuğı qaradur başı sūseni
- 6) boynı aq qanatları aladur. Her iki qanatlarınıñ uçları ve tüpleri aqdur.
- 7) ortası qaradur. Yana bir “Leklek”dür, boynı aqdur, başı cemī’ a’zāsı qaradur. Ol
- 8) vilāyetlerğa barur leklekdin kiçikrektür. Bu leklekni “Hindūstān Dīng” dér. Yana bir
- 9) Leklekdür, rengi ve vaz’ı tamām ol vilāyetlerğa barur leklekler dīngtür. Ğaytaş
- 10) tumşuğı qararaqdur. Ol leklekdin ĥaylī kiçiktür. Yana bir quşdur, “Uqār” bile
- 11) lekleke müşābihti bar. Uqārdın tumşuğı uluqraq ve uzunraqdur. Cüśsesi
- 12) leklekdin kiçikrektür. Yana bir uluq “Büzek”dür, uluqluğı sārçe bolğay.
- 13) İki qanatınıñ arqası aqdur, bülend üni bardur. Yana bir başı ve tumşuğı qara aq büzekdür.
- 14) Ol vilāyetqa barur büzekdin ĥaylī uluqdur. Hindūstān büzekdin kiçikrektür.

[281a]

- 1) Yana bir ördektür, “Ġarmpāy” d rler. Suna burçındın uluqraqdur neri ve
- 2) m desi bir rengd r. Haşneġar’da d yım bolur. G h  Lemġ n t’qa hem barur, G şti h yl  lez zd r.
- 3) Yana bir  rdekt r, “Şahmurġ” d rler. Qazdın cezv  kiçikrek bolġay. tumşuġınınġ
- 4)  stide b lendlıġı bar. K gsi aqdur, arqası qara; g şti mezeliqdur. Yana bir “Z mmec”d r.
- 5) Uluqluġı b rk tçe bolġay, qara rengligd r. Yana bir “S r” boladur, arqası ve
- 6) quyruġı qızıl. Yana Hind st n’nıġ ala qarġasıdur, ol vil yetlernıġ ala qarġasıdın
- 7) kiçikrek ve inçekerekd r, boynıda cezv  aqı bardur, Yana bir quşdur,
- 8) qarġa bile “Akkaġa” m ş biheti bar. Lemġ n t’ta murġ-ı cengel d rler, başı ve k gsi qara qanatları ve
- 9) quyruġı qızılraq, k zleri qıpqızıl. Uçmaqta ‘ ciz  ç n cengeldin  ıqmas.
- 10) Bu cihettin murġ-ı cengel d rler. Yana bir uluq “Şeppere”d r, “Çemgeder” d rler; uluqluġı
- 11) yapalaqça bolġay. Başı itnıġ k ç kınıġ başıġa oġşar. Dirahtqa
- 12) kim kotar h y lı qıladur. Bir ş hnı tutup ser-nig n bolup turadur. Ġar beti
- 13) bardur. Yana bir “Hind st n ‘Akkası”dur, “Met yele” d rler. ‘Akkadın cezv  kiçikrek
- 14) bolġay ‘Akka aq aladur. Met yele aladur. Yana bir quşqınadur, uluqluġı

[281b]

- 1) sândūlaçça bolğay. Hōşreng qızıldur. Qanatlarında azraqça qaraları bardur.
- 2) Yana bir “Kerçe”dür, qarluğaç yosunluqdur. Qarluğaçdın hâyli uluqdur, yek reng
- 3) Qapqaradur. Yana bir “Küyel”dür, uzunluğı zāğçaça bolğay. Zāğçadın hâyli inçekerekdür.
- 4) Şavrı oqur. “Hindüstān Bülbüli” bu émiş, Hindüstān éli qaşıda bülbülçe
- 5) ğürmeti bardur. Qalın dırahtlıq bāğlarda boladur. Yana bir quşdur, “Şaqraq”
- 6) yosunluq yığaçlarça yapışıp yürür. Uluğluğı şaqraqça bolğay. Şüşī dék
- 7) sebz rengliqdur. Su ğayvānātı: Bir “Şīr Ābi”dur, qara sularda boladur. Kalasqa müşābihti
- 8) “Bar” dérler kim kişini ve belki gāvmīşnı alur émiş. Yana “Sīsār”dur, bu hem kalas
- 9) vaz’lıqdur. Tamām Hindüstān deryālarında bardur, tutup keltürüp édiler. Uzunluğı
- 10) tört bés qarı yavuşur édi. Yoğanlığı qoyça bolğay. Mundın uluğraq
- 11) hem bolur émiş. Yarım qarıdın uzunraq tumşuğı bar. Yoqqarığı tumşuğı
- 12) ve qoyıqı tumşuğıda inçeke inçeke qaşār kiçik tişleri bar. Su yaqalarında çıqıp yatadur.
- 13) yana “Hūk Ābi”dur, bu hem tamām Hindüstān deryālarında bolur. Sudın beyakbār çiqar,
- 14) başı körünür körünmes. Yana suğa çömer, quyruğı körünüp qalur. Munıñ tumşuğı hem

[282a]

- 1) sīsār tumşuğı dék uzundur ve uşaq qaşār tişleri bardur. Özge başı ve tānesi
- 2) balıq déktür. Suda oynar, vaqt meşk yosunluq körünédür. Serū suyıdağı hūk
- 3) ābılar oynar mağal sudın dürüst çıqadur. Bu balıq dék sudın taşqarı hergiz
- 4) çıqmas. Yana “Geryāl”dur, bu uluq bolur émiş. Serū deryāsıda çerig élidin hāylī
- 5) kişi kördiler. Bu kişini alur émiş. Serū yaqasında ékende bir iki dāduk alıptur.
- 6) Ğazīpūr bile Benāras arasında ordu élidin üç tört kişini aldı. Uşbu
- 7) nevāğīde mén hem geryālını yıraqraqdın kördüm, ābādān müşahâş körülmedi.
- 8) “Keke” balıqdur, iki qulağı toğrısı iki süngék çıqıptur. Uzunluğı üç élig
- 9) bolğay. Tutqanda bu iki süngekni tépret édür. Ğarīb şavr ün kéledür. Ğālibā ol
- 10) üni cihetidin keke déptürler. Hindūstān balıqlarının göşti lezīz
- 11) bolur édi ve qılığı bolmas. ‘Aceb cüst balıqlardur. Bir qatla bir sunıj iki şarafıdın
- 12) tor salıp kéldiler. Tornıj her şarafi sudın yarım qarıdın köprek yoqqarı édi.
- 13) balıqlarınj köpreki tordın bir qarı yoqqarıraq saçrap öttiler.
- 14) yana Hindūstān’ınj ba’zı sularıda uşaq balıqlar bar. Bir qatıq ün yetevüş bolsa

[282b]

- 1) beyakbār saçrap sudın bir qarı bir yarım qarı bülend çıqadurlar. Yana Hindüstān
- 2) baqaları egerçi uşol baqalar déktür velī bu baqalar sunıñ yüzide yétti sékkiz qarı
- 3) yügürédürler. Nebātāt kim Hindüstān mañşûşīdur. Bir “Anbe”dür, ekser Hindüstān
- 4) éli bīhareket telaffuz qılurlar. Yaman mütelaffız bolur üçün ba’zı neğzek déptürler.
- 5) Néçük kim Hāce Husrev déptür. Neğzek neğzeküni bostān neğzetérin
- 6) meyve Hindüstān yañşı yañşı boladur ğālibā bisyār boladur velī yañşısı kem boladur.
- 7) ekser hām üzedürler. Üyde bişédür. Hāmı, hūb aş qatıǵı boladur. Gūresiniñ
- 8) murabbāsı hem hūb boladur. Fi’lvāqi’ Hindüstān’niñ yañşı meyvesi budur. Dirahtı
- 9) bisyār bālida boladur, ba’zı él anbeni andağ ta’rīf qılıp édiler kim
- 10) qavundın özge cemī meyveğa tercīğ qılıp édiler. Él ta’rīf qılğança hūd émeştür. Kārdi
- 11) şeftālüğa şebāhatı bar. Pişekāl vaqtıda bişédür. İki nev’ bolur biri sıqıp
- 12) pule qılıp bir yérini teşip sorup suyını içerler. Yana şeftālüyü Kārdi dék
- 13) térisini arıtıp yérler. Bergi şeftālü bergiğa endeki oñşar. Tānesi bednemā ve bedendāmdur.
- 14) Bengāle’de ve Gücerāt’ta yañşı bolur émiş. Yana “kéle”dür; ‘Arab, muz dér. Dirahtı hāylī bülend bolmas.

[283a]

- 1) belki dırahtı d p hem bolmas. Giy h bile dıraht arasıda bir n med r. Bergi am nqaranıy bergi a
- 2) m ş bihd r vel  k leni y bergini y uzunlu y iki qarı bolur. Yassılı y bir qarı a
- 3) yavuşur ortasıda y rek d k bir ş h  ıqar. G n ası bu ş hda bolur. Bu ulu y
- 4) g n ası qoyı y reki vaz'lı ydur. G n asını y her bergi a ılı y bergini y t pide qaş r. Altı
- 5) y tti g li bolur bu qaş r g ller k le bolur. Uşbu y rek d k ş h uza yan sayı ol
- 6) ulu y g n anı y bergleri a ılı y qaş r. K le g lleri ž hir bolur. her k le dırahtı bir qatla
- 7) o y bar b r r  miş. K leni y iki letafeti bar, bir ol kim t risi  s n soyulur. Yana bir
- 8) ol kim hi y d nesi ve c rmi bolmas. B denc ndın bir n me uzunraq ve
- 9) in ekerekd r. H yl     k  mes. Beng le k leleri bisy r    k bolur  miş. H yl  h şn m 
- 10) dırahtı bar. Yassı yassı h şreng sebz bergleri, h yl  ya h şı k r n r. Yana "Enbel "d r.
- 11) "H rm -yı Hind "ni bu at bile ayturlar. R ze bergi bar. B y  bergi a fi'lc mle o h şar.
- 12) Vel  muni y bergi b y  bergidin r zera ytur. H yl  h şn m  dırahtıtur. S yesi
- 13) Qalın bolur dırahtı h yl  b lıda boladur. Ş gr sı hem qalın boladur. Yana mehved r,

14) “Gül-i Çigān” hem d erler. Munıŋ dıraĥtı hem ĥayl  b lıda bolur.
Hind st n  lineŋ

[283b]

- 1) ‘im retleri ekser mehve yıŋaĥıdındur. Mehvenin g lidin ‘araq tartarlar g lini mev z d k
- 2) qurutup yerler ve ‘araq hem tartarlar. Fi’l c mle kiŋmiŋke ŋeb hati bar, bedmezeliŋi bar.
- 3) G linein  li hem yaman  mes, yese bolur. Bu hem Őagr  boladur, meyvesi b meze
- 4) Boladur. D nesi uluŋraq, terisi yupqa; munin d nesinin maŋzıdın
- 5) yaŋ hem tartarlar. Yana “Kirn ”d r, munin dıraĥtı egerĥi k p b lıda bolmas.
- 6) Kiĥik hem bolmas meyvesi sarıŋ renliŋd r. Ćıgdedin inĥekerekt r.
- 7) Mezesi fi’l c mle  z mge oĥŋar,  hirıda azraqĥa bedŋa’amlıŋı bar. Yaman  mes,
- 8) yese bolur. D nesinin terisi, yupgadur. Yana “Ć men”d r, bergi t l’ bergiŋa fi’l c mle
- 9) oĥŋar, Girdraq ve yaŋıraqtur. Dıraĥtı ĥayl  az ĥoŋn m lıŋ  mes. Meyvesi
- 10) qara  z mŋa oĥŋar, turŋraq mezesi bar. Ĥayl  yaĥŋı  mest r, yana kemraqdur.
- 11) Penc pehl d r, uluŋluŋı ŋınyaluĥa bolŋay, uzunluŋı t rt  lig bolŋay.
- 12) Sarıŋ biŋ adur. Munin hem d nesi yoŋtur. Ĥ mraq  zgeni k p aĥıqdur.
- 13) Yaĥŋı biŋŋanin turŋlıŋı mayĥoŋdur, yaman  mes. Ĥ lı az leŋ fet  mes.

14) Yana “Kedhil”dür, bu ğarīb bedhay’āt ve bedmeze meyvedür. Bi’ayn qoyınıñ

[284a]

1) qarınıdur kim kīpā dék qarınıñ içi taşqarı bolğay. Mezesi dil-āşūr çüçükdür.

2) İçide funduq dék dāneleri bar. Ğurmāğa fi’l cümle şebāhatı bar. Munıñ

3) dāneleri girddür, uzun émeştür. Bu dāneleriniñ Ğurmādın yumşaqraq

4) göşti bar. Anı yéydürler, Ğaylī çespāndadır; çespāndalıǵıdın ba’zı éligni aǵızni

5) yağlap yér émişler. Hem dıraĥtınıñ şāĥıda boladur, hem tāneside ıldızıda hem

6) bolur émiş. Dıraĥtıdın gūyā kim kīpālarnı asıp asıp qoyupturlar.

7) Yana “Bedhel”dür, uluǵluǵı almaça bolğay. İdi yaman émes. Ğāmlıǵı da ğarīb turş ve bīmeze

8) Némedür. Bışığı yaman émes, yumşaq bışédür. Her yéridin élig bile üzüp yése

9) Boladur. Mezesi bihīniñ ganda bolğanıǵa Ğaylī oĥşar. Turş turş yaĥşıǵına mezesi

10) bar. Yana “Bīr”dür, Fārsī; “Kūnār” dérler émiş. Bu envā’ boladur. Alucadın bir néme

11) uluqraqdur. Bir nev’i boladur. Ğüseynī üzüm endamıda ekser Ğaylī yaĥşı bolmaydur.

12) Bāndīr’de bir bir kördük, Ğaylī yaĥşı édi. Munıñ dıraĥtı sevr ve cevzāda berg

13) tüküp Serşân ve Esad'ta kim 'ayn-ı bişkâldur. Berg çıkarıp tar u tâze boladur.

14) Meyvesi Delv ve Çut'ta bişédür. Yana "Keründe"dür. Bizniñ vilâyetniñ çikkesi

[284b]

1) yosunluq büte büte boladur. Çikke tağlarda bolur. Bu deştlerde boladur mezesi mermincânğa

2) oňşar. Mermincândın çüçükrek ve kem ābraqtur. Yana "Penyāle"dür, Alucadın uluğraqtur.

3) Qızıl almanıñ güresiğa şemyedür. Turşqına mezesi bar, yañşığınadur. Dırahtı

4) anar yığaçdın uluğraqtur. Bergi bādām bergiğa oňşar, yana gülerdür meyvesi dırahtınıñ

5) tānesidin çiqara incirğa oňşar. Güler ğarīb bīmeze meyvedür. Yana "Āmle"dür,

6) bu hem pencpehlüdür. Ğozanıñ ğonçağa oňşar, zemğet ve bīmeze némedür. Murabbāsı

7) yaman émes, ħaylī pürfayda meyvedür. Dırahtınıñ yañşı hey'eti bar. Bisyār rīze bergligtür.

8) Yana "Çirūncı"dur, dırahtı kūhı émiş. Bizniñ bāğlarda üç tört tüp bar ékendür.

9) Soñra bildim mehveğa ħaylī şabīhdür. Mağzı yaman émes, yangaq mağzı bile bādām

10) mağzınıñ arasında bir némedür; yaman émes. Mağzı, pest mağzıdın kiçikrektür.

- 11) Çirünciniñ mağzı girdtür. Pālūdeğa helvalarğa salurlar. Yana “Ħurmā”dur, egerçi Ħurmā Hindūstān
- 12) mağšūš émes, çün ol vilāyetlerde yoq édi; mezkūr boldu. Ħurmā dıraĥtı Lemğān’da
- 13) hem bardur. Şāĥları dıraĥtı kéleside bir yérde oq bolur. Bergleri şāĥlarınıñ
- 14) tüpidin uçığaça iki šarafıda bolur. Tānesi nāhemvār ve bedrengdür. Meyvesi üzümniñ

[285a]

- 1) ĥoşası dék bolur. Üzümniñ ĥoşasıdın ĥaylī uluğraq bolur dérler.
- 2) kim nebātāt arasında Ħurmā dıraĥtınıñ iki éşi ġayvānātqa oĥşar. bir ol kim néçük
- 3) kim ġayvānāt başını késseler ġayātı münqatı’ bolur. Ħurmā dıraĥtınıñ hem başı kesilse dıraĥtı
- 4) qurur. Yana ol kim néçük kim ġayvānāttın bīnar netice ġāšıl bolmas, ĥurmā dıraĥtığa hem
- 5) ner ĥurmādın şāĥını kéltürüp téğürmeseler yaĥşı bar bérmes. Bu sözniñ ġaqīqi
- 6) ma’lūm émes. Ħurmāniñ başı kim mezkūr boldı, ol penīridin ‘ibārettür. Ħurmā penīri andaq
- 7) bolur kim Şāĥ ve berginiñ çıqar yéri penīr dék aq boladur bu aq penīr dékdin
- 8) şāĥ ve berg çıqadur. Şāĥ ve berg uzağan sayı bergi sebzraq boladur. Bu aq
- 9) némeni ĥurmāniñ penīr dérler. Tavrīdür yaman émes. Yangaqniñ ol mağzığa ĥaylī oĥşar.

- 10) Uşbu penİR bolur yérni zaĥım qıladurlar. Ol zaĥımğa ĥurmā bergini andaq qoyadurlar.
- 11) Kim ol zaĥımdın her su kélse bu ĥurmā berginiñ üsti bile aqadur. Bergni kúzeniñ
- 12) ağızıǵa qoyup kúzeni dıraĥtıǵa baǵlapturlar. Ol zaĥımdın her su kim ġāşıl bolsa
- 13) kúzede yıǵıladur. Eger fi'l ġāl içilse çüçümenrek sudur. Üç tört
- 14) kúndin soñ içilse fi'l cümle keyfiyeti bar, dérler. Mén bir nevbet Bārini seyr qıla barganda

[285b]

- 1) Çenbel deryāsınıñ yaqasıdaǵı kéntlerge seyr qıla barıp édim. Yolda qolda uşbu nev'
- 2) ĥurmā suynı aladurǵanlar uçradı. Bu sudın ĥaylī içildi keyfiyeti ma'lüm bolmadı. Ġalība
- 3) keyfiyeti içmek kérek kim andak keyfiyeti ma'lüm bolǵay. Yana "Nārgīl"dür, 'Arab maǵ'rib qılıp "Nārçīl" ;
- 4) Hindüstān éli "Nālyar" déydür, ġālibā ġalaş-ı āmdur. Nārgīlniñ barı cevz-i hindidür.
- 5) Kim qara qaşuqlarnı andın qılurlar. Uluǵraǵını ġıçakniñ kāsesi qılurlar.
- 6) Dıraĥtı bi'aynı ĥurmā dıraĥtıdur, ġaytaş Nārgīlniñ şāĥı pürbergrektür ve
- 7) berginiñ rengi hem rüşenraqtur. Néçük kim yangaqniñ taşıda kök postı bolur.
- 8) Nārgīlniñ başıda hem kök postı bar, velī nārgīlniñ postı rīşe rīşe boladur.

- 9) Tamām deryādağı cihazlarını ve kémelerni şenābını uşbu nārgīlni postıdın
- 10) qılurlar émiş. Kémelerni derzlerni hem munı ipi bile tiker émişler.
- 11) Nārgīlni postını arıtgaç bir uç tüşük ornı žāhir boladur. İkisi
- 12) rast biri boş andak işaret bile téşilédür. Mağz bağlamasdın burun
- 13) nārgīlni içi su boladur. Bu tüşükni téşip ol sunı içédürler mezesi yaman émes.
- 14) Gūyā kim hūrmā penīrini su qılıpturlar. Yana bir “Tār”dur. Tārni şāhları hem başıda

[286a]

- 1) oq bolur. Tārğa hem hūrmā ék kūze bağlap suyını alıp içédürler. Bu sunı “Tārī”
- 2) déydürler. Munı keyfiyeti hūrmā suyını keyfiyetidin. Tendraq bolur émiş. Tārni
- 3) şāhlarını bir qarı bir yarım qarıgaça hıç bergi bolmas. Andın soñ ottuz
- 4) qırq berg şāhını uçıda bir yérdin oq pence uradur. Bu berglerinı uzunluğı
- 5) bir qarıga yavuşur. Hindī hāşşlarnı defter yosunluq bu berglerde hāylī bitiydürler.
- 6) Hindūstān éli kéng kéng qulaqlarını tüküklerige ğalqa bolmasa bu tar bergidin
- 7) yasap saladurlar. Uşbu tar bergidin qulaq tüşükige salmaq üçün
- 8) bāzārlarda yasap yasap satadurlar. Tānesi hūrmā dırahtını tānesidin yahşıraq

- 9) ve hem vāreraqtur. Yana Nārençī ve Nārençī müşābihī meyvelerdür, Nārençī Lemğānāt'ta
- 10) ve Becūr ve Sevād'ta köp bolur ve hūb bolur. Lemğānāt nārençī kiçikrek ve kendiklig bolur.
- 11) Bisyār laşīf ve nāzik sīrāb bolur. Ĥorasan nevāğīsiniñ nārençīğa hīç nisbeti yoqtur.
- 12) Nāzeklükidindür kim Lemğānāt'tın Kābil'ğa on üç on dört yığaç bolğay.
- 13) Kéltürgünçe ba'zı nārençīler ĥarāb bolur. Esterābād nārençīni Semarkand'ğa iki yüz yétmiş,
- 14) iki yüz séksen yığaç bolğay. İlderler térisiniñ kalınlıgıdın ve kem āblıgıdın

[286b]

- 1) ança ĥarāb bolmas. Becūr nārençīleriniñ uluğluğı bihīçe bolur. Suyı köptür ve özge
- 2) nārençīleriniñ suydın turşraktur. Ĥāce Kelān dédi kim Becūr'da uşbu cins
- 3) nārençīni bir dıraĥttın alıp sanaduk. Yétti miñ nārençī çıqtı méniñ ĥāşırımğa dāyim geçer édi.
- 4) Kim nārençī lafzı mağ'rib ma'nāındadur. Uşandaq oq ékendür. Becūr ve Sevād éli
- 5) nārençīni tamām "Nāreng" dérler. Yana "Līmū"dur, bisyār boladur. Uluğluğı yumurtqaça bolğay, yumurtqa
- 6) endāmlıqtur. İldızını mesmūm kaynatıp içse ma'zeretini def' qılır émiş. yana bir nārençī
- 7) müşābihī meyve, "Turunç"dur. Becūr ve Sevād éli "Bāleng" dédürler. Bu cihettin Turunç postınıñ

- 8) merbāsını “Murabbā-ı Bāleᅡ” dēr ēmişler. Hindistān’da Turunçnı “Becūrī” dēdürler. Turunç
- 9) iki nev’ boladur. Biri çüçük ve bīmeze ve dilāşūr çüçük yerge hūd yaramas. Meger postı
- 10) Mubrābba’ yarağay. Lemğānāt’nıñ turunçnı uşmundaq aşur çüçüktür. Yana Becūr turunçları
- 11) ve Hindistān turunçları turş boladur ve hūb turş boladur. Şerbeti bisyār hōş
- 12) meze ve hōş şa’am boladur. Turunçnıñ uluğluğı hūsrevī qāvunça bolğay. Postı
- 13) kūtūr kūtūr ve nāhemvārdur uçı inçek ve tumşuqluq bolur. Turunçnıñ rengi nārençī
- 14) rengidin sarıdıraktur. Dırahtı tānelıq dıraht bolmas; kiçikrek bolur ve büte büte

[287a]

- 1) bolur. Bergi nārençī bergidin uluğrak bolur. Yana nārençī müşabihi meyvelerdin, “Sengtāre”dür.
- 2) Rengi ve vaz’ı turunç dékdür. Ğaytaş munıñ térisi saydāmdur. Nāhemvār émes.
- 3) Cezvī turunç kiçikrektür. Dırahtı uluq boladur.
- 4) Bergi nārençī bérkığa oñşar. Hūb turşlığı bardur. Şerbeti yañşı lezzetliq ve hōş
- 5) şa’am boladur. Bu līmū dék mukavvī ma’dedür. Nārençī dék müza’af émes. Yana nārençī
- 6) müşābihī meyvelerdin, “Uluq Līmū”dur, kim Hindüstān’da “Kelkel Līmū” dēdürler. Endāmı

- 7) kâz yumurtqasığa oňşar velī yumurtqa dék iki baş inçekrek émes.
Muniñ postı
- 8) hem Sengtäre postı dék hemvårdur. Ğarīb sīrāb boladur. Yana
“Çenbīrī”dür,
- 9) kim nārençī müşābihīdür. Endāımı nārençī dék šavr velī rengi sarıqtur
nārençī émes édi.
- 10) Turunç ıdığa oňşar. Muniñ hem yahşı turşlığı bar. Yana nārençī
müşābihī, “Sedāfel”dür.
- 11) amrūd endāmlıqtur. Rengi bihīdéktür. Çüçük boladur velī çüçük
- 12) nārençīçe dil āşūr émes. Yana nārençī müşābihi, “Emredpel”dür. Yana
nārençī müşābihī “Kerne”dür.
- 13) Muniñ uluğluğı Kelkel Līmūça bolğay. Bu hem turşdur. Yana nārençī
müşābihī, “Emelbīd”dür,
- 14) kim bu üç yıldın beri imdi nažarğa kélđi, andak dédiler kim igneni muniñ

[287b]

- 1) içige salsalar érir turşlığıdın mu éken hāşiyettin mu éken? Turşlığı
nārençī
- 2) ve līmūça bolğay. Yana Hindūstān’da šavrı güller bardur; bir
“Cāsūn”dur. Ba’zı Hindūstānī,
- 3) “Kedhil” dédür. Kīyāh émes, bütési saqlıqtur. Gülbīn dék qızıl gül
bütesidin bir néme bülendraktur. Rengi
- 4) anar gülidin henüz sīrraktur. Uluğluğı qızıl güçle bolğay velī qızıl gül
ğonça bolğandın
- 5) soñ bir oq açılır. Bu Cāsūn kim açıldı ortasıdın yana hem uşbu bergidin
- 6) inçek bolup tāne dék bir élig uzap tāne. Uşbu Cāsūn bergleri

- 7) açılatur. Ğāšıl dilşebye gül boladur. Hâli az ğarāyib émes. Dırahtınıñ üstide
- 8) bisyār hoşreng ve néme körünédür, köp durmaydur. Bir künde oq
- 9) pejmürde boladur tört ay pişkāl atlarıda asru hūb ve köp açılatur. Ğālibā ekser
- 10) yıl açılır velī bu köplüq bile ıdı yoqtur. Yana bir “Kenīr”dür; aq hem boladur, qızıl
- 11) hem boladur. Şeftālū güli ve vaz’lıq penc berg boladur qızıl kenīrniñ şeftālū güliğa şebāhatı
- 12) bar velī kenīr güli on tört on bés gül bir yérde açılatur. Yıraqdın bir uluq
- 13) gül dék körünédür. Munıñ bütesi gülbīndin uluğraktur. Qızıl kenīrniñ
- 14) şavrı ğıyne ıdı bar. Hoş aynededür. Bu hem pişkālde köp ve hūb açılatur. Bu hem

[288a]

- 1) ekser yıl tapılır. Yana “Kiyūrā”dur, bisyār laşif ıdı bar. Müşkniñ ‘aybı budur kim
- 2) hoşluğı bardur. Munı müşk-i ter dése bolur. Bisyār laşif ıdı bardur. Egerçi öziniñ
- 3) ğarīb şavr hey’eti bardur. Güliniñ uzunluğı bir yarım qarış iki qarış bolğay. Vaz’ı
- 4) ğuru bergi dék uzun berglerdür. Munıñ tikenı bardur. Ğonça dék tekilğan taşqarığı
- 5) bergleri sebzraq tikenligrak içkeriki bergler yumşaq aq bergler boladur.
- 6) İçkeriki berglerniñ aralarıda gülniñ ortasıdağı dék némeler boladur.
- 7) Yaşşı ıdı andın kéledür. Yangı çıqıp henüz tāne peydā qılmağanı érkek qamışniñ
- 8) butasığa oňşar. Munıñ bergi yassıraqtur ve tikenliq tāneliğı bisyār bīendāmdur.

- 9) İldızları körünüp turuptur. Yana “Yäsemen” boladur, aq munı “Çenpā” dérler.
- 10) Bizniñ yér yäsemenlerdin uluğraq ve ıdı tündraq boladur. Yana ol
- 11) vilāyetlerde tört faşltur. Hindüstān üç faşl bolur tört ay yazdur. Tört ay pişkāl
- 12) tört ay qış aylarınıñ ibtidāsı hilālī aylarınıñ istiqbālındur.
- 13) Her üç yılda bir aynı pişkāl aylarığa ziyāde qılurlar. Yana üç yılda qış
- 14) aylarığa ziyāde qılurlar. Yana üç yılda yaz aylarığa bularnıñ kebīsesi

[288b]

- 1) budur Çayt , Baysāk , Çit , Āsār , tābistān muvāfiq-ı ğūt
- 2) ve Ğamel ve Ševr ve Cevzā ,Sāven, Bādūn, Kūvār ve Kātik bişkāl muvāfiq-ı sertān
- 3) ve Esed ve Sümbüle ve Mīzān Aghan Pūs , Māh Pāğün zimistān muvāfiq-ı ‘Aqrāb ve Qavs ve Cüdi ve Delv Hind
- 4) ve Qavs ve Cüdi ve Delv, Hind éli fuşūlnı kim törtter ay ta’yin qılıpturlar. Her faşlda yana
- 5) ikirer aynı ısıqnıñ ve yağınınıñ ve savuqnıñ zorı tutupturlar.
- 6) Yaz aylarında iki soñğı ay kim Çit bile Āsār’dur, ısıqnıñ zorı
- 7) zorı bu iki aydur. Bişkāl aylarında iki burunğı ay kim Sāven ve Bādūn’dur. Yağınınıñ
- 8) zorı bu ikidür. Qış aylarında iki ortadağı ay kim Pūs ve Māh’dur,
- 9) savuqnıñ zorı bu iki aydur. Bu i’tibār bile bularnıñ faşlı altı
- 10) boladur künlerge hem at qoyupturlar. Şenbe, Sanıçar; Yekşenbe, Étvār; Düşenbe, Sumvār; Seşenbe, Mengelvā; Çehārşenbe, Būdvār; Pencşenbe, Birispatvār; Ādīne ,Sükrvār.
- 11) Néçük kim bizniñ vilāyetler işşılağıda
- 12) kéçe kündüzni yégirme tört ğismet qılıpturlar.
- 13) Her qaysını bir sā’at, altmış ğismet qılıpturlar. Her qaysını bir daqıqa déptürler. Kim her kéçe

14) k nd z mi t rt y z qırq daqıqca bolğay. Daqıqanıı miqdarı taqrıb n altı

[289a]

- 1) altı qatla F tiğa'nı Bismi'll h bile oquğunçadur kim bir k çe k nd z s kkiz miğ altı y z
- 2) qırq nevbet F tiğa'nı Bismi'll h bile oquğunça bolğay. Hind  li, k çe k nd zni altmış
- 3) qısmet qılıpturlar. Her qaysını bir qar  d pt rler. Yana k çeni t rt ve k nd zni
- 4) d rt qısmet qılıpturlar. Her qaysını "Peher" d pt rler kim F rsi "P s"
- 5) bolğay. Ol vil yetlerde "P s" ve "P sb n"  şitil r  di. Bu h s siyyet bile
- 6) ma'l m  mes  di. Uşbu maşlağatqa Hind st n'nin cem  mu'teber
- 7) şehrleride cem  m qerrer ve mu'ayyend rler kim "Geriy li" d rler birinçdin bir tası n me quyupturlar.
- 8) Uluğluğı tabaqça bolğay. Qalınluğı iki  ligçe bolğay. Bu birinçi Geriy li
- 9) d rler bu Geriy li'nı bir b lend yerde  viz n qılıpturlar. Yana bir ş sları bar c m-ı
- 10) s 'atnıı qoyı t ş kd r. Her geride bir tolar. Geriy lilar nevbet bile
- 11) bu ş snı suğa qoyup muntazırdurlar. Meşel  k n tuğar vaqtın kim
- 12) ş snı qoydılar, ş s bir tolsa toqmaqları bile geriy lğa bir urarlar. İki tolsa
- 13) iki t  peher t keng nçe her peher kim t kense 'al meti budur kim toqmaqı geriy lğa bet bet
- 14) ve ğalaba ğalaba qaçarlar. Eger k nd zdin evvelğı peher bolğan bolsa bet bet qaqqandın

[289b]

- 1) soğ direnğı qılıp bir nevbet qaçarlar. İkinçi peher bolğan bolsa bet bet qaqqandın
- 2) soğ iki qaçarlar.  ç nçide  ç t rt nçide t rt k nd znin t rt peher
- 3) kim t kendi k çe peherdin başlap uşbu destur bile k çenin t rt peherni t ket rler.

- 4) burun geriyālilar kéçe kündüzçe peher tükenkende oq peher 'alāmetini qaqarlar édi.
- 5) Kéçler uyqudın uyğanırlarğa üç geri ya dört geriniñ qaqqan
- 6) üni kélse édi ma'lüm bolmas édi kim ikinçi peher müdür ya üçünçi peher müdür?
- 7) Mén buyurdum kim kéçe gerilerni ve bulutluq kündüz gerilerni qaqqandın
- 8) soñ peherniñ 'alāmetini qaqqaylar. Meşelā kéçeniñ evvelğı peheridin üç geri qaqqandın
- 9) soñ direng qılıp peherniñ 'alāmetini yana bir hem qaqqaylar. Ya'nī ma'lüm bolğay
- 10) kim bu üç geri evvelğı peherdindür. Kéçeniñ üçünçi peherdin dört geri
- 11) qaqqandın soñ direng qılıp peherniñ 'alāmetini üç qaqqaylar. Ya'nī ma'lüm bolğay
- 12) kim bu dört geri üçünçi peherdindür. Ğaylī yañşı boldı. Kéçe her vaqt
- 13) uyganda geriyāl üni kélse müşaĥĥâş boladur kim qaysı peherdin néçe geri
- 14) boluptur. Yana her gerini altmış bolupturlar. Her birini pal déptürler kim her kéçe

[290a]

- 1) kündüz üç miñ altı yüz pal bolğay yana her palniñ miqdārını altmış qatla közni yumup
- 2) açqunça déptürler kim kéçe kündüz iki yüz on altı miñ közni yumup açqunça
- 3) bolğay. Yana bir palnı tecrübe qılıldı taqrībān sékkiz qatla Qulĥūwallāh'nı Bismi'llāh bile
- 4) oquğunça boldı kim kéçe kündüz yéğirme sékkiz miñ sékkiz yüz Qulĥūwallāh'nı Bismi'llāh bile
- 5) oquğunça bolğay. Yana Hind éli, vezinlerni šavrī ta'yīn qılıpturlar. Sékkiz Reti, bir Māşe;
- 6) dört Māşe, bir Tānk; kim ottuz iki, Reti bolğay. Béş Māşe bir Mişqāl kim qırq

- 7) Reti bolğay. On iki Māşe bir Tüle kim toqsan altı Reti bolğay. On dört
- 8) Tüle, bir Ser; bu hūd müqerrerdür kim her yérde qırq Ser, bir Bātmān bolur. On iki Bātmān,
- 9) bir Māni; yüz Māni'ni, bir Minyāse dérler. Cevāhir ve mevāridni, Tānk bile tartarlar.
- 10) Yana Hind éli, 'adedni hem hūb ta'yīn qılıpturlar. Yüz miñni, Lek dérler. Yüz
- 11) Lek'ni, Kürür; yüz Kürür'nı ,Erb; yüz Erb'nı, Kerb; yüz Kerb'ni, Nīl; yüz Nīl'ni,
- 12) Pedem; yüz Pedem'ni, Sāng. Bu 'adendlerniñ ta'yīni Hindūstān mālınıñ köplüginin delīlidür. Yana Hindūstān éliniñ köpreki
- 13) Kāfir boladur. Hind éli kāfirni "Hindū" dérler. Hindūlar ekşer tenāsühi boladur; 'āmele ve müstācir ve gārekzārlar tamām Hindū'dur. Bizin vilāyetlerde şağrāda yürür
- 14) éliniñ qabīle qabīle atları bolur. Munda hem vilāyetler ve kēntlerde mütavaşan

[290b]

- 1) éllerniñ qabīle qabīle atları boladur. Yana her hirfeğar kim bar ata atasıdın beri ol
- 2) hirfeni qıla kéliptür. Hindūstān kim leşāfet yér vāqi' boluptur. Élide ğüsn yoq ve ğüsn-i ihñilāş
- 3) ve āmed ve re'fet yoq ve tib' ve idrāk yoq ve edeb yoq ve kerem ve mürüvvet
- 4) yoq ve hūnerleride ve işleride siyāq ve endām ve reca ve künyā yoq
- 5) ve yañşı at yoq ve yañşı et yoq ve üzüm ve qāvun ve yañşı meyveler yoq yañ yoq

- 6) ve savuq su yoq ve bāzārlarıda yaḥşı aş ve yaḥşı nān yoq ve hammām yoq ve medrese yoq
- 7) şem' yoq ve meş'al yoq şam'dān yoq şem' ve meş'al ornıǵa cem'i keşir çirkīni boladur.
- 8) "Dīveti" déydürler, Çep éliglerige kiçikrek sepāye tutuqturlar kim bu sepāyeniñ
- 9) bir pāyesiniñ uçıda şam'dānnıñ başı dék bir témürni sepāye yıǵaçıǵa bérkitiptürler.
- 10) Bir yoǵan fitillini kim baş barmaqça bolǵay. Sepāyeniñe témürlüg yıǵaçıǵa
- 11) Bağlapturlar. Oñ éligleride bir kadūdur kim tüşükini tarraq qoyuqturlar.
- 12) kim su yaǵındın inçeke çuburup aqadur. Her qaçan fitiliǵa yaǵ iǵşiyāc bolsa bu
- 13) kadūdın yaǵ quyadur. Uluqlarınıñ bu Dīveti yüz iki yüz boladur. Şem' ve meş'al ornıǵa munı isti'māl qıladurlar. Pādişāhları
- 14) ve béglerige kéçeler şem'ǵa iǵşiyāc bolǵuluq iş bolsa uşbu çirkīn Dīvetiler

[291a]

- 1) bu çirāǵnı kéltürüp yaqın alıp turadurlar. Deryālarıdın ve qara sularıdın
- 2) Özge kim carlar ve çuqurlarda aqadur. Bāǵ ve 'imāretide aqarlar yoq ve
- 3) 'imāretleride şafā ve hevā endām ve siyāq yoq ra'ıyyet ve rīzepāy éli tamām yalañǵaç
- 4) yürüydürler. Lengüte dék bir néme bağlaydurlar. Kindikdin iki qarış qoyı qısıq
- 5) salınıp turuptur. Bu salınǵan qısıq leteniñ üstide yana pārçe lete bar.

- 6) Bu lengūteniň bāgını kim bağlarlar. Ol pāŗçe leteniň iki butnıň arasındı alıp
- 7) kéyin Lengūteniň bāgıdın ötkerip bérkitédürler. Hātunları hūd bir uzun
- 8) leng bağlapturlar, yarımını bélige bağlaydur. Yarımını başlarığa saladurlar. Leşāfeti
- 9) kim Hindūstān'da bar uluq vilāyettür ve altun ve yarmağı qalın boladur ve bişkāl
- 10) hevāları bisyār hūb boladur. Gāhī künī boladur kim on on bész yégirme qatla
- 11) yağadur. Yağınlarıda bir zamānda seyler kéledür. Hiç su yoq yérlerde deryālar
- 12) aqadur. Yağar mağalıda yağıp turğan mağallarıda ğarīb yahşı hevālar boladur.
- 13) andaq kim hevāniň itidāli ve leşāfeti andın ötmüş 'aybı budur kim hevā köp pürnem
- 14) boladur. Ol vilāyetlerniň yaylarığa bişkāl ölse hūd atıp bolmaydur. Buzuladur

[291b]

- 1) Né yalguz ya céme ve kitāb ve raht ve metā'qa barığa te'sir qıladur. 'imāret hem köp turmaydur.
- 2) Pişkaldın başqa hem qış ve yaz yahşı hevālardur velī şimāl yéli hemīşe qopadur. Gerd ve hāk
- 3) hāylī boladur. Pişkālğa yavuq bu yél yılda tört bész nevbet
- 4) bisyār tend qopadur. Andaq kim gerd ve hāk ol mertebede boladur kim bir birini körüp

- 5) bolmaydur. Muni "Andı" déydürler. Cevzāda ısıq boladur velī ança bī'tidāl
- 6) ısıq é mestür. Belh ve Qandahār'nıñ ısığınıñ çu yoqtur ve imtidādı hūd ol yérler yarımıça bolğay. Yana bir letafeti budur kim her sınıfdın
- 7) ve her hirfeğardın bīğadd ve bīnihāyettür. Her iş üçün ve her néme için cemī mügerrer ve
- 8) mu'ayyendür kim ata atalarındın beri ol iş ve ol némeni qıla kélgendürler. Néçük kim
- 9) Žafernāme'de Témür Bég'nıñ Mescid-i Sengın 'imāretini qılurda Mollā Şeref mundaq
- 10) mübālağa bile bitiptür kim Azerbāycān ve Fārs ve Hindüstān ve yana özge memālik seng
- 11) terāşlarındın her künde iki yüz kişi mescidte iş qılurlar édi. Biz Agra'da uşbu Agra'nıñ
- 12) seng terāşlarındın ménnıñ 'imāretlerimde her kün altı yüz séksen kişi iş qılurlar édi.
- 13) Yana Agra'da ve Sīkrī'de ve Biyāne'de ve Dūlpūr'da ve Güvālyār'da ve Kūl'da miñ
- 14) tört yüz toqsan bir seng terāş her künde ménnıñ 'imāretlerimde iş qılurlar édi. her hirfe-

[292a]

- 1) kār ve her kārıkārdın uşbu qiyās bile Hindüstān'da bīğadd ve bīnihāyettür.
- 2) bu vilāyetler kim Bihre'din Behār'ğaça hālā ménnıñ tasarrufumdudur. Éllig iki

- 3) kürürdür. Néçük kim bu mufassalıdın mücmeli ma'lüm bolğusıdur. Bu cümledin sékkiz toqquz kürür
- 4) rāy ve rācanıñ perkāneleridür kim işā'at qılıp qadīmdin bu perkanātnı
- 5) vech ve istiḳāmet šarīqıda tapıpturlar.

[293b]

- 1) Hindūstān vilāyetiniñ yériniñ ve éliniñ ḥuṣūṣiyyeti ve keyfiyyeti olça ma'lüm ve
- 2) müṣaḥḥaṣ bolup édi. Meżkūr ve mesşūr boldı. Mundın soñ yana bitilgü dék néme nażarğa
- 3) kélse tağrır qılğumdur, éşitilgü dék néme éşitilse taqrır qılğumdur. Düşenbe küni Receb
- 4) ayınıñ yégirme toqquzıda ḥezāneni körmek ve üleşmek bunyād boldı. Humāyün'ğa yétmiş
- 5) Lek ḥezānedin berildi. Yana bir bitilmegen tağqıq qılmağan ḥezāne üyini uşandaq
- 6) oq Humāyün'ğa in'ām qıldım. Yana ba'zı béglerge on Lek ve ba'zılarga sékkiz Lek;
- 7) yétti Lek, altı lek berildi. Cemī' çerigte bolğan Afgān Hazerā ve 'Arab ve Belūç ve
- 8) her cemā'atqa qadr-i ğāllarığa yaraşa ḥezānedin naqd in'āmlar boldı. Her sevdāger
- 9) ve her šālib 'ilm ve belki her kişi kim bu çerigte hemrāh édiler. Barça in'ām ve bahşişdin
- 10) ğazz ve vāfir ve naşībi kāmil étiler. Çerigte bolmağanlarğa hem bu ḥezānedin qalın
- 11) in'ām ve bahşişler bardı. Meşel Kāmran'ğa on yétti Lek; Muğammed Zamān Mīrzā'ğa on
- 12) bés Lek; 'askerğa ve Hindāl'ğa ve belki cemī' uruq qıyās oğlan uşaqqa qalın
- 13) qızıldın aqtın rahtın cevāhirdin berdedin savgātler bardı. Ol yüzdeki béglerge

14) ve sipāhīlerğa qalın in'āmlar bardı. Semarqand ve Ĥorasān

[294a]

- 1) ve Kaşğar ve Irāq'qa uruq qıyās üçün savğātlar yiberildi. Semarqand ve
- 2) Ĥorasāndağı meşāyiĥqa nüzūr bardı. Mekke ve Medīne'ğa hem neźr bardı. Kābil vilāyeti bile versek
- 3) šedāsınır cāndār başığa érdin ve ĥātundın ve bende ve āzāddın balıǵ ve
- 4) nābālıǵdın birer şāhruĥī in'ām boldı. biz evvel Agra'ğa kélgende biziñ él bile
- 5) bu élniñ arasıda ğarīb muǵāyeret ve münāferet édi. Sipāhīsi ve ra'ıyyeti biziñ
- 6) éldin qır qır qaçarlar édi. Bir Dillī ve Agra'dın özge cemī' qurǵanlıq yérler
- 7) qurǵanlarını bérkitip işā'at ve inqiyād qılmadılar. Senbel'de Qāsım Senbelī édi.
- 8) Biyāne'de Nizām Ĥān édi. Mivāt't'a ĥūd Hasan Ĥān Mivātī édi. Bu şerr ve şornı
- 9) başlağan tamām uşol mülǵid merdek édi. Dūlpūr'da Muǵammed Zeytūn édi. Güvālyār'da
- 10) Tatar Ĥān Sārengĥānī édi. Rābirī'de Hüseyñ Ĥān, Nūǵānī Ĥān édi.
- 11) Etāve'de Quşb Ĥān édi. Kālpī'de 'Ālem Ĥān édi. Qanūc ve Geng'niñ narı yūzi ĥūd tamām
- 12) muĥālif Afǵānlar'da édi. Meşel Naşır Ĥān Nūǵānī ve Ma'rūf Fermūlī ve yana qalın 'ümerā édi. İbrāhīm
- 13) olarıdın iki üç yıl burundın biri yaǵıkıp édiler. Mén, İbrāhīm'ni basqan furşat Qanūc ve andın narıǵı cemī' vilāyetlerge qabz bolup
- 14) Qanūc'dın bir iki küç bérerek kélip olturup édiler. Deryā Ĥān'niñ oǵlı Behār Ĥān'nı

[294b]

- 1) pādişāh qılıp Sulşān Muǵammed laqab qoyup édiler. Mehāven'de Mergūb qul édi. Uşmunça

- 2) yavuq turup néçe maǵalǵaça kélmedi. Biz Agra'ğa kélgende ısıq vaqtları édi.
- 3) Hálāyıq tevehhümdin tamām qaçıp édiler. Özge ve atqa aşıq ve hās tapılmas édi. Kéntler
- 4) muǵāyeret ve münāferet cihetidin yaǵılıqqa ve oǵurluqqa ve rehzanlıqqa yüz qoyup édiler.
- 5) Yollar revān bolmaydur édi. Bizge henüz firşat ol bolmaydur édi
- 6) kim hēzāneni üleşip her perkāne ve her yérge mazbūş kişiler ta'yīn qılǵaybiz. Yana ol
- 7) yıl hāylī ısıq édi. Hāylī él bād-ı semūm te'sīri dék her zamānda yıqılıp yıqılıp
- 8) öle kiriştiler. Bu cihetlerdin ekser bégler ve ābdān ābdān yigitler köñül
- 9) salıp édiler. Hindūstān turmaqqa rāzı émes édiler. Belki kéterge
- 10) yüz qoyup édiler. Uluq yaşlıq tecrübeliq bégler mundaq sözlerni aytsa 'aybı yoqtur.
- 11) Mundaq sözlerni hem kim ayttılar bu kişide ança 'aql ve hūş bardur kim alar
- 12) aqrīr qılǵandın soñ şalāǵ ve fesādıǵa yétkey ve yañşı yamanını farq étkey. Barçanı
- 13) Bu kişi özige körüp bir işni kim cezm qıldı. Özge ayılǵan sözlerni mükerrer
- 14) i'āde qılmaqñıñ né mezesi bar. Kiçik kerimdin hūd mundaq sözler ve mundaq

[295a]

- 1) bīmeze rāylarñıñ né taqrībī bar. Bu ğarībütür kim kiçik kerimdin bu nevbet Kābil'din
- 2) atlanadurǵanda bir néçeni yañı bég qılılıp édi. Méniñ çeşm daştım bulardın
- 3) mundaq édi kim mén otqa suǵa kirsem çıqsam bīteǵāşī bular bile kirgeyler ve bile
- 4) çıqqaylar. Mén her sarıǵa bolsam olar méniñ sarı bolǵaylar. Yoq kim méniñ hīlāf-ı

- 5) maqsūdum söz aytqaylar. Her iş ve her mühimni kim barınıñ kénéş ve ittifaqı bile
- 6) özümüzge cezm qılduk. Kénéştin qopmasdın burunraq ol oq söz ve mühimdın
- 7) qaytqanlar bular. Egerçi yaman bardılar Ağmedī Pervānçı ve Velī Hāzin bulardın
- 8) yamanraq bardı. Kābil'din çıqıp İbrāhīm'ni basıp Agra'nı alğunça Hāce Gelān
- 9) yañşılar bardı. Merdāne sözler ayttı ve šāhib himmetāne rāylar körsetti velī Agra'nı
- 10) alğandın néçe kün soñra tamām rāylar özge boldı. Bir barmaqqa bīcud
- 11) Hāce Gelān édi. Élniñ bu müzebzeblıǵını bilip tamām béglerni tilep kénéştük.
- 12) Mén dédim kim Salšanat ve cihāngirliǵı bīesbāb ve esbāb u ālāt bérmes. Pādişāhlıq
- 13) ve emīrlıq bīnöker ve vilāyet mümkin érmes. Néçe yıl sa'yılar qılıp meşaqatlar körüp
- 14) uzaq yérler qaş' étip çerīgler yürüp özümüzni ve çerīgni ğarb ve qıtāl muhātalarıǵa

[295b]

- 1) salgaybiz. Téñri 'ināyeti bile bu nev' qalın yaǵılarını basıp mundaq Ken
- 2) memleketlerni alǵaybiz. Hele né zor kéliptür ve né zarūret qılıptur kim mundaq cānlar tartıp
- 3) alğan vilāyetlerni bīcihet salgaybiz. Yana barıp Kābil'ǵa tenk destliq
- 4) ibtilāsıǵa qalǵaybiz. Her kim devlet hāñdur mundın soñ mundaq sözlerni
- 5) aytmasun. Her kim šāqat kéltüre almay kiterge yüz qoysa barganıdın qaytmasun.
- 6) Mundaq ma'qūl ve müteveccih sözlerni hāşır-nişān qılıp hāñ ve nāñ āñ élni
- 7) bu daǵdaǵalardın ötkerdük. Çun Hāce Gelān'nıñ turar köñli yoq édi.

- 8) Mügerrer andaq boldı kim savgâtlarnı Hâce Gelân kim qalın nökerlig
- 9) kişidür alıp barğay. Kâbil ve Ğaznî'de hem kişi azdur olarnı zabş ve
- 10) serencâm qılğay. Ğaznî ve Gardîz ve Sulşân Mes'üdî hezâreni Hâce Gelân 'inâyet qıldım.
- 11) Hindûstan'da yana üç tört leklik Kührâm perkânesini hem berildi.
- 12) Hâce Mirmîrân hem müqerrer boldı kim Kâbil'ğa barğay savgâtilar Mirmîrân'nıñ 'uhdesığa boldı.
- 13) Qâbiz Mollâ, Hasan Şarrâf ve Tüke Hindü ta'yîn boldı. Hâce Gelân çün Hind'din müteneffir édi, barurıda Dillî'niñ 'imâretleriniñ tamıda bu beytni bitiptür kim

[296a]

- 1) mundaq žerâfetâmîz beyt ayتماق ve bitimek bîşürettür. Kitmekdin bir kudret
- 2) bolsa bu nev'zerâfettin iki kudrettür. Mén dağı Bedîthe'de bir ruba'î aytıp bitip yiberdim.

Yüz şükr de Bâbur ki kerimi ğaffar   Bédri saña Sind ü Hind ü mülki
bisyâr

Isıqlığığa ger saña yoqtur şâqat   Savuq yüzini körey déseñ
Ğaznî bar

- 6) Bu furşatta Mollâ Apağ'nı kim burunlar
- 7) mertebesi asru firüz édi. İki üç yıl édi kim ağainisini yığışturup
- 8) fi'l cümle cem'iyet qılıp édi. Urûkzai'ni ve Sind yaqasıdağı ba'zı Afğānlar'nı
- 9) bérilip édi. Kûl'ğa yiberildi. Ol nevâğide bolur tirkeşbend ve sipāhîğa istimālet
- 10) fermānları yiberildi. Şeyh Güren, i'tiqād ve ihlāş bile kélip mülāzemet qıldı.
- 11) Miyān Dū Āb tirkeş-bendleridin hem iki üç miñ sipāhîni keltürüp
- 12) mülāzım qıldı. 'Alī Hān Fermūlî'niñ oğlanları ve uruğı Dillî bile Agra'nıñ arasında Yūnus 'Alī

- 13) az yıqıp Humāyūn'dın ayrılğan maǵalda uçrar. Az aǵlāq uruşup basıp oǵlanlarını
- 14) bend qılıp kéltürüp édi. Bu taqrīb bile Devlet Qadem Türk'niñ oǵlı Mīrzā Moǵul'ğa

[296b]

- 1) 'Alī Hân'niñ Bendaǵı oǵlanlarídın birini qoşup 'Alī Hân'ğa kim bu bozuqluqta Mīvāt'qa
- 2) barıp édi, istimālet fermānları bile yiberildi, alıp kélđi. 'Alī Hân'ğa terbiyet qılıp
- 3) yéğirme béş Leklik 'ayn perkāneleridin berildi. Sulşān İbrāhīm, Muşşafa Fermūlī ve Fīrūz Hân,
- 4) Sārenghānī başlıq néçe 'ümerānı Pūreb taǵı yaǵı baǵy 'ümerā üstıǵa ta'yīn qılıp édi.
- 5) Muşşafa bu yaǵı 'ümerā bile yañşılar ğarb-ēarb qıldı. néçe qatla yañşı bastı İbrāhīm'niñ
- 6) şikestidin burunraq Muşşafa öldi. Şeyh Beyazīd inisini édi. Çun İbrāhīm mühim
- 7) üstide édi fi'l ğāl aǵasınıñ él künini ol baş köz qıldı. Fīrūz Hân
- 8) ve Şeyh Beyazīd ve Maǵmūd Hân Nūǵānī ve Qāēi Cīyā qulluqqa kéldiler. Bularnı hem
- 9) müdde'alarídın artuǵraq ri'āyet ve şefqatlar qılıp Fīrūz Hân'ğa Cūnpūr'dın bir kürūr ve qırq
- 10) altı Lek ve béş miñ tenke; Şeyh Beyazīd avaddın bir kürūr ve qırq sékkiz Lek ve béş miñ
- 11) tenke; Maǵmūd Hân'ğa Ğāzīpūr'dın toksan Lek ve ottuz béş miñ tenke; Qāēi Cīyā, Cūnpūr'dın yéğirme Lek 'ināyet boldı.
- 12) Şevvāl ayıdın néçe kün ötüp édi kim Sulşān İbrāhīm'niñ ğarem sarāyınıñ
- 13) ortasıdaǵı taş sütunluq eyvān künbette uluq şoǵbet tutıldı. Humāyūn'ğa
- 14) cārqaq ve kemer şimşīr ve altun égerlig topçaq; Çin Témūr Sulşān'ğa ve Mehdī Hāce'ğa

[297a]

- 1) ve Muğammed Sulşān Mīrzā'ğa hem cārqab ve kemer şimşīr
- 2) ve kemer hānçerler in'ām boldı. Yana béglerge ve yigitlerge ferāhūr ğālleri kemer şimşīr ve kemer hānçer
- 3) ve hīl'atlar in'ām boldı. Néçük kim mecmūlı munda messūrdu.

İki topçaq at égeri bile

kemer şimşīr; merşū' iki qabza

hānçer merşū' ;yégirme bés qabza

kitāre merşū'; on altı qabza

cemdhere merşū'; iki qabza

bıçak Hindū barı altun qabza

- 8) Şoğbet küni 'aceb ğalaba yamğur yağdı. On üç meretebe yamğur yağdı ba'zılarğa
- 9) yér taşqarı tégip édi, ğarq öl boldılar. Muğammedī Kōkeldāş'ğa Sāmāne vilāyeti 'ināyet qılıp
- 10) Senbel'ğa ılgar ta'yīn qılıldı. Hişār-ı Fīrūze'ni Humāyūn'ğa culdu berilip édi.
- 11) Senbel'dağı Humāyūn'ğa 'ināyet qıldım. Hindū Bég'ni Humāyūn qaşıda
- 12) qoyulup édi. Bu münāsebettin Muğammedī ornığa Senbel'ğa ılgar Hindū Bég'ni ve Kette Bég'ni ve
- 13) Melik Qāsım, Bābā Qaşqa'nı ağainisi bile Mollā Afāq'nı Şeyh Güren'ni Miyān Dū Ab tirkeş-
- 14) bendleri bile ılgar yiberildi. Üç tört nevbet Qāsım Senbelī'din kişi kélip édi

[297b]

- 1) kim Biben haremh̃ār Senbel'ni qapap 'āciz qılıptur. ılgar kélsün dép Biben
- 2) bu şeq ve bu ğayātı bile bizdin kim qaçtı. Tağnı dāmenelap barıp qaçqan küredeken

- 3) Afġān ve Hindūstānī'ni yığıp bu fetrette yérni hālı tapıp kélip Senbel'ni qapaptur.
- 4) Hindū Bég ve Kette Bég ve ta'yīn bolġan ılıġar ahār güzeriġa yétip su kéçmekke
- 5) meşġūl bolup Melik Qāsım, Bābā Qaşqa'nı aġainisi bile ilgerirek ayrurlar. Melik Qāsım, su
- 6) ötken bile yüz yüz éllig kişi öz aġainisi bile ıldam oq yürüp namāz-ı peşīn
- 7) Senbel'ġa yéter. Biben hem yasatıp ordusıdın çıqar. Melik Qāsım ve olar téz oq yürüp
- 8) qurġannı arġaġa alıp élig qoşarlar. Biben tohtay almay qaçar. Bir pāre
- 9) kiřisiniġ başını késip bir néçe fil ve qalın at ve olça alur tañlasıġa bu ılıġar
- 10) bégleri hem yéter. Qāsım Senbelī kélip körer velī qurġannı bularġa tapşurmaq
- 11) hōş baqmas. Hāyl qılır, bir kün Şeyh Güren, Hindū Bég olar bile sözleşip bir
- 12) bahāne bile Qāsım Senbelī'ni bu bégler qaşıġa kéltürüp bizniġ kişini Senbel qurġanġa
- 13) kivürür. Qāsım Senbelī'niġ küç ve müta'allıqlarını sālīm selāmet çıqarıp yiberdiler.
- 14) Biyāne'ġa Qalender Piyāde'ni yiberip Nizām Hān'ġa va'de ve va'īd fermānları yiberildi.

[298a]

- 1) Bu ġīna qıt'anı bedīhede aytıp bitip yiberildi.
- 2) Biyāne qurġannı Hindūstān'niġ meşhūr qal'alarçıdındur. Bīhūş merdek
- 3) qal'asınıġ berklíkike işenip ġavşalasıdın artuqraq némeler
- 4) istid'ā qılıp yiberiptür. Anıġ kélgen kişisige yaġşı cevāb bérmeý. Qal'a ġīrlík
- 5) esbābıġa iştiġāl körsetildi. Bābā Qulī Bég'ni Muġammed Zeytū'ġa va'de ve va'īd

- 6) fermānları bile yiberildi. Bu hem 'özü aytıp hēyl qılıptur. Rānā Sengā kāfir egerçi
- 7) biz Kābil'de ékende élçisi kélip izhār-ı devleth̃vāhlıq qılıp mundaq qarār qılıp édi.
- 8) Kim pādişāh ol šarafdın Dillī nevāğīsıǵa kélseler mén
- 9) bu sarıdın Agra üstige yürüymén. İbrāhīm'ni bastım ve Dillī ve Agra'nı aldım.
- 10) Bu çaqqaçā bu kāfirdin hīç h̃hareketi žāhir bolmadı. Néçe mağaldın sonj kélip
- 11) Kendār dégen qurğannı kim Mekken'niñ Hasan atlıq oǵlı anda édi, qapadı. Hasan
- 12) Mekken'din néçe qatla kişiler kélidi. Mekken henüz kélip körmeydür édi. Bu tégredeki

[298b]

- 1) qurğānlar mišli Etāve, Dūlpūr, Güvālyār, Biyāne henüz kirmeydürler édi. Šarq sarıǵa
- 2) Afgānlar 'inād ve serkeşlik maqāmıda édiler. Qanūc'dın iki üç küç Āgra sarıǵa
- 3) çerigi olturup édiler. Yavuqdaǵı gird ve koşadın henüz
- 4) h̃nāşır tamām cem' bolmaydur édi. Bu cihettin anıñ kömekige kişi ayra almaduk. İki
- 5) üç aydın sonj Hasan bīçāre bolup 'ahd qılıp Kendār qurğānını bérđi.
- 6) Rābirīdaǵı Hüseyñ H̃n tevėhhüm qılıp Rābirī'ni taşlap çıqtı. Rābirī'ni
- 7) Muğammed 'Alī Cengceng'ge berildi. Quşb H̃n kim Etāve'de édi, néçe nevbet
- 8) va'de ve va'ıd fermānları yiberildi. né kélip bizni kördi né Etāve'din
- 9) salıp çıqtı. Etāve'ni Mehdī H̃'āce'ǵa 'ināyet qılıp Muğammed Sulşān Mīrzā'nı
- 10) ve Sulşān Muğammed Dūldāy, Muğammed 'Alī Cengceng, 'Abdul'azīz Mīrah̃ūr başlıq béglerdin
- 11) ve içkilerdin bir pāre qalın kişini kömek çoşup Etāve üstige

- 12) yiberildi. Qanūc'nı Sulšān Muğammed Dūldāy'ğa berildi. Fīrūz Hān ve Mağmūd Hān
- 13) ve Şeyh Beyazīd ve Qāēī Cīyā başlıqlarğa kim asru uluq ri'āyetler qılıp
- 14) Pūreb sarı perkāneler berilip édi. Bular hem Etāve'ğa ta'yīn boldılar. Muğammed Zeytūn

[299a]

- 1) Dūlpūr'da oturup ğayal qılıp kélmeydür édi. Dūlpūr'nı Sulšān Cūneyd Barlas'qa
- 2) 'ināyet qılıp 'Ādil Sulšān, Muğammedī Kōkeldaş, Şāh Mansūr Barlās, Qutluq Qadem, 'Abdullāh Valī
- 3) Cān Bég, Pīr Qulī, Şāh Hüseyn Yarağī başlıqlarını ta'yīn qılduk kim Dūlpūr'nı
- 4) zorlap alıp Sulšān Cūneyd'qa tapşurup Biyāne üstige bargaylar. Bu çeriglerni
- 5) ta'yīn qılğandın soñ Türk 'ümerāsını ve Hind 'ümerāsını tilep meşveret qılıp bu sözni
- 6) araqa salduk. Kim Pūreb tağı bāğı ümerā kim Naşır Hān Nūğānī ve Ma'rūf Fermūlī başlıq
- 7) bolğay. Qırq éllig miñ kişi Kéng'din ötüp Qanūc'ğa mutaşarrıf bolup iki
- 8) üç küç bérerek kélip olturuptur. Rānā Sengā kāfir, Kendār'nı alıp fitne ve fesād
- 9) maqāmıdadur. Bişkāl hem āhır bola yavuştı ya yağı üstige ya kāfir üstige
- 10) müteveccih bolmaq vācib ve lāzım körünédür. Bu gird u nevāğıdağı qurğanlarını ğişi
- 11) sehdür. Bu uluq düşmanlar def' bolğandın soñ bular qayan bargay. Rānā Sengā'ni
- 12) munça taşavvur qılılmas édi. Barça müttefiqul kelime 'arz qıldılar kim Rānā Sengā
- 13) yıraqraqtur ma'lūm émes kim yavuq hem kéle alğay. Bu yağılar kim munça yayaq

14) kélipturlar bularnıñ def' ehem ve evlâdur. Bu yağılarınıñ üstige atlanmaqça édük kim

[299b]

- 1) Humāyūn 'arzğa yétkürdi kim pâdişāh atlanmaq né ğācet bu qulluqñı mén qılay.
- 2) Barçağa hūş kélip Türk ve Hind 'ümerāsı bu rāynı pesend tuttılar. Humāyūn'ñı
- 3) Püre'b'qa ta'yīn qılıp Dūlpūr'ğa ta'yīn qılğan çeriglerge Kābilī Ağmed Qāsım'ñı
- 4) çapturıldı kim ol çerigler kélip Humāyūn'ğa Çendvār'da qoşulsun. Mehdī H̄āce,
- 5) Muğammed Sulşān Mīrzā başlıq Etāve üstige ta'yīn bolğan çeriglerge hem
- 6) fermān boldı kim Humāyūn'ğa qoşulğaylar. Pencşenbe küni Ži'lqa'de ayınıñ on üçide
- 7) Humāyūn šefer qılıp Celīser dégen kéntkinege kim Agra'dın üç kürüh bolğay,
- 8) Tüşti. Bir kün anda tevaqquf qılıp andın köçüp küç ber küç müteveccih boldı. Pencşenbe küni
- 9) uşbu aynıñ yégirmeside H̄āce' Kelān'ğa Kābil barurğa ruḥşat boldı. Dāyim
- 10) ḥāşırğa yéter érdi kim Hindūstān'ñıñ bir uluq 'aybı budur kim aqar suyı
- 11) yoqtur. Her yérde olturuşluq bolsa çarḥlar yasap aqar sular qılıp şarğlıq
- 12) ve siyāqlıq yérler yasasa bolur. Agra'ğa kélgendin bir néçe kündin soñ uşbu
- 13) aşlağatqa çun suydın ötüp bāğ yérlerini mülāğaza qılduk. Andaq bīşefā ve
- 14) ḥarāb yérler édi kim yüz kerāhat ve nāḥoşluq bile andın 'ubūr bu yérniñ

[300a]

- 1) mekrūhluğı ve nāḥoşluğıdın cārbāğ ḥayālī ḥāşırdın çıqtı. Mundın özge mundaq

- 2) yavuq yér Agra'ga çun yoq édi. Néçe kündin soñ ēarūr bolup bu yérge oq
- 3) élig qoyuldu. Ol uluq çāh kim ġammām suyu andındur, bünyād boldı. Yana bu barça
- 4) yér kim Enbelī dirāhtları ve meşmūl ġavz andadur. Bulardın soñ uluq ġavz
- 5) ve šahnı boldı andın soñ taş 'imāret 'Alīdağı ġavz ve tālār boldı. Andın
- 6) soñ hālvethāne bāğatsı ve üyleri boldı. Andın soñra ġammām boldı. Mundaq
- 7) bīšefā u bīsiyāq Hindt'e šavr šerāğlıqlar ve siyāqlıq bāğçeler peydā boldı.
- 8) Her köşede maqbūl çemenler her çemende müteveccih gül ve nesterenler müretteb ve mükemmel boldı. Hindūstān'nıñ
- 9) üç işidin mū'tezir érdük. Bir ısığdın yana bir tend yéldin yana bir gerdidin
- 10) ġammām her üçelesiniñ dāfi'ī érmış. Gerd ve yél hūd ġammāmda né tiler. Isıq
- 11) hevālarda andaq serün boladur kim yavuqdur. Kim kişi savuqqa tunguğay
- 12) ġammāmniñ bir hücesini kim qulleteyn hażz andadur. Tamām taşdın tüketiptürler.
- 13) İzāresi aq taşdın özge tamām ferş ve saqfı qızıl taşdın kim Biyāne
- 14) taşdır. Šarğ, Hālīfe ve Şeyh Zayn ve Yūnus'Alī ve her kimge kim deryā yaqasında yér tégip édi.

[300b]

- 1) Siyāqlıq ve yañşı šarğlıq bāğçeler ve ġavzlar yasadılar. Lahūr ve Dipālpūr desturı bile
- 2) çarh rast qılıp sular cārī qıldılar. Hind éli bu šarğ ve bu endam bile yérler körmegen
- 3) cihetidin Cūn'nıñ 'imāretleri qılğan šarafı yérlerge Kābil at qoyupturlar. Šarğ qurğan içide

- 4) İbrāhīm ‘imāreti bile fašīlniñ arasında bir hālī yér édi. Anda hem bir uluq vāyn buyurdum.
- 5) Dahdardah Hindūstān ištīlāğı bile ziyneliq uluq çāhni “vāyn” dērler. Bu vāynni
- 6) bu çārbāğdın burun bünyād qılılıp édi. ‘Ayn-i bişkālda qazmaqqa meşğūl édiler.
- 7) Néçe nevbet yıqıldı. Mezdūrlerni bastı Rānā Sengā’niñ ğazvīdin soñ tamām boldı.
- 8) Néçük kim tārīh taşıda bitiptürler itmāmı ğazvīdin soñra érkenige işāret aytıpturlar.
- 9) Šavr vāynni vāqi’ boluptur . Üç tabaqa ‘imāret bu vāynniñ içide boluptur.
- 10) Barıdın qoyığı tabaçası üç eyvāndur. Yolu çāhqa tüşer ziynedin oqtur, her üç
- 11) eyvānğa bir yol oq barur her eyvān birbirdin üçer ziyne bülendtür. Barıdın qoyığı
- 12) eyvāndın su tartılğan çāğda su bir ziyne qoyı tüşer. Barıdın yoqqarığı eyvānğa bişkāl
- 13) vaqtı su ulğayğanda gāhī su çıkar ortança tabaçasıda bir qāznāqlıq eyvāndur.
- 14) Bu eyvānniñ qarinesi bir künbeddür kim su çarhını évürür üy, bu künbette évrülür.

[301a]

- 1) yoqqarığı tabaçası bir eyvāndur. Taşqarı baqışlıq çāh üstideki šahndın
- 2) bésş altı ziyne qoyıraq iki šarafdın ziynedin bu eyvānğa yol barur. Rast šarafiğa
- 3) barur yolniñ ötrüside tārīh taşıdur. Bu çāhniñ yanıda yana bir çāh qoparılıptur.
- 4) ol çāhniñ tüpi burunğı çāhniñ ortasıdın bir néme yoqqarıraq bolğay.
- 5) Mezkūr bolğan künbette çarhınıñ üyi évrülüp ol çāhdın su bu çāhğa kélür. Bu çāhğa

- 6) yana bir çarh yasalıptur kim ol çarh bile su faşılınığ üstige çıkar. Faşil üsti bile
- 7) yoqqarığı bāğçeğa su barur. Çāhniğ ziyinesi çıkar yér hem bir taşdın imareti buluptur. Bu çāhniğ mühevvaşasdın taşqarı bir taş mescid qılılıptur,
- 8) velī yañşı qılmaydurlar. Hindistān šarīqı bile qılıpturlar. Humāyūn atlanğan furşatta
- 9) Naşır Hān Nūğānī ve Ma'rūf Fermūlī başlıq yağı ümerā Cācmāvū'da cem'iyet qılıp
- 10) oturup édiler. Humāyūn on on bés küruh yoldın Mü'mīn Atake'ni hāberğa yiberür. Mālğa
- 11) çapqunğa bolur yañşığına hem hāber keltüre almas. Mü'mīn Atake'niğ barğanıdın
- 12) hāberdār bolup bu yağılar turuş bérmeý, qaçıp kéterler. Mü'mīn Atake'din sonra Qasımtāy bile
- 13) Bābā Çehre ve Böçke'ni hāber üçün yiberürler. Bu barğanlar yağınığ bozulup
- 14) qaçqanınığ hāberini keltürür. Humāyūn yürüp Cācmāvū'nı alıp ötüp Dilmāu

[301b]

- 1) evāğīsıde kélgende Fetğ Hān Servānī kélip körer. Fetğ Hān, Servānī Mehdī Hāce
- 2) Muğammed Sulšān Mīrzā'ğa qoşup bizge yiberdi. Uşbu yıl 'Ubeyd Hān Buñārā'dın çerig
- 3) tartıp Merv üstige kélđi. Merv'niğ argıda on on bés ra'ıyyet ékendür alıp
- 4) qirip Merv'niğ bendini qırq éllig künde bağlap Serahs üstige bardı. Serahs'da
- 5) ottuz qırq qızılbaş ékendür. Dervāze tartıp qurğannı bérmesler. Ra'ıyyetler
- 6) alağışıp dervāzeni açarlar. Özbekler kirip bu qızılbaşlarını hem qırarlar.
- 7) Serahs'nı alıp Tūs ve Meşhed üstüğe barurlar. Meşhed éli bīçāre bolup kireler.

- 8) Tūs'nı sékkiz ay qapap şulğ bile 'ahdgā turmay, tamām ér atağlğını qırıp
- 9) ĥātunlarnı esİR qılurlar. Hem uşbu yıl Sulşān Mużaffer Gücerātī'niğ Bahādur Ĥān atlıq
- 10) oğlı kim ġālā atasınığ ornığa Gücerāt'ta pādişāh boluptur. Atasıdın yamanlap Sulşān
- 11) İbrāhīm qaşığa kélđi. Bu bī'izzetāne kórđi. Pānīpat neväğīsıda ékende maņa
- 12) 'arздаştları kélđi. Mén hem 'ināyetāmız müşfiqāne fermānlar yiberip tiledim.
- 13) Kélür ĥayālda éđi. Yana rāy munqalib bolup İbrāhīm'niğ çerigidin ayrılıp
- 14) Gücerāt sarı müteveccih boldı. Uşbu furşatlarda atası Sulşān Mużaffer fevt bolup ağası

[302a]

- 1) Sikender Şāh kim Sulşān Mużaffer'niğ uluğ oğlı bolğay. Atası ornığa Gücerāt'ta
- 2) pādişāh boldı ma'āşınığ yamanlığıdın 'İmādu'lmülk atlıq qulı cem'i bile hem cihet bolup
- 3) Sikender Şāh'nı boğup öltürüp Bahādur Ĥān'nı kim henüz yolda éđi tilep kéltürüp
- 4) atasınığ ornığa olturğuzdı. Bahādur Şāh'qa mulaqqab boldı bu hem ĥüb bardı.
- 5) 'İmādu'lmülk kim mundağ néme harāmlıq ser barurup éđi, öltürüp cezāsığa
- 6) yétkürđi. Mundın başqa hem atasıdın qalğan béglerni ĥaylī öltürđi.
- 7) Vāqa'yı sene-i 933
- 8) Muğarrem ayıda Fārūq'niğ tevellüdinin ĥaberni Bég Veys kéltürđi. Egerçi mundın
- 9) burun ĥaberni bir piyāde kéltürüp éđi velī sevinçığa Bég Veys bu ayda kélđi.

- 10) Ādīne kéçesi şevvāl ayınıñ yégirme üçide mütevellid bolğandur. Fārūq'qa mevsüm boldı.
- 11) Beyāne ve ba'zı kirmegen qurğanlar maşlağatıǵa bir uluq qazān Üstād 'Alī Qulı'ǵa
- 12) buyurulup édi kim quyǵay Küre ve cemī' maşlağatını teyyār qılıp maña kişi yiberdi. Düşenbe
- 13) küni Muğarrem aynıñ on béşide Üstād 'Alī Qulı'nıñ qazān quyarıñıñ teferrüciǵa
- 14) barduk. Kazān quyay yérniñ girdide sékkiz küre qılıp altını éritiptür. Her küreniñ

[302b]

- 1) tüpidin bir arıǵı bu qazānnıñ qālābıǵa rast qılıptur biz barǵan kürelerniñ téşüklerini
- 2) açtı. Her arıqtın ériǵen alet su dék şarıldap qālābqa kirer édi. Bir zamāndın
- 3) soñ qalıp tolmay bu kürelerdin kéledür, ériǵen aletniñ kélmeki birer birer
- 4) münqād boldı. Kūrede ya alette quşurı bar érkendür. Üstād 'Alī Qulı'ǵa ğarīb yaman
- 5) hāleti boldı. Derin édi kim özini qālba içideki ériǵen misqa taşlaǵay. Üstād
- 6) 'Alī Qulı'ǵa dılcūyluq qılıp hīl'at kéydürüp bu infi'aldın çıqarduk. Bir iki kün
- 7) qālba savuǵandın soñ açtılar. Üstād 'Alī Qulı bisyār beşāşet bile kişi yiberiptür
- 8) kim qazānıñ taş üyi bīquşurdur. Dārūhānesini qoymaq āsāndur. Qazānıñ
- 9) taş üyini çıkarıp cemī'nı anıñ işlahıǵa ta'yīn qılıp özi qazānıñ dārūhānesini
- 10) qoymaqqa meşǵūl boldı. Mehdī Hā'ace, Fetǵ Hān Servānı'nı Humāyūn'niñ qaşıdın
- 11) alıp kélđi. Humāyūn'dın Dilmāū'dın ayrılıpturlar. Fetǵ Hān'nı yahşı körüp atası

- 12) A'zām-ı Humāyūn'niñ perkānelerini bérıp yana artuqısı vilāyetler hem 'ināyet boldı. Bir kürūr
- 13) ve altmış Leklik perkāne berildi. Hindistān'da uluq ri'āyet qılğan 'ümerāğa
- 14) müqerrerī hîtāblar bérürler. Ol cümledin biri A'zām-ı Humāyūn'dur. Yana bir Hān Cihān

[303a]

- 1) ve yana bir Hān Cihān munıñ atasınıñ hîşābı A'zām-ı Humāyūn édi. Bāvücūd-ı Humāyūn bu
- 2) hîşāb bile birevni muhāşab qılmaqlıq bîşürettür. Bu hîşābnı berşaraf qıldım. Fetğ Hān Servānı'ğa
- 3) Hān Cihān hîşāb berildi. Çehārşenbe küni şefar ayınıñ sékkizide Enbelī dırahtlarınıñ
- 4) yoqqarı yanıdağı uluq ğavznıñ yaqasında şamyaneler tégip meclis tertīb qılıp Fetğ Hān
- 5) Servānı'nı çağır meclisiğa çarlap çağır bérıp kéygen destār ve baş ayağımnı
- 6) 'ināyet qılıp bu 'ināyet ve ilşifāt bile serfirāz qılıp vilāyetige ruhşat berildi. Andaq
- 7) müqerrer boldı kim oğlı Mağmūd Hān dāyim mülāzemette bolğay. Çehārşenbe küni Muğarrem
- 8) aynıñ yégirme törtide Muğammed 'Alī Haydar Rikābdār'nı Humāyūn'ğa qadeğa bile yiberildi kim leşker-i Püreb
- 9) yağıları qaçmış. Bu bargan kişi yétkeç Cünpür'ğa bir néçe münāsib béglerni ta'yın qılıp
- 10) özün çerigni alıp bizge bat yétişe kélgeysen Rānā Sengā Kāfir yavuq ve
- 11) qapuda kéliptür. Anıñ fikrini beraşl qılalıñ. Çerigler Püreb sarı bargandın
- 12) soñ Tardı Bégi, Qoç Béğ'ni ve inisi Şir Efken'ni ve Muğammed Hālīl Ahte Béğ'ini aqainisi
- 13) ve ahtecileri bile ve Rüstem Türkmen'ni aqainisi bile ve yana Hindistān élidin Rāvūy Servānı'nı
- 14) ta'yın qılıldı kim barıp Beyāne nevāğısını çapıp talağaylar. Eger qurğandağılarını

[303b]

- 1) va'ād ve istimālet bile bizge baqtura alsalar baqturgaylar. yoq erse çapıp talap ğanīmni
- 2) 'āciz qılğaylar. Bu Beyāne'dağı Nizām Hân'nıñ bir aqası 'Ālem Hân atlıq Tehenger qurğanıda édi,
- 3) Anıñ kişileri mükerrer kélip qulluq ve devleth~vāhlıǵını 'arzğa yétkürdiler. Bu 'Ālem Hân
- 4) özige aldı kim pādişāhdın fevc tā'yın bolsa cemī' Beyāne tirkeş-bendlerni va'ād ve istimālet bile
- 5) kéltürmek ve Beyāne qurğanını éliglemek maña tégdi. Bu mügerrer bolğan Tardı Bég başlıǵ
- 6) ılgar yigitlerige fermān boldı kim 'Ālem Hân çün yérliǵ kişidür. bu nev' qulluq
- 7) ve hîzmetkārılıǵını özige aladur. Beyāne maşlaǵatıda anıñ şalāǵ ve ševābıdı bile 'amel qılıñ
- 8) Hindistān éli egerci ba'zısı qılıç çapqay velī ekserī sipāhılıq rāh ve revişidin ve
- 9) serdārılıq yürüş ve turuşıdın 'ārī ve bībihredürler. Bu 'Ālem Hân'ğa kim biziñ
- 10) ılgar qoşulur hīç kişiniñ sözige baqmay. İñniñ yañşısı ve yamanını mülāǵaža qılmay.
- 11) Beyāne'ğa bu ılgarnı yavuq alıp barur. Biziñ barğan ılgar Türk'din iki yüz éllig
- 12) üç yüzge yavuşur édi. Hindistānı'dın ve ešrāfı çerigidin iki miñdin
- 13) bir néme köprek bolğay édi. Nizām Hân ve Beyāne'dağı Afgān ve sipāhī tört miñdin
- 14) köprek atlıq çerig bar édi. yayaǵı hūd on miñdin hem köprek édi. bularnı körüp

[304a]

- 1) bilip uşbu mezkūr bolğan atlıq yayaq çerigi bile tiz oq bularnıñ üstige
- 2) çıqar ıldam yétip qalın kişi at salğan bile bu ılgar kişisini qaçurur. 'Ālem Hân
- 3) Tehengarı'ni kim aqası édi, tüşürürler. Yana bés altı kişi hem alurlar. Bir pāre partal

- 4) Aldururlar. Bāvucūd bu ğarekat va'de ve istimālet bérıp burunqı ve soñğı cerimesini
- 5) 'afv qılıp fermānlar yiberildi. Rānā Sengā kāfirniñ ħaberi tézrak bolğaç çāre qıla almadı.
- 6) Seyyid Refī'ni tilep Seyyid Refī'niñ tevassuşı bile ğānīmni biziñ kişige tapşurup
- 7) Seyyid Refī bile kélip mülāzemet devletiğa müşerref boldı. Yégirme Leklik perkāne Miyān Dū Āb'ta
- 8) 'ināyet qıldım Dost Éşik Ağa'nı Biyāne 'ārīyeti yiberildi. Néçe kündin soñ Biyāne'ni
- 9) Mehdī H̄āce'ğa 'ināyet qılıp vech ve istiqāmetini yétmiş Lek qılıp Biyāne'ğa
- 10) ruĥşat berildi Tatar H̄ān Sārengĥānī kim Güvälyār'da édi kim kişisi kélip izhār qulluq
- 11) ve devleth̄āhlıq qılır édi. Kāfir Kendār'nı alıp Biyāne'ğa yavuqraq kélkende Güvälyār
- 12) rācalarıdın Dermenket yana H̄ān Ciĥān atlıq kāfir Güvälyār nevāġısığa kélip qal'a šama'ığa
- 13) şurufitne-engiz qıla başladılar. Tatar H̄ān biteñk kélip Güvälyār'nı tapşurmaq boldı.
- 14) Béglar ve içkiler ve ekser ābādān yigitler tamām çerigte ve her šaraf ilğarda édiler.

3. DİZİN SÖZLÜK

A

āb < Far. su

ā.+lar 282a/03

ābādān < Far. bayındır

ā. 282a/07, 304a/14

ābdān < Far. su çukuru

ā. 262b/07, 264a/09,

265b/04, 294b/08

ābhāre su kabı

ā. 275b/04

ābkend < Far. su çukuru

ā.+lar bol-274a/14

āblġ sulu

ā.+ıdım 286a/14

acāyīb < Ar. yadırganacak denli olağana aykırı olan, şaşırtıcı

a. 264b/06

‘aceb < Ar. acep, şaşma, hayret etme

‘a. 249a/09, 253b/02, 277a/10, 278a/10, 279a/03, 297a/08

‘A. 271a/11, 282a/11

‘a.+tür 277b/08

‘āciz < Ar. güçsüz, zayıf

‘ā. qıl- 303b/02, 297b/01

‘ā. için 281a/09

‘ācizraq < Ar. zayıfça

‘ā.+dur 277b/07

aç < ET aç (EDPT, 17) aç, doymamış

a. yalangaç 261b/06

aç - < ET aç- (EDPT, 18) açmak

a.-arlar 301b/06

a.-tı 302b/02

a.-tılar 302b/07

a.-qunça 290a/02

a.-qunça bolğay 290a/02

açıl - < ET açıl- (EDPT, 19) açılmak

a.-ur 287b/05, 287b/10

a.-dı 287b/05

a.-ğaç 283a/04

a.-adur 287b/07, 287b/09, 287b/12, 287b/14

a.-ıp 283a/06

a.-maq 250a/07

açıq < ET açıq (EDPT, 21) açıq

a.+dur 283b/12

‘aded < Ar. bir kimsenin yapmaya alıştığı, bir kural gibi uyduğu şey.

‘a.+i bile 269a/08

‘a.+ni 290a/10

‘a.+lerniğ 290a/12

ādīne < Far. cuma

Ā. 248a/12, 248b/03, 248b/07, 248b/13, 249a/11, 251a/07, 251b/03, 251b/13, 255b/03,

258a/12, 262b/10, 266a/01, 268a/05, 268a/09, 288b/10, 302a/10

āftāb < Far. güneş

ā. 251b/03, 263a/08

Ā. 246a/12, 247b/14, 249b/12, 267a/05

‘afv < Ar. af

‘a. qıl- 304a/05, 258b/01

ağa < Mog. agabey;

efendi

a.+mı 304a/08
a.+sı 260a/04, 301b/14,
269b/08
a.+sını 296b/07
ağaini < Mog. küçükkardeş
a.+si bile 297b/05, 297b/06
a.+si 297a/13
a.+sini 296a/07
a.+ni 269a/04
ağır < ET ağır (EDPT, 88) ağır
a. 249a/09
ağız/ ağ(ı)z < ET ağız (EDPT, 98)
ağız
a. 250b/06
a.+mı 284a/04
a.+ığa 285a/12
a.+ıda 258a/08, 258b/14
a.+ıdağı 259b/12
ağlaq < ET ağlaq (EDPT, 100) sık
sık ağlayan, gözü yaşlı (kimse)
a. 263b/11, 296a/13
ağşam < Far. akşam
a. 248b/11
a.+ğaça 246b/08
a.+ı 248a/05, 252a/10,
254a/04, 267b/12
‘ahd < Ar. Bir işi üstüne alıp söz
vermek
‘a. qıl- 298b/05
‘a.+ğa turma-301b/08
āhır < Ar. son
ā. 247b/10, 247b/12,
263b/07, 265a/14, 268b/02,
269a/05
ā. bol-299a/09
ā.-ı şoğbet 245b/07
ā.+ı 270b/04

ā.+ıda 283b/07
aĥtacī eküri, sürekli bir arada
olanlar
a.+ni 247a/07
a.+leri bile 303a/13
aĥtar - araştırmak, aramak
a.-ğaylar 259a/09
al - < ET al- (EDPT, 124) almak
a.-ur (cihettin bola alur)
272b/08
a.-ur (rıżā qıla alur) 264b/12
a.-ur 254b/07, 256a/14,
268b/01, 297b/09
a.-urlar 256b/01, 263a/03
a.-urlar 304a/03
a.-ur (cihettin bola alur bir)
273b/08
a.-ur édi 280a/14
a.-ur édi (nöker tuta alur
édi) 264b/10
a.-ur émiş 281b/08, 282a/05
a.-adur 303b/07
a.-dı 250b/08, 254a/08,
282a/06, 303b/04
a.-dı (ayta aldı) 269a/06,
272b/06
a.-dı (çāre qıla aldı)
304a/05
a.-dı (kele a.)266b/05 a.-dı
(rāzı qıla aldı) 264b/11
a.-dı (tura aldı) 266b/05
a.-dı (üleş aldı) 264b/11
a.-dım 298a/09
a.-duk (ayra alduk)
298b/04
a.-dılar 258b/06

- a.-dılar (kéle aldılar)
267a/05
- a.-dılar (tapa aldılar)
267a/05
- a.-dılar (qıla aldılar)
265b/05, 265b/07
- a.-iptur** 282a/05
- a.-ğay (kéle alğay) 299a/13
- a.-ğaybiz** 295b/02
- a.-ğaylar** 254a/04
- a.-ğay édi 259a/01
- a.-salar (baqtura alsalar)
303b/01
- a.-salar (yéte alsalar)
258a/04
- a.-salar (yéte alsalar)
258a/05
- a.-adurğanlar 285b/02
- a.-ip 246a/06, 246a/07,
257a/05, 261a/09, 261a/13,
263b/12, 267a/02, 267a/13,
268b/02,
269a/07, 269a/08, 272a/06,
286a/01, 286b/03, 291a/06,
296b/02, 297b/08, 299a/04,
299a/08,
301a/14, 301b/03, 301b/07,
302b/11, 303a/10, 304a/11
- a.-ip barğay 295b/09
- a.-ip barıp édim 247a/11
- a.-ip barur 256a/11,
303b/11
- a.-ip turadurlar 291a/01
- a.-ip turupturlar 253b/08
- a.-ğalı 278a/12
- a.-ğan 295b/03
- a.-ğanda 270b/11
- a.-ğandin 257a/11, 295a/10
- a.-ğandin soñ 255b/13
- a.-ğanımıznı 257a/09
- a.-ğunça 295a/08
- a.-mas (kélütire almas)
301a/11
- a.-mas (telaffuz qıla almas)
278a/09
- a.-mas (uça almas) 277b/07
- a.-mas édi 268b/06
- a.-mas tutarlar (uça almas
tutarlar) 279a/04
- a.-maslar 256b/04
- a.-maslar (atlandura
almaslar) 246a/04
- a.-maslar (çıqa almaslar)
257b/02, 257b/04
- a.-maslar (sala almaslar)
256b/04
- a.-maslar (tohtay almaslar)
257a/03
- a.-may (içe almay) 250a/12
- a.-may (ittifāq qıla almay)
265b/05
- a.-may (qoya almay)
256b/10
- a.-may (şāqat kélütire
almay) 295b/05
- a.-may (tapa almay)
265a/10
- a.-may (tohtay almay)
297b/08
- a.-may édi (tükete almay)
254b/10
- a.-mağay édiler (tarta
almağay édiler) 248a/09
- a.-maqqa 256b/14
- ala** < Ar. karışık renkli
- a. 257b/01, 278b/05,
278b/12, 281a/06
- A. 260b/11

a.+dur 280b/06, 281a/14
'alāmet < Ar. bir şeyin göstergesi olan, belirli iz, işaret

'a. körül-254b/05

'a.+i 289a/13

'a.+ini 289b/04, 289b/08, 289b/09, 289b/11

'a.+leri 274b/07

alaqış - < hep birden saldırmak

a.-ıp 301b/06

alar < ET onlar (üçüncü çokluk şahıs zamiri)

a. 262b/04, 264b/04, 264b/05, 265a/14, 273a/09, 294b/11

a.+nı 264b/03

a.+ğa 265a/11, 266b/03

a.+da édi 270b/07

a.+nıñ 250b/12, 261b/04, 264b/05, 268b/12

ālāt < Ar. aletler

ā. 264a/08

aldur < ET al+tUr- (EDPT, 133) aldirmek

a.-urlar 304a/04

a.-dılar 254b/12

a.-dum 245b/03

a.-ğunça 246a/06

a.-may 265b/08

'ālem < Ar. dünya

'ā.+ī.dür 272a/11

ālet < Ar. bir işlemde kullanılmak için yapılmış, çalışmasından, işlemesinden yararlanılan nesne

a. 302b/02

a.+niñ 302b/03

a.+te 302b/04

alāy < Far. üç tabur asker (askeri terim)

ā.+da 266b/13, 266b/14

ahl - < ET allı- (EDPT, 145) alınmak

a.-dı 245a/01

alış - < ET alış- (EDPT, 153) alışmak, uyum sağlamak

a.-ıp 265b/08

a.-ıp 262b/08

'allāme < Ar. çok derin bilgili

'a.+niñ 268b/07

all huzur, ön, karşı

a.+ıda 270b/09

a.+ıdağı 249a/13, 259a/11

a.+ımızda 264a/14

alma < ET alma (EDPT, 146) elma

a. 248a/07

a.+niñ 284b/03

almaça elma büyüklüğünde

a. bolğay 284a/07

altı < ET altı (EDPT, 130) altı

a. 246b/05, 248a/08, 249b/03, 251a/02, 254a/02, 256b/08, 263b/04, 263b/14, 264a/06,

264a/07, 267a/09, 267a/10, 273a/02, 273a/05, 278a/02, 278b/14, 283a/04, 288b/14, 289a/01,

290a/01, 290a/02, 290a/07, 291b/12, 293b/07, 296b/10, 297a/03, 301a/02, 304a/03

a. boladur 288b/09

a.+sıda 247a/05, 249b/05

altıncı < ET *altıncı* (EDPT, 128) altıncı

a.+da 254b/06
altmış < ET *altmış* (EDPT, 130)
altmış
a. 249a/03, 288b/13,
289a/02, 290a/01, 302b/13
a. bolupturlar 289b/14
altun < ET altun (EDPT, 131) altun
a. 251b/11, 291a/09,
296b/14, 297a/03
a.+ęa 249a/03
a.+ı 302a/14
amānqara kuř tūrū
(papağangillerden)
a.+nış 283a/01
āmed < Ar. gelme, geliş
ā. 290b/03
‘amel < Ar. iş, davranış
‘a. 303b/07
‘a. qıl- 265b/01
‘āmele < Ar. iřęi
‘ā. 290a/13
Amrūd < Far. armut
A. 287a/11
Ana < ET ana (EDPT, 169) anne
a.+sını 268b/14
a.+sınığa 268b/14
anaikeęisięli annesinin kūręk
kardeşi
a.+ni 259b/07
anar < Moğ. nar
a. 245a/10, 245b/01,
284b/04, 287b/04
a.+lar 245a/13, 245a/12
a.+ları 245a/13
a.+larığa émes édi 245a/13

anęa < ET anęa (EDPT, 172)
öyle, o şekilde, öylece
a. 248a/09, 254b/08,
259b/05, 259b/06, 264a/02,
275b/12, 286b/01, 291b/05,
294b/11
anda < ET anta (EDPT, 176)
orada, o zamanda
a. 252b/02, 252b/03,
253a/03, 254b/12, 259a/12,
259b/06, 260a/05, 260a/07,
273a/13,
274b/06, 299b/08, 300b/04
a. bolup 267b/13
a.+dur 300a/04, 300a/12
a. édi 250a/04, 272a/06,
298a/11
a. édük 252a/05
a. émes édi 269b/07
andak < ET **anda+ok* ~ **anı+teg*
onun gibi → **andaq**
a. 285b/03, 285b/12,
287a/14
andaq → **andak** < ET **anda+ok* ~
anı+teg* öyle, o şekilde → **andak
a. 246a/02, 246a/03,
248a/09, 248b/05, 250b/01,
258a/04, 265b/07, 267a/04,
267a/08,
267a/11, 274b/07, 282b/09,
285a/10, 291a/13, 291b/04,
299b/13, 300a/11, 303a/06
A. 259a/02, 268b/07,
275a/03
a. boldı 295b/08
a. bolur 285a/06
andın < ET andın (EDPT, 177)
ondan
a. 249a/05, 251a/06,
253a/03, 253a/12, 254b/12,

258a/07, 258b/10, 260a/08,
260b/09,

262a/06, 262b/03, 263b/02,
264b/03, 268a/04, 274b/13,
277a/01, 277b/06, 277b/12,
278b/03,

279a/02, 279a/03, 279b/02,
279b/07, 280a/09, 285b/05,
288a/07, 291a/13, 294a/13,
299b/08,

299b/14

A. 264a/01

a.+dur 300a/03

a. son 246a/01, 247b/07,
273b/11, 276b/05, 286a/03,
300a/05

a. sonra 300a/06, 271a/09

anga ona

a. 258b/08

anı onu

a. 246b/14, 250a/01,
256a/11, 256a/12, 284a/04

anı < ET anın (EDPT, 187) anun

a. 248a/15, 255a/04,
260b/13, 261a/03, 261b/09,
269b/03, 269b/04, 279a/10,
298a/04,

298b/04, 302b/09, 303a/11,
303b/07

A. 262b/05, 303b/03

'anif < Ar. kaba, haşin, sert

'a. 252a/07

ağa ona

a. 268b/03, 269b/04,
271b/03, 271b/05

aq - < ET *aq*- (EDPT, 77) Akmak

a.-ar 260a/10, 261b/12,
273a/02, 273b/07, 274b/03,
299b/10, 299b/11, 273b/07

a.-arlar 291a/02

a.-adur 285a/11, 290b/12,
291a/02, 291a/12

a.-ip 273a/04, 273a/07

a.-ip baradur 260a/14

aq < ET aq (EDPT, 75) ak, beyaz

a. 276a/10, 276a/14,
278b/12, 279a/08, 280b/06,
280b/13, 281a/14, 285a/07,
285a/08,

287b/10, 288a/05, 288a/09,
300a/13

a.+tın 293b/13

a.+ı 281a/07

a.+dur 276b/02, 277a/03,
280a/12, 280b/06, 280b/07,
280b/13, 281a/04

a. boladur 285a/07

a. bolur 278a/05

aqa < ET baba, ağabey,

a.+sı 263b/13, 303b/02

a.+sı édi 304a/03

aqaini < ET büyük kardeş

a.+si 303a/12

a.+si bile 303a/13

aqar - ağarmak

a.-ip 272b/13

'aql < Ar. akıl

'a. 294b/11

aqraq akça, beyazca

a.+tur 277a/05

'ār < Ar. utanma duygusu, utanç
duyma, utanma, utanç.

'ā.+dur 271b/10

ara < ET ara (EDPT, 196) ara,
aralık, mesafe

a. 251b/09, 255a/10,
258a/07, 261b/11, 263a/10,
264a/13, 267b/11

a.+ğa 261a/12
a.+qa 299a/06
a.+da 275a/04
a.+da ékendür 248a/02
a.+dın 274b/14
a.+sı 257b/14
a.+sı bile 273a/07
a.+sıda 248b/14, 252a/11,
263b/10, 264a/04, 264a/06,
274a/06, 278a/03, 279b/01,
279b/05, 282a/06, 283a/01,
284b/10, 285a/02, 294a/05,
296a/12, 300b/04
a.+sıdağı 275b/13
a.+sıdağı 257a/13
a.+sıdın 291a/06
a.+sığa 273b/14
a.+larıda 288a/06

araba < Ar. araba

a. 264a/03, 264a/05,
264a/11, 264a/12, 265a/02,
266b/14

a. boldı 264a/03

a.+sını 275a/13

a.+lar 264a/06

a.+ların 264a/04

aralıq < ET aralıq (EDPT, 230)
boşluk

a.+ıdağı 251a/09

‘**araq** < Ar. rakı

‘a. 254b/08, 255b/01,
260a/08, 268a/02, 283b/01,
283b/02

arāyış < Far. Sūs, süsleme

A. 261a/08

arg karşı

a.+ıda 301b/03

arğadallıq arkasında duran

a. 260a/09

arğamçı < Moğ. urgan, ip, halat

a. 274a/09

a.+ğa 274a/07

a.+lar 264a/05

a.+nın 274a/07

arıq < ET *arıq* (EDPT, 214) Su yolu
→ **arıq**

a. 248b/09

a.+ı 302b/01

arıq < ET *arıq* (EDPT, 214) su yolu
→ **arıq**

a. 273b/08, 274b/08

a.+tın 302b/02

arıt - ET arıt (EDPT, 207)
arıtmaq, temizlemek

a.-ğaç 285b/11

a.-ip 282b/13

‘**ārī** < Ar. uzak, uzakta,
soyutlanmış

‘ā. 303b/09

‘**ārīyet** < Ar. ödünç

‘ā.+i 304a/08

ārmān < Far. istek, arzu

ā.+ı bar 247b/04

arpa < ET *arpa* (EDPT, 198) arpa

a.+sını 251b/02

arqa < ET arqa (EDPT, 215)
geri taraf, arka

a.+ğa 297b/08

a.+da 270a/08

a.+sığa 266a/14, 266b/06,
266b/08

a.+sı 276a/14, 277b/01,
278b/12, 279a/07, 280a/05,
280a/11, 280b/13, 281a/04,
281a/05

- a.+sıda 247a/14, 264a/12
a.+sıdağı 247b/06, 277b/02
a.+sıdın 247a/09, 277b/02
- arqargulça** < geyik benzeri hayvan
A.+nıñ 276b/11
- ‘arşa** < arsa
‘a.+dın 253a/07
- art** - ET art- (EDPT, 200) artmak, fazlalaşmak
a.-tı éken 275b/05
- artuğraq** → **artuqraq**
a. 296b/09
- artuq** < ET artuq (EDPT, 204)
artık, fazla
a. 277b/07
a.+ısı 302b/12
- artuqraq** fazlaca, daha fazla
a. 298a/03
- ‘arż** < Ar. sunma, arzetme
‘a. qıldı 255a/01, 255b/12, 258a/14
‘a. qıldılar 299a/12
‘a.+ğa 254a/13, 265a/03, 299b/01, 303b/03
- ‘arżdaşt** < Ar+Far. dilekçe, mektup
‘a.+leri 261b/04, 301b/12
- as** - < asmak
a.-tı 250a/07
a.-tılar 258b/04
a.-ıp 284a/06
- āsān** < Far. kolay
ā. 275a/12, 275a/13, 283a/07
ā. qıldı 267a/08
ā.+dur 302b/08
- āsānlıq** < Far.+T. *āsān+LXk*
kolaylık
ā. bile 252a/01
- āsānraq** < Far.+T. *āsān+rAk*
kolayca
ā. 250b/05
- āsār** < Ar. izler, eserler, belirtiler
ā. 254b/05, 274b/07, 288b/01
ā.+dur 288b/06
- ‘āsi** < Ar. isyancı, günahkar
‘ā. 253a/11
- ‘asker** < Ar. orduda er
‘a.+ğa 293b/12
- aşl** < Ar. asıl, kök, gerçek
a.+da 276b/01
a.+ı 272a/02
- aşlā** < Ar. asla, hiçbir zaman
a. 253a/04, 271b/13, 273b/05, 273b/09, 273b/11, 279a/04
a. bolmas 273a/09
- asra** - < ET asra- (EDPT, 250)
besleyip, büyütme
a.-madıñ 255a/03
a.-mağan 254b/14
- asru** < ET asru (EDPT, 250)
çok
a. 245b/11, 246b/10, 246b/12, 252a/04, 257a/01, 274a/12, 287b/09, 296a/07, 298b/13
- ast** < ET ast (EDPT, 242) alt
a.+ıda 277b/04
- aş** < ET aş (EDPT, 253) yiyecek, azık
a. 248a/06, 248a/10, 282b/07, 290b/06

- a.+ını 245b/11
- aş** - < ET aş- (EDPT, 255) aşmak, geçmek
- a.-ıp 260a/09
- āşinālıq** < Far.+T. *āşinā+IXğ* Bildik, tanınmışlık
- ā. bérmes 257b/06
- aşla** - yemek vermek
- a.-p 259b/08
- aşlıq** < ET aşlığ (EDPT, 261) erzak
- a. 254b/01, 254b/07, 294b/03
- a.+qa barğan 254b/10
- a.+dın 254b/10
- aşuq** < ET aşuq (EDPT, 2671) at
- a. 275b/10
- aşur** < Far. biraz
- a. 286b/10
- at** < ET at (EDPT, 33) at
- a. 246a/02, 246a/07, 251b/02, 255b/02, 256b/09, 262b/12, 267b/10, 288b/10, 290b/05,
- 297a/03, 297b/09, 300b/03, 304a/02
- a. bile 255a/05, 257b/04, 283a/11
- a.+nı 260b/09, 276a/02, 276a/03
- a.+qa 251b/02, 253b/12, 255b/03, 275b/08, 294b/03
- a.+tın 276a/04
- a.+ça bolğay 276a/03
- a.+ımnı 247a/13, 264b/01
- a.+ımğa 268a/06
- a.+lar 252b/01, 261a/14
- a.+larını 257b/03
- a.+lardın 262b/12
- a.+ları boladur 290b/01
- a.+ları bolur 290a/14
- a.+larıda 287b/09
- a.+larını 257b/02
- a.+nını 275b/09, 275b/10, 275b/11
- at** - < ET at- (EDPT, 36) at-
- a.-ar 256b/14
- a.-tı 247a/06, 266b/14, 267a/01
- a.-tım 249a/01, 259b/01
- a.-qaylar 264a/07
- a.-ıp 246a/06, 265b/05
- a.-ıp bolmaydur 291a/14
- a.-maydur édim 249a/01
- ata** < ET ata (EDPT, 40) baba
- a. 258b/09, 290b/01, 291b/08
- a.+sı 250b/11, 271b/06, 271a/10, 301b/14, 302a/01, 302b/11
- a.+sıdın 264b/07, 290b/01, 301b/10, 302a/06
- a.+sını 301b/10, 302a/04, 303a/01
- a.+ları 268a/14, 270b/09, 271a/02, 271a/08
- a.+larığa 270b/12
- a.+larıdın 291b/08
- atağlıq** < atalık
- a. 270b/12
- ataini** < amca
- a.+sini 259b/07

atan - < ET atan- (EDPT, 61)
atanmak, çağrılmak

a.-ur 273a/07

atlan - < ET atlan- (EDPT, 62) ata
binmek, harekete geçmek

a.-ur 256b/05

a.-adurğanda 295a/02

a.-dım 247a/07, 247b/12

a.-dım 253b/05

a.-duk 248a/03, 251b/02,
253b/06, 261b/13, 266a/02

a.-duq 256a/02

a.-dura almaslar 246a/04

a.-ğan 301a/08

a.-ıp 246b/09, 247b/11,
247b/13, 248a/01, 248a/06,
248a/10, 248b/10, 248b/13,
249a/05,

249b/13, 251a/06, 251a/12,
256b/08

a.-maq 299b/01

a.-maqça édük 299a/14

atlanıl - < ata binil-

a.-dı 246a/01, 248a/14,
248b/07, 249a/03

atlıq < ET atlıq (EDPT, 54) adlı,
isimli → **atlıq**

a. 257a/14

atlıq < ET atlıq (EDPT, 54)
adlı, isimli → **atlıq**

a. 248a/11, 251b/07,
258a/11, 260b/07, 264b/01,
272a/05, 273a/12, 276a/02,
298a/11,

301b/09, 302a/02, 303b/02,
303b/14, 304a/01, 304a/12

av < ET av (EDPT, 3) vurma, av
yoluyla yakalanan ya da vurulan
hayvan

a.+da 276a/02

a.+dın 249a/02, 251a/10

a.+ığa 253b/06

a.+larda 276a/02

āvizān < Far. geniş

ā. 276b/04

ā. qılıpturlar 289a/09

avla - < ET avla- (EDPT, 10)
avlamak

a.-duk 251a/09

a.-duq 248b/14

ay < ET ay (EDPT, 265) ay, otuz
gün

a. 257a/11, 287b/09,
288a/11, 288a/12, 288b/04,
288b/06, 288b/07, 288b/08,
301b/08

a. bolup édi 256a/11

a.+da 302a/09

a.+dın soñ 298b/05

a.+dur 288b/07, 288b/09

a. édi 251b/06

a.+ını 259a/04

a.+ıda 302a/08

a.+ıdın 296b/12

a.+ınıñ 254a/10, 246a/11,
248b/01, 248b/07, 248b/08,
251b/03, 252a/08, 255b/03,
263b/07, 266a/01, 268a/09,
269a/01, 293b/04, 299b/06,
302a/10, 303a/03

a.+larıdın 288b/06, 288b/07,
288b/08

a.+larığa 288a/13, 288a/14

a.+larıñ 288a/12

a.+ınıñ (cemāzi'l-evvel
ayının) 262a/10, 263a/08

a.+ınıñ 245a/04, 245a/08,
246b/03, 247a/04, 247a/06,

248a/12, 248a/13, 248b/02,
248b/03,

248b/05, 249b/04, 250a/02,
251b/13, 254a/10, 262b/05,
262b/11, 262b/13, 299b/09,
302a/13,

303a/08

a.+nıñ (cemāzi'ul-āñır
ayının) 264a/13

ayağ < ET ağaq (EDPT, 45) ayak
→ **ayaq**

a. 248a/15, 249b/09,
249b/10, 249b/11

a.+ı 247b/13

a.+ını 258b/07

a.+ığa 265b/09, 276b/03,
276b/08

a.+ımnı 303a/05

a.+ıdağı 248a/06

ayaq < ET ağaq (EDPT, 45)
ayak → **ayağ**

a. 250b/12, 261a/01

a.+ı 278b/07

a.+ıda 257b/06

‘**ayb** < Ar. utanılacak şey, kusur

‘a. 271b/10

‘a. qılıp bolmas 264b/03

‘a.+ı 278b/02, 288a/01,
291a/13, 294b/10, 299b/10

ayçılıq aylık

a. 264b/04

aylat - söyletmek

a.-ğandın soñ 276b/04

‘**ayn** < Ar. kendisi, aynı

‘a. 296b/03

‘a.-ı bişkaldur 284a/13

‘a.-ı kerem 270a/13

‘a.-i bişkalda 300b/06

ayne < Far. ayna

a.+dedür 287b/14

ayrıl - < ET ağ(ı)rıl- (EDPT, 68)
ayırıl-

a.-ıp 257a/06, 257a/11,
257b/12, 267b/09, 301b/13

a.-ıpturlar 302b/11

a.-ğan 296a/13

ayt - < ET ayıt- (EDPT, 68)
söylemek, demek

a. almadı 269a/06, 272b/06

a.-adur 279a/10

a.-qıl 258b/08

a.-ur 252b/05, 253a/04,
278a/09, 278b/08

a.-urlar 283a/11

a.-tı 295a/09

a.-tılar 294b/11

a.-tım 252a/09

a.-ıptur 278a/11

a.-ıpturlar 300b/08

a.-qaylar 295a/05

a.-sunlar 252b/9

a.-sa 249b/09, 294b/10,
249b/11

a.-ıp 250b/06, 255b/11,
256a/09, 296a/02, 298a/01,
298a/06

a.-ıp (‘özr aytıp) 268a/12

a.-maq 252b/9, 296a/01

a.-masun 295b/05

aytıl - < ET ayıtıl- (EDPT, 269)
söylenmek, arz edilmek

a.-ğan 294b/13

az < ET az (EDPT, 277) az

a. 263b/11, 265a/13,
277b/10, 280a/01, 283b/09,
283b/13, 287b/07, 296a/13

- a. barur 280a/01
a. bolğandur 254a/14
a.+dur 257a/01, 295b/09
a.+raqça 245a/04
- āzād** < Far. Özgür, hür
ā. qılduk 245a/06
ā.+dın 294a/03
- āzār** < Far. acı, sıkıntı
ā.+da bolğalı 248b/14
- ‘azīmet** < Ar. gitme, yola çıkma
‘a. bile 265a/06
‘a.+i 268a/08
‘a.+i bile 248b/07, 251b/04
‘a.+ığa 249a/03
- ‘azīmu’lḥāssa** < Ar. önemli özellikler
‘a. 275a/01
- ‘azl** < Ar. görevden alma
‘a. 271a/14
- ‘aẓm** < Ar. azim, niyet
‘a. 253a/11
- azraq** < az+rAk daha az
a. 249b/04, 257a/02
a.+ça 253b/08, 255b/02,
263a/14, 281b/01, 283b/07
- B**
- bādām** < Far. badem
b. 284b/04, 284b/09
- bād-ı semūm** < Ar. sıcak rüzgar yeli
b. 294b/07
- bāğ** < Far. büyük bahçe, bağ.
b. 246a/12, 252a/04,
291a/02, 299b/13
b.-ı benefşede 247a/05
B.-ı Gilannıñ 246b/07
- B.-ı Vefāda turduk 249b/03
B.-ı Vefāda 249b/01,
252a/02, 252a/03
B.-ı Vefādın 245a/14
B.-ı Vefāğa barduk 249a/13
B.-ı Vefāğa 245a/09
B.-ı Vefānıñ 245a/09,
252a/03
b.+da 246b/08, 248a/04,
251a/13
b.+da édük 245a/14
b.+dın 245b/02
b.+ı 299a/06
b.+ıdın 279a/04, 291a/07
b.+ığa 251a/10
B.+ığa 248a/01
b.+ını 248b/12, 291a/06
b.+larda 284b/08
b.+larda boladur 281b/05
- bāğāt** < Far. bahçeler
b.+ığa 273b/09, 274a/13
b.+sı 300a/06
b.+ını 268a/02
- bāğçe** < Far.+T bağ+çe bahçe
b.+ğa 301a/07
b.+ler 300a/07, 300b/01
- bağışla** - < ET bağışla - (EDPT, 321) bağışlamak, suç ve cezayı affetmek
b.-dım 268b/09
b.-p 245a/06
- bağla** - < ET bağla - (EDPT, 314) bağlamak
b.-rlar 276b/04
b.-rlar 291a/06
b.-dım 249b/08

b.-ptur 249b/06, 254b/03,
255a/08

b.-pturlar 274a/08, 285a/12,
290b/11, 291a/08

b.-ğaylar 264a/05

b.-ğaymén 249b/07

b.-ydur 291a/08

b.-ydurlar 291a/04

b.-p 258b/13, 273b/14,
274a/07, 278b/11, 286a/01,
301b/04

b.-p édi 258b/04

b.-ğan 249b/06, 276b/08

b.-masdın 285b/12

b.-mağı 274b/08

bağ(i)r < göğüs

B.+ınığ 280a/09

bağrıqara kuş türü
(tavukgillerden)

B.+dın 280a/08

bağrı < Ar. deniz ördeği

b. 272b/09, 276a/08

bağūr < Ar. aşırı sıcak

b.-ı evzān 248b/04

bağ(i)y < Ar. azgınlık, dik
başlılık

b. 296b/04

bahā < Far. değer, kıymet

b.+sı 275a/02, 275a/03

bahāne < Far. sıradan
gerekçe

b. bile 297b/12

b. qılıp 257a/04

b.+si bile 263b/10

bahār < Far. ilkbahar

B. 245a/09

b.+ğaça turup 245b/02

baḥşi ozan, yazıcı

b.+lar 254a/02, 254a/12

bahşiş < Far. bağış, bahşiş

b.+din 293b/09

b.+ler 293b/11

bā'is < Ar. sebep, neden

b. boldı 245b/12

bāl < Far. uzun

b.+ıda boladur 282b/09,
283a/13

b.+ıda bolmas 283b/05

b.+ıda bolur 283a/14

balğ < ET balık (EDPT, 355) balık
→ **balıq**

b. 294a/03

b.+lar bar 282a/14

b.+lardur 282a/11

b.+larınığ 282a/10

B.+larınığ 282a/13

balıq < ET balık (EDPT, 355) balık
→ **balıq**

b. dék 282a/03

b. déktür 282a/02

b.+qa 251a/12

b.+dur 282a/08

b. tuttilar 249a/06, 251a/07

bāliderek < kuş türü

b.+tür 279b/12

baq - < ET baq (EDPT, 311)
bakmak

b.-a 253b/07, 262a/06,
263b/03, 272a/11, 273a/02,
276a/05, 276a/10

b.-a barıptur 272b/14,
273a/11, 274b/13

b.-mas 297b/11
b.-may 255b/14, 257b/12,
303b/10
b.+alar 282b/02
b.+alar déktür 282b/02
b.+aları 282b/02

baqışlıq bakışlık

b. 301a/01

baqtur - baktirmek

b.-ğaylar 303b/01

b.-a alsalar 303b/01

bar < ET bar (EDPT, 353) var,
mevcut

b. 247a/12, 247b/04,
250a/09, 254a/09, 255a/09,
256b/02, 263a/13, 264b/07,
270a/07, 272a/14, 273b/06,
275a/10, 274a/05, 275a/10,
275a/11, 275b/11, 276a/08,
278a/14, 278b/08, 280a/07,
280b/05, 280b/11, 281a/04,
281a/08, 281b/08, 283a/07,
283a/10, 283a/11, 283b/02,
283b/07, 284a/02, 284a/04,
284b/07, 283b/10, 284a/10,
284b/03, 285a/14, 285b/08,
287b/14, 288a/01, 290b/01,
291a/05, 291a/09, 294b/14,
296a/02

b.+dı 293b/11, 293b/14,
294a/02, 295a/08, 295a/09,
302a/04

b.+dı 293b/13

b.+dı.lar 295a/07

b.+dur 250b/14, 264b/08,
271a/13, 271b/12, 273a/10,
274b/02, 276a/07, 277b/03,
277b/05, 279a/05, 279a/09,
280a/10, 280b/13, 281a/07,
281a/13, 281b/01, 281b/05,
281b/09, 282a/01, 284b/13,
287b/02, 287a/04, 288a/02,
288a/03, 288a/04, 294b/11

b.+durur 261b/12

b. édi 245b/05, 245b/07,
247a/14, 248a/15, 249b/03,
251a/12, 267b/04, 303b/14

b. érđi 252b/06, 252b/07,
270a/04, 270b/06, 271a/01

b. ékendür 284b/08,
260b/11, 268b/05, 257b/03

b. érkendür quşürı 302b/04

b.+ı 277a/07, 285b/04

b.+ıdın 300b/10

b.+ını 263a/01

bar - < ET bar- (EDPT, 354)
varmak, gitmek

b.-ur 281a/02

b.-ur (alıp barur) 256a/12,
303b/11

b.-ur (az barur) 280a/01

b.-ur (oq barur) 300b/11

b.-ur (şarafiğa barur)
301a/03

b.-ur (su barur) 301a/07

b.-ur (vilāyetiğa barur)
273b/01

b.-ur (vilāyetlerğa barur)
279b/11, 279b/13, 279b/15,
280b/08, 280b/09

b.-ur (vilāyetqa barur)
279b/13, 280b/14

b.-ur (yol barur) 301a/02

b.-ur (Kābilğa
barur)280a/12

b.-urlar (Sünnāmğa
barurlar) 262a/05

b.-urlar (tüşüre barurlar)
263b/13

b.-urlar (üstüğe barurlar)
301b/07

b.-urlar (İbrāhīmğa barurlar) 257a/08	b.-adur (çıqıp baradur) 263a/14
b.-dı (Bihzādī sarı bardı) 247a/13	b.-adur (tartıp baradur) 275a/13
b.-dı (dūzañqa bardı) 268b/03	b.-adurlar ékendür (ötüp baradur ékendür) 278a/12
b.-dı (tağqa bardı) 258b/01	b.-a 268b/12
b.-dı (üstige vardı) 301b/04	b.-ıp ('Alışengğa barıp) 251a/13
b.-dılar (ruñşat tilep bardılar) 261b/03	b.-ıp (ba'zı barıp) 268a/06
b.-dılar (Talanğa bardı) 255b/08	b.-ıp (başığa barıp) 246a/12
b.-dım (yaman bardım) 258b/12	b.-ıp (çeşmesığa barıp) 250b/13
b.-dım (seyr qıla bardım bir) 245b/10	b.-ıp (dāmenelap barıp) 297b/02
b.-duk (Bāğ-ı Vefāğa barduk) 249a/13	b.-ıp (ĠāzīHān bolsa barıp) 260b/05
b.-duk (Eterğa 249b/13)	b.-ıp (içip barıp) 252a/12
b.-duk (teferrüciğa bardık) 302a/14	b.-ıp (kéçip barıp) 263a/12
b.-duk (per barduk) 277a/13	b.-ıp (kim barıp) 303a/14
b.-ıptur (baqa barıptur) 272b/14, 273a/11	b.-ıp (kişimiz barıp) 265a/13
b.-sak (Hindūstān'ğa barsak) 255b/04	b.-ıp (mén barıp) 268a/08
b.-sak (şebñun barsak) 256b/07	b.-ıp (Namāz-ı peşin barıp) 248b/11
b.-ğay (alıp barğay) 295b/09	b.-ıp (perışan barıp) 265b/05
b.-ğay (Kābilğa barğay) 295b/12	b.-ıp (qaçıp édi barıp) 257b/05
b.-ğay (qayan barğay) 299a/11	b.-ıp (qulluqqa barıp) 258b/01
b.-ğaylar (üstige barğaylar) 299a/04	b.-ıp (ta'cıl bile barıp) 267b/02
b.-ğaymèn (İsterğaçğa barğaymèn) 247b/11	b.-ıp (üyge barıp) 247b/09
b.-adur (aqıp baradur) 260a/14	b.-ıp (yalguz barıp) 246a/11
	b.-ıp (yana barıp) 295b/03
	b.-ıp (yaqasında barıp) 249b/12

b.-ıp (yép barıp) 248b/10
b.-ıp (yol barıp) 262a/03
b.-ıp (yoldın barıp) 255a/11
b.-ıp (bīğasīb barıp bir)
254b/11
b.-ıp (çapqunçı barıp bir)
261b/01
b.-ıp édi (bérip barıp édi)
270b/12
b.-ıp édi (élçilikke barıp édi)
246a/09, 251b/06
b.-ıp édi (Mīvātqa barıp édi)
296b/02
b.-ıp édim (alıp barıp édim)
247a/11
b.-ıp édim (seyr qıla barıp
édim) 285b/01
b.-ıp qoşulmadıñ (nége
barıp qoşulmadıñ) 255a/03
b.-urup édi (ser barurup
édi) 302a/05
b.-urda (Becūrğa barurda)
250b/05
b.-urda (kéyin barurda)
276b/07
b.-urğa (Kābil barurda)
299b/09
b.-urıda (müteneffir édi
barurıda) 295b/13
b.-ğan (aşlıqqa barğan)
254b/10
b.-ğan (baqa barğan)
274b/13
b.-ğan (biz barğan) 302b/01
b.-ğan (biziñ barğan)
303b/11
b.-ğan (bu barğan) 303a/09
b.-ğan (Milvettin barğan)
261a/11

b. -ğan émes égendür
261a/12
b.-ğanda (seyr qıla
barğanda) 285a/14
b.-ğandın soñ (Pūreb sarı
barğandın soñ) 303a/11
b.-ğanıdın (Mü'mīnAtakeniñ
barğanıdın) 301a/11
b.-ğanıdın (qoysa
barğanıdın) 295b/05
b.-ğanlar (bu barğanlar)
301a/13
b.-ğanlar (Şebhūn
barğanlar) 265b/11
b.-ğanlardın (til tutar
barğanlardın) 263b/03
b.-may (Nārençizārga
barmay) 250a/05
b.-maqqa (özge boldı bir
barmaqqa) 295a/10
b.-maqça bolğay (baş
barmaqça bolğay) 290b/10
barañar ordunun sağı tarafı
b. 258a/13, 262a/11,
264a/01
B. 266a/03, 266b/07,
267a/01
B.+da 266b/11
b.+ğa 266b/02
B.+nıñ 266a/10
b. sarı 266b/01
B. sarı 267a/02
barça < ET bar+ça (EDPT, 356)
bütün, hepsi
b. 257b/07, 271b/03,
272a/12, 273a/03, 273a/04,
293b/09, 299a/12, 300a/03
b.+nı 294b/12
b.+ğa 299b/02

barıl - < ET barıl (EDPT, 365)
varılmak

b.-dı 246b/06, 261b/14

b.-ğandın soñ 253b/07

bas - < ET bas- (EDPT, 356)
baskın yapmak

b.-tı 296b/05, 300b/07

b.-tım 298a/09

b.-tuk 261b/10

b.-ıp 267a/12, 269b/12,
271a/07, 295a/08, 295b/01,
296a/13

b.-ıp öltürür 257b/03

b.-qan 294a/13

b.-qanda 268b/03

basıl - < basılmak

b.-dı 266a/01

bāšıl < Ar. hükümsüz, boş

b. 253a/09

bastur - < ET bastur- (EDPT, 372)
bastırmak

b.-upsiz 256a/08

b.-ğanını 255b/12

baş < ET baş (EDPT, 375) baş

b. 265a/14, 287a/07,
303a/05

b. köz qıldı 296b/07

b.-ayaq ve 262b/12

b. barmaqça bolğay
290b/10

b.+qa 261b/12, 291b/02,
302a/06

b.+dın 253a/09, 256b/11

b.+ı 277a/14, 278a/05,
278b/04, 278b/12, 280b/05,
280b/07, 280b/13, 281a/08,
281a/11,

281b/14, 282a/01, 285a/03,
285a/06

b.+ı dék 290b/09

b.+ıça 269b/06, 278a/09

b.+ıda 251a/03, 274a/01,
277a/13, 285b/08, 285b/14

b.+ıdın 251a/02, 278b/13

b.+ığa 246a/04, 281a/11,
294a/03

b.+ığa barıp 246a/12

b.+ığa bolurlar 256b/07

b.+ını 246a/06, 267b/05,
285a/03, 297b/09

b.+ınıñ 280a/11

b.+ı qıpqızıl 278a/04

b.+ı qıpqızıldur 280b/03

b.+larığa 291a/08

başla - < ET başla- (EDPT, 381)
başlamak

b.-dı (kéle başladı) 252b/04,
263a/09

b.-dılar (kéle başladılar)
267a/13

b.-dılar (qıla başladılar)
246b/11

b.-dılar (şurufitne-engİZ qıla
başladılar) 304a/13

b.-sa 254b/09

b.-p 289b/03

b.-ğan 294a/09

başlığ < ET başlığ (EDPT, 381)
komutan, kumandan → **başlıq**

b. 258a/02, 265b/04,
303b/05

b.+larını 257b/10

başlıq < ET başlığ (EDPT, 381)
komutan, kumandan → **başlıq**

b. 245a/04, 246b/02,
256b/07, 296b/04, 298b/10,
299b/05, 301a/09

b. bolğay 299a/06

b.+lar 246a/04

b.+larını 267b/01, 299a/03

b.+larğa 298b/13

başsızlıq < tertipsiz, düzensiz,
başibozuk

b. 255b/05, 255b/09

bat < ET *bat* (EDPT, 296) Hemen,
derhal

b. 303a/10

bāvucūd < Far+Ar. yine de ,
bununla birlikte

B. 246b/05, 246b/11,
257b/04, 262b/02, 278a/13,
303a/01, 304a/04

Bayakbār şamata, gürültü

b. 255b/08

bay(ı)rı eski

b.+larını bile 268b/14

bāzār < Far. Pazar, çarşı

b.+larda 286a/08

b.+larında 290b/06

b.+larının 247a/08

ba'zı < Ar. bazı

b. 245b/03, 245b/04,
247a/05, 250a/08, 250a/09,
250a/11, 250b/06, 254a/02,
255b/01, 255b/01, 255b/01,
256b/01, 256b/12, 257b/09,
259a/09, 259a/10, 260a/08,
260a/13, 260a/14, 261b/02,
264b/01, 264b/02, 265a/14,
268b/11, 270a/01, 272a/08,
272a/13, 272b/12,

273a/08, 273b/03, 273b/05,
273b/07, 273b/12, 274a/10,

274a/14, 274b/01, 274b/03,
275a/04,

275a/11, 275b/06, 277a/08,
277b/03, 278a/14, 279a/06,
280a/03, 282a/14, 282b/04,
282b/09,

284a/04, 286a/13, 287b/02,
293b/06, 296a/08, 302a/11

muşī'-İslām b. 272a/08

b.+nı 260a/02

b.+da 272a/14

b.+sı 303b/08

b.+sını 278a/05

b.+lar 250b/03, 252b/07,
257a/08, 259a/08

b.+larğa 293b/06, 297a/08

b.+larığa 245b/04

b.+nı 280a/04

be < Far. ek

b. 247a/01, 270a/01

be-cidd < Far.+Ar. ciddi
olarak

b. 269a/09

bed-baĥt < Far.+Ar. kötü talih,
talihsiz

b.+lar édi 255b/05

bed-endām < Far. kısa, bodur,
boyu az

b.+dur 282b/13

bed-hay'āt < Far.+Ar. ömrü az,
yaşam tarzı kötü olan

b. 283b/14

Bedhel < bir kuş türü

B.+dür 284a/07

bediĥe < Ar. düşünülmeden
söylenilen sözler

b. 252b/10

b.+de 296a/02, 298a/01

bed-meze < Far. tatsız tuzsuz, tadı olamayan

b. 283b/14

bed-mezeliĝ < Far. tadı tuzu olamması

B.+ı bar 283b/02

bed-nemā < Far.+Ar. gelişmemiş, artmamış, büyümemiş

a. 282b/13

bed-nümā < Far. görünmeyen

b. 278b/08

bed-reng < Far. hoş rengi olamayan

b.+dür 284b/14

bed-ša‘amlıĝ < Far.+Ar. lezzetsiz, yemesi hoş olmayan

b.+ı bar 283b/07

bég < ET beg (EDPT, 322) sözü geçen adam, bey

b. 295a/02, 261b/02, 262a/11, 262a/13, 262a/14, 262b/11, 265b/03, 266a/03, 270b/11, 297b/11, 299a/03, 302a/08, 302a/09

b.+ni 255b/10, 262a/08, 263b/09, 297a/11, 297a/12

b.+ge 246a/09

b.+ler 246b/07, 254a/12, 257b/14, 271a/05, 294b/08, 294b/10, 297b/12, 304a/14

b.+ler bile 258a/09

b.+lerni 254a/02, 256a/13, 258a/03, 258a/06, 264a/09, 295a/11, 302a/06, 303a/09

b.+lerke 259a/13

b.+lerĝa 245b/04, 256a/03

b.+lerĝa bir

b.+lerge 255a/03, 258a/09, 293b/06, 293b/13, 297a/02

b.+lerdin 261a/14, 262a/13, 271a/06, 298b/10

b.+leri 297b/10

b.+lerige 268b/14, 290b/14

b.+leriga 255b/10

b.+leride 261a/04

b.+lerniĝ 265b/01, 269a/03

b.+niĝ 248b/03, 291b/09

bégāt < T.+Ar. bég+āt beyler

b.+tın 269a/05

béglık < ET beglik (EDPT, 326) beylik

b.+ke 258a/03

bél < ET bél (EDPT, 330) sözü geçen adam, bel

b.+ge 258b/04

b.+ige 255a/08, 291a/08

b.+inke 258b/13

belcār fıçı

b.+lar 258a/14

bélek < ET béleg (EDPT, 338) hediye, armaĝan

b. 251b/08

belendi < Far. yükseklik

b.+de 247b/07, 259a/12, 259b/02, 260a/07

b.+ĝa 259a/06

belki < Far. (bir bağlaç) olsa olsa, ola ki

b. 256a/14, 270a/01, 270a/12, 270a/13, 270b/01, 271b/02, 271b/12, 272b/04, 272b/08,

274b/05, 281b/08, 283a/01, 293b/09, 293b/12, 294b/09

belüc < akraba

b.+lerniĝ 258b/10

ben < T. 1. teklik kişi zamiri

b.+de 294a/03	b.-ürler 302b/14
benām < Far. ünlü, adında, o adla tanınmış	b.-di 268b/03, 296a/02, 298b/05
b. 254a/04	b.-di (qaça bérđi) 253b/10
bend < Far. engel, bağ, zincir, baraj, su bendi	b.-dim 246b/01, 247a/12
b. 257a/11, 274b/08	b.-dük (dem bérđük) 255b/03
b. qıldurur 261b/10	b.-diler 250b/08
b. qılıp 259b/14, 260a/02, 265a/08, 296a/14	b.-diler (salıp bérđiler) 258a/02
b.+tin 256a/11	b. édürler 273b/11, 273b/12, 273b/13
b.+dağı 296b/01	b.-seler 280a/13
b.+ini 301b/04	b.-ip 251b/02, 260a/02, 264b/09, 302b/12, 303a/05, 304a/04
b.+leri bile 297a/14	b.-ip (qarār bérđip) 245a/07, 245a/08
b.+lerni 303b/04	b.-ip (ruĥşat bérđip) 256a/02
bende < Far. kul, köle	b.-ip barıp éđi 270b/12
b. 253a/11	b.-ip 259b/04
b.+lerđa 253a/11	b.-gen (ruĥşat bérđen) 255b/14
bendī < Far. kulu olan, köleliğe dahil olan	b.-mek 273b/11
b. bile 262b/14, 263b/14	b.-mes 285a/05, 295a/12
b.+lerni 260a/03, 262b/14	b.-mes (āşınalıq bérđes) 257b/06
bendiĥāne < Far. ev, hane, hane halkı, himayesindeki köleler	b.-mesler 274b/02, 301b/05
b.+sidin 258b/11	b.-mes éđi 245a/02
benefşe < Far. menekşe	b.-mey (cevāb bérđey) 298a/04
b. 277b/01	b.-mey (yağılar turuş bérđey) 301a/12
b.+de (bāđ-ı benefşe) 247a/05	ber-aşl < Far.+Ar. her şeyi gün ışığına çıkarmak, açıklamak, ortaya çıkarmak
bér- < ET bér- (EDPT, 354) vermek	b. qılalığ 303a/11
b. 247a/01	berde değerli taş
küç b. 299b/08	
b.-ür émiş 283a/07	
b.-ürler 274a/05, 275a/01	
b.-ürler (qoya bérürler) 276b/05	

b.+din 293b/13
berg < Far. yaprak
b. 248a/08, 284a/12,
284a/13, 285a/08, 286a/04
b. boladur 287b/11
b.+ni 285a/11
b.+i 282b/13, 283a/01,
283a/04, 283a/12, 283b/08,
284b/04, 285a/08, 287a/01,
287a/04, 288a/08
b.+i bar 283a/11
b.+i bolmas 286a/03
b.+i dék
b.+ini 285a/10
b.+iğa 283a/11, 282b/13,
283a/01, 283b/08, 284b/04,
288a/04
b.+idin 283a/12, 286a/06,
286a/07, 287a/01, 287b/05
b.+iniğ 283a/02, 283a/04,
285a/07, 285a/11, 285b/07
b.+ler 288a/05
b.+ler boladur 288a/05
b.+lerde 286a/05
b.+lerdür 288a/04
b.+leri 283a/06, 283a/10,
284b/13, 287b/06, 288a/05
b.+leriniğ 286a/04
b.+lerniğ 288a/06
berglig < Far.+T. yapraklık
b.+tür 284b/07
beri < T. (bir edat) çıkma
durumundaki sözcüklerden sonra
geldiğinde bir işin başlangıcını
belirterek sürmekte
olduğunu gösterir
b. 287a/14, 290b/01,
291b/08

béril - < ET béril- (EDPT, 365)
verilmek
b.-di 263b/01, 268b/14,
269a/01, 293b/05, 293b/07,
295b/11, 296b/03, 298b/07,
298b/12, 302b/13,
303a/03
b.-di 263a/05
b.-di (qarâr 249a/03
b.-di (ruñşat béridi)
246b/02, 246b/04, 249a/05,
250b/07, 303a/06, 304a/10
b.-ip édi 249a/07, 256a/12,
296a/09, 297a/10, 298b/14
b.-meydür édi 246a/14
bérire < béri+rAk daha beri
b. 263b/06, 294a/14
bérk < ET bérk (EDPT, 361)
sağlam
b. 257a/14, 257b/01
b.+iğa 287a/04
bérkit - < ET bérk (EDPT, 361)
sağlamlaştırmak
b.-ürler 276b/03
b.-tük 265a/08, 265a/10
b.-iptürler 273b/14,
290b/09
b. édürler 291a/07
b.-ip 264a/11, 274a/06,
294a/07
b.-ken 260b/10, 273b/14,
276b/07
bérklig < sağlamlık →
bérklik
b.+idin 272a/09
bérklik < sağlamlık →
bérklig
b.+ike 298a/03
b.+idin 261a/12

berraq < Ar. duru

b.+dur 278b/14

ber-şaraf < Far.+Ar. bir yana,
giderilmiş, etkisizleşmiş

b. boldı 254a/06

b. qıldım 303a/02

ber-sezā < Far. sayılamayacak
kadar

b. 245a/10

béş < ET béş (EDPT, 376) beş

b. 248a/08, 249b/03,
254b/05, 261b/14, 262a/08,
263b/04, 264a/07, 265b/04,
267a/09, 267a/10, 268b/12,

269a/09, 269b/11, 270a/05,
270b/05, 271b/14, 272a/06,
272b/11, 275a/04, 275a/12,
278a/02,

278b/14, 279b/11, 281b/10,
287b/12, 290a/06, 291a/10,
291b/03, 293b/12, 296b/03,
296b/10, 296b/11,

297a/03, 301a/02, 301a/10,
301b/03, 304a/03

b.+de 269a/06

b.+ide 248a/13

beşāşet < Ar. güler yüzlülük, güler
yüz

b. bile 302b/07

béşinçi < beşinci

b. 269a/10, 269b/11,
271a/09

bet < Far. çirkin, kötü

b. 289a/13, 289a/14,
289b/01

beyt < Ar. beyit, iki mısralı dize

b. 296a/01

b.+ni 253a/04, 295b/13

b.+i 252b/07, 252b/10

bıçaq < ET bıçağ (EDPT, 294)
bıçak

b. 297a/03

bış- < ET bış (EDPT, 376) pişmek

b.ıgı 284a/08

bi'ayn < Ar. tıpkı, aynı

b. 283b/14, 285b/06

bi'aynih < Ar. tıpkı, aynı

B. 260b/03

bī'izzetāne < Far.+Ar.+Far.
değersizce, kıymetsizce

b. 301b/11

bī-bihre < Far. katıksız

b.+dürler 303b/09

bī-cihet < Far.+Ar. yönü belli
olamayan,

b. 295b/03

bī-cud < Far.+Ar. ciddiyetsiz

b. 267a/02, 268b/02,
295a/10

bī-çāre < Far.+Ar. çaresiz zavallı

b. bolup 298b/05, 301b/07

bī-direḡ < Far. durmayan,
oyalanmayan, çabuk,
beklemeksizin

b. 266b/05

bī-endām < Far. boyu az, kısa

b.+dur 288a/08

bī-esbāb < Far.+Ar. sebepsiz

b. 295a/12

bī-ḡadd < Far.+Ar. sınırsız

b. 255b/05, 264b/13,
291b/07, 292a/01

b. boldı 250a/05

biḡamdi'İlāh < Ar. Allah'a şükür.

B. 252a/01

bī-ġamiyyet < Far.+Ar. bir insanın kendi yurdunu, ulusunu ve ailesini koruma çabası olmaması

b. 259b/07

bī-ġasīb < Far. hesapsız

b. barıp 254b/11

bī-ġıl u ġüş < Far. dedikodusuz

b. 247b/08

bī-ġareket < Far. Hareketsiz

b. 282b/04

bī-hüş < Far. kendinden geçmiş, şaşkın

b. 262b/02

B. 298a/02

Bihzādī

B. 248a/10

B. sarı bardı 247a/13

B.+ġa 246b/10

bī-i'tidāl < Far.+Ar. ölçüsüz, dengede olmayan

b. 291b/05

bil - < ET bil- (EDPT, 330) bilmek

b.-ür édiler 265a/09

b.-ür édim 250a/06

b.-ür édük 264b/05

b.-ür 258b/08, 264a/09, 275a/02

b.-ürler 265a/12, 271b/04

b.-dim 253a/06, 284b/09

b.-gey 252a/05

b.-ip 295a/11, 304a/01

b.-mesbiz 270a/13

bile < ET bile<bir+IA (EDPT, 364) ile, birlikte

b. 251a/09, 257a/13, 263b/05, 270a/08, 272a/01, 295a/03, 297a/13, 297b/06

'adedi b. 269a/08

'AlīĤân b. 258b/03

'azīmet b. 265a/06

'azīmeti b. 248b/07, 251b/04

'imāreti b. 300b/04

'ināyeti b. 272a/04, 295b/01

'umerā b. 296b/05

aġainisi b. 297b/05, 297b/06

aĤtecileri b. 303a/13

aqainisi b. 303a/13

arası b. 273a/07

āsānlıq b. 252a/01

at b. 255a/05, 257b/04, 283a/11

bahāne b. 297b/12

bahānesi b. 263b/10

bayırıları b. 268b/14

béġler b. 258a/09

bendī b. 262b/14, 263b/14

bendleri b. 297a/14

bergüstvāndār b. 269b/09

beşāšet b. 302b/07

bismi'llāh b. 289a/01, 289a/02, 290a/03

bizniġ b. 258b/04

boġzı b. 279b/15

bular b. 295a/03

burnı b. 252b/04

cem'i b. 302a/02

cürm b. 253a/07

çarĤ b. 273b/11, 273b/13, 301a/06

çerig b. 265b/11, 269b/13, 271b/14

çerigi b. 262a/07, 304a/01
 Çihil Qulbe b. 248b/13
 Çît b. 288b/06
 dāmenesi b. 254b/01
 delv b. 273b/11, 274a/05
 destur b. 289b/03
 desturı b. 264a/04, 300b/01
 Dillī b. 296a/12
 dīvānlar b. 254a/02
 ēarbi b. 267a/03
 ēarbzanlar b. 267a/01
 égeri b. 297a/03
 él b. 294a/04
 élig b. 284a/08
 endam b. 300b/02
 fermānları b. 296b/02,
 298a/06
 fetġnāmeler b. 263a/07
 fīl b. 253b/13, 257a/02,
 262b/10, 262b/14, 263b/14,
 266b/09
 fīlleri b. 265b/07
 ġanīm b. 266b/07
 Ġāzī Hān b. 256a/10
 Ġāzīpūr b. 282a/06
 gedāġa b. 254a/08
 ġisābı b. 270a/05
 Giyāh b. 283a/01
 güzār b. 263a/12
 güzer b. 254b/13
 Hāce m'irmīrān b. 259a/03
 Hāndaq b. 265a/02
 hāşlar b. 251b/07
 hayatı b. 297b/02
 hāylī b. 256b/13
 hezl b. 253a/07
 hīşāb b. 303a/02
 Humāyūn b. 247a/06
 hūşūşiyet b. 289a/05
 ıztırāb b. 247a/10
 i'tibār b. 288b/09
 T'timād b. 256a/05
 içi b. 267b/03, 273a/02,
 273a/05
 ifrāş b. 249b/04
 ifrāt b. 245b/01
 iġlāş b. 296a/10
 ilşifāt b. 303a/06
 ipi b. 285b/10
 iştīlāġı b. 300b/05
 istimālet b. 303b/01,
 303b/04
 işaret b. 285b/12
 ittifāqı b. 260a/02, 295a/05
 kāfir b. 272a/06
 kārīzi b. 247a/09
 kéçe b. 265b/04
 Kelehere b. 276b/02
 kéme b. 255a/14, 263b/02
 kerem b. 267a/07
 keremı b. 269a/10
 kişi b. 265b/07
 kişisi b. 251b/07, 262a/11
 köplüq b. 287b/10
 közi b. 252a/04
 kulaġı b. 278a/13
 kūze b. 274a/11
 levāġiqı b. 263a/04
 ma'dūdı b. 259b/08
 maġzı b. 284b/09
 maġşūşlar b. 247a/05

Malihās b. 260b/04
Méniņ b. 246b/07
meşaqqat b. 246a/07
mī'ād b. 264b/09
Moğulları b. 266a/11
Mollā Alīhān b. 252b/9
mübālağa b. 291b/10
mübālağalar b. 245a/06
nāhōşluq b. 299b/14
Narı b. 279b/01
nev' b. 276b/09
nevbet b. 289a/10
oğlı b. 256a/06
olar b. 297b/11
ordu b. 245b/01
özi b. 256a/11
özüm b. 247a/11
pādişāh b. 270a/09
pāytahtı b. 270b/13
perleri b. 280b/01
qaçqan b. 257a/03
qadeğa b. 303a/08
qalender b. 247b/05
qarār b. 264a/12
qarğa b. 281a/08
qarılığı b. 255a/08
Qasımtāy b. 301a/12
qavmi b. 264b/05
qılğan b. 253b/09
qıyās b. 292a/01
qul-hūwa, llāhnı bismi'llāh b.
290a/04
quyruğı b. 277b/09
ra'yı b. 265b/01
rengler b. 277b/01,
277b/03
rıžaları b. 268b/05
salğan b. 304a/02
şarıqı b. 301a/08
séniņ b. 253a/07
şevābıdı b. 303b/07
SeyyidRefī b. 304a/07
sıyāq b. 248a/08
Sind Sūyı b. 275b/13
siziņ b. 247b/04
şulğ b. 268b/02, 301b/08
Sulşānpür b. 252a/10
suyı b. 274b/04
şāh b. 275b/02, 276a/03
Şāh b. 276b/06
şaqquı b. 258b/13
tağları b. 270b/02
Tānk b. 290a/09
taqrīb b. 249b/08, 263b/01,
279a/07, 296a/14
Tardı Bég b. 247b/12
şarıqı b. 247a/02, 252b/10,
252b/12, 271b/08
tavuğı b. 279b/05
tehdīd b. 258a/11
tekellūf b. 248a/09
tenjisi b. 247a/08
tertībi b. 248b/04
teşvīş b. 246a/02
teşvīşler b. 257b/04
tevassuşı b. 304a/06
tıb' b. 277b/11
tili b. 260a/10, 272b/10
timād b. 256a/08
tışleri b. 275a/08

tizeki b. 274a/10	b.+dür 292a/01
toqmaqları b. 289a/12	b.+tür 291b/07
tumşuğı b. 280a/13	bī-nöker < Far.+Ar. askersiz
tura b. 264a/11	b. 295a/13
tüfek b. 263a/01	bī-qıyās < Far.+Ar. dengi olmayan, ölçüsüz
Uqār b. 280b/10	b. 255b/05
üsti b. 285a/11, 301a/06	bī-quşūr < Far.+Ar. kusursuz, eksiksiz
yayı b. 275b/05	b.+dur 302b/08
yétken b. 263a/03, 263b/12	bir < ET <i>bir</i> (EDPT, 353) Bir, bir defa
yigit b. 260a/04	B. 247a/14, 247b/14, 248a/03, 248a/04, 248a/07, 249a/01, 250a/06, 250b/02, 250b/08,
yolu b. 251b/01, 254b/01	254b/09, 261a/05, 261a/09, 261b/14, 263b/02, 267a/02, 268b/10, 269a/13, 270b/07, 271a/13,
yürügen b. 254a/01	277b/09, 278b/06, 279b/15, 280a/14, 281b/07, 284a/11, 290b/10, 294a/06, 299b/08
zor b. 269a/06	‘ácizraqdur b. 277b/07
ta‘cīl b. barıp 267b/02	‘ināyet boldı b. 302b/12
çerigi b. 265b/10	Āftāb b. 267a/05
nāy b. 249a/01	Agradın b. 268b/14
yamğuru b. boladur 273b/09	alışıp b. 262b/08
çerig b. bolğanlar 269b/14	Alucadın b. 284a/10
biziñ b. bolğay turmaqqa 249a/04	alurlar b. 304a/03
ĥartūmı b.+dür 275a/05	anda édi b. 272a/06
şūšī b. 278a/02	arasıda b. 283a/01, 284b/10, 300b/04
vilāyeti b. versek 294a/02	arğamçınıñ b. 274a/08
bilgölüg bilgili	Arğunnı b. 260a/04
b. 268b/09	arıtğaç b. 285b/11
bī-meze < Far. lezzetsiz, tatsız	Arqarğulçanıñ b. 276b/11
b. 250a/14, 284a/07, 284b/05, 284b/06, 286b/09, 295a/01	arqasında b. 247a/14
b. boladur 250a/11, 283b/03	
bin < Ar. oğul	
b. 261a/02, 261a/04	
bī-nar < Far.+Ar. ateşi sönmüş	
b. 285a/04	
bī-nihāyet < sonsuz	
b. 245a/12, 272b/04	

atlanadurğanda b. 295a/02
atlardın b. 262b/12
atlıg b. 257a/14
attın b. 276a/04
avaddın b. 296b/10
aytsa b. 249b/09, 249b/11
Bādencāndın b. 283a/08
Bāğ-ı Vefādın b. 245a/14
bağlapturlar b. 274a/08
bağūr-ı evzān b. 248b/04
balıglar bar b. 282a/14
balıglardur b. 282a/11
Bāndīr'de bir b. 284a/12
baqa barıptur b. 272b/14
barça b. 273a/04
bardur b. 287b/02
barı b. 267a/04
başı dék b. 290b/09
başqa b. 261b/12
Bātmān b. 290a/09
Bedīhede b. 296a/02
béglەرğa b. 245b/04
bérip b. 259b/04
bīğasīb barıp b. 254b/11
birinçdin b. 289a/07
bişürüp b. 248a/02
biz dağı b. 261a/10
bizdin b. 261b/08
boğzıda b. 276a/07
boğzını b. 275a/14
bu b. 280b/02
burun b. 271b/07
butesidin b. 287b/03
buzaqılurlar b. 250a/09
cihetidin b. 252a/09

cihettin bola alur b.
273b/08
cinsi b. 279a/13
Cūnpūrdın b. 296b/09
Cūnpūrğa b. 303a/09
cümledin b. 268b/06,
273a/10, 280a/10
cüşsesi b. 280a/05
çağırlardın b. 260a/06
çapqunçı barıp b. 261b/01
çehreniğ b. 276a/03
çerigdin b. 257a/07
çerigi bile b. 265b/10
çerigini b. 264b/06,
270a/07
çıqarduk b. 302b/06
çıqıp b. 259a/06
çıqışıda b. 262a/02
çıqtı b. 259b/04
çoğurçoqdın b. 278b/05
dağdağa boldı b. 249b/07
dırahtı b. 283a/06
durmaydur b. 287b/08
ekser b. 260b/03
elbette b. 275a/10
éligleride b. 290b/11
eyvānğa b. 300b/11
feşğidin b. 270b/14
fevc b. 257a/02, 266b/09
furşatta b. 246a/05
ğalaştur b. 275b/02
Çammāmniğ b. 300a/12
geride b. 289a/10
Gerīyālnı b. 289a/09
ğonça bolğandın soğ b.
287b/05

gül b. 287b/12
 ħaberi b. 260b/04
 ħaberni b. 302a/09
 Ĥānnıñ b. 303b/02
 ħarīša dék b. 280a/11
 ħayāl qılsa édi b. 264b/10
 ħayāl qıladur b. 281a/12
 Ĥayl qılır b. 297b/11
 ħaylī émes b. 254b/03
 hem b. 300b/04, 301a/07
 her b. 264b/01
 Hindūstān b. 269b/06,
 269b/10
 Hindūstān'da b. 260a/10,
 264b/08
 Hindūstā'nıñ b. 299b/10
 hōşdıñ b. 274b/12
 ħūd b. 269b/05, 291a/07
 Humāyūn b. 247a/06
 ħuşūr étmedi b. 253a/04
 içkilerdin b. 298b/11
 İsterğaçta b. 248a/03
 Kābilde b. 280a/12
 Kābilğa barur b. 280a/12
 kéçeniñ b. 256b/10
 kéldi b. 258a/11
 kéldim b. 259b/04
 kéleside b. 284b/13
 kélgendin b. 299b/12
 kélip b. 256b/11, 259b/12
 kengliki b. 260a/14
 kérek b. 274a/08
 késip b. 297b/09
 kim b. 253b/14, 261b/07,
 263a/04, 263a/09, 268b/07,
 269b/08, 271b/09, 289a/01,
 291b/04
 kirer édi b. 302b/02
 kişige b. 245b/04
 kişilerdin b. 268b/10
 kitmekdin b. 296a/01
 köçüp b. 262a/10, 267b/10
 körüldi b. 254b/04
 körülmeydür b. 275b/03
 körüp b. 294b/13
 küç b. 268a/08
 künde b. 274b/07
 kürüh b. 265b/10
 Lengüte dék b. 291a/04
 mādesi b. 281a/02
 mağallıda b. 257a/04
 maĥşūşıdur b. 279b/11
 maĥşūşıdur b. 282b/03
 Mānini b. 290a/09
 maşlağatığa b. 255b/02,
 302a/11
 Māşe b. 290a/06, 290a/07
 mén b. 245b/02, 253b/01,
 285a/14
 merdek b. 258b/14
 mesākīnga b. 268a/07
 metā'idın b. 246a/10
 Milvetniñ b. 260a/09
 miñ b. 278a/02
 miñdin b. 303b/13
 muqābeleside b. 261b/09
 mütezir érdük b. 300a/09
 nārençini b. 286b/03
 nāy bile b. 249a/01
 nevāğīsıde b. 250a/09,
 278b/12

nevbet b. 269b/09, 280a/14
nihālīga b. 273b/11
olturğuzup b. 258b/07
oq b. 256b/13
ortasıdın b. 301a/04
ötrüsüğa b. 266b/09
pādişāh b. 270b/13
Pādişāhınıñ b. 271a/12
pürenvā' bolur b. 276b/14
qaçar b. 297b/08
qaçarları bolsa b. 274b/07
qalın b. 264a/11
qanatı b. 280a/10
Qanūcdın b. 294a/14
qarçadın b. 280a/01
qarı b. 282b/01, 286a/03
qarinesi b. 300b/14
qatla b. 280a/14, 282a/11
qaysını b. 288b/13,
289a/03
qılıp b. 282b/12, 289b/01
qoyı b. 261a/08
qulıdın b. 247a/14
rāca b. 269b/06
Reti b. 290a/05
Rikābdār b. 248a/13
şarafıda b. 260b/06
şās b. 289a/12
sepāyeniñ b. 290b/09
Ser b. 290a/08
seyr qıla bardım b. 245b/10
seyr qılıp b. 267b/04
seyyāñlar b. 249a/06
siyāset üçün b. 259b/01
sözleşip b. 297b/11
sözni b. 256b/10
su b. 300b/12
sudın b. 282b/01
Şuyūrdın b. 277a/11
şāñ uruptur b. 276a/02
şāñıdın b. 275b/04
şāñlarınıñ b. 286a/03
şimālı b. 270b/01
tabaqası b. 301a/01
tabaqasıda b. 300b/13
tamām b. 253b/01
tāne dék b. 287b/06
tarafıdın b. 246b/14
TardıBég b. 247b/01
taşqarı b. 301a/07
teferrüc qıldılar b. 253b/11
tevehhüm boldı b. 265b/14
toqsan b. 291b/14
tordın b. 282a/13
Tüle b. 290a/08
turğuzup b. 252b/03
tüpidin b. 302b/01
türlüg boladur b. 277b/13,
278b/04
tüşti b. 265b/13
tüşüldi b. 252a/02
tüşüp b. 248a/15, 262a/02
tüzelmeki b. 274b/06
uçıda b. 286a/04
uluğları b. 249a/08
uluqtur b. 275a/14
uşandın b. 257a/02
uzunluğı b. 275b/03,
286a/05, 288a/03
üçün b. 250b/12

ve b. 259a/13, 262a/14,
263b/13

vilāyetlerğa barur b.
279b/13

yağınlarıda b. 291a/11

yana b. 247b/06, 247b/09,
250a/08, 250a/13, 251a/09,
259b/14, 260b/13, 263a/04,
271b/11,

274a/01, 274a/02, 275b/04,
276a/14, 276b/12, 277a/03,
277a/06, 277a/07, 277a/09,
277b/14,

278a/03, 278a/06, 278a/11,
278a/14, 278b/03, 278b/09,
279a/05, 279a/13, 280a/01,
280a/14, 280b/01,

280b/07, 280b/08, 280b/10,
280b/12, 280b/13, 281a/01,
281a/03, 281a/04, 281a/05,
281a/07, 281a/10, 281a/13,

281a/14, 281b/02, 281b/03,
281b/05, 285b/14, 286b/06,
287b/10, 289a/09, 289b/09,
290a/03, 291b/06, 293b/05,

300a/09, 301a/03, 301a/06,
302b/14, 303a/01

yaqasında ékende b.
282a/05

yaqınıda b. 267a/09

yassılığı b. 283a/02

yaşqa b. 249b/04

yér émes b. 263a/14

yérleri b. 274a/13

yétkende b. 250b/07,
254b/02

yıgıldılar b. 274b/09

yılda b. 288a/13

yıraqdın b. 287b/12

yolda b. 250b/09

yurtı b. 260a/07

yurtta b. 255b/12

yurttın b. 259b/12

yürek dék b. 283a/03

yürüldi b. 252b/03

özge boldı b. barmaqqa
295a/10

Bāndırde b. 284a/12

hūd b. dék 278a/03

b.+i 253a/03, 286b/09,
294a/13, 302b/14

b.+ide 262b/13

b.+ini 289b/14, 291b/04,
296b/01

letafeti bar b. 283a/07

oñşar b. 285a/02

yana b. 283a/07

küçni b. qılıp 255b/14

geriyālğa b. urarlar 289a/12

birbir birbiri

b.+din 300b/11

b.+ige 257b/11, 264a/05

birer < ET *birer* (EDPT,368) Tek
tek

b. 258b/08, 277b/04,
294a/04, 302b/03

birev < ET *biregü* (EDPT, 364)
bir+ev birisi

b.+niç 271b/01

b.+ı 303a/02

biri biri

b. 253a/07, 256b/06,
260b/10, 262a/06, 282b/11,
285b/12

B.+si 253a/07

birinç < ET *bir* (EDPT, 353) birinci

b.+ni 289a/08

- b.+din 289a/07
- bī-şefā** < Far.+Ar. gönül rahatlığı olmayan, rahatsız,
b. 299b/13, 300a/07
b.+dur 274a/12
- bī-serlīq** < Far.+T. başsızlık, yöneticisi olmayan
b.+ī.ni 268a/12
- bī-siyāq** < Far. ahengi olmayan, bir düzenle ilerlemeyen
b. 300a/07
- bismi'llāh** < Ar. Allah'ın adıyla
b. bile 289a/01, 289a/02, 290a/03
qul-hūwa, llāhı b. bile 290a/04
- bī-şūret** < Far.+Ar. görünümü kötü olan, biçimsiz, şekilsiz
b.+tür 296a/01, 303a/02
- bī-şümār** < Far. sayısız
b. 274b/10
- bisyār** < Far. çok
b. 246b/06, 247b/09, 249b/02, 251a/04, 259b/01, 263a/02, 271a/01, 271b/13, 274b/10, 275a/10,
275b/05, 276b/13, 277a/05, 278b/01, 279a/05, 280a/03, 280a/06, 282b/09, 283a/09, 284b/07, 286a/11, 286b/11, 287b/08,
288a/01, 288a/02, 288a/08, 291a/10, 291b/04, 296a/02, 302b/07
b. boladur 282b/06, 286b/05
b. bolur 278a/02
b.+dur 260b/03, 278b/03
b. érdi 259b/05
- biş** - < ET biş- (EDPT, 376) pişmek
- b.+adur 283b/12
b. édür 282b/07, 282b/11, 284a/08, 284a/14
b.-ğanıñ 283b/13
- bişkāl** < Far. mevsimsel yağmur
b. 288b/02, 288b/07, 291a/09, 291a/14, 299a/09, 300b/12
'ayn-i b.+da 300b/06
'ayn-ı b.+dur 284a/13
- bişür** - < ET bişür- (EDPT, 377) pişirmek
b.-üp bir 248a/02
- bit** - < ET bit- (EDPT, 376) bitmek
b.-ip 250a/06, 252a/07, 254a/04, 296a/02, 298a/01
b.-iptür 291b/10, 295b/13
b.-iptürler 300b/08
- bī-taqrīb** < Far.+Ar. tahmin edilmeyen
b.+dür 264b/02
- bī-tecrübe** < Far.+Ar. tecrübesiz
b. 264b/13
- bī-teğāşī** < Far.+Ar. sakınmadan , çekinmeden
b.295a/03
- bī-tenk** < Far. Sıkıntılı
b. 304a/13
b. bolduk 250b/01
- bī-tevaqquf** < Far. beklemesiz, beklemeden
b. 256b/02
- biti** - < ET biti- (EDPT, 299) yazmak
b.-rler 273b/02
b.-ydürler 286a/05
b.-dim 245a/04

- b.-mek 296a/01
b.-mèydür édim 245a/03
b.-medi 278b/01
- bitil** - < yazılmak
b.-megen 293b/05
b. –gü dék 293b/02
- Biy** < Bey
B.+lerge 255a/10
- biz** < ET biz (EDPT, 388) biz
b. 254a/09, 257a/11,
259a/08, 261b/09, 263a/10,
264b/05, 265a/07, 265b/12,
268a/13,
271b/05, 291b/11, 294a/04,
294b/02, 298a/07, 302b/01
b. dağı 261a/10, 266a/02
b.+ni 298b/08
b.+ge 261a/13, 267a/08,
269a/11, 294b/05, 301b/02,
303a/10, 303b/01
b.+ğa 252b/05, 255a/06,
257a/12
b.+din 261b/08, 297b/02
b.+iñ 267a/03, 284a/14,
288a/10, 290a/13, 294a/04,
294a/05, 303b/09, 304a/06
b.+iñ barđan 303b/11
b.+niñ 257a/09, 257a/10,
257a/14, 258b/13, 263b/12,
264b/05, 265a/06, 266b/03,
272a/11,
279b/11, 284b/08, 288b/11,
297b/12
b.+niñ bile 258b/04
,249a/04
- boğ** - < ET boğ - (EDPT, 320)
boğmak
b.-up 302a/03
- boğ(u)z** < ET boğuz (EDPT, 322)
boğaz
b. 251b/02
b.+ı 275a/13, 279a/08
b.+ı bile 279b/15
b.+ıda 276a/07, 280a/11
b.+ıdağı 276a/09
b.+ını 275a/14
- bol** - < ET bol- (EDPT, 3331)
olmak
b.-ur (andaq bolur) 285a/07
b.-ur (aq bolur) 278a/05
b.-ur (atları bolur) 290a/14
b.-ur (bālıda bolur) 283a/14
b.-ur (Bātmān bolur)
290a/08
b.-ur (bihīçe bolur) 286b/01
b.-ur (bute bolur) 287a/01
b.-ur (çapqunğa bolur)
301a/11
b.-ur (dāyim bolur) 281a/02
b.-ur (deryālarıda bolur)
281b/13
b.-ur (dése bolur) 288a/02
b.-ur (faşl bolur) 288a/11
b.-ur (güli bolur) 283a/05
b.-ur (hārāb bolur) 286a/13
b.-ur 275b/14
b.-ur (Hindūstānāt'ta bolur)
277a/02
b.-ur (hōşası dék bolur)
285a/01
b.-ur (hūb bolur) 286a/10
b.-ur (kéē bolur) 257b/02
b.-ur (kéle bolur) 283a/05
b.-ur (Kemraq bolur)
271a/12

- b.-ur (kendiklig bolur)
286a/10
- b.-ur (k yik bolur) 276b/11
- b.-ur (ki ikrek bolur)
278a/01, 278a/07, 286b/14
- b.-ur (ki ini  bolur) 271b/02
- b.-ur (k m k bolur) 275b/11
- b.-ur (k p bolur) 277b/09,
278b/04, 286a/10
- b.-ur (k prek bolur) 279b/15
- b.-ur (m ni' bolur) 276b/09
- b.-ur (maym n bolur)
277a/03
- b.-ur (mesm  bolur)
279a/10
- b.-ur (m nqatı'
bolur)285a/03
- b.-ur (m ntehi bolur)
270b/01
- b.-ur (m teveccih bolur)
257a/02
- b.-ur (nev' bolur) 282b/11
- b.-ur (nev  ide bolur)
296a/09
- b.-ur (oq bolu) 277a/10,
284b/13, 286a/01
- b.-ur (p di  ah bolur)
271b/03
- b.-ur (pan r bolur) 285a/10
- b.-ur (peyd  bolur) 246a/05
- b.-ur (postı bolur) 285b/07
- b.-ur (qalın bolur) 275b/05,
275b/13, 275b/14, 283a/13
- b.-ur (qarı bolur) 283a/02
- b.-ur (qızıl bolur) 278a/05,
278b/10
- b.-ur (qoyı bolur) 277b/06,
279a/13
- b.-ur (qula  bolur) 277b/04
- b.-ur ( arafıda bolur)
284b/14
- b.-ur (ser adlarıda bolur)
274b/13
- b.-ur (s r b bolur) 286a/11
- b.-ur (s seni bolur) 278a/06
- b.-ur ( u ı bolur) 278a/03,
278a/06, 278a/14
- b.-ur (s ngeki bolur)
275b/10
- b.-ur (  nda bolur) 283a/03
- b.-ur (  rek bolur) 278b/09
- b.-ur (ta da bolur) 277b/08
- b.-ur (ta larda bolur)
279a/03, 284b/01
- b.-ur (ta larıda bolur)
279b/05, 279b/07, 279b/08,
279b/10
- b.-ur (t vus bolur) 277b/08
- b.-ur (tum u lu  bolur)
286b/13
- b.-ur (ulu rak bolur)
287a/01
- b.-ur (ulu raq bolur)
273a/14, 285a/01
- b.-ur ( yler bolur) 264a/11
- b.-ur (vil yetlerde bolup)
277b/12, 279a/06, 279b/02
- b.-ur (ya ı bolur) 280a/04
- b.-ur (yasa bolur)
299b/12
- b.-ur (y se bolur) 283b/03,
283b/08
- b.-ur (  hir bolur) 283a/06
- b.-ur (p renv ' bolur)
276b/14
- b.-ur  di (merqum bolur  di
ol) 252b/13

b.-ur édi (çırağan bolur édi)
253b/03

b.-ur édi (lezīz bolur édi)
282a/11

b.-ur édi (manžūm bolur
édi) 252b/13

b.-ur émiş (cücük bolur
emiş) 283a/09

b.-ur émiş (fīl bolur émiş)
275a/04

b.-ur émiş 281b/11, 284a/06

b.-ur émiş (tendrağ bolur
emiş) 286a/02

b.-ur émiş (uluq bolur émiş)
282a/04

b.-ur émiş (yañşı bolur
emiş) 282b/14

b.-ur (bisyār bolur) 278a/02

b.-ur (köprek bolur)
274b/13

b.-ur (yaqalarıda bolur)
280a/10

b.-ur üçün (mütelaffız bolur
üçün) 282b/04

b.-urlar (başığa bolurlar)
256b/07

b.-urlar (maqāmıda bolurlar)
268b/05

b.-urlar (meşğül bolurlar)
257a/01

b.-ar érdiler (müstaqil bolar)
270b/06

b.-dı (ināyet boldı) 268b/14,
296b/11

b.-dı (‘uhdesığa boldı)
295b/12

b.-dı (andaq boldı) 295b/08

b.-dı (araba boldı) 264a/03

b.-dı (bā’is boldı) 245b/12

b.-dı (beršaraf boldı)
254a/06

b.-dı (bīğadd boldı) 250a/05

b.-dı (bünyād boldı)
293b/04, 300a/03

b.-dı (engīzī boldı) 267a/06

b.-dı (fermān boldı)
248b/06, 250a/13, 259a/03,
259a/13, 264a/02, 264a/04,
266b/05, 266b/12, 299b/06,
303b/06

b.-dı (ğammām boldı)
300a/06

b.-dı (ğükm boldı) 258a/09

b.-dı (hāleti boldı) 302b/05

b.-dı (in’ām boldı) 245b/03,
245b/04, 294a/04, 297a/02,
297a/03

b.-dı (in’āmlar boldı)
293b/08

b.-dı (kişti boldı) 275b/04

b.-dı (ma’lūm boldı) 267a/11

b.-dı (mahallāt boldı)
264a/14

b.-dı (meclis boldı) 251a/08

b.-dı (meclisi boldı)
245b/07, 246b/08, 248b/10,
248b/12

b.-dı (mesşūr boldı)
293b/02

b.-dı (meşğül boldı) 302b/10

b.-dı (mevsüm boldı)
302a/10

b.-dı (mežkūr boldı)
252b/07, 260b/14, 271b/14,
272b/01

b.-dı (muqallap boldı)
276a/04

b.-dı (mügerrer boldı)
259a/02

b.-dı (mükemmel boldı) 300a/08	b.-dı (talar boldı) 300a/05
b.-dı (müleqqab boldı) 302a/04	b.-dı (tamām boldı) 300b/07
b.-dı (mülzem boldı) 255a/04	b.-dı (tapşurmaq boldı) 304a/13
b.-dı (mümted boldı) 250b/04	b.-dı (tevaqquf boldı) 263a/06, 264a/08
b.-dı (müncer boldı) 253a/06	b.-dı (tevehhüm boldı) 250b/09, 254a/05
b.-dı (münqād boldı) 302b/04	b.-dı (turalar boldı) 264a/14
b.-dı (müqerrer boldı) 258a/04, 295b/12, 303a/07	b.-dı (üyləri boldı) 300a/06
b.-dı (müşerref boldı) 304a/07	b.-dı (va'ād boldı) 262b/13
b.-dı (müteveccih boldı) 262b/06, 299b/08, 301b/14	b.-dı (yañşı boldı) 263a/02, 289b/12
b.-dı (oq boldı) 265a/12	b.-dı (yıqılış boldı) 267a/04
b.-dı (oquğunça boldı) 290a/04	b.-dı (žāhir boldı) 268b/11
b.-dı (pādişāh boldı) 271b/09, 302a/02	b.-dı bir barmaqqa (özge boldı bir barmaqqa) 295a/10
b.-dı (pādişāh-nīşīn boldı) 270b/13	b.-dı ('ināyet boldı) 302b/12
b.-dı (peydā boldı) 300a/07	b.-dı (dağdağa boldı) 249b/07
b.-dı (qabz boldı) 272a/03	b.-dı (tevehhüm boldı) 265b/14
b.-dı (qāyim boldı) 266b/11	b.-dı (kim boldı) 265a/03
b.-dı (rézendalıq boldı) 251b/13, 252a/01	b.-dı (mežkūr boldı) 285a/06
b.-dı (ruñşat boldı) 250a/02, 299b/09	b.-dı (musaññar boldı ol) 269a/02
b.-dı (şahnı boldı) 300a/05	b.-dı (maqāmıda boldılar) 252b/9
b.-dı (şāsı boldı) 275b/04	b.-dı (mesrūr boldılar) 267a/07
b.-dı (sovuq boldı) 261b/06	b.-dı (meşğül boldılar) 266b/13, 267a/02
b.-dı (şāñ boldı) 264b/01	b.-dı (öl boldılar) 297a/09
b.-dı (şehr boldı) 274b/11	b.-dı (qabz boldılar) 270b/13
b.-dı (ta'yīn boldı) 260a/05, 295b/13	b.-dı (ta'yīn boldılar) 298b/14

b.-du (meżkūr boldu)
284b/12

b.-duk (bītenk bolduk)
250b/02

b.-duk (kim bolduk)
245a/14

b.-duk (meşğūl bolduk)
247b/01

b.-duk (müteveccih bolduk)
247b/13, 259b/11

b.-duk (rūberū bolduk)
270a/10

b.-duk (yavuğıda boduk)
250b/10

b.-dum (hālāš boldum)
247b/10

b.-dum (oq boldum)
259a/12

b.-duq (müteveccih bolduk)
254b/02, 261a/05

b.-uptur (ābkandlar
boluptur) 274a/14

b.-uptur (él boluptur)
255b/07

b.-uptur (geri boluptur)
289b/14

b.-uptur (hāzān boluptur)
245a/11, 245b/11

b.-uptur (içide boluptur)
300b/09

b.-uptur (meżkūr boluptur)
252a/04

b.-uptur (münqād boluptur)
273b/04

b.-uptur (pādişāh boluptur)
271b/08, 301b/10

b.-uptur (peydā boluptur)
273a/14

b.-uptur (şafālig boluptur)
249b/02

b.-uptur (vāqi' boluptur)
251a/01, 252a/04, 255a/13,
260b/02, 260b/07, 270a/14,
270b/02, 272a/11, 272a/13,

273a/12, 273b/06, 274a/13,
277b/01, 290b/02, 300b/09

b.-upturlar (altmış
bolupturlar) 289b/14

b.-upturlar (musallaş
bolupturlar) 270b/10

b.-upturlar (qabż
bolupturlar) 271a/04, 271a/09

b.-upturlar (vāqıf
bolupturlar) 247b/02

b.-ğay (açqunça bolğay)
290a/03

b.-ğay (almaça bolğay)
284a/07

b.-ğay (atça bolğay)
276a/04

b.-ğay (baş barmaqça
bolğay) 290b/10

b.-ğay (başlıq bolğay)
299a/07

b.-ğay (bürkütçe bolğay)
281a/05

b.-ğay (bülendliğı bolğay)
277a/13

b.-ğay (daqıqa bolğay)
288b/14

b.-ğay (deriçe bolğay)
279b/03

b.-ğay (destendāz bolğay)
268a/13

b.-ğay (élig bolğay) 283b/11

b.-ğay (éligçe bolğay)
289a/08

b.-ğay (ğinyaluça bolğay)
283b/11

b.-ğay (güçle bolğay)
287b/04

- b.-ğay (Ĥāzin bolğay)
262a/12
- b.-ğay 260b/01
- b.-ğay (kebegderiçe bolğay)
279a/01
- b.-ğay (keklikçe bolğay)
279a/07
- b.-ğay (Kelkel Līmūça
bolğay) 287a/13
- b.-ğay (kėyikçe bolğay)
276a/11
- b.-ğay (kiçikrek bolğay)
277a/08, 280b/02, 281a/03,
281a/14
- b.-ğay (kürūh bolğay)
299b/07
- b.-ğay (lādamerdük bolğay)
258b/05
- b.-ğay (Līmūça bolğay)
287b/02
- b.-ğay (ma'lūm bolğay)
285b/03, 289b/09, 289b/11
- b.-ğay (māni' bolğay)
276b/05
- b.-ğay (mülāzemette
bolğay) 303a/07
- b.-ğay (mütenebbih bolğay)
253a/12
- b.-ğay (oğlı bolğay) 302a/01
- b.-ğay (oq bolğay) 279a/14
- b.-ğay (oquğunça bolğay)
289a/02, 290a/05
- b.-ğay (pal bolğay) 290a/01
- b.-ğay (qalınlıqı bolğay)
254b/03
- b.-ğay (qarı bolğay)
260b/08, 260b/09
- b.-ğay (qarış bolğay)
288a/03
- b.-ğay (qāvunça bolğay)
286b/12
- b.-ğay (qoçqarıça bolğay)
276b/13
- b.-ğay (qoyça bolğay)
281b/10
- b.-ğay (qoyıraq bolğay)
262a/04
- b.-ğay (QutluqQadem
bolğay) 263b/08
- b.-ğay (Reti bolğay)
290a/06, 290a/07
- b.-ğay (şagçileri bolğay)
260a/12
- b.-ğay (Sāndūlaçça bolğay)
281b/01
- b.-ğay (sārçe bolğay)
280b/12
- b.-ğay (Sutluç bolğay)
273a/03
- b.-ğay (Şaqraqça bolğay)
281b/06
- b.-ğay (tabaqça bolğay)
289a/08
- b.-ğay (tağ bolğay) 272b/11
- b.-ğay (taşqarı bolğay)
284a/01
- b.-ğay (tavuğıça bolğay)
279b/09
- b.-ğay (tuğdaqça bolğay)
280a/02
- b.-ğay (tura bolğay)
264a/06
- b.-ğay (turnaça bolğay)
277a/12
- b.-ğay (uluğluğı bolğay)
276b/12
- b.-ğay (uluqraq bolğay)
280a/02
- b.-ğay (yapalaqça bolğay)
281a/11

- b.-ğay (yarımıça bolğay)
291b/06
- b.-ğay (yéri bolğay) 260a/14
- b.-ğay (yığaç bolğay)
286a/12, 286a/14
- b.-ğay (yığılmış bolğay)
274b/04
- b.-ğay (yoqqarıraq bolğay)
301a/04
- b.-ğay (yumurtqaça bolğay)
286b/05
- b.-ğay (zāğçaça bolğay)
281b/03
- b.-ğay édi (köprek bolğay
édi) 303b/13
- b.-ğay édük (kişi bolğay
édük) 269b/11
- b.-ğay (diriğ bolğay)
253a/02
- b.-ğay (gāvmīşça bolğay)
275b/01
- b.-ğay (ğayf bolğay)
253a/01
- b.-ğay (Pās bolğay)
289a/05
- b.-ğay turmaqqa (biziñ bile
bolğay turmaqqa) 249a/04
- b.-ğay tutqanda (élig bolğay
tutqanda) 282a/09
- b.-ğaylar (démiş bolğaylar)
272b/09
- b.-ğaylar (meşğül bolğaylar)
266b/07
- b.-ğaylar (sarı bolğaylar)
295a/04
- b.-ğaymén (tāīb bolğaymén)
249b/03
- b.-ğuluq (iğşiyāç bolğuluq)
290b/14
- b.-ğunça (yaruq bolğunça)
265b/06
- b.-ğusıdur (ma'lūm
bolğusıdur) 292a/03
- b.-ğusıdur (mezkūr
bolğusıdur) 249b/08, 272a/07
- b.-sun (kömek bolsun)
256a/03
- b.-sun (séniñ bolsun)
263b/01
- b.-sa (çıqaradurğan bolsa)
259a/11
- b.-sa (ğāşıl bolsa) 285a/12
- b.-sa 252b/13
- b.-sa (iñtiyāç bolsa)
271a/06, 274a/11, 290b/12
- b.-sa (iş bolsa) 290b/14
- b.-sa (kim bolsa) 275a/08
- b.-sa (kudret bolsa) 296a/02
- b.-sa (olturuşluq bolsa)
299b/11
- b.-sa (pādişāh bolsa)
271b/10
- b.-sa (peher bolğan bolsa)
289a/14, 289b/01
- b.-sa (tacyīn bolsa) 303b/04
- b.-sa (üstide bolsa) 271b/05
- b.-sa (yetevüş bolsa)
282a/14
- b.-sa barıp (ĠāzīĤān bolsa
barıp) 260b/05
- b.-sa (qaçarları bolsa)
274b/07
- b.-sam (sarığa bolsam)
295a/04
- b.-a (āñır bola) 299a/09
- b.-a (namāz-ı dīger bola)
246b/10
- b.-a (peheri bola) 257b/11
- b.-a (tuş bola) 246a/13
- b.-a (tüş bola) 267a/07

b.-a (cihettin bola alur bir) 273b/08	b.-adur (hüb boladur) 282b/08, 291a/10
b.-a (cihettin bola alur) 272b/08	b.-adur (ısıq boladyur) 291b/05
b.-adur (altı boladur) 288b/10	b.-adur (kāfir boladur) 290a/13
b.-adur (aq boladur) 285a/07	b.-adur (kem boladur) 282b/06
b.-adur (atları boladur) 290b/01	b.-adur (keyfiyet boladur) 250a/11
b.-adur (bāğlarda boladur) 281b/05	b.-adur (kim boladur) 250a/11
b.-adur (bālıda boladur) 282b/09, 283a/13	b.-adur (künī boladur) 291a/10
b.-adur (berg boladur) 287b/11	b.-adur (maymün boladur) 277a/07
b.-adur (bergler boladur) 288a/05	b.-adur (mertebede boladur) 291b/04
b.-adur (bīmeze boladur) 250a/12, 283b/04	b.-adur (müşaḥḥâş boladur) 289b/13
b.-adur (bisyār boladur) 282b/06, 286b/05	b.-adur (mütelaffız boladur) 279a/11
b.-adur (büte boladur) 284b/01	b.-adur (némeler boladur) 288a/06
b.-adur (çirkīni boladur) 290b/07	b.-adur (nev' boladur) 286b/09
b.-adur (çüçük boladur) 287a/11	b.-adur (nev'i boladur) 284a/11
b.-adur (deştlerde boladur) 284b/01	b.-adur (pejmürde boladur) 287b/09
b.-adur (él boladur) 262b/02	b.-adur (qalın boladur) 283a/13, 291a/09
b.-adur (envā' boladur) 284a/10	b.-adur (qatığı boladur) 282b/07
b.-adur (gül boladur) 287b/07	b.-adur (rām boladur) 280b/03
b.-adur (ḥaylī boladur) 291b/03	b.-adur (rīşe boladur) 285b/08
b.-adur (hem boladur) 273b/10, 287b/10, 287b/11	b.-adur (ša'am boladur) 286b/12, 287a/05
b.-adur (hevālar boladur) 291a/12	

b.-adur (Şağrā boladur) 283b/03	b.-adur (türüg boladur) 277b/13, 278b/04
b.-adur (Sār boladur) 281a/05	b.-adur (cengelleride boladur) 277a/06
b.-adur (sebzraq boladur) 285a/08	b.-adur (pürnem boladur) 291a/14
b.-adur (serün boladur) 300a/11	b.-adur sonıra turğan (mağsūs boladur) 251a/04
b.-adur (sīrāb boladur) 287a/08	b.-up (anda bolup) 267b/13
b.-adur (su boladur) 285b/13	b.-up (bīçāre bolup) 298b/05, 301b/07
b.-adur (sularda boladur) 281b/07	b.-up (cihet bolup) 302a/02
b.-adur (şāhīda boladur) 284a/05	b.-up (ēarūr bolup) 300a/02
b.-adur (tāze boladur) 284a/13	b.-up (fevt bolup) 301b/14
b.-adur (tenāsühi boladur) 290a/13	b.-up (hāberdār bolup) 301a/12
b.-adur (turş boladur) 286b/11	b.-up (hālāş bolup) 261b/11
b.-adur (tündraq boladur) 288a/10	b.-up (huşyār bolup) 249b/05
b.-adur (uluq boladur) 287a/03	b.-up (inçek bolup) 287b/06
b.-adur (yaḥşı boladur) 282b/06	b.-up (maqāmıda bolup) 253a/09
b.-adur (yamğurı bile boladur) 273b/09	b.-up (mest bolup) 246b/09, 248b/06, 250a/14
b.-adur (Yāsemen boladur) 288a/09	b.-up (meşğül bolup) 297b/05
b.-adur (yése boladur) 284a/09	b.-up (musallaş bolup) 269a/13
b.-adur (yüz boladur) 290b/13	b.-up (mutaşarrıf bolup) 299a/07
b.-adur (žāhir boladur) 285b/11	b.-up (münqalib bolup) 301b/13
b.-adur (zamānda boladur) 274b/06	b.-up (müteveccih bolup) 263a/10
	b.-up (qabz bolup) 294a/13
	b.-up (rézāndalıq bolup) 253a/05, 254a/04
	b.-up (vāqıf bolup) 247a/03

b.-up (Žarūret bolup) 257b/06	b.-ğaç (tézrak boğaç) 304a/05
b.-up édi (ay bolup édi) 256a/11	b.-ğalı (āzārda bolğalı) 249a/01
b.-up édi (dār'ul ğarb bolup édi) 272a/05	b.-ğan ('ālemĤānnıñ bolğan) 256b/14
b.-up édi (ĥazān bolup édi) 248a/07	b.-ğan (çerigte bolğan) 293b/07
b.-up édi (ĥūb bolup édi) 246b/10, 246b/12	b.-ğan (ĥazān bolğan) 246b/12
b.-up édi (kéç bolup édi) 252b/03	b.-ğan (Hindūstān bolğan) 280b/01
b.-up édi (mest bolup édi) 250b/01	b.-ğan (mežkūr bolğan) 278b/09, 301a/05, 304a/01
b.-up édi (mežkūr bolup édi) 251a/07	b.-ğan (mügerrer bolğan) 303b/05
b.-up édi (mūşaĥĥaš bolup édi) 293b/02	b.-ğan (özge bolğan) 259a/03
b.-up édi (pādişāh bolup édi) 271a/10	b.-ğan (qılıp bolğan) 268a/03
b.-up édi (qabz bolup édi) 271a/07	b.-ğan (ta'yīn bolğan) 266b/06, 297b/04, 299b/05
b.-up édi (rām bolup édi) 280a/13	b.-ğan 259a/14
b.-up édi (vāqi'bolup édi) 260a/07	b.-ğan bolsa (peher bolğan bolsa) 289a/14, 289b/01
b.-up édi (ža'īf bolup édi) 271a/08	b.-ğan üçün (vāqi' bolğan üçün) 270a/02
b.-up édiler (mestler bolup édiler) 246a/01	b.-ğanda (mest bolğanda) 245b/08
b.-up turadur (ser-nigūn bolup turadur) 281a/12	b.-ğandın soñ (ğonça bolğandın soñ) 287b/04
b.-up turay turmay Ğašr 266b/04	b.-ğandın soñ (def' bolğandın soñ) 299a/11
b.-ğaç (furşat bolğaç) 255a/14	b.-ğandın soñ (mükemmel bolğandın soñ) 264a/08
b.-ğaç (kéç bolğaç) 260b/11	b.-ğandur (az bolğandur) 254a/14
b.-ğaç (peydā bolğaç) 262b/09	b.-ğandur (mütevellid bolğandur) 302a/10
b.-ğaç (qış bolğaç) 279a/04	b.-ğandur (yaĥşı bolğandur) 254b/01

b.-ğanığa (ganda bolğanığa) 284a/09	b.-mas (özge bolmas) 264b/03
b.-ğanlar (çerig bile bolğanlar) 269b/14	b.-mas (qarnı bolmas) 275b/09
b.-madı (ğarq bolmadı) 250b/09	b.-mas (qılığı bolmas) 282a/11
b.-madı (ma'lüm bolmadı) 285b/02	b.-mas (reng bolmas) 279b/06
b.-madı (müyesser bolmadı) 247b/11	b.-mas (süHängüy bolmas) 278a/06, 278b/10
b.-madı (peydā bolmadı) 252b/01	b.-mas (tam bolmas) 274a/13
b.-madı (žāhir bolmadı) 252b/01, 298a/10	b.-mas (vaqtlarda bolmas) 277b/13
b.-mas ('ayb qılıp bolmas) 264b/04	b.-mas (yérde bolmas) 277b/06
b.-mas (ašlā bolmas) 273a/09	b.-mas (yoqqarı bolmas) 277a/02, 279b/02, 279b/07
b.-mas (bālıda bomas) 283b/05	b.-mas édi (ma'lüm bolmas édi) 289b/06
b.-mas (bergi bomas) 286a/03	b.-mas édi (musaĥĥar bolmas édi) 269a/04
b.-mas (bülend bolmas) 282b/14	b.-mas éken (mütezerrir bolmas éken) 277b/09
b.-mas (cürmi bolmas) 283a/08	b.-mas (yoqqarı bolmas) 279a/03
b.-mas (diraĥt bolmas) 286b/14	b.-mas üçün (yérde bolmas üçün) 279a/06
b.-mas (ğāšıl bolmas) 285a/04	b.-mağay 256a/07
b.-mas (ĥarāb bolmas) 286b/01	b.-mañ 255a/06
b.-mas (ĥarc bolmas) 271b/13	b.-masa 269b/05, 273b/10, 275a/06, 286a/06
b.-mas 246a/05, 283a/01, 283b/06	b.-masunlar 254a/09
b.-mas (inansa bolmas) 278a/14	b.-maydur (atıp bolmaydur) 291a/14
b.-mas (münqād bolmas) 275b/12	b.-maydur (körüp bomaydur) 291b/05
	b.-maydur (yaĥşı bolmaydur) 284a/11

b.-maydur édi (cem'
bolmaydur édi) 298b/04

b.-maydur édi (fırşat ol
bolmaydur édi) 294b/05

b.-maydur édi (revān
bolmaydur édi) 294b/05

b.-maq (çerigi bolmaq)
270a/06

b.-maq (müteveccih
bolmaq) 299a/10

b.-mağan 260b/02

b.-mağanlarğa 293b/10

bortağ dağlık, taşlık

b. 254b/11

bostān < Far. bahçe

b. 282b/05

boş boş

b. 285b/12

boy boy

b.+ı 267a/05, 276a/03

boy(u)n < ET *boyın* (EDPT, 386)

Boyun

b.+ını urup 262b/09

b.+ı 277a/14, 280b/03,
280b/06, 280b/02, 280b/07

b.+ı dék 278b/14

b.+ığa 258b/04

b.+ıda 278a/07, 281a/07

b.+ıdın 258b/06, 277b/01

b.+ınıñ 280a/11

bozalğı boğaz

b. dék 279a/13

bozul - bozulmak

b.-up 257b/12, 301a/13

b.-maq 274b/05

bozuqluq bozuqluk

b.+ta 296b/01

bölük < ET *bölük* (EDPT, 339)

Bölüm, kısım

b. 266a/14

bu < ET *bu* (EDPT, 291) bu

b. 245a/01, 245a/02,
245a/03, 245a/05, 245a/08,
245a/14, 245b/06, 245b/15,
246a/05,

247a/01, 247a/02, 249a/04,
249b/03, 250a/10, 250a/11,
250a/12, 250a/14, 250b/03,
250b/14, 251a/01, 251a/04,
251a/11, 251b/08, 251b/09,
252a/03, 252b/02, 252b/07,
252b/10, 252b/9, 253a/04,
253a/05, 253a/06, 253a/07,
253a/09, 253a/10, 253a/11,
253a/12, 253b/03, 254a/04,
254a/14, 254b/04, 255a/02,
255a/04, 255a/09, 255b/02,
255b/05, 255b/06, 256a/13,
256a/14, 258b/05, 258b/08,
258b/13, 259a/08, 260b/02,
260b/05, 260b/12, 261a/09,
261b/09, 261b/12, 261b/13,
262a/02, 262a/03, 262a/04,
262b/10, 263a/06, 263a/14,
263b/06, 263b/09, 264a/07,
264a/08, 264b/09, 266a/13,
266b/01, 266b/04, 267a/10,
267a/12, 268a/10, 268b/06,
268b/12, 269a/03, 269a/12,
269b/01, 270a/01, 270a/08,
270a/13, 271a/02, 271a/04,
271b/01, 271b/02, 271b/08,
271b/12, 271b/14, 272a/01,
272b/02, 272b/04, 272b/05,
272b/06, 272b/07, 272b/08,
272b/09, 272b/10, 272b/11,
272b/13, 272b/14, 273a/01,
273a/05, 273a/09, 273a/11,
273a/14, 273b/04, 273b/05,
273b/08, 273b/09, 273b/14,
274a/01, 274a/02, 274a/03,
274a/05, 274a/07,

274b/02, 275a/04, 275a/08,
275a/14, 276a/02, 276a/05,
276a/06, 276a/10, 276a/11,
276a/13,

276b/03, 276b/05, 276b/07,
276b/10, 277a/05, 277a/09,
277b/04, 277b/05, 277b/08,
277b/14,

278a/01, 278a/02, 278a/03,
278a/06, 278a/09, 278a/14,
278b/03, 278b/04, 278b/06,
278b/10,

278b/13, 279a/02, 279a/05,
279a/07, 279b/05, 279b/06,
279b/09, 279b/14, 280a/01,
280b/08,

281a/10, 281b/08, 282a/03,
282a/04, 282a/05, 282a/09,
282b/02, 283a/03, 283a/05,
283a/11,

283b/03, 283b/14, 284a/03,
284a/10, 284b/01, 284b/06,
285a/05, 285a/07, 285a/08,
285a/11,

285b/02, 285b/13, 286a/01,
286a/04, 286a/05, 286a/06,
286b/07, 287a/05, 287a/13,
287a/14,

287b/05, 287b/10, 287b/14,
288b/07, 288b/08, 288b/09,
289a/05, 289a/08, 289a/09,
289a/11,

289b/10, 289b/12, 290a/08,
290b/08, 290b/12, 290b/13,
291a/01, 291a/05, 291b/03,
292a/02,

292a/03, 292a/04, 293b/09,
293b/10, 294a/05, 294b/08,
294b/11, 294b/13, 295a/01,
295a/11,

295b/01, 295b/07, 295b/13,
296a/02, 296b/01, 296b/05,
297a/12, 297b/02, 297b/03,
297b/09,

297b/12, 298a/09, 298a/10,
298a/12, 298b/04, 299a/04,
299a/05, 299a/10, 299a/11,
299a/13,

299a/14, 299b/01, 299b/02,
299b/14, 300a/02, 300a/03,
300b/02, 300b/05, 300b/06,
300b/09,

300b/14, 301a/02, 301a/03,
301a/05, 301a/07, 301a/12,
301b/06, 301b/11, 302a/04,
302a/09,

302b/01, 302b/03, 302b/06,
303a/01, 303a/06, 303b/02,
303b/06, 303b/09, 303b/11,
304a/02,

304a/04

B. 246b/06, 248b/05,
249b/08, 249b/10, 250a/02,
251a/03, 251a/04, 251b/05,
253a/04,

253b/04, 253b/12, 253b/14,
254b/03, 257b/10, 258a/03,
258a/06, 260b/10, 261b/01,
261b/13,

262a/05, 262b/02, 262b/04,
263b/01, 264a/02, 264a/12,
265b/10, 265b/13, 270a/08,
270a/11,

270b/04, 270b/08, 270b/11,
271a/07, 272b/08, 273b/05,
273b/10, 274a/05, 275a/09,
275b/12,

276a/04, 276a/06, 276b/09,
276b/14, 277b/12, 278b/13,
279b/07, 287b/14, 290a/12,
291a/06,

294a/08, 296a/06, 296a/14,
298a/01, 298a/06, 298a/10,
300b/14, 303a/02, 303b/03,
303b/05

Hük-âbidur b. 281b/13

tüfek-endâzlar b. 264a/06

b. bargan 303a/09

b. barganlar 301a/13
b.+dur 255b/13, 260b/10,
271b/05, 271b/11, 278b/02,
278b/04, 279b/05, 282b/08,
288a/01,
288b/01, 289a/13, 291a/13,
291b/06, 299b/10
b. édi 247b/10, 249a/04,
255a/07, 263a/02
b. émiş 281b/04
B.+lar 268a/12, 298b/14
b.+largá 259a/02
b.+larınıñ 257a/01
b.+larnı 265a/04
buǵu bir kuş türü
b. 276a/09, 276a/12
b. dék 276a/12
bul - < ET bul- (EDPT, 332)
bulmak
b.-uptur 301a/07
bular bunlar
b. 255a/08, 256a/04,
256a/14, 256b/05, 257a/02,
295a/07, 299a/11
B. 266b/09
b. bile 295a/03
b.+dın 257a/06, 268b/11,
277a/02, 295a/02, 295a/07
b.+dın soñ 300a/04
b.+ǵa 297b/10
b.+nı 257b/01, 265a/11,
296b/08, 303b/14
b.+nıñ 256b/04, 256b/05,
259a/04, 265b/10, 268a/04,
270b/11, 271a/02, 288a/14,
288b/09,
299a/14, 304a/01
B.+nıñ 256b/03, 256b/11,
270b/09, 271a/08

b. sarı 257a/02
bulutluq < ET bulıt(lık) (EDPT,
333) bulutlu
b. 289b/07
bunyād < Far. temel, kök,
yapı, bina
b. boldı 293b/04
buqalemün < Ar. renk deǵıstiren
sürüngen
b. 278b/13
burç < Ar. burç, yıldız kümesi
b.+ıǵa 263a/08
bürküt bir kuş türü
(şahingillerden)
b.+çe bolǵay 281a/05
bur(u)n < ET. önce
b. 246a/14, 252b/12,
253b/04, 255b/05, 257a/08,
258a/08, 260b/14, 270b/08,
271b/06, 272b/03, 278b/09,
285b/12, 289b/04, 300b/06,
302a/09
b.+dın 294a/13
b.+lar 296a/06
b.+ı bile 252b/04
b.+ınıñ 275b/02
burunqı (burunǵı) < burun+ki
önceki
b. 271b/04, 271b/09,
288b/07, 301a/04, 304a/04
b. dék 266b/05
burunraq < burun+rAk daha önce
b. 251a/07, 266b/09,
270b/14, 296b/06
but < ET but (EDPT, 397) but,
bacak
b. 280a/03
b.+ı 276a/11
b.+ınıñ 275b/07

b.+nıñ 291a/06

buta but, bacak
b.+sıgı 288a/08

buyur - < ET buyur- (EDPT, 387) buyurmak, emretmek
b.-dum 245b/06, 258b/03, 258b/08, 262a/02, 289b/07, 300b/04
B.-dum 258b/06, 258b/07
b.-salar 275a/02

buyurul - buyurulmak, emredilmek
b.-dı 245b/12
b.-dı (tüfek-endâzlarğa boldı) 263a/01
b.-up édi 302a/12

buza boza, sarhoşluk veren içki
b. 255b/01
b.+dın 250a/14
b.+nı 250a/12
b.+ları 250a/11

buzamāye boza mayası
b.+si 250a/10

buzul - < ET buzul- (EDPT, 391) bozulmak
b.-adur 291a/14

bülbül < Far. bir kuş (karatavukgillerlerden)
b.+i 281b/04
b.+çe 281b/04

bülend < Far. yüksek
b. 280b/13, 282b/01, 289a/09
b. bolmas 282b/14
b. émestür 277a/12
b.+tür 300b/11

bülendhār < Far. Epey yüksek

b. 255a/12

bülendlıg < Far.+T. *belend+IXg*
Yükseklik
b.+ı 276a/03
b.+ı bar 281a/04
b.+ı bolğay 277a/13

bülendrak < Far.+T. *bülend+rAk*
Yüksekçe → **bülendrağ**
b.+tur 287b/03

bülendrağ < Far.+T. *bülend+rAk*
yüksekçe → **bülendrak**
b.+tur 280b/02

bünyād < Far. Asıl, esas, temel
b. boldı 300a/03
b. qıldı 250a/07
b. qılılıp édi 300b/06

büte < Far. çalı çırpı, dal
b. 284b/01, 286b/14
b. boladur 284b/01
b. bolur 286b/14
b.+si 287b/03, 287b/13
b.+sidin 287b/03

bütün bütün
b. 280a/14

büzek bir kuş türü
b.+din 280b/14
B.+dür 280b/12
b.+dür 280b/13

C

cām < Far. kadeh
c.-ı sā'atnıñ 289a/09

cān < Far. ruh, can
c. 261b/02, 265b/03, 299a/03
c. teslīm qıldı 259b/02

c.+lar 295b/02
cānib < Ar. taraf, cihet, yan
c.+idin 260a/04
cānibī < o taraf dahi olan
c. édi 264b/04
cānūrī < Far. canavar
c.+dur 275a/01
cānver < Far. canavar
c.+dür 276a/06, 280a/10
car < Far. buyruk, ferman
c.+qa 253b/07
c.+lar 291a/02
c.+idür 275a/14, 277a/11
cārbāg < Far. bağ bahçecik
c. 300a/01
cāsūn < bir tür bitki
C. 287b/05, 287b/06
C.+dur 287b/02
cavāngār < Moğ. Ordunun bir bölüm
c. 258a/13, 263b/07,
264a/01, 266a/04, 266b/07,
267a/01, 267a/02
c.+ğa 266b/10
c.+dın 266b/08
c.+nı 266a/12
cebellen- uğraşmak, didinmek
c. -ip 266a/02
celd < Ar. Yiğit, gözü pek
c. 262b/12, 263a/05
celsī < bir tür kuş
C.+dür 279b/08
cem' < Ar. Toplanma
c. 291b/01
c. bolmaydur édi 298b/04

cem'i mu'ayyen < Ar. belirli zamanda toplanma
c. 271a/14
cem'iyyet < Ar. topluluk
c.+i 256b/03
c.+idin 256b/04
c. qılıp 301a/09
c. qılıp édi 296a/08
cemā'a < Ar. toplamı
c.+nı 245a/05
cemā'at < Ar. topluluk
c.+nı 270b/08
c.+qa 293b/08
cemāzi'ul āhır < Ar. Arapça ayların yedibcisi
c.- aynın 263b/06, 264a/13
cemāzi'ul evvel < Ar. Arapça ayların altıncısı
c.- ayının 262a/10,
263a/08
cemdhere < Far. hava sıkıştırmalı bir tür silah
c. 297a/03
cem'i keşir < Ar. basit çoğunluk
c. 290b/07
cemī' < Ar. tüm, bütün, hepsi
c. 254a/03, 259a/03,
264a/03, 265a/05, 265a/07,
268b/13, 269b/14, 270a/02,
270b/02,
271b/12, 274b/09, 280b/07,
282b/10, 289a/06, 289a/07,
291b/07, 293b/07, 293b/12,
294a/06, 294a/13, 302a/12,
303b/04
c. bile 302a/02
c. qılmaqlıq 271b/11
c.+nı 302b/09

- cengel** < Far. orman
 c. 254b/11, 272a/12
 c.+ğa 253b/08, 253b/09, 277b/09
 c.+de 270b/06, 277b/08
 c.+din 276a/13, 277b/09, 281a/09
 c.+i 274b/02
 c.+lerde 274b/02, 275b/13, 277b/08
 c.+leride 276a/01
 C.+leride 275b/13
 c.+leride boladur 277a/06
 c.+lig 273b/04
- cengelī** < ormana ait olan, ormanda yaşayan
 c. 278a/01, 278a/04, 278a/07
- cenūb** < Ar. güney
 c.+qa 272b/14, 273a/11
- cenūbī** < Ar. güneyde bulunana
 c. 270b/01
 C. 272b/14
- cerāv** < Ar. incik boncuk
 c. 268b/05
- cerge** < Far. bir yerde bulunan insan küme'si
 c. 253b/09
- cerīde** < Far. yalnız, تنها
 C. 267b/07
- cerime** < suç, cürüm
 c.+sini 304a/04
 c.+ni 255a/04
- cesim** < Ar. iyi, büyük kocaman
 c. 253a/12
- cevāb** < Ar. Sorulan şeye verilen karşılık
 c. 275a/01
 c. bérmeý 298a/04
- cevāhir** < Ar. mücevherler, mücevher, elmas benzeri değerli taş
 c. 259a/10, 268b/05, 290a/09
 c.+din 293b/13
- cevānib** < Ar. Yanlar, yönler
 c.+ini 265a/02
 c.+ide 272a/08
- cevz-i hindi** Hint cevizi
 c.+dür 285b/04
- cevzā** < Hint. ay ismi
 C. 288b/02
 c.+da 284a/12
 C.+da 291b/05
- ceyān** bir orman hayvanı
 c.+nıñ 276a/14
- cezā'** < Ar. Sızlanma
 c.+sığa 302a/05
- cezm** < Ar. kesin karar, niyet
 c. 255a/08
 c. qıldı 294b/13
 c. qıldıuk 295a/06
- cezvī** gaga
 c. 251a/04, 277a/08, 281a/03, 281a/07, 281a/13
 c. 287a/03
- cihāngirihg** < Far.+T dünyanın büyük bir bölümünü savaşarak ele geçirme işi
 c.+ı 295a/12
- cihān-nümā** < Far. dünya atlası, haritası
 C. 273a/11
- cihaz** < Ar. çeyiz, araç, aygıt

- c.+ların 285b/09
- cihet** < Ar. Yan, yön; sebep
c. bolup 302a/02
c.+din 259a/08, 276a/04,
276a/13
c.+tin 249b/09, 249b/10,
253b/03, 276a/06, 276a/11,
281a/10, 286b/07, 298b/04
c.+tin bola alur 272b/08,
273b/08
c.+idin 247a/02, 250a/05,
252a/07, 255a/01, 257b/02,
261a/06, 263a/01, 264a/07,
266b/01,
274a/14, 277b/08, 282a/10,
294b/04, 300b/03
c.+idin 252a/09
C.+indin 253a/07
c.+lerdin 294b/08
c.+lerini 259a/14, 268b/13
c.+lerni 259a/03
- cins** < Ar. tür, soy
c. 278a/01, 278a/06,
278a/10, 278b/10, 278b/13,
279b/11, 279b/14, 286b/02
c.+ni 278a/01
c.+din 269a/08
c.+i 279a/06, 279a/13
c.+ni 278a/05
- cum'a** < Ar. cuma
C. 247a/04, 268a/06
- cümle** < Ar. tüm, bütün
c.+din 268b/06, 273a/10,
280a/10, 292a/03, 302b/14
cünbüş < Far.
hareket, kıyıdanma
c.+i 265a/14
- cür'et** < Ar. cesaret
- c.+i 272a/01
- cürm** < Ar. baskı, suç, cürüm
c. bile 253a/07
c.+i bolmas 283a/08
- cüšse** < Ar. gövde, ben, kalıp
c.+de 277a/12, 278a/03
c.+si 278b/05, 278b/06,
279a/07, 279a/14, 280b/04,
280b/11
c.+side 279b/08
c.+si 280a/05
- cüšseliq** gövdeli
c. 280a/10
- cüst** < Far. arama, araştırma
c. 277a/10, 282a/11
- cüt** < Far. bolca
b. 255b/04
- Ç**
- çāder** < Far. çadır
ç. 259a/12
- çadır** < çadır
ç.+ğa 256b/11
ç.+ımğa 246b/07
- çağ** < ET *çağ/çaq* (EDPT, 403)
çağ
ç. 252b/02
ç.+da 300b/12
- çāger** < Far. çadır
ç. 269b/14, 271a/14,
271b/01
- çağır** < ET *çağır* (EDPT, 409)
Şarap
ç. 245b/07, 245b/12,
246a/05, 246a/14, 246b/01,
246b/08, 246b/11, 246b/13,
247a/13,

247b/01, 247b/04, 247a/12,
248a/02, 248a/11, 252a/12,
260a/08, 303a/05

ç.+nı 247b/02

ç.+ğa 246b/11

ç.+larıdın 260a/06

çāğlıq < zaman, zamanlı vakit,
dönem

ç. 270a/07

çāh < Far. kuyu, çukur

ç. 274a/01, 274a/02,
274b/04, 274a/06, 274b/10,
300a/03, 301a/01, 301a/03

ç.+nı 300b/05

ç.+ğa 301a/05

ç.+qa 274a/10, 300b/10,
301a/05

ç.+dın 301a/05

ç.+nıñ 301a/03, 301a/04,
301a/07

çala < Far. kayık, tekne

ç. 250b/09

ç.+nı 252b/03

ç.+ğa 249a/06, 249a/10,
249a/12, 249b/13, 250a/07,
252a/11, 252a/13

ç.+da 250a/08, 250a/13,
252b/05

ç.+dın 249a/07, 249a/13,
249a/14, 250b/02

ç.+dağılar 250b/07

ç. édi 249a/11

çaldur - < ET *çaltur*- (EDPT, 419)
çaldırmak

ç.-up 265b/06

çap - < ET *çap*- (EDPT, 394) dört
nala gitmek; vurmak; akın etmek

ç.-qay 303b/08

ç.-ıp 303a/14, 303b/01

ç.-qunçı 260b/11, 261a/11

ç.-qunçı barıp 261b/01

çapakunçı < akıncı (asker)

ç. 257a/14

çapqun < akın (askeri
hareket)

ç.+ğa 261b/02

ç.+ğa bolur 301a/11

çapturul - < ET *çapturul*- (EDPT,
395) Koşturulmak, akın yaptırılmak

ç.-dı 254a/08, 255a/06,
255b/10, 299b/04

çaq < ET *çaq* (EDPT, 404) tam
olarak, kesin olarak

ç.+qaça 298a/10

çārbāğ < Far. dört bahçe, duvar

ç. 262a/02

ç.+qa 247a/04

ç.+dın 247a/07, 300b/06

çāre < Far. Yol, yardım, çare

ç. qıla almadı 304a/05

çargāh < Far. dört tarafı bahçeli
çadır

ç. 249b/08

çarh < Far. çıkırık, çark

ç. 274a/02, 274a/03,
300b/02, 301a/06

ç. bile 273b/11, 273b/13,
301a/06

ç.+nı 274a/03

ç.+ını 300b/14

ç.+lar 299b/11

ç.+nıñ 273b/13, 274a/02,
274a/01, 274a/03, 301a/05

ç.+qa 274a/01, 274a/02

çarla - < ET *çarla*- (EDPT, 429)
Çağırmaq, davet ve teklif etmək

ç.-duk 246b/14, 247b/03,
247b/06

ç.-p 303a/05

çehârşenbe < Far. Haftanın
dördüncü günü, çarşamba

ç. 259b/11

Ç. 246a/10, 249b/08,
250b/13, 251b/10, 252a/11,
267b/12, 267b/13, 288b/10,
303a/03,

303a/07

çehre < Far. Çehre, yüz

ç. 246a/04

ç.+lerni 259a/09

ç.+niñ 276a/03

çeleng < Far. düzlük

ç.+ğa 251b/05

çelge < Far. düzlük

Ç.+niñ 260a/14

çemen < Far. Çimenlik, çayırılık

ç. 249b/10

ç.+de 300a/08

ç.+ler 300a/08

çemgeder < bir kuş türü (baykuş
benzeri)

Ç. 281a/10

çerāv mera, otlak

ç.+ni 259a/10

çerge < Moğ. küçük kara kıl çadır

ç. 251a/09

çeri < ET *çerig* (EDPT, 428)
asker

ç.+ler 274b/11

çerig < ET *çerig* (EDPT, 428)
asker → **çerik**

ç. 251b/08, 252b/04,
253b/02, 254a/03, 254a/07,
256b/05, 258b/13, 264a/02,
264a/03,

264b/02, 265a/02, 269a/06,
269a/08, 269a/09, 269b/09,
282a/04, 301b/02

ç. bar édi 303b/14

ç. bile bolğanlar 269b/14

ç. bile 265b/11, 269b/13,
271b/14

ç.+ni 267a/08, 295a/14,
303a/10

ç.+ke 254a/12

ç.+te 293b/09, 293b/10,
304a/14

ç.+te bolğan 293b/07

ç.+din 257a/07, 303b/12

ç.+ti 252a/02, 257a/01,
298b/03

ç.+ti 269b/05

ç.+ti bile 262a/07, 265b/10,
304a/01

ç.+ti bolmaq 270a/06

ç.+ike 262a/09

ç.+idin 301b/13

ç.+ini 261a/04, 264b/06,
270a/07

ç.+ler 295a/14; 299b/04,
303a/11

ç.+lerge 299b/03, 299b/05

ç.+leri bar érdi 270a/04

ç.+leride 275a/10

ç.+lerni 299a/04

çeriglig < askerlik

ç. 270a/09, 271b/13

çerik < ET *çerig* (EDPT, 428) asker
→ **çerig**

ç. 253b/01

çerz < bir tür kuş (baykuşgillerden)	ç.-sa 248b/06
Ç.+niñ 280a/06, 280a/07	ç.-sam 295a/03
Ç.+dür 280a/05	ç.-a 247b/14, 249b/12
çespān < Far. Yaraşır, uygun	ç.-a almaslar 257b/02,
c. 277a/10	257b/04
c.+dadur 284a/04	ç.-adur 282a/03, 285a/08
c.+dalığıdın 284a/04	ç.-adurlar 282b/01
çeşm < Far. göz	ç.-qalı (éligim çıkqalı)
ç. 295a/02	245a/03
çeşme < Far. pınar, su kaynağı	ç.-ip 247a/08, 249a/07,
ç. 251a/01, 251a/02,	249a/10, 249b/13, 252a/12,
251a/04	253b/10, 254b/11, 255b/02,
ç.+din 263a/14	257b/04, 259a/06, 265a/05,
ç.+sığıa barıp 250b/13	271b/07, 273a/02, 273a/03,
ç.+si bar 263a/13	281b/12, 288a/07, 295a/08
çık - < MK. <i>çiq</i> - < ET <i>taşıq</i> - (EDPT, 562) çıkmak → çiq -	ç.-ip baradur 263a/14
c.-ip édi 267a/05	ç.-ip bir
ç.-ar 301a/07	ç.-ip kéledür 261b/14,
çınār < Far. çınar ağacı	262a/01
ç.+lar édi 261a/04, 264b/06,	ç.-ip kéliptür 259a/07,
270a/07	262a/08
çiq - < MK. <i>çiq</i> - < ET <i>taşıq</i> - (EDPT, 562) çıkmak → çik -	ç.-qan 267b/02
ç.-ar 254a/01, 257b/02,	ç.-qan dék 263b/11
262a/03, 268a/13, 273a/09,	ç.-qanda 249a/14
277a/08, 281b/13, 283a/03,	ç.-qunça 271b/03
285a/07, 297b/07,	ç.-mas 276a/13, 281a/09,
300b/13, 301a/06, 304a/02	282a/04
ç.-tı 246b/14, 247a/10,	ç.-madı 259b/06
259b/04, 286b/03, 298b/06,	çiqar - < ET <i>çiqar</i> - (EDPT, 410) çıkarmak
298b/09, 300a/01	ç.-ur 273b/08
ç.-tılar 265b/07, 265b/08	ç.-dı 245b/09
ç.-tım 265b/11	ç.-duk bir 302b/06
ç.-tuk 249a/13, 252b/04	ç.-adurğan bolsa 259a/11
ç.-iptur 282a/08	ç.-a kiriştiler 259a/07
ç.-qaylar 295a/04	ç.-ip 250b/02, 258b/02,
	268b/11, 268b/14, 274a/09,
	284a/13, 297b/13, 302b/09
	ç.-maq üçün 259a/04

ç.-maydurlar 273b/08

çıqarıl - çıkarılmak

ç.-ıp édi 248b/09

çıqış < ET *çıkış*- (EDPT, 412)
çıkış

ç.+ıda bir 262a/02

ç.-ğay 259a/10

çıqqu çıkan

ç. dék 264b/01

çırāğ < Far. mum, kandil, çıra

ç.+nı 291a/01

çırağan < Far. mum, kandil,
çıra

ç. bolur édi 253b/03

çigān < Mac. Hindistan kökenli
halk

Ç. (Gül-i Çigān) 283a/14

çīnī < Far. çini

ç. 278b/02

çirkīn < Far. çirkin

ç. 290b/14

ç.+i boladur 290b/07

çoğurçoq

ç.+dın 278b/05

çöm - < ET *çom-/çöm-* (EDPT, 422)
batmak

ç.-er 281b/14

çü < Far. çüncü

ç. 291b/06

çubur -

ç.-up 290b/12

Ç. 260b/04, 295b/07,
296b/06

çuqur < ET *çukur* (EDPT, 409)
çukur

ç.+larda 291a/02

çüçük < tatlı

ç. 286b/09, 287a/11

ç. boladur 287a/11

ç.+dür 284a/01

ç.+tür 286b/10

ç. émes 283a/09

çüçükrek < tatlıca

ç. 284b/02

çüçümenrek < Far.+T. ufakça

ç. 285a/13

çün < Far. çüncü

ç. 246b/12, 249b/03,
255a/04, 257a/10, 265b/12,
272b/07, 295b/13

Ç. 245b/05, 250a/01,
252b/9, 255a/03, 255a/09,
267b/12, 268a/10

'ālemHān ç. 303b/06

maşlağatığa ç. 267b/10

ç. 265a/08

mağşūs émes ç. 284b/12

D

dāduk < dudak

d. 282a/05

dāfi'ī < Ar. uzaklaştıran, tahliye
eden, def eden

d. érmiş 300a/10

dağ < dağ

d.+ılargā 255a/05

dağdağa < Ar. korku, telaş

d. bar édi 249b/03

d. boldı 249b/07

d.+lardın 295b/07

dağı < ET *tağı* < *taq-ı* (EDPT, 466)
dahi → **dağı**

biz d. 266a/02

- dereleriğa d. 261b/01
Mén d. 296a/02
yigitlerni d. 264a/09
biz d. bir 261a/10
- dāhīlī** < Ar. içe ile ilgili
d. ékendür 272b/03
- dā'im** < Ar. sürekli, devamlı
d. 245a/02
- dāmene** < Far. dağ eteği, çevresi
d.+de 249a/11
d.+si bile 254b/01
d.+sidağı 254a/14
d.+leriğa 279a/04
d.+leride 260b/02, 276b/11,
277a/01
- dāmenelap** dağın etrafını dolaşmak
d. barıp 297b/02
- dāne** < Far. tane, tohum, yem
d.+si 283a/08, 283b/04,
283b/12
d.+siniğ 283b/04, 283b/08
d.+leri 284a/02, 284a/03
d.+leriniğ 284a/03
- daqı** < ET *taqı* < *taq-ı* (EDPT, 466)
dahi → **dağı**
d. 259a/05
- daqıqa < Ar. dakika
d. 288b/13
d. bolğay 288b/14
d.+nıñ 288b/14
- dār'ul-ğarb** < Ar. savaş yaşanan bölge
d. bolup édi 272a/05
- dār'ul-islām** < Ar. islamın yaşadığı bölge
- d.-qıldım 272a/07
- dāru'Imarz** < Ar. beğeni çeken bölge
D. 269b/04
- dārūhāne** < Far. Eczane
d.+sini 302b/08, 302b/09
- daşt** < Far. sahip olan
d.+ım 295a/02
- dāyim** < Ar. Sürekli, devamlı
d. 253b/01, 253b/13,
286b/03, 303a/07
D. 252a/13, 255b/04,
271a/02, 299b/09
d. bolur 281a/02
- dāyire** < Ar. Çember, daire
d.+siğaç 265a/13
d.+si 257b/09, 263b/12
d.+sidin 263b/05
d.+siniğ 265b/06
d. urup 263b/06
- de** < bağlaç dahi
d. 252b/10, 296a/02
Kābil d. 298a/07
- dé -** < ET *té-* (EDPT, 433) demek, söylemek
d.-r 274b/12, 276b/01,
276b/14, 277b/10, 280b/08,
282b/14, 285b/04
d.-r émişler 260a/10,
286b/08
d.-rler 256a/04, 261b/12,
264b/09, 270b/09, 271a/02,
271a/06, 271a/07, 272b/06,
272b/10, 273a/01, 273a/04,
275a/08, 275b/06, 276a/07,
276a/11, 277a/08, 277a/09,
278a/01, 278a/06, 278b/06,
278b/10, 278b/13, 279a/14,
280a/02, 281a/01, 281a/03,

281a/08, 281a/10, 281a/13,
281b/08, 283a/14, 285a/01,
285a/09, 285a/14, 286b/05,
288a/09, 289a/07, 289a/09,
290a/09, 290a/10, 290a/13,
300b/05

d.-rler édi 261a/04,
264b/07, 270a/07

d.-rler émiş 279a/12,
284a/10

d.-di 247b/04, 259a/08,
286b/02

d.-diler 287a/14

d.-dim 247a/12, 247b/04,
258b/09, 263b/01, 265a/04,
295a/12

d.-dük 252b/9

d.-miş bolğaylar 272b/09

d.-ptür 256a/03, 268b/08,
278a/12, 282b/05

d.-ptürler 276b/02, 282a/10,
282b/04, 288b/13, 289a/03,
289a/04, 289b/14, 290a/02

d.-se bolur 288a/02

d.-seler 275a/02

d.-señ 253a/07, 296a/02

d.-y 259a/01

d.-ydür 285b/04

d.-ydürler 280b/02,
286a/02, 290b/08, 291b/05

d.-ydürler édi 259a/08

d.-p 245b/15, 252b/02,
256a/07, 256b/07, 261b/08,
268a/13, 279a/11, 279a/12,
283a/01,

297b/01

d.-gen 247b/05, 250a/09,
298a/11, 299b/07

d.-gen dék 265a/12,
266b/05

d.-medi 259a/01

dédür < ET *tédür*- (EDPT, 437)
demek, söylemek

d. 287b/03

d.+ler 272b/06, 286b/07,
286b/08, 287a/06

def' < Ar. giderme, savma

d. 299a/14

d. bolğandın soñ 299a/11

d. qılır émiş 286b/06

defter < Ar. defter

d. 286a/05

değil değil (edat)

d. 258b/09

dék < ET *teg* (EDPT, 475) Gibi
(benzetme edatı)

d. 249a/01, 250a/10,
250b/08, 278b/02

balıq d. 282a/03

bergi d. 288a/04

bitilgü d. 293b/02

boynı d. 278b/14

bozalğı d. 279a/13

buğu d. 276a/12

burunqı d. 266b/05

çıqqan d. 263b/11

çıqqu d. 264b/01

çir d. 279b/14

dégen d. 265a/12, 266b/05

éşitilgü d. 293b/03

eti d. 277b/11

funduq d. 284a/02

ğonça d. 288a/04

gül d. 287b/13

gülbīn d. 287b/03
Hindūstān d. 269a/11,
270a/11
hūd d. 278a/03
hurmā d. 286a/01
Kārdi d. 282b/12
kīpā d. 284a/01
līmū d. 287a/05
mevīz d. 283b/01
muḡuzı d. 276a/12
müdde'āsı d. 268b/13
nārençī d. 287a/09
Nārençī d. 287a/05
ortasıdağı d. 288a/06
Özbek d. 270a/08
pādişāhı d. 271b/04
panīr d. 285a/07
postı d. 287a/08
qeytf d. 279a/10
qırğavul d. 279b/06
quyruqı d. 277b/05
su d. 302b/02
Sulşānibrāhīm d. 269a/10,
270a/09
şūşī d. 278a/07
Şūşī d. 281b/06
şāhı d. 276a/05
tavuğı d. 279b/06
tavuqı d. 260b/03
te'sīri d. 294b/07
tilegen d. 261b/04
tumşuğı d. 282a/01
tuvağı d. 276a/08
yapuğ yapqan d. 275b/08
yumurtqa d. 287a/07

yürek d. 283a/05
başı d. 290b/09
hārīşa d. 280a/11
Lengüte d. 291a/04
tāne d. 287b/06
yürek d. 283a/03
hōşası d. bolur 285a/01
panīr d.+din 285a/07
rengi d.+dür 276a/09,
279a/08
turunç d.+dür 287a/02
d.+ke urdı 250b/09
balıq d.+tür 282a/02
baqalar d.+tür 282b/02
Pülpekār d.+tür 279b/08
toğdarı d.+tür 280a/06
delīl < Ar. belge, tanık
d.+idür 290a/12
delv < Ar. su kovası
d. 274a/08, 284a/14,
288b/03, 288b/04
d. bile 273b/11, 274a/05
d.+ni 274a/07, 274a/09
dem < Far. Nefes, soluk
d. 278a/12
d. bērdük 255b/03
der-h'vāst < Ar. talep edici
d.- qıldılar 245a/06, 250b/03
derbederlıq < Far. giyim kuşamda,
yaşayış ve davranışta düzensizlik
d.+larıdın 258b/10
derc < Ar. içine alma, biriktirme.
d. qılğay 253a/01
dere < Far. *derre* ırmak, çay
d.+din 261b/14, 262a/02

d.+leri.ğa dağı 261b/01	d.+larını 273b/05, 274a/14
derende tehlikeli	d.+nın 275b/14
d. 276a/06	d.+sı 272a/11
derenderaq daha tehlikeli	d.+sıda 282a/04
d.+tur 275b/12	d.+sıdın 272b/01
derdest < Far. yakalamak	d.+sığa 270b/01, 273a/06, 273a/09
d. 280b/01	d.+sını 263a/12
dergāh < Far. dergah	d.+sını 263a/11, 285b/01
d.+ğa 256a/06	derz < Far. dikiş
d.+dın 253a/11	d.+lerni 285b/10
deriçe < Far. pencere, küçük kapı	dest < Far. el
d.bolğay 279b/03	d. 262b/08, 295a/12
derin < derin	destār < Far. sarık
d. édi 302b/05	d. 250b/08, 303a/05
dervāze < Far. kapı, kale kapısı; şehir kapısı	destendāz < Far. atıcı, okçu
d. 301b/05	d. bolğay 268a/12
d.+ğa 257b/02	destlıq < Far. el gelen
d.+ni 301b/06	d. 295b/03
d.+de 259a/09	destur < Far. izin; kanun, töre
d.+si 260b/07	d. bile 289b/03
d.+sini 259a/05, 259a/11	d.+ı bile 264a/04, 300b/01
deryā < Far. deniz	deşt < Far. çöl
d. 254a/11, 263b/03, 273a/02, 300a/14	d.+lerde boladur 284b/01
D. 257a/07, 294a/14	d.+ni 257a/13
d.+dağı 285b/09	devlet < Ar. devlet
d.+dın 273a/05	d. 254a/07, 255a/08, 258a/10, 260a/03
d.+lar 273a/05, 291a/11	d.+idür 253a/11
d.+lardın 261b/12, 274b/03	d.+iğa 304a/07
d.+lardur 273a/06, 273a/08, 273b/07	d.+ni 270a/11
d.+larıda 281b/09	devlet-h'āh < Ar.+Far. mevki ve zenginlik düşkünü
d.+larıda bolur 281b/13	d. 265b/01
d.+larıdın 291a/01	d.+dur 295b/04

devleth̃āhlıq < Ar.+Far.+T. *devlet-h̃āh+LXk* devlet isteyen →
devleth̃āhlıg

d. 257a/10, 261a/09

d. qılır édi 304a/11

devleth̃āhlıg Far.+T. *devlet-h̃āh+LXk* devlet isteyen →
devleth̃āhlıq

d.+ını 303b/03

devr < Ar. dönem, çağ

d.+ide 249b/06

déyil - < söylenmek

d.-di 249b/09, 249b/11

d.-di 255a/03

dıraht < Far. ağaç

d. 245b/04, 274b/01,
274b/10, 283a/01

d. bolmas 286b/14

d.+ğa 285a/12

d.+qa 281a/11

d.+tın 286b/03

d.+ı 282b/08, 282b/14,
283a/01, 283a/13, 283a/14,
283b/05, 283b/09, 284a/12,
284b/03, 284b/08, 284b/12,
284b/13, 285a/03

d.+ı 283a/06, 285b/06,
286b/14, 287a/03

d.+ı bar 283a/10

d.+ıtur 283a/12

d.+ıdın 284a/06

d.+ıdur 285b/06

d.+ığa 285a/04

d.+ını 245b/06

d.+ınıñ 284a/05, 284b/04,
284b/07, 285a/02, 285a/03,
286a/08

d.+ınıñ 287b/07

d.+lar 245b/10

d.+larda 245a/12, 277a/10

d.+ları 245a/10, 245a/12,
300a/04.

d.+larınñ 273b/10, 277a/10

d.+larınñ 246b/12, 303a/03

d.+nınñ 245b/03

dırahtlıq < Far.+T. ağaçlık

d. 281b/05

diger < Far. yatsı vakti

namāz-ı d. 249a/02,
250b/12, 251b/01, 263b/09,
269a/01

namāz-ı d. bar édi 267b/04

namāz-ı d. bola 246b/10

namāz-ı d.+de 249a/06

namāz-ı d.+ke 259a/06

dilaşür < Far. ağız
tatlandırıcı

d. 284a/01, 286b/09

d. émes 287a/12

dilcüluq < Far.+Ar. gönül titrecilik

d. qılıp 302b/06

dilşebye

d. 287b/07

dīng bir tür kuş → **dīnk**

D. 280b/08

D.+din 280b/02

D. tutup 280a/12

D.+tür 280b/09

dīnk bir tür kuş → **dīng**

D.+dür 280a/10

direng < Far. Bekleme, gecikme

d. 289b/09, 289b/11

d. qılmay 266b/03
d.+gi 289b/01

dirîğ < Far. şüphe
d. bolğay 253a/02

dīvān < Ar. meclis
d. 268a/03
d.+a 245b/14
d.+ğa 275a/01
d.+da 246a/08
d.+ıdın 248b/04
d.+lar 254a/12
d.+lar bile 254a/02

dost < Far. sevilen kimse, dost
D. 304a/08
d.+nı 268a/03

dur - < durmak
d.-maydur 287b/08

dūzah < Far. tuzak, cehennem
d.+qa bardı 268b/03

dürrāç < bir tür kuş (sülüngillerden)
d. 277b/11, 279a/13
d.+da 279a/14
d.+ı 279a/12
d.+ları 279a/11
d.+nıñ 279a/07
d.+dur 279a/05

düşenbe < Far. pazartesi günü
D. 245b/02, 246b/05,
248b/01, 249a/03, 252a/10,
259b/03, 262b/05, 262b/13,
263a/07, 288b/10, 293b/03,
302a/12

dürüst < Far. düzgün, doğru
d. 279a/10, 282a/03

düşman < Far. düşman

d.+lar 299a/11
d. édi 270a/04

düşvār < Far. güç
d. 267a/08

E

é - < ET *ér-* (EDPT, 193) İmek;
olmak → *ér-*

é.-di ('AbdullāğKitābdār édi)
266a/08

é.-di ('ālemHān édi)
294a/11

é.-di (A'zām-ı Humāyūn
édi)303a/01

é.-di (Afgānlar édi) 270b/07

é.-di (Afgānlarda édi)
294a/12

é.-di (Agrada édi) 268b/04

é.-di (alarda édi) 270b/07

é.-di (alğay édi) 259a/01

é.-di (almas édi) 268b/06

é.-di (alur édi) 280a/14

é.-di (anarlarıça émes édi)
245a/13

é.-di (anda édi) 250a/04,
298a/11

é.-di (anda émes édi)
269b/07

é.-di (aqası édi) 304a/03

é.-di (ay bolup édi) 256a/11

é.-di (ay édi) 251b/06

é.-di (bağlap édi) 258b/04

é.-di (bedbahtlar édi)
255b/05

é.-di (Behmeniler édi)
271a/04

é.-di (berilip édi) 256a/12,
297a/10, 298b/14

é.-di (bérilip édi) 249a/07,
296a/09
é.-di (bérilmeydür édi)
246a/14
é.-di (bérip barıp édi)
270b/12
é.-di (bérmes édi) 245a/02
é.-di (bu édi) 247b/10,
249a/04, 255a/07, 263a/02
é.-di (buyurulup édi)
302a/12
é.-di (bünyād qılılıp édi)
300b/06
é.-di (cānibī édi) 264b/04
é.-di (cem' bolmaydur édi)
298b/04
é.-di (cem'iyet qılıp édi)
296a/08
é.-di (cıqıp édi) 267a/05
é.-di (çala édi) 249a/11
é.-di (çerig bar édi)
303b/14
é.-di (çınārlar édi) 261a/04,
264b/06, 270a/07
é.-di (çıqarılıp édi) 248b/09
é.-di (çırağan bolur édi)
253b/03
é.-di (Çītor édi) 272a/02
é.-di (dağdağa bar édi)
249b/03
é.-di (dār'ul ğarb bolup édi)
272a/05
é.-di (derin édi) 302b/05
é.-di (dérler édi) 261a/04,
264b/07, 270a/07
é.-di (devleth̄āhlıq qılur édi)
304a/11
é.-di (déydürler édi)
259a/08

é.-di (düşman édi) 270a/04
é.-di (Ekriyāda édi) 254b/14
é.-di (élçilikke barıp édi)
246a/09, 251b/06
é.-di (éligide édi) 264b/08,
270b/11
é.-di (éliglep édi) 271a/05
é.-di (éşitilür édi) 289a/05
é.-di (Etāvede édi) 298b/07
é.-di (fırşat ol bolmaydur
édi) 294b/05
é.-di (firūd édi) 296a/07
é.-di (ġālib édi) 264b/12
é.-di (Ġançı édi) 266a/06
é.-di (ġaraż ol édi) 259a/10
é.-di (ġavğa édi) 265b/13
é.-di (Ġavrīde édi) 269b/08
é.-di (Ġāzī Hān édi)
258a/06
é.-di (geçer édi) 286b/03
é.-di (ġücre édi) 246b/05
é.-di (Güvälyārda édi)
304a/10
é.-di (H̄āce Gelān édi)
295a/11
é.-di (h̄ālişe édi) 255a/11
é.-di (h̄ayālda édi) 301b/13
é.-di (h̄ayālı bar édi)
245b/05
é.-di (h̄azān bolup édi)
248a/07
é.-di (h̄azān édi) 248a/03
é.-di (h̄üb bolup édi)
246b/10, 246b/12
é.-di (huşyār édi) 247a/02
é.-di (h̄ütür édi) 252b/14
é.-di (ısqı édi) 294b/07

- é.-di (içilür édi) 249b/04
 é.-di (ihtimāmlıq édi)
 265a/01
 é.-di (infi'ālı bar édi)
 248a/15
 é.-di (inisini édi) 296b/06
 é.-di (intihāb qılılatur édi)
 248b/04
 é.-di (iqtidār qalmaydur édi)
 271a/05
 é.-di (irtikāb qılılıp édi)
 246b/06
 é.-di (kéç bolup édi)
 252b/03
 é.-di (kélédür édi) 266b/03
 é.-di (kélilip édi) 264b/04
 é.-di (kélilmeydür édi)
 269b/13
 é.-di (kélip édi) 268a/11,
 297a/14
 é.-di (kélmeydür édi)
 299a/01
 é.-di (kélse édi) 289b/06
 é.-di (kéltürüp édi) 296a/14,
 302a/09
 é.-di (kéltürürler édi)
 265a/14
 é.-di (kélürler édi) 255b/05
 é.-di (kirip édi) 260b/14
 é.-di (kirmeydürler édi)
 298b/01
 é.-di (köçülüp édi) 263b/03
 é.-di (kömeki édi) 254b/14
 é.-di (köprek bolğay édi)
 303b/13
 é.-di köprek édi) 266b/01,
 303b/14
 é.-di (körmeydür édi)
 298a/12
 é.-di (körülmeydür édi)
 278b/12
 é.-di (lāzım édi) 270a/02
 é.-di (leziz bolur édi)
 282a/11
 é.-di (ma'lüm bolmas édi)
 289b/06
 é.-di (ma'lüm édi) 247a/11
 é.-di (ma'lüm émes édi)
 289a/06
 é.-di (mağall édi) 249b/01,
 249b/06
 é.-di (mağalları édi) 245a/10
 é.-di (mağallbendte édi)
 256a/10
 é.-di (manžüm bolur édi)
 252b/13
 é.-di (maqāmıda édi)
 257a/10
 é.-di (Melikdād Kerānī édi)
 268b/10
 é.-di (merdek édi) 294a/09
 é.-di (mesmū'édi) 255a/02
 é.-di (mest bolup édi)
 250b/01
 é.-di (mest édi) 246a/02,
 246a/03, 246b/14
 é.-di (mežkür bolup édi)
 251a/07
 é.-di (Mivātī édi) 268b/10,
 294a/08
 é.-di (Mivātqa barıp édi)
 296b/02
 é.-di (Muğammed 'Alī
 Cengceng édi) 266a/10
 é.-di (muğaqqaq émes édi)
 260b/04
 é.-di (mulaqqab édi)
 271a/10
 é.-di (mundaq édi) 295a/03

269a/04	é.-di (musafhâr bolmas édi)	271a/07	é.-di (qabz bolup édi)
265b/09	é.-di (mūsāhib édi) 250a/01 é.-di (mülġik émes édi)	270b/08	é.-di (qabzda édi)
294a/05	é.-di (münāferet édi)	294a/06	é.-di (qaçarlar édi)
269b/04	é.-di (münqād édi)	256a/11	é.-di (qaçıp kélip édi)
265a/02	é.-di (müretteb qılıladur édi)	248a/08, 249b/04, 251a/11	é.-di (qalıp édi)
250b/04	é.-di (müsāhib édi)	270a/01	é.-di (Qandahār édi)
253b/02	é.-di (müsrif édi)	256a/01	é.-di (qapap édi)
293b/02	é.-di (müşaĥâş bolup édi)	289b/04	é.-di (qaçarlar édi)
250a/04, 260a/07	é.-di (müşerref édi)	298a/07	é.-di (qarār qılıp édi)
267b/04	é.-di (namāz-ı dġer bar édi)	251b/03	é.-di (Qas burçıda édi)
287a/09	é.-di (nārençī émes édi)	294a/07	é.-di (Qāsım Senbelī édi)
245a/14	é.-di (nevbet édi)	259b/01	é.-di (qıladurlar édi)
249b/01	é.-di (Nīlābta édi)	295a/02	é.-di (qılılıp édi)
294a/08	é.-di (Nizām Ĥān édi)	280a/13	é.-di (qılmas édi)
264b/10	é.-di (nöker tuta alur édi)	265a/14	é.-di (qılmaslar édi)
294a/10	é.-di (Nūġānī Ĥān édi)	269b/07	é.-di (qılur édi)
276a/01	é.-di (öltürülür édi)	291b/11, 291b/12, 291b/14	é.-di (qılurlar édi)
296b/12	é.-di (ötüp édi)	252a/14	é.-di (Qırıq Arıq édi)
271a/10	é.-di (pādižāh bolup édi)	265a/13	é.-di (qoyarlar édi)
271a/01, 271b/14	é.-di (pādişāh édi)	297a/12	é.-di (qoyulup édi)
269b/06	é.-di (pādişāhda émes édi)	294b/01	é.-di (qul édi)
247a/14	é.-di (pās bar édi)	254b/09	é.-di (qulluq qılıp édi)
266a/04	é.-di (Pīr Qulı Sīstānī édi)	303b/02	é.-di (qurġanıda édi)
		294a/11	é.-di (Quşb Ĥān édi)
		269b/05, 269b/10	é.-di (rācalar édi)

é.-di (rācası édi) 268a/14
é.-di (rām bolup édi)
280a/13
é.-di (revān bolmaydur édi)
294b/05
é.-di (šabūġī qılılıp édi)
252a/08
é.-di (salāyan édi) 254b/09
é.-di (Sārengĥānī édi)
294a/10
é.-di (sargarmaydur édi)
245a/12
é.-di (ser barurup édi)
302a/05
é.-di (serdārı ol édi)
263b/13
é.-di (serencāmlıq édi)
264b/13
é.-di (Seyyid édi) 271a/10
é.-di (šoġbet édi) 255b/01,
246b/04, 246b/13, 248a/14,
248b/05
é.-di (šoġbeti édi) 247b/08,
249a/12, 252a/06, 260a/08
é.-di (söz édi) 269b/05
é.-di (Sulšān İbrāhīm édi)
270a/05
é.-di (Sulšān Mahmūd édi)
271a/06
é.-di (Sulšān Mużaffer édi)
270b/14
é.-di (süren édi) 265b/13
é.-di (Şāh édi) 271a/10
é.-di (ta'yīn édi) 266b/02
é.-di (ta'yīn qılılıp édi)
296b/04
é.-di (taĥt-ı zābšıda édi)
269b/03
é.-di (tapılmas édi) 294b/03

é.-di (Tarĥān édi) 266a/09
é.-di (tartıp édi) 257a/11
é.-di (tasarrufida édi)
261a/03, 270a/03, 270a/05
é.-di (tasavvur qılılımas édi)
299a/12
é.-di (tégip édi) 271a/11,
297a/09, 300a/14
é.-di (tikilip édi) 246b/08
é.-di (tiler édi) 258b/09,
271a/06
é.-di (töküp édi) 251a/14
é.-di (tuş bar édi) 251a/12
é.-di (tutturulup édi)
260a/01
é.-di (tutulur édi) 259b/05
é.-di (tükete almay édi)
254b/10
é.-di (tüşer édi) 253b/02
é.-di (tüşüp édi) 264b/05
é.-di (ulġayıp édi) 272a/02
é.-di (umerā édi) 294a/12
é.-di (uruş édi) 267a/06
é.-di (üstide édi) 296b/07
é.-di (vāqıf édi) 247b/11
é.-di (vāqi' bolup édi)
260a/07
é.-di (vaqtları édi) 294b/02
é.-di (yaġı édi) 255b/06
é.-di (yaĥşı édi) 284a/12
é.-di (yanıda édi) 262a/06
é.-di (yavuş édi) 255a/04
é.-di (yavuşup édi) 257b/11
é.-di (yavuşur édi) 281b/10,
303b/12
é.-di (yér édi) 250b/12,
300b/04

- é.-di (yérler édi) 299b/14
 é.-di (yétse édi) 252b/12
 é.-di (yıl édi) 272a/04,
 296a/07
 é.-di (yıraq édi) 268a/10
 é.-di (yiberip édi) 251b/12
 é.-di (yigit édi) 264b/13
 é.-di (yolda édi) 302a/03
 é.-di (yoq édi) 255b/06,
 261b/08, 270a/01, 284b/12,
 295b/07, 300a/02
 é.-di (yoqqarı édi) 282a/12
 é.-di (yutup édi) 280a/14
 é.-di (yüklenip édi) 260a/06
 é.-di (yükündürülüp édi)
 258a/03
 é.-di (za'ıf bolup édi)
 271a/08
 é.-di (žabš qılıp édi)
 250a/01
 é.-di (Zeytün édi) 294a/09
 é.-di (zırdesti édi) 269b/04
 é.-di (barıp qaçıp barıp édi)
 257b/05
 é.-di (barurıda müteneffir
 barurıda édi) 295b/13
 é.-di (anda édi) 272a/06
 é.-di (ñayāl qılsa édi)
 264b/10
 é.-di (kirer édi) 302b/02
 é.-di (kérek édi) 270a/06
 é.-di (kişide émes édi)
 269b/10
 é.-di (merqum bolur édi)
 252b/13
 é.-di (yiberip édi) 246a/10
 é.-dim (alıp barıp édim)
 247a/11
 é.-dim (atmaydur édim)
 249a/01
 é.-dim (bilür édim) 250a/06
 é.-dim (bitimèydür édim)
 245a/03
 é.-dim (hammāmda édim)
 246b/01
 é.-dim (kélip édim) 255a/01
 é.-dim (meşğülluq
 qılmaydur édim) 249b/07
 é.-dim (nažm qıladur édim)
 252b/14
 é.-dim (seyr qıla barıp édim)
 285b/01
 é.-dim (seyri qılır édim)
 263b/02
 é.-dim (tāib édim) 253a/03
 é.-dim (tükürür édim)
 254a/05
 é.-dim (tüşer édim) 253b/01
 é.-dim (kélür ol édim)
 263b/02
 é.-dür (biş édür) 282b/07,
 282b/11, 284a/08, 284a/14
 é.-dür (tépret édür) 282a/09
 é.-dür (yéyil édür) 277b/11
 é.-dürler (bér édür)
 273b/11, 273b/13
 é.-dürler (bérkit édür)
 291a/07
 é.-dürler (iç édür) 285b/13,
 286a/01
 é.-dük (anda édük) 252a/05
 é.-dük (atlanmaqça édük)
 299a/14
 é.-dük (bāğda édük)
 245a/14
 é.-dük (bilür édük) 264b/05

278a/08	é.-dük (Ĥayāl qılır édük)	264b/02	é.-diler (mütevehhim édiler)
269b/11	é.-dük (kişi bolğay édük)	250a/13, 294a/14, 298b/03, 301a/10	é.-diler (olturup édiler)
255a/01	é.-dük (maqāmıda édük)	270b/07	é.-diler (qabz édiler)
265a/13	é.-dük (Pānipatta édük)	294b/03	é.-diler (qaçıp édiler)
264a/02	é.-dük (qıyās qılır édük)	294b/01	é.-diler (qoyup édiler)
266a/10	é.-dük (ta'yīn qılıp édük)	294b/09	é.-diler (rāzı émes édiler)
254b/05	é.-dük (tānda édük)	294b/09	é.-diler (salıp édiler)
	é.-dük (tilep édük) 250b/04		é.-diler (salšanat qılıp édiler) 268b/01
261b/07, 262a/11	é.-dük (tüşüp édük)	282b/09	é.-diler (ta'rīf qılıp édiler)
	é.-dük (yép édük) 263a/13		é.-diler (tarta almağay édiler) 248a/09
259b/07	é.-dük (tasavvur qılır édük)	282b/10	é.-diler (tercġg qılıp édiler)
	é.-dük sonra (taĥmīn qılır édük sonra) 267a/11	250b/11	é.-diler (tertīb qılıp édiler)
	é.-diler (bilür édiler) 265a/09	294a/13	é.-diler (yağıkıp édiler)
293b/09	é.-diler (hemrāh édiler)	265b/06	é.-diler (yaqınıda édiler)
304a/14	é.-diler (ılğarda édiler)	294b/04, 294b/10	é.-diler (yüz qoyup édiler)
245b/07	é.-diler (içkiler bar édiler)	281b/08, 282a/05	é.-miş (alur émiş)
255b/08	é.-diler (kélip édiler)	283a/07	é.-miş (bérür émiş)
280a/12, 281b/09	é.-diler (kélürüp édiler)	281b/04	é.-miş (bu émiş)
	é.-diler (kişi édiler) 246b/05	283a/09	é.-miş (cücük bolur émiş)
270a/06, 298b/02	é.-diler (maqāmıda édiler)	286b/06	é.-miş (def' qılır émiş)
246a/01	é.-diler (mestler bolup édiler)		
300b/06	é.-diler (meşğül édiler)		

é.-miş (dérler émiş) 279a/12, 284a/10	é.-kende (yaqasında bir ékende) 282a/05
é.-miş (fîl bolur émiş) 275a/04	é.-gendür (kélgen édür) 245b/15
é.-miş (hem bolur émiş) 281b/11, 284a/06	é.-kendür (tüşken ékendür) 252b/05
é.-miş (kotarur émiş) 275b/02	é.-kendür (fîlleri bar ékendür) 257b/03
é.-miş (kūhı émiş) 284b/08	é.-kendür (kişisi bar ékendür) 260b/11
é.-miş (pergenesi émiş) 260a/11	é.-kendür (yapıq ékendür) 278a/11
é.-miş (qıçqırur émiş) 279a/11	é.-kendür (arada ékendür) 248a/02
é.-miş (qılurlar émiş) 285b/10	é.-kendür (dāhîlî ékendür) 272b/03
é.-miş (qoymaq émiş) 256b/11	é.-kendür (hâyālî bar ékendür) 268b/05
é.-miş (tendraç bolur émiş) 286a/02	é.-kendür (kelāhern ékendür) 276b/02
é.-miş (uluq bolur émiş) 282a/04	é.-kendür (oq ékendür) 286b/04
é.-miş (yañşı bolur émiş) 282b/14	é.-kendür (ölgen ékendür) 267a/12
é.-mişler (dér émişler) 286b/08	é.-kendür (ötüp baradurlar ékendür) 278a/12
é.-mişler (tiker émişler) 285b/10	é.-kendür (qzzzlbaž ékendür) 301b/05
é.-mişler (yér émişler) 284a/05	é.-kendür (ra'yyet ékendür) 301b/03
é.-ken (tüşüp éken) 252b/02	é.-kendür (şarafıda ékendür) 257b/10
é.-ken (arttı éken) 275b/05	é.-kendür (tañt-ı zābşıda ékendür) 270b/04
é.-ken (mu éken) 287b/01	é.-kendür (terbiyetkerdeleridin ékendür) 271a/08
é.-ken (mütežerrir bolmas éken) 277b/09	é.-kendür (müddetler ékendür) 261a/12
é.-kende 261b/03, 298a/07, 301b/11	é.-kendür soñra (tüp bar ékendür soñra) 284b/08
é.-kende (Rüperde ékende) 261b/05	

é.-kendürler (kéltürédür
ékendürler) 253b/14

é.-kendürler (suqa
ékendürler) 270b/10

é.-kendürler (şarābdār
ékendürler) 271a/03

é.-kendürler (yavuşqan
ékendürler) 257b/01

é.-kendin (yérde ékendin)
255b/10

é.-mes (maşlağat émes)
256a/08

é.-mes (çüçük émes)
283a/09

é.-mes (dilāşür émes)
287a/12

é.-mes (ğarāyib émes)
287b/07

é.-mes (hōşnümālıq émes)
283b/09

é.-mes (iğşiyāç émes)
273b/09, 273b/12, 274b/09

é.-mes (inçekrek émes)
287a/07

é.-mes (Kīyāh émes)
287b/03

é.-mes (leşāfet émes)
283b/13

é.-mes (ma'lūm émes)
285a/06, 299a/13

é.-mes (meze émes)
277b/10

é.-mes (müza'af émes)
287a/05

é.-mes (Nāhemvār émes)
287a/02

é.-mes (yaman émes)
283b/03, 283b/07, 283b/13,
284a/07, 284a/08, 284b/07,
284b/09, 284b/10, 285a/09,
285b/13

é.-mes (zeybçe émes)
277a/12

é.-mes (hāylī émes)
254b/03

é.-mes (yér émes)
263a/14

é.-mes çün (mağşūş émes
çün) 284b/12

é.-mes édi (kişide émes édi)
269b/10

é.-mes édi (anarlarıça émes
édi) 245a/13

é.-mes édi (anda émes édi)
269b/07

é.-mes édi (ma'lūm émes
édi) 289a/06

é.-mes édi (muğaqqaq
émes édi) 260b/04

é.-mes édi (mülğik émes
édi) 265b/09

é.-mes édi (nārençī émes
édi) 287a/09

é.-mes édi (pādişāhda
émes édi) 269b/06

é.-mes édi (rāzı émes
édi) 294b/09

é.-mes égendür (barğan
émes égendür) 261a/12

é.-mes érdi (körgeñ émes
érdi) 253b/11

é.-mestür (yatuq émeştür)
276a/05

é.-mestür (bülend émeştür)
277a/12

é.-mestür (hūd émeştür)
282b/10

é.-mestür (ısıq émeştür)
291b/06

é.-mestür (mañşūş
émeştür) 279a/06

é.-mestür (mañşûsî
émestür) 279b/10

é.-mestür (rest émetür)
260b/14

é.-mestür (uzun émetür)
277a/03, 284a/03

é.-mestür (yañşî émetür)
283b/10

ebter < Ar. faydasız

e. qılıp 269a/11

edeb < Ar. terbiye, utanma
duygusu

e. 290b/03

eger < Far. eğer

e. 248a/09, 256b/06,
264b/10, 273b/10, 274b/07,
274b/08, 279a/04, 285a/13,
289a/14, 303a/14

e.+i bile 297a/03

e.+çe 245a/13

egerçi < Far. her ne kadar

d. 250b/09, 250b/11,
254b/03, 259a/07,
261b/08, 264b/03,
265b/07, 265b/09,
269b/07, 270b/06,
272a/13, 272b/02,
273b/02, 279b/10,
282b/02, 283b/05,
284b/11, 288a/02,
295a/07, 298a/06,
302a/08, 303b/08

égeriş - ulaşmak, erişmek

é.-ken 262b/08

ehem < Ar. mühim, önem, çok
kıymetli

e. 299a/14

ehibbā < Ar. dostlar

e.-ı mübtehîç 267a/07

ehl < Ar. maharet sahibi, bir yerde
oturan

e.+i 246a/01

ehl-i meclis < Ar. söz sahibi
kişilerin meclisi

e. 246a/12, 246b/05,
247b/08

ék - < ET *ék*- (EDPT, 100) Ekmek

é.-iptürler 260a/13

ékin < ET *ékin* (EDPT, 109) ekin

É.+leri 274b/09

ekşer < Ar. en çok

e. 245b/07, 246b/07,
252a/05, 257b/03, 258a/03,
258a/05, 270b/04, 273b/06,
274a/13, 260b/03, 275b/14,
282b/03, 282b/07, 283b/01,
284a/11, 287b/09, 288a/01,
290a/13, 294b/08, 304a/14

e.+ini 251b/12

ekşerî < Ar. çok fazla

e. 264a/01, 272b/03,
303b/08

e.-vilâyetîğa 271a/07

él < ET *él* (EDPT, 121) halk,
insanlar

é. 247b/11, 252b/06,
252b/9, 254b/07, 256b/14,
259a/14, 260a/08, 272a/14,
272b/04, 278a/12, 279a/03,
282b/09, 282b/10, 294b/07,
296b/07

é. bile 294a/04

é. boladur 262b/02

é. boluptur 255b/07

é.+ni 247b/10, 254a/03,
255b/09, 264b/09, 295b/06

é.+din 294a/06

é.+i 249a/03, 252b/04,
253b/01, 258a/06, 264a/03,
264b/02, 267a/11, 271a/13,
272a/12,

272b/10, 274b/02, 281b/04,
282b/04, 285b/04, 286a/06,
286b/04, 286b/07, 288b/04,
289a/02, 290a/05, 290a/10,
290a/13, 291a/03, 300b/02,
301b/07, 303b/08

é.+ide 290b/02

é.+idin 272b/05, 272b/09,
282a/04, 282a/06, 303a/13

é.+ige 256b/04, 269a/07,
269a/08

é.+ini 255a/13, 261a/13,
263a/02, 269a/07, 272b/06

é.+iniñ 253b/02, 265a/02,
271b/04, 275a/09, 275a/10,
283a/14, 290a/12, 293b/01

é.+lerge 265b/14

é.+lerniñ 290b/01

é.+niñ 254a/12, 264b/05,
268a/12, 271b/11, 290a/14,
294a/05, 295a/11

elbette < Ar. mutlaka, kat'i olarak,
eninde sonunda

e. 253b/03, 275a/10

elçi < ET *elçi* (EDPT, 129) elçi

é.+si 298a/07

é.+sidürmén 261b/08

elçilik < *elçi+IXk* Elçilik

é.+ke 246a/09, 261b/08

é.+ke barıp édi 246a/08,
251b/06

elfāz < Ar. sözler, lafızlar

e.+ını 253a/01

Elğamdulillah < Ar. Allah'a
hamd olsun

E. 254a/05

élig < ET *élig* (EDPT, 140) Ei

é. 262b/08, 265b/07,
275b/04, 275b/06, 277a/13,
287b/06, 297b/08, 300a/03

é. bile 284a/08

é. bolğay tutqanda 282a/08

é. bolğay 283b/11

é. urup 261a/02

é.+ni 284a/04

é.+ğa 261b/02

é.+ge 274b/09

é. +im 248b/14

é.+im çıqqalı 245a/03

é.+ide 275b/11

é.+ide édi 264b/08, 270b/11

é.+içe 278a/05

é.+leride 290b/11

é.+lerige 290b/08

é.+çe 254b/03

é.+çe bolğay 289a/08

éligle - < ET *éligle-* (EDPT, 144)
Tutmak, kavramak

é.-p 267b/08

é.-p édi 271a/05

é.-mek 303b/05

éllig < ET *ellig* (EDPT, 141) Elli

é. 262b/07, 264b/01,
267a/12, 292a/02, 297b/06,
299a/07, 301b/04, 303b/11

é.+çe 260a/05

élt - < ET *élt-* (EDPT, 130)
Ulaştırmak; göndermek

é.-er 277a/04

é.-erler 274a/04, 276b/14,
277b/14

é.-ti 260a/03

é.-tiler 293b/10

é.-ip 260a/01

emān < Ar. aman dileme

e. 269a/07

emīrlīq < Ar. küçük beylik, eyalet	e. 295a/13	é.-di (kéçer érdi) 253b/13 é.-di (kitabət qılur érdi) 271a/02
enbelī < hurma ağacına benzer bir bitki	E. 300a/04, 303a/03 E.+dür 283a/10	é.-di (körgen émes érdi) 253b/11 é.-di (muşâyibe qılılur érdi) 252b/10
endām < Far. boy bos	e. 290b/04, 291a/03 e. bile 300b/02 e.+ı 277a/11, 287a/06, 287a/09 e.+ıda 284a/11	é.-di (mütāla'a qılur érdi) 271a/01 é.-di (qılılur érdi) 269a/03 é.-di (Şālib-i 'ilmliqı bar érdi) 271a/01 é.-di (salšanat qılurlar érdi) 270b/06
endāmlıq < Far. boylu boslu	e.+tur 279b/03, 286b/06, 287a/11	é.-di (yéter érdi) 299b/10 é.-diler (ĥaylī bar érdiler) 252b/06, 270b/06
endişe < Far. düşünce; tasa, kaygı	e.+din 253a/10	é.-diler (müstaqil bolar érdiler) 270b/06
éngeki omuz	é.+de 275a/06	é.-dük (mütezir érdük) 300a/09 é.-miş (qılurlar érmış) 278b/02
engizrek < Far.+T. daha geniş	e. 275a/05	é.-mişler (dāfi't érmış) 300a/10
engiz < Far. kışkırtan, hareket ettiren	e.+i 246b/11	é.-mişler (Dillī érmışler) 270b/03
engizī < Far. kışkırtıcı, hareket geçirici	e. boldı 267a/06	é.-mişler (dér érmışler) 260a/10 é.-mişler (öter érmışler) 275b/07
envā' < Ar. türler, çeşitler	e. boladur 284a/10	é-se (yoq érse) 303b/01
ér - < ET <i>ér-</i> (EDPT, 193) imek, olmak → é-	é.-ür (qaravul érür) 262b/07 é.-di (bisyār érdi) 259b/05 é.-di (çerigleri bar érdi) 270a/04 é.-di (hem bar érdi) 252b/07	é.-kendür (quşurnı bar érkendir) 302b/04 é.-kenige 300b/08 é.-mes (mümkün érmes) 295a/13
		ér < ET <i>er</i> (EDPT, 192) erkek, er é. 274a/11, 301b/08

é.+din 294a/03	e. 265a/02, 272a/07
erbāb < Ar. ileri gelen, lider	e.+ı 260b/07, 260a/11, 260b/13, 303b/12
e.+ıdın 251b/12	e.+ını 264a/11
éri - < ET <i>éri</i> - (EDPT, 202) erimek	étvār < Hint. perşenbe
é.-r 287b/01	É. 288b/10
é.-gen 302b/02, 302b/03, 302b/05	éş - < ET <i>éş</i> - (EDPT, 258) eşmek
érit - < eritmek	é.-ip 264a/05
é.-iptür 302a/14	éş eş
érkek < erkek, insan, hayvan ve bitkilerin dişiyi dölleyecek cinsten olanı	é.+i 285a/02
é. 288a/07	éşik < ET <i>éşik</i> (EDPT, 260) kapı
é.+i 276a/14	é. 246b/04
É.+i 276a/06	É. 304a/08
É.+ige 276a/10	é.+ide 259b/01
érte < ET <i>érte</i> (EDPT, 202) erken, sabah	éşit - < ET <i>éşid</i> - (EDPT, 257) işitmek, duymak
é. 245b/09, 247a/09, 248b/12, 257b/12, 258a/01	é.-ip 255b/11
é.+ki 254b/09	é.-mekünçe 278a/13
esbāb < Ar. sebepler	éşitil - < ET <i>éşidil</i> - (EDPT, 258) işitilmek
e. 247a/12, 264a/08	é.-ür édi 289a/05
e.+ığa 298a/05	é.-se 293b/03
e.+nıñ 264a/07	é.-gü dék 293b/03
Esed < Ar. arslan	é.-meydür 272b/08
E. 288b/03	eşrefi < Ar. para birimi
eşer < Ar. eser	e. 251b/11, 259a/06
e. 252a/14	et et, deri ile kemik arasındaki bölüm
esir < Ar. tutsak, esir	e. 290b/05
e. 301b/09	e.+i 279a/05, 280a/03, 280a/04
e.+lerini 245a/06	e.+i dék 277b/11
esnā < Ar. Vakıt	ét - < ET <i>ét</i> - (EDPT, 36) etmek
e.+sıda 246b/11	é.-ip (qaş' étip) 295a/14
eşraf < Ar. Taraflar, yanlar	é.-key (farq étkey) 294b/12

é.-key (hüşür étkey)
253a/03

é.-key (žuhür étkey)
253a/02

é.-medi (hüşür bir étmedi)
253a/04

étek < ET *étek* (EDPT, 50) etek
é.+idin 250b/14

eṭrāf < Ar. taraflar, yanlar
e.+ı 260a/13
e.+ıda 245b/05
e.+ıdaqı 260b/06

evlā < Ar. en iyi, en uygun
e.+dur 299a/14

evlād < Ar. çocuklar
e.+ı 268b/03, 269a/13

evliyā < Ar. veliler
e.+nıñ 267b/11

évrül < ET *evril-* (EDPT, 14)
çevirmek, döndürmek
é.-ür 274a/04, 300b/14
é.-geyler 266a/14
é.-üp 247a/09, 266b/06,
266b/08, 301a/05

évür < ET *evir-* (EDPT, 14)
evirmek, döndürmek
é.-ür 300b/14
é.-geç 274a/03

evvel < Ar. önce; ilk
e. 263a/01, 294a/04
e.+ğı 272a/09, 289a/14,
289b/08, 289b/10

evzān < Ar. ölçüler, vezinler
bağūr-ı e. 248b/04

ey < ey, seslenme edatı
e. 253a/07

éyle < ET *eyle-* (EDPT, 273)
eylemek

e.-di (meftüg eyledi)
270a/11

eyvān < Ar. kemerli salon, köşk
e. 296b/13, 300b/11
e.+ğa 300b/11, 300b/12,
301a/02

e.+dın 300b/12
e.+dur 300b/10, 300b/13,
301a/01
e.+nıñ 300b/14

ezel < Ar. öncesizlik, geçmişe
doğru sonsuzluk
e.+de 264b/03

F

faḥr < Ar. övünme
f. 271b/11

faqīr < Ar. yoksul, dilenci
f. 255b/08
f.+ler 261b/09

farq < Ar. ayrıcalık, ayrılık
f. 279b/05
f. étkey 294b/12

farz < Ar. Tanrı'nın kesin emri
f. 247b/13, 266a/01,
263b/11

faṣīğ < Ar. güzel konuşan
f. 278b/08

faṣīl < Ar. duvar, siper
f. 301a/06
f.+nıñ 300b/04, 301a/06

faṣl < Ar. bölüm, bâb
f. bolur 288a/11
f.+da 288b/04
f.+ı 288b/09

- f.+tur 288a/11
- Fārsī** Farsça ile ilgili
F. 284a/10
F.+si 289a/04
- Fātiġa** < Ar. Kuran-ı Kerim'in birinci suresi
F.+nı 289a/01, 289a/02
- faẓl** < Ar. Erdem, iyilik
f. 267a/07, 269a/10
- ferāhūr** < Far. uygun, münasib
f. 264a/03, 297a/02
- fermān** < Far. buyruk
f. 256a/05
f. boldı 248b/06, 250a/13, 259a/03, 259a/13, 264a/02, 264a/04, 266b/05, 266b/12, 299b/06, 303b/06
f.+lar 261b/04, 301b/12, 304a/05
f.+ları 261a/10, 296a/10, 297b/14, 298b/08
f.+ları bile 296b/02, 298a/06
- fermānrevā** < Far. buyruk edilen
f. 271b/04
- ferş** < Ar. döşeme, yaygı
f. 300a/13
- fesād** < Ar. fesat, bozukluk, kötülük.
f. 299a/08
f.+ıġa 294b/12
- fetġ** < Ar. bir ülke veya şehri düşman elinden alma
f. 301b/01, 302b/10, 302b/11, 303a/02, 303a/04
f. qıldım 270b/05
f.+ide 261a/07
f.+idin 270b/14
- f.+iniġ 262b/10
f. qıldım 269b/12
- fetġ-nāme** < Ar.+Far. fetih için yazılan şiir, risale
f.+ler bile 263a/07
- fetret** < Ar. duraklama, iki olay arasındaki zaman
f.+te 297b/03
- fevc** < Ar. bölük, takım, cemaat
f. 257a/02, 266b/09, 303b/04
f.+ni 266b/10
f.+niġ 263b/06
- fevt** < Ar. geçip gitme
f. bolup 301b/14
- fırşat** < Ar. uygun an
f. ol bolmaydur édi 294b/05
- fıkr** < Ar. düşünme
f.+ini 253a/01, 303a/11
- fi'l cümle** < Ar. kısacası, sonunda
f. 261b/05, 283a/11, 283b/02, 283b/07, 283b/08, 284a/02, 285a/14, 296a/08
- fi'lġāl** < Ar. bu esnada, hemen, şimdi
f. 274b/11, 276b/06, 262b/12, 285a/13, 296b/07
- fil** < Ar. bilinen büyük hayvan
f. 257a/02, 261a/04, 274b/14, 275a/01, 275a/11, 275a/13, 275a/14, 297b/09
f. bile 253b/13, 257a/02, 262b/10, 262b/14, 263b/14, 266b/09
f. bolur émiş 275a/04
f.+ni 275b/02
f.+din 275b/12

f.+i bar 264b/07, 270a/07
f.+ler 257b/03
f.+leri bar ékendür 257b/03
f.+leri bile 265b/07
f.+lerni 253b/14, 257b/03,
267a/14
f.+niñ 275a/05, 275a/09,
275a/10, 275a/11
f.+dür 274b/12
filbān < Ar.+Far. fil bakıcısı
f.+lar 253b/14, 254a/01
f.+ları 267a/14
fi‘l vāqi‘ < Ar. aslında, gerçekte
f. 282b/08
firengi bir tür alet
f.+ler 266b/14
firūz < Ar. mutlu, talihli
f. édi 296a/07
fitil < Ar. yağ-sıvı çekici ip ya da
şerit
f.+ini 290b/10
f.+iğa 290b/12
fitne < Ar. bozgunculuk, nifak, ara
bozma
f. 299a/08
f. salursen 258b/14
fuğş < Ar. fuhuş
f. 253a/07
funduq < fındık
f. dék 284a/02
fuqarā < Ar. yoksular
F. 268a/06
furşat < Ar. uygun zaman, elverişli
an
f. 250b/03, 271b/03,
294a/13

f. bolğaç 255a/14
f.+ta 246a/05, 252b/13,
255b/14, 265a/01, 270a/06,
278a/09, 278b/10, 296a/06,
301a/08
f.+larda 301b/14
fuşa < Hint. kuşak
f. 250b/08
fuşul < Ar. fasıllar, bölümler,
mevsimler
f.+nı 288b/04

G

ğaffar < Ar. bağışlayıcı Tanrı
ğ. 296a/02
ğāfil < Ar. gaflette bulunan, ihmal
eden
ğ. 247a/01, 247b/11
gāhī < Far. kâh, zaman, kimi
zaman
g. 252b/12, 263b/02,
269a/03, 269a/04, 281a/02,
291a/10, 300b/13
ğalaba < Ar. çokça
ğ. 249a/09, 249b/11,
272a/08, 276a/02, 289a/14,
297a/08
ğalaş < Ar. yanlış
ğ. 265b/13
ğ.+tur 275b/02
ğalaş-ı ām < Ar. yaygın yanlışlık
ğ.+dur 285b/04
ğālib < Ar. yenen, üstün
ğ. édi 264b/12
ğālibā < Ar. kuvvetli bir ihtimalle,
belki
ğ. 256a/12, 268b/08,
275b/02, 276a/06, 276b/08,
278b/13, 279a/01, 280a/02,

282a/09, 282b/06, 285b/02,
285b/04, 287b/09

ğalşak < teker, tekerlek

ğ. 274a/06, 274a/07

ğanīm < Ar. düşman, ganimet alan

ğ. 262b/09, 263b/11,
265b/06, 265b/12, 266a/02,
266a/13

ğ. bile 266b/07

ğ.+ni 269a/10, 270a/11,
303b/01, 304a/06

ğ.+leri 269b/05, 269b/10

ğ.+niñ 264b/06, 265b/06,
266a/14, 266b/01, 266b/06,
267a/01, 267a/04

ğarābet < Ar. çirkinlik

Ğ.+i 281a/12

ğarāyib < Ar. garip şeyler

ğ. émes 287b/07

ğaraż < Ar. amaç, maksat

ğ. ol édi 259a/10

ğarb < Ar. batı

ğ. sarı 273a/04

ğ. 270b/02

ğ.+ı 251b/05

ğarbī < Ar. batı ile ilgili

g. 270b/01

ğārekzār < Far. bir esnaf sınıfı

g.+lar 290a/13

ğarīb < Ar. tuhaf, acayip

ğ. 250a/11, 276b/06,
283b/14, 284a/07, 284b/05,
288a/03, 291a/12, 294a/05,
302b/04

Ğ. 264b/05, 272a/11,
282a/09, 287a/08

ğ.+tur 254b/04, 273b/10

ğ.+tür 295a/01

ğarq < Ar. dalma, batma

ğ. 297a/09

ğ. bolmadı 250b/09

ğavğa < Far. kavga; savaş

ğ. 253b/09, 266a/01

ğ.+ya 255b/08, 265b/13

ğ. salurlar 256b/12

ğ.+larını 265b/14

ğ. édi 265b/13

ğāvmīş < Far. su sığrı

g.+nı 281b/08

g.+dın 276a/05

g.+ça bolğay 275b/01

şagrā-ī g.+dur 276a/04

g.+niñ 276a/05

ğayr < Ar. gayrı, başka

Ğ. 279b/09

ğ.-ı nöker 254a/13

ğazel < Ar. lirik şiir

ğ.+ler 248b/04

ğazvī < Ar. cihat

ğ.+din soñ 300b/07

ğ.+din soñra 300b/08

geç - geçmek

g.-er édi 286b/03

gedā < Far. dilenci, yoksul

g.+ğa bile 254a/08

gedālıq < Far.+T. dilencilik,
yoksulluk

g. qıldı 250b/07

gelāhrī

g. 277a/09

ger < Far. eğer

g. 296a/02

G. 253a/07
gerd < Far. Toz
G. 291b/02, 291b/04,
300a/10
g.+idin 300a/09
geri < Hint. bir zaman ölçüsü
g. 289b/05, 289b/08,
289b/10, 289b/12
g. boluptur 289b/13
g.+ni 289b/14
g.+de 269a/06, 272a/06,
289a/10
g.+lerni 289b/07
g.+niñ 289b/05
germsər < Far. sıcaklık
g. 279a/06
g.+ler 272a/13
geryāl < Hindistan sularında
bulunan ve insanlara da saldıran
bir nevi timsahtır
G.+dur 282a/04
G.+nı 282a/07
ğıçak
ğ.+nıñ 285b/05
ğınyaluça
ğ. bolğay 283b/11
ğısmet < Ar nasip, pay, bölme
ğ. 288b/12, 288b/13
ğıyne
ğ. 287b/14
ğına < Ar. bolluk, zenginlik
ğ. 298a/01
gird < Far. yuvarlak; etraf, çevre
g. 250a/10, 298b/03,
299a/10
g.+i 278b/10

g.+ide 302a/14
g.+dür 284a/03
g.+tür 284b/11
girdegird < Far. çepeçevre
g.+ini 258a/05, 267a/01
girdraq < Far.+T. yuvarlacık
g. 283b/09
giriftār < Far. yakalanmış,
tutulmuş
G. 264b/06
ğol < Moğ. askerde saf ve alay
ğ. 264a/01, 267a/01
ğ.+ğa 258a/14
ğ.+dın 262a/13, 263b/08,
266b/10
ğ.+ığa 267a/03
ğ.+nıñ 266a/06, 266a/08,
266b/12, 266b/13, 266b/14
ğonça < Far. tomurcuk
ğ. bolğandın soñ 287b/04
Ğ. dék 288a/04
ğ.+ğa 284b/06
ğ.+sı 283a/04
Ğ.+sı 283a/03
Ğ.+sınıñ 283a/04
ğ.+nıñ 283a/06
ğoza < Far. içinde tohum veya
krizalit bulunan korunak
ğ.+nıñ 284b/06
ğöşt < Far. et
g.+i 277b/10, 280a/06,
281a/04, 282a/10
g.+i 281a/02
g.+i bar 284a/04
g.+ığa 277b/11
ğüft u ğü < Far. dedikodu

g.+lar qıldı 247a/03
ğulūv < Ar. taşkınlık, aşırılık
ğ. 259b/01
ğurre < Ar. kamerî ayın ilk gecesi
ve ilk günü
ğ.+sığa 284b/03
ğ.+sıda 246a/11, 248b/01,
248b/08, 251b/03
ğ.+side 254a/11
ğ.+siniğ 282b/07
ğuru < kuru
ğ. 288a/04
ğusl < Ar. yıkanma, gusül
ğ. 251a/02
ğ. qılır 251a/03
ğūş < Far. kulak
ğ. 247b/08
gūyā < Far. sanki, sözde
g. 284a/06
G. 285b/14
gül < Far. gül çiçeği
g. 287b/03, 287b/04,
287b/12,
300a/08
g.-i Çigān 283a/14
g. boladur 287b/07
g. dék 287b/13
g.+ığa 287b/11
g.+i 287b/11, 287b/12
g.+i bolur 283a/05
g.+idin 283b/01, 287b/04
g.+ini 283b/01
g.+iniğ 288a/03
g.+iniğ 283b/03
g.+ler 277b/03, 283a/05,
284b/05, 287b/02

g.+lerdür 277b/02, 284b/04
g.+leri 277b/02, 283a/06
g.+niğ 288a/06
g.+le bolğay 287b/04
gūlbīn bir tür çiçek (gül türünden)
g. dék 287b/03
g.+din 287b/13
gūllūg < gūllūk
g. 277b/04
gūmānlıq < Far. düşünceli, vehimli
g. 259a/09
gūnāh < Far. dini suç
g.+ımnı 258b/01
g.+ların 245a/05, 245a/06
Gürg < bir kuş (şahingillerden) →
Gürk
G. 276a/01
Gürk < bir kuş (şahingillerden) →
Gürg
g. 275b/02
G.+tür 275a/14
gūzer < Far. geçme, geçiş; yol
g. bile 254b/13, 263a/12
g.+ığa 250b/06, 297b/04
g.+ide 254a/03
gūzerā < Far. geçme, geçiş; yol
g. 246a/01, 250b/01

H

ĥ ʿāceʿ < Far. hoca, efendi, bey
Ĥ. 299b/09
ĥ ʿāherzāde < Far. yeğen
(akrabalık ismi)
ĥ.+si 245b/08
ĥ ʿāhī < Far. Bazen, ister
ĥ. 295b/06

haber < Ar. yeni bilgi, son olarak duyulan söz

h. 247a/10, 254a/07, 256b/05, 257b/11, 262a/05, 263b/04, 266a/02, 272b/06, 301a/11

h. qılıp 247b/12

h. qılmadı 255a/02

h. taparlar 257a/09

h. tapıp 256b/05

h. için 257b/10, 262a/08, 262a/09, 301a/13

h.+ni 265b/10, 302a/08, 302a/09

h.+ğa 301a/10

h.+imni 245b/14

h.+i 260b/04, 304a/05

h.+ini 258a/02, 262b/10, 301a/14

h.+ler 263a/09

haber-dār < Ar.+Far. Haberli, haberi olan

h. bolup 301a/12

hāk < Far. toprak

h. 291b/02, 291b/04

hākīm < Ar. Bilge, hikmetli sözler eden

h.+i 249a/14

gālā < Ar. şimdi, henüz

h. 271b/08, 292a/02

hālās < Ar. kurtulma, kurtuluş

h. boldum 247b/10

h. bolup 261b/11

h. qıldım 258b/11

hālāyīq < Ar. insanlar, mahluklar, köleler

h. 294b/03

h.+dur 272b/05

hālel < Ar. bozukluk

h. 272a/02

hālet < Ar. hal , suret, keyfiyet

h.+i boldı 302b/05

hālīše < Ar.+Far. içtenlik

h. édi 255a/11

hālīzihh < Ar. zihni, akli boş

h. 247b/03

hāll < Ar. tahtan indirme

h. 277b/10

hālvēt < Ar. dinlenme

h. 247a/12

hālvethāne < Ar.+Far. dinlenme odası

h. 300a/06

hām < Far. çiğ, ham

h. 282b/07

H.+ı 282b/07

hamel < Ar. astrolojide Sevr (öküz) burcu

H. 263a/08

hāmī < Ar. gözeten, himaye eden

h.+din 264a/05

hāmlūg < Far. çığlık, hamlık

H.+ıda 284a/07

hammām < Ar. hamam, banyo

h. 290b/06

h.+da édim 246b/01

h.+ğa 246b/01

hāmraq < Far. çiğce, hamca

H. 283b/12

hān < Far. hükümdar

h. 265a/05

H. 249a/14, 251b/06, 254a/07, 255a/08, 256b/12, 257a/06, 257a/07, 260a/03,

262a/07, 262b/01, 262b/06,
268a/10, 294a/10, 296b/08,
298b/06, 298b/12, 301b/01,
302b/10, 303a/02, 303a/04,

303a/07, 304a/10, 304a/13

Ĥ.+nı 263b/13, 294a/14,
302b/11

Ĥ.+ğa 296b/11

Ĥ.+dın 251b/07

Ĥ.+lar 265a/08

Ĥ.+ları 256a/01

Ĥ.+ıñ 251b/06

Ĥ.+nıñ 258a/10, 258b/12,
261a/08, 263b/13, 294a/14,
303b/02

ĥānçer < Ar. Hançer

Ĥ. 297a/02, 297a/03

Ĥ.+ler 297a/02

ĥāndaq < Ar. hendek

Ĥ. 264b/01

Ĥ. bile 265a/02

ĥānım hanım, kadın

Ĥ.+lardın 251b/07

haqq < Ar. insana ait olan

h. 264b/04

h.+ıñda 258b/12

ĥarāb < Ar. yıkık, harap

ĥ. 299b/14

ĥ. bolmas 286b/01

ĥ. bolur 286a/13

ĥarābla - < Ar. yıkmak,
harabetmek

ĥ.-p 261a/13

harāmlıq < Ar. haramlık

h. 302a/05

ĥarc < Ar. Vergi

ĥ. bolmas 271b/13

ĥ.+ı 268b/08

ĥarçel < bir tür baykuş

Ĥ.+nıñ 280a/04, 280a/07

Ĥ.+dür 280a/02

ĥareket < Ar. hareket

ĥ.+i 298a/10

ĥ.+ler 250b/01

haremĥār < Ar.+Far. haram yiyen

h. 297b/01

ĥargāh < Far. dikenlik, otağ,
büyük çadır

ĥ.+da 255b/02

ĥaridārlıq < Far. satın alıcı (ticaret
maksadıyla)

ĥ. 252a/04

ĥarīfi < Ar. sonbaharla, güzle ilgili

Ĥ. 273b/09

ĥarīša < Ar. harita

ĥ. dék 280a/11

ĥartūm hortum

Ĥ.+ı 275a/06

ĥ.+ı biledür 275a/05

Ĥ.+ıñıñ 275a/06

ĥas < Ar. özgü, has, saf, özel

ĥ. 294b/03

Ĥ. 274b/10

ĥaš < Ar. sınır, ölçü

ĥ.+lar 252a/07

ĥ.+lar bile 251b/07

ĥ.+larını 261a/09

ĥaša < Ar. yanlış, hata, kusur

ĥ. 280a/13

ĥāšır < Ar. Gönül, kalp; zihin

ĥ. 298b/04

ĥ.-nişān qıla 258b/08
ĥ.-nişān qılıp 295b/06
ĥ.+ğa 252b/01, 253b/13,
255a/09, 255a/13, 299b/10,
252b/10, 252b/12, 253a/04,
272b/07

ĥ.+dın 300a/01
ĥ.+ı 250b/12, 271a/14
ĥ.+ımğa 286b/03
ĥ.+ıdın 258b/02
ĥ.+ıı 258b/09

ĥaşırĥvāh < Ar.+Far. gönlün
arzu ettiği, gönül isteği

ĥ. 245a/12,253b/11

ĥāşır-ı fātır < Ar. gönül, kalp; zihin

ĥ.+ğa 252b/14

ĥaşş < Ar. osmanlıda devlet
büyüklerine ayrılan gelir

ĥ.+nı 268a/01

ĥaşş < Ar. Yazı

ĥ. 261b/08
ĥ.+ı 279a/09
ĥ.+larını 286a/05

ĥāşşa < Ar. özellik

ĥ. 262b/12, 267b/01

ĥāşşqurnı < Ar.+T. özel hamam
çeşmesi (benzetmeli kullanılmış)

ĥ. 250b/06

ĥātun < Soğd. *ĥwātūn* < ET *xatun*
(EDPT, 602) Kadın, hanım

ĥ. 247b/05, 274a/11
ĥ.+dın 294a/03
ĥ.+ları 291a/07
ĥ.+larını 301b/09

ğavz < Ar. havuz

ğ. 249b/12, 268a/01

ğ.+nı 245b/05

ĥayāl < Ar. Hayal

ĥ. qılır 246a/06
ĥ. qılırlar 257b/02
ĥ. qılır éduk 278a/08
ĥ. qıladur 281a/12
ĥ. qıldım 250b/02
ĥ. qıldıuk 250a/12, 255a/13
ĥ. qılsa édi 264b/10
ĥ. qılıp 267b/02

ĥ. qılıpturlar 268a/12

ĥ.+da 249a/04

ĥ.+da édi 301b/13

ĥ.+ı 300a/01

ĥ.+ı bar édi 245b/05

ĥ. bar ékendür 268b/04

ĥ.+ım bar 247a/12

ĥ.+ımda 247b/10

ĥ.+lar 253a/03

ĥayāl ĥāne < Ar. kuruntu, vehim
melekesi

ĥ. 259a/02

ğayāt < Ar. ömür

ğ.+ı bile 297b/02

ĥayda - hayvanı harekete
geçirmek ve hızlandırmak için
hayda diye bağırarak

ĥ.-maq 274a/08

ĥayl < Ar. zümre, insan grubu
(aile vb.)

ĥ. 254a/05, 262a/07,
278a/02, 279b/14

ĥ. qılır 297b/11

ĥayl ĥāne < Ar.+Far. ev halkı, harem

ĥ.+leri 258b/11

ĥ.+si 268b/03

ĥ.+siniğ 268b/04
ĥ. 259a/04, 259a/07
ĥaylī < Far. çok, oldukça, epeyce
ĥ. 245b/08, 246b/14,
247a/03, 250b/08, 252b/10,
262a/01, 264b/02, 265b/14,
268a/10,
275a/09, 275a/13, 275b/07,
276a/05, 277a/03, 277a/04,
278b/07, 279a/14, 280b/04,
280b/10,
280b/14, 281a/02, 281b/02,
281b/03, 282a/04, 282b/14,
283a/10, 283a/13, 283a/14,
283b/09,
284a/04, 284a/09, 284a/11,
284a/12, 284b/07, 284b/09,
285a/01, 285a/09, 285b/02,
286a/05,
294b/07, 302a/06
Ĥ. 248a/03, 248b/14,
250b/09, 251a/10, 255a/13,
255b/06, 283a/09, 283a/12,
283b/10,
289b/12, 294b/07
ĥ. bar érdiler 252b/06,
270b/06
ĥ. bile 256b/13
ĥ. boladur 291b/03
ĥ. émes 254b/03
hayvānāt < Ar. hayvanlar, hayvanlar
alemi
h. 272a/12
ĥazān < Far. güz, sonbahar
ĥ. 246b/05, 247b/14
Ĥ. 245b/12, 246b/11
ĥ. bolğan 246b/12
ĥ. bolup édi 248a/07
ĥ. boluptur 245a/11,
245b/11

ĥ. édi 248a/03
ĥ.+lar 246b/12, 247a/04
ĥ.+lar 246b/10
ĥazāne < Ar. Devlet malının,
devlet parasının saklandığı yer
(hazineler)
ĥ.+leri 259a/14
ĥazānlıq < Far.+T. güzlük,
sonbaharlık
ĥ. 248a/04
hazel < Ar. deniz, bahr
h. 253a/03, 293b/07
ĥazır < Ar. meydana,
gözönünde olan, hazır
ĥ. 264b/06
Ĥ. 261a/04
hazīn < Ar. hüzün dolu
h. 252b/14
ĥazīne < Ar. devlet malının, devlet
parasının saklandığı yer
ĥ. 264b/08
ĥ.+sini 264b/11
hazż < Ar. zevk alma, hoşlanma
h. 300a/12
helāl < Ar. dini bakımdan
kullanılabilen
h. 271b/05
h.+dur 277b/10
hele < hiç değilse, her şeyden
önce, hiç olmazsa (bağlaç)
h. 295b/02
helva < Ar. unlu, yağlı ve şekerli
tatlı
h.+largā 284b/11
hem < Far. Hem, ve, aynı
zamanda
h. 245a/01, 246b/14,
247b/04, 247b/06, 249a/04,

249a/07, 249b/07, 249b/11,
250a/03,

250b/05, 251a/12, 252a/09,
252a/13, 252b/01, 252b/03,
253a/11, 253b/04, 253b/12,
255b/02, 255b/10, 256a/05,
256a/08, 256a/11, 256a/12,
256b/02, 256b/03, 256b/04,
256b/05, 257b/04, 259a/01,
259a/11, 260a/05, 260b/03,
260b/13, 261a/13, 261a/14,
261b/04, 261b/09, 261b/12,
262b/01, 262b/03, 262b/13,
263a/09, 263a/10, 263a/13,
263b/08, 264b/03, 264b/10,
265b/11, 265b/12, 266b/07,
266b/09, 266b/11, 266b/13,
266b/14, 268a/12, 268b/05,
268b/14, 270b/01, 271a/02,
271a/06, 271a/07, 271b/02,
273a/04, 273a/09, 273a/10,
273b/01, 273b/03, 275a/14,
275b/04, 275b/09, 275b/10,
275b/11, 276a/09, 276a/13,
276b/08, 276b/10, 276b/14,
277a/05, 277a/08, 277b/05,
277b/07, 277b/12, 278a/01,
278a/04, 278b/01, 278b/04,
278b/13, 279a/02, 279b/03,
279b/09, 280a/06, 280a/07,
280a/09, 281b/08, 281b/13,
281b/14, 282a/07, 282b/08,
283a/13, 283a/14, 283b/02,
283b/03, 283b/05, 283b/12,
284a/05, 284b/06, 284b/13,
285a/03, 285a/04, 285b/07,
285b/08, 285b/10, 285b/14,
286a/01, 286a/09, 287a/08,
287a/10, 287a/13, 287b/05,
287b/14, 288b/10, 289b/09,
290a/10, 290a/14, 291b/01,
291b/02, 293b/10, 294a/02,
294b/11, 295b/09, 295b/11,
295b/12, 296a/11, 296b/08,
297a/01, 297b/07, 297b/10,
298a/06, 298b/14, 299a/09,
299a/13, 299b/05, 300b/04,
301a/07, 301a/11, 301b/06,
301b/09, 301b/12, 302a/02,

302a/04, 302a/06, 302b/12,
303b/14, 304a/03

h. bar érdi 252b/07
h. bar 274a/05, 278a/14
h. barur 281a/02
h. boladur 273b/10,
287b/10, 287b/11
h. bolğay 260b/01
h. bolmas 246a/04,
283a/01, 283b/06
h. bolsa 252b/13
h. bolur émiş 281b/11,
284a/05
h. bolur 275b/13
h. sonra 247a/06
h. turmay 252b/03
h. tuta 256a/07
h. tuttum 253b/05

hemîn < Far. bu, işte bu
h. 247a/01

hemîşe < Far. daima, her zaman
h. 257a/10, 269a/03,
277a/09, 291b/02

hem-râh < Far. yoldaş
h. édiler 293b/09
h. ilter 256a/12
h.+qa 255b/14
h.+dur 275a/11

hemrây < Hint. Hindistan'da
bir ünvan
h. 269b/10

hem-vâr < Far. uygun, düzgün yer;
daima
h.+dur 287a/08

henüz < Far. henüz
h. 258b/05, 278a/04,
287b/04, 288a/07, 294b/05,

298a/12, 298b/01, 298b/03,
302a/03

her < Far. Her; hep, bütün

h. 246a/04, 247a/01,
248b/06, 249b/09, 249b/11,
252a/04, 252a/14, 252b/12,
252b/13, 253a/11, 253b/03,
254a/05, 254b/02, 256a/05,
260a/01, 260b/05, 261b/10,
263a/09, 264a/05, 264b/01,
267a/10, 268b/14, 269b/06,
270b/13, 271a/12, 271a/13,
271b/01, 271b/02, 271b/05,
271b/10, 272b/05, 274a/04,
274b/01, 275a/02, 275a/03,
275a/08, 275a/10, 276a/12,
278a/08, 279b/06, 280a/10,
280b/06, 282a/12, 283a/04,
283a/06, 284a/08, 285a/11,
285a/12, 288b/04, 288b/13,
289a/03, 289a/04, 289a/10,
289a/13, 289b/12, 289b/14,
290a/01, 290a/08, 290b/01,
290b/12, 291b/06, 291b/07,
291b/11, 291b/12, 291b/14,
292a/01, 293b/08, 293b/09,
294b/06, 294b/07, 295a/04,
295a/05, 295b/04, 295b/05,
299b/11, 300a/08, 300a/10,
300a/14, 300b/10, 300b/11,
302a/14, 304a/14

H. 248a/08, 253a/06,
255a/07, 256a/09, 271a/05,
274a/09, 275a/02, 288a/13,
288b/13,

293b/08, 300a/08, 302b/02

herc < Far. karışıklık, keşmekeş,
gürültülü

h. qılğay 253a/02

hergiz < Far. ssla, katiyyen

h. 253a/04, 278b/12,
280a/13, 282a/03

herif < Far. dost arkadaş

h.+ler 246b/11

hevā < Ar. istek, nefis isteği

h. 250a/07, 262a/01,
291a/03, 291a/13

h.+da 255b/13

h.+lar boladur 291a/12

h.+larda 300a/11

h.+lardur 291b/02

h.+ları 291a/10

h.+nın 291a/13

hevān < Ar. aşağılık, rezillik, hor
görülen

h.+biz 271b/05

hevesī < Ar. istekle, hevesle ilgili

h. 269a/03

hey'et < Ar. kurul, topluluk

h.+i 288a/03

h.+i bar 284b/07

hēyl < Ar. çok

h̄. qılıptur 298a/06

hēzāne < Ar. hazineler

h̄. 293b/05

h̄.+ni 293b/04, 294b/06

h̄.+ğa 268a/12

h̄.+din 293b/05, 293b/08,
293b/10

h̄.+lerni 268a/03

hezl < Ar. şaka, şakalaşma

h. 247a/02, 252b/10

h. bile 253a/07

Hırshāne < Ar. bütünüyle öfke ve
sonu gelmeye isteklerin esiri
olmak

H̄.+ni 247a/09

hicv < Ar. yergi, taşlama

h. 253a/03

hiç < Far. hiç, önemsiz, değersiz

h. 245a/03, 253b/10,
253b/12, 261a/12, 265a/14,
265b/08, 266b/03, 269a/05,
273b/06,

277b/06, 283a/08, 286a/03,
286a/11, 291a/11, 298a/10,
303b/10

hikāyet < Ar. hikaye

h. qıldı 254b/08

hîl'at < Ar. kaftan, hilat

h. 246b/03, 302b/06

h.+lar 246b/02, 297a/03

hîlâf-ı maqşûd < Ar.
amacının dışında, tersi

h. 295a/04, 269a/05

hilâlî < Ar. ay takviminle ilgili

h. 288a/12

himmet < Ar. çaba, üstün irade

h. 261a/01

h.+idin 270a/13

Hindüstân Bağrıqara <
Hindistana özgü cinsinden
karatavukgillerden bir kuş türü

H.+sı.dur 280a/08

hirfe <Ar. sanat, meslek

h. 291b/14

h.+i qıla 290b/02

hirfeğar <Ar.+Far. sanat, meslek
sahibi

h. 290b/01

h.+dın 291b/07

hîşâb < Ar. muhatap edinme,
konuşma

h. 255a/01, 303a/03

h. bile 303a/02

h.+ı 303a/01

h.+lar 252a/07, 302b/14

h.+nı 303a/02

hîzâne < Ar. hazine

h. 271b/10, 271b/11

h.+larını 267b/10

h.+lerini 271b/09

h.+nı 267b/08

hîzmetkârlıq <Ar.+Far.+T.
hizmetkarlık

h.+nı 303b/07

hîod < Far. kendi, kendisi

h. 252b/02, 252b/05,
258a/04

hîoş < Far. Güzel, iyi; tatlı

h. 251a/05, 262a/01,
277a/14, 278a/14, 278b/01,
279b/04, 279b/08, 286b/11,
286b/12,

287a/04, 287b/14, 297b/11

h.+dın 274b/12

hîoşa hoşaf

h.+sı dék bolur 285a/01

h.+sıdın 285a/01

hîoş-nümâ < Far. güzel görünen,
manzara

h. 283a/09, 283a/12

hîoş-nümâlıq < Far. güzel
görünenlik, manzaralık

h. émes 283b/09

hîoş-reng < Far. güzel renk

h. 245a/11, 283a/10,
287b/08

H. 281b/01

hîüb < Far. güzel

h. 245b/11, 249b/02,
258a/04, 275b/05, 282b/07,
286b/11, 287b/09, 287b/14,
290a/10,

302a/04

Ĥ. 287a/04
ĥ. boladur 282b/08, 291a/10
ĥ. bolup édi 246b/10,
246b/12
ĥ. bolur 286a/10
ĥ.+dur 280a/05

ĥūbluq < Far.+T. *ĥūb+LXk*
güzellik

ĥ. 245a/10

ĥūd < Far. miğfer, korunak

ĥ. 254b/09, 259b/05,
264b/08, 269b/05, 291a/07,
273b/09, 274b/09, 274b/10,
275a/04, 275b/03, 279a/10,
286b/09, 290a/08, 291a/14,
291b/06, 294a/08, 294a/11,
294b/14, 300a/10, 303b/14

ĥ. bir dék 278a/03

ĥ. émeštür 282b/10

hudūd < Ar. sınırlar

h.+ı 252a/03

ĥūften uyumak, yatmak (yatsı)

ĥ. (Namāz-ı ĥūften)
246b/01, 248a/14

ĥ.+ğaça (namāz-ı ĥūften)
246b/13, 247b/08, 255b/01

ĥ.+din (namāz-ı ĥūften)
248a/05

Humāyūn < Far. padişaha ait olan,
mübarek-kutlu

H. 247a/06, 249a/04,
252a/02, 252a/06, 252a/08,
253b/10, 262b/06, 262b/13,
263a/08, 266a/03,

267b/06, 268a/11, 268b/04,
268b/05, 268b/08, 297a/11,
299b/01, 299b/07, 301a/08,
301a/10, 301a/14

H. (A'zām-ı Humāyūn)
268b/02

H. (Bāvūcūd-ı Humāyūn)
303a/01

H. bile 247a/06

H. koyğan 268b/05

H.+nı 262a/11, 265b/10,
299b/02

h.+ğa 259b/04

H.+ğa 263a/04, 265b/11,
268b/05, 268b/09, 293b/04,
293b/06, 296b/13, 297a/10,
297a/11,

299b/04, 299b/06, 303a/08

H.+dın 296a/13, 302b/11

H.+dur (A'zām-ı Humāyūn)
302b/14

H. édi (A'zām-ı Humāyūn)
303a/01

h.+nıñ 259b/02

H.+nıñ 262b/08, 262b/10,
302b/10

H.+nıñ (A'zām-ı
Humāyūnnıñ) 302b/12

ĥunbehā < Far. diyet

ĥ. 260a/02

ĥurmā < Ar. hurma

ĥ. 277a/08, 284b/11,
284b/12, 285a/02, 285a/03,
285a/04, 285a/06, 285a/10,
285a/11, 285b/02, 285b/06,
285b/14, 286a/02, 286a/08

ĥ. dék 286a/01

ĥ.+dın 284a/03, 285a/05

Ĥ.+dur 284b/11

Ĥ.+ğa 284a/02

ĥ.+nıñ 285a/09

Ĥ.+nıñ 285a/06

ĥurmāyī Hindī < Hindistan
hurması

Ĥ.+ni 283a/11

ĥuŝbe < Ar. cuma ve bayram
namazlarından önce yapılan dini
öğüt

ĥ. 268a/06

ĥuŝūr < Ar. akla gelme, hatırlama

ĥ. édi 252b/14

ĥ. étkey 253a/03

ĥ. étmedi 253a/04

ĥuŝūŝiyyet < Ar. ileri derecece
tanınmışlık, bilinen

ĥ. bile 289a/05

ĥ.+i 293b/01

hūŝ < Far. akıl

h. 294b/11, 299b/02

ĥuŝklūĝ < Far. akıllılık

ĥ.+ı 288a/02

huŝyār < Far. akıllılık

h. bolup 249b/05

h. édi 247a/02

hücre < Ar. küçük oda, odacık

h.+sini 300a/12

hükümet < Ar. Bir ülkede hüküm
süren ve onu yöneten güç, devlet

h.+ini 270b/11

hüner < Far. bilme, marifet; ustalık

h.+leride 290b/04

ĥürrem < Ar. mutlu, neşeli

ĥ. 245a/12

ĝācet < Ar. ihtiyaç

ĝ. 299b/01

ĝadd < Ar. sınır

h. 252a/03

ĝadīs < Ar. hadis, Peygamber
sözü

Ĝ. 271a/01

ĝāl < Ar. durum

ĝ. 270a/08, 274b/11

ĝ.+leri 297a/02

ĝ.+leriĝa 264a/03

ĝālā < Ar. şimdi, henüz

ĝ. 301b/10

ĝālīŝat < Ar. anlatımın saf, düzgün
ve akıcı olması

ĝ.+ıdın 251b/12

ĝalqa < Ar. çember, halka

ĝ. 286a/06

ĝ. qılıpturlar 273b/13

ĝ.+sını 276b/03

ĝamle < Ar. saldıırı, atak

ĝ. 253b/12

ĝ.+ler 267a/03

ĝammām < Ar. hamam, banyo

ĝ. 300a/03

Ĝ. 300a/10

ĝ. boldı 300a/06

ĝ.+da 300a/10

Ĝ.+nıı 300a/12

ĝaqīqi < Ar. gerçekten, gerçek,
sahici

ĝ. 285a/05

ĝarb < Far. Savaŝçı

ĝ. 295a/14

ĝ.-ēarb qıldı 296b/05

dār'ul ĝ. bolup édi 272a/05

ĝarc < Ar. Vergi

ĝ. qılmaqlıq 271b/10

ĝareket < Ar. Hareket

- ğ. 304a/04
ğ.+ī 265a/14
ğarem < Ar. Eş, nikahlı kadın
ğ. 296b/12
ğ.+lerini 259a/02, 259a/04, 259a/07
ğ.+leriñ 258b/11
ğarīs < Ar. hırslı
ğ.+dür 276b/06
ğāşıl < Ar. meydana gelme
ğ. 287b/07
ğ. bolmas 285a/04
ğ. bolsa 285a/12
ğāşır < Ar. ortaya çıkan
ğ.+da 278b/01
ğāşr < Ar. tahsis etme, ayırma, vakfetme, adama
ğ. bolup turay turmay 266b/04
ğavşala < Ar. kavrama gücü, havsala
ğ.+sıdın 298a/03
ğavż < Far. havuz
ğ. 246a/13, 274b/04, 274b/09, 300a/04, 300a/05
ğ.+lar 300b/01
ğ.+nıñ 303a/04
ğayal < Ar. hayal, düş
ğ. qılıp 299a/01
ğayāt < Ar. yaşam
ğ.+ı 285a/03
ğayf < Ar. yazık, vah vah
ğ. bolğay 253a/01
ğayşiyet < Ar. şeref, onur
ğ.+leri bar 275a/11
ğayvānāt < Ar. hayvanlar
- ğ. 285a/03, 274b/11
ğ.+qa 285a/02
ğ.+tın 275b/08, 285a/04
ğ.+ı 281b/07
ğāzır < Ar. huzurda, hazır, mevcut
ğ. 270a/06
ğ. qılıptur 248a/03
Ğazret.-i Risālet < Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (A.S.M.) bir ismi
ğ. 269a/11
ğazż < Ar. Zevk alma, hoşlanma
ğ. 293b/10
ğıç < Far. hiç
ğ. 269b/12
ğisāb < Ar. hesap
ğ. 265a/09
ğ.+ı bile 270a/05
ğ.+ın 265a/10
ğ.+ını 265a/11
ğişār < Ar. kale, hisar
ğ. 262a/07, 262a/09,
ğ.+da 265a/09
ğ.+dın 262a/07
ğ.+nı 265a/09
ğiyal < Ar. yan taraf, hiza
ğ. 268b/10
ğükm < Ar. Emir, buyruk
ğ. boldı 258a/09
ğürmet < Ar. saygı
ğ.+ı 281b/05
ğüsn-i ih̄tilāş < Ar. güzel , hayırlı mal sahibi olma
ğ. 290b/02
Ğüseynī < bir üzüm türü

Ğ. 284a/11
ğüsñ < Ar. güzel
ğ. 290b/02

I

id < koku

i.+ı 284a/07, 287b/10,
288a/02, 288a/07, 288a/10

i.+ıga 287a/10

i.+ı bar 287b/14, 288a/01

idındur < koku yayması

i.+nı 280a/13

ildam < Çabuk, seri, ileri

i. 257b/13, 267b/07,
297b/06, 304a/02

ıldız ot kökü

i.+ıda 284a/05

i.+ıdın 250a/09

i.+ını 286b/06

i.+ları 288a/09

ılğa- < baskın yapmak, saldırmak

i.+p 262b/06

ılğar < baskın, hücum

i. 261a/01, 263b/09,
263b/10, 297a/10, 297a/12,
297a/14, 297b/01, 297b/04,
297b/09,

303b/06, 303b/10, 303b/11,
304a/02

i.+nı 303b/11

i.+da édiler 304a/14

ırś < Ar. miras, soyaçekim,
kalıtım

i. 271b/08

ırsıĝ < ET ırsıĝ (EDPT, 245)
sıcaklık, sıcak → ırsıĝ

i.+ıdın 300a/09

i.+ınıĝ 291b/06

ırsıĝ < ET ırsıĝ (EDPT, 245)
sıcaklık, sıcak → ırsıĝ

i. 255b/13, 294b/02,
300a/10

i. boladur 291b/05

i.+nıĝ 288b/05, 288b/06

i. édi 294b/07

i. éməstür 291b/06

ırsıqlıĝ < ET sıcaklık

i.+ıĝa 296a/02

ırsıt - sıtma hastalığına
yakalanmak

i.-tım 253a/05, 254a/04

ırsıláĝ < Ar. terim, tabir

i.+ıda 288b/11

ırsıráb < Ar. ızdırıp, acı

i. bile 247a/10

i.+lar qılıp 247a/03

İ

i'áde < Ar. geri gönderme, geri
çevirme

i. qılmaqınıĝ 294b/14

i'tibār < Ar. saygı görme, değerli
bulunma, güvenilir olma

i. bile 288b/09

ī.+ı bar 275a/10

i'timād < Ar. güven

i. bile 256a/05, 256a/08

i'tiqād < Ar. inanç

i. 296a/10

i'bāret < Ar. (...) den oluşan

i.+tür 285a/06

ibtidā < Ar. ilkin, önce, başlangıç,
başlama

i.+sı 273a/11, 288a/12

ibtılā < Ar. tutkunluk, müptelalık,
düşkünlük

i.+sığa 295b/04
iç < ET *iç* (EDPT, 17) iç
i. édürler 285b/13, 286a/01
i.+i 284a/01, 285b/13
i.+i bile 267b/03, 273a/02,
273a/05
i.+i.dağı 268b/09
i.+ide 246b/07, 250b/11,
267b/05, 300b/03
İ.+ide 284a/02
i.+ide boluptur 300b/09
i.+ideki 302b/05
i.+idekiler 260b/12
i.+ige 287b/01
i.+im 253a/07
iç - < ET *iç*- (EDPT, 19) içmek
i.-er 252a/05
i.-erler 282b/12
i.-ti 249b/10, 249b/12
i.-tim 247b/08
i.-tiler 247b/09, 255b/01,
260a/08
i.-key 247b/04
i.-keyler 250a/14
i.-se 286b/06
i.-sün 249b/09, 249b/11
i.-e almay 250a/12
i.-ip 248a/03, 250a/14,
250b/12
i.-ip barıp 252a/12
i.-qenini 247b/05
i.-mek 285b/03, 250a/12
i.-meki 275a/05
i.-mekke 247b/01
i.-mes 252a/06

içigi < içindeki

i. 258a/03
içil - < ET *içil*- (EDPT, 22)
içilmek
i.-ür édi 249b/04
i.-di 245b/12, 246a/01,
246a/13, 246b/08, 246b/13,
247b/07, 248a/05, 248a/11,
248a/15, 249a/06, 249a/07,
249b/12, 250a/03, 250a/05,
251a/13, 252a/05, 253b/04,
254b/08, 255b/02, 268a/02,
285b/02
i.-gey 248b/11
i.-iptür 253b/04
i.-se 285a/13, 285a/14
içkeri < ET *içgerü* (EDPT, 25) iç,
içeri
i. 259a/14
i.+ki 288a/05
İ.+ki 288a/06
içki < saraya mensup olanlar
i. 259a/13
i.+ler 246b/07, 304a/14
i.+ler bar édiler 245b/07
i.+lerdin 261a/14, 262a/14,
298b/11
i.+lerni 254a/02, 259a/09
içün için
i. 291b/07
idrāk < Ar. kavrama, anlama,
erişme
i. 290b/03
ifrāš < Ar. aşırıya kaçma
i. bile 245b/01, 249b/04
igne < ET *igne* (EDPT, 110) iğne
i.+ni 287a/14
iğšiyāc < Ar. gereksinim

- i. bolsa 271a/06, 274a/11, 290b/12
- i. bolğuluq 290b/14
- i. émes 273b/09, 273b/12, 274b/09
- i.+lardın 258a/06
- iğtirām** < Ar. saygı
- i.+ıñnı 258b/09
- iğtiyāš** < Ar. tedbirli davranma
- i. 268b/05
- i. qılğaylar 258a/05, 267b/10
- i. qılıp 268a/13
- iĥlāš** < Ar. içtenlik, dürüstlük
- i. bile 296a/10
- ihtimām** < Ar. özen
- i.+lar qılıpturlar 261a/10
- ihtimāmlıq** < Ar. özenli
- i. édi 265a/01
- iĥtiyār** < Ar. seçme, tercih etme
- i. 271a/04
- i. qılğanda 249b/05
- i. qılıldı 250a/12, 252a/13
- i. qılıp 253b/04
- iĥtiyāš** < Ar. tedbirli davranma
- i. 265a/03
- ikev** < ET *ékki*+ev (EDPT, 101) ikisi
- i. 247b/01
- i.+din 247b/01
- iki** < ET *ékki* (EDPT, 100) iki
- i. 245b/03, 245b/04, 246a/02, 253a/04, 253b/12, 254a/05, 254a/09, 254a/13, 255a/08,
- 255b/09, 255b/14, 256b/09, 258a/07, 258b/03, 258b/13, 258b/14, 259b/02, 260a/05,
- 260a/14, 260b/08, 261a/08, 261b/01, 261b/03, 261b/09, 262a/02, 262b/08, 262b/09, 263a/09, 263a/10, 263b/03, 264a/05, 264b/04, 264b/07, 264b/10, 266a/13, 267a/02, 267b/11, 268b/07, 269a/06, 269a/09, 269b/05, 269b/11, 269b/14, 270b/05, 270b/13, 272a/06, 273b/11, 273b/13, 275a/06, 275b/07, 276a/07, 276a/11, 277b/07, 278a/05, 278b/07, 279a/09, 280b/06, 282a/05, 282a/08, 282a/09, 282a/11, 282b/11, 283a/02, 283a/07, 284b/14, 285a/02, 286a/13, 286a/14, 286b/09, 287a/07, 288a/03, 288b/07, 288b/08, 288b/09, 289a/08, 289a/13, 289b/02, 290a/02, 290a/06, 290a/07, 290a/08, 290b/13, 291a/04, 291a/06, 291b/11, 292a/02, 294a/13, 294a/14, 296a/02, 296a/07, 296a/11, 297a/03, 298b/02, 299a/07, 301a/02, 302b/06, 303b/11, 303b/12
- İ. 249a/11, 251b/08, 256a/11, 256b/08, 257b/13, 260b/09, 275b/03, 277a/13, 280b/13,
- 289a/12, 297a/03, 298b/04
- i.+si 285b/11
- i.+sini 261b/10
- i.+side 250a/02, 259a/04, 268a/09
- i.+dür 288b/08
- i. sonğı 288b/06
- ikin** < iki
- i. 246a/12
- ikinçi** < ET *ékkinç* (EDPT, 110) ikinci
- i. 269a/14, 272a/10, 274a/03, 289b/01, 289b/06

- İ. 270b/14
- ikirer** < ET *ékkier* (EDPT, 1115)
ikişer
- i. 288b/05
- ilet -** < iletmek
- i.-ğay 245b/14
- ilger** < ileri → **İlgeri**
- i. 262a/06
- İlgeri** < ET *ilgerü* (EDPT, 144) ileri
- i. 256b/09, 257b/03, 258a/06, 258a/12, 258b/07, 261a/10, 267a/05, 276b/06
- İ.+ki 251a/11
- İlgerirek** < *ilgeri+rAk* daha ileri
- i. 254a/01, 257a/02, 258b/05, 262b/06, 265b/12, 268a/11, 297b/05
- İ. 266b/03
- ilgile -** < ET *elige-* (EDPT, 142)
ilikleme
- i.-geyler 260b/05
- ‘ilm** < Ar. bilim
- ‘i. qılıp (qatl-ı ‘ilm qılıp)
272a/06
- ‘i. 264a/09, 293b/09
- ‘i.+din 271a/01
- ‘ilmhıq** < Ar. bilimlik
- ‘i.+ı bar érdi (Şālib-i ‘ilm bar érdi) 271a/01
- ilşifāt** < Ar. ilgi gösterme, gönül alma
- i. bile 303a/06
- ilter** < ET *ilter-* (EDPT, 148)
göndermek
- i. (hemrāh ilter) 256a/12
- i.+ler 286a/14
- ‘imāret** < Ar. bina, ev
- ‘i. 291b/01, 300a/05, 300b/09
- ‘i.+i bile 300b/04
- ‘i.+i 301a/07
- ‘i.+ini 291b/09
- ‘i.+iğa 268a/11
- ‘i.+ide 291a/02
- ‘i.+idindür 273a/12
- ‘i.+leri 267b/14, 283b/01, 300b/03
- ‘i.+leride 291a/03
- ‘i.+lerimde 291b/12, 291b/14
- ‘i.+lerinin 295b/13
- imdi** < ET *amti* (EDPT, 156) şimdi, halen
- i. 287a/14
- imkân** < Ar. olanak
- i.+dur 265a/04
- imsāk** < Ar. orucun başlangıç saati
- i. 264b/12
- imtidād** < Ar. uzun sürme, uzama
- i.+ı 291b/06
- in -** < ET *én-* (EDPT, 168) inmek
- i.-gende 249a/09
- in‘ām** < Ar. nimet verme, iyilik yapma
- i. 293b/09, 293b/11
- i. qıldım 293b/06
- i. qılıp 246b/03
- i. boldı 245b/03, 245b/04, 294a/04, 297a/02, 297a/03
- i.+lar 293b/14
- i.+lar boldı 293b/08
- ‘inād** < Ar. ayak direme, sonuna değin direnme
- ‘i. 298b/02

inan inanmak

i.+ığa 261a/02

inan - inanmak

i.-sa bolmas 278a/14

‘ināyet < Ar. İyilik, lütuf

‘i. 261a/10, 268b/13,
303a/06

‘i. boldı 268b/14, 296b/11

‘i. qıldım 258b/12, 295b/10,
297a/11, 302b/12, 304a/08,
303a/06, 304a/09

‘i. qılıp 246b/02, 250b/03,
250b/06, 261a/05, 262b/12,
268a/03, 297a/09, 298b/09,
299a/02,

‘i.+i bile 272a/04, 295b/01

‘i.+idindür 270a/14

‘ināyet-āmiz < Ar. iyilik içeren,
lütuf içeren

‘i. 301b/12

inçek < ET *inçek* (EDPT, 174) ince

i. 286b/13

i. bolup 287b/06

inçeke < ET *inçeke* (EDPT, 174)
ince

i. 281b/12, 290b/12

inçekerek daha ince

i.+dür 281a/07, 281b/03,
283a/09

i.+tür 278b/09, 280a/08,
280a/09, 283b/06

inçekrek daha ince

i. émes 287a/07

i.+tür 276a/06

indür - indirmek

i.-diler 251a/09

infi‘al < Ar. kırılma, gücenme

i.+dın 302b/06

i.+ı bar édi 248a/15

ini < ET *ini* (EDPT, 170) küçük
erkek kardeş

i.+si 256a/06, 303a/12

i.+sini édi 296b/06

i.+leridin 251b/11

inqiyād < Ar. bağlanma,
boyun eğme

i. qılırlar 271b/04

i. qılmadılar 294a/07

İnşa‘llah < Ar. Tanrı uygun
görürse (ünlem)

İ. 255a/13

intūhāb < Ar. seçme, seçilme

i. qılıladur édi 248b/04

ip ip

i.+ni 273b/13, 274a/01

i.+i bile 285b/10

i.+niñ 273b/13

iqīm < Ar. ülke, yer, diyar, coğrafi
yaşam koşulları

i.+din 272a/09, 272a/10,
272a/10

i.+din.dür 272a/10

iqtidār < Ar. güçlülük, kudret, görev
başındaki yönetim

i. qalmaydur édi 271a/05

iri benzerlerinden ya da
olağandan daha oylumlu, daha
yapılı

i.+dür 276a/08

irtikāb < Ar. Kötü bir şey yapma;
suç işleme

i. qılılıp édi 246b/06

išā‘at < Ar. boyun eğme, buyruğa
uyuma, söz dinleme

i. 271b/03, 294a/07

i. qılıp 292a/04

i. qılmas 272b/03	291b/12, 291b/14, 295a/05
i. qılmaydurlar 272a/09	i. bolsa 290b/14
işlah < Ar. daha iyi duruma getirme, düzeltme, iyileştirme	i.+ni 267a/08, 294b/13
i.+ığa 302b/09	i.+ke yaramadı 265b/09
İslām < Ar. müslümanlık, müslüman	i.+de 272a/13
İ. 272a/09	i.+i 258b/05, 264b/05, 274b/14, 299a/10
isti‘māl < Ar. kullanma	i.+idin 300a/09
i. qıladurlar 290b/13	i.+ige 269b/02
istid‘ā < Ar. yalvararak isteme, dilekçe	i.+im 269b/02
i. qıldı 245b/14, 262b/04	i.+ini 250b/05
i. qılıptur 261b/09	i.+ler 251a/13, 275a/08
i. qılıp 298a/04	i.+leride 290b/04
i.+lar qılıpturlar 268b/12	i.+lerke 245a/08
istiğfār < Ar. suçlarının bağışlanmasını dileme, tövbe	i.+niñ 303b/10
i. 253a/09	işāret < Ar. gösterme, alamet, iz
iştīlāğ < Ar. terrim	i. 300b/08
i.+ı bile 300b/05	i. bile 285b/12
istimālet < Ar. teselli etme	işen - < ET <i>işen</i> - (EDPT, 264) güvenmek, inanmak
i. 258a/11, 296a/09, 296b/02, 304a/04	i.-ip 298a/03
i. bile 303b/01, 303b/04	iştīğāl < Ar. Meşgul olma, bir şeyle uğraşma
istiqāmet < Ar. bir şeyin bir tarafa doğrulması, uzanması	i. 298a/05
i. 292a/05	it < it, köpek
i.+ini 304a/09	i.+niñ 281a/11
istiqbāl < Ar. karşılama, gelecek, kibleye dönme	‘itāb < Ar. azarlama, çıkışma
i.+ıdır 288a/12	‘i. 255a/01
iş < ET <i>iş</i> (EDPT, 254) iş	‘itidāl < Ar. denge, ölçülü olma
i. 255a/04, 263a/02, 264b/09, 265a/11, 265b/05, 265b/07, 291b/07, 291b/08, 291b/11,	i. 291a/13
	‘itizār < Ar. bekleme, gözleme
	‘i. 253a/09
	itmām < Ar. tamamlama
	i.+ı 300b/08
	i.+ığa 248b/05

ittifāq < Ar. birleşme, uyuşma, sözleşme

i.+ı bile 260a/02, 295a/05

i. qıla almay 265b/05

i. qılıp 265a/06

izāre < Ar. duvar

İ.+si 300a/13

izhār < Ar. gösterme, meydana çıkarma

i. 304a/10

i.+ı qılıp 261a/09

K

kāfir < Ar. Allah tanımaz

k. 270b/05, 271a/07, 298a/06, 299a/08, 299a/09, 303a/10, 304a/12, 304a/11

k. bile 272a/06

k. boladur 290a/13

k.+ni 290a/13

k.+din 298a/10

k.+lerni 272a/06

k.+leriğa 249a/08

k.+lerdin 271b/14

k.+niğ 249a/08, 304a/05

Kāfiristān < Ar.+Far. kafirlerin yaşadığı memleket (o dönemde Pencap bölgesi)

K. 270b/01

kāmīl < Ar. noksansız, eksiksiz, olgun

k. 293b/10

kār < Far. iş, fayda

k. 292a/01

kārıkār < Far. işlek, çok çalışma

k.+dın 292a/01

kārīz < Hint. bir tür çalgı

k.+niğ 247b/06

kārīzi < Far. yeraltı su kanalı

k. bile 247a/09

k.+ğa 247a/10

k.+niğ 247a/14

kārīzlıq < çalgılı fasıl

k. 247b/06

kāse < Far. çanak, kase

k.+si 285b/05

kāv manda

k. 255b/04

kāvmiş manda

k. 255b/04

kāz < kaz

k. 287a/07

kazān büyük derin tencere

k. 302a/14

kebāb < Ar. doğrudan doğruya ateşte veya tasta pişirilen et, kebab

k.+lar 245b/13

kebegderī bir tür kuş (atmacagillerden)

k. 279a/01

k.+sidür 279a/01

k.+çe bolğay 279a/01, 279b/03

kebīse < Ar. şubat 29 çeken yıl

k.+si 288a/14

Kebüter < Far. güvercin

K.+niğ 278b/14

kéç - < ET *kéç*- (EDPT, 694) geçmek

k.-er érdi 253b/13

k.-ti 252b/01, 255a/09

k.-ürüptür 263b/05
k.-ip 251b/01, 254a/11,
254b/13, 257a/03, 257a/13,
258a/07, 263b/09

k.-ip barıp 263a/12

k.+mekke 297b/04

kéç < ET *kéç* (EDPT, 692) geç;
ikindi

K. 247a/04, 247b/08,
252a/08

K. bolgaç 260b/11

k. bolup édi 252b/03

k. bolur 257b/02

K.+ler 289b/05

kéçe < ET *kéçe* (EDPT, 694) gece

k. 246b/01, 246b/06,
249a/12, 250b/10, 253b/02,
259a/12, 259b/02, 265b/13,
288b/12, 288b/13,

289a/01, 289a/02, 289b/03,
289b/04, 289b/07, 289b/12,
289b/14, 290a/02, 290a/04

k. bile 265b/04

k.+ni 289a/03

k.+si 252b/03, 259b/06,
267b/12, 302a/10

k.+de 246a/07, 256b/07

k.+ler 290b/14

k.+niñ 256b/10, 257b/11,
289b/03, 289b/08, 289b/10

kéçkéçe gece ortası, yarısı

k. 254b/09

kéçrek < ET *kéç+rAk* (EDPT, 693)
geççe; ikindiye yakın

k. 249a/07, 255b/02

kefil < Ar. birinin yapmadığı
takdirde o işi yapmak

k.+ge 260a/02

keke < bir tür balık

k. 282a/08, 282a/10

keklik < keklik

k. 279a/14

k.+çe bolğay 279a/07

kél - < ET *kél*- (EDPT, 715) gelmek

k.-ür 255b/14, 265a/06,
276b/06, 277b/13, 301a/05,
301b/13

k.-ür édim 263b/02

k.-ürde 248a/15

k.-ürde 276b/07

k.-ürler 246a/07, 256b/08,
256b/10

k.-ürler édi 255b/05

k.-di 246b/14, 248a/04,
248b/02, 251b/07, 252a/08,
252a/10, 252b/10, 253b/07,
254a/07, 257b/07, 261a/09,
261a/14, 261b/04, 261b/08,
261b/11, 266a/02, 266b/09,
269b/14, 287a/14, 296b/02,
298a/12, 301b/03, 301b/11,
301b/12, 302a/09, 302b/11

k.-dim 246b/01, 247a/10,
259b/04, 259b/06

k.-di 258a/11

k.-dik 246a/07

k.-dük 246b/10, 249a/02,
249a/10, 255a/14, 260a/09,
261b/05, 263a/05, 264a/13,
269a/07,

269b/11

k.-diler 245a/05, 246a/12,
247a/06, 247b/03, 248a/06,
258b/03, 261b/02, 262a/11,
263a/03, 265b/12, 268a/07,
282a/12, 296b/08

k.-ipturlar 299a/14

k.-iptür 254a/14, 290b/02,
295b/02, 303a/11

k.-iptür (çiqıp kéliptür)
259a/07, 262a/08

k.-ey 266b/04

k.-geç 266a/13

k.-gey 265a/04

k.-geysen 303a/10

k.-se 285a/11, 289b/13,
293b/03

k.-seler 298a/08

k.-se édi 289b/06

k.-sün 297b/01

k.-e 266b/03, 268b/12

k.-e aldı 266b/05

k.-e aldılar 267a/05

k.-e alğay 299a/13

k.-e başladı 252b/04,
263a/09

k.-e başladılar 267a/13

k.-e bolur 283a/05

k.-edür 263a/10, 266a/02,
282a/09, 282b/14, 288a/07,
291a/11, 302b/03

k.-edür (çiqıp kéledür)
261b/14, 262a/01

k.-édür édi 266b/03

k.-erige 276b/04

k.-ip 245a/02, 245b/15,
246a/09, 247b/07, 247b/09,
248a/10, 248b/01, 248b/03,
249a/05, 249a/14, 249b/01,
250a/04, 250b/07, 251b/02,
253b/05, 254b/07, 254b/14,
255a/06, 255b/12, 256a/01,
256b/01, 256b/11, 259b/12,
256b/02, 256b/03, 256b/12,
257a/09, 257a/11, 257a/12,
257a/14, 257b/01, 257b/07,
257b/08, 257b/09, 257b/14,
258a/01, 258a/13, 258b/14,
259a/05, 259b/13, 261a/13,
261b/01, 262a/04, 262b/01,

262b/14, 263a/11, 263b/14,
267b/10, 268a/02, 268a/08,
269b/12, 294a/14, 296a/10,
297b/03, 297b/10, 298a/07,
298a/10, 298a/12, 298b/08,
299a/08, 299b/02, 299b/04,
301b/01, 303b/03, 304a/07,
304a/10, 304a/12, 304a/13

k.-ip édi 268a/11, 297a/14

k.-ip (qaçıp kél édi) 256a/11

k.-ip édiler 255b/08

k.-ip édim 255a/01

k.-gen 246b/03, 246b/07,
254a/12, 258a/08, 298a/04

k.-kende 304a/11

k.-gende 265a/05, 267a/11,
268b/04, 268b/08, 294a/04,
294b/02, 301b/01

k.-gendin 299b/12

k.-gendin soñ 256a/02

k.-gendürler 291b/08

k.-geni 252a/09

k.-genler 253b/10

k.-günçe 268a/13

k.-mes 254a/01

k.-mey 266b/04

k.-meydür édi 299a/01

k.-medi 264a/02, 265b/12,
294b/02

k.-mekçidür 254a/08

k.-meki 302b/03

k.-mekniñ 265a/10

kéle < ET *kéle* (EDPT, 716)
gelme işi

k. 283a/06

k.+leri 283a/09

k.+niñ 283a/02

K.+niñ 283a/07

- k.+side 284b/12
- kelähern** < Hint. bir tür geyik
k. ékendür 276b/02
- kelehere** < Hint. bir tür geyik
k. 276b/02
K. 276b/01
K. bile 276b/02
K.+niñ 276b/03
k.+sini 276b/05
- kélil** - < gelinmek
k.-di 245a/09, 248a/11,
248b/09, 250b/10, 250b/12
k.-ip édi 264b/04
k.-meydür édi 269b/13
- kéliş** < geliş
k.+i 264b/13
- kelkel līmū** < Hint. bir limon türü
K. 287a/06
K.+ça bolğay 287a/13
- kéltür** - < ET *keltür*- (EDPT, 716) getirmek
k.-ür 255a/13, 301a/14
k.-ürde 247b/02
k.-ürler 274b/14, 278b/06
k.-ürler édi 265a/14
k.-di 246a/10, 247b/01,
251b/08, 251b/12, 258b/03,
262b/10, 262b/11, 263b/04,
264b/11,
267b/06, 302a/08
k.-di (pīşkeş kéltürdi)
245a/03
k.-di (rast kéltürdi) 265a/12
k.-diler 257b/11, 258b/05
k.-üptür 269b/08
k.-keyler 264a/03
- k. tüştüm 247a/04
k.-e almas 301a/11
k.-e almay (şāqat kéle
almay) 295b/05
k.-edür 253b/14
k.-üp 248a/13, 249a/09,
267a/14, 285a/05, 291a/01,
296a/11, 297b/12, 302a/03
k.-üp édi 296a/14, 302a/09
k.-üp édiler 280a/12,
281b/09
k.-edürğan 245b/13
k.-gen égendür 245b/15,
268b/06
k.-günçe 286a/13
k.-mek 303b/05
- kèltürt** - < getirtmek
k.-üp 245b/12
- kéltürül** - < getirilmek
k.-güsidür 255a/14
- kem** < Far. eksik, az
k. 284b/02, 286a/14
k. boladur 282b/06
k.+dür 274b/03, 279b/01,
280a/09
- kéme** < ET *kemi* (EDPT, 721)
Gemi
k. bile 255a/14, 263b/02
k.+ge 247a/05, 268a/02
k.+de 263b/02
k.+din 255b/01
K.+ler 254a/12
k.+lerniñ 254a/03, 285b/09,
285b/10
- kemer** < Far. bel, bel kayışı
k. 296b/14, 297a/01,
297a/02, 297a/03

kemraq < Ar.+T. kem+rAk az,
eksik

K. bolur 271a/12

k.+dur 283b/10

kencel bir tür kuş (dürraç cinsi)

K. 279a/13

kendiklig çignemelik

k. bolur 286a/10

kéng < ET *kéŋ* (EDPT, 732) geniş

k. 261b/14, 262a/02,
286a/06

K. 270a/11

K.+din 299a/07

kengliki < ET *kéŋlik*+ki(EDPT, 732)
Genişliği

k. 260a/14

ként < Soğd. < ET *kend* (EDPT,
728) kent, şehir

k. 250b/14, 260b/02,
274b/11

k.+ığa 248b/13

k.+igeçe 249b/14

k.+te 250b/14

k.+iniñ 251a/08

k.+kinege 299b/07

k.+ler 294b/03

k.+lerde 290a/14

k.+lerdür 260a/11

k.+lerge 285b/01

K.+leri 260b/02

k.+lerniñ 274b/05

k.+tür 250b/13

kéŋeş < ET *kéŋeş* (EDPT, 734)
danışma, görüşme

k. 295a/05

k.+tin 295a/06

k.+ke 264a/09

k. qılıp 264a/09

kéŋeş - < ET *kéŋeş*- (EDPT,
734) danışmak, görüşmek

k.-tük 295a/11

keŋlig < genişlik

k.+i 260b/08

kerāhat < Ar. iğrenme,
tiksinme

k. 277b/11, 299b/14

kerb ölçü birimi

k. 290a/11

k.+ni 290a/11

kerçe < bir tür kuş

k.+dür 281b/02

kérek < ET *kergek* (EDPT, 742)
gerek, gerekli

k. 253b/06, 253b/08,
253b/10, 253b/12, 253b/14,
254a/01, 264a/12, 271b/10,
274a/08, 274a/09, 285b/03

k.+ni 253b/10, 253b/12,
253b/13

k. édi 270a/06

kerem < Ar. cömertlik

k. 290b/03

'ayn-ı k. 270a/13

k. bile 267a/07

k.+ı bile 269a/10

kerī < ölçü birimi (bir karış)

k.+ke 265b/13

kerim < Ar. cömert, yüce

k.+din 294b/14, 295a/01

k.+i 296a/02

kés - < ET *kes*- (EDPT, 748)
kesmek

k.-seler 285a/03	k.+dür 276a/14
k.-ip 246a/06, 265a/14, 297b/09	k.+niğ 249a/01, 276b/07
keşf < Ar. keşif, bulma, ortaya çıkarma	kéyin < ET <i>kédin</i> (EDPT, 704) arka
k.+ni 280a/14	k. 245a/01, 252a/06, 256b/09, 291a/07
két - < ET <i>két-</i> (EDPT, 701) gitmek	k. barurda 276b/07
k.-erbiz 246a/06	k.+din 253b/07, 262b/08
k.-erler 301a/12	k.+ge 276a/05
k.-erge 294b/09	k.+içe 267a/14
k.-mes 255a/09	k.+ide turup 264a/06
k.-megeyler (qaçıp két megeyler) 258a/06	k.+ike 258a/04
kéy - < ET <i>keç-</i> (EDPT, 700) giymek	ki < Far. ki bağlama edatı
k.-gen 303a/05	k. 254b/04, 255a/09, 296a/02
kéydür - < Giydirmek	kiçik < ET <i>kiçig</i> (EDPT, 696) küçük
k.-üp 245a/07, 246b/03, 302b/06	k. 254a/13, 269a/05, 270b/06, 281b/12, 283b/06, 294b/14, 295a/01
keyfiyet < Ar. nitelik, kalite	k.+kine 246b/04, 254b/12, 276b/12, 280a/01
k. boladur 250a/11	k.+tür 280b/10
k.+i 251a/07, 285b/02, 285b/03, 286a/02, 293b/01	kiçikrek < <i>kiçik+rAk</i> daha küçük
k.+ide 246a/05	k. 260b/01, 273a/13, 276a/07, 276b/11, 277b/02, 278a/04, 279b/15, 280a/08, 281a/07,
k.+idin 286a/02	286a/10, 290b/08
k.+i bar 285a/14	k. bolğay 277a/08, 280b/02, 281a/03, 281a/13
kéyik << ET <i>kéyik</i> (EDPT, 755) geyik	k. bolur 277b/14, 278a/07, 286b/14
k. 248b/14, 251a/10, 276b/02, 276b/03, 276b/04, 276b/05, 276b/08	k.+dür 280a/05, 280b/08
k. bolur 276b/11	k.+tür 276a/12, 280b/04, 280b/12, 280b/14, 284b/10, 287a/03
k.+ni 251a/09	kim < ET <i>kim</i> (EDPT, 720) kimse; kim (soru zamiri)
k.+lerni 276b/10	
k.+lerni tutmaqqa 276b/09	
k.+çe bolğay 276a/10	

k. 245a/14, 245b/06,
245b/12, 245b/14, 246a/02,
246a/03, 246a/06, 246a/08,
246a/14,

246b/05, 246b/07, 247a/01,
247a/12, 247b/01, 247b/04,
247b/10, 248a/09, 248b/04,
248b/06, 248b/09, 248b/10,
249a/04, 249b/01, 249b/03,
249b/08, 249b/09, 249b/11,
250a/03, 250a/04, 250a/09,
250a/13, 250a/14, 250b/01,
250b/02, 250b/04, 251a/03,
251a/12, 251a/13, 251b/03,
251b/06, 251b/11, 252a/04,
252a/05, 252a/08, 252b/01,
252b/07, 252b/14, 252b/9,
253a/01, 253a/02, 253a/06,
253a/11, 253b/02, 253b/03,
253b/08, 253b/10, , 253b/13,
253b/14, 254a/02, 254a/03,
254a/07, 254a/09, 254b/08,
254b/13, 255a/01, 255a/03,
255a/06, 255a/07, 255a/09,
255a/11, 255b/06, 255b/08,
255b/10, 255b/13, 256a/03,
256a/05, 256a/06, 256a/08,
256a/10, 256a/11, 256a/12,
256a/13, 256b/06, 257a/01,
257b/01, 257b/05, 257b/07,
257b/11, 258a/03, 258a/04,
258a/05, 258a/09, 258b/01,
258b/03, 258b/04, 258b/05,
258b/06, 258b/07, 258b/08,
258b/09, 258b/13, 259a/02,
259a/03, 259a/08, 259a/09,
259a/10, 259a/13, 259b/05,
259b/14, 260a/01, 260a/07,
260a/11, 260b/01, 260b/05,
261a/12, 261b/07, 261b/10,
261b/12, 261b/14, 262a/05,
262a/11, 262a/12, 262b/02,
262b/04, 262b/05, 263a/01,
263a/04, 263b/01, 263b/03,
263b/04, 263b/08, 263b/13,
264a/02, 264a/03, 264a/04,
264a/10, 264b/03, 264b/04,
264b/08, 264b/12, 265a/01,
265a/03, 265a/04, 265a/09,

265a/13, 266a/02, 266a/13,
266b/01, 266b/02, 266b/03,
266b/04, 266b/05, 266b/12,
267a/05, 267a/06, 267a/12,
267b/02, 267b/04, 267b/07,
267b/09, 268a/11, 268a/14,
268b/05, 268b/06, 268b/07,
269a/02, 269a/05, 269b/03,
269b/11, 269b/12, 270b/01,
270b/05, 270b/07, 271a/06,
271b/01, 271b/02, 271b/05,
271b/06, 271b/09, 271b/10,
271b/11, 271b/13, 271b/14,
272a/01, 272a/04, 272a/07,
272b/01, 272b/05, 272b/06,
272b/07, 272b/08, 272b/11,
273a/01, 273a/02, 273a/06,
273a/08, 273a/12, 273b/02,
273b/07, 273b/09, 273b/10,
274a/02, 274a/10, 274b/01,
274b/02, 274b/04, 274b/06,
274b/07, 274b/11, 274b/12,
275a/04, 275b/01, 275b/06,
275b/09, 275b/10, 275b/11,
277a/09, 277b/08, 278a/02,
278a/08, 278a/10, 278a/11,
278a/13, 278b/02, 278b/04,
278b/10, 278b/12, 279a/01,
279a/04, 279b/05, 279b/11,
280a/07, 280a/09, 281a/12,
281b/08, 282b/03, 282b/05,
282b/09, 283a/07, 283a/08,
284a/01, 284a/06, 284a/13,
285a/02, 285a/03, 285a/04,
285a/06, 285a/07, 285a/12,
285b/03, 285b/05, 285b/07,
285b/14, 286a/12, 286b/02,
286b/04, 287a/06, 287a/09,
287a/14, 287b/05, 288a/01,
288b/04, 288b/06, 288b/07,
288b/08, 288b/11, 288b/13,
289a/04, 289a/07, 289a/11,
289a/13, 289b/03, 289b/06,
289b/07, 289b/10, 289b/12,
289b/13, 289b/14, 290a/02,
290a/04, 290a/06, 290a/07,
290a/08, 290b/02, 290b/08,
290b/10, 290b/11, 290b/12,
291a/02, 291a/06, 291a/09,

291a/10, 291a/13, 291b/04,
291b/06, 291b/08, 291b/10,
292a/02, 292a/03, 292a/04,
293b/09, 294b/06, 294b/11,
294b/13, 295a/01, 295a/03,
295a/04, 295a/05, 295a/12,
295b/02, 295b/04, 295b/05,
295b/08, 295b/12, 295b/13,
296a/06, 296a/07, 296b/01,
296b/12, 297a/03, 297b/01,
297b/02, 298a/08, 298a/11,
298b/07, 298b/13, 299a/03,
299a/06, 299a/12, 299a/13,
299a/14, 299b/01, 299b/06,
299b/07, 299b/10, 299b/14,
300a/03, 300a/04, 300a/11,
300a/12, 300a/13, 300a/14,
300b/08, 300b/14, 301b/10,
302a/01, 302a/03, 302a/05,
302a/12, 302b/05, 302b/08,
303a/07, 303a/08, 303b/04,
303b/06, 303b/09, 304a/03,
304a/10, 263a/09, , 269b/08,
271b/09, 289a/01, 291b/04

k. bar 273b/06, 275a/10,
290b/01

k. barıp 303a/14

k. boladur 250a/11

k. boldı 265a/03

k. bolduk 245a/14

k. bolsa 275a/08

k.+ni 271b/01

k.+ge 300a/14

k.+niñ 255a/07

kir - < ET *kir*- (EDPT, 735) girmek

k.-er 256a/03, 275b/06,
276b/08

k.-erler 257a/14, 301b/07

k.-er édi 302b/02

k.-di 249a/02, 253b/08

k.-dük 250a/08

k.-diler 246b/08, 250a/08

k.-geyler 295a/03

k.-se 275b/06

k.-sem 295a/03

k.-ip 249a/10, 249a/12,
249b/13, 252a/11, 252a/13,
259a/14, 259b/03, 267b/10,
268a/02, 274a/03

269a/01, 301b/06

k.-ip édi 260b/14

k.-me 256a/09

k.-megen 302a/11

k.-mey 257b/05

k.-meydürler édi 298b/01

kiril - < ET *kiril*- (EDPT, 745)
girilmek

k.-di 247a/05, 248a/12

kiriş - < ET *kiriş*- (EDPT, 747)
girişmek

k.-ti 250a/14

k.-tiler 266b/08

k.-tiler (çıqara kiriştiler)
259a/07

k.-tiler (mu'āmele qıla
kiriştiler) 255b/07

k.-tiler (öle kiriştiler)
294b/08

k.-tim (tüküre kiriştiler)
253a/06

kirnī bir tür bitki

K.+dür 283b/05

kīş < Far. keten kumaş

k.+din 277a/08

kişi < ET *kişi* (EDPT, 752) kişi,
kimse

k. 248b/06, 249b/10,
249b/11, 253b/07, 254a/14,
254b/12, 255a/07, 255a/10,
256b/07,

257b/07, 258a/14, 260a/05,
261b/08, 262a/14, 262b/09,
263a/06, 263b/04, 263b/12,
265b/08, 266b/06, 267a/03,
267a/09, 267a/12, 269a/12,
269b/14, 271b/09, 274a/08,
275a/12, 278a/13, 282a/05,
291b/11, 291b/12, 293b/09,
294b/13, 295b/09, 297a/14,
297b/06, 298b/04, 299a/07,
300a/11, 302a/12, 302b/07,
303a/09, 304a/02, 304a/03

k. bile 265b/07

k. bolğay édük 269b/11

k.+ni 248b/06, 256b/07,
259a/09, 265b/04, 276a/02,
281b/08, 282a/05, 282a/06,
297b/12,

298b/11

k.+ğa 251a/04, 251a/05,
253b/12

k.+ge 245b/04, 258b/08,
260a/01, 304a/06

k.+de 294b/11

k.+de émes édi 269b/10

k.+din (şāhib-vuqūf kişidin)
255b/11

k.+si 256b/14, 257a/01,
262b/07, 265b/06, 265b/12,
266a/13, 266b/08, 272a/05,
304a/10

k.+si bar ékendür 260b/10

k.+si bile 251b/07, 262a/11

k.+sige 298a/04

k.+sini 263b/07, 304a/02

k.+siniğ 297b/09

k.+dür 295b/09, 303b/06

k. édiler 246b/05

k.+miz barıp 265a/13

k.+ler 294b/06, 298a/12

k.+ler tutup 268b/05

k.+lerdin 268b/09

k.+leri 303b/03

k.+lerige 265a/13

k.+niğ 247b/05, 251a/03,
303b/10

k.+niğ bolur 271b/02

kişmiş < Far. çok taneli üzüm,
kişniş

k.+ke 283b/02

kişti < Far. kanat tüyü

k. boldı 275b/04

kit - < ET *két-* (EDPT, 701)
gitmek

k.-erge 295b/05

k.-mekdin 296a/01

kitāb < Ar. yazılmış ve basılmış
eser, kitap

k. 291b/01

k.+lar 259b/04, 259b/05

kitābet < Ar. eser yazma,
kaleme alma

k. qılır érdi 271a/02

k.+i 261b/08

kitābhāne < Ar.+Far. Kütüphane

k.+sığa 259b/03

kitāre değerli taş

k. 297a/03

kiwür < içeriye sokmak, koymak

k.-ür 297b/13

k.-üp 265a/07

kiyūrā güle benzeyen bir tür
çiçek

K.+dur 288a/01

koş- < ET *koş-* (EDPT, 670)
birleştirmek

k.+adın 298b/03

kotar - işi bitirmek

k. 281a/12
k.-ur émiş 275b/02
köç - < ET *köç*- (EDPT, 694)
göçmek
k.-tük 245b/02, 261a/10
k.-üptür 262a/06
k.-üp 245a/09, 248a/12,
249a/11, 251b/09, 252a/10,
252a/11, 253a/12, 254a/06,
254b/05, 254b/12, 257b/08,
257b/12, 258a/01, 259b/11,
260a/09, 261b/05, 261b/06,
263a/05, 263a/09, 262a/10,
267b/10, 264a/01, 264a/13,
268a/04, 268a/07, 268a/10,
299b/08
köç < ET *köç* (EDPT, 693) göç
k. 263b/03, 265a/07,
265a/08
k.+ğa 257a/11
k.+din soñ 261a/05,
261a/08
k.+lerde 263b/02
köçül - < öç edilmek
k.-di 245b/09
k.-üp édi 263b/03
köçür - < ET *köçür*- (EDPT,
699) göçürmek
k.-üp 252a/13, 258a/12
kög(ü)s < ET *kögüs* (EDPT, 714)
gögüs
k.+i 278b/12, 279a/08,
280a/12, 281a/04, 281a/08
K.+i 280a/06
k.+ide 279b/15
k.+igeçe 279b/04
k.+iniñ 280a/04
kök < ET *kök* (EDPT, 709) kök

k. 277b/01, 285b/07,
285b/08
k.+tür 276a/06, 277a/14
köl < ET *köl* (EDPT, 715) göl
k. 262a/10
kömek < yardım
k. 260a/05, 261a/06,
266b/02, 266b/10, 298b/11
k. bolsun 256a/03
k.+i édi 254b/14
k.+ige 298b/04
kömük < kemik
k. bar 275b/11
k. bolur 275b/11
köñül < ET *köñül* (EDPT, 731)
gönül
k. 294b/08
k.+ni 253a/10
k.+ğa 252b/14
k.+ge 253a/04
k.+din 253a/02
k.+i 261b/04, 295b/07
köp < ET *köp* (EDPT, 686) Çok,
bol
k. 249b/10, 250a/05,
252a/06, 254b/08, 264b/12,
269b/01, 278b/02, 279b/01,
283b/05,
283b/12, 287b/08, 287b/09,
287b/14, 291a/13
k. bolur 277b/09, 278b/04,
286a/10
k. turmaydur 291b/01
k.+tür 260b/03, 278b/04,
286b/01
köplüg bolluk → köplüg
k.+iniñ 290a/12

köplük	bolluk → köplüg	k.-mesbiz 270a/12
	k. bile 287b/10	k.-meydür édi 298a/12
köprek	< <i>köp+rAk</i> daha çok	k.-meydür-mén 247b/05
	k. 268a/14, 275a/03, 275b/03, 282a/12, 303b/14	körset - < * <i>kör-(X)g-sA-t</i> göstermek
	k. bolğay édi 303b/13	k.-ti 295a/09
	k. bolur 274b/13, 279b/15	körsetil - < gösterilmek
	k.+dür 275b/08	k.-di 298a/05
	k. édi 266b/01, 303b/14	körül -< ET <i>körül-</i> (EDPT, 745) görülmek
	k.+i 282a/13, 290a/12	k.-di 249a/09, 254b/04, 264a/01, 278b/12
köprük	< ET <i>köprüg</i> (EDPT, 690)	k.-medi 275a/05, 282a/07
köprü		k.-medi ('alāmet körülmedi) 254b/05
	k. 278b/11	k.-meydür 275b/03,277a/04
	K.+idin 247a/08	k.-meydür édi 278b/12
	k. qılıpturlar 260b/09	körün - < ET <i>körün-</i> (EDPT, 746) görünmek
kör - < ET <i>kör-</i> (EDPT, 736) Görmek		k.-ür 272b/13, 275b/08, 281b/14, 283a/10
	k.-er 256b/03, 257a/01, 297b/10, 301b/01	k.-di 266b/02, 266b/04
	k.-erler 256b/01, 256b/13	k.-édür 282a/02, 287b/08, 287b/13, 299a/10
	k.-di 254b/14, 298b/08, 301b/11	k.-üp qalur 281b/14
	k.-düm 282a/07	k.-üp turuptur 288a/09
	k.-dük 259a/08, 284a/12	k.-gende 266b/01
	k.-diler 263b/14, 265a/09, 282a/05	k.-mes 281b/14
	k.-ey 296a/02	k.-meydür 252b/05
	k.-se 252a/04	körüş - < ET <i>körüş-</i> (EDPT, 748) görüşmek
	k.-üp 258a/13, 265a/09, 276b/05, 294b/13, 295a/13, 302b/11, 303b/14	k.-ür 258b/06
	k.-üp bolmaydur 291b/04	köşe < Far. iki açının dik birleştiği yer
	k.-gen émes érdi 253b/11	k.+de 300a/08
	k.-geni 263a/02	köter -< ET <i>kötür-</i> (EDPT, 706) kaldırmak, yükseltmek
	k.-megen 265b/14, 300b/02	k.-ip 245b/09, 275a/12
	k.-mek 293b/04	
	k.-mes 256b/07	

k.-ken 278a/11
köz < ET *köz* (EDPT, 756) göz
k. 259b/05
baş k. qıldı 296b/07
k.+ni 290a/01, 290a/02
k.+i bile 252a/04
k.+iniñ 279a/09
k.+leri 281a/09
k.+lerinin 278b/09

kucür < Far. bolluk
k. 255b/04

kudret < Ar. güç
k. bolsa 296a/01
k.+tür 296a/02

küh < Far. dağ
k.+ı émiş 284b/08

kühistān < Far. dağlık bölge
k.+da 260b/10

kulağ kulak
k.+ı bile 278a/13

küre < Far. kuyumcu ocağı
K. 249a/04, 302a/12,
302a/14

K.+de 302b/04

küşe < Far. iki açının dik birleştiği yer
k.+de 252b/9

kūtehpay geyiğe benzeyen bir hayvan

k. 276a/11
K.+dur 276a/10

kütür tazeliğinden dolayı kütür sesi çıkaran

k. 286b/13

kūyel bir tür kuş
K.+dür 281b/03

kūze < Far. testi
k. 247b/01, 248a/02,
286a/01

k. bile 274a/11
k.+ni 285a/12
k.+de 285a/13
k.+lerni 273b/14
k.+niñ 285a/11

kūzelig < Far. testilik
k. 274a/03

kūç < ET *kūç* (EDPT, 693) güç
k. 254a/09, 254b/05,
256b/02, 262b/02, 268a/08,
268a/08, 275a/10, 294a/14,
297b/13, 298b/02,

299a/08, 299b/08

k. ber 299b/08

k. bar 254a/09, 256b/02
k.+ni bir qılıp 255b/14

kūllī <Ar. genel, çok
k. 259a/10, 270a/02,
271b/10

kūn < ET *kūn* (EDPT, 725) gün
k. 245a/01, 245a/14,
245b/06, 246b/06, 249b/03,
250a/02, 251a/11, 251b/08,
252a/02,

252a/05, 252a/09, 252b/02,
252b/04, 253b/05, 254a/02,
254b/08, 255b/02, 256a/07,
256b/08, 261b/10, 262a/11,
263a/06, 263a/08, 263a/10,
264a/07, 265a/12, 267a/06,
267b/06, 267a/06, 268b/12,
270b/14, 278a/11, 289a/11,
291b/12, 296b/12, 297b/11,
299b/08, 302b/06K.

k.+de 267a/08, 274b/07,
274b/07, 287b/08, 291b/11,
291b/14, 301b/04

k.+din son 253a/05,
254a/05, 285a/14, 299b/12,
300a/02, 304a/08

k.+i 245a/04, 245a/08,
245b/02, 246a/11, 246b/01,
246b/03, 246b/04, 246b/05,
247a/04, 247a/06, 248a/05,
248a/11, 248a/12, 248a/13,
248a/15, 248b/01, 248b/02,
248b/03, 248b/05, 248b/07,
248b/08, 248b/13, 249a/03,
249a/11, 249a/12, 249b/04,
249b/09, 250a/02, 250b/10,
250b/13, 251a/05, 251a/07,
251a/08, 251b/01, 251b/03,
251b/10, 251b/13, 252a/02,
252a/08, 252a/11, 254a/10,
255b/03, 258a/12, 259a/04,
259b/03, 262a/09, 262b/05,
262b/10, 262b/13, 263a/07,
263a/13, 263b/06, 264a/13,
265b/09, 266a/01, 267b/11,
267b/13, 268a/04, 268a/09,
269a/01, 293b/03, 297a/08,
299b/06, 299b/08, 302a/13,
303a/03, 303a/07

k.+i boladur 291a/10

k.+i 259b/11, 268a/05,
268a/07

k.+ini 296b/07

k.+lerge 288b/10

k.+leri 251a/04, 252a/05,
252a/06

k. son 257a/12

k. sonra 295a/10

künbed < Far. kümbet,
kubbe → **künbet**

k.+dür 300b/14

künbet < Far. kümbet, kubbe
→ **künbed**

k.+te 296b/13, 300b/14,
301a/05

kündüz < ET *küntüz* (EDPT,
729) gündüz

k. 256b/06, 288b/14,
289a/01, 289b/07, 290a/01,
290a/02, 290a/04

k.+ni 288b/12, 289a/02,
289a/03

k.+din 289a/14

k.+ni 289b/02

k.+çe 289b/04

küner < bir çeşit üzüm

K. 250a/08, 250b/05,
277b/06

K.+de 250a/03

künlüg < ET *künlük* (EDPT,
732) günlük

k. 268b/07

künyā < Ar. ayırt edici özellik
künye

k. 290b/04

küre < Ar. küre

k.+lerdin 302b/03

k.+lerni 302b/01

k.+ni 302a/14

küredken yuvarlanan

k. 297b/02

kürg gergedan

K.+ge 276a/04

kürüh < Far. yaklaşık iki millik bir
uzaklık ölçü birimi

k. 256b/08, 258a/13,
259b/12, 260a/14, 260b/01,
261b/13, 262a/03, 262a/04,
262a/08,

263a/09, 263b/05, 265b/10,
265b/10, 267b/10, 268b/14,
273b/04, 301a/10

k.+ka 253b/11

k. bolğay 299b/07

kürür < Ar. tekrarlanma

k. 258b/12, 263a/04,
290a/11, 292a/03, 296b/09,
296b/10, 302b/12

k.+nı 290a/11

k.+dur 292a/03

L

lādamerdük

l. bolğay 258b/05

lafz < Ar. söz

l.+ı 286b/04

lağza < Ar. an, lahza

l.+dın soñ 248a/04

lalmi < Far. verimsiz (mecaz)

l.+dür 274b/09

laqab < Ar. lakap

l. 294b/01

laşif < Ar. hoş, yumuşak

l. 262a/01, 286a/11,
288a/01, 288a/02

lāzım < Ar. gerekli

l. 299a/10

l. édi 270a/02

Lek < Hint. yüz bin

L. 257a/05, 261a/04,
264b/06, 264b/10, 269a/08,
269b/05, 269b/09, 270a/05,
270a/07, 272b/10, 272b/11,
290a/10, 293b/05, 293b/06,
293b/07, 293b/07, 293b/11,
293b/12, 296b/10, 296b/11,
304a/09

L.+ni 290a/11

L.+te 269b/05

leklek keklik

l.+din 280b/08, 280b/10,
280b/12

L.+din 280b/04

L.+dür 280b/07, 280b/09

l.+ke 280b/11

L.+ke 280b/04

l.+ler 280b/09

l.+ni 280b/08

l.+niñ 280b/05

Leklik < Hint.+T. *lek+IXg* leklik, yüz
binlik

L. 268b/14, 295b/11,
296b/03, 302b/13, 304a/07

leng < Far. demir

l. 291a/08

lengüte < bir çeşit bele bağlanan
örtü

L. dék 291a/04

L.+niñ 291a/06, 291a/07

leşker

l.-i Püreb 303a/08

leşfet < Ar. Zariflik, hoşluk

l. 290b/02

l. émes 283b/13

l.+i 252a/03, 291a/08,
291a/13

l.+i 291b/06

l.+i bar bir 283a/07

lete bele bağlanan kuşak

l. bar 291a/05

l.+niñ 291a/05, 291a/06

levāğiq < Ar. ekler

l.+i bile 263a/04

levendāne < Far. hızla, çabuk

l. 247a/12

leziz < Ar. lezzetli

l. 279a/05

l. bolur édi 282a/10

l.+dür 276b/13, 280a/06,
281a/02

lezzetliq < Ar. yemesi lezzetli

l. 280a/04, 287a/04

l.+dür 280a/03

līmū < Far. limon

L. 287a/06

l. dék 287a/05

L.+ça bolğay 287b/02

L.+dur 286b/05, 287a/06

lūce < bir tür kuş (papağan
cinsinden)

l.+dür 278b/13

Lūlī < Far. çengi

L.+ler 276b/14

lutf < Ar. iyilik, lütuf, güzellik

l. (mağz-ı **lutf**) 270a/12

M

Mā'kūlu'l_lem < Far. akla uygun,
yenilir yutulur cinsten (mecaz)

M.+dür bisyār 279a/05

ma'reke < Ar. savaş
meydanı

m.+de 267a/12

ma'āş < Ar. dirlik, aylık, maaş

m.+ının 302a/02

ma'cūn < Ar. uyuşturucu
maddelerden süzme afyon

m. 246b/06, 246b/10,
246b/11, 247a/05, 247b/14,
248b/10, 249a/10, 249b/05,
250a/12,

251b/09, 252a/06, 252a/13,
253b/04, 255b/01, 263a/13

māde < Far. dışı

m.+si 276b/02, 279a/12,
280a/06, 281a/02

m.+siniğ 276a/09, 277a/12,
277a/13, 279a/08, 279b/01

m.+dür 287a/05

ma'dūd < Ar. sayılı

m.+ı bile 259b/08

mağal < Ar. yer, mekan

m. 253a/04, 268b/02,
282a/03

m.+da 257a/04, 262b/08,
274a/09, 296a/13

m.+ğaça 294b/02

m.+dın soğ 298a/10

m.+ıda 249b/08, 291a/12

m.+larında 291a/12

m.+ları édi 245a/10

m. édi 249b/01, 249b/06

mağalbend < Ar. mahallede
yaşayan

m.+te édi 256a/10

mağallāt < Ar. mahalleler

m. 264a/10, 264a/11

m. boldı 264a/14

m.+ka 265a/07

m.+nı 265a/07

m.+ıda 268a/09

mağlaşa < Ar. laf salatası,
yanıltmaca

m. qılıp 259a/10

mağlūb < Ar. yenik

m. 267a/07

m. qılıp 270a/11

mağ'rib < Ar. batı

m. 285b/03, 286b/04

mağ'sūl < Ar. ürün, sonuç

m.+ı 273b/09

m.+ığa 273b/10

- mağz** < Far. beyin, iç, öz, ilik
M. 285b/12
m.+ı 284b/09, 284b/10,
284b/11
m.+ı bile 284b/09
m.+ığa 285a/09
m.+ıdın 283b/04, 284b/10
m.+ınıñ 284b/10
- mağz** < Ar. sırf, sade, tam
m.-ı lutf 270a/12
- māh** < Ar. ay
M. 288b/03
M.+dur 288b/08
- māhāzrī** < Ar. sakıncalı
m. qıldılar 251b/02
- māhīgāne** < Far. balık hali
m.+lerde 251a/06
m.+niñ 251a/07
- maḥṣūṣ** < Ar. özel, hususi,
özgü
m. boladur soñra turğan
251a/04
m. 245a/14
m.+ı émeštür 279b/10
m.+ıdur 274b/12
m.+ıdur 279b/11
m.+ıdur 282b/03
m.+lar bile 247a/05
m. émeštür 279a/06
m. émes çün 284b/12
- māil** < Ar. eğilimli, istekli
m. 246b/11
- ma‘išet** < Ar. geçim, dirlik
m. qılurlar 274b/05
- mākīyān** < Far. tavuk
m. 279b/03
- māl** < Ar. mal, servet
m. 245a/02, 269a/07,
274b/02
m.+ğa 301a/10
m.+ı 268b/10
m.+ınıñ 290a/12
M.+ların 245a/07
m.+larını 265a/07
- ma‘lūm** < Ar. bilinen; sözü edilen
m. 293b/01
m. boldı 267a/11
m. bolğay 285b/03,
289b/09, 289b/11
m. bolğusıdur 292a/03
m. bolmadı 285b/02
m. bolmas édi 289b/06
m. édi 247a/11
m. émes édi 289a/06
m. émes 285a/06, 299a/13
- ma‘nā** < Ar. anlam
m. 253a/04
m.+ındadur 286b/04
m. qılurlar 256a/09
- mānī‘** < Ar. engel
m. 253a/02, 278a/09
m. bolur 276b/09
m. bolğay 276b/05
- manžūm** < Ar. nazm edilmiş,
vezinli, kafiyeli söz
m. bolur édi 252b/12
- mağa** bana
m. 247b/09, 251b/13,
252a/01, 255a/02, 256a/03,
268b/08, 269b/14, 301b/11,
302a/12,

303b/05	m.+ıda 303b/07
M. 249b/07	m.+ıdın 254b/01
maqām < Ar. durulan yer, durak; büyük memuriyet	m.+ığa 255b/02, 268b/01, 302a/11
m. qıla 263a/10	m.+ığa çün 267b/10
m.+ıda boldılar 252b/9	m.+ını 302a/12
m.+ıda bolup 253a/09	m.+qa 289a/06, 299b/13
m.+ıda bolurlar 268b/05	māşe < Hint. zaman ölçü birimi
m.+ıda édi 257a/10	M. 290a/05, bir 290a/06, 290a/07
m.+ıda édiler 270a/06, 298b/02	māverānū'nehr < Ar. nehrin öte yanı, seyhun ve ceyhun nehirleri nin arasında kalan bölge
m.+ıda édük 255a/01	M. 270a/03
m.+ıdadur 299a/09	mayhoş < Far. tadı hafif ekşi olan
maqber < Ar. mezar	m.+dur 283b/13
m.+i 267b/14	māyil < Ar. tutulma, hayran olmak
maqbul < Ar. hoşça giden, beğenilen	m. 272b/14
m. 300a/08	maymūn maymun
maqhūr < Ar. kahrolmuş, yenilmiş, gazaba uğramış	m. 260b/03, 277a/05
m. 269a/11	m. boladur 277a/06
maqşūd < Ar. istek, kastedilen	m. bolur 277a/03
m. 276a/02, 276a/04	m.+dur 276b/13
m.+um 295a/05	m.+lardın 277a/04
ma'qūl < Ar. akla uygun	māzbūš < Ar. ele geçirilmiş
m. 295b/06	m. 260b/06, 265a/02, 294b/06
maral < Ar. dişi geyik	ma'zeret < Ar. özür
m.+nıñ 276a/09	m.+ini 286b/06
ma'reke < Ar. savaş meydanı	mabhūt < Ar. şaşkın
m.+de 267a/10	m. 258b/14
maşlağat < Ar. iş, emir, husus; önemli iş	meclis < Ar. oturulacak, toplanylacak yer
m. 256a/08	m. 246a/01, 303a/04
m.+ı 251b/08, 251b/13, 261a/06	ehl-i m. 246a/12, 246b/05
m.+ı üçün 254b/07	m. boldı 251a/08

m.+din 245b/09
m.+i boldı 245b/07,
246b/08, 248b/10, 248b/12
m.+ığa 303a/05
medīd < Ar. uzatılmış, çok uzun
süren

m. (müddet-i medīd)
269a/14

medrese < Ar. mektep, eğitim
kurumu

m. 290b/06

meftūğ < Ar. fethedilmiş

m. eyledi 270a/11

meger < Far. oysa, mağer

m. 286b/09

mehve < Far. çurum

m. 283b/01

m.+ğa 284b/09

m.+dür 283a/13

m.+niğ 283b/01

mekrūhluğ < Ar. iğrençlik,
yapılması dini açıdan hoş
görülme

m.+ı 300a/01

melik < Ar. padişah, prens

m.+ini 251a/13

m.+lerniğ 251a/10

memālik < Ar. ülkeler,
topraklar, diyarlar

m. 291b/10

m.+de 269b/01

m.+i 261a/03, 269a/04,
270a/14

m.+ini 269a/11, 269b/12

membā' < Ar. kaynak, pınar

m.+ı 273a/08, 273b/05

memleket < Ar. ülke, şehir

m.+ni 270a/11

m.+ığa 270b/10

m.+i 270a/04, 272a/11

m.+ide 269a/14

m.+lerni 295b/02

mén < ET *ben/ben* (EDPT, 346)
ben

m. 245b/02, 247b/04,
247b/08, 253b/01, 253b/02,
255a/01, 258b/09, 263b/01,
263a/12, 265a/12, 268b/08,
268a/08, 268b/09, 270b/05,
282a/07, 285a/14,
289b/07294a/13, 295a/03,
295a/04, 295a/12, 298a/08,
299b/01, 301b/12

m. dağı 296a/02

m.+dürmén 269b/02

m.+din 247b/03

m.+i 245b/15

m.+iğ 246b/07, 253a/07,
258b/01, 268a/06, 269b/02,
286b/03, 295a/02, 295a/04

M.+iğ bile 246b/07

m.+niğ 245b/08, 245b/13,
291b/12, 291b/14, 292a/02

mengelvā < Hintçe cuma

M. 288b/10

menzil < Ar. konak yeri

m.+ığa 268a/09, 269a/02

meqābir < Ar. büyükler, önde
gelenler

m.+i 268a/01

merā < Ar. otlak

m. 278a/11

merbā < Ar. ilkbaharda oturlan ev

m.+sını 286b/08

merdāne < Far. yiğitçe

m. 295a/09

merdek < Ar. küçük, tıknaz insan
m. 258b/14, 298a/02
m. édi 294a/09

merğüb < Ar. rağbet edilen,
aranılan, istenilen
M. 294b/01

merqum < Ar. rakamla ilgili, adı
geçen
m. bolur édi 252b/13

merşû' < Ar. kın kılıf
m. 297a/03

mertebe < Ar. ölçü, miktar;
basamak
m. 297a/08
m.+ğa 262b/03
m.+de 278a/02
m.+de boladur 291b/04
m.+si 296a/07

mesākīn < Ar. o bölgede
ikamet edenler
m.+ğa 268a/06

mescid < Ar. Camiden küçük
ibadet yeri
m. 301a/07
m.+te 291b/11

meşel < Ar. özlü söz, öğretici
hikaye
m. 293b/11, 294a/12
m. bar 255a/09

meşelā < Ar. örneğin
m. 289a/11, 289b/08

mesmū' < Ar. işitilen, duyulan
m. bolur 279a/10
m. édi 255a/02

mesmūm < Ar. zehirli
m. 286b/06

mes(i)r < Ar. seyir yeri,
güzergah
m.+ğa 251a/03

mesrūr < Ar. sevinçli
m. boldılar 267a/07

mesşūr < Ar. örtülü
m. boldı 293b/02
m.+dur 297a/03

mest < Far. sarhoş
m. bolğanda 245b/08
m. bolup édi 250b/01
m. bolup 246b/09, 248b/06,
250a/14
m. édi 246a/02, 246a/03,
246b/14
m.+ler bolup édiler 246a/01

mestī < Far. sarhoşluk
m. 246a/04
M.+ğa 250a/13

mesthıq < Far. sarhoşluk
m.+qa 247b/10

meş'al < Ar. meşale
m. 290b/07, 290b/13

meşaqqat < Ar. acı, eziyet, sıkıntı
m. bile 246a/07
m.+ımıznı 270a/10
m.+lar 295a/13

meşaqqathıq < Ar. acı, eziyet verici,
sıkıntılı
m.+tur 274a/05

meşāyih < Ar. şeyhler
m.+qa 294a/02

meşgūl < Ar. bir işi olan,
çalışan
m. boldı 302b/10

m. boldılar 266b/13,
267a/02

m. bolduk 247b/01

m. bolğaylar 266b/07

m. bolup 297b/05

m. bolurlar 257a/01

m. édiler 300b/06

meşğüllüq < Ar.+T. *meşğül+IUq*

Meşgullük

m. qılmaydur édim 249b/07

meşhür < Ar. tanınmış

m. 298a/02

m.+dur 268b/07, 275b/01

meşk < Ar. yazı örneği, temrin

m. 282a/02

meşmül < Ar. kaplanmış, etrafı
çevrilmiş

m. 300a/04

meşrûğ < Ar. açıklanmış,
şerhedilmiş

m. 278b/01

meşveret < Ar. danışma

m. qılıp 299a/05

metā' < Ar. mal, eşya

m.+dın

metā'ı < Ar. mal, eşya

m. 272b/09

m.+qa 291b/01

m.+dın 246a/10, 261a/07

mevāni' < Ar. engeller, tuzaklar,
maniler

m. 269a/05

mevāzī' < Ar. mevziler, yerler,
istikam

m. 272a/12, 274b/05

mevīz < bir tür çiçekli ağaç

m. dék 283b/01

mevsüm < Ar. adlandırılmış,
isimlendirilmiş

m. boldı 302a/10

m.+dür 272b/13

mevzi' < Ar. yer

m.+niñ 274b/14

meyl < Ar. istek, eğilim

m. qıldı 249a/04

m. qılsa 276b/08

m.+i 266b/01

meyve < Far. meyve, yemiş

m. 282b/06, 286b/07

m.+ğa 282b/10

m.+sı 282b/08

m.+si 283b/03, 283b/06,
283b/09, 284a/14, 284b/04,
284b/14

m.+ler 290b/05

m.+lerdin 287a/01, 287a/06

m.+lerdür 286a/09

m.+dür 283b/14, 284b/05,
284b/07

mevārid < Ar. konular, hususlar,
yerler

m.+ni 290a/09

mezār < Ar. Kabir

m.+ını 267b/11, 267b/13

meze < Far. ad, lezzet

m. 286b/12

m.+si 283b/07, 284a/01,
284a/09, 284b/01, 285b/13

m.+si bar 283b/10, 284a/09,
284b/03, 294b/14

m. émes 277b/10

mezeliq < Far. tadlandırıcı, ana yemeğin yanında lezzetlik

m.+dur 281a/04

mezheb < Ar. dinin kollarından biri

m.+ide 277b/10

m.+niş 261a/08

mezkūr < Ar. adı geçmiş, anılmış

m. 293b/02

m. boldı 252b/07, 260b/14, 271b/14, 272b/01, 284b/12, 285a/06

m. boluptur 252a/04

m. bolğan 278b/09, 301a/05, 304a/01

m. bolğusıdur 249b/08

m. bolğusudur 272a/07

m. bolup édi 251a/07

mısrā < Ar. dize

m.+ını 247a/01, 247a/02

mī'ād < Ar. belirtilen zaman, yıpranma payı

m. bile 264b/09

m.+dın 252a/06

minārī < Ar. minare

m.+ni 268a/01

mink bir tür kuş

M.+dür 280b/03

miş < ET *biş/bış* (EDPT, 346) bin

m. 245a/07, 251b/11, 254a/07, 254a/13, 255a/07, 257b/04, 263b/04, 265b/04, 267a/09,

267a/10, 267a/12, 269b/09, 269b/11, 269b/14, 270a/07, 270a/08, 272a/06, 272b/10, 272b/11, 278a/02, 278a/02, 286b/03, 289a/01, 290a/01, 290a/02, 290a/04, 291b/13,

296a/11, 296b/10, 296b/11, 299a/07

m.+ni 290a/10

m.+ge 256b/03, 261a/04, 264b/07, 270a/03

m.+din 303b/13, 303b/12, 303b/14

miş tōrt dört bin

m. 288b/14

miqdār < Ar. miktar, değer, ölçü

m. 264a/02

m.+ı 288b/14

m.+ını 290a/01

mīrās < Far. miras

salşanat-ı m. 271a/11

m.+ı 271a/11

mis < güzel kokma

m. 278b/02

m.+qa 302b/05

m.+dür 272b/10

mişk < Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden elde edilen ve parfüm yapımında kullanılan güzel kokulu bir madde

nāf-ı m. 272b/09

miskīn < Ar. zavallı, uyuşuk, cüzzamlı

m. 255b/08

mişl < Ar. gibi, benzeri

m.+i 252b/06, 257a/07, 272a/03, 272b/02, 272b/12, 273a/05, 273a/09, 298b/01

mişqāl < Ar. yirmi dört kırat ağırlığında bir tartı birimi

m. 290a/06

m.+dur 268b/08

mor mor (kırmızıyla mavinin karışımı renk)

m. 277b/10

mu soru edatı

m. 258b/05, 258b/13, 265a/05

m. éken 287b/01

mu‘ayyen < Ar. belli, belirli

m. 271a/12, 271b/12

m.+dür 291b/08

m.+dürler 289a/07

mu‘af < Ar. affolunmuş, bağışlanmış, ayrı tutulan

m. tuttuk 268b/13

mu‘âmele < Ar. davranma, yol izleme

m. qılğaylar 253b/13

m. qıla kırıstiler 255b/07

mubāhāt < Ar. günahı- sevabı olmayan, helal mı haram mı bilinmeyen

m.+tur 271b/11

mufassal < Ar. ayrıntılı olarak

m.+ıdın 292a/03

muğāyeret < Ar. aykırılık, uyuşmazlık

m. 294a/05, 294b/04

muğaqqaq < Ar. doğru, kesin, mutlaka

m. émes édi 260b/04

muğış < Ar. çevre, saran, kuşatan

m. 270b/01

m.+qa 273a/07

muḥālefet < Ar. karşı gelme, itiraz

m. 270a/06

muḥālif < Ar. aykırı, zıt; aykırı düşünen

m. 294a/12

m.+lerni 278b/11

muḥammes < Ar. beş dizeli şiir

m. 249b/06

muhaqqar < Ar. hakarete uğramış

m. 251b/07

muḥāṣab < Ar. hitap edilen

m. qılmaqlıq 303a/02

muḥāṣil < Ar. ortaya çıkarulan ürün

m. 256a/03

muḥātara < Ar. tehlike, zarar, ziyan

m.+larığa 295a/14

muḥit < Ar. çevre, saran, kuşatan

m. 272b/04

muğkem < Ar. Sağlam kılınmış, sağlam

m. 276a/06

muḥtelif < Ar. çeşitli, türlü

m. 278b/14

mukerāz < Ar. itirafçı

m. 263a/08

mulaqqab < Ar. lakap takılmış

n. édi 271a/10

m. boldı 302a/04

munça < ET *bunça* (EDPT, 349) bunca, bu kadar

m. 260b/13, 265a/03, 272a/02, 272b/05, 273b/06, 274b/03, 299a/12, 299a/13

munda bunda

m. 246a/01, 249b/11, 253b/04, 254b/14, 255a/13, 257b/09, 257b/14, 258a/11, 259b/13,

269b/13, 273a/13, 290a/14, 297a/03

mundaq < ET *buntağ* (EDPT, 349)
bunun gibi, böyle

m. 246a/06, 249b/06,
252b/14, 253a/01, 253a/02,
258b/04, 258b/08, 258b/14,
259a/01,

260b/12, 264b/08, 264b/10,
267a/08, 269a/05, 274b/06,
291b/09, 294b/10, 294b/14,
295b/01, 265b/14, 270a/10,
294b/11, 295b/06, 296a/01,
295b/02, 295b/04, 298a/07,
300a/01, 300a/06, 302a/05

m.+lardın 253a/12

m.+tur 256a/05

m. édi 295a/03

mundın bundan

m. 246a/14, 251b/09,
252a/11, 252b/12, 261b/04,
271a/07, 279b/08, 281b/10,
300a/01, 302a/06, 302a/08

m. soñ 293b/02, 295b/04

muni bunu

m. 246a/06, 273a/12,
277a/08, 278a/01, 278a/06,
279a/07, 280b/03, 288a/02,
288a/09, 290b/13,

291b/05

M. 261b/12

munıñ bunun

m. 269b/09, 275b/09,
275b/10, 275b/11, 276a/11,
276b/01, 278b/08, 279a/14,
281b/14,

283a/12, 283a/14, 283b/04,
283b/05, 283b/12, 284a/02,
284a/12, 285b/10, 286a/02,
287a/02, 287a/07, 287a/10,
287a/13, 287a/14, 287b/13,
288a/04, 288a/08, 303a/01

muntazır < Ar. bekleyen

m.+dur.lar 289a/11

muğa buna

m. 256b/05, 264a/10,
271a/11

muğaça buna göre

m. 256b/14

muğuz < Far. boynuz

m. 276a/13

m.+ı 276a/12

m.+ı dék 276a/12

muqābele < Ar. karşılık verme

m.+ğa 256b/05

m.+de 259a/01

m.+side 261b/09, 276b/05

munqalib < Ar. dönüşmüş,
değişen, kılık değiştiren

m. bolup 301b/13

muqallap < Ar. değiştirilmiş

o. boldı 276a/04

mükavvī < Ar. güç veren

m. 287a/05

muqavvimmūn < Ar. karşı koyanlar

m.+ıñ 268b/07

murabbā < Ar. dört dizelik çay

m.+ı 286b/08, 286b/10

m.+sı 282b/08, 284b/06

murdārlıq < Ar. pis, kirli, bulaşıklık

m.+ı 274a/05

murğ-ı cengel < Ar. çöl kuşu

m. 281a/08, 281a/10

mu'şad < Ar. devamlı

m. 270a/01

musahhar < A. büyülenmiş

m. boldı 269a/02

m. bolmas édi 269a/04

- m. qıldı 269a/11, 269b/03
- mūṣāhib** < Ar. sohbet eden, sohbet arkadaşı
m. édi 250a/01
- musallaş** < Ar. işlen, sataşan, rahat bırakmayan
m. bolup 269a/13
m. bolupturlar 270b/10
- muşâyibe** < Ar. şakalaşma
m. 249b/09, 252b/12
m. qılılır érdi 252b/10
- muşğaf** < Ar. Kuran
m. 271a/02
- muşī'** < Ar. itaat eden
m. 269b/04, 271a/14, 271b/01, 271b/05, 275b/12
m.-İslām 272a/08
- mūş** < Ar. fare
m. 277a/08
- mutaṣarrıf** < Ar. kullanma yetkisine sahip, tasarruf yetkisi olan
m. bolup 299a/07
- mū'teber** < Ar. itibarlı, saygın
m. 270b/06, 271a/13, 271b/13, 272a/05, 272b/07, 289a/06
- mū'teżir** < Ar. özür dileyen
m. érdük 300a/09
m. bolmas éken 277b/09
- muvāfiq** < Ar. uygun gelmek
m. 288b/01, 288b/01, 288b/03
- muz** < muz
m. 282b/14
- muż(ı)r** < Ar. zararlı, muzur
m. 276a/06
- mü** < soru edatı
- m.+dür 289b/06
- mübālağa** < Ar. abartı, abartma
m. bile 291b/10
m.+lar bile 245a/06
- mübārek** < Ar. hayırlı
m. tutarlar 277a/08
- mübtehīç** < Ar. sevinen, sevinmiş, memnun
ehibbā-ı m. 267a/07
- mübtelā** < Ar. uğramış, tutulmuş, yakalanmış
m. 247a/01
- mücmel** < Ar. özet
m.+i 292a/03
- müdde'ā** < Ar. iddia olunan şey, sav, tez
m.+larıdın 296b/09
m.+sı dék 268b/13
- müdded** < Ar. zaman, vakit →
müddet
m.+ler 270a/02
- müddet** < Ar. zaman, vakit →
müdded
m.-i medīd 269a/14
m.-i salşanat qıldı 271b/07
m.+i 253b/07
m.+ler ékendür 261a/12
- mügerrerr** < Ar. tekrarlanmış, yinelenmiş → **mükerrerr**
m. 271b/12, 291b/07, 295b/08
m. boldı 259a/02
m. bolğan 303b/05
m.+dur 271a/14
- mühevvaşa** < Ar. duvar çekilmiş
m.+sıdın 301a/07
- mühim** < Ar. önemli

- m. 296b/06
m.+ni 295a/05
m.+din 295a/06
- mühr** < Far. imza, nişan, mühür
m. qılıp 268a/04
- mükemmel** < Ar. tam olan,
mükemmel
m. boldı 300a/08
m. bolğandın soñ 264a/08
- mükerrer** < Ar. tekrarlanmış,
yinelenemiş → **mügerrer**
m. 250b/01, 252a/03,
279b/09, 294b/13, 303b/03
- mülāğaza** < Ar. iyice düşünme
m. qıldılar 266b/04
m. qılduk 299b/13
m. qılıldı 252a/14
m. qılıp 268a/12
m. qılmay 303b/10
- mülāyim** < Ar. yumuşak
m. 251a/04
- mülāzemet** < Ar. bir yere veya
kimseye sıkı sıkı bağlanma
m. 304a/07
m. qıldı 245b/15, 246a/09,
248b/01, 248b/03, 249a/14,
249b/01, 257a/12, 257b/07,
259b/13, 261b/01, 262b/01,
262b/14, 296a/10
m. qıldılar 249a/09,
257b/09, 258a/01
m. qılurlar 257b/08
m.+te bolğay 303a/07
- mülāzım** < Ar. devam etmek
m. qıldı 296a/12
m.+larımdındur 278a/10
- mülevves** < Ar. kirli
- m.+dür 274a/10
- mülğid** < Ar. tanrıyı inkar
eden
m. 294a/09
- mülğik** < Ar. katan, ilhak eden
m. émes édi 265b/09
- mülki** < Ar. bir ülkeye ait olan,
asker ve sarıklı dşında memurlar
m. 296a/02
- mülklüg** < Ar. yurtluk
m. 270a/09
- mülzem** < Ar. bahiste susturulmuş
kimse
M. boldı 255a/04
- mümkin** < Ar. mümkün
m. érmes 295a/13
- mümted** < Ar. uzayan, uzamış,
sürekli
m. boldı 250b/04
- münāferet** < Ar. nefret etme
m. 294b/04
m. édi 294a/05
- münāsebet** < Ar. uygunluk, ilgi
m.+tin 297a/12
- münāsib** < Ar. uygun
m. 262a/01, 303a/09
- münaqqaş** < Ar. resmedilmiş,
çizilmiş, nakşedilmiş
m. 277b/01, 277b/03
- müncer** < Ar.
sonuç..(lanmak)
m. boldı 253a/06
- münqād** < Ar. boyun eğen
m. boldı 302b/04
m. bolmas 275b/12
m. boluptur 273b/04

- m.+dur.biz 271b/06
m. édi 269b/04
- münqatı'** < Ar. son bulmak
m. bolur 285a/03
- müntehi** < Ar. son bulmak
m. bolur 270b/01
- müqerrer** < Ar. tekrarlanmış,
yinelenecek
m. 289a/07
m. boldı 258a/04, 295b/12,
303a/07
m.+dür 290a/08
m.+i 271a/13
m. qılduk 266a/11, 267b/09
- müqerreri** < Ar. tekrarla ilgili
m. 302b/14
- mürāca'at** < Ar. başvuru, geri
dönüş
m. qılduk 251b/01
m. qılıldı 269a/09
- müretteb** < Ar. dizilmiş, sıraya
konulmuş
m. 300a/08
m. qılıladur édi 265a/02
- mür'ted** < Ar. dinden çıkan
m.+din 261b/02
- mürür** < Ar. geçme, geçip gitme,
geçiş
m. 274b/01
- mürüvvet** < Ar. insanlık, iyilik
m. 290b/03
- müşâhib** < Ar. hesaplayan
kişi (bayan)
m. édi 250b/04
- müselmân** < Ar. müslüman
m. 270b/05, 271b/13
- muskit** < Ar. düşüren,
hükümsüz kılan
m. 259a/01
- müsrif** < Ar. israf eden
m. édi 253b/02
m. qılıpturlar 251a/03
- müstâcir** < Ar. ticaretle
ilgilenecek
m. 290a/13
- müstaqil** < Ar. bağımsız
m. bolar érdiler 270b/06
- müşâbahat** < Ar. benzeyen
m.+ı 275b/08
m.+ı bar 276a/08
- müşâbehet** < Ar. benzerlik
m.+i bar 272a/13, 280a/07,
281a/08
- müşâbih** < Ar. benzeri
m.+i 287a/01
m.+dür 283a/02
- müşâbihet** < Ar. benzeri
m.+i bar
- müşâbihî** < Ar. benzerlikle ilgili
m. 286b/07, 287a/06,
287a/10, 287a/12, 287a/13
m.+dür 287a/09
- müşâbihti** < Ar. benzeri
m. 280b/04, 281b/07,
286a/09
m. bar 280b/11
- müşâhâs** < Ar. somut, belirgin
m. 282a/07, 278b/01
m. boladur 289b/13
m. bolup édi 293b/02
- müşerref** < Ar. şerefli,
şereflendirilmiş

m. boldı 304a/07
m. édi 250a/04, 260a/07
müşfiqâne < Ar.+Far. Şefkatlice
m. 301b/12
müşk < Far. güzel koku
m.-i ter 288a/02
m.+niş 288a/01
müta'allıq < Ar. ilgili, ilişkili
m. 269b/14
m.+larını 297b/13
mütāla'a < Ar. görüş,
düşünce
m. qılır érdi 271a/01
mütavaşan < Ar. yerleşik, vatan
tutan
m. 290a/14
mütevātir < Ar. halk arasında
ağızdan ağza dolaşan
m. 263a/09
müte'eşşir < Ar. üzüntülü
m.+dür 274b/01
mütelaffız < Ar. daha önceden
konu edilmiş
m. boladur 279a/11
m. bolur üçün 282b/04
mütemerridliq < Ar.
dikbaşlılık
m. qılıp 274b/02
mütenebbih < Ar. uyanık, aklını
başına alma
m. bolğay 253a/12
müteneffir < Ar. nefret uyandıran
m. édi barurıda 295b/13
müterreddid < Ar. kararsız
m. 264b/02
müteşerri' < Ar. şeriat bilgini

m. 271a/01
müteveccih < Ar. dönük, yönelik;
birbirine sevgi besleyen
m. boldı 262b/06, 299b/08,
301b/14
m. bolduk 247b/13, 259b/11
m. bolduq 254b/02
M. bolduq 261a/05
m. bolmaq 299a/10
m. bolup 263a/10
m. bolur 257a/02
m.+dür.biz 254a/09
mütevehhim < Ar. kuruntulu
m. édiler 264b/02
mütevellid < Ar. kaynaklanan,
sebebi olan
m. bolğandur 302a/10
müteveşşir < Ar. gerilen
m.+dürler 274b/06
müteveccih < Ar. ilgi gösteren
m. 295b/06, 300a/08
müyesser < Ar. kolay olan
m. 269a/04, 269a/11
m. bolmadı 247b/11
müza'af < Ar. üst üste
m. émes 287a/05
müzebzeblıg < Ar. bir şeye karar
veremeyen
m.+nı 295a/11
N
na'l < Ar. nalbur, nal, çivi
n. 280a/14
nā-bālıg kanatsız
n.+dın 294a/04
nāf < Far. göbek
n.-ı mişk 272b/09

nā-h^āāhī < Far. isteksiz

n. 295b/06

nā-hāq < Far.+Ar. haksız

n. 251a/14

nā-hempāyılığ < Far. arkadaşlığa uymayan

n.+ıdın 269a/04

nā-hemvār < Far. eğri, çarpık

n. 284b/14

n.+dur 286b/13

N. émes 287a/02

nā-hoş < Far. hoş olmayan

n. 250b/01, 278b/02

nā-hoşluğ < Far. hoş olmayanla ilgili → **nā-hoşluq**

n.+ıdın 300a/01

nā-hoşluq < Far. hoş olmayanla ilgili → **nā-hoşluğ**

n. bile 299b/14

nā-layıq < Far. layık olmayan

n. 253a/10

nām < Far. ad, ün, şöhret

n. 254a/03

nā-ma'lūm < Far.+Ar. bilinmeyen

n. 273a/01

Namāz < Far. namaz

n. 257b/13

n.+ı 268a/06

n.-ı dīger bar édi 267b/04

n.-ı dīger bola 246b/10

n.-ı dīger 249a/02, 250b/12, 251b/01, 263b/09, 269a/01

n.-ı dīgerde 249a/06

n.-ı dīgerke 259a/06

n.-ı hūften 246b/01, 248a/14

n.-ı hūftendin 255b/01

n.-ı hūftenğaça 246b/13, 248a/05, 247b/08

n.-ı peşin barıp 246a/13, 246a/14, 246b/09, 248a/03, 248b/11, 251a/06, 263b/09, 297b/06

n.-ı şām 247a/04, 248a/10, 251b/02, 263b/10

n.-ı şāmda 251a/08

n.-ı şāmdın 249a/07

n.-ı şāmğa 245b/07

n.-ı şāmğaça 247b/06

nā-merd < Far. alçak, aşağılık, namert

n. 259b/07

namus < Ar. haya, iffet, hırs

n.+dın 256b/06

nān < Far. ekmek

n. 250a/10, 290b/06

naqd < Ar. nakit

n. 264b/08, 268b/14, 269a/08, 293b/08

naql < Ar. nakil, anlatma, taşıma

n. qıldı 271a/01

naqqāş < Ar. yapıların tavanlarına ve duvarlarına süslemeler yapan usta, bezekçi

n.+lar 248a/09

naqş < Ar. işleme, nakış

n. 249b/06

n.+ını 249b/06

nārençizār < Far. turunç, portakal bahçesi

n.+ğa 250a/04

N.+ğa barmay 250a/05

nāreng < Hint. Hint dili lehçelerinde protakal

- N. 286b/05
- narı** < ET *aṅaru* (EDPT, 190) öte, ötede
n. 294a/11
n. bile 279b/01
n.+ğı 294a/13
n.+nıñ 279a/07
- narm** < oka benzeyen bir tür silah
n. 249a/01
- naşib** < Ar. pay
n.+i 293b/10
- nāv** < Far. oluk
n. 274a/04
N.+dın 274a/04
- nāy** < Far. ok
n. bile 249a/01
- nažar** < Ar. bakış, bakma
n.+ğa 264a/02, 287a/14, 293b/02
- nāzeklük** < Far. incelik
N.+idindür 286a/12
- nāzik** < Far. ince, kibar
n. 286a/11
- naž(ı)m** < Ar. düzenleme, dizme; ölçülü uyaklı söz
n. 252b/13
Şabb'-ı n.+ı bar 252b/9
n. qıladur édim 252b/14
n.+dın 253a
- né** < ET *ne* (EDPT, 774) ne
n. 252a/05, 252b/12, 253a/07, 253a/07, 256a/05, 256a/08, 256b/09, 259a/01, 264b/03, 264b/04, 264b/05, 264b/11, 264b/13, 265a/01, 265a/03, 266b/05, 267a/05, 269b/02, 269b/05, 275a/02, 278a/08, 291b/01, 294b/14, 295a/01, 295b/02, 298b/08, 299b/01, 300a/10
n.+ge barıp qoşılmadıñ 255a/03
- nebātāt** < Ar. bitkiler, botanik
n. 282b/03, 285a/02
n.+ı 272a/12
- nebīre** < Far. torun
n.+sı 258a/10
- neçe** < ET *neçe* (EDPT, 775) nice; nasıl; ne kadar
n. 245b/10, 246a/04, 248a/03, 248a/15, 249a/08, 249b/01, 249b/06, 250b/12, 252a/02, 252a/05, 252a/14, 253a/07, 254b/04, 254b/11, 256a/09, 256a/10, 256b/13, 259a/13, 259b/01, 259b/04, 259b/14, 260a/06, 263a/06, 266b/14, 268b/01, 268b/02, 270b/14, 272a/04, 273b/08, 275a/03, 275a/10, 289b/13, 294b/02, 295a/10, 295a/13, 296b/04, 296b/05, 296b/12, 297b/09, 298a/10, 298a/12, 298b/07, 299b/12, 300a/02, 303a/09, 300b/07, 304a/08
n.+ni 295a/02
n.+sini 259b/04
- neçük** < ET *neçük* (EDPT, 775) nasıl
n. 249b/08, 252b/13, 253b/13, 271b/06, 272a/07, 275b/09, 275b/09, 275b/11, 277b/09, 279a/01, 280a/07, 282b/05, 285a/02, 285a/04, 285b/07, 288b/11, 291b/08, 292a/03, 297a/03, 300b/08
- nefi** < Ar. çıkarıcı, faydacı
n. 270a/01

nefis < Ar. harika, güzel

n. 259b/04, 259b/05

nége < niçin

n. 250b/04

néme < ET *neme* (EDPT, 777) Ne, nesne, şey

n. 245a/03, 245a/04, 249b/07, 250b/08, 261b/02, 262b/05, 268b/10, 272b/14, 276a/04,

278a/10, 278b/05, 279a/03, 280a/01, 280a/05, 280a/11, 280b/02, 283a/08, 284a/10, 287b/03,

287b/08, 289a/07, 291a/04, 291b/07, 293b/02, 293b/03, 301a/04, 302a/05, 303b/13

n. bar 250a/09

n.+dür 283a/01, 284a/08, 284b/06, 284b/10

n.+ge 271a/05

n.+ler 298a/03

n.+ler boladur 288a/06

n.+lerğa 249b/07

n.+ni 285a/09, 291b/08

neqāre < Far. davul, kös

n. 247b/09, 247b/12

n.+lerini 265b/06

ner < Far. hurma ağacının erkeği

n. 285a/05

n.+ı 281a/01

n.+ini 277a/14, 280a/05

nerd < Far. tavla

n.+ni 275b/04

neşeb < Ar. soy, nesil

n. 271a/14

nesteren < Ar. yaban gülü

n.+ler 300a/08

netice < Ar. sonuç

n. 285a/04

nev < Far. yeni, tür, çeşit

n. 253a/09, 253a/11, 254b/04, 260b/05, 276b/14, 277a/03, 277a/05, 277a/06, 278a/14,

278b/09, 278b/12, 285b/01, 295b/01, 303b/06

n. bile 276b/09

n. boladur 286b/09

n. bolur 282b/11

n.+i 277b/13, 277b/14, 278a/03, 278a/06, 278b/04, 278b/06

n.+i boladur 284a/11

nev‘zerāfet < Far.+Ar. yeni incelik, kibarlık

n.+tin 296a/02

nevāgī < Ar. yan, taraflar, etraf, çevre

n.+da 261a/14

n.+dağı 299a/10

n.+dağı 261a/11

n.+de 273b/12, 274a/05, 282a/07

n.+de bolur 296a/09

n.+lerde 277a/04, 278a/01

n.+ni 279a/12

n.+ni 261b/01, 262a/07

n.+sıda 277a/01, 301b/11

n.+sığa 252b/05, 298a/08, 304a/12

n.+sını 303a/14

n.+si 265a/10

n.+side 250a/08, 257a/12, 257b/06, 260b/12, 273a/03, 273a/13, 278b/11, 301b/01

n.+sidin 257a/04
n.+siniğ 286a/11
nevbet < Ar. sıra, nöbet, dönem
n. 253b/03, 253b/14,
255b/06, 258a/03, 261b/03,
269a/09, 269b/08, 269b/10,
269b/12, 278a/11, 280a/14,
285a/14, 289a/02, 289b/01,
291b/03, 295a/01, 297a/14,
298b/07, 300b/07
n. bile 289a/10
n.+te 269a/10
n. édi 245a/14
neźr < Ar. adak
n. 294a/02
nihāl < Far. nihan
n.+ı 248a/07
n.+ığa 273b/10
nihāyet < Ar. son
n. 274b/09
n.+i 269b/11
nisbet < Ar. oran, oranla
n.+i 286a/11
nīze < Far. mızrak, süngü
n. 267a/05, 276a/03
nöker < Moğ. hizmetçi; yoldaş
n. 254a/13, 262b/03,
269a/08, 269b/13, 271a/14,
271b/01
ğayr-ı n. 254a/13
n.+i 246a/02, 263a/12
n.+iniğ 248a/11
n. tuta alur édi 264b/10
n. tutarlar 264b/09
nökerlig < Moğ. hizmetçilik;
yoldaşlık
n. 295b/08

nül bir tür kuş
N.+dur 277a/07
nurı yavru
n.+niğ 277a/12
nümālīg < Ar. yol gösterici
n.+ı bar 278b/08
nüzür < Ar. adaklar, admalar
n. 294a/02
O
oğ(u)l < ET *oğul* (EDPT, 83) oğul
o.+ı 256a/09, 257a/06,
258a/10, 258a/11, 258b/03,
270b/12, 271b/08, 294a/14,
296a/14,
298a/11, 301b/10, 303a/07
o.+ı bile 256a/06
o.+ı bolğay 302a/01
o.+ınığ 250a/04
oğlan < ET *oğlan* (EDPT, 85)
oğlan
o. 261a/07, 293b/12
o.+ları 262b/03, 296a/12
o.+larıdın 296b/01
o.+larını 296a/13
o.+larığ 258b/10
o.+larını 267a/13
oğurluq < ET *oğrı+ilk* (EDPT, 90)
hırsızlık
o.+qa 294b/04
oĥša - < ET (EDPT, 93) benzemek
o.-r 277b/11, 279a/14,
281a/11, 282b/13, 283a/11,
283b/07, 283b/09, 283b/10,
284a/09,
284b/02, 284b/04, 284b/05,
284b/06, 285a/02, 285a/09,
287a/04, 287a/07, 287a/10,
288a/08

o.-mas 269b/02
oňşat - < ET (EDPT, 97)
benzetmek
o.-ma 265a/11
ol < ET *ol* (EDPT, 123)
o. 245b/09, 253a/01,
253a/02, 253b/05, 255a/08,
263a/05, 263b/10, 265a/08,
271b/11, 273a/10, 274a/09,
275b/01, 277a/06, 278a/02,
279b/15, 280a/08, 262a/06,
264a/11, 267a/03, 268a/06,
268b/10, 269a/09, 269b/05,
269b/07, 270a/02, 270a/04,
271b/08, 271b/10, 272a/01,
272a/07, 272b/08, 273a/06,
274a/04, 274a/10, 275a/12,
275a/14, 275b/04, 275b/13,
275b/14, 276a/03, 276a/04,
276a/10, 276b/09, 276b/10,
276b/13, 277a/14, 277b/11,
278a/14, 278b/10, 278b/13,
279a/04, 279b/02, 279b/05,
279b/06, 279b/07, 279b/10,
279b/12, 280a/05, 280a/09,
280b/03, 281a/06, 281b/08,
281b/14, 282a/04, 282b/01,
282b/12, 282b/14, 283a/10,
283a/13, 283b/05, 283b/08,
283b/10, 284a/10, 284a/14,
284b/02, 284b/04, 284b/05,
284b/11, 285b/03, 286a/09,
286b/05, 286b/10, 287a/01,
287a/05, 287a/08, 287a/10,
287a/12, 287a/13, 287b/02,
287b/05, 288a/01, 288a/09,
288a/13, 288a/14, 288b/04,
289a/03, 289b/14, 290a/01,
290a/05, 290a/12, 290b/01,
291a/05, 291b/10, 293b/02,
280b/14, 281a/06, 282a/09,
290b/01, 291b/08, 285a/12,
291a/06, 291b/04, 291b/06,
293b/13, 295a/06, 301a/05
olar < ET *olar* onlar
o. 295a/04, 297b/07

o. bile 297b/11
o.+nı 295b/09
o.+ıdın 294a/13
o.+nıñ 260a/12
olça < Moğ. ganimet
o. 293b/01, 297b/09
oltur - < ET *oltur-* (EDPT, 150)
oturmak; tahta çikmak
o.-dı soňra 268b/01
o.-dum 247a/14
o.-uptur 263b/06, 299a/08
o.-upturlar 268a/13,
269a/14
o.-up 246b/13, 247b/07,
249a/06, 299a/01
o.-up édiler 250a/13,
294a/14, 298b/03, 301a/10
o.-ğanda 278a/12
o.-mas 262b/03, 262b/04
o.-maq 262b/04
olturğuz - oturtmak, yerleştirmek,
iskan etmek
o.-dı 271b/01, 302a/04
o.-up 258b/07
olturul - oturulmak
o.-dı 249b/11
olturuşluq oturulmalık
o. bolsa 299b/11
on < ET *on* (EDPT, 166) on
o. 245a/04, 245a/09,
246b/05, 247a/05, 247a/07,
248b/02, 249b/05, 252a/08,
254a/13,
255b/03, 260b/08, 262a/07,
262a/10, 262b/05, 262b/11,
263b/07, 267a/10, 269b/14,
275a/04, 286a/12, 287b/12,

290a/02, 290a/07, 290a/08,
291a/10, 293b/06, 293b/11,
297a/03, 297a/08, 299b/06,
301a/10, 301b/03, 303b/14

o.+da 269a/02

on bés on altı

o.+ide 302a/13

oñ < ET *oñ* (EDPT, 166) sağ, sağ
taraf

o. 266a/06, 266a/14,
266b/06, 267a/04, 290b/11

O. 264a/14

oq < ET *oq* (EDPT, 76)
kuvvetlendirme edatı

o. 246b/13, 249a/01,
249a/01, 249a/07, 250a/05,
250b/14, 252a/10, 253b/08,
254a/01, 254b/04, 255a/10,
255a/14, 256b/13, 257a/08,
259a/01, 259b/01, 259b/02,
262b/09, 262b/11, 263a/03,
263b/12, 264b/01, 265a/11,
265a/13, 265b/09, 266b/03,
266b/07, 266b/08, 266b/10,
267a/03, 267a/09, 267b/06,
267b/12, 268b/09, 268b/13,
273a/07, 275a/01, 275b/07,
286a/04, 287b/05, 287b/08,
289b/04, 293b/06, 295a/06,
297b/06, 297b/07, 300a/02,
304a/01

o. bar 283a/07

o. barur 300b/11

o. boldı 265a/12

o. boldum 259a/12

o. bolğay 279a/14

o. bolur 277a/10, 284b/13,
286a/01

o. ékendür 286b/04

o.+ı 259b/02, 274a/02

o.+tur 278a/03, 300b/10

o. turup 256b/09

oqla - oklamak, okla vurmak

o.-p 253b/12

oqu - < ET *oqi-* (EDPT, 79)
okumak

o.-r 281b/04

o.-dı 247a/01

o.-p 251b/01

o.-ğan 247a/02

o.-ğunça boldı 290a/04

o.-ğunça bolğay 289a/02,
290a/05

o.-ğunçadur 289a/01

oqut - < ET *oqit-* (EDPT, 80)
okutmak

o.-tılar 268a/06

ordu < ET *ordu* (EDPT, 203) ordu

o. 249a/13, 252b/02,
252b/04, 282a/06

o. bile 245b/01

o.+nı 252a/13, 258a/12

o.+da 265b/13

o.+dın 252a/14

o.+ğa 246a/03, 249a/10,
250b/12, 252a/12, 255b/08,
258a/14, 259b/06, 260a/07,
268a/02,

268a/07, 268a/08

o.+ğaça 255a/14

o.+sığa 262a/08, 263a/06

o.+sıdın 263a/09, 297b/07

o.+sınığ 267b/03

or(u)n < ET *orun* (EDPT, 233) yer

o.+ı 285b/11

o.+ığa 264a/04, 290b/07,
290b/13, 297a/12, 301b/10,
302a/01, 302a/04

o.+ıda 275b/10

orta < ET *ortu* (EDPT, 203) Orta

o.+dağı 288b/08

o.+sı 280b/07

o.+sı.dın 287b/05

o.+sıda 283a/03

o.+sıdağı 249b/10, 296b/13

o.+sıdağı dék 288a/06

O.+sıdın 260a/13, 301a/04

ortança ortanca → **ortançı**

o. 300b/13

ortançı ortanca → **ortança**

o. 250a/04

ot < ET *ot* (EDPT, 34) ot

o. 256b/11, 256b/12

o.+qa 295a/03

o.+ıdın 253b/02

o.+lar 245b/13, 250a/09

otaq < ET *otağ* (EDPT, 46) otağ,
çadır

o.+qa 256b/11

ottuz < ET *ottuz* (EDPT, 74) Otuz

o. 254a/07, 255a/07,
256b/03, 269a/09, 272a/04,
274b/14, 277a/13, 286a/03,
290a/06,

296b/11, 301b/05

oyna - < ET *oyna-* (EDPT, 275)
oyynamak

o.-r 282a/02, 282a/03

oyun < ET *oyun* (EDPT, 274)
oyun

o. 276b/14

Ö

öksü - < ET *ögsü-* (EDPT, 112)
eksilmemek

ö.-mes 272b/12

öl - < ET *öl-* (EDPT, 125) ölmek

ö.-di 251a/10, 254b/12,
260a/03, 296b/06

ö.-e kırıştılar 294b/08

öl < ET *öl* (EDPT, 124) nemli

ö. boldılar 297a/09

ö.+i 283b/03

öleñ verimsiz (mecaz)

ö.+dür 260a/13

ölgen < ölen

ö. ékendür 267a/12

ö.+lerni 267a/10

öltür - < ET *öldür-/öltür-* (EDPT,
133) öldürmek

ö.-ür (basıp öltürür) 257b/03

ö.-di 302a/06

ö.-diler 253b/13

ö.-üp 271b/02, 271b/07,
302a/03, 302a/05

öltürül - < ET *öldürül-/öltürül-*
(EDPT, 134) öldürülmek

ö.-ür édi 276a/01

ölüg ölü

ö. 265a/09

ö.+ini 267b/05

ö.+niñ 267b/05

ördek ördek

ö.+ni 247a/06

ö.+tür 281a/01, 281a/03

örgeñ - < ET *öğren-* (EDPT,
114) öğrenmek

ö.-ür 278a/08

ö.-mes 278b/13

örget - < ET *öğret-* (EDPT, 115)
Öğretmek

ö.-ürler 277a/01, 278b/05

ö.-tim 250a/06	ö. 256b/13, 260a/04,
ö.-seler 278a/09	268b/05, 269a/10, 269b/06,
öt - < ET <i>öt-</i> (EDPT, 39) geçmek	278a/09, 278a/13, 297b/06
ö.-er éرمىş 275b/07	ö.+ge 257b/14
ö.-erler 257a/04	ö.+ge boldı bir barmaqqa
ö.-ti 252a/01, 268b/12	295a/10
ö.-tiler 265a/07, 282a/13	ö.+ge bolğan 259a/02
ö.-müş 291a/13	ö.+ıǵa 256a/14
ö.-keç 272a/14, 272b/01,	ö.+i 250b/01, 264b/12,
272b/03, 273a/13	302b/09
ö.-se 279a/04, 291a/14	ö.+i bile 256a/11
ö.-édür 275a/12	ö.+ide 261a/04
ö.-üp 247a/08, 249a/12,	ö.+idin 262b/06
251b/04, 253b/07, 254a/11,	ö.+ige 294b/13, 303b/04,
263b/11, 267b/03, 273a/05,	303b/07
273a/07,	ö.+ini 302b/05
273a/14, 278b/11, 299a/07,	ö.+iniñ 264b/07, 270a/07,
299b/13, 301a/14	272a/01, 288a/02
ö.-üp baradurlar ékendür	ö.+leriǵa 256b/01
278a/12	ö.+lerige 268b/13
ö.-üp édi 296b/12	ö.+lerini 257a/06
ö.-ken 248a/14, 297b/06	ö.+üm 247a/14, 258a/13,
öte < ET <i>öte</i> (EDPT, 44) ileri	259a/05, 265b/11
ö. 254b/11, 257a/09	ö.+üm bile 247a/11
ötǵer - < ET <i>ötǵür-</i> (EDPT, 52)	ö.+ümüz 256a/02, 257b/13
geçirmek → ötker -	ö.+ümüzǵa 255a/10,
ö.-keybiz 250b/02	256a/04
ötker - < ET <i>ötǵür-</i> (EDPT, 52)	ö.+ümüzge 295a/06
geçirmek → ötǵer -	ö.+ümüzni 295a/14
ö.-ürler 260b/09	ö.+ümüzniñ 270a/12,
ö.-di 249b/06	270a/13
ö.-dük 295b/07	ö.+ümni 247b/10
ö.-ip 291a/07	ö.+üñ 303a/10
ötül - geçilmek	ö.+üñni 258b/10
ö.-di 252b/02	özge < <i>öz+ǵA</i> başka
öz < ET <i>öz</i> (EDPT, 278) öz, kendi	ö. 267a/10, 271b/13,
	272a/11, 272b/08, 273a/05,

274b/03, 275b/08, 277b/04,
277b/13,

279a/06, 282a/01, 282b/10,
286b/01, 291a/02, 291b/10,
294a/06, 294b/03, 294b/13,
300a/01, 300a/13

ö. sarı 254a/01

ö. bolmas 264b/03

ö.+lerini 260a/01

ö.+çe 272a/13

‘özr < Ar. özür

‘ö. 255a/02, 298a/06

‘ö. aytıp 268a/12

P

pādişāh < Far. pādīshāh

p. 256a/03, 270b/05,
270b/13 271b/04, 294b/01,
298a/08, 299b/01

p.-nīşīn boldı 270b/13

p. bile 270a/09

p. boldı 271b/09, 302a/02

p. bolsa 271b/10

p. bolup édi 271a/10

p. boluptur 271b/08,
301b/10

p. bolur 271b/03

p.+da émes édi 269b/06

p.+dın 303b/04

p. édi 271a/01, 271b/14

p.+ı 269b/04

P.+ı 270a/05

p.+ı dék 271b/04

p.+ını 271b/02, 271b/07

p.+ınıñ 271b/02

P.+ınıñ 271a/12,271a/14

p.+ları 290b/13

p.+larıdın 269a/12

p.+larığa 272a/09

p.+larıñ 269b/02, 271b/09

pādişāhlıq < Far. pādīshāhlik

p. 269b/01, 269b/06

P. 295a/12

pādīshāhzāde < Far. pādīshāh çocuğu

p.+leridür 262b/04

pal < Hint. Hindistan’da 1 günün
3600’de 1’i (yaklaşık 24 dakika)

p. 289b/14

p. bolğay 290a/01

p.+nı 290a/03

p.+nıñ 290a/01

pālūdeğa < Hint. Hindistan’da bir
tatlı

P. 284b/11

pārçe < Far. ufak, parça

p. 250a/06, 273a/13,
275b/10, 291a/05, 291a/06

pārçeğına < Far. ufakcık, parçacık

p. 273a/12

pāre < Far. parça

p. 246a/05, 246a/10,
249a/06, 252a/09, 252b/03,
258a/11, 259a/06, 260a/04,
261a/09,

262a/14, 268a/07, 297b/08,
298b/11, 304a/03

p.+leri 274a/03

p.+leri.ğa 274a/03

p. pāre qıldurdum 255b/09

pāre p. qıldurdum 255b/09

p.+si 257a/07

partāl < Far. eşya

p. 304a/03

P.+dın 257b/12, 267b/09

pās < Far. gecenin sekizde biri

- p. 256b/09
P. 289a/05
p. bar édi 247a/14
P. bolğay 289a/04
p.+ğaça 256b/09
- pāsbān** < Far. gecenin sekizde biri haber veren
P. 289a/05
- pāye** < Far. rütbe, derece, basamak
p.+siniğ 290b/09
- pāygāh** < Far. mertebe, rütbe
p. 271b/11
- pāytaĥt** < Far. başkent
p.+ı 261a/03, 270b/03, 270b/07
p.+ı bile 270b/13
p.+ığa 270b/13
- pedem** < Hint. bir ölçü birimi
P. 290a/12
P.+ni 290a/12
- peher** < Hint. Hindistan'da günün 1/8'ine verilen isim
p. 289a/04, 289a/13, 289b/02, 289b/04, 289b/06
p. bolğan bolsa 289a/14, 289b/01
p.+ni 289b/03
p.+din 289b/03, 289b/10, 289b/13
p.+din.dür 289b/10, 289b/12
p.+i 256b/10
p.+i bola 257b/11
p.+idin 289b/08
p.+niğ 289b/08, 289b/09, 289b/11
- pejmürde** < Far. solgun, dağınık, yırtık
p. boladur 287b/09
- penāhī** < Far. sığınma
p. 251a/05
p. qılıpturlar 251a/02
- penç** < Far. beş
p. 287b/11
P. 283b/11
- pençe** < Far. pençe
p. uradur 286a/04
- penç-şenbe** < Far. perşembe
P. 245a/08, 246b/01, 247a/03, 248a/12, 248a/15, 248b/13, 251a/05, 254a/09, 264a/13,
268a/04, 269a/01, 288b/10, 299b/06, 299b/08
- pençgāh** < Far. Türk müziğinde makam
p.+da 249b/05
- pendāvli** papağan türünde bir kuş
o. 278b/06
- penir** < Far. peynir
p. 285a/09
p. bolur 285a/10
p. dék 285a/07
p. dékdin 285a/07
p.+i 285a/06
p.+ini 285b/14
p.+idin 285a/06
- per** < Far. kanat, kuşların iri tüyü, yelek
p. bardur 277a/13
p.+leri bile 280b/01
p.+lerinin 277b/04

pergene < Far. kasaba, nahiye

p. 256a/12

P.+ğa 255a/01

p.+si 254b/13

p.+si émiş 260a/11

perişān < Far. dağınık, kötü durumda, perişan

p. 254b/11

P. 264b/05

p. barıp 265b/05

perkanāt < Far. kasaba, nahiye

p.+nı 292a/04

perkāne < Far. kasaba, nahiye

p. 268b/14, 272b/04,
294b/06, 302b/13, 304a/07

p.+sini 295b/11

p.+ler 268b/14, 271b/12,
298b/14

p.+leridin 296b/03

p.+leridür 292a/04

p.+lerini 302b/12

p.+lerniğ 274b/02

pervā < Far. korku

p. qılmaduk 255a/04

pesend < Far. beğenen

p. tuttılar 299b/02

pest < Far. aşığı, alçak

p. 273b/04, 284b/10

peşin < Far. önceden

namāz-ı p. 263b/09

Namāz-ı p. 248a/03,
251a/06

Namāz-ı p. barıp 248b/11

peydā < Far. açık ortada

p. boldı 300a/07

p. bolğaç 262b/08

p. bolmadı 252b/01

p. boluptur 273a/14

p. bolur 246a/05

p. qılmağanı 288a/07

peyvest < Far. ulaşma, katılma, varma

p. 254b/06, 272b/05

p.+tür 270b/02

p.-mes 273b/02

pīşe < Far. meslek, sanat, huy

p.+din 253a/10

pişekāl sonbahara yakın

P. 282b/11

pişkāl sonbahara yakın

p. 254a/14, 254b/01,
287b/09, 288a/11, 288a/13

p.+ğa 291b/03

P.+da 262a/04, 287b/14

P.+dın 291b/02

pīşkeş < Far. hediye

p.+ini 249a/03

p. keltürdi 245a/03

p. qıldı 248b/12, 259a/06,
268b/08

p. qıldılar 267a/14

p. qılurlar 268b/06

Piyāde < Far. yaya, yürüyen,
askerlikte piyade sınıfı

p. 302a/09

P.+ni 263a/07, 297b/14

piyāle < Far. kadeh, şarap kadehi

p. 248a/03

post < Far. hayvan derisi, post,
makam

p. 253b/01, 253b/02,
260b/01

p.+da 247a/14
p.+ı 285b/08, 286b/09,
287a/07
P.+ı 286b/12
p.+ı bar 285b/08
p.+ı bolur 285b/07
p.+ı dék 287a/08
p.+ıdın 285b/09
p.+ını 285b/11
p.+ınıñ 275b/06, 286b/07
p.+ları bar 278b/07
poypa - ağızda gevelemek
p.-dı 259a/01
pule < delmek
p. 282b/12
pürpéçraq bir tür kuş
p.+dur 276b/01
pülpekār tavuk cinsinden bir kuş
P. 279b/04, 279b/08
P. déktür 279b/08
P.+dur 279b/02
pür < Far. dolu
p. 250a/11
p.-ğāsıl vilāyet 270a/14
p.-merdum ve 270a/14
pür-bergrek < Far. çok yapraklıca
p.+tür 285b/06
pür-envā' < Far.+Ar. çok çeşitli
p. bolur 276b/14
pür-fayda < Far.+Ar. çok fayda
p. 284b/07
pür-ğāne < Far. çok dolu
p.+siniñ 249a/02
pür-gūy < Far. çok konuşan
p. 254b/08

pür-nem < Far. çok nemli
p. boladur 291a/13
pür-reng < Far. çok renkli
P. 277a/11

pür-zeyb < Far. çok süslü
p. 277a/11
püşte < Far. tepe
P. 248b/09

Q

qabīğ < Ar. çirkin, hoş olmayan
q. 252b/13, 253a/01

qabīle < Ar. boy, kabile
q. 290a/14, 290b/01

qābilīyet < Ar. yetenek
q.+i bar 273b/08

qabz < Ar. alma, tutma; kavrama
q. boldı 272a/03
q. boldılar 270b/13
q. bolup édi 271a/07
q. bolup 294a/13
q. bolupturlar 271a/04,
271a/09

q.+da édi 270b/08
q. édiler 270b/07

qabza < Ar. sap (silah)
q. 297a/03

qaç - < ET *qaç*- (EDPT, 589)
kaçmak

q.-ar 262b/09, 254a/01,
268b/04, 297b/08

q.-arlar 257a/03, 257b/12,
260b/12

q.-arlar édi 294a/06

q.+ları bolsa 274b/07

q.-tı 263b/11, 297b/02

q.-ıptur 259b/08

q.-adurlar 274b/07
q.-a bérdi 253b/10
q.-ıp 257a/08, 258b/01,
301a/12
q.-ıp édi barıp 257b/05
q.-ıp édiler 294b/03
q.-ıp kélip édi 256a/11
q.-ıp kétmegeyler 258a/06
q.-qalı 267a/05

q.-qan 259b/11, 263a/02,
297b/02

q.-qan bile 257a/03
q.-qanınıñ 301a/14
q.-qanlarınıñ 258a/01,
258a/03

q.-maqqa 276b/08
q.-mas 276b/08
q.-maslar 256b/06
q.-mıñ 303a/09

qaçan < ET *qaçan* (EDPT, 592) ne zaman

q. 256a/05, 269b/13,
290b/12

qaçur - < ET *qaçur*- (EDPT, 592) kaçırmaq

q.-duk 278b/11
q.-ur 304a/02

qadd < Ar. boy

q.+ı 273b/13

qadīm < Ar. eski; daimi

q. 270a/04
q.+din 271b/12, 292a/04

qadrī < Ar. Değér

q. bar 275a/09
q.-i ğállarığa 293b/08

qadū < Ar. dini yargıç, kadı

k.+din 290b/13

k.+dur 290b/11

qafa < Ar. baş

q.+sı 278a/10

qāğaz < Far. kağıt

k.+ğa 250a/06

qal - < ET *qal*- (EDPT, 615) kalmak

q.-ur (körünüp qalur)
281b/14

q.-ğaybiz 295b/04

q.-a 256b/10

q.-ap 251a/02

q.-ıp 302b/03

q.-ıp édi 248a/08, 249b/04,
251a/11

q.-ğan 245a/01, 251a/11,
251b/10, 252a/07, 262a/13,
264b/08, 265b/11, 302a/06

q.-madı 269a/05

q.-mağan üçün 278b/01

q.-maydur 274b/08

q.-maydur édi (iqtidār
qalmaydur édi) 271a/05

qal'a < Ar. kale

q. 260b/06, 298a/04,
304a/12

q.+ğa 248a/12

q.+mğa 254a/14

q.+sınıñ 298a/03

q.+lar 260b/06

q.+larıda 279a/02

q.+larçıdındur 298a/02

q.+nıñ 250b/11

qālāb < Ar. kalıp

q.+qa 302b/02

q.+ığa 302b/01

- qālba** < Ar. kalıp
q. 302b/05, 302b/07
- qalem** < Ar. kalem
q.+ni 253a/10
q.+ğa 269b/14
- qalender** < Far. dünyadan elini eteğini çekmiş kişi
Q. 297b/14
q. bile 247b/05
- qalın** < ET *qalın* (EDPT, 622) çok
q. 253b/11, 254b/02, 254b/03, 260a/11, 261a/06, 261b/05, 261b/06, 262a/04, 264a/11, 265a/13, 265b/07, 266b/09, 267a/08, 267b/05, 268b/05, 270a/09, 271b/13, 272a/03, 273a/01, 273a/06, 275a/12, 281b/05, 293b/10, 293b/12, 293b/14, 294a/12, 295b/01, 295b/08, 297b/09, 298b/11, 304a/02
q. boladur 283a/13, 291a/09
q. bolur 275b/05, 275b/13, 275b/14, 283a/13
q. tutarlar tutqandın son 276b/09
- qalınlıq** < ET *qalınlıq* (EDPT, 623) kalınlık → **qalınlıq**
q.+ı 289a/08
q.+ıdın 286a/14
- qalınlıq** < ET *qalınlıq* (EDPT, 623) kalınlık → **qalınlıq**
q.+ı bolğay 254b/03
- qallāşlıq** < Ar. kalleşlik
q.+ı 247a/11
- qamış** < Ar. kamış
q.+nıñ 288a/07
- qan** < ET *kan* (EDPT, 629) kan
q. 253a/06, 254a/05
- q.+lar 251a/14
q.+dur 253a/07
- qanat** < Ar. kanat
q. 279b/13
q.+ı 280a/10
q.+ınıñ 280b/13
q.+ları 277b/05, 278b/05, 280b/01, 280b/06, 281a/08
q.+larında 281b/01
q.+larınıñ 278a/04, 280b/06
q.+larınıñ 278a/08
- qanda** < ET *qanda* (EDPT, 629) hangi, nerede
q. 265a/11
- qandan** < ET *qandan* (EDPT, 629) nereden
q. 264b/12
q.+dur 253a/06
- qanlıq** < kanlık
q.+larığa 251a/14
- qap** - < ET *qap* (EDPT, 580) kap
q.-arlar 256b/03, 257b/01
q.-ap 297b/01
q.-ap édi 256a/01
q.-ap tüşkeyler 258a/10
- qapa** - < Kuşatmak
q.-dı 298a/11
q.-ptur 297b/03
q.-p 301b/08
- qapqara** < kapkara
q.+dur 277a/05, 277a/07, 281b/03
- qapu** < ET *kapıq* (EDPT, 583) Kapı
q.+da 303a/11
- qaq** - < ET *kaq* (EDPT, 609) kakmak

q.-arlar 289a/14, 289b/01,
289b/02

q.-arlar édi 289b/04

q.-qaylar 289b/08,
289b/09, 289b/11

q.-qan 289b/05

q.-qandın soñ 289a/14,
289b/01, 289b/07, 289b/08,
289b/11

qar < kar

q. 254b/05, 272b/12,
272b/13, 273a/09, 273b/05

q.+nı 275b/09

q.+nı bolmas 275b/09

qara < ET *qara* (EDPT, 643) kara,
siyah

q. 265b/08, 267b/04,
273b/07, 274b/03, 276b/02,
278a/07, 278b/05, 278b/12,
280a/11,

280b/13, 281a/04, 281a/05,
281a/08, 281b/07, 283b/10,
285b/05, 291a/01

q.+sı 262b/08, 266b/01,
266b/02, 279b/15, 280a/09

q.+mız 266b/03

q.+ları 281b/01

q.+dur 278b/06, 279a/08,
280a/06, 280b/05, 280b/07

q.+raqtur 280b/10

qaraéveki ceylan benzeri bir
hayvan

q. 276a/14

qarañgu < ET *qarañgu* (EDPT, 622)
karanlık

q. 256b/07

q.+da 257b/04

qarār < Ar. durma, devamlılık,
yeterli ölçü

q. 268b/12

q. bile 264a/12

q. berildi 249a/03

q. béríp 245a/07, 245a/08

q. qılıp édi 298a/07

q. taptı 264a/10

qaravul < Moğ. koruyucu

q. 262b/07

Q.+dın 266a/01

q. érür 262b/07

qarça < eti yenebilen bir tür kuş

q.+dın bir 280a/01

qarğa karga

q. bile 281a/08

q.+sı.dur 281a/06

q.+sıdın 281a/06

qarı < ET *karı* (EDPT, 644) karış,
bir uzunluk birimi

q. 250b/07, 250b/08,
251a/02, 258b/14, 260b/07,
270a/08, 275a/04, 281b/10,
282a/13,

282b/01, 282b/02

q. bolur 283a/02

q. bolğay 260b/08

q.+ğa 283a/02, 286a/05

q.+ğaça 286a/03

q.+dın 275a/05, 281b/11,
282a/12

q. bir 282b/01, 286a/03

qarıla - < ET *qarıla*- (EDPT,
659) karıştırmak

q.-p 275a/03

qarılığ < ET *qarılıq* (EDPT, 659)
yaşlılık

q.+ı bile 255a/08

qarın < ET *qarın* (EDPT, 661)
karın

q.+ıdur 284a/01

q.+nıñ 284a/01

qarış < ET *qarış* (EDPT, 663) karış

q. 275b/03, 288a/03,
291a/04

q. bolğay 288a/03

q.+dın 275b/03, 276a/07

qarī <Ar. okuyan

q. 289a/03

qarine <Ar. ip ucu, yakınlık

q.+si 300b/14

qarluğaç < kırlangıç

q. 281b/02

q.+dın 281b/02

qaş <Ar. kesme

q. étip 295a/14

qaşār < Ar. Kervan, sürü dizisi

q. 275a/14, 281b/12,
282a/01, 283a/04, 283a/05,
283a/06

qasburç < güneşin bir durumu,
mevsim

Q.+ıda édi 251b/03

qaş < ET *qaş* (EDPT, 669) ön,
huzur

q.+ığa 246a/08, 251b/06,
297b/12, 301b/11

q.+ıda 246a/11, 271a/13,
271b/11, 274a/02, 275a/09,
275a/10, 281b/04, 297a/11

q.+ıdın 245b/15, 275b/07,
302b/10

qaşuq < kaşık

q.+larını 285b/05

qat - < ET *qat*- (EDPT, 599)
Katmak

q.-ar 256a/14

q.-ıp 246a/09

qatıg < katık, erzak

q.+ı boladur 282b/07

qatıl - < ET *qatıl*- (EDPT, 601)
katılmak

q.-ur 273a/04, 273a/05,
273a/10

q.-urlarını 255b/11

q.-ğaysız 256a/08

q.-ıñ 256a/07

q.-alıñ 256a/05

q.-ıp 256a/03, 262a/05,
273a/06

q.-ğanda 273a/04

qatıq < ET *qatıq* (EDPT, 597) katı,
sıki

q. 252a/09, 254b/11,
275b/05, 282a/14

qatl < Ar. öldürme

q.-ı 'ām qılıp 269a/07

q.-ı 'ilm qılıp 272a/06

q.+ğa 267a/10

qatla < defa, kere

q. 253b/04, 256b/08,
266b/14, 267a/02, 274a/09,
280a/14, 282a/11, 283a/06,
289a/01, 290a/01, 290a/03,

291a/10, 296b/05, 298a/12

q.+dın 277b/07

qavğunçı takiçpi

q. 267b/02

Q. 263a/02

qavla -< kovmak, kovalamak

q.-p 253b/11, 263a/03

qavm < Ar. topluluk, ulus

q. +i 264b/06

- q.+i bile 264b/05
- qāvun** < kavun
q. 290b/05
q.+dın 282b/10
q.+ça bolğay 286b/12
- qay** - < kaymak
q.-an 274a/04
q.-an barğay 299a/11
- qayaş** < ET *qadaş* (EDPT, 602)
akraba
q. 261a/06
- qayda** < Ar. Pranga; bağ, zincir;
yazma(k)
q. 255b/11
- qāyim** < Ar. belli bir süre yönetme
q. boldı 266b/11
- qaynini** < ET *qayın+ini*
(EDPT, 602) küçük kayın
q.+si 267b/05
- qaynat** - kaynatmak
k.-ıp 286b/06
- qaysı** < ET kayısı
q. 248a/08, 250b/08,
271a/13, 289b/13
q.+nı 288b/13, 289a/03,
289a/04
q.+ıñın 271a/12
- qayt** - < Ar. zincirlemek, bağlamak
q.-masun 295b/05
q.-qanlar 295a/07
- qaz** - < ET *qaz-* (EDPT, 680)
kazmak
q.-dılar 274b/10
q.-ıp 273b/08
q.-mağı 274b/08
q.-maqqa 300b/06
- qažā** < Ar. kader
q.+nıñ 302b/08, 302b/08,
302b/09
tīr-ı q. 259b/01
- qazan** < ET *qazğan* (EDPT, 683)
kazan
q. 275a/13, 302a/11,
302a/13
- qāznāqlıq** < derin geniş enli
çember kuyu
q. 300b/13
- qeytf** bir kuş türü
q. dék 279a/10
- qıçqır** - feryat etmek,
bağırmak
q.-ur 279a/09
q.-ur émiş 279a/11
- qıl** - < ET *qıl-* (EDPT, 616) kılmak,
yapmak
q.-ur 275a/02, 275a/08
q.-ur (ğusl kılır) 251a/03
q.-ur (ñayāl kılır) 246a/06
q.-ur (seyri kılır) 245b/05
q.-ur (telaffuz kılır) 272b/07
q.-ur (ñayl kılır) 297b/11
q.-ur édi 269b/07
q.-ur édi (devletñ~āhlıq kılır
édi) 304a/11
q.-ur édim (seyri kılır édim)
263b/02
q.-ur éduk (tasavvur kılır
édük) 259b/07
q.-ur éduk soñra (tañmīn
kılır éduk) 267a/11
q.-ur éduk (ñayāl kılır
édük) 278a/08
q.-ur éduk (qiyās kılır éduk)
264a/02

- q.-ur émiş (def' kılur émiş)
286b/06
- q.-ur érđi (kitabət kılur érđi)
271a/02
- q.-ur érđi (mütāla'a kılur érđi) 271a/01
- q.-urda 291b/09
- q.-urlar 263b/12, 285b/05,
288a/14, 301b/09
- q.-urlar (hāyāl kılurlar)
257b/02
- q.-urlar (inqiyād kılurlar)
271b/04
- q.-urlar (ma'ışet kılurlar)
274b/05
- q.-urlar (ma'nā kılurlar)
256a/09
- q.-urlar (mülāzemet kılurlar)
257b/08
- q.-urlar (pīşkeş kılurlar)
268b/06
- q.-urlar (rām kılurlar)
276b/09, 276b/10
- q.-urlar (süHāngūy kılurlar)
277b/14, 278a/01, 278b/08
- q.-urlar (telaffuz kılurlar)
282b/04
- q.-urlar (ziyāde kılurlar)
288a/13
- q.-urlar édi 291b/11,
291b/12, 291b/14
- q.-urlar émiş 285b/10
- q.-urlar érđi (salşanat
kılurlar érđi) 270b/06
- q.-urlar ermiş 278b/02
- q.-dı 250b/01
- q.-dı ('arż qıldı) 255a/01,
255b/12, 258a/14
- q.-dı (cezm kıldı) 294b/13
- q.-dı (naql kıldı) 271a/01
- q.-dı (āsān qıldı) 267a/08
- q.-dı (baş köz qıldı) 296b/07
- q.-dı(bünyād qıldı) 250a/07
- q.-dı (cān teslīm qıldı)
259b/02
- q.-dı (ğarb-ēarb qıldı)
296b/05
- q.-dı (gedāılıq qıldı)
250b/07
- q.-dı (guftgūlar qıldı)
247a/03
- q.-dı (hikāyet qıldı) 254b/08
- q.-dı (istid'ā qıldı) 245b/14,
262b/04
- q.-dı (meyl qıldı) 249a/04
- q.-dı (musañhār qıldı)
269a/11, 269b/03
- q.-dı (müddet-i salşanat
qıldı) 271b/07
- q.-dı (mülāzemet qıldı)
245b/15, 246a/09, 248b/01,
248b/03, 249a/14, 249b/01,
257a/12, 257b/07, 259b/13,
261b/01, 262b/01, 262b/14,
296a/10
- q.-dı (mülāzım qıldı)
296a/12
- q.-dı (pīşkeş qıldı) 248b/12,
259a/06, 268b/08
- q.-dı (rivāyet qıldı) 278a/10
- q.-dı (şalayanlıq qıldı)
245b/08
- q.-dı (şalayanlıqlar qıldı)
247b/09
- q.-dı (ta'arızler qıldı)
247a/02
- q.-dı (ta'rīf qıldı) 263b/01
- q.-dı (tağvīl qıldı) 263a/08
- q.-dı (yərbileyeksan qıldı)
267a/09

q.-dı (žīyāfet qıldı) 251a/06	q.-dım (žikr qıldım) 279a/07
q.-dılar 267a/03, 274b/11, 300b/02	q.-dım (seyr qıldım) 263a/13
q.-dılar ('arz qıldılar) 299a/12	q.-dım sonra (šabūğī qıldım) 246a/12
q.-dılar (derh'āst qıldılar) 250b/03	q.-duk ('uhdesıǵa qıldım) 268a/04
q.-dılar (derh'vāst qıldılar) 245a/06	q.-duk ('uhdesıde qıldım) 260a/04
q.-dılar (māhāzrī qıldılar) 251b/02	q.-duk (āzād qılduk) 245a/06
q.-dılar (mülāǵaža qıldılar) 266b/04	q.-duk (cezm qılduk) 295a/06
q.-dılar (mülāzemet qıldılar) 249a/09, 257b/09, 258a/01	q.-duk (hāyāl qılduk) 250a/12, 255a/13
q.-dılar (pīškeş qıldılar) 267a/14	q.-duk (mülāǵaža qılduk) 299b/13
q.-dılar (rivāyet qıldılar) 275a/04, 279a/03	q.-duk (müqerrer qılduk) 266a/11, 267b/09
q.-dılar (teferrüc qıldılar) 253b/11	q.-duk (mürāca'at qılduk) 251b/01
q.-dım ('ināyet qıldım) 258b/12, 295b/10, 297a/11, 304a/08	q.-duk (šabūğī qılduk) 246b/09, 248b/11, 248b/12
q.-dım (beršaraf qıldım) 303a/02	q.-duk (seyr qılduk) 250b/13, 255a/12
q.-dım (dāru'l-islām qıldım) 272a/07	q.-duk (seyri qılduk) 247b/14
q.-dım (feşǵ qıldım) 270b/05	q.-duk(ta'yīn qılduk) 260b/05, 262b/01, 267b/02, 267b/07, 299a/03
q.-dım fetǵ qıldım) 269b/12	q.-duk (tevaqquf qılduk) 268a/05
q.-dım (hālāš qıldım) 258b/11	q.-ipturlar 250a/09
q.-dım (hāyāl qıldım) 250b/02	q.-iptur ('āciz kılıptur) 297b/01
q.-dım (in'ām qıldım) 293b/06	q.-iptur (ǵāzır kılıptur) 248a/03
q.-dım (tekye qıldım) 247b/08	q.-iptur (hēyl kılıptur) 298a/06
q.-dım (yaḥşıra qıldım) 258b/10	q.-iptur (istid'ā kılıptur) 261b/09

q.-ıptur (rast kılıptur)
302b/01

q.-ıptur (taqdır kılıptur)
264b/03

q.-ıptur (zaruret kılıptur)
295b/02

q.-ıpturlar 274a/02,
285b/14, 288b/12, 288b/13,
289a/03, 289a/04, 301a/08

q.-ıpturlar (āvizān kılıpturlar)
289a/09

q.-ıpturlar (ğalqa kılıpturlar)
273b/13

q.-ıpturlar (hâyāl kılıpturlar)
268a/12

q.-ıpturlar (ihtimāmlar
kılıpturlar) 261a/10

q.-ıpturlar (istid'ālar
kılıpturlar) 268b/12

q.-ıpturlar (köprük
kılıpturlar) 260b/09

q.-ıpturlar (müsrif kılıpturlar)
251a/03

q.-ıpturlar (penāhī
kılıpturlar) 251a/02

q.-ıpturlar (salšanat
kılıpturlar) 269a/13

q.-ıpturlar (ta'yīn kılıpturlar)
288b/04, 290a/05, 290a/10

q.-ıpturlar (tertīb kılıpturlar)
274a/06

q.-ğay (derē kılğay)
253a/01

q.-ğay (herc kılğay)
253a/02

q.-ğay (serencam kılğay)
295b/10

q.-ğaybiz (ta'yīn kılğaybiz)
294b/06

q.-ğaylar 245b/13

q.-ğaylar ('āciz kılğaylar)
303b/02

q.-ğaylar (iğtiyāš kılğaylar)
258a/05

q.-ğaylar (iğtiyāš kılğaylar)
267b/10

q.-ğaylar (mu'āmele
kılğaylar) 253b/13

q.-ğaylar (žabš kılğaylar)
259a/03, 259a/11, 259a/14,
267b/08

q.-alıñ (berašl gılalın)
303a/11

q.-ay 299b/01

q.-ayın 253a/07

q.-ğıl (tayyār kılğıl) 247a/12

q.-ıñ 303b/07

q.-sa (meyl kılsa) 276b/08

q.-sa édi (hâyāl kılsa édi bir)
264b/10

q.-salar ('afv kılsalar)
258b/01

q.-a 263a/10, 291b/08

q.-a (hirfeni qıla) 290b/02

q.-a (qıyās qıla) 265a/05

q.-a (Şalayanlıq
qıla) 250a/14

q.-a aldı (rāzı aldı
qıla) 264b/11

q.-a almadılar 265b/05,
265b/07

q.-a almay (ittifāq qıla
almay) 265b/05

q.-a alur (rızā qıla alur)
264b/12

q.-a başladılar 246b/11

q.-a (hāšır-nişān qıla)
258b/08

q.-a (maqām qıla) 263a/10

- q.-a (seyr qıla) 261b/13
- q.-a almadı (çäre qıla almadı) 304a/05
- q.-a almas (telaffuz qıla almas) 278a/09
- q.-a bardım (seyr qıla bardım) 245b/10
- q.-a barganda (seyr qıla barganda) 285a/14
- q.-a barıp édim (seyr qıla barıp édim) 285b/01
- q.-a (başladılar şurufitne-engiz başladılar 304a/13
- q.-a kiriştiler (mu'āmele qıla kiriştiler) 255b/07
- q.-adur (ta'alluq qıladur) 258b/05
- q.-adur (tañır qıladur) 258b/06
- q.-adur (te'sir qıladur) 291b/01
- q.-adur (ñayālı qıladur) 281a/12
- q.-adur édim (nažm qıladur édim) 252b/14
- q.-adurlar (isti'māl qıladurlar) 290b/13
- q.-adurlar édi 259b/01
- q.-adurlar (zañm qıladurlar ol) 285a/10
- q.-ıp 247b/11, 251a/09, 251a/14, 252a/07, 254a/03, 260b/05, 266b/05, 268a/06, 285b/03,
- 289b/09, 289b/11, 294b/01, 295a/13, 298b/13, 299b/11, 302a/12, 302a/14, 304a/09
- q.-ıp ('afv kılıp) 304a/05
- q.-ıp ('ahd kılıp) 298b/05
- q.-ıp ('amel kılıp) 265b/01
- q.-ıp ('ināyet kılıp) 246b/02, 250b/03, 250b/06, 261a/05, 262b/12, 268a/03, 297a/09, 298b/09, 299a/02, 303a/06, 304a/09
- q.-ıp (bahāne kılıp) 257a/04
- q.-ıp (bend kılıp) 259b/14, 260a/02, 265a/08, 296a/14
- q.-ıp (cem'iyet kılıp) 301a/09
- q.-ıp (dilcūyluq kılıp) 302b/06
- q.-ıp (ebter kılıp) 269a/11
- q.-ıp (ğayal kılıp) 299a/01
- q.-ıp (ñaber kılıp) 247b/12
- q.-ıp (ñāşır-nişān kılıp) 295b/06
- q.-ıp (ñayāl kılıp) 267b/02
- q.-ıp (ıztırāblar kılıp) 247a/03
- q.-ıp (iğtiyāş kılıp) 268a/13
- q.-ıp (iñtiyār kılıp) 253b/04
- q.-ıp (in'ām kılıp) 246b/03
- q.-ıp (iśā'at kılıp) 292a/04
- q.-ıp (istid'ā kılıp) 298a/04
- q.-ıp (ittifāq kılıp) 265a/06
- q.-ıp (izhār-ı devletñ vāhlıq kılıp) 298a/07
- q.-ıp (izhārı kılıp) 261a/09
- q.-ıp (kéñeş kılıp) 264a/09
- q.-ıp (küçni bir kılıp) 255b/14
- q.-ıp (mağlaşa kılıp) 259a/10
- q.-ıp (mağlūb kılıp) 270a/11
- q.-ıp (meşveret kılıp) 299a/05
- q.-ıp (mühr kılıp) 268a/04

q.-ıp (mülāğāza kılıp)
268a/12

q.-ıp (mütemerridliq kılıp)
274b/02

q.-ıp (qatl-ı 'ām kılıp)
269a/07

q.-ıp (qatl-ı 'ilm kılıp)
272a/06

q.-ıp (rast kılıp) 300b/02

q.-ıp (sa'y kılıp) 246a/04

q.-ıp (şabağī kılıp) 249b/05

q.-ıp (şavāf kılıp) 267b/11,
267b/13

q.-ıp (sefer kılıp) 251b/04,
299b/07

q.-ıp (serfirāz kılıp) 303a/06

q.-ıp (seyr kılıp) 248b/10,
249b/14, 259b/03, 267b/12,
268a/02, 268a/08

q.-ıp (seyri kılıp) 247a/04

q.-ıp (siyāset kılıp) 268b/11

q.-ıp (şefqat kılıp) 268b/13

q.-ıp (şefqatlar kılıp)
296b/09

q.-ıp (ta'yīn kılıp) 245a/08,
258a/14, 299b/03, 302b/09,
303a/09

q.-ıp (tağqīq kılıp) 255b/11

q.-ıp (taḥayyül kılıp)
278a/09

q.-ıp (taḥfīf kılıp) 276b/02

q.-ıp (tavaqquf kılıp)
253b/06

q.-ıp (terbiyet kılıp) 296b/02

q.-ıp (tertīb kılıp) 303a/04

q.-ıp (tevaqquf kılıp)
299b/08

q.-ıp (tevehhüm kılıp)
298b/06

q.-ıp (tevekkül kılıp)
270a/08

q.-ıp (seyr kılıp) 267b/04

q.-ıp (bolğan kılıp) 268a/03

q.-ıp bolmas ('ayb qılıp
bolmas) 264b/03

q.-ıp édi (cem'iyet kılıp édi)
296a/08

q.-ıp édi (qarār kılıp édi)
298a/07

q.-ıp édi (qulluq kılıp édi)
254b/09

q.-ıp édi (ta'yīn kılıp édi)
296b/04

q.-ıp édi (žabš kılıp édi)
250a/01

q.-ıp édiler (salšanat kılıp
édiler) 268b/01

q.-ıp édiler (ta'rīf kılıp édiler)
282b/09

q.-ıp édiler (tercīğ kılıp
édiler) 282b/10

q.-ıp édiler (tertīb kılıp
édiler) 250b/11

q.-ıp édük (ta'yīn kılıp
édiler) 266a/10

q.-ğalı 251a/02

q.-ğan 255b/09, 300b/03

q.-ğan (ri'āyet kılğan)
302b/13

q.-ğan (ta'yīn kılğan)
299b/03

q.-ğan (tertīb kılğan)
264a/14

q.-gan bile 253b/09

q.-ğança (ta'rīf kılğança)
282b/10

q.-ğanda (iḥtiyār kılğanda)
249b/05

q.-ğanda (şabağī kılğanda)
249b/09

q.-ğandın 253a/07

q.-ğandın soñ (taqrır
kılğandın soñ) 294b/12

q.-ğandın soñ (ta'yīn
kılğandın soñ) 299a/05

q.-ğumdur (tağrır kılğumdur)
293b/03

q.-ğumdur (taqrır kılğumdur)
293b/03

q.-ğunçı 255b/05

q.-maq (270a/02

q.-maq (tā'yīn kılmaq)
264a/12

q.-maqlıq (muñāşab
kılmaqlıq) 303a/02

q.-maqlıq (ğarç kılmaqlıq)
271b/10

q.-maqlıq (cem'i kılmaqlıq)
271b/11

q.-maqıñ (i'āde kılmaqıñ)
294b/14

q.-mas (itā'at kılmas)
272b/03

q.-mas édi 280a/13

q.-maslar édi 265a/14

q.-may (direñ kılmay)
266b/03

q.-may (mülāğaza kılmay)
303b/10

q.-may (tārāc kılmay)
269a/07

q.-may (žāyi'kılmay)
270a/10

q.-maydur édim (meşğülluq
kılmaydur édim) 249b/07

q.-maydurlar 301a/08

q.-maydurlar (iśā'at
kılmaydur) 272a/09

q.-madı 253b/12

q.-madı (ñaber kılmadı)
255a/02

q.-madılar (inçiyād
kılmadılar) 294a/07

q.-maduk (perva kılmaduk)
255a/04

q.-mağan (tağqıq kılmağan)
293b/05

q.-mağanı (peydā
kılmağanı) 288a/07

qıldur - < ET *qiltur*- (EDPT,
619) yaptırmak

q.-ur (bend kıldurur)
261b/10

q.-dum (pāre pāre
kıldurdum) 255b/09

qılıç < ET *qılıç* (EDPT, 618) kılıç

q. 255a/08, 258b/03,
258b/13, 303b/08

q.+ıdın 272a/01

q.+larnı 258b/06

qılıl - < ET *qılıl*- (EDPT, 623)
kılınmak, yapılmak

q.-ur érđi 269a/03

q.-ur érđi (muşāyibe kılılır
érđi) 252b/10

q.-dı 250a/02, 268a/08

q.-dı (iñtiyār qılıldı) 250a/12,
252a/13

q.-dı (mülāğaza
qılıldı) 252a/14

q.-dı (mürāca'at
qılıldı) 269a/09

q.-dı (şabūğī qılıldı) 252a/06

q.-dı (seyr qılıldı) 248a/06

q.-dı (ta'yīn qılıldı) 254a/03,
260a/02, 297a/10, 303a/14

q.-dı (taşavvur qılıldı)250b/05	q. dék 279b/06
q.-dı (tavaqquf qılıldı)252a/03	q.+dın 277b/07
q.-dı (tecrübe qılıldı)290a/03	q.+nın 279a/08, 279a/12
q.-dı (teftiş qılıldı)272b/05	qırıl - < ET <i>qırıl</i> - (EDPT, 658) kırılmak
q.-ıptur 301a/07	q.-dı 261b/06
q.-sa 253b/13	qırq < ET <i>qırq</i> (EDPT, 651) kırk
q.-adur édi (intîhâb qıliladur) 248b/04	q. 249b/03, 249b/04, 255a/07, 256b/03, 267a/12, 274b/14, 286a/04, 288b/14, 289a/02,
q.-adur édi (müretteb qıliladur) 265a/02	290a/06, 290a/08, 296b/09, 296b/10, 301b/04, 301b/05
q.-ıp édi 295a/02	Q. 299a/07
q.-ıp édi (bünyâd kılılıp édi) 300b/06	qıśâś <Ar. hukukta bir ceza
q.-ıp édi (irtikâb kılılıp édi) 246b/06	q.+ğa 251a/14
q.-ıp édi (şabûğî kılılıp édi) 252a/08	qısıq < kısık, az, yetersiz
q.-mas édi (tasavvur kılılmas édi) 299a/12	q. 255b/06, 291a/04, 291a/05
qıltığ kılçık	qısmet < Ar. nasip
q.+ı bolmas 282a/11	q. 289a/03, 289a/04
qıpqızıl kıpkızıl	qısqa < ET <i>qısğa</i> (EDPT, 666) kısa
q. 245a/12, 278a/14, 281a/09	q. 267a/03
q.+dur 279b/04	qısqaraq < ET <i>qısğa+llk</i> (EDPT, 667) kısalık
qır - < ET <i>qır</i> - (EDPT, 643) kesmek	q. 277b/04
q.-arlar 301b/06	q.+dur 276a/11, 279b/13
q.-dılar 263a/01	qıśśâh`vân < Ar. hikaye; olay anlatan
q.-ıp 301b/08	q. 259b/02
qır < ET <i>qır</i> (EDPT, 639) çayır, otlak	qıś < kış
q. 294a/06	q. 245b/05, 251a/04, 288a/12, 288a/13, 288b/08, 291b/02
qırğavul bir kuş türü (yavukgillerlerden)	q. bolğaç 279a/03
q. 245a/01	qıt`a < Ar. En az iki beyitten oluşan, ikinci ve dördüncü mısraları kafiyeli şiir

q.+nı 298a/01	q.+dın 266a/14, 266b/06
qıtāl < Ar. savaş	q.+ı 266a/06, 266a/08, 267a/04, 276a/11
q. 295a/14	q.+ıdın 266b/14
qıyās < Ar. karşılaştırma, mukayese	q.+ınır 258a/08, 275b/07
q. 293b/12	qoltuğ < koltuk, koltuk altı
q. bile 292a/01	q.+ığa 249a/01
q. üçün 294a/01	qon - < ET <i>qon-</i> (EDPT, 580) gecelemek; durmak
q. qıla 265a/05	q.-up 251b/09, 254a/09, 255a/10, 258a/07, 259b/03, 259b/06, 261b/01, 261b/11, 263a/11,
q. qılır édük 264a/02	264a/13, 267b/11
qıymet < Ar. değer, ölçü	qop - < ET <i>qop-</i> (EDPT, 580) kalkmak
q.+ini 268b/07	q.-adur 291b/02, 291b/04
qızıl < ET <i>qızıl</i> (EDPT, 683) Kırmızı	q.-up 256b/05
q. 278a/08, 278b/01, 279a/09, 281a/06, 284b/03, 287b/03, 287b/04, 287b/10, 287b/11, 287b/13, 300a/13	q.-masdın 295a/06
q. bolur 278a/04, 278b/10	qopar - kaldırmak
q.+đa 268a/03	q.-maq 274b/10
q.+dın 293b/13	qoparıl - kaldırılmak
q.+dur 277b/05, 281b/01	q.-ıptur 301a/03
qızılbaş şii mezhebinin bir kolu	qopraq çokça
q.+larını 301b/06	q.+tur 278b/05
q. ékendür 301b/05	qorqağdap korkup
qızılraq < ET <i>qızıl+rAk</i> (EDPT, 683) kızılca	q. 274b/02
q. 279b/14, 281a/09	qorı < koru, küçük ağaçlık
qır - < ET <i>qır-</i> (EDPT, 697) girmek	q.+nır 246a/11
q.-ip 301b/04	qoru - < ET <i>qoru-</i> (EDPT, 6667) korumak
qoçqarıça koç büyüklüğünde	q.-đaylar 245b/06
q. bolđay 276b/13	qoç - < ET <i>qoç-</i> (EDPT, 670) katmak
qol < ET <i>qol</i> (EDPT, 614) el; taraf	q.-arlar 297b/08
q. 264a/14	q.-qan 255a/05
q.+da 253b/01, 259b/12, 264a/14, 285b/01	

q.-up 255a/10, 256a/04,
262a/14, 296b/01, 298b/11,
301b/02

qoşul - < ET *qoşul*- (EDPT, 673)
katılmak

q.-ur 303b/10

q.-urlar 257b/05

q.-dı 245a/02

q.-ğaylar 299b/06

q.-asiz 256a/08

k.-up 265b/12

q.-ğuçı 256a/07

q.-madıñ (nége barıp
koşulmadıñ) 255a/03

q.-sun 299b/04

q.-uñ 255a/07

qotas < Far. öküž

q. 272b/09

q.+qa 276a/08

qoy < köy

q. 245a/03, 245b/12

q.+ğa 245a/07

q.+ı 245b/10, 253b/07,
261a/08, 268b/14, 277a/02,
277a/10, 278b/03, 289a/10

q.+ığa 263b/03

q.+ça bolğay 281b/10

qoy - < ET *qod*- (EDPT, 595)
bırakmak; koymak

q.-arlar 246a/04, 256a/13,
256b/06, 257a/05

q.-arlar édi 265a/13

q.-dı 260a/05

q.-dılar 289a/12

q.-salar 274b/08

q.-sa barğanıdın 295b/05

q.-a 266b/08

q.-a almay 256b/10

q.-a bérürler 276b/05

q.-adurlar 285a/10

q.-upturlar 274a/04,
284a/06, 288b/10, 290b/11,
300b/03

q.-up 245b/13, 256b/12,
257b/13, 261a/01, 266b/07,
266b/10, 267a/02, 267a/03,
270a/09, 275a/07,

285a/12, 289a/11

q.-up édiler 294b/01

q.-up (yüz qoyup édiler)
294b/04, 294b/10

q.-ğan 254a/12, 268b/05

q.-maq 302b/08

q.-maq émiş 256b/11

q.-maqqa 302b/10

q.-mas 268b/05

q.-mayın 253a/07

qoyı < ET *qodı* (EDPT, 596) aşığı

q. 277b/01, 279b/04,
283a/04, 291a/04, 300b/12

q. bolur 277b/06, 279a/13

q.+ğı 277b/12, 279a/03,
279b/02, 300b/10, 300b/11

q.+nıñ 283b/14

q.+qı 279b/07

q.+qı 281b/12

qoyıraq < *qoyı+rAk* daha aşığı

q. 249a/10, 249a/11,
251a/02, 254b/13, 277b/02,
301a/02

q. bolğay 262a/04

qoyul - < konmak

q.-dı 259a/09, 264b/02,
300a/03

- q.-ğan 256a/13
q.-up édi 297a/12
- qör** - < ET *qör*- (EDPT, 628)
görmek
q.-dük 245b/13
- qörüş** - < ET *qörüş*- (EDPT, 633) görüşmek
q.-ürler 256a/10
- qul** < ET *qul* (EDPT, 615) köle, esir
q. 254b/10
q. édi 294b/01
q.+ğa 247a/14
q.+ı 302a/02
q.+ıdın 247a/13
q.+ığa 262b/05
q.+ları 269b/01
q.+luq qılıp édi 254b/09
- qulhūwallāh** < Ar. Fatiha suresinin kısaltması.
q.+nı 290a/03
q.+nı bismi'llāh bile 290a/04
- qulaç** < kulaç, uzunluk birimi
q. 277b/09, 280a/10
q. bolur 277b/04
- qulağ** < ET *qulqaq* (EDPT, 621)
kulak → **qulaq**
q.+ı 282a/08
- qulaq** < ET *qulqaq* (EDPT, 621)
kulak → **qulağ**
q. 262b/05, 286a/07
q.+ıda 278b/07
q.+larının 286a/06
- qulleteyn** hamamın bir bölümü
q. 300a/12
- qulluq** < ET *qulluq* (EDPT, 620)
kulluk
q. 303b/03, 303b/06, 304a/10
q.+nı 299b/01
q.+qa 296b/08
q.+qa barıp 258b/01
- qulluqçı** < ET *qulluq*+çı (EDPT, 620) köle taciri
q. 254b/10
- qur** - < ET *qur*- (EDPT, 643)
kurmak
q.-ur 285a/04
- qūrātū** bir kuş türü
q. 280a/02
- qurğan** < hisar, kale
q. 256b/04, 256b/05, 258a/05, 259a/14, 260b/13, 268b/09, 300b/03
q.+nı 257b/01, 258a/09, 258a/13, 258b/02, 260b/12, 297b/08, 297b/10, 298a/02, 298a/11, 301b/05
q.+ğa 257a/14, 258a/12, 259b/03, 260a/05, 260a/07, 297b/12
q.+da 259b/06
q.+da.dur 259a/08
q.+dağılar 268a/11
q.+dağılar.nı 303a/14
q.+dın 268a/10
q.+ı 255a/12
q.+ıda édi 303b/02
q.+ıdur 260b/13
q.+ığa 260b/14, 267b/10
q.+ını 267b/12, 298b/05, 303b/05
q.+ının 259a/05
q.+lar 298b/01, 302a/11
q.+larıdın 260b/10

- q.+larını 261a/11, 294a/07
q.+ların 299a/10
q.+nın 260b/11
- qurğanlıq** hisarlık
q. 294a/06
- qurut -** kurutmak
q.-up 250a/10, 283b/02
- quşūr** < Ar. ayıp, özür
q.+ı bar érkendür 302b/04
- quş** < ET *kuş* (EDPT, 670) kuş
q.+nı 278b/13
q.+lardur 280a/09
q.+ların 277b/05
q.+nın 280a/03
q.+dur 279a/13, 280b/10,
281a/07, 281b/05
q.+qınadur 281a/14
- qutqar -** < ET *qurtqar-* (EDPT, 649)
kurtarmak
q.-dım 258b/11
- quvvət** < Ar. güç
q. 270a/08
q.+idin 270a/12
- quy -** < ET *kuy-* (EDPT, 695)
koymak
q.-ar 302a/14
q.-upturlar 289a/07
q.-ğay 302a/12
q.-adur 290b/13
- quyruğ** kuyruk → **quyruq**
q.+ı 277a/03, 277a/04,
277b/05, 281a/06, 281a/09,
281b/14
q.+ı bile 277b/09
q.+ığaça 278b/14
- q.+ının 277b/03, 278a/05,
279b/14
- quyruq** kuyruk → **quyruğ**
q.+ı 277b/04
q.+ı dék 277b/05
- qüç** < kuvvet
q.+i 255a/06
- R**
- rāca** < Hint. Race
r. 269b/06, 270b/06
r.+dur 272a/08
r.+lar édi 269b/05, 269b/10
r.+larıdın 304a/12
r.+nın 292a/04
r.+sı édi 268a/14
r.+sı.dur 272a/01
- rağmet** < Ar. rahmet, koruma,
esirgeme
Q. 263a/07
- rāh** < Far. yol
r. 272a/14, 303b/08
- raht** < Far. ev eşyası
r. 291b/01
r.+tın 293b/13
- ra‘ıyyet** < Ar. halk, hükümdar
tebası
r. 271b/03291a/03
r. ékendür 301b/03
r.+i 294a/05
r.+ler 301b/05
- rām** < Far. itaat eden, boyun eğen
r. 276b/08, 276b/10
r. boladur 280b/03
r. bolup édi 280a/13
r. qılurlar 276b/09, 276b/10

rānā < Ar. güzel, hoş
R. 271a/07, 272a/01,
272a/05, 298a/06, 299a/08,
299a/11, 299a/12, 300b/07,
303a/10,
304a/05

rast < Ar. doğru, düz
r. 264b/11, 285b/12,
301a/02
r. keltürdi 265a/12
r. qılıp 300b/02
r. qılıptur 302b/01

rāy < Ar. fikir, düşünce
r. 272a/08, 292a/04,
301b/13
r.+nı 299b/02
r.+ı bile 265b/01
r.+lar 264a/10, 295a/09,
295a/10
r.+ların 295a/01

rāzı < Ar. rıza gösteren, karşı
çıkmayan
r. qıla aldı 264b/11
r. émes édiler 294b/09

rebāb < Ar. bir çeşit kemençe
r.+ını 247b/06

rebī'ü'levvel < Ar. hicri takvime
göre yılın üçüncü ayı
R. 254a/10, 255b/03,
259a/04

reca < Ar. ümit, rica
r. 290b/04

receb < Ar. hicri takvime göre yılın
yedinci ayı
R. 266a/01, 268a/09,
269a/01, 293b/03

re'fet < Ar. acıma
r. 290b/03

rehgüzer < Far. geçit, geçilecek
yol

r. 278a/12

rehzanlıq < Far. yol bilmemezlik
r.+qa 294b/04

reñç < Far. sıkıntı, zahmet,
meşakkat
r. 270a/10

reng < Far. renk
r. 248b/10, 277a/11,
277a/14, 278a/14, 278b/06,
279b/04, 279b/06, 281b/02

r. bolmas 279b/06
r.+dür 260b/03, 279b/08,
280a/06, 281a/02

r.+i 276a/09, 277a/14,
279b/03, 280b/09, 285b/07,
286b/13, 287a/02, 287a/09,
287a/11, 287b/03

r.+i bar 278b/14, 279b/14
r.+i dékdür 276a/09,
279a/08

r.+idin 286b/14
r.+inin 279b/01

r.+ler bile 277b/01, 277b/03
r.+leri 278a/03, 278a/14
r.+leri bar 279b/09

renglıq < Far. renkli →
renglig

r.+dur 279b/04, 281b/07,
283b/06

renglig < Far. renkli →
renglıq

r.+dür 279a/13, 281a/05

resim < Ar. resim

r. 271b/11, 272a/14
r.+dür 271b/08

resmī < adet, gelenek

- r. 264b/08, 277b/05
r.+dür 271a/11
- rest** < Far. kurtulma
r. 260b/12, 260b/13
r. é mestür 260b/14
- reti** < Hint. Ölçü birimi
R. 290a/05
R. bolğay 290a/06, 290a/07
- revān** < Far. giden, akan
r. bolmaydur édi 294b/05
r.+ı 248b/10
- reviş** < Far. gidiş, tarz, yöntem
r.+idin 303b/08
- revze** < Far. pencere
r. 253b/05
- rézāndalıq** < grip, soğuk algınlığı
r. 253a/05, 254a/04
r. bolup 253a/05, 254a/04
r. boldı 251b/13, 252a/01
- rızā** < Ar. uygun görme
r. qıla alur 264b/12
r.+ları bile 268b/05
- ri‘āyet** < Ar. kollama, gözetme;
saygı
r. 296b/09
r. qılğan 302b/13
r.+ler 298b/13
- rikāb** < Ar. huzur, kat
r.+ığa 261a/01
- rikābdār** < Ar. huzura buyurucu
R. 248a/13
R.+nı 303a/08
- risālet** < Ar. elçilik
Çazret-i R. 269a/11
- rīše** < Far. kök, saçaklı kök
r. 285b/08
r. boladur 285b/08
- rivāyet** < Ar. nakletme,
hikaye etme, söylenti
r. qıldı 278a/10
r. qıldılar 275a/04, 279a/03
- rīze** < Far. küçük parça
r. 283a/11, 284b/07
- rīzepāy** < parçacıklı
r. 291a/03
- rīzeraq** < Far. küçük parçaca
r.+tur 283a/12
- rub‘** < Hindistan’da para birimi
r. 272b/10, 272b/11
- ruba’i** < Ar. dörtlük
r. 296a/02
- rūberū** < Far. yüz yüze
r. 253b/13, 253b/14,
254a/01, 259a/05
r. bolduk 270a/09
r.+dın 266b/13
- rubī’i** < Ar. dörtte biri, çeyrek
r. 273b/10
- rūd** < Far. çay, nehir
R. 261b/14, 262a/04
R.+ğa 262a/03
r.+qa 254b/07
r.+ta 254b/02
r.+ı 261b/11
r.+ların 274a/14
R.+nın 260a/12, 261b/13
- ruh̄sat** < Ar. izin
r. 255b/13
r. bérgen 255b/14

r. berildi 249a/05, 250b/07,
303a/06, 304a/10

r. bérildi 246b/02, 246b/04

r. béríp 256a/02

r. boldı 250a/02, 299b/09

r. tilep bardılar 261b/03

rüstā'ī < Far. köylü

r. 258b/04, 262b/02

rūşenraq < Far. aydınlıkça

r.+tur 285b/07

rūy < Far. ortaya çıkan, biten

r.+ı 278a/11

S

sa'ādet < Ar. mutluluk

s. 288b/13

s.+ni 270a/13

s.+idür 253a/12

sā'at < Ar. saat

s. 288b/13

s.+nıñ (cām-ı sā'atnıñ)
289a/10

sa'y < Ar. çalışma, çaba gösterme

s.+lar 295a/13

Şabağ < Ar. sabah

Ş. 248b/10, 248b/11,
250a/07

Ş.+ı 246a/08, 262b/05,
246b/08, 248a/06, 251a/12

şabağī < Ar. sabah namazı

Ş. qılğanda 249b/09

Ş. qılıp 249b/05

şabūgī < Ar. sabah namazı

Ş. qıldım soñra 246a/12

Ş. qıldıuk 246b/09, 248b/11,
248b/12

Ş. qılıldı 252a/06

Ş. qılılıp édi 252a/08

saçra -< ET *saçra*- (EDPT, 798)
sıçramak

s.-p 282a/13, 282b/01

şafā < Ar. gönül esenliği, şenlik

Ş. 252a/03, 291a/03

şafālıg < Ar. rahatlık

Ş. boluptur 249b/02

şafālıq < Ar. rahatlık

Ş. 252a/04

şafāsız < Ar. rahatsız

Ş. 250b/11

şagrā < Ar. çöl, kır

Ş.-ifil 274b/13

Ş.-ī gāvmişdur 276a/04

Ş.-ī tavuğ 279b/06

Ş.-ī tavuqdur 279b/05

Ş. boladur 283b/03

Ş.+da 290a/13

Ş.+sı 272a/12

Ş.+sı 283a/13

şahan < Ar. avlu

Ş.+dın 301a/01

Ş.+ı boldı 300a/05

S.+ları 245a/10

şāhib < Ar. sahip

Ş.-vuqūf kişidin 255b/11

Ş. -mensub larnıñ her
271a/12

Ş. **himmetāne** 295a/09

saħla -< ET *saqla*- (EDPT, 810)
saklamak

s.-dılar 260a/02

s.-ğay 260a/01

- s.-pturlar 250a/10
s.-ydurlar 280b/03
- sal** - < ET *sal-* (EDPT, 824) inşa etmek; gündeme getirmek
s.-ur 260b/08, 260b/11, 262b/05, 276a/13
s.-urlar 257b/03, 276b/10, 284b/11
s.-urlar (ğavğa salurlar) 256b/12
s.-ursen (fitne salursen) 258b/14
s.-duk 253b/07, 299a/06
s.-ipturlar 274a/01, 274a/02, 274a/07
s.-salar 287b/01
s.-ğaybiz 295b/01, 295b/03
s.-a almaslar 256b/04
s.-adurlar 286a/07, 291a/08
s.-ıp 246a/03, 246a/07, 247b/10, 253b/09, 269a/07, 282a/12, 298b/09
s.-ıp bérdiler 258a/02
s.-ıp édiler 294b/09
s.-ğan 252a/11
s.-ğan bile 304a/02
s.-maq 286a/07
- şalāğ** < Ar. iyileşme, düzelme
ş. 294b/12, 303b/07
ş.+ıda 248b/07
- saldur** - < ET *saltur-* (EDPT, 825) inşa ettirmek, yaptırmak
s.-duk 251a/12
- salın** - < ET (EDPT, 833) salınmak
s.-ipturadur 278b/08
s.-ıp turuptur 280a/11, 291a/05
- s.-ğan 291a/05
- sālim** < Ar. sağ, sağlam, eksizsiz
s. 259a/04, 265b/08, 297b/13
- salşanat** < Ar. sultanlık, padişahlık, hükümdarlık
s. 269a/14, 271a/11, 295a/12
s. qıldı (müddet-i **salşanat** qıldı) 271b/07
s. qılıp édiler 268b/01
s. qılıpturlar 269a/13
s. qılurlar érdi 270b/06
s.-ı mīrās 271a/11
s.+ı 269b/07, 272a/02
- san** < ün, şan, şöret
s.+ını 254a/13
s.+ların 254a/04
- sana** - < ET *sana-* (EDPT, 835) saymak, hesap etmek
s.-duk 286b/03
- sāndūlaç** bir tür kuş
S.+ça bolğay 281b/01
- saña** < sana
s. 258b/12, 296a/02
- sanīçar** < Hintçe salı
S. 288b/10
- sapsarığ** < sapsarı
s. 245a/11
- şāqat** < Ar. güç, kuvvet
ş. 296a/02
ş. kéltüre almay 295b/05
- sār** bir tür kuş
S. boladur 281a/05
- saraça** < Far. soy kütüğü, secere
s.+sıdın 256b/13

sarāy < Far. saray	s.+ğa bolsam 295a/04
s.+ınıñ 296b/12	s.+ğa Àgra 298b/02
sārçe < Far. serçe	s.+ğa Şarq 298b/01
s. bolğay 280b/12	s.+dın 298a/09
sāres bir tür kuş	s.+dur şarq 251a/01
S.+dür 280b/01	sarığ < ET <i>sarığ</i> (EDPT, 844) sarı
S.+qa 280b/04	→ sarıq
Şarf < Ar. harcama	s. 278b/07, 283b/06
ş. 271b/09	sarığırak < sarıya yakın, sarıca
sarğar - < sararmak	s.+tur 286b/14
s.-ıptur 249b/02	sarık < ET <i>sarığ</i> (EDPT, 844) sarı
s.-maydur édi 245a/12	s. 277b/01
sarı < ET <i>sarı</i> (EDPT, 844) yön,	sarıq < ET <i>sarığ</i> (EDPT, 844) sarı
taraf	→ sarığ
s. bolğaylar 295a/04	s. 277a/02, 283b/12
s. baranğar	s.+tur 278b/07, 287a/09
266b/01, 267a/02	sat - < satmak
s. barğandın soñ (Püreb	s.-adurlar 286a/08
sarı barğandın soñ) 303a/11	s.-arlar 275a/03
s. Bihzādī sarı 247a/13	savğāt < Moğ. hediye, armağan;
s. bular sarı 257a/02	ihsan
s. Delhī sarı 256b/02	s. 246a/10, 251b/08
s. Ğarb sarı 273a/04	s.+ılar 293b/13, 295b/12
s. Gücerāt sarı 301b/14	s.+lar 261a/07, 294a/01
s. Hindüstān sarı 256a/01	s.+larını 295b/08
s. İsterğaç sarı 247b/13	şavt < Ar. ses
s. Miyān Dū Āb sarı	ş.+ını 249b/08
257a/03, 257a/06, 263b/05	savu - < ET <i>soğıt-</i> (EDPT, 807)
s. özge sarı 254a/01	soğumak
s. Pānīpat sarı 257a/04	s.-ğandın soñ 302b/07
s. Püreb sarı 298b/14	savıq < ET <i>soğıt-(O)q</i> (EDPT, 808)
s. şarq sarı 273a/07,	Soğuk
274b/13	s. 290b/06, 296a/02
s. Şimāl sarı 273a/02	s.+nıñ 288b/05, 288b/09
s. tağ sarı 257b/05,	s.+qa 300a/11
259b/08, 259b/11	sa‘y < Ar. gayret, çaba

s. 261a/09, 270a/13

s. qılıp 246a/04

saydām < ışık geçirgen

s.+dur 287a/02

sāye < Ar. himaye, koruma

S.+si 283a/12

sayı < birlikte kullanıldığı kelimeye –dikça, -dikçe anlamı katar

s. 274b/13, 283a/05, 285a/08

s. o

sebz < Far. yeşil, yeşillik, çimen, sebze

s. 245a/12, 281b/07, 283a/10

s.+lerğa 273b/12

s.+leri 249b/02

sebzraq < Far. yeşil renge çalan

s. 288a/05

s. boladur 285a/08

şedā < Ar. ses

ş.+sınıñ 294a/03

şefer < Ar. yolculuk, savaşa gitme

ş. 251b/03

ş. 252a/08, 303a/03

ş. qılıp 251b/04, 299b/07

seh̄l < Ar. kolay

s.+dür 299a/11

sékkiz < ET *sekiz* (EDPT, 823) sekiz

s. 251b/06, 260b/08, 262b/10, 262b/14, 265a/12, 268b/08, 269a/09, 273b/03, 282b/02,

289a/01, 290a/03, 290a/04, 290a/05, 292a/03, 293b/06, 296b/10, 301b/08, 302a/14

s.+ide 245a/09, 247a/07, 251b/13, 254a/10, 262b/11, 266a/01, 263a/08, 263b/07, 269a/01, 303a/03

séksen < ET *seksen* (EDPT, 823) seksen

s. 260b/07, 263b/14, 286a/14, 291b/12

selaḥ < Ar. düzelme, iyileşme

s.+ı 264a/13

selāmet < Ar. korku ve endişeden uzak olma

s. 265b/08, 297b/13

selāşin < Ar. sultanlar

s.+ni 269b/04

s.+ğa 271a/03, 271a/04

s.+iniñ 270a/03, 270b/04, 270b/09, 271b/12, 272a/02

sén < sen

s. 265a/04, 265a/05

s.+i 258b/09

s.+iñ 258b/09, 258b/12

s.+iñ bile 253a/07

S.+iñ bolsun 263b/01

sene < Ar. yıl

s.-i 933 302a/06

seng < Far. taş

s. 291b/10, 291b/12, 291b/14

sepāye < Far. üç ayaklı, sehpa

s. 290b/09

s. tutuurlar 290b/08

s.+niñe 290b/10

s.+niñ 290b/08

ser < Far. baş

S. 290a/08
s.-nigün bolup turadur
281a/12
s. barurup édi 302a/05
serāçe < Far. küçük saray
s.+lerni 267b/03
serdār < Far. önder, komutan,
başkomutan
s.+ı ol édi 263b/13
serdārlıq < Far. önderlik,
komutanlık, başkomutanlık
s. 303b/09
serencāmlıq < Far. son, başa gelen
olay
s. qılğay 295b/10
s. édi 264b/13
serfirāz < Far. başı yüce,
başta gelen
s. qılıp 303a/06
serğad < Far.+Ar. sınır
s.+larında bolur 274b/12
serkār < Far. lider, baş
s. 254a/03
serkeşlik < Far. dikkafalılık,
inatçılık
s. 298b/02
serşān < gecenin en karanlık
olduğu an
s. 284a/13
serün serin
s. boladur 300a/11
sestrāylıg ağırdan alma
s.+ıdın 269a/04
se-şenbe < Far. salı
s. 248a/11, 248b/02,
248b/05, 250b/10, 251a/14,
267b/11, 288b/10

sevā < Hint. para, ölçü birimi
s. 272b/10
şevāb < Ar. hayır, iyilik
ş.+ıdı bile 303b/07
sevdāger < Far. aşık
s. 255b/12, 269b/13,
293b/08
s.+larığa 246b/02
sevinç < mutluluk
s.+ığa 302a/09
şevr < Ar. boğa, öküz, boğa burcu
ş. 284a/12
Ş. 288b/02
seyl < Ar. sel
s.+ler 291a/11
seyr < Ar. yürüme, hareket, seyir
s. 246b/11
s. qıla bardım 245b/10
s. qıla barganda 285a/14
s. qıla barıp édim 285b/01
s. qıla 261b/13
s. qıldım 263a/13
s. qılduk 250b/13, 255a/12
s. qılıldı 248a/06
s. qılıp 248b/10, 249b/14,
259b/03, 267b/04, 267b/12,
268a/02, 268a/08
s.+ğa 261b/14
s.+i 248b/07, 249a/03
s.+i qılduk 247b/14
s.+i qılıp 247a/04
s.+i qılır édim 263b/02
s.+i qılır 245b/05
s.+ığa 246b/05
s.+ide 249a/04

seyyāh < Ar. gezgin	s.+lerdin 268b/09
s.+lar 249a/06	s.+lerğa 293b/14
sıçqan < ET sıçğan (EDPT, 796)	
fare	
s.+dur 277a/09	sipāhılıq < Far.+T. sipahilik
sın - < ET <i>sın-</i> (EDPT, 833)	s. 303b/08
kırılmak, bozulmak	sırāb < Ar. taze
s.-dı 251a/12	s. boladur 287a/08
s.-ıp 251a/11	s. bolur 286a/11
sındur - < kırmak, kırdırmak	sırrak bir tür gül
s.-dum 253a/10	s.+tur 287b/04
sınıf < Ar. sosyolojik toplum	sīsār < Hint. hint sularında
katmanı	yaşayan bir tür balık
s.+dın 291b/06	s. 282a/01
sınuğ < ET <i>sınuğ</i> (EDPT, 802)	S.+dur 281b/08
kemik	siyāq < Ar. gelişine
s.+ını 278b/02	s. 290b/04, 291a/03
sıq - < ET <i>sıq-</i> (EDPT, 804)	siyāqlıq < Ar. düzenli
Sıkmak, basmak	s. 299b/12, 300a/07,
s.-ıp 282b/11	300b/01
sıyāq < Ar. gelişine	siyāset < Ar. politika; kurnazca iş
s. bile 248a/08	veya hareket
sidük < sidik	s. qılıp 268b/11
s. 274a/10	s. üçün 259b/01, 263b/14
sin < Ar. dış	s.+din 245a/02
s. 272b/07	siz < ET <i>siz</i> (EDPT, 860) siz
siñ - < ET (EDPT, 839) küçülmek,	s. 256a/07
sinmek	s.+ğa 256a/08
s.-edür 262a/03	s.+iñ bile 247b/04
s.-er 262a/03	s.+ler 256a/07
sipāhī < Far. tımar sahibi, sipahi	s.+lerni 256a/03
askeri	şoğbet < Ar. görüşüp konuşma;
s. 265a/07, 271b/03,	arkadaşlık
303b/13	ş. 250b/11, 297a/08
s.+ni 296a/11	ş. tutar 247a/12
s.+ğa 296a/09	ş. tutuldu 248a/04, 248b/10,
S.+si 294a/05	251a/10, 296b/13

ŝ.+qa 246b/14, 247b/03,
247b/05, 247b/06, 248b/06

ŝ.+te 246a/14, 248b/05,
252b/07

ŝ.+te (āñir-ı ŝoĝbet) 245b/07

ŝ.+tin 248b/06

ŝ.+i 260a/08

ŝ.+i édi 247b/08, 249a/12,
252a/06, 260a/08

ŝ.+ide 246a/14

ŝ. édi 246b/04, 246b/13,
248a/14, 248b/05, 255b/01

sol < ET *sol* (EDPT, 824) **sol**

s. 264a/14, 266a/08,
266a/14, 266b/06, 266b/14,
267a/04

son < ET *soŋ* (EDPT, 832) **sonra**
→ **soŋ**

s.+ıŋ 250b/02

soŋ < ET *soŋ* (EDPT, 832) **sonra**
→ **son**

s. 'Alā'addīndin soŋ
271b/08

s. algandın soŋ 255b/13

s. andın soŋ 246a/01,
247b/07, 273b/11, 276b/05,
286a/03, 300a/05, 300a/06

s. aydın soŋ 298b/05

s. ayırĝandın soŋ 261a/01

s. aylatĝandın soŋ 276b/04

s. barılĝandın soŋ 253b/07

s. bulardın soŋ 300a/04

s. def' bolĝandın soŋ
299a/11

s. Fırūzzāhdın soŋ 270b/10

s. ĝazvīdin soŋ 300b/07

s. kélĝendın soŋ 256a/02

s. köçdin soŋ 261a/05,
261a/08

s. kün soŋ 257a/12

s. kündin soŋ 253a/05,
254a/05, 285a/14, 299b/12,
300a/02, 304a/08

s. laĝzadın soŋ 248a/04

s. maĝalldın soŋ 298a/10

s. mundın soŋ 293b/02,
295b/04

s. mükemmel bolĝandın
264a/08

s. Püreb sarı bargandın
soŋ 303a/12

s. qalın tutarlar tutqandın
soŋ 276b/09

s. qaqqandın soŋ 289b/01,
289b/02, 289b/08, 289b/09,
289b/11

s. savuĝandın soŋ 302b/07

s.

SulŝānŞehābeddīnĠavrīdin soŋ
270b/03

s. Şāhdın soŋ 271a/03

s. ta'yīn qılĝandın soŋ
299a/05

s. taqrīr qılĝandın soŋ
294b/12

s. zamāndın soŋ 265b/14,
302b/03

s. ĝonça bolĝandın soŋ
287b/05

s.+ĝı iki 288b/06

s.+ĝı 304a/04

s.+ıça (TardıBég soŋıça)
247b/03

soŋra < sonra

s. andın soŋra 271a/09,
300a/06

s. ĝazvīdin soŋra 300b/08

s. hem soŋra 247a/06

s. kün soñra 295a/10	sözleş - < ET <i>sözleş</i> - (EDPT, 864) sözleşmek
s. Mü'mîn Atakedin soñra 301a/12	s.-ip 256a/10, 297b/11
s. olturdı soñra 268b/01	su < ET <i>suv</i> (EDPT, 783) su
s. şabūgī qıldım 246a/12	s. 246a/04, 251a/03, 251a/04, 251a/05, 251b/01, 253b/07, 255b/02, 260a/10, 260a/14,
s. tañmîn qılır éduk soñra 267a/11	261b/12, 261b/13, 262a/01, 262a/02, 262a/03, 263a/14, 263b/09, 267b/04, 268b/14, 272a/14, 273b/07, 273b/08, 273b/09, 273b/11, 273b/12, 273b/13, 274a/04, 274a/05, 274a/11, 274b/03,
s. tüp bar ékendür soñra 284b/09	280a/09, 281b/07, 281b/12, 285a/11, 285a/12, 285b/14, 290b/06, 290b/12, 291a/11, 297b/04, 297b/05, 300b/12, 300b/13, 300b/14, 301a/05, 301a/06
s. turğan (mağsūş boladur soñra turğan) 251a/05	
sor - < ET <i>sor</i> - (EDPT, 843) sormak; incelemek	s. dék 302b/02
s.-up 282b/12	s. barur 301a/07
sovuq < ET <i>soğt</i> -(O)q (EDPT, 808) Soğuk	s. boladur 285b/13
s. 251a/04	s.+ğaradurlar 274a/11
s. boldı 261b/06	s.+nı 251a/03, 273b/11, 285b/13, 286a/01
soyul - < soyulmak	s.+yı 251a/04, 254a/06, 254a/11, 255a/11, 261b/12, 262a/03, 262a/04, 273b/07, 286b/01,
s.-ur 283a/07	299b/10, 300a/03
söz < ET <i>söz</i> (EDPT, 860) söz	s.+yı bile 274b/04
s. 246b/14, 258b/14, 264a/09, 269a/05, 275b/01, 278a/08, 278b/05, 278b/13, 295a/05,	s.+yı.dağı 282a/02
295a/06	s.+yı.dın 257a/13, 286b/02, 299b/13
s.+ni 256b/10, 256a/13, 256b/05, 299a/05	S.+yı.ğa 278b/11
s.+i 255a/07	s.+yıda 249a/06
S.+i 271b/05	s.+yıdın 254a/11
s.+ige 303b/10	s.+yığa 262a/04
s.+ler 256a/09, 268b/12, 294b/14, 295a/09	
s.+lerge 253a/01, 259a/01	
s.+lerni 250b/06, 258b/08, 294b/10, 294b/11, 294b/13, 295b/04, 295b/06	
s.+niñ 285a/05	
s. édi 269b/05	

s.+yını 254b/12, 274a/08,
282b/12, 285b/02, 286a/01

S.+yını 272a/14

s.+yını 250b/05, 251b/04,
255a/12, 257b/10, 286a/02

S.+yını Bārān Suyının
248b/14

s.+ğa 250b/10, 281b/14,
289a/11, 295a/03

s.+qa ékendürler 270b/10

s.+da 280a/09, 282a/02

s.+dın 263b/10, 281b/13,
282a/03, 282b/01, 282a/12,
285b/02

s.+dur 285a/13

s.+lar 254b/03, 299b/11,
300b/02

s.+lar bar 274b/03

s.+lar turuptur 254b/02

s.+larda boladur 281b/07

s.+lardın 275a/11, 275a/12

s.+lardur 273b/07

s.+larıda 282a/14

s.+larıdın 291a/01

s.+nı 262a/02, 282a/11,
282b/02

şubğ < Ar. sabah

Ş.+dın 253b/04

şulğ < Ar. barış

ş. bile 268b/02, 301b/08

sulşān < Ar. hükümdar

S. 251b/06, 256b/04,
259a/12, 261a/02, 271b/06,
271b/07, 298b/10, 298b/12,
299a/01,

299a/04, 301b/09, 301b/10,
301b/14

s.+lar 265a/08

s.+ları 256a/01, 265a/06

s.+larığa 265a/05

sumvār < Hint. perşembe

S. 288b/10

suna burçın erkek ördeğin gagası

S.+dın uluqraqdur 281a/01

sūrethāne < Ar.+Far.
görüşme yeri

s.+de 246b/04

surfa < Far. öksürük

s.+ğa 253a/05

sūsān bir tür bitki

S. 249b/14

sūsen horoz, hindi, çavuşkuşu ve
benzeri hayvanların tepesindeki
kırmızı renkli, etli ve tırtıllı deri
uzantısı

s.+i 280b/05

s.+i bolur 278a/06

s.+idür 277a/14

sūhāngūy < Far. söz söyleyebilen,
konuşan

S. 278b/01

s. bolmas 278a/06, 278b/10

s. qılurlar 277b/14, 278a/01,
278b/08

sūkūn < Ar. sesizlik

S.+ğa 263a/02

süngək yumuşak

s. 282a/08

s.+ni 282a/09

S.-i bar 275b/11

s.-i bolur 275b/10

sünnet < Ar. gelenek, töre

s. 247a/09, 252b/04

S. 249b/10

sür - < ET *sür-* (EDPT, 844)
sürmek

s.-dük 268b/10

s.-üptürler 269b/01

süren < saldırı

s. édi 265b/13

sürük < sürü

s. 267a/14

S. 267a/14

süsüş -< boynulaşmak, kafa kafaya
vuruşmak

s.-üp 276b/06

sütunluq < Far. direkli

s. 296b/13

Ş

şabih < Ar. benzeyen

ş.+dür 284b/09

şağal < Far. şahin

ş. 277b/08

ş.+dın 277b/09

şāh < Far. padişah

Ş.+dın soñ 271a/03

Ş. édi 271a/10

Ş.+ıñ 255b/10

Ş.+nı 302a/03

Ş.+qa 302a/04

şāh < Far. dal, kanattaki en uzun
tüy

ş. 265a/02, 283a/03,
283a/05, 285a/08

Ş. 285a/07

ş.+nı tutup 281a/12

ş. bar 275b/02

ş. bile 275b/02, 276a/03

Ş. bile 276b/06

ş. boldı 264b/01

ş.+da bolur 283a/03

ş.+ı 276a/05, 276b/01,
276b/07, 285b/06

Ş.+ı 276a/09

ş.+ı bar 276a/07

ş.+ı dék 276a/05

ş.+ıda 248a/08

ş.+ıda boladur 284a/05

ş.+ıdın 275b/04, 276b/01

ş.+ığa 276b/03, 276b/07

ş.+ını 285a/05

ş.+ınıñ 286a/04

ş.+lar urar 276a/02

ş.+ları 285b/14

Ş.+ları 284b/13

ş.+larığa 245b/13

ş.+larınıñ 286a/03, 284b/13

ş. uruptur 276a/02

şāhçalıq < En uzun tüylük

ş.+dur 276a/12

şāhruhī < Far. bir para birimi

ş. 247a/11, 269a/08,
294a/04

şāhruhīlıq < Far. bir para birimi

ş. 251b/11

şalayanlıq < Far. maskaralık,
ciddiyetsizlik, sululuk, şaklaşma

s. 254b/09

s. qıldı 245b/08

ş. qıla 250a/14

ş.+lar qıldı 247b/09

ş. édi 254b/09

şām < Far. akşam

ş. namāz-ı şām 247a/04,
248a/10, 251b/02, 263b/10

ş.+da (Namāz-ı şām)
251a/08

ş.+dın Namāz-ı şāmdın)
249a/07

Ş.+dur 279b/09

ş.+ğa (Namāz-ı şāmğa)
245b/07

ş.+ğaça (Namāz-ı şāmğaça
)247b/06

şam‘dān < Far. mumu yakılarak
aydınlanma aracı olarak kullanılan

ş. 290b/07

ş.+niņ 290b/09

şamyane < büyük çadır, otağ

ş.+ler 303a/04

şaqқиņ < Ar. yarık, çatlak

ş. bile 258b/13

Şaqrāq < bülbül benzeri bir tür kuş

Ş. 281b/05

Ş.+ça bolğay 281b/06

şarāb < Ar. içecek şey

ş. 248b/10, 249a/12

Ş. 248b/12

şarābdār < Ar. içecek sunan

ş. ékendürler 271a/03

şārek bir papağan türü

ş. 278a/08, 278b/12

Ş. bolur 278b/09

Ş.+din 278b/07, 278b/09

Ş.+dür 278b/03

şarılda - < su akarken çıkan ses

ş.-p 302b/02

şarq < Ar. doğu

Ş. 260b/06

ş. sarı 274b/13

Ş. sarı 273a/07

ş. sarıdur 251a/01

Ş. sarığa 298b/01

ş.+qa 272b/14

Şarqī < Ar. doğu ile ilgili

Ş. 270b/01

Ş.+niņ 270b/08

şāyed < Far. şayet, olur ki

ş. 252b/01, 275b/05

şebāhat < Far. benzeme

ş.+ı bar 282b/11, 283b/02,
284a/02, 287b/11

şebhūn < Far. gece baskını

ş. 256b/08, 256b/10

Ş. barğanlar 265b/11

ş. barsak 256b/07

ş.+ğa 256b/08, 265b/04

ş.+ı 256b/11

şefqat < Ar. şefkat

ş. qılıp 268b/13

ş.+ıdır 270a/12

ş.+lar qılıp 296b/09

şeftālū < Far. şeftali

ş. 282b/13, 287b/11

ş.+yi 282b/12

ş.+ğa 282b/11

şehr < Far. şehir, il

ş. 264a/14, 272b/07,
274b/04

ş. boldı 274b/11

ş.+i 272b/08

ş.+idür 264a/10

ş.+ler 273b/06, 274b/06

ş.+leri 274a/12

ş.+leride 289a/07

ş.+lerniň 273b/07, 274a/12,
274b/05

şehzāde < Far. şah,padişah çocuğu

Ş. 247b/02

ş.+ğa 247b/12

şekl < Ar. şakil, biçim

ş. 278b/01

şekrek bir tür kuş

ş. 279a/10

Ş. 279a/10

şem' < Ar. mum

ş. 247b/07

Ş. 290b/07, 290b/13

ş.+ğa 290b/14

şemye yenebilir

ş.+dür 284b/03

şenbe < Far. cumartesi

Ş. 246b/02, 247a/06,
248a/13, 248b/08, 249a/12,
250a/02, 251a/08, 252a/01,
254a/10,

259a/04, 268a/07, 288b/10

şeppe bir kuşt ürü

Ş.+dür 281a/10

şeq < Ar. şüphe

ş. 297b/02

Şerbet < Ar. şerbet

Ş.+i 286b/11, 287a/04

şerğ < Ar. açıklama

ş.+i 255b/13, 272a/07

şerr < Ar. kötü

ş. 294a/08

şeş < Far. altı

ş. 280a/14

Şevvāl < Ar. ay takviminin onuncu
ayı

ş. 302a/10

Ş. 296b/12

Şeyhzāde < Ar.+Far. şeyhin oğlu

Ş. 256b/02

Ş. 252b/06

şikdār < Ar. ikiye bölücü

ş.+ı 262a/06

şın < Ar. alfabede on altıncı harf

ş.+nı 272b/07

şıqavul < bir tür kuş

Ş.+ğa 261a/05

şibe < Far. okla vurma

ş. 267a/02, 267a/03

şi'ir < Far. şiir

ş. 252b/05, 253a/03,
253a/07

ş.+ni 279a/10

şikest < Far. kırık, yenilgi, kırma,
kırılma

ş.+idin 296b/06

şimāl < Ar. kuzey

ş. 260b/06, 291b/02

Ş. sarı 273a/02

ş.+dın 273a/10

ş.+ı 270b/01, 270b/02,
273a/01

Ş.+ıdağı 272b/01

şimşir < Far. kılıç

ş. 296b/14, 297a/01,
297a/02, 297a/03

şiqdārliġ < Far.+T. şiqdār+lXġ →

şiqdārliq valilik

ş.+ını 268a/02

şirîn < Far. tatlı, şirin
ş. 247a/03

şor < Ar. acı, üzüntülü
ş. 258b/14
ş.+nı 294a/08

şöhret < Ar. ün
ş.+i 268b/06

şu‘be < Ar. şube, bölüm, kısım
ş.+leridindür 273b/02

şurb < Ar. içecek
s. 272b/09

şurufitneengiz < Ar. karışıklık
çıkaran, fitne koparan
ş.qıla başladılar 304a/13

şük(ü)r < Ar. minnet ifadesi,
şükür
ş. 296a/02

T

tā < Far. ta; -den beri
t. 289a/13

tā‘yîn < Ar. atama
t. qılmaq 264a/12
t. bolsa 303b/04

ta‘alluq < Ar. ilişkisi bulunma, ilgili
olma
t. 250b/13, 272a/03
t. qıladur 258b/05

şa‘am < Ar. yemek
ş. boladur 251a/11,
286b/12, 287a/05

ta‘ariz < Ar. taşlama, hicv
t.+ler qıldı 247a/02

tabaq < Ar. tabak
t.+ça bolğay 289a/08

tabaqa < Ar. halk kitlesi, sınıf

t. 270b/11, 278b/02,
300b/09

t.+nı 271a/02 ,271a/07
t.+sı 300b/10, 301a/01
t.+sıda 300b/13

tābın < bölüm, birlik
t.+ dın 267b/01

tābī‘ < Ar. bağlı
t. 271a/14, 271b/01

tabi‘at < Ar. yaratılış, doğa
t.+ığa 264b/12

ta‘cıl < Ar. acele ettirme
t. bile barıp 267b/02

tağ < ET *tağ* (EDPT, 463) dağ
t. 250b/14, 254a/14,
254b/01, 254b/11, 261a/11,
261b/01, 270b/06, 272a/11,
272b/06,

272b/09, 272b/11, 272b/13,
272b/14, 276b/11, 279a/04

t. sarı 257b/05, 259b/08,
259b/11

t. bolğay 272b/11

t.+nı 272b/10, 297b/02

t.+qa 258b/01

t.+da 257a/13, 272b/02,
272b/04, 272b/05, 272b/07,
272b/08, 272b/13

t.+da bolur 277b/08

t.+dağı 272b/02

t.+dın 251a/09, 255b/04,
273a/01, 273a/03

t.+dur 270b/01

t.+ı 272b/01, 273a/10,
299a/06

t.+ığa 254b/06

t.+ını 251a/09

T.+ını 248b/14

t.+ınıñ 254b/06
t.+lar 273a/10, 273a/14,
273b/04
t.+larda 260b/06, 272b/11,
273a/09, 273b/05
t.+larda bolur 279a/03,
284b/01
t.+lardın 273a/09
t.+lardındur 273b/01
t.+lardur 260b/01, 273b/04,
273b/05
t.+ları 260b/01, 273b/01,
273b/02, 273b/03
t.+ları bile 270b/02
t.+larıda 277a/01, 277a/06,
279a/02, 279b/07
t.+larıda bolur 279b/04,
279b/07, 279b/08, 279b/10
t.+larıdın 260a/09
t.+larınıñ 260b/02
t.+larınıñ 279a/01, 279a/02
t.+nıñ 273a/01, 273a/11,
273a/12, 273b/02
tağqıq < Ar. araştırma, gerçeği arama
t. 272b/05, 272b/06
t. qılıp 255b/11
t. qılmağan 293b/05
tağrak < tağ+rAk dağlıkça yer
t.+larıdın.dur 273b/03
tağrır < Ar. kitap yazma işi
t. qılğumdur 293b/03
tağvıl < Ar. değıştirme
t. qıldı 263a/08
tağayül < Ar. hayal kurma
t. qılıp 278a/09
tağfif < Ar. hafifletme
t. qılıp 276b/02

tağır < Ar. temiz
t. qılatur 258b/06
tağmın < Ar. tahmin
t. qılır éduk sonra 267a/11
tağşıldar < Ar.+Far. vergi memuru
t.+lar 245a/08
tağt < Far. taht, saltanat
t. 271a/13, 271b/05
t.-ı žabşıda édi 269b/03
t.-ı žabşıda ékendür
270b/04
t.+qa 271b/03, 271b/07
t.+ı 261a/03, 269b/03
t.+ı bar 271a/12
t.+ıda 271b/02
t.+ığa 269a/14
tağb < Ar. tövbe eden
t. bolğaymén 249b/03
t. édim 253a/03
tağqına < Far. asma bağı
t.+lar 273a/13
tağ' < Ar. çiçek üreme organı
t. 283b/08
tala - < ET *tala*- (EDPT, 492) yağma etmek
t.-ğalı 268b/05
t.-ğaylar 303a/14
t.-maqqa 256b/14
t.-p 261a/13, 263a/03,
303b/01
tālān < Far. talan, yağma
t. 269a/07
T.+ğa bardılar 255b/08
tālār < Far. salon
t. 249b/10, 263b/02
t. boldı 300a/05

- şālib** < Ar. isteyen, istekli
 š. 264b/13, 293b/09
 Š.-i 'ilmlığı bar érdi 271a/01
- tam** < ET *tam* (EDPT, 502) tam
 t. 274b/10
 t. bolmas 274a/13
 t.+ıda 295b/13
- tamağ** bir tür kuş
 T.+ıdın 279b/04
- şama'ı** < Ar. aç gözlü
 š.+ğa 304a/12
- tamām** < Ar. tamam, eksiksiz,
 tam
 t. 245a/10, 254b/03,
 255b/06, 256a/01, 256a/14,
 261a/13, 262a/11, 263b/07,
 264a/08, 268b/07, 269b/05,
 269b/10, 271b/01, 272b/14,
 274b/09, 275a/05, 277a/02,
 278b/03, 280b/09, 281b/09,
 281b/13, 286b/05, 290a/13,
 291a/03, 294a/09, 294a/11,
 294b/03, 295a/10, 295a/11,
 298b/04, 300a/12, 300a/13,
 301b/08, 304a/14
 T. 250b/14, 253b/01,
 271a/05, 285b/09
 t. boldı 300b/07
 t.+ı 272b/01
- tamğa** < ET *tamğa* (EDPT,) damga
 T. 275a/07
- tāne** < Far. tane
 t. 287b/06, 288a/07
 t. dék 287b/06
 t.+si 282a/01, 282b/13,
 284b/14, 286a/08
 t.+side 284a/05
 t.+sidin 284b/05, 286a/08
- tāneliğ** < Far. tanelik → **tāneliğ**
 t.+ı 288a/08
- tāneliğ** < Far. tanelik → **tāneliğ**
 t. 286b/14
- tānk** < Hint. ölçü birimi
 T. 290a/06
 T. bile 290a/09
- tanqîs** yol verme
 t. 256b/04
- tañ** < ET *tañ* (EDPT, 511) seher, tan
 vakti
 t. 256b/14, 265b/05
 t.+ları 271b/12
- tañla** < *tañ+LA* yarın
 t. 257b/07
 t.+sı 245a/04, 245a/09,
 245b/06, 246b/08, 249a/02,
 249b/12, 250a/03, 251a/13,
 252a/12, 253b/05
 254b/07, 257b/08, 259b/06,
 267b/13
 T.+sı 248a/11, 249a/10
 t.+sığa 297b/09
 T.+sığa 267b/10, 268a/10
- tap** - < ET *tap*- (EDPT, 435) bulmak,
 elde etmek
 t.-arlar (ñaber taparlar)
 257a/09
 t.-tı (qarār taptı) 264a/10
 t.-tuk 262a/05
 t.-ipturlar 292a/05
 t.-sa 271b/03
 t.-a aldılar 267a/05
 t.-a almay 265a/10
 t.-ip 247a/10, 256b/05,
 265b/10, 267b/05, 297b/03
 t.-ip (ñaber tapıp) 256b/05

t.-qanda 272a/02
t.-qunça 268b/12
tapıl - < ET *tapıl*- (EDPT, 439)
bulunmak
t.-ur 288a/01
t.-mas édi 294b/03
tapşur - < ET *tapşur*- (EDPT, 447)
teslim etmek
t.-duk 259b/14
t.-ay 258b/02
t.-up 259a/02, 299a/04,
304a/06
t.-maq 297b/10
t.-maq boldı 304a/13
tapşurul - teslim edilmek
t.-dı 251a/14
taptur - teslim ettirmek
t. 257b/11
t.-up 255b/09
taqdır < Ar. değerlendirme,
beğenme, Tanrı'nın isteği
t. qılıptur 264b/03
taqrīb < Ar. yaklaştırma
t. bile 249b/08, 263b/01,
279a/07, 296a/14
t.-ī bar 295a/01
taqrībān < Ar. yaklaşıklık olarak
t. 288b/14, 290a/03
taqrīr < Ar. yerleştirme, yerine
koyma
t. qılğandın soñ 294b/12
t. qılğumdur 293b/03
t.+ī.din 267a/11
tar < ET *tar* (EDPT, 528) dar
t. 275a/12, 275a/13,
284a/13
tārāc < Far. yağma, çapul

t. qılmay 269a/07
şaraf < Ar. yön, yan, bölge
ş. 264a/11, 304a/14
ş.+nı 256a/14, 256b/01
ş.+ğa 250a/06
ş.+ığa barur 301a/02
ş.+dın 298a/08, 301a/02
ş.+ı 260b/07, 282a/12,
300b/03
ş.+ıda 260b/06
ş.+ıda bolur 284b/14
ş.+ıda ékendür 257b/10
ş.+ıdağı 251b/05
ş.+ıdın 251a/09, 246b/14,
282a/11
şarg < Ar. tertipleme, kurma
ş. 300a/14, 300b/02
ş. 300b/03
ş.+qa 266a/10, 266b/01
şarglıq < Ar. tertiplemelik, kurmalık
ş. 299b/11, 300b/01
ta'rīf < Ar. anlatma; tanıtma
t. qıldı 263b/01
t. qılıp édiler 282b/09
t. qılğança 282b/10
tārīh < Ar. tarih
t. 251b/03, 269a/02,
269a/06, 269a/09, 272a/04,
300b/08, 301a/03
t.+de 252a/03, 261a/03,
270b/04, 271a/04, 272b/02
t.+din 269a/02, 269a/09
t.+qaça 269a/03, 269a/12
tārik < Ar. terk eden
t. 253a/03
şarīq < Ar. yol

ş. 258b/09
ş.+ı bile 247a/02, 271b/08,
301a/08

t.+i bile 252b/10, 252b/12

ş.+ıda 292a/05

ş.+ıdadur 272b/01

tarlıq darlık

t.+ıdın 253b/01

tarraq darca,

t. 290b/11

tart - < ET *tart-* (EDPT, 534)

çekmek

t.-ar 256b/03

t.-arlar 257a/06, 283b/01,
283b/02, 283b/05, 290a/09

t.-tı 248a/13, 254a/05

t.-tuk 269a/10

t.-ıptur 269b/09

t.-salar 248a/09

t.-a almağay édiler 248a/09

t.-ıp 258b/07, 258b/13,
274a/09, 295b/02, 301b/03,
301b/05

t.-ıp baradur 275a/13

t.-ıp édi 257a/11

t.-qan 278b/02

tartıl - < ET *tartil-* (EDPT, 536)

çekilmek

t.-ğan 300b/12

tartturul - < çektirilmek

t.-dı 245b/11

şās < Ar. tas

ş. 289a/12

ş.+nı 289a/11, 289a/12

ş.+ı 275b/04, 289a/07

ş.+ları bar 289a/09

tasarruf < Ar. tutum, elinde
bulundurma

t.+ıda édi 261a/03, 270a/03,
270a/05

t.+umdadur 292a/02

taşavvur < Ar. zihinde kurma

t. qılır édük 259b/07

t. qılıldı 250b/05

t. qılılmas édi 299a/12

taş < ET *taş* (EDPT, 557) dış

t. 272a/14, 276b/08,
296b/13, 300a/05, 301a/07,
302b/08, 302b/09

t.+nı 276b/04

t.+dın 300a/12, 300a/13,
301a/07

t.+ıda 285b/07, 300b/08

t.+ıdın 300a/13

t.+ıdur 300a/14, 301a/03

t.+larını 251a/02

t.+qarı 282a/03, 297a/09,
301a/01 301a/07

t.+qarı bolğay 284a/01

t.+qarığı 288a/04

taş - < ET *taş-* (EDPT, 548) taşmak

t.-ıp 273b/11, 274a/11

taşla - < ET *taşla-* (EDPT, 564)
atmak, fırlatmak

t.-dı 276a/03

t.-ğay 302b/05

t.-p 260b/12, 280a/13,
298b/06

taşlıq < taşlık

t. 273a/12, 273a/13,
273b/04

tatmin < Ar. doyurma, doyma

t.+i tuttular 279a/11
šavāf < Ar. etrafını dolaşma
š. qılıp 267b/11, 267b/13

šavr < Ar. eda, duruş, tavır, tat
š. 260a/12, 260b/06,
260a/08, 282a/09, 276a/01,
287a/09, 288a/03, 300a/07,
300b/09

š.+ı 279a/09, 281b/04,
287b/02, 287b/14, 290a/05

tavrī < Ar. üstadca yöntem, usul
T.+dür 285a/09

tavūġ < ET *taḳıġu* (EDPT, 468)
tavuk → **tavuuġ**

t. 279b/07

t. (šaġrā-ī tavuuġ) 279b/06

t.+ı 279b/03

t.+ı bile 279b/05

t.+ı dék 279b/06

t.+ıça bolġay 279b/09

t.+nıñ 279b/05

tavuuġ < ET *taḳıġu* (EDPT, 468)

tavuk → **tavuuġ**

t. 260b/03, 277a/14

t.+nı 280a/14

t.+dur 260b/03

t.+dur (šaġrā-ı tavuuġ)
279b/05

t.+ı dék 260b/03

ṭāvus < Ar. tavus kuşu

š. 260b/02

ṭ. bolur 277b/08

š.+dur 277a/11

š.+larnıñ 277b/03

tayan - < ET (EDPT, 473)
tayanmak

t.-dı 245b/09

ta‘yīn < Ar. bir göreve atama

t. boldı 260a/05, 295b/13

t. boldılar 298b/14

t. bolġan 266b/06, 297b/04,
299b/05

t. qıldı 260b/05, 262b/01,
267b/02, 267b/07, 299a/03

t. qılıpturlar 288b/04,
290a/05, 290a/10

t. qılġaybiz 294b/06

t. qılıldı 254a/03, 260a/02,
297a/10, 303a/14

t. qılıp 245a/08, 258a/14,
299b/03, 302b/09, 303a/09

t. qılıp édi 296b/04

t. qılıp éduk 266a/10

t. qılġan 299b/03

t. qılġandın soñ 299a/05

t.+i 290a/12

t. édi 266b/02

ṭayyār < Ar. uçucu, uçan

ṭ. qılġıl 247a/12, 264a/08

tāze < Far. körpe, taze, genç, yeni

t. boladur 284a/13

ta‘zīm < Ar. ağırlama, saygı
gösterme

t. 258b/09

te‘ālā < Ar. yüce Allah

t. 264b/11, 267a/07,
269a/10, 270a/10

tecrübe < Ar. deneme,
sinama

t. qılıldı 290a/03

tecrübeliġ < Ar. denmelik

t. 294b/10

tefāvüt < Ar. farklılık

- t. 279b/01
t.+tür 278a/03
- teferrüc** < Ar. açılma, ferahlama, gezinti
t. 245b/13
t. qıldılar 253b/11
t.+ığa barduk 302a/13
- teftiş** < Ar. denetleme
t. qılıldı 272b/05
- tég** - < ET *teg-* (EDPT, 476) değmek, vurmak
t.-erler 265b/05
t.-di 265b/09, 303b/05
t.-ip 274a/10, 303a/04
t.-ip édi 271a/11, 297a/09, 300a/14
t.-ürmeseler 285a/05
- tégirmen** < ET *tegirme/tegirmi* (EDPT, 486) değirmen
t. 260a/14, 262a/01
- tégiş** - < ET *tegiş-* (EDPT, 493) değışmek
t.-ti 266b/09
t.-keyler 266b/07
- tégre** < ET *tegre* (EDPT, 493) öte taraf
t.+deki 298a/12
t.+sini 253b/08
- tehdīd** < Ar. gözdağı
t. bile 258a/11
- tehī** < Far. boş, anlamsız, yararsız
t. 275b/07
- tekellūf** < Ar. külfete katlanma
t. bile 248a/09
- tekil** < Ar. fert, tek, tekil
t.+ğan 288a/04
- tekye** < Far. dayanma
t. qıldım 247b/08
t.+ğa 245b/09
- telaffuz** < Ar. söyleyiş, söyleniş
t. qılır 272b/07
t. qılurlar 282b/04
t. qıla almas 278a/09
- telah** < Ar. ekşi
t. 250a/11
- telāhlūg** < Ar.+T. acı
t.+ıdın 250a/12
- témür** demir
T. 291b/09
t.+ni 290b/09
- témürlüg** demirlik
t. 290b/10
- šenāb** kayık ya da teknenin bir bölümü
ş.+ını 285b/09
- tenāsüh** < Ar. ruhun bedenler arası göçü
t.+i boladur 290a/13
- tenbih** < Ar. uyandırma, uyarı, tembih
t. 253a/06
t.+ler 253a/11
- tend** < Ar. nem, ıslak
t. 251b/13, 252a/01, 275a/11, 291b/04, 300a/09
- tendrağ** < Ar. nemlice, ıslakça
t. bolur émiş 286a/02
- tenk** < ET *tenk* (EDPT, 515) denk
t. 295b/03
- tenke** < altın para

t. 251b/11, 296b/10,
296b/11

teñi < tepecik

t.+si bile 247a/08

Téñri < ET *Teñri* (EDPT, 523)
tanrı

T. 264b/03, 264b/10,
265a/12, 267a/07, 269a/10,
270a/10, 272a/04, 295b/01

T.+niñ 270a/12, 270a/13

tépre - < ET *tepre-* (EDPT, 443)
hareket etmek

t.-rler 256b/02, 263b/12

t.-dük 257b/13

t.-diler 263b/10

t.-p 253b/09

tépreñ - < ET *tepreñ-* (EDPT, 444)
tepreñmek

t.-mes 256b/13

tépret < ET *tepret-* (EDPT, 444)
hareket ettirilmek

t. édür 282a/09

ter < Far. taze, ıslak

t. (müşk-i ter) 288a/02

šerāğlıq < Ar. gam, tasa, acı, keder

š.+lar 300a/07

terāš yontmak

t. 291b/14

t.+larıdın 291b/11, 291b/12

terbiyet < Ar. eğitim

t. qılıp 296b/02

terbiyetkerde < Ar.+Far. terbiye
olmuş

t.+leridin ékendür 271a/08

tercīg < Ar. yeğleme, üstün tutma

t. qılıp édiler 282b/10

tereddüd < Ar. kararsızlık

t. 264b/02, 265b/14

téri < ET *teri* (EDPT, 531) Deri

t.+si 275b/05, 283a/07,
283b/04, 283b/08, 287a/02

t.+sini 282b/13

t.+siniñ 286a/14

tertīb < Ar. düzene koyma

t. 266b/04, 269a/06

t. qılıpturlar 274a/06

t. qılğan 264a/14

t. qılıp édiler 250b/11

t. qılıp 303a/04

t.+i 264a/07

t.+i bile 248b/04

te‘šir < Ar. etkileme

t. qıladur 291b/01

t.+i dék 294b/07

teslīm < Ar. sahibine verme,
hakkını verme, doğrulama

t. qıldı (cān 259b/02

téš - < ET *téš* (EDPT, 531) delmek,
deşmek

t.-ip 282b/12, 285b/13

téšil - < delinmek,deşilmek

t.-édür 285b/12

téšük < deşik

t.+lerini 302b/01

t.+dür 289a/10

tešvīš < Ar. karıştırma,
karmakarışık etme

t. 253a/06

t. bile 246a/02

t.+ler bile 257b/04

tevābi‘ < Ar. maiyette bulunanlar,
uşaklar

t. 263a/04, 269b/01,
272a/13, 272b/02

t.+ıdın 248a/01

tevaqquf < Ar. durma, bekleme

t. boldı 263a/06, 264a/08

t. qıldıq 268a/05

t. qılıldı 252a/03

t. qılıp 253b/06, 299b/08

tevassuŝ < Ar. ara bulma, aracılık
etme

t.+ı bile 304a/06

ŝevāyif < Ar. kafile oluşturmuş
insan topluluğu

ŝ.+din 272b/06

téve < ET *teve* (EDPT, 436) deve

t. 277b/11

t.+de 260a/06

t.+niş 275a/14

tevehhüm < Ar. kuruntuya düşme

t. 264b/02

t. boldı 250b/09, 254a/05,
265b/14

t. qılıp 298b/06

t.+ni 258b/02

t.+din 294b/03

tevekkül < Ar. işi Allah'a bırakıp
kadere razı olma

t. 261a/01

t. qılıp 270a/08

t.+ümüzge 270a/10

tevellüd < Ar. doğma, doğum,
doğum tarihi

t.+iniŝ 302a/08

téve turna bir turna kuşu türü

T. 280b/02

ŝevqi < Ar. padişah buyruğuna
çekilen nişan

ŝ. bar 278a/07

teyyār < Ar. hazırlanmış

t. 302a/12

téz < ET *téz* (EDPT, 596) tez,
çabuk

t. 266b/03, 297b/07

tézrak < ET *téz+rAk* (EDPT, 596)
tezce, çabukça

t. bolğaç 304a/05

tıb' < Ar. her yönden, tümüyle,
tastamam, aynen, aynı, tıpatıp

t. 290b/03

t. bile 277b/11

tılsım < Ar. doğaüstü işler
yapabileceğine inanılan güç

t.+ı 250a/06

tındır - < ET *tındur-* (EDPT,
518) sakinleştirmek

t.-up 253a/10

tıq - < ET *tıq* (EDPT, 523) tıkmak

t.-tılar 267a/03

tıyıq kısım, parça

t. 255b/06

tik < ET *tik* (EDPT, 475) dik

t. turuptur 274a/02

tik - < ET *tik-* (EDPT, 476) dikmek

t.-er émişler 285b/10

tiken < diken

t.+i 288a/04

tikenlıq dikenlik → **tikenlig**

t. 288a/08

tikenlig dikenlik → **tikenlıq**

t. 274b/01

tikenligrak dikenlikçe

t. 288a/05

tikil - < ET *tikil*- (EDPT, 481)
dikilmek

t.-ip édi 246b/08

tiktür - < ET *tiktür*- (EDPT, 479) diktirmek

t.-üp 259a/12

til < ET *til* dil

t. 253a/07

t. tuta 263a/05

t. tuta (Çaydar Qulı'nı til tuta)263a/12

t. tutar barğanlardın
263b/03

t.+din 253a/01

t.+i 272a/12

t.+i bile 260a/10, 272b/10

t.+imizni 264b/05

t.+lerini 264b/05

tile - < ET *tile*- (EDPT, 492)
dilemek

t.-r 300a/10

t.-r édi 258b/09, 271a/06

t.-dim 301b/12

t.-se 271b/01

t.-p 250a/01, 250b/06,
264a/09, 295a/11, 299a/05,
302a/03, 304a/06

t.-p bardılar (ruñşat tilep)
bardılar 261b/03

t.-p édük 250b/04

t.-megeyler 248b/07

tir < Far. ok

t.-ı qažā 259b/01

t.+iniñ 274a/01

tirig < ET *tirig* (EDPT, 543) diri,
canlı

t.+ni 265a/09

tiril - < ET *tiril*- (EDPT, 547)
kendine gelmek, iyileşmek

t.-mes 275a/06

tirkeş < Far. okluk, sadak

t. 297a/13, 303b/04

tirkeşbend < Far. ok hızılayan

t. 296a/09

t.+leridin 296a/11

tiş < ET *tiş* (EDPT, 562) diş

t.+i bar 275a/07

t.+imniñ 251a/11

t.+leri 282a/01

t.+leri bar 281b/12

t.+leri bile 275a/08

t.+lerini 275a/07

t.+lerni 275a/08

t.+lerniñ 275a/09

tüz < Far. hemen, çabuk

t. 275a/11, 278b/03,
304a/01

t.+dür 279b/01

tizek tezek

t.+i bile 274a/10

toğdaq doğan türünde bir kuş

t.+qa 280a/07

t.+ığa 280a/07

t.+ıdın 280a/05

t.+ıdur 280a/03

t.+ı déktür 280a/06

t.+ça bolğay 280a/02

toğrı < ET *toğuru* (EDPT, 473)
doğru, karşı

t.+sı 250b/07, 254b/02,
261b/07, 263a/11, 267b/11,
268a/04, 282a/08

t.+sığaça 263b/12

- t.+sıdın 258a/07
t.+sığa 252a/14
- tohta** - < Moğ. dinlenmek, saklanmak, yerleşmek
t.-y almay 297b/08
t.-y almaslar 257a/02
- toksan** < doksan
t. 296b/11
- tol** - < ET *tol-* (EDPT, 491) dolmak
t.-ar 289a/10
t.-sa 289a/12
t.-may 302b/03
- toldur** - doldurmak
t.-up 275b/05
- tolğama** pusuya yatan asker
t. 267a/01
T. 266a/14, 266b/08
t.+ğa 266a/11, 266a/13, 266b/06
- ton** < ET *ton* (EDPT, 512) giysi
t. 250b/08
t.+lar 245a/07
- topçaq** semiz at
t. 276a/10, 296b/14, 297a/03
- topçı** topçu
T. 266b/14
- topuq** topuk
t.+dın 276b/04
- toq** < ET *toq* (EDPT, 464) tok
t.+lısığa 276b/11
- toqmaq** tokmak
t.+nı 289a/13
t.+ları bile 289a/12
- toqquz** < ET *toqquz* (EDPT, 474) dokuz
t. 269a/02, 269a/06, 269a/09, 272a/04, 292a/03
t.+ıda 248b/02, 293b/04
- toqsan** < doksan
t. 290a/07, 291b/14
- tor** balık ağı
t. 251a/12, 282a/12
t.+dın 282a/13
t.+nıñ 282a/12
- şoyla** eğlence düzennlemek
ş.+dağı 262b/12
- tök** - < ET *tök-* (EDPT, 477) dökmek
t.-üp 284a/13
t.-üp édi 251a/14
t.-mek 274a/09
- tökül** - < ET *tökül-* (EDPT, 478) dökülmek
t.-édür 251a/03
t.-ür 273a/07, 274a/04
- tört** < ET *tört* dört
t. 245a/07, 245a/14, 248b/04, 250a/06, 250a/06, 257a/05, 257a/10, 257a/12, 260a/13, 261b/13, 261b/14, 262a/04, 263b/05, 265b/04, 268b/12, 269a/08, 272a/05, 275a/04, 275a/12, 275a/13, 275b/04, 275b/06, 279b/10, 281b/10, 282a/06, 283b/11, 284b/08, 285a/13, 286a/12, 287b/09, 287b/12, 288a/11, 288a/12, 288b/12, 289a/03, 289a/04, 289b/02, 289b/03, 289b/05, 289b/10, 289b/12, 290a/06, 290a/07, 291b/03, 291b/14, 295b/11, 297a/14, 303b/13
t.+te 272a/04
t.+ide 245a/04, 246b/03, 255b/03, 262b/05, 303a/08

törtünçi < ET dördüncü	t.-uptur 254b/03
t. 272a/10	t.-uptur (körünüp turuptur)
T. 271a/06	288a/09
t.+de 289b/02	t.-uptur (salınıp turuptur)
tuğ < ET <i>tuğ-</i> (EDPT, 464) doğmak	280a/11, 291a/05
t.+ar 289a/11	t.-uptur (tik turuptur)
tüle Hindistan'da kullanılan bir	274a/02
ağırlık ölçüsü	t.-upturlar (alıp turupturlar)
T. 290a/07, 290a/08	253b/08
tulum < ET <i>tulum</i> (EDPT, 500)	t.-sa (yosunluk tursa)
tulum; kavga , mücadele	256a/06
t. 249a/08	t.-adur (ser-nigün bolup
tumşuğ < ET <i>tumşuq</i> (EDPT, 509)	turadur) 281a/12
zirve, sivri uç, gaga	t.-adurlar (alıp turadur)
t.+ı 280b/05, 280b/10,	291a/01
280b/11, 280b/13, 281b/11,	t.-up (bahārğaça turup)
281b/14	245b/03
T.+ı 278a/07, 278b/07	t.-up (kéyinide turup)
t.+ı bar 281b/11	264a/07
t.+ı bile 280a/13	t.-up (oq turup) 256b/09
t.+ı dék 282a/01	t.-up (yamğur turup)
t.+ıda 281b/12	250a/07
t.+ıdın 280b/05	t.-up (yavuuq turup) 294b/02
t.+ınıñ 281a/03	t.-up 251b/08
tumşuqluq tepelik	t.-ay turmay (Çaşr bolup
t. bolur 286b/13	turay turmay) 266b/04
tungu - tercih etmek	t.-ğan (mağsūs boladur
t.-ğay 300a/11	sonra 251a/05
tunqatar askeri terim	t.-ğan (yağıp turğan)
T. 247a/07,254b/12	291a/12
t.+nı 261b/09	t.-mağı 250b/04
tur - < ET <i>tur-</i> (EDPT, 529)	t.-maqqa 249a/04, 294b/09
durmak, kalmak	t.-uş bėrmey (yağılar turuş
t. qılıp turlar) 250a/09	bėrmey) 301a/12
t.-ar 295b/07	t.-may ('ahdğa turmay)
t.-duk 249b/03, 254b/08	301b/08
	t.-may 252b/03
	t.-maydur (köp turmaydur)
	291b/01

tura < ET *tura* (EDPT, 531) kalkan

t. 264a/12

t. aldı 266b/05

t. bile 264a/11

t. bolğay 264a/06

t.+lar boldı 264a/14

t.+ların 264a/06

turaq < durak

t. 245b/10

turğuz - < durdurmaq, ikaz etmək

t.-up 252b/03

turna < ET *turna* (EDPT, 551)

turna

T.+ça 277a/12

t.+ça bolğay 277a/12

turş < Far. ekşi

t. 284a/07, 284a/09

t. boladur 286b/11

t.+dur 287a/13

t.+qına 284b/03

turşlıq < Far. ekşilik

t.+ı 283b/13,
287a/04 287b/01

t.+ı bar 287a/10

t.+ıdın 287b/01

turşrak < Far. ekşice →

turşraq

t.+tur 286b/02

turşraq < Far. ekşice →

turşrak

t. 283b/10

turul - < ET *turul*- (EDPT, 548)

durulmaq

t.-dı 254a/02

turunç < Far. potakalgiller

t. 286b/07, 286b/08,
287a/03. 287a/10

t. dékdür 287a/02

T.+nı 286b/08, 286b/10

T.+ları 286b/10, 286b/11

T.+nı 286b/12, 286b/13

T.+dur 286b/07

turuş < duruş, tavr

t.+ı 265a/01

t.+ıdın 303b/09

t.+nı 265a/08

tuş < ET *tuş* (EDPT, 558) sine,
göğüs

t. bar édi 251a/12

t. bola 246a/13

tut - < ET *tut*- (EDPT, 451) tutmaq

t.-ar (şoğbet tutar) 247a/12

t.-ar (til tutar) 263b/03

t.-arlar 276b/03

t.-arlar 277a/09

t.-arlar (nöker tutarlar)

264b/09

t.-arlar (uçma almas tutarlar)

279a/05

t.-arlar (qalın tutarlar)

276b/09

t.-tum 253b/05

t.-tuk (mu'āf tuttuk)

268b/13

t.-tılar 249a/06, 251a/07

t.-tılar (pesend tuttılar)

299b/02

t.-tılar (tatmini tuttılar)

279a/11

t.-upturlar 288b/05,

290b/08

t.-a (til tuta) 263a/05,

263a/12

t.-a 256a/07, 273b/01
t.-a alur édi (nöker tuta alur édi) 264b/10
t.-up 248a/13, 274b/14, 280a/12, 281a/12, 281b/09
t.-up (kişiler tutup) 268b/05
t.-qanda (élig bolğay tutqanda) 282a/09
t.-maqqa 276b/09
t.-maqdur 275a/01

şūšī < Far. papağan

š. 277b/01, 277b/13, 278a/02, 278a/08, 278a/11, 278a/12

š. bile 278a/02

š. bolur 278a/03, 278a/06, 278a/14

š. dék 278a/07

Š. dék 281b/06

š.+din 277b/11, 277b/14

š.+dür 278b/01

š.+niñ 278a/10

š.+si 278a/06

š.+sidin 278a/04

tutturul - < tutturulmak

t.-up édi 260a/01

tutul - < ET *tutul-* (EDPT, 456) tutulmak

t.-dı (şoğbet tutıldı) 248a/04, 248b/10, 251a/10, 296b/13

t.-up 260a/08

t.-ur édi 259b/05

tuvağ bir tür kuş

T.+ı 276a/08

t.+ı dék 276a/08

tuyğun atmacagillerden bir kuş

t. tutup 248a/13

şuyūr < Ar. kuşlar

Š.+dın 277a/11

tuzaq tuzak

t.+qa 276b/07

t.+niñ 276b/03

t. 264a/07

t.-endāz ve 264a/12

t. bile 263a/01

tüfekendāz < T.+Far. *tüfenk+endāz* tüfek atan

t.+lar 264a/06

t.+larğa buyuruldı 262b/14

tük tüy

t.+i 275a/09, 276a/07, 276a/09, 277a/02, 277a/05, 277a/07, 280a/11

t.+leri 279a/09

tüken - < ET *tüken* - (EDPT, 456) tükenmek

t.-di 289b/03

t.-se 289a/13

t.-kende 289b/04

t.-günçe 289a/13

tüket - < ET *tüket* - (EDPT, 456) tüketmek

t.-ürler 289b/03

t.-iptürler 300a/12

t.-keç 251b/02

t.-e almay édi 254b/10

tükük < tüy

t.+lerige 286a/06

tükür - < tükürmek

t.-ür édim 254a/05

t.-e kırıştım 253a/06

tümen < ET *tümen* (EDPT, 507) on bin kişilik askeri kuvvet, on bin, ilçe

t.+ine 250b/13

t.+ini 249a/14

tün < ET *tün* (EDPT, 513) gece

t. 247a/07

tündraq < Far. sertçe, şiddetlice

t. boladur 288a/10

tüp < ET *tüb* (EDPT, 434) alt

t. bar ékendür sonra 284b/08

t.+de 246b/12

t.+i 301a/04

t.+ide 249a/08, 249b/12, 254b/06, 283a/04

t.+idin 284b/14, 302b/01

t.+leri 280b/06

tüptüz düpdüz

t. 274a/13

türlüg < ET *türlüg* (EDPT, 560) çeşitli → **türlük**

t. 277b/13, 278b/04

t. boladur 277b/13, 278b/04 → **türlüg**

türlük < ET *türlük* (EDPT, 560) çeşitli

t. 252a/05

tüş - < ET *tüş*- (EDPT, 560) bir yerde, birinin yanında bulunmak; düşmek

t.-er 274a/10, 279a/04, 300b/12

t.-er édi 253b/02

t.-ti 248b/14, 255b/08, 265b/13, 299b/08

t.-tüm 258a/14, 259a/06, 268a/08

t.-tüm (kèlip tüştüm) 247a/04

t.-tük 248b/10, 249a/05, 249b/01, 251a/08, 254a/10, 254b/13, 255b/03, 257b/08, 257b/14, 258a/08, 258a/13, 259b/12, 261b/11, 263a/11, 265b/12, 267b/04, 267b/10

t.-üptür 260a/12, 260b/06, 273a/10, 275b/07, 279a/09

t.-key 259a/03

t.-keyler (qapap tüşkeyler) 258a/10

t.-üp 245a/09, 245b/06, 245b/11, 247b/14, 248a/01, 248a/04, 248a/15, 248b/10, 251a/10, 252b/02, 262a/02, 262a/10, 268a/02

t.-üp édi 264b/05

t.-üp édük 261b/07

t.-ken 252b/05, 253b/02, 261a/07

t.-kende 251b/10, 252a/01, 253a/05, 253b/04

t.-medi 261b/02

tüş < ET *tüş* (EDPT, 558) taraf, yan, yön

t. bola 267a/06

t.-er 252a/13, 300b/10

t.-er édim 253b/01

t.+te 256b/08

t.+keçe 267a/06

t.+kende 251b/13

t.+kenlerde 264b/09

tüşük < yan taraf

t.+ni 285b/13

t. 285b/11

t.+ige 286a/07

t.+ini 290b/11

tüşül - < gelinmek, varılmak

t.-di 245a/01, 245b/06,
248b/11, 248b/13, 249a/11,
249b/14, 250a/04, 251b/05,
251b/09, 252a/02, 252a/11,
252a/12, 253a/12, 253b/05,
254a/06, 254a/11, 254b/07,
255a/11, 258a/07, 267b/12,
268a/05, 268a/10, 268a/11,
269a/02

t.-diler 261a/13

t.-üptür 253b/03

tüşür -< ET *tüşür-* (EDPT, 566)
düşürmek, düşmesine sebep
olmak

t.-ürler 304a/03

t.-üp 251a/06, 262b/09,
263b/14

t.-e 267a/12, 267a/13

t.-e barurlar 263b/13

t.-ken 267a/13

tüz < ET *tüz* (EDPT, 571) ova

t. 273b/06

t.+ge 253b/10

t.+ke 262a/02

t.+de 254a/14

t.+din 255b/04

t.+leride 274b/01

tüzel - düzelmek

t.-meki 274b/06

t.-mekige 274b/08

U

u < Ar. ve

u. 247b/08, 253a/07,
254b/05, 258b/14, 271b/03,
284a/13, 299a/10, 300a/07

‘**ubür** < Ar. karşıya geçme, suyun
karşı yakasına atlama

‘u. 274b/01, 299b/14

uç < ET *uç* (EDPT, 17) uç

u. 285b/11

u.+ı 278a/05, 286b/13

u.+ıda 266a/11, 266a/12,
286a/04, 290b/09

u.+ığaça 277b/03, 284b/14

u.+ını 274a/08

u.+ları 280b/06

uç - < ET *uç* (EDPT, 17) uçmak

u.-ar 278a/02, 279b/06

u.-a almas tutarlar 279a/04

u.-a almas 277b/07

u.-adur 279b/14

u.-maқта 277b/07, 281a/09

uçma uçurum

u.+dur 260b/13

uçra - < Moğ. karşılaşmak, tesadüf
etmek

u.-r 296a/13

u.-dı 285b/02

uçur - < ET *uçur-* (EDPT, 30)
uçurmak

u.-salar 279a/04

‘**uhde** < Ar. görev, vazife

‘u.+ığaça 270b/04

‘u.+sığa boldı 295b/12

‘u.+sığa qılduk 268a/04

‘u.+side qılduk 260a/04

‘u.+sığa 250a/01

ulğay -deşmek, deşip çıkarmak

u.-ip édi 272a/02

u.-ğanda 300b/13

uluğ < ET *uluğ* (EDPT, 136) büyük

u. 257a/05, 260b/07,
271a/05, 277b/03

u.+ı 248b/12

u.+ılığ.ı 286b/01

u.+ları 245a/05, 249a/08

u.+larığa 245a/07

u.+tur 278b/07

uluğluğ büyüklük

u.+ı 281b/06, 284a/07,
286b/05, 286b/12, 287a/13,
289a/08

U.+ı 287b/04

u.+ı bolğay 276b/12

uluğrağ < *uluğ+rAk* daha büyük →
uluğrak

u.+ını 285b/05

uluğrak < *uluğ+rAk* daha büyük →
uluğrağ

u. bolur 287a/01

u.+tur 287b/13

uluğraq < *uluğ+rAk* daha büyük →
uluğrak

u. 276b/04, 281b/10,
283b/04, 288a/10

u. bolur 273a/14, 285a/01

u.+dur 276a/05

u.+tur 284b/02, 284b/04

uluq < ET *uluğ* (EDPT, 136) büyük

u. 254a/13, 258a/10,
272a/05, 274a/07, 274b/06,
275a/06, 275a/11, 275a/14,
275b/03, 275b/09, 276b/12,
278a/07, 280a/10, 280b/12,
281a/10, 283a/03, 283a/06,
287a/06, 287b/12, 291a/09,
294b/10, 296b/13, 298b/13,
299a/11, 299b/10, 300a/03,
300a/04, 300b/04, 300b/05,

302a/01, 302a/11, 302b/13,
303a/04

u. boladur 287a/03

u. bolur émiş 282a/04

u.+u 271b/13

u.+larını 259b/14

u.+larının 290b/13

u.+dur 280b/04, 280b/14,
281b/02

u.+tur 275a/14

uluqluğ < büyüklük → **uluqluq**

u.+ı 276a/10, 278b/14,
279b/03, 279b/09, 280a/02,
280b/12, 281a/05, 281a/10,
281a/14, 283b/11

uluqluq < büyüklük → **uluqluğ**

u.+ığa 275a/02

uluqrağ büyükçe → **uluqraq**

u.+ı 271b/14

uluqram büyükçe → **uluqraq**

u. 279b/12

uluqraq büyükçe → **uluqram**

u. 262b/03, 275a/03,
278b/05, 280b/11

u. bolğay 280a/01

u.+dur 277a/04, 281a/01,
284a/11

ulus millet

u. 272a/14, 272b/04

u.+larının 273a/01

uqār leyleğe benzer bir kuş

U. bile 280b/10

U.+dın 280b/11

ur - < ET *ur-* (EDPT, 194)
vurmak

u.-adur (pence uradur)
286a/04

u.-ar (şāñlar urar) 276a/02
u.-arlar (geriyālğa urarlar)289a/12
u.-dı (dékke urdı) 250b/09
u.-salar 275b/06
u.-up (boynını urup) 262b/10
u.-up (dāyire urup) 263b/06
u.-up (élig urup) 261a/02
u.-uptur (şāñ urup) 276a/02

uruğ < ET *uruğ* (EDPT, 214)
akraba → **uruq**
u.+ı 296a/12

uruq < ET *uruğ* (EDPT, 214)
akraba → **uruğ**
u. 245a/01, 261a/06, 293b/12, 294a/01
u.+qa 257b/13
u.+dın 257b/12

uruş - < ET *uruş* (EDPT, 239)
vuruşmak, savaşmak
u.-ur 258b/04, 276b/10
u.-urlar 255a/08
u.-tı 268b/02
u.-alıñ 255a/10
u.-sak 256b/06
u.-up 256a/07, 276b/06, 296a/13
u.-qunçı 254a/09
u.-maq 275a/07

uruş < ET *uruş* (EDPT, 239)
vuruşma, savaş
u. 255a/06, 256b/03, 260b/11, 265b/09, 266b/11, 267a/06
u.+qa 266b/07, 266b/13, 267a/02, 276b/06, 276b/10
u.+dın 257a/08

u.+ı 265a/01
u. édi 267a/06

uş < işte, şu
u. 245a/03, 255b/05, 274b/03, 274b/06

uşanda orada, hemen orada
u. 250a/05, 254b/04

uşandaq öylece, onun gibi
u. 255b/07, 257b/01, 286b/04, 293b/05

uşandın oradan
u. 253b/09, 257a/01, 257a/03

uşaq çocuk, küçük çocuk
u. 260a/09, 260b/06, 282a/01, 282a/14
u.+qa 261a/07, 293b/12

uşbu işte, şu
u. 245a/01, 246a/13, 246b/08, 250b/14, 252a/09, 255a/05, 255b/11, 260a/10, 260b/14, 261a/14, 262a/01, 262a/11, 262b/01, 263a/07, 263a/08, 263b/10, 267b/06, 267b/12, 269a/09, 272b/13, 273a/03, 273a/08, 273b/01, 273b/02, 273b/03, 275a/07, 275a/08, 276b/02, 277b/02, 278a/05, 278a/10, 282a/06, 283a/05, 285a/10, 285b/01, 285b/09, 286a/07, 286b/02, 287b/05, 287b/06, 289a/06, 289b/03, 290b/14, 291b/11, 292a/01, 299b/09, 299b/12, 301b/02, 301b/09, 301b/14, 304a/01

uşmunça < böyle, böylece
u. 272b/06, 294b/01

uşmundaq < böylece
u. 255b/13, 286b/10

uşol < işte bu

u. 245b/11, 246b/13,
250a/07, 252a/10, 258b/03,
259a/11, 259b/02, 261b/10,
262b/11, 262b/13, 282b/02,
294a/09

uy - < ET *uç* (EDPT, 34) siğır

u.-đanda 289b/13

u.-đanđanlarđa 289b/05

u.-đanđunđa 248a/02

uyqu < ET *uyqu* (EDPT, 271) uyku

u.+dın 289b/05

uyqula - < uyumak → **uyuhla** -

u.-duk 248a/01

u.-p 246a/13, 252b/04

uyuhla - < uyumak → **uyqula**

-

u.-p 246b/09

uza - < ET *uza*- (EDPT, 281)

uzamak

u.-p 287b/06

u.-đan 283a/05, 285a/08

uzağ < ET *uzağ* (EDPT, 281) uzak

u. 295a/14

uzun < ET *uzun* (EDPT, 288) uzun

u. 260b/09, 273b/13,
274a/07, 288a/04, 291a/07

u.+dur 277a/05, 282a/01

u. émestür 277a/03,
284a/03

uzunluğ uzunluk

u.+ı 275b/03, 281b/03,
281b/09, 282a/08, 283a/02,
283b/11, 286a/04, 288a/03

uzunrağ < *uzun+rAk* daha uzun

u. 276a/07, 281b/11,
283a/08

u.+dur 280b/05, 280b/11

u.+tur 276b/01

‘**uzv** < Ar. organ, üye

‘u.+ı 277a/07

Ü

üç < ET *üç* (EDPT, 18) üç

ü. 245a/02, 245a/14,
254a/05, 256a/11, 256b/09,
257a/05, 257a/10, 257a/12,
257b/11, 258b/12, 260a/13,
260b/01, 261b/03, 261b/13,
262a/04, 263a/10, 263b/05,
264b/04, 269a/06, 269a/12,
275a/13, 275b/01, 275b/04,
277a/13, 282a/06, 282a/08,
284b/08, 285a/13, 286a/12,
287a/14, 288a/11, 288a/13,
288a/14, 289b/02, 289b/05,
289b/08, 289b/10, 289b/11,
290a/01, 294a/13, 295b/11,
296a/07, 296a/11, 297a/08,
297a/14, 298b/02, 298b/05,
299a/08, 299b/07, 300a/09,
300b/09, 300b/10, 303b/12

ü.+ini 255b/09

ü.+ide 248a/12, 248b/03,
262a/10, 299b/06, 302a/10

üçele üçü

ü.+siniğ 300a/10

üçer üçer

ü. 300b/11

üçülen üçü birlikte

ü. 247b/12

üçün < ET *üçün* (EDPT, 28) için

ü. 247a/13, 250b/12,
251b/08, 251b/13, 252a/02,
257a/10, 254b/07, 257b/10,
258b/04, 259a/04, 259b/01,
262a/08, 263b/14, 264b/04,
269b/02, 270a/02, 278b/01,
279a/06, 281a/09, 286a/07,
291b/07, 294a/01, 301a/13

üçünçi < üçünçü

ü. 269b/01, 271a/04,
272a/10, 289b/06, 289b/10,
289b/12

ü.+de 289b/02

ü.+side 256b/10

üleş pay

ü. aldı 264b/11

üleş - < ET *üleş*- (EDPT, 154)
bölmek, taksim etmek

ü.-ip 268a/07, 269a/08,
294b/06

ü.-mek 293b/04

‘ümerā < Ar. emirler

‘ü. 296b/04, 271a/12,
271b/03, 299a/06, 301a/09

‘ü. bile 296b/05

‘ü.+nı 296b/04

‘ü.+ğa 302b/13

‘ü.+sı 270a/06, 299b/02

‘ü.+sını 299a/05

‘ü.+sını 270a/07

‘ü.+larını 267a/13

‘ü. édi 294a/12

ü.+sı 264b/07

ün ses

ü. 282a/09, 282a/14

ü.+i 279a/14, 280a/09,
280b/13, 282a/10, 289b/06,
289b/13

ü.+i bar 278b/03

ü.+idin 279a/10

ü.+ige 279a/14

üst < ET *üst* (EDPT, 242) üst

ü.+i 278a/04, 278a/08

ü.+i bile 285a/11, 301a/06

ü.+ige 258b/14

ü.+ığa 253b/01, 256a/02,
262b/01, 262b/06, 263b/06,
296b/04

ü.+ike 254a/08

ü.+ide 248b/09, 255a/12,
256b/09, 273a/12, 275b/02,
277a/10, 281a/04, 287b/07,
291a/05

ü.+ide bolsa 271b/05

ü.+ide édi 296b/07

ü.+ideki 246b/04, 266b/14,
274a/01, 274a/02, 301a/01

ü.+idin 256b/05

ü.+ığa 246a/07, 261a/01,
263b/11

ü.+ige 246a/02, 254a/03,
254a/12, 256a/04, 256b/05,
261a/03, 265a/10, 274a/07,
298a/09,

298b/11, 299a/09, 299a/14,
299b/05, 301a/06, 301b/03,
304a/01

ü.+ige bardı 301b/04

ü.+ige bargaylar 299a/04

ü.+üde 249b/10

ü.+üğe barurlar 301b/07

ü.+ümizge 265a/06

üy < ET *ev* (EDPT, 3) ev

ü. 260b/03, 274a/09,
274a/10, 274b/10, 279b/03,
279b/05, 279b/06, 279b/09,
300b/14

ü.+ni 274a/08

ü.+ğa 274a/08

ü.+ge barıp 247b/09

ü.+de 276b/10, 280b/03,
282b/07

ü.+i 248a/02, 250a/04,
274a/03, 301a/05, 302b/08

ü.+ide 248a/11, 249a/07,
250a/04

ü.+ığa 247b/07, 248a/15,
248b/10, 251a/05

ü.+ini 293b/05, 302b/09

ü.+ler bolur 264a/11

ü.+leri 264a/10

ü.+leri boldı 300a/06

ü.+lerni 267b/03

ü.+niğ 264a/05, 274a/10,
276a/08

ü.+dür 276b/12

üz - < ET *üz-* (EDPT, 379) eski ve
kötü haline döndürmek, koparmak

ü.-edürler 282b/07

ü.-geni 283b/12

ü.-üp 284a/08

üzüm < ET *üzüm* (EDPT, 288)
üzüm

ü. 248a/01, 279a/04,
284a/11, 290b/05

ü.+ğa 283b/10

ü.+ge 283b/07

ü.+niğ 284b/14, 285a/01

V

va'ād <Ar. bir işi yapmak için
verilen söz ya da yapılacağına söz
verilen şey

v. 258a/11, 303b/01,
303b/04

v. boldı 262b/13

vācib <Ar. gerekli

v. 299a/10

va'de < Ar. bir iş için önceden
belirlenmiş zaman

v. 297b/14, 298a/05,
298b/08, 304a/04

vāfir < Ar. bol

v. 293b/10

va'īd < Ar. birini yiliğe sevk etmek,

v. 258a/11, 297b/14,
298a/05, 298b/08

van şārek < bir papağan türü

V. 278b/10

vāqa' < Ar. olaylar

V.+yı 302a/06

vāqıf < Ar. anlamak, bilmek

v. bolup 247a/03

v. bolupturlar 247b/02

v. édi 247b/11

vāqi' < Ar. olan, meydana gelen,
gerçekleşmiş olan

v. boluptur 251a/01,
252a/04, 255a/12, 260b/02,
260b/07, 270a/14, 270b/02,
272a/11, 272a/13,

v. bolup édi 260a/07,
273a/12, 273b/06, 274a/13,
277b/01, 290b/02, 300b/09

v. bolğan üçün 270a/02

v.+din 248a/14

vaqt < Ar. vakit, zaman

v. 258b/06, 282a/02,
289b/12

v.+tın 289a/11

v.+ı 252b/04, 300b/13

v.+ıd.a 249b/10

v.+ıda 247a/09, 247b/12,
247b/13, 263b/11, 266a/01,
282b/11

v.+ığaça 246a/01, 247b/09

v.+larda bolmas 277b/13

v.+ları édi 294b/02	256b/14, 257a/07, 257a/09,
vāreraq < Far.+rAk	257a/10, 257a/13, 257a/14,
kurutulmuşça	257b/14, 258a/01, 258a/02,
v.+tur 286a/09	258a/03, 258a/11, 258b/03,
vašan < Ar. yurt	258b/05, 258b/09, 258b/10,
v.+dın 264b/04	258b/11, 259a/02, 259a/04,
vasī' < Ar. geniş, yaygın, kapsamlı,	259a/07, 259a/09, 259a/10,
enli,bol	259a/12, 259a/13, 259b/07,
v. 270a/09, 270a/14	259b/13, 259b/14, 260a/05,
vāyn < Hindistan'da evlerin	260a/07, 260b/03, 260b/04,
baçesinde çardağa benzer bölüm	260b/09, 261a/03, 261a/04,
v. 300b/04, 300b/05	261a/06, 261a/07, 261a/08,
v.+nı 300b/05, 300b/09	261a/09, 261a/11, 261b/01,
v.+nıñ 300b/09	261b/02, 261b/03, 261b/08,
vaz' < Ar. koyma, konulma,	261b/11, 262a/01, 262a/05,
bırakma, atama, durum, konum	262a/11, 262a/12, 262a/13,
v.+dur 276a/10	262a/14, 262b/02, 262b/03,
v.+ı 280b/09, 287a/02,	262b/13, 262b/14, 263a/04,
288a/03	263b/04, 263b/07, 263b/08,
vaz'lıq < Ar. durumluk	263b/09, 264a/06, 264a/08,
v. 274a/13, 287b/11	264a/09, 264a/10, 264a/11,
v.+dur 281b/09, 283a/04	264a/12, 264a/14, 264b/01,
ve < Far. ve	264b/02, 264b/05, 264b/06,
v. 245a/09, 245a/12,	264b/07, 265a/02, 265a/07,
246a/03, 246a/14, 246b/07,	265a/08, 265a/09, 265a/11,
247a/07, 247a/08, 247a/12,	265a/14, 265b/01, 265b/02,
247b/02,	265b/03, 265b/08, 265b/13,
248a/05, 248b/04, 250a/08,	265b/14, 266a/02, 266a/03,
250a/09, 250a/11, 250a/13,	266a/04, 266a/05, 266a/06,
250b/08, 250b/11, 251b/07,	266a/07, 266a/08, 266a/09,
251b/08, 251b/11, 252a/03,	266a/10, 266a/11, 266a/12,
252a/06, 252b/06, 252b/12,	266a/13, 266b/04, 266b/11,
252b/13, 252b/14, 253a/02,	266b/12, 267a/01, 267a/02,
253a/03, 253a/04, 253a/06,	267a/04, 267a/07, 267a/08,
253a/09, 253a/10, 253b/12,	267a/13, 267b/01, 267b/03,
254a/02, 254a/07, 254a/12,	267b/06, 267b/07, 267b/08,
254a/13, 254b/05, 254b/10,	267b/09, 267b/14, 268a/01,
254b/11, 255a/01, 255a/05,	268a/02, 268a/05, 268a/06,
255b/04, 255b/05, 256a/04,	268b/03, 268b/05, 268b/13,
256a/10, 256a/13, 256a/14,	269a/04, 269a/07, 269a/08,
256b/01, 256b/11, 256b/12,	269a/10, 269a/11, 269a/13,
	269b/01, 269b/04, 269b/09,
	269b/10, 269b/13, 269b/14,
	270a/01, 270a/03, 270a/07,
	270a/08, 270a/09, 270a/10,
	270a/12, 270a/13, 270a/14,
	270b/01, 270b/02, 270b/05,
	270b/06, 270b/12, 271a/05,
	271a/12, 271a/13, 271a/14,

271b/01, 271b/03, 271b/04,
271b/09, 271b/10, 271b/11,
271b/12, 271b/13, 271b/14,
272a/01, 272a/03, 272a/04,
272a/05, 272a/08, 272a/10,
272a/11, 272a/12, 272a/14,
272b/02, 272b/04, 272b/05,
272b/09, 272b/11, 272b/12,
273a/01, 273a/02, 273a/03,
273a/05, 273a/06, 273a/09,
273a/12, 273b/01, 273b/03,
273b/04, 273b/06, 273b/09,
273b/12, 274a/05, 274a/10,
274a/11, 274a/12, 274a/14,
274b/01, 274b/04, 274b/05,
274b/06, 274b/07, 274b/08,
274b/10, 274b/12, 274b/14,
275a/01, 275a/02, 275a/05,
275a/07, 275a/08, 275a/11,
275b/07, 275b/12, 276a/01,
276a/02, 276a/06, 276a/11,
276b/01, 276b/13, 277a/01,
277a/02, 277a/03, 277a/06,
277a/07, 277a/10, 277a/11,
277a/12, 277a/14, 277b/01,
277b/05, 277b/06, 277b/12,
278a/01, 278a/08, 278a/11,
278b/03, 278b/05, 278b/07,
278b/08, 278b/11, 279a/02,
279a/08, 279b/01, 279b/02,
279b/07, 279b/12, 280a/04,
280a/08, 280a/09, 280a/11,
280a/12, 280b/01, 280b/06,
280b/09, 280b/11, 280b/13,
281a/01, 281a/05, 281a/07,
281a/08, 281b/08, 281b/12,
282a/01, 282a/11, 282b/13,
282b/14, 283a/08, 283b/02,
283b/09, 283b/14, 284a/07,
284a/12, 284a/13, 284a/14,
284b/02, 284b/06, 284b/14,
285a/07, 285a/08, 285b/06,
285b/09, 286a/09, 286a/10,
286a/11, 286a/14, 286b/01,
286b/04, 286b/07, 286b/09,
286b/11, 286b/12, 286b/13,
286b/14, 287a/02, 287a/04,
287b/02, 287b/08, 287b/09,
287b/11, 287b/14, 288a/08,

288a/10, 288b/02, 288b/03,
288b/04, 288b/05, 288b/07,
288b/08, 289a/03, 289a/05,
289a/07, 289a/14, 289b/07,
290a/09, 290a/13, 290a/14,
290b/02, 290b/03, 290b/04,
290b/05, 290b/06, 290b/07,
290b/13, 290b/14, 291a/01,
291a/02, 291a/03, 291a/09,
291a/13, 291b/01, 291b/02,
291b/04, 291b/06, 291b/07,
291b/10, 291b/13, 292a/01,
292a/04, 292a/05, 293b/01,
293b/02, 293b/04, 293b/06,
293b/07, 293b/09, 293b/10,
293b/11, 293b/12, 293b/14,
294a/01, 294a/02, 294a/03,
294a/05, 294a/06, 294a/07,
294a/08, 294a/11, 294a/12,
294a/13, 294b/03, 294b/04,
294b/06, 294b/08, 294b/11,
294b/12, 294b/14, 295a/03,
295a/05, 295a/06, 295a/07,
295a/12, 295a/13, 295a/14,
295b/02, 295b/06, 295b/09,
295b/10, 295b/13, 296a/01,
296a/08, 296a/09, 296a/10,
296a/12, 296b/03, 296b/08,
296b/09, 296b/10, 296b/11,
296b/14, 297a/01, 297a/02,
297a/03, 297a/12, 297b/02,
297b/03, 297b/04, 297b/07,
297b/09, 297b/13, 297b/14,
298a/05, 298a/09, 298b/02,
298b/03, 298b/08, 298b/10,
298b/11, 298b/12, 298b/13,
299a/05, 299a/06, 299a/08,
299a/10, 299a/14, 299b/02,
299b/12, 299b/13, 299b/14,
300a/01, 300a/04, 300a/05,
300a/06, 300a/07, 300a/08,
300a/10, 300a/13, 300a/14,
300b/01, 300b/02, 301a/09,
301a/13, 301b/07, 302a/11,
302a/12, 302b/13, 303a/01,
303a/05, 303a/06, 303a/10,
303a/12, 303a/13, 303b/01,
303b/03, 303b/04, 303b/05,
303b/07, 303b/08, 303b/09,

303b/10, 303b/12, 303b/13,
304a/04, 304a/09, 304a/11,
304a/14

vech < Ar. sebep, neden, vesile

v. 292a/05, 304a/09

velī < Ar. ama, fakat

v. 245a/12, 250a/11,
259a/08, 259b/05, 260b/03,
260b/13, 265b/08, 265b/09,
268a/03, 269b/02, 270a/01,
270b/06, 271a/04, 272b/03,
275a/13, 275b/12, 276a/12,
277b/11, 279a/06, 279a/14,
279b/10, 282b/02, 282b/06,
283a/02, 283a/12, 285b/08,
287a/07, 287a/09, 287a/11,
287b/04, 287b/10, 287b/12,
291b/02, 291b/05, 295a/07,
295a/09, 297b/10, 301a/08,
302a/09, 303b/08

vér - < ET *vér*- (EDPT, 868) Ev

v.-sek 294a/02

vezin < Ar. şiiir ölçüsü

v.+lerni 290a/05

vezīr < Ar. eskiden bakanlık
görevini üstlenen kişi

v.+ı 245a/02

vilāyet < Ar. vilayet, il

v. 269b/14, 270a/05,
270a/14, 271b/14, 274b/04,
295a/13

v.+qa 272a/03

v.+qa barur 279b/13,
280b/14

v.+te 269b/06

v.+ığa 271a/03, 271a/07,
271a/09, 273a/14, 303a/06

v.+i 269a/02, 272a/02,
272a/12, 273b/06, 297a/09

v.+i bile versek 294a/02

v.+ide 254b/04, 268a/03,
268a/14, 271a/06, 271a/09,
273a/11, 279b/02

v.+idin 272b/12

v.+idür 273a/01

v.+ığa 269a/12

v.+ığa barur 273b/01

v.+ini 258b/12

v.+iniñ 270b/03, 273a/05,
273a/07, 275b/13, 293b/01

v.+ler 254b/02, 255b/06,
270a/02, 272b/02, 273b/06,
288b/11, 290a/14, 292a/02,
302b/12

v.+lerde 254a/14, 275b/01,
277a/06, 284b/12, 288a/11,
289a/05, 290a/13

v.+lerde bolur 277b/12,
279a/06, 279b/02

v.+lerdin 270a/01

v.+lerdür 272b/02, 272b/04

v.+lerğa 272a/11, 276b/14,
277a/04, 277b/14

v.+lerğa barur 279b/11,
279b/12, 279b/15, 280b/08,
280b/09

v.+lerge 294a/13

v.+leri 270a/03, 274a/12

v.+leridin 279a/02

v.+lerni 271a/05, 295b/03

v.+lerniñ 245a/13, 258b/13,
281a/06, 291a/14

v.+niñ 246a/10, 274b/12,
284a/14

v.+tür 263a/04, 291a/09

vilāyetliq < Ar. vilayetlik, illik

v. 271b/13

vird < Ar. dua

v. 251b/01

vüzerā vezirler

v. 271a/12, 271b/03

Y

ya < Far. veya

y. 256a/06, 272a/08,
273b/11, 274b/04, 274b/10,
274b/11, 277b/08, 289b/05,
289b/06, 291b/01, 299a/09,
302b/04

ya'nī < Ar. demek, şu demek

y. 272b/11, 276b/02,
276b/04, 289b/09, 289b/11

yağ - < ET *yağ-* (EDPT, 896)
yağmak

y.-ar 291a/12

y.-dı 246b/06, 261b/05,
297a/08

y.-adur 291a/11

y.-ıp turğan 291a/12

y.-mas 273b/05

yağ < ET *yağ* (EDPT, 896) yağ

y. 283b/05, 290b/12,
290b/13

y.+ındın 290b/12

yağdur - < yağdırmak

y.-up 250a/03, 254a/06

yağı < ET *yağı* (EDPT, 898)
düşman; isyan

y. 257b/11, 296b/04,
296b/05, 299a/09, 301a/09

y.+nı 255b/10, 267a/12,
270a/08

y.+ğa 270a/02

y.+lar 299a/13

y.+lar turuş bérmeý 301a/12

y.+ları 303a/09

y.+larını 295b/01

y.+larının 299a/14

y.+nın 257b/09, 267a/14,
301a/13

y. édi 255b/06

yağık - < ET *yağık-* (EDPT, 309)
düşman olmak

y.-ıp édiler 294a/13

yağılıq < ET *yağılıq/yağılıq* (EDPT,
309) düşmanlık

y.+qa 294b/04

yağın < yağış, yağmur

Y. 250a/05

y.+ları 274a/14

y.+larında 291a/11

y.+nın 288b/05, 288b/07

yağla - < yağlamak

y.-p 284a/05

yañ < yağ

y. 254b/03, 254b/04,
290b/05

y.+dın 254b/05

yañşı < ET *yaxşı* (EDPT, 908) iyi,
güzel

y. 245a/13, 245a/14,
247a/06, 248a/03, 248a/07,
249b/06, 250a/01, 252b/12,
253a/07, 253b/03,

253b/12, 254a/13, 254b/04,
254b/10, 258a/05, 266b/14,
267a/01, 275a/11, 275b/06,
276b/10, 278a/08, 278b/08,
280a/13, 280b/03, 282b/06,
282b/08, 283a/10, 283b/13,
284b/07, 285a/05, 287a/04,
287a/10, 288a/07, 290b/05,
290b/06, 291a/12, 291b/02,
294b/12, 296b/05, 298a/04,
300b/01, 301a/08, 302b/11

y. boladur 282b/06

y. boldı 263a/02, 289b/12

y. bolğandur 254b/01
y. bolmaydur 284a/11
y. bolur émiş 282b/14
y. bolur 280a/03, 280a/04
y.+sı 282b/06, 303b/10
y.+lar 295a/09, 296b/05
y.+ğına 245a/02, 257b/05,
284a/09, 301a/11
y.+ğına.dur 284b/03
y. édi 284a/12
y. émestür 283b/10
yaĥşıraq < *yaĥşı+rAk* daha iyi
y. qıldım 258b/10, 286a/08
yalan < ET *yalıy* (EDPT, 929)
çıplak
y. 255b/07, 261a/13
yalanğaç < çıplak
y. 255b/07, 261b/06,
291a/03
yalğan < ET *yalğan* (EDPT, 926)
yalan
y.+dur 253a/07
yalğuz < ET *yalğus* (EDPT, 930)
yalnız
y. 247b/11, 291b/01
y. barıp 246a/11
yaman < ET *yalman* (EDPT, 937)
kötü, fena
y. 250b/09, 251a/13,
252b/12, 254a/13, 254b/10,
258b/12, 263a/14, 282b/04,
295a/07, 302b/04
y.+ını 294b/12, 303b/10
y. émes 283b/03, 283b/07,
283b/13, 284a/07, 284a/08,
284b/07, 284b/09, 284b/10,
285a/09, 285b/13
yamanla - < kötü hale getirmek

y.-p 301b/10
yamanlıĥ < *yaman+IXg* Kötülük,
fenalık
y.+ıdın 302a/02
yamanraq < kötuce
y. 295a/08
yamğur < ET *yamğur* (EDPT, 936)
yağmur
y. 246b/06, 250a/03,
250a/05, 254a/06, 273b/10,
297a/08
y. turup 250a/07
y.+ı 272a/12
y.+ı bile boladur 273b/09
y.+ıdın 274b/04
y.+lar 261b/05
yan < ET *yan* (EDPT, 940) taraf,
yan
y. 251a/01
y.+ımdağı 245b/08
y.+ıda 275a/06, 279a/09,
301a/03
y.+ıda édi 262a/06
y.+ıdadur 251a/01
y.+ıdağı 245b/10, 303a/04
y.+dur 253a/07
yan - < ET *yan-* (EDPT, 941)
dönmek
y.-ar 274a/09
y.-dılar 265a/11
y.-ıp 249a/02, 249b/14,
251a/10, 256b/09, 258a/14,
265b/12
yana < ET *yana* (EDPT, 943) yine
y. 246a/13, 247b/05,
247b/09, 250a/08, 250a/13,
251a/09, 252b/07, 253a/01,
253a/02, 253b/12, 256a/08,
256b/01, 256b/12, 257a/04,

257a/08, 257b/09, 257b/13,
258a/11, 259a/10, 259b/14,
260b/13, 262a/06, 263a/04,
264a/11, 267a/03, 268a/06,
268b/10,

269a/09, 269b/05, 269b/07,
270a/02, 270a/04, 271b/08,
271b/10, 271b/11, 272a/01,
272a/07, 272b/08, 273a/06,
274a/01, 274a/02, 274a/04,
274a/10, 275a/12, 275a/14,
275b/04, 275b/04, 275b/13,
275b/14, 276a/03, 276a/04,
276a/10, 276a/13, 276b/09,
276b/10, 276b/12, 276b/13,
277a/03, 277a/06, 277a/07,
277a/09, 277a/14, 277b/11,
277b/14, 278a/14, 278a/03,
278a/06, 278a/11, 278a/14,
278b/03, 278b/08, 278b/10,
278b/13, 279a/04, 279a/05,
279a/13, 279b/02, 279b/05,
279b/06, 279b/07, 279b/10,
279b/12, 280a/05, 280a/09,
280a/14, 280b/01, 280b/03,
280b/07, 280b/08, 280b/10,
280b/12, 280b/13, 281a/04,
281a/05, 281a/06, 281a/07,
281a/10, 281a/13, 281a/14,
281b/03, 281b/05, 281b/08,
281b/14, 282a/04, 282b/01,
282b/12, 282b/14, 283a/10,
283a/13, 283b/05, 283b/08,

283b/10, 284a/10, 284a/14,
284b/02, 284b/04, 284b/05,
284b/11, 285b/03, 285b/14,
286a/09, 286b/05, 286b/06,

286b/10, 287a/01, 287a/05,
287a/08, 287a/10, 287a/12,
287a/13, 287b/02, 287b/05,
287b/10, 288a/01, 288a/09,
288a/13, 288a/14, 288b/04,
289a/03, 289a/09, 289b/14,

290a/01, 290a/05, 290a/12,
290b/01,

291a/05, 291b/10, 293b/02,
293b/06, 294a/12, 295b/11,

297a/02, 300a/03, 302b/12,
303a/13,

304a/03, 304a/12

Y. 250b/03, 253a/09,
268b/10, 273a/08, 279b/09,
280a/02, 280a/08, 281b/13,
282a/14,

283b/14, 284a/07, 284b/08,
290a/10, 291b/13, 301b/13

yandur - < döndürmek

y.-dum 247a/07

y.-dılar 266b/10

yangaq yanak

y. 284b/09

y.+nın 285a/09, 285b/07

yangı yandaki

y. 248b/09, 288a/07

yağı < ET *yağı* (EDPT, 943) yeni

y. 271b/10, 295a/02

yap - < ET *yap*- (EDPT, 877)

kapamak

y.-qan dék (yapıq yapqan
dék) 275b/08

yapalaq bir tür baykuş

y.+ça bolğay 281a/11

yapış - < ET *yapış*- (EDPT, 880)

yapışmak

y.-ıp 281b/06

yapıq cüssece yapılı

y. yapqan dék 275b/08

yapıq cüssece yapılı

y. ékendür 278a/11

yaq - < ET *yaq*- (EDPT, 896)

yakmak

y.-tı 255a/13

yaqa < ET *yaqa* (EDPT, 898) Kenar

y.+sı 274a/14

y.+sıda 246a/13, 248b/09,
254a/11, 255a/12, 255b/02,
267b/12, 274a/06, 275b/14,
300a/14, 303a/04

y.+sıda barıp 249b/12

y.+sıda ékende 282a/05

y.+sıda.dur 261b/12

y.+sıdağı 285b/01, 296a/08

y.+sığa 254a/06, 254a/10,
255a/11, 261b/11, 262a/10,
263a/11, 267b/04, 267b/10,
268a/05

y.+sığaça 272b/04

y.+ları 263b/03

y.+larıda 281b/12

y.+larıda bolur 280a/10

y.+dur 251a/05

yaqın < ET *yaqın* (EDPT, 904)
yakın

y. 245b/07, 258a/09,
278a/10, 291a/01

y.+ığa 251a/08

y.+ıda 267a/09

y.+ıda édiler 265b/06

yar - < yarmak

y.-maq 261a/06, 263a/05,
264b/09, 264b/13, 268a/07

yara - < ET yara

y.-ğay 286b/10

y.-madı (işke yaramadı)
265b/09

y.-mas 286b/09

yarağ < ET *yarağ* (EDPT, 962)
malzeme, araç, alet

y.+ını 265a/09, 265a/11

yarağlan - < hazırlanmak

y.-ıp 266a/02

yaraş -< ET *yaraş*- (EDPT, 972)
uzlaşmak, barış yapmak

y.-a 270a/10, 293b/08

y.-adur 275a/02

yarım < ET *yarım* (EDPT, 968)
yarım, buçuk

y. 246a/07, 250b/08,
258a/13, 265b/10, 267a/08,
268b/07, 274b/07, 281b/11,
282a/12,

282b/01, 286a/03, 288a/03

y.+nı 291a/08

y.+ı 251a/11, 251a/12

y.+ıça bolğay 291b/06

y.+ıda 247a/07

y.+ığa 249a/02

y.+ını 262b/10

y.+ınığ 262b/09

yarmağ < ET *yarmağ* (EDPT, 969)
para, akçe

y.+ı 291a/09

yaruğ < ET *yaruğ* (962) yarıq →
yaruq

y.+ıda 247b/08

yaruq < ET *yaruq* (962) yarıq →
yaruğ

y. bolğunça 265b/05

yasa - < ET *yasa*- (EDPT, 974)
yapmak, düzenlemek

y.-dılar 274b/09, 300b/01

y.-duk 266a/13

y.-sa bolur 299b/12

y.-p 250a/10, 263b/11,
264a/01, 265b/07, 265b/11,
266a/02, 286a/07, 286a/08,
299b/11

y.-ğan 251a/06

y.-maq 274b/10

yasal sıra, dizi; asker, asker alayı	y.+ıda bolduk 250b/10
y. 264a/01	yavuş < ET yağuk (EDPT, 901)
y.+nı 266b/04	yakın → yavuş
yasal - < yapılmak, düzenlenilmek	y. 253b/11, 258a/02,
y.-ıptur 301a/06	258a/13, 259a/06, 261a/04,
yasaq < kanun, nizam	262b/07, 264b/07, 265b/13,
y.+qa 264a/01	266a/13,
yasat - < düzenlemek	270a/02, 270a/04, 291b/03,
y.-ıp 263b/02, 297b/07	299a/13, 300a/02, 303a/10,
Yāsēmen < Far. yasemin	303b/11
Y. boladur 288a/09	y. turup 294b/02
y.+lerdin 288a/10	Y.+dağı 298b/03
yassı < yayvan ve düz	y.+ıda 253b/08
y. 283a/10	y.+ığa 253b/05
yassılığ < yayvanlık ve düzlük	y.+larda 272a/01
y.+ı 283a/02	y.+dur 300a/11
yassıraq yayvanca ve düzce	y.+tur 252b/01
y.+tur 288a/08	y. édi 255a/04
yaş < ET <i>yaş</i> (EDPT, 975) yaş	yavuşraq < <i>yavuş</i> + <i>rAk</i> daha yakın
y.+qa 249b/04	y. 256b/05, 304a/11
y.+da 249b/03	yavuş - < ET <i>yağuş</i> - (EDPT,
yaşılraq < yeşilce	908) yakın olmak
y.+tur 283b/09	y.-ur 280b/04, 283a/03,
yaşlıq yaşlık	286a/05
y. 294b/10	y.-ur édi 281b/10, 303b/12
yaşur - islanmak	y.-tı 299a/09
y.-up 259a/11	y.-up édi 257b/11
yat - < ET <i>yat</i> - (EDPT, 884)	y.-qan ékendürler 257b/01
yatmak	y.-qandurlar 260b/11
y.-adur 281b/12	yay < ok atmaya yarayan, iki ucu
yatuq < ET <i>yatuq</i> (EDPT, 884)	arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç ya
yatik	da metal çubuk
y. 276a/05	y.+ı bile 275b/05
yavuş < ET yağuk (EDPT, 901)	y.+larığa 291a/14
yakın → yavuş	yayağ < ET <i>yadağ</i> (EDPT, 887)
	yaya → yayağ
	y.+ı 303b/14

yayaq < ET *yadağ* (EDPT, 887)
yaya → **yayağ**

y. 247b/03, 257b/04,
261a/13, 299a/13, 304a/01

y.+nı 264a/12

y.+dın 261a/10

yaz < ET *yaz* (EDPT, 882) Yaz,
ilkbahar

y. 288a/14, 291b/02

Y. 288b/06

y.+dur 288a/11

y.+ı 276b/05

y.+lar 277b/12

yé - < ET *yé-* (EDPT, 869) yemek

y.-rler 282b/13, 283b/02

y.-dük 251b/09

y.-diler 245b/01, 255b/01

y.-se boladur 284a/08

y.-se bolur 283b/03,
283b/08

y.-ydürler 284a/04

y.-yil édür 277b/11

y.-p 247b/14, 248a/01,
248a/06, 248a/10, 249a/10

y.-p barıp 248b/10

y.-p édük 263a/13

yédür - < ET *yétür-* (EDPT,
872) yedirmek

y.-gende 251a/11

yégirme < ET *yégirmi* (EDPT, 915)
yirmi

y. 248a/12, 248a/13,
248b/03, 248b/05, 250a/02,
251b/11, 254a/07, 254a/10,
259a/04,

262b/13, 263a/08, 268a/09,
269a/01, 269a/06, 269b/09,
272b/11, 277a/13, 288b/12,
290a/04, 291a/10, 293b/04,

296b/03, 296b/11, 297a/03,
302a/10, 303a/08, 304a/07

y.+çe 245b/05

y.+side 299b/09

yek < Far. bir

y. 280a/06, 281b/02

Y. 278b/06

yekendāz < Far. bir tür ok

y. 260b/07

yek lenge < Hint. Hindistan'da ölçü
birimi

Y. 251b/04

yekşenbe < Far. pazar

y. 245a/04, 246b/04,
249b/04, 252a/07, 262a/09,
263b/06, 288b/10

yél < ET *yél* (EDPT, 916) yel,
rüzgar

y. 291b/03, 300a/10

y.+ı 272a/12, 291b/02

y.+idin 300a/09

yemek < yemek

y.+ı 275a/05

yér < ET *yér* (EDPT, 954) yer

y. 272a/14, 275a/14,
278a/05, 288a/10, 290b/02,
297a/09, 300a/02, 300a/04,
300a/14,

301a/07

y.+nı 285a/10, 297b/03

y.+ge 256a/07, 256a/13,
271b/01, 271b/13, 286b/09,
294b/06, 300a/02

y.+ke 256b/10, 258b/05,
271a/14

y.+de 245b/11, 245b/15,
246b/13, 250b/09, 252b/03,
254b/02, 255b/10, 260a/13,
260b/04,

260b/05, 264b/01, 266b/03,
267a/04, 267a/09, 267a/10,
273a/04, 273b/06, 274a/04,
274b/03, 284b/13, 287b/12,
289a/09, 290a/08, 299b/11

y.+de bolmas için 279a/06

y.+de bolmas 277b/06

y.+dedür 251a/01

y.+din 252b/02, 256b/08,
262a/03, 263b/09, 274b/01,
286a/04

y.+i 271a/13, 272a/08,
285a/07

y.+i bolğay 260a/14

y.+idin 284a/08

y.+ige 271b/01

y.+ini 282b/12

y.+iniñ 260b/08, 293b/01

y.+ler 262a/01, 264b/02,
291b/06, 294a/06, 295a/14,
299b/12, 300b/02

y.+ler édi 299b/14

y.+lerde 260b/02, 264b/01,
273b/03, 273b/07, 274b/01,
291a/11

y.+lerdür 271a/13

y.+lerge 254b/11, 300b/03

y.+leri 274a/13

y.+leridin 275b/06

y.+lerini 299b/13

y.+lerniñ 276b/12

y.+niñ 299b/14, 302a/14

y.+dür 252a/05

y. édi 250b/12, 300b/04

y. émes 263a/14

y. émişler 284a/05

yér bile yeksan yıkılmak, yerle
bir olmak, taş üstünde taş
kalmamak

y. qıl- 267a/09

yérliq < yerlik

y. 303b/06

yét - < ET *yét-* (EDPT, 884)

yetişmek

y.-er 297b/07, 297b/10

y.-er érdi 299b/10

y.-erler 263b/11

y.-ti 248b/05, 252b/14,
264a/01, 268b/14, 272b/07,
286b/03

y.-tük 247b/14, 253b/09

y.-iptürler 267a/10

y.-key 294b/12

y.-keç 256b/05, 259b/02,
261b/10, 303a/09

y.-se édi 252b/12

y.-e 260a/03, 273a/14

y.-e almasalar 258a/05

y.-e alsalar 258a/04

y.-evüş bolsa 282a/14

y.-ip 249b/14, 258b/05,
260b/11, 262b/07, 297b/04,
304a/02

y.-ken 252b/02, 257a/04

y.-ken bile 263a/03,
263b/12

y.-kende 250b/06, 250b/07,
252a/14, 254b/02, 256b/02

y.-künçe 254a/09, 267b/02

y.-medi 253a/04

yétil - < ET *yétil-* (EDPT, 890)

ulaşılmak

y.-iptür 249b/02

yétiş - < ET *yétiş-* (EDPT, 894)

yetişmek

y.-e 303a/10

yétkür - < ET *yétkür*- (EDPT, 892)
vardırmak, iletirmek

y. 267b/02

y.-di 263a/08, 265a/03,
299b/01, 302a/06

y.-diler 246a/03, 251a/14,
254a/13, 303b/03

yétmiş < ET *yétmiş* (EDPT, 886)
yetmiş yedi

y. 260b/07, 263b/14,
286a/13, 293b/04, 304a/09

yétti < ET *yétti* (EDPT, 891) yedi

y. 251a/02, 251b/06,
254a/02, 260b/08, 262b/10,
262b/14, 263b/14, 264a/03,
264a/06,

265a/12, 273b/03, 282b/02,
283a/05, 293b/07, 293b/11

y.+side 248b/05, 252a/08

yéyil - < yeyilmek

y.-di 246b/10

yığ - < ET *yığ*- (EDPT, 897)
toplamak

y.-ıptur 255a/08

y.-ıp 254a/07, 297b/03

y.-maq 271b/10

yığaç < ET *ığaç* (EDPT, 79) ağaç

y. 272a/14

y. bolğay 286a/12, 286a/14

y.+nı 260b/09, 274a/06

y.+qa 275a/07, 277a/08

y.+ıdın 284b/04

y.+ıdındur 283b/01

y.+ığa 290b/09, 290b/10

y.+lar 273b/14

y.+larça 281b/06

y.+larğa 273b/14

yıgıl - < ET *yıgıl*- (EDPT, 901)
toplanmak

y.-dılar 274b/09

y.-miş bolğay 274b/04

y.-adur 285a/13

y.-ıp 265a/06

y.-ğan 257a/07

yığıştur - < yığıştırmak, toplamak

y.-up 296a/07

y.-maqqa 264b/13

yıl < ET *yıl* (EDPT, 917) yıl

y. 254a/14, 254b/04,
265a/05, 268b/01, 273b/11,
276a/12, 280a/12, 287b/10,
288a/01,

294a/13, 294b/07, 295a/13,
301b/02, 301b/09

y.+da 269a/09, 288a/13,
288a/13, 288a/14, 291b/03

y.+dın 249b/04, 268a/14,
287a/14

y.+lar 269b/01, 274b/06

y. édi 272a/04, 296a/07

yıllıq < yıllık

y. 276b/11

yıq - < ET *yıq* (EDPT, 897) yık

y.-tılar 253b/12

y.-ıp 296a/13

yıqıl - < ET *yıq* (EDPT, 902) yık

y.-dı 250b/10, 300b/07

y.-ıp 267a/04, 294b/07

y.-ğan 257b/02

yıqılış < yıkılış

y. boldı 267a/04

yıqt - < yıkmak

y.-ur 275a/07

yıraq < ET *ıraq* (EDPT, 214) uzak

y. 276b/04
y.+dın 266b/02, 275b/08,
287b/12

y. édi 268a/10

yıraqlıq < uzaklık

y.+ıdın 272a/08

yıraqraq < *yıraq+rAk* daha uzak

y.+dın 282a/07

y.+tur 299a/13

yiber - < ET *ıđ-* (EDPT, 37)
göndermek

y.-ür 301a/10

y.-ürler 301a/13

y.-di 301b/02, 302a/12

y.-dim 247a/14, 259b/04,
296a/02

y.-dük 257b/10, 261a/14,
261b/09, 265b/04

y.-diler 297b/13

y.-iptür 298a/04, 302b/07

y.-sünler 255b/11

y.-se 256a/06

y.-ip 255a/10, 256a/06,
256a/09, 258a/07, 258a/12,
258a/14, 261a/10, 261a/14,
263a/06, 265b/11, 297b/14,
301b/12

y.-ip édi 246a/10, 251b/12

yiberil - < ET *ığıl-* (EDPT, 56)
gönderilmek

y.-di 245a/08, 245b/15,
251b/13, 252a/07, 258b/02,
261a/06, 261a/07, 261b/04,
262a/09, 263a/07, 263a/12,
266b/02, 266b/11, 268b/11,
294a/01, 296a/09, 296a/10,
296b/02, 297a/14, 297b/14,
298a/01, 298a/06, 298b/08,
298b/12, 303a/08, 304a/05,
304a/08

yigit < ET *yigit* (EDPT, 911)
yiğit

y. bile 260a/04

y.+ni 262b/07

y.+ini 264b/11, 264b/12

y.+ler 250a/08, 257b/09,
261b/02, 294b/08, 304a/14

y.+lerni dağı 264a/09

y.+lerge 297a/02

y.+lerige 303b/06

y.+lerdin 262a/14

y. édi 264b/13

yèlqıran yöresel yemek

y. 245b/11

yoğan < kalın

y. 290b/10

yoğanlıg < kalınlık

y.+ı 281b/10

yol < ET *yol* (EDPT, 917) yol

y. 259b/12, 264b/04,
267a/05, 267b/10, 300b/11

y. barıp 262a/03

y. barur 301a/02

y.+da 246b/09, 249b/01,
250b/08, 258a/01, 285b/01

y.+da édi 302a/03

y.+dın 245b/12, 301a/10

y.+dın barıp 255a/11

y.+ı 300b/10

y.+ı bile 251b/01, 254b/01

y.+ığa 274a/10

y.+lar 294b/05

y.+larnı 268a/13

y.+nıñ 301a/03

yoluq - < ET *yulq-* (EDPT,
924) karşılaşmak

- y.-tı 250b/06
- yoq** < ET *yoq* (EDPT, 895) yok
- y. 256a/07, 272a/14, 290b/02, 290b/03, 290b/04, 290b/05, 290b/06, 290b/07, 291a/02, 291a/03, 291a/11, 295a/04
- y.+tur 272a/11, 273b/07, 274b/09, 274b/10, 275a/09, 275b/09, 276a/09, 276a/10, 277a/06, 277a/14, 280a/11, 283b/12, 286a/11, 287b/10, 291b/06, 294b/10, 296a/02, 299b/11
- y. édi 255b/06, 261b/08, 270a/01, 284b/12, 295b/07, 300a/02
- y. érse 303b/01
- yoqqarı** < ET *yoqaru* (EDPT, 906) yukarı
- y. 245b/10, 261b/13, 261b/14, 274b/13, 277a/10, 277b/06, 303a/04
- y. bolmas 277a/02, 279a/03, 279b/02, 279b/07
- y.+ğı 275a/06, 281b/11, 300b/12, 301a/01, 301a/07
- y. édi 282a/12
- yoqqarıraq** < *yoqqarı+rAk* daha yukarı
- y. 249a/13, 250b/14, 261b/13, 262a/01, 282a/13
- y. bolğay 301a/04
- yosunluk** < Moğ.+T. *yosun+lXk* gibi, benzer → **yosunluq**
- y. tursa 256a/06
- yosunluq** < Moğ.+T. *yosun+lXk* gibi, benzer → **yosunluk**
- y. 253a/10, 256a/09, 260b/01, 276a/14, 281b/06, 282a/02, 284b/01, 286a/05
- y.+dur 281b/02
- yum** - < ET *yum-* (EDPT, 870) yıkamak, temizlemek
- y.-up 290a/01, 290a/02
- yumşaq** < ET *yumşaq* (EDPT, 884) yumuşak
- y. 276b/13, 284a/08, 288a/05
- yumşaqraq** < yumuşaqça
- y. 284a/03
- yumurtqa** < ET *yumurtqa* (EDPT, 889) yumurta
- y. 286b/05
- y. dék 287a/07
- y.+sığa 287a/07
- y.+ça bolğay 286b/05
- yupğa** < ET *yuvqa* (EDPT, 894) ince → **yupqa**
- y.+dur 283b/08
- yupqa** < ET *yuvqa* (EDPT, 894) ince → **yupğa**
- y. 283b/04
- yurt** < ET *yurt* (EDPT, 958) yurt
- y. 252a/13, 268a/10, 268b/14
- y.+ta 245a/01, 245a/03, 251b/05, 251b/08, 251b/09, 253b/03, 253b/06, 254b/07, 255b/12, 262a/05, 262b/01, 262b/11, 262b/13, 263a/06, 263a/07, 263a/08, 263a/09, 264a/02, 264a/08, 268a/05
- y.+tın 245b/09, 255a/05, 259b/11, 259b/12, 263a/05, 263b/03, 268a/07
- y.+ı 254b/06, 260a/07
- y.+ning 253a/12
- yut** - < ET *yut-* (EDPT, 885) yutmak

y.-tı 280b/01	y.-yidürler 291a/04
y.-up édi 280a/14	y.-ymén 298a/09
yutal - < ET <i>yutal</i> - (EDPT, 885) yutkunmak	y.-η 256a/04
y.-ganda	y.-liη 256a/04
y.-ğanda 253a/06, 254a/05	y.-p 256b/10, 266b/07, 266b/13, 267b/01, 267b/07, 270a/06, 295a/14, 297b/06, 297b/07,
yutal < ET <i>yutal</i> - (EDPT, 885) yutkunma	301a/14
y.+ka 254a/04	y.-rerek 262a/08
yügür - koşmak, hareket etme	y.-gen bile 254a/01
y.-ür 277a/10	yürül - gidilmek
y.-üp 247a/10	y.-di 252b/03, 267a/13
y.-édürler 282b/03	yürüş ilerleme
yügürüş < koşuşma, hareket ediş	y. 265a/08, 265a/11, 303b/09
y.+de 276a/13	y.+i 263a/01, 265a/01, 269a/04
yük < ET <i>yük</i> (EDPT, 910) yük	y.+ke 261a/09
y. 275a/12	y.+ide 269b/13
yüklen - < ET <i>yükle</i> - (EDPT, 912) yüklemek	y.+leride 276a/01
y.-ip édi 260a/06	yürüş - < ET <i>yoriş</i> - (EDPT, 957) ilerlemek
yükün - < ET <i>yükün</i> - (EDPT, 913) saygıyla eğilmek, diz çökmek	y.-üp 269a/09
y.-mekte 258b/06	yüz < ET <i>yüz</i> (EDPT, 982) yüz 100
yükündür - < diz çöktürmek	y. 245a/03, 246a/07, 247a/11, 257b/04, 260a/05, 262b/07, 262b/09, 264a/03, 264b/01,
y.-diler 258b/07	268a/14, 269a/02, 269a/06, 269a/09, 269a/12, 269b/11, 270a/03, 270a/08, 272a/04, 272b/10,
yükündürül - < diz çöktürülmek	272b/11, 274b/08, 275a/12, 286a/13, 286a/14, 288b/14, 289a/01, 290a/01, 290a/02, 290a/04,
y.-üp édi 258a/03	290a/09, 290a/10, 290a/11, 290a/12, 290b/13, 291b/11, 291b/12, 291b/14, 295b/05,
yürek < yürek	
y. dék 283a/03, 283a/05	
y.+i 283a/04	
yürü - < ET <i>yori</i> - (EDPT, 957) yürümek	
y.-r 277b/09, 279a/02, 281b/06, 290a/13	
y.-rler 256b/05	
y.-geç 257a/02	

296a/02, 297b/06, 299b/14,
303b/11

y. boladur 290b/13

y. qoyup édiler 294b/04,
294b/10

y.+ge 303b/12

y.+deki 293b/13

y.+din 253b/10, 263b/10

y.+i 277a/02, 277a/05,
277a/07, 294a/11

y.+ide 250b/02, 282b/02

y.+ige 263a/08

y.+ini 296a/02

y.+niñ 252a/02

y.+çe 262b/13

Z

za‘frān < Ar.
süsengillerlerden bitki, safran

z. 272b/09

za‘īf < Ar. zayıf

ž. bolup édi 271a/08

žabš < Ar. hakim olma

ž. 295b/09

ž. qılğaylar 259a/03,
259a/11, 259a/14, 267b/08

ž. qılıp édi 250a/01

ž.+ıda édi (taĥt-ı žabšıda
édi) 269b/03

ž.+ıda ékendür (taĥt-ı
žabšıda ékendür) 270b/04

zāğça bülbüle benzeyen bir tür
kuş

Z.+dın 281b/03

z.+ça bolğay 281b/03

žahir < Ar. görünen, belirgin

ž. bolur 283a/06

ž. boldı 268b/11

ž. boladur 285b/11

ž. bolmadı 252b/01,
298a/10

zaĥm < Far. yara

z.+ğa 285a/10

z. qıladurlar 285a/10

z.+dın 285a/11, 285a/12

zamān < Ar. zaman

z. 247b/14, 250a/07,
261b/10

Z. 293b/11

z.+da 291a/11, 294b/07

z.+da boladur 274b/06

z.+dın soñ 265b/14,
302b/02

z.+ıda 268b/02

z.+ıdın 269a/12

Žarb < Ar. vuruş

ē. 267a/06

ē.+ı bile 267a/03

žarbzan < Ar+Far. vurucu (askeri
terim)

ē.+lar 267a/01

ē.+lar bile 267a/01

žarūr < Ar. sıkıntı, zarar

ē. bolup 300a/02

žarūret < Ar. zorunlu haller

Ž. bolup 257b/06

ž. qılıptur 295b/02

žāyi‘ < Ar. kayıp; zarar

ž. qılmay 270a/10

zebūn < Far. güçsüz, arık, zayıf,
zavallı

z. 277b/08

zebūnraq < Far. güçsüzce

z.+dur 276a/13

žeĥāmat < Ar. yara bakımı,
bakıp iyileştirme

Ž.+ı 275b/01

zencir < Far. zincir

z. 264a/04

žerāfetāmiz < Ar.+Far. zafir söz,
kibar-naif söz

ž. 296a/01

zevāl < Ar. yok olma, yok oluş,
batma, ögüle

Z. 246a/01

zeybçe bir tür kuş

z. émes 277a/12

zeytün < Ar. zeytin

Z. 298b/14

Z. édi 294a/09

zib alt üst

z. 277a/14

zihi su kaynağı

z.+dın 261b/14

žikr < Ar. söylemek

ž. qıldım 279a/07

ži'l-Ğicce < Ar. Arap aylarının on
ikincisi, kurban ayı

Ž. 248a/15, 248b/07

ži'l-qa'de < Ar. Arap aylarının on
birincisi

Ž. 246a/11, 299b/06

zimistān < Hint. ay ismi

z. 288b/03

zirā'at < Ar. tarım

z. 273b/09

z.+larğa 274a/11

zirdestī < Far. el altındaki, emir
altındaki, ast ilgili

z. édi 269b/04

zirek < Far. uyanık, zeyrek

z. 275a/01

zišt < Far. çirkin

z. 252b/13, 253a/02

ziyāde < Ar. dahası, fazla

z. 288a/14

z. qılurlar 288a/13

žiyāfet < Ar. konuk ağırlama; şölen

ž. qıldı 251a/06

ziyne ölçü birimi

z. 300b/11, 300b/12,
301a/02

z.+din 300b/10, 301a/02

z.+si 301a/07

ziyneliq ölçü birimi

z. 300b/05

zor < Far. *zūr* zor, güç

z. 270a/10, 270a/12,
275a/08, 295b/02

z. bile 269a/06

z.+ı 288b/06, 288b/07,
288b/08, 288b/09

z.+ı tutupturlar 288b/05

zorla - < Far.+T. *zor+IA-* zorlamak

z.-p 272a/06, 275a/07,
299a/04

žuhūr < Ar. ortaya çıkma,
meydana gelme

ž. étkey 253a/02

žulm < Ar. zulüm

ž. 255b/05

zümmeç bir tür kuş

z.+dür 281a/04

3.1. Özel Adlar Dizini

3.1.1 Kişi ve Boy Adları Dizini

A

‘Abdul‘azîz

‘A. 259a/13, 262a/13,
298b/10

‘A.+ni 266b/01

‘Abdul‘azîz Mirâhûr

‘A. 265b/02

‘A.+nı 266a/10

‘Abdullâg Kitâbdâr

‘A. édi 266a/08

‘Abdullâh

‘A. 246b/14, 247a/03,
263b/09, 267b/07, 299a/02

‘A.+qa 247a/02, 266b/12

‘Abdullâh ‘Ases Nûr Bég

‘A. 248a/05

‘Abdul Melik Qurçı

‘A. 251b/05

‘Âdil Sulşân

‘â. 257b/14, 265b/02,
266a/04, 267b/09, 299a/02

‘â.+nı 263b/07

Afgân

A. 245a/02, 246a/05,
256b/06, 270a/05, 293b/07,
297b/03, 303b/13

A.+dın 257a/14, 260a/05

A.+lar 262b/02, 298b/02

A.+lar édi 270b/07

A.+larda édi 294a/12

A.+lardın 270b/08

A.+larını 245a/05

A.+larını 296a/08

A.+nı 261a/02

Ağhan

A. 288b/03

Ağmedî

A. 259a/12, 263b/09,
295a/07

Ağmedî Pervânaçi

A. 266a/08, 266b/10

Ahmedî Qutluq Qadem

A. 258a/02

Ahte Bég

A.+ini 303a/12

Alî Qulı

A. 262b/14

‘Alâ‘addîn

‘A.+dın 271b/06

‘A.+dın soñ 271b/08

‘Âlem Hân

‘Â. 255b/12, 255b/13,
257a/03, 257a/08, 257a/12,
257b/06, 260b/14, 261a/13,
303b/02,

303b/03, 304a/02

‘Â. çün 303b/06

‘Â. édi 294a/11

‘Â.+ğa 255b/14, 256a/01,
256a/14, 257a/06, 303b/09

‘Â.+nı 256b/01, 256b/12

‘Â.+nıñ 257a/05

‘Â.+nıñ bolğan 256b/14

‘Alî

‘A. 248a/12, 260a/03,
262a/14, 302a/13, 303a/08

Bigram ‘A.+dağı 253b/06,
300a/05

‘Alî Hân

‘A. 259a/06

‘A. bile 258b/03

‘A.+nı 259b/13

‘A.+ğa 296b/01, 296b/02
‘A.+niņ 258a/10, 296b/01

‘Alī Hân Fermūlī

‘A.+niņ 296a/12

‘Ālim Hân

‘ā.+niņ 262b/03

‘AlīQulı

‘A. 266b/13, 302b/07

‘A.+ğa 302a/11, 302b/04,
302b/06

‘Alışeng

‘A. 251a/08

‘A.+ğa barıp 251a/13

‘AlīŞir

‘A. 248b/03

‘Arab

‘A. 282b/14, 285b/03,
293b/07

‘Arabistân

‘A. 279a/11

Azerbâycân

A. 291b/10

B

Bābā Çehre

B. 301a/13

B.+ni 267b/01

Bābā Qaşqa

B.+ni 266a/11, 297a/13,
297b/05

Bābā Qulī Bég

B.+ni 298a/05

Bābur

B. 296a/02

Bahādur

B. 302a/04

Bahādur Hân

B. 301b/09

B.+ni 302a/03

Barlas

B. 267b/07

B.+qa 299a/01

Behlül Lūdi

B. 261a/02

Beyazīd

B. 296b/06, 296b/08,
296b/10, 298b/13

Bişke Mirzā

B.+yı 246a/09

B.+ğa 246b/03

C

Can Bég

C. 278a/09

C.+ni 257b/13

Cān Bég

C. 266a/05

Celāl

C. 256b/12, 257a/06,
268a/10

Cüneyd

C. 259a/13, 299a/01

C.+qa 299a/04

Ç

Çin Témür Sulşān

Ç.+ni 263b/07

Ç. 266a/06

Ç.+ğa 296b/14

D

Dāvūd

D. 263b/13

Dāvūd Hân

D. 263b/04
Derviş Muğammed Sārbān
D. 265a/03, 266a/07
Devlet Hân
D. 256a/10, 256a/13,
258a/14, 258b/03
D.+nı 259b/13
Devlet Qadem
D. 250b/11, 296a/14
Dilāver Hân
D. 256a/10, 257a/09,
257a/10, 259b/13, 260a/12,
262b/02
D.+nı 256a/14
D.+niņ 260a/01
Dōst Muğammed Bāqir
D. 246a/03
E
Ebū'l Qāsim Celāyir
E. 278a/10
Ebū'l Muğammed Neyzabāz
E. 266a/12
Emīn
E. 246a/03
Emīn Muğammed Tarhân
E. 246a/05
Esad
E.+ta 284a/13
Fārs
F. 291b/10
Fārūq
F.+qa 302a/10
F.+niņ 302a/08
Fermūlī
F. 257a/08
F.+niņ 268a/09

Ğișār-ı Fīrūze
F. 262a/07, 262a/09
F.+ni 263a/03, 263a/04
F.+ğa 263a/03
F.+niņ 262a/06
Fīrūz Hân
F. 268b/10, 296b/03,
296b/07, 298b/12
F.+ğa 296b/09
Fīrūzşāh
F.+dın soņ 270b/10
F.+niņ 271a/08, 273a/11
G
Ğāzī Hân
Ğ. 254a/07, 255a/07,
256a/05, 256a/13, 257b/04,
257b/05, 258a/01, 258b/01,
259a/10,
259b/11
Ğ. bile 256a/10
Ğ. bolsa barıp 260b/05
Ğ.+nı 256a/04, 256a/14,
259a/07, 259b/06
Ğ.+ğa 256a/05
Ğ.+niņ 259b/03, 260b/04,
260b/10, 261a/01
Ğ. édi 258a/06
Gedā'ī Muğammed
G. 245b/08
Gedā'ī Tağa
G.+yı 245b/09
H
H̃ace Ğașan
H̃.+da 248a/10
H̃.+ğa 247b/14
H̃ace Gelān

Ê. 262a/12, 266a/03,
267b/06, 295a/08, 295b/08,
295b/10, 295b/13

Ê. édi 295a/11

Ê.+niŋ 263a/11

Ê.+niŋ turar 295b/07

Ê~ace Gilân

Ê. 252a/09, 260a/06

Ê.+niŋ 260a/06

Ê~ace Güseyñ

Ê. 257b/09

Ê~ace Güseyñ Dīvānī

Ê. 251b/11

Ê~ace Êusrev

Ê. 282b/05

Ê~ace Kelân

Ê. 249b/14, 286b/02

Ê.+nı 250b/04

Ê~ace Mīrmirân

Ê. 295b/12, 266a/08

Ê. bile 259a/03

Ê.+nı 258b/02

Ê.+niŋ 251a/08

Ê~ace Muġammed Emīn

Ê. 248a/04

Ê.+niŋ 248a/10

Ê~ace Quşbeddīn

Ê.+niŋ 267b/13

Ê~ace Rüstem

Ê.+niŋ 252a/10

Ê~ace Seyerân

Ê. 248b/09

Ê~ace Şehâb

Ê.+ġa 248a/01

Hâcı Êân

H. 257a/09, 257a/13

H.+nı 256a/06

Êâksâr

Ê. 263a/14

Ê.+niŋ 247a/10

Êalci

Ê. 271a/07

Êalīfe

Ê. 246b/14, 266a/08,
300a/14

Ê.+niŋ 267b/04

Êalīl

Ê. 303a/12

Çamza Êân Alīşeng

Ç.+niŋ 251a/13

Êân Cihân

Ê. 304a/12, 302b/14,
303a/01, 303a/03

Êân-ı Cihân

Ê. 256a/12, 257a/07

Êâqdâd

Ê. Durnâmeniŋ 248b/12

Hasan

H. 298a/11, 298b/05

Hasan Êân

H. 294a/08

Hasan Êarrâf

H. 295b/13

Ê~ârezm

Ê. 269b/04

Hâtī Keker

h. 274b/12

H. 254b/02

Haydar

H. 303a/08

Heytem	H. 263b/13	285b/04, 286a/06, 288a/11, 290a/12, 290b/02, 291b/10, 293b/01, 300b/05
Heytem Hân	H.+nı 263b/04	H. turmaqqa 294b/09 H. bolğan 280b/01
Hindî	H. 266a/12, 286a/05	H. dék 269a/11, 270a/11 H. sarı 256a/01
Hindistân	H. 286b/11, 301a/08, 303a/13, 303b/08 H.+da 286b/08, 302b/13	H.+nı 269b/03, 270b/05 H.+ğa 255b/04, 269a/09, 269b/09, 272a/13 H.+da 251b/10, 256a/13, 261b/11, 262a/12, 270b/05, 272a/10, 273a/10, 273b/05, 274b/03, 274b/05, 275b/14, 287a/06, 287b/02, 292a/01, 295b/11
Hindistânî	H.+dın 303b/12	H.+da bar 291a/09 H.+da bir 260a/10, 264b/08 H.+dağı 256a/03, 258a/09 H.+dın 254a/07, 279a/06 H.+nıñ 272a/07, 272b/12, 273a/02, 273b/05, 274a/12, 276b/10, 277a/05, 281a/06, 282a/14, 282b/08, 289a/06, 298a/02, 299b/10, 300a/08
Hindū	H. 262a/13, 266a/03, 268a/14, 290a/13, 297a/03, 297a/11, 297a/12, 297b/11 H.+dur 290a/13 H.+lar 290a/13	
Hindū Bég	H. 297b/04	
Hindūs	H. 254b/04 H.+tân 290a/12	
Hindūstân	H. 246b/02, 251b/04, 254b/03, 260a/10, 261a/03, 267a/11, 269a/03, 269a/04, 269a/12, 269a/13, 269b/06, 269b/10, 269b/12, 269b/13, 270a/04, 270a/14, 270b/02, 270b/04, 272a/09, 272b/01, 272b/05, 272b/07, 273a/08, 274b/11, 275a/09, 275b/14, 279a/01, 279a/05, 279b/04, 279b/10, 279b/11, 280a/03, 280b/08, 280b/14, 281a/13, 281b/04, 281b/09, 281b/13, 282a/10, 282b/01, 282b/03, 282b/06, 283a/14, 284b/11,	
		Hindūstânât H.+ta 278b/03 H.+ta bolur 277a/02 H.+tur 272b/14
		Hindūstânî H. 258b/07, 261b/07, 265b/01, 274b/12, 276b/01, 277b/10, 287b/02 H.+ni 297b/03 H.+lar 261b/06
		Hirilci Samü Hây H. 245a/04
		Hūsrev H. 262a/13, 265b/02

Ĥusrev K keldaş

Ĥ. 255a/02

H lh l İneke

H. 247b/09

H.+niġ 247b/04

Ģabeř 

Ģ. 271b/07

Ģ.+ni 271b/07

Ģam d

Ģ. 262a/07, 262b/01,
262b/06

Ģasan İkreke

Ģ. 250a/13, 250a/14

Ģasan Neb r Mirz  Ĥ n

Ģ. 245b/15

Ģaydar

Ģ. 248a/12

Ģaydar Qulh

Ģ. 263b/04

Ģ.+ni til tuta 263a/12

Ģaydar 'Alemd r

Ģ.+ni 249a/07

H seyne

H. 298b/06

H seyne Ĥ n

H. 294a/10

H srev 

h. 286b/12

Ģamel

Ģ. 288b/02

İ

İbr h m

İ. 256b/04, 261b/10,
268b/02, 294a/12, 296b/06,
300b/04, 301b/11

İ.+ni 261b/10, 267b/01,
294a/13, 295a/08, 298a/09

İ.+ġa barırlar 257a/08

İ.+niġ 262a/08, 263a/08,
263b/05, 263b/12, 267a/09,
267b/03, 268b/14, 296b/05,
301b/13

İ.+niġni 258b/11

İm m Eb  Hanife

İ. 277b/10

İm m Muġammed

İ. 248a/10

'İm du'İm lk

'İ. 302a/02, 302a/05

İr vul Ĥusrev K keldaş

İ. 266a/09

İskender

İ. 268b/01

İsm 'il

İ. 256b/01

İsm 'il Cevl n 

İ.+din 257a/05

İsm 'il Cilv n 

İ.+niġ 261b/03

İsm 'il Ĥ n

İ. 258a/10

İ.+ni 259b/13

K

K bil  Aġmed Q sım

K.+ni 299b/03

K sım B ġ

K.+niġ 245b/07

Kette

K. 260a/03, 262a/08,
262a/11, 262a/14, 263b/09,
297a/12

Kette B ġ

K. 297b/04

Kırım B ġ

- K. 269a/05
L
- Lenger Hân**
L. 249a/14
M
- Ma'rûf Fermûlî**
M. 294a/12, 299a/06, 301a/09
- Mağmûd**
M. 268a/05, 296b/08, 296b/11, 298b/12, 303a/07
- Mağmûd Hân**
M. 257a/07
M.+ı 256a/12
- Mehdî**
M.+ğa 246a/14
- Mehdî Hâce**
M. 266a/04, 266b/08, 299b/04, 301b/01, 302b/10
M.+ni 263b/07, 265b/01, 267b/08
M.+ğa 296b/14, 298b/09, 304a/09
M.+niş 266b/09
- Melikdād**
M. 268b/11
- Melikdād Kerānî**
M. édi 268b/10
- Melik Qāsım**
M. 266a/11, 297a/13, 297b/05, 297b/07
- Melik Qulh**
M.+niş 250a/03
- Mevlāna**
M. 268a/05
- Mirek Moğul**
- M.-262b/11
- Mîr Mirān**
M.+niş 295b/12
- Mîr Muğammed Calabān**
M. 250b/09
- Mîr Şāh Güseyn**
M. 250a/01
- Mîrzā Bég**
M. 266a/09
- Moğul**
M. 266a/06
M.+ğa 296a/14
M.+ları bile 266a/11
M.+nı 266a/13
M.+niş 265a/07
- Mollā 'Abdul Melik**
M. 245b/14
M.+ni 245b/14
- Mollā 'Alî Hân**
M. 252b/06
M. bile 252b/9
M.+ğa 250a/06
- Mollā Afāq**
M.+nı 297a/13
- Mollā Ağmed Belh**
M. 251b/12
- Mollā Apağ**
M.+nı 296a/06
- Mollā Bābā**
M.+niş 247a/08
- Mollā Mağmûd**
M. 246b/13, 247a/02
M.+tın 247a/01
- Mollā Muğammed**
M. 261a/08

Mollā Muğammed Pergārī

M. 254b/08

Mollā Şems

M. 254b/09

Mollā Şeref

M. 291b/09

Mollā Yārek

M. 249b/05

Muğammed

M. 246a/03, 248a/12,
260a/03, 263b/07, 293b/11,
294a/09, 298b/10, 298b/12,
298b/14,

303a/08, 303a/12

Muğammed ‘Alī Cengceng

M. 248b/02, 257b/08,
259a/13, 262a/13, 265b/03,
298b/10

M.+ge 298b/07

M.+niş 265b/08

M. édi 266a/10

Muğammed Bahşī

M. 265b/03, 266a/05

Muğammedī

M. 258a/02, 267b/06,
297a/12

Muğammedī Kōkeldaş

M. 266a/07, 266b/12,
299a/02

M.+qa 297a/09

Muğammed Qāsım Barlas

M. 247b/02

Muğammed Şāliş

M.+niş 252b/07

Muğammed Sulşān Mīrzā

M. 257b/14, 265b/01,
266a/04, 267b/08, 299b/05

M.+ni 298b/09

M.+ğa 297a/01, 301b/02

MuğammedZeytū

M.+ğa 298a/05

Muğarrem

M. 248b/08, 302a/08,
302a/13, 303a/07

Mübīn

M.+ni 252b/14

Mü‘mīn Atake

M. 262a/11

M.+ni 262a/09

M.+din soñra 301a/12

M.+niş bargānıdın 301a/11

M.+ni 301a/10

N

Naşır Hān

N. 294a/12, 299a/06,
301a/09

Nāşırī

Şabaqāt-ı N.+de 269b/08

Nizām

N. 267b/11, 303b/02

Nizām Hān

N. 303b/13

N.+ğa 297b/14

N. édi 294a/08

Nūgānī

N. 294a/12, 296b/08,
299a/06, 301a/09

Nūgānī Hān

N. édi 294a/10

Nuh

- N. 255a/09
- Nūr Bég**
N.+niņ 251b/10
- Nuŕret**
N. 271a/09
- Nuŕret Ŗāh**
N.+niņ 271b/06
- Ö**
- Özbek**
Ö. 255b/14
Ö. dék 270a/08
Ö.+ler 301b/06
Ö.+niņ 265a/05
- Özbek Ĥān**
Ö. 265a/04
Ö.+iņ 270a/03
- P**
- Pīr Qulī Sīstānī**
P. édi 266a/04
- Pīr Qulī**
P. 299a/03
- Q**
- Qābiž Mollā**
Q. 295b/13
- Qāēi Cīyā**
Q. 296b/08, 296b/11,
298b/13
- Qāsım Senbelī**
Q. 297b/10
Q.+ni 297b/12
Q.+din 297a/14
Q.+niņ 297b/13
Q. édi 294a/07
- Qasımtāy Mīrzā**
Q.+ni 267b/01
- Qavs**
Q. 288b/03, 288b/04
- Qoç Bég**
Q. 266a/09, 266b/11
Q.+ni 303a/12
- Qulı Bég**
Q. 246a/08
- QuŖb Ĥān**
Q. 298b/07
Q. édi 294a/11
- Qutluq Qadem**
Q. 250b/11, 259a/13,
265b/03, 266a/05, 299a/02
Q. bolğay 263b/08
Q.+ni 267b/09
- R**
- Rüstem**
Q. 303a/13
- Rüm**
R. 264a/04
- S**
- Ŗabağī Muğammedī**
Ŗ. 259a/12
- Ŗabaqāt NāŖırī**
Ŗ.+de 269b/08
- Ŗāhir**
Ŗ. 267b/04
- Seyyid**
S. 255a/05
S. édi 271a/10
S.+tür 270b/11
- Seyyid QāŖım**
S. 246a/02
S.+niņ 248a/14

Seyyid Qāšim Būlbūli

S.+niņ 248b/10

Seyyid Refi

S. bile 304a/07

S.+ni304a/06

S.+niņ 304a/06

Šufan

Š. 255a/05

Sulšān ‘Alā‘addīn

S. 268b/06

S.+ğa 271a/10

S.+niņ 270b/10

Sulšān ‘Alā‘addīn Hēlci

S.+niņ 267b/14

Sulšān Behlūl

S. 268a/01

Sulšān Behlūl Lūdī Afġān

S. 270b/12

Sulšān Cūneyd

S. 263b/08

Sulšān Cūneyd Barlās

S. 265b/02, 266a/05,
267b/09

Sulšān Fīrūz

S. 271a/03

Sulšān Fīrūzšāh

S. 270b/09

S.+niņ 270b/03

Sulšān Ġiyāseddīn

S. 269b/08

Sulšān Ġiyāseddīn Balban

S. 267b/14

Sulšān Hūseyñ

S. 270b/08

Sulšān İbrāhim

S.+niņ 261b/07

Sulšān İbrāhīm

S. 256b/13, 261a/02,
262a/05, 270b/14, 296b/03

S. dék 269a/10, 270a/09

S.+ni 268b/03, 269b/12

S.+niņ 257a/01, 263a/06,
266b/02, 267b/05, 269a/01,
296b/12

S. édi 270a/05

Sulšān İbrāhīm Hāñ

S.+ğa 255b/12

Sulšān İskender

S. 270b/12

S.+niņ 268a/01

Sulšān Maġmūd

S. 269b/03

Sulšān Mahmūd

S. édi 271a/06

Sulšān Mahmūd Ġazī

S. 269a/13

Sulšān Mes‘ūdī

S. 295b/10

Sulšān Mirzā

S.+ni 263b/07

Sulšān Muġammed

S. 294b/01

Sulšān Muġammed Duldāy

S. 262a/12, 266a/03

Sulšān Mużaffer

S. édi 270b/14

S.+niņ 302a/01

Sulšān Sikender

S. 261a/02

Sulšān Şehābeddīn

S. 269b/07

Sulṣān Şehābeddīn Ğavrī

S. 269a/14
S.+din soᅇ 270b/03

Sulṭān Sa'id Hān

S. 246a/08

Şāh Ğasan

Ş.+ĝa 245b/03

Şāh Ğüseyn

Ş. 266a/05

Şāh Hüseyñ Yaragī

Ş. 299a/03

Şāh 'İmād Şirāzī

Ş. 261a/08

Şāh Manşūr

Ş. 267b/06

Şāh Manşūr Barlās

Ş. 262a/14, 266a/07,
266b/12, 299a/02

Şāh Mīr Ğüseyn

Ş. 261b/02, 263b/08,
265b/02, 266a/05

Ş.+ni 257b/13

Ş.+ĝa 250a/02, 250b/03,
250b/05

Şāh Nigenhār

ş. 249a/14

Şemsī

Ş. 268a/01

Şeyh

Ş. 257a/07, 267b/11,
268a/05, 296b/06, 296b/08,
296b/10, 297b/11, 298b/13

Şeyh 'Alī

Ş. 266a/12

Şeyh Cemāl Bārīn

Ş. 266a/12

Şeyh Ebū'l Vecd

Ş. 252b/06

Şeyh Ğüren

Ş. 296a/10

Ş.+ni 297a/13

Şeyh Zayn

Ş. 300a/14

Şīr Efken

Ş.+ni 251a/05, 279a/09,
303a/12

Şīr Hān

Ş.+ni 256a/09

T**Tāaceddīn Maĝmūd**

T. 248b/01

Tābistān

t. 288b/01

Tācīk

T.+ler 248b/13

Tang

T. 271a/02

t.+ ısıdın 249a/12

Tardı Bég

T. 247b/01, 247a/10,
247a/13, 247b/02, 247b/03,
263a/14, 266a/08, 266b/11,
303b/05

T. bile 247b/12

T.+ĝa 263b/01

T.+ke 247a/11

T.+i 303a/12

T.+niĝ 247a/11, 247a/13,
247b/07

T. soñıça 247b/03

Tardı Bég Hāksār

T. 252b/06

Tarhān	Ü.+ğa 264a/03
T. 246a/03	V
T. édi 266a/09	Valī
Tatar	V. 262a/12, 266a/03, 299a/02
T. 258b/12, 294a/10, 304a/10, 304a/13	Vālī Ĥazīn
Téņri Qulı	V. 258a/02, 265b/03
T. 266a/13	V.+ni 267b/07
Téņri Qulı Bég	Valī Qızıl
T. 246a/14	V. 254b/13, 266a/11
Tileŋ Şāhī	Veys
T. 247b/05	V. 302a/08, 302a/09
Timur	Y
T. 270b/11	Yahya Nuhānī
Türk	Y. 246b/01
T. 299a/05, 299b/02	Yangı Bég
T.+din 303b/11	Y. 251b/07
T.+niŋ 296a/14	Yārekī Moğul Gançı
Türkīçe	Y. 266a/06
T. 249b/11	Yıtıkqa Kirme Oğlu Şır Ĥān
Türkler	y.+qa 256a/09
T. 280b/01	Yūnus ‘Alī
Türkmen	Y. 263b/08, 266a/07, 266b/12, 267b/07, 296a/12, 300a/14
T.+ni 303a/13	Yusuf ‘Alī
U	Y. 263b/08, 266a/07, 266b/12, 267b/07, 296a/12
‘Ubeyd Ĥān	Z
‘U. 301b/02	Žafernāme
Ü	Ž.+de 291b/09
Üstād	
Ü. 262b/14, 266b/13, 302a/11, 302a/13, 302b/04, 302b/05, 302b/07	
Üstād ‘Alī Qulı	
Y. 248a/05	

3. 1. 2. Yer Adları Dizini

A	
Āç	
Ā.	275a/08
Ādīnepūr	
Ā.	249a/13
Āgra	Agra
A.	256a/04, 256b/01, 268a/08, 274a/04, 298a/09
Ā.	sarığa 298b/02
A.+nı	267b/08, 295a/08, 295a/09, 298a/09
A.+ğa	268b/04, 269a/01, 294a/04, 294b/02, 299b/12, 300a/02
A.+ka	267a/11, 267b/02
A.+da	268b/01, 291b/11, 291b/13
A.+da édi	268b/04
A.+dın	294a/06, 299b/07
A.+dın bir	268b/14
A.+niņ	268a/09, 291b/11, 296a/12
Ahār	
a.	297b/04
Ahyānā	
A.	280a/12
‘Akka	
‘A.	281a/14
‘A.+ğa	281a/08
‘A.+dın	281a/13
‘A.+sıdur	281a/13
‘Alī Mescid	
‘A.+ğa	253a/12
Āmle	
Ā.+ğa	249b/14
Ā.+da	250a/03
Ā.+dür	284b/05
Anbe	
a.+ni	282b/09
A.+dür	282b/03
Andı	
A.	291b/05
Argun	
A.+nı bir	260a/04
Arqargulça	
A.+niņ bir	276b/11
‘Ases	
‘A.	250a/13, 250b/01
AtaMirāhūr	
A.+niņ	248a/02
Avad	
A.	278b/11
a.+dın bir	296b/10
B	
Bād	
B.	249a/08
Bad Peç	
p.+niņ	249a/08
Bādām Çeşm	
B.	251b/09
Bādencān	
B.+dın bir	283a/08
Bādūn	
B.	288b/02
B.+dur	288b/07
Bahlülpur	
B.	255a/11
B.+dın	255a/14
Bakyallar	
B.	254b/06
Bālang	
B.	286b/07, 286b/08
Balnat Cūgī	
B.+niņ	254b/06
Balut	
B.	245b/13
Bāndır	
B.+de bir bir	284a/12
Bāqī	
B.	261a/05
Bārān Suyı	
B.	249a/06
B.+niņ	248b/14
Barı	
b.	245b/01, 246a/06, 253b/11, 267a/04, 273a/06, 274a/12, 274a/13, 280a/04, 297a/03
b.+ğa	253b/02, 291b/01
b.+dın	300b/11, 300b/12
b.+niņ	295a/05, 273a/08

- Bārī**
B. 273b/01
B.+ni 285a/14
- Bārik Āb**
B. 245b/10, 251b/10
- Bātmān**
B. bir 290a/08
B. bolur 290a/08
- Baysāk**
B. 288b/01
- Beben**
B. 262b/01, 263b/10
- Becūr**
B. 250a/08, 250b/05,
277a/03, 277b/06, 277b/12,
278a/01, 279b/07, 279b/08,
279b/09,
286a/10, 286b/01, 286b/04,
286b/07, 286b/10
B.+ni 249b/14, 250a/01,
250b/03, 269a/06
B.+ğa barurda 250b/05
B.+da 286b/02
B.+da turmağı 250b/04
B.+dın 279b/07
- Becūrī**
B. 286b/08
- Bedahşān**
B. 270a/01
- Bedrāv**
B.+ğa 249a/05
- Behār**
B. 294a/14
B.+ğaça 270b/07, 292a/02
- Behet**
B. 273a/02
- Behmenī**
B.+ler édi 271a/04
- Bekremācīt**
B. 268a/14, 268b/03
B.+niņ 268b/04
- Belh**
B. 251b/12, 256a/02,
261a/06, 291b/06
B.+ni 256a/01
B.+qa 261a/05
- Belūç**
B. 293b/07
- Benāras**
B. 282a/06
- Benās**
B. 273a/09
- Bengāle**
B. 271a/09, 271a/13,
271b/04, 272b/04, 273a/07,
283a/09
B.+de 271a/10, 271a/11,
271b/08, 282b/14
B.+din 278b/06
- Bengri**
b. 247a/01
- Benūr**
B. 261b/11
- Beyāh Su**
B.+yını 258a/07
- Beyāne**
B. 273b/01, 302a/11,
303a/14, 303b/04, 303b/05,
303b/07
B.+değı 303b/02, 303b/13
B.+ğa 303b/11
- Bhilsān**
B. 272a/03
- Biben**
B. 297b/01, 297b/07,
297b/08
B.+niņ 261b/03
- Bicāneger**
B. 272a/01
- Bidhindī**
B. 264b/09
- Bigrām**
B. 253b/06
B.+da 253a/05, 254a/02
B.+dın 254a/06
B.+niņ 253b/05, 253b/08
- Bihet**
B. 254b/12
- Bihre**
B. 269a/07, 275b/13
B.+ge 269b/11
B.+ğa 269a/07
B.+dın 248b/03, 270a/04,
270b/07, 292a/02
B.+dağı 259b/14

	B.+ğaça 270a/04		C
Bilker	B.+ğa 248b/10	Cācmāvū	C.+nı 301a/14
Bimrūgiri	B. 254b/13		C.+da 301a/09
Birimdiv	B. 260b/04	Cānāb	C. 273a/03
Birispatvār	B. 288b/10	Cāndār	c. 294a/03
Biskāl	b. 273b/09, 274a/14, 274b/04	Canderī	C. 272a/04
Bītvī	B. 273a/09	Celgā'ı	c. 260a/12
Biyāh	B. 273a/03	Celgānī	c. 260a/10
Biyakbār	B. 259b/01	Celiser	C. 299b/07
Biyāne	B. 274a/05, 298a/02, 298b/01, 299a/04, 300a/13, 304a/08	Cemāl	C. 257a/07
	B.+ni 304a/08	Cendvār	D. 274a/05
	B.+ğa 297b/14, 304a/09, 304a/11	Cevlānī	C. 256b/01
	B.+de 291b/13, 294a/08	Cevn	C. 268a/05
Boçka	B. 267b/01	Cevnpūr	C. 270b/10, 270b/13
Böçke	B.+ni 301a/13	Cezāyir	C.+de 275a/04
Būdane	B. 279b/10, 279b/14, 280a/01	Cighet	C. 256b/12
	B.+din 279b/12, 279b/15		C.+niç 268a/11
	B.+dür 279b/10, 279b/11, 279b/12, 279b/13, 279b/15, 280a/01	Cike	c. 257b/10
	B.+lerdin 279b/13	Cilem	C.+din 254b/13
Būdvār	B. 288b/10	Cileviç	C.+ni 253a/07
Buĥārā	B.+dın 301b/02	Cilevrız	c. 253b/09
Bulān	B.+dın 249a/10	Cisvāl	C. 260a/11
Büyā	b. 283a/12	Cītor	C. 273b/03
	B. 283a/11	Cud	C. 254b/06
		cudd	< Ar. cömertlik c. 252b/12
		culdu	< Far. Ödül, ihsan c. 297a/10

Cün	C. 263a/11, 263a/12, 273a/05 C.+nıñ 300b/03	Ç. 261b/12 Ç.+dın 261b/13
Cünpür	C. 270b/08 C.+ğa bir 303a/09 C.+dın 296b/11 C.+dın bir 296b/09	Çitor Ç. édi 272a/02
Cüy	C.-i Şāhīdin 249b/13	Çun ç. 299b/13, 300a/02
Cüdi	C. 288b/03, 288b/04	D
Cüncühe	C. 248b/03 Ç	Davār D.+tin 249a/07
Çagānyān	Ç. 265a/10	Dekken D. 271a/04 D.+de 271a/04
Çanab	Ç. 255a/11, 255a/12	Delhī D. 256a/04, 256b/01, 261a/03 D. sarı 256b/02 D.+ni 256b/03, 262a/05
Çandirī	Ç. 273b/03	Derbend D.+din 265a/06
Çayt	Ç. 288b/01	Dere-i Nūr D. 277a/01 D.+ını 249b/14
Çenbel	Ç. 273a/09, 285b/01	Dermenket D. 304a/12
Çendvār	Ç.+da 299b/04	Derüte D. 249a/12
Çenpā	Ç. 288a/09	Dih-i Ya'qūb D. 251b/04
Çep	Ç. 290b/08	Dihlī D. 267b/10, 267b/11, 267b/12, 268a/03, 273a/11, 273a/13 D.+de 268a/06 D.+niñ 268a/02
Çeyürtge	Ç. 249a/09	Dilā Žāk D.+nıñ 245a/05
Çıkdalık	Ç.+ğa 245b/06	Dillī D. 270b/04, 270b/07, 270b/10, 270b/11, 270b/12, 294a/06, 298a/08, 298a/09 D. bile 296a/12 D.+ni 270b/11 D.+niñ 295b/13 D. érmış 270b/03
Çınārbāğ	Ç.+ıda 248a/14	Dilmāu D. 301a/14 D.+dın 302b/11
Çihil	Ç. Qulbe bile 248b/13	Dīm
Çirūncı	Ç.+dur 284b/08 Ç.+nıñ 284b/11	
Çit	Ç. 288b/01 Ç. bile 288b/06	
Çitar		

d. 264a/01
Dipālpūr
D. 273b/12, 300b/01
D.+ni 261a/05
Dīveti
D. 290b/08, 290b/13
D.+ler 290b/14
Dīvrīn
D. 247a/08
Dūldāy
D. 298b/10
D.+ğa 298b/12
Dūlpūr
D. 298b/01
D.+ni 299a/01, 299a/03
D.+ğa 299b/03
D.+da 291b/13, 294a/09,
299a/01
D.+niñ 273b/01
Dūn
D. 257a/13, 260a/12,
260b/05, 260a/10, 260b/12,
261a/07
D.+ğa 260a/09
D.+da 261b/03
D.+dadur 260a/11
D.+dın 261b/05
D.+niñ 257b/06, 260a/11
Durnāme
D.+ğa 248b/11
Ĥaqqdād D.+niñ 248b/12
Dūtedin
D. 249b/13
E
Ebyāt
e. 248b/04
Ediviñe
e.+din 250a/09
Efken
E.+ni 303a/12
Ekriyāda
E. édi 254b/14
Élgap Dihlī
é. 267b/10
Elingār
E.+da 251a/10
E.+niñ 251a/09
Elingārılıq

E. 251a/09
Embāle
E.+din 262a/10
Emelbīd
E.+dūr 287a/13
Emredpel
E.+dūr 287a/12
Erb
E. 290a/11
E.+ni 290a/11
Erg
E.+de 248b/05
Esterābād
E. 279a/11, 286a/13
Estere
E.+ğa 263a/08
Etāve
E. 298b/01, 298b/11,
299b/05
E.+ni 298b/09
E.+ğa 298b/14
E.+de 294a/11
E.+de édi 298b/07
E.+din 298b/08
Eter
E.+ğa barduk 249b/13
E.+din 249b/13
E.+iniñ 250b/10
G
Gālpūr
G. 273b/02
Garām
Penc G.+ğa 245a/09
Gardīz
G. 295b/10
Ġarmpāy
Ġ. 281a/01
Ġaytaş
ğ. 285b/06
Ġ. 280b/09, 287a/02
Ġaznī
Ġ. 260a/06, 270b/02,
295b/10
Ġ.+de 295b/09
Ġ.+dın 252a/09
Ġ. bar 296a/02
Ġāzīpūr
Ġ. bile 282a/06
Ġ.+dın 296b/11

Gegger

G. 261b/12, 262a/03,
262a/04, 273a/06

Gendek

G. 273a/06

Gendemek

G.+ke 245b/06, 251b/13,
252a/01

Geng

G. 273a/05, 273a/06,
273a/07, 273a/09, 278b/10

G.+niņ 294a/11

Geriyāl

G. 289a/08, 289b/13

G.+nı bir 289a/09

G.+ğa 289a/13

G+ğa bir urarlar 289a/12

Geriyālī

G. 289a/07

g.+lar 289b/04

G.+lar 289a/10

Germ Çeşme

G. 252b/01

G.+ğa 252b/02

Gilan

Bāğ-ı G.+niņ 246b/07

Gilānūr

G.+ğa 257b/14

G.+dın 258a/01

Gingute

G. 257a/14

Gīnī

G. 276b/12

Ginküte

G. 260b/13, 260b/14

Giyāh

G. bile 283a/01

Gūmtī

G. 273a/06

Gücerāt

G. 271a/03

G. sarı 301b/14

G.+ta 270b/14, 282b/14,

301b/10, 302a/01

Gücerātī

G.+niņ 301b/09

Güren

G. 297b/11

Güvälyār

G. 268a/14, 298b/01,
304a/11, 304a/12

G.+nı 268b/01, 304a/13

G.+da 291b/13, 294a/09

G.+da édi 304a/10

G.+niņ 273b/02

H**Haşneğar**

H.+da 281a/02

Ĥayber

Ĥ. 277a/01

Hazerā

H. 260a/05

Ĥāzin

Ĥ. 266a/03, 295a/07

Ĥ. bolğay 262a/12

Heşneğar

H. 279b/01

H.+niņ 275b/12, 276a/01

Hezāre

H.+ni 295b/10

H.+din 257a/14

Hind

H. 272b/01, 272b/10,
275a/09, 288b/03, 288b/04,
289a/02, 290a/05, 290a/10,
290a/13,

296a/02, 299a/05, 299b/02,
300b/02

H.+din 295b/13

H.+te 300a/07

Hindāl

H.+ğa 293b/12

Hindükeş

H.+ğa 272b/13

Hindükuş

H. 270b/01

Hindüstānī Bāndar

H. 276b/13

Ĥişār-ı**Firūze**

Ĥ. 265a/05, 265a/10

Ĥ.-+ğa 263a/03

Ç.+ni 263a/03, 263a/04,
297a/10

Ç.+niş 262a/06

Ĥorasan

Ĥ. 269b/03, 269b/07,
286a/11, 293b/14

Ĥ.+dağı 294a/02

Hürür

H. 261a/11

Ĥük Ābı

Ĥ.+lar 282a/02

Ĥ.+dur 281b/13

Çut

Ç.+ta 284a/14

I

İraq

I.+qa 294a/01

İ

İndri

İ.+ğa 256b/02, 257a/04

İğyānā

İ. 274b/03

İstālif

İ. 247b/14

İ.+ğa 246b/06

İ.+din 246b/09

İ.+niş 247b/13

İsterğaç

İ. 248a/01

İ. sarı 247b/13

İ.+ğa bargaymèn 247b/11

İ.+ta 248a/03

İ.+dın 248a/09

İ.+niş 248a/06

İterci

İ.+ni 246a/09

K

Kābil

K. 254a/06, 269a/02,
270a/01, 270b/02, 272a/13,
279a/02, 294a/02, 295b/09,
300b/03

K. barurğa 299b/09

K.+dağı 261a/06

K.+de 258a/03, 272b/13,
280a/02

K.+de bir 280a/12

K. de 298a/07

K.+din 248a/05, 272b/13,
295a/01, 295a/08

K.+ğa 245b/14, 246a/07,
251b/01, 263a/07, 269a/08,
280a/01, 286a/12, 295b/03

K.+ğa bargay 295b/12

K.+ğa barur bir 280a/12

K.+niş 246a/11

Kābil Çār Bāğı

K.+ğa 248a/11

Kalas

k. 281b/08

K.+qa 281b/07

Kālpī

K. 274b/12

K.+de 294a/11

Kāmran

K. 247a/06

K.+ğa 259b/04, 293b/11

Kānveh

K.+in 258a/07

Kara

K. 274b/14

Kārdi

K. 282b/10

K. dék 282b/12

Kas

K. 272b/06

Kaşğar

K. 294a/01

K.+ğa 246a/08

K.+dın 246b/03

Kata

K.+ka 259b/14

Kātik

K. 288b/02

Keçeküt

K. 254a/11

Kehlür

K. 261a/11

Kelān

K.+ğa 299b/09

k.+ı 260b/09

Kelānur

K.+nı 254a/08

Kendār

K. 298a/11, 298b/05

K.+ni 299a/08, 304a/11

Kendger

K. 250b/13

Keç

K. 295b/01

Kerānī

K.+ni 268b/11

Kerimrāy

K. 270b/06

Kermāl

K.+ğa 261b/07

Kes

K. 273a/01

Keşmīr

K. 270b/02, 272b/02,
272b/03, 272b/09, 278a/06
K.+ğa 272b/03
K.+din 272b/03, 272b/08
K.+dūr 272b/07

Kindik

K.+din 291a/04

Kotali

K.+din 249a/05

Kötel

K.+din 249a/09

Küh Sefid

K.+niç 277a/01

Kül

K.+ga 296a/09
K.+da 291b/13

Kuruq Sāy

K. 245b/10

Kutile

K. 260b/07

Kührām

K. 295b/11

Külegrām

K.+ğa 250a/03

Künār

K. 284a/10

Küvār

K. 288b/02

L

Laçin

L. 255a/05

Lahūr

L. 251b/12, 254a/08,
255a/05, 255b/10, 255b/14,
257b/10, 272b/12, 273b/12,
300b/01

L.+ğa 256a/02, 256a/06,
256a/11

L.+da 255a/03, 256a/12

L.+ daqıların 255a/09

L.+daqılardın 257b/07

Leknūr

L. 278b/11

Lemgān

L. 245b/05, 248b/07,
249a/03

L.+da 284b/12

Lemgānāt

L. 277b/06, 286a/10
L.+qa 277b/13, 281a/02
L.+ta 250b/14, 278b/03,
278b/04, 281a/08, 286a/09

L.+tın 286a/12

L.+niç 286b/10

M

Malihās

M. bile 260b/04

Mālve

M. 271a/06, 271a/09

Māni

M. 290a/09
M.+ni bir 290a/09

Mānikpūr

M.+dın 274b/14

Medīne

M.+ğa 294a/02

Mehāven

M.+de 294b/01

Mehzeb

m. 246a/12

Mekke

M. 294a/02

Mekken

M. 298a/12
M.+dın 298a/12
M.+niç 298a/11

Mendāv

M. 271a/06, 272a/02,
273b/03

M.+ğa 272a/03

Mendrāver

M. 250b/10, 250b/13

M.+dın 249a/11

Mermincān

m.+ğa 284b/01

M.+dın 284b/02

Merv

M. 301b/03

M.+niņ 301b/03, 301b/04

Mescid-i Sengīn

M. 291b/09

Meşhed

M. 301b/07

Metāyele

M. 281a/13, 281a/14

Mīdinirāv

M. 272a/05

Milvet

M. 257a/12, 259a/05,
261a/07

M.+ni 257a/09, 257a/11

M.+ğa 257b/05

M.+te 259b/07

M.+tin bargan 261a/11

M.+niņ 259b/12, 260a/09

Milvet Qurğan

M.+ğa 259b/14

M.+ını 260a/03

M.+ınıņ 258a/05, 258a/08

Minyāse

M. 290a/09

Mirāhūr

M. 298b/10

Mīrzā

M. 252a/02, 266a/06,
296a/14

M.+ğa 293b/11

Mīrzānī

M. 267b/06

Mivāt

M. 273a/14

M.+qa 296b/01

M.+ta 294a/08

M.+tın 273a/14

Mivātī

M. édi 268b/10

M. édi 294a/08

Miyān

M. 257a/04

Miyān Dū Āb

M. 296a/11, 297a/13

M. sarı 257a/03, 257a/06,
263b/05

M.+ta 304a/07

Mīzān

M. 288b/03

Muğib

M. 262a/14

Muğibb 'Alī Hālife

M. 265b/03, 266a/09

M.+ni 266b/11

Mullāyana

M. 259b/05

Multān

M. 273a/03

Mūmin 'AlīT evaçı

M.+ni 254a/08

Muşşafa

M. 266b/14, 296b/05,
296b/06

Muşşafa Fermülī

M. 296b/03

Muzaffer

M. 301b/09, 301b/14
N

Nağlistān

N.+ı 251a/01

n.+ıņ 251a/01

Nālyar

N. 285b/04

Nevendāk

N.+dın 265a/10

Nicrāv

N. 249a/02, 279a/02

N.+ğa 249a/02

N.+da 248b/13

N.+dın 279a/13

Nīknehār

N. 277b/12

Nīl

N. 290a/11

N.+ni 290a/11

Nīlāb

N. 254a/03
N.+ta édi 249b/01
N.+dın 248b/02

Nılagāv

N. 276a/06
N.+dur 276a/03

Nıyāzi

N. 249b/01

Nürgil

N. 250b/07
Ö

Ötrü

ö.+dın 267a/13
ö.+sığa 265b/10
Ö.+sığa 261a/14
ö.+sığa bir 266b/09
ö.+side 301a/03

P

Pādişāhī bāğ

P.+nı 248a/06

Pāgün

P. 288b/03

Paklı

P. 272b/02

Pānipat

P. 264a/13, 257a/03,
264a/10, 301b/11
P. sarı 257a/04
P.+ta 265a/01
P.+ta édük 265a/13

Paşğı

P. 266a/13

Pehlür

P. 257b/06

Penc Garām

P.+ğa 245a/09

Perbet

p. 272b/11
P. 272b/10
P.+tür 273a/08

Persrür

P.+da 255a/06
P.+ğa 257b/08

Perşāver

P. 275b/12, 276a/01,
279b/01

Peştesi

P.+dın 251b/04

Pürabī

P. 270b/09

Püreb

P. 299a/06
P. (leşker-i Püreb) 303a/08
P. sarı bargandın soñ
303a/11
P. sarı 298b/14
P.+tağı 296b/04

Püs

P. 288b/03, 288b/08

Pülrevān

P. 260b/08

Püreb

P.+qa 299b/03

Q

Qadeğa

q. bile 303a/08

Qandahār

Q. 270b/02
Q.+dın 248b/01
Q.+nıñ 291b/06
Q. édi 270a/01

Qanüc

Q. 294a/11, 294a/13
Q.+nı 298b/12
Q.+ğa 299a/07
Q.+dın 298b/02
Q.+dın bir 294a/14

Qaraquzı

Q. 265b/04, 266a/12

Qaratu

Q.+ğa 251b/02

Qasımtāy

Q. bile 301a/12

Qaz

Q.+dın 281a/03

Qılağu

Q.+ğa 245a/01

Qırıq Arıq

Q. 252a/14, 252b/05
Q. édi 252a/14

Qıyyām

Q. 249a/13

Qulbe

Çihil Q. bile 248b/13

Qulı

Q. 246a/09

- Q.+niņ 302a/13
- Qunduz**
Q. 270a/01
- Quş Künbez**
Q.+din 252a/12
Q.+ğaça 252a/12
- Quş Nādur**
Q. 247a/08
- R**
- Rābirī**
R.+ni 298b/06
R.+de 294a/10
R.+dağı 298b/06
- Rāvī**
R. 257b/09, 273a/03
- Rāvūy**
R. 303a/13
- Rebet**
R. 273a/06
- Rentenbūr**
R. 272a/03, 273b/02
- Rūper**
R. 261b/05
R.+de ékende 261b/05
R.+din 261b/06
- S**
- Sāmāne**
S. 262a/05, 297a/09
- Sāng**
S. 290a/12
- Sārengĥānī**
S. 296b/04, 304a/10
S. édi 294a/10
- Sārengpūr**
S. 272a/03
- Sartça**
S. 249b/09
- Sarū**
S. 273a/06
- Sāven**
S. 288b/02, 288b/07
- Semarkand**
S.+ğa 286a/13
- Semarqand**
S. 269b/04, 293b/14,
294a/01
S.+din 265a/05
- Senbel**
- S. 297b/12
S.+ni 297b/01, 297b/03
S.+ğa 297a/10, 297a/12,
297b/07
S.+dağı 297a/11
S.+de 294a/07
S.+din 272b/12
- Sengā**
S. 298a/06, 299a/08,
299a/12, 303a/10, 304a/05
S.+dur 272a/01
S.+niņ 272a/05
- Senge**
S.+ni 299a/11
S.+niņ 300b/07
- Senker Ĥān**
S. 248b/02
- Senūr**
S. 261b/11
- Seraĥs**
S. 301b/04
S.+ni 301b/07
S.+da 301b/04
- Sersāve**
S. 263a/11, 263b/01
S.+ni 263a/13
S.+niņ 263a/13
- Serū**
S. 275b/14, 282a/02,
282a/04, 282a/05
- Servānī**
S. 268b/02, 301b/01
S.+ni 302b/10, 303a/05,
303a/13
S.+ğa 303a/02
- Sevād**
S. 250a/08, 277a/03,
278a/01, 286b/04, 286b/07
S.+da 277b/06
S.+ta 286a/10
s.+ī 261b/09, 261b/11
- Sevālik**
S. 272b/10, 273a/08
- Seyfi**
S. 257a/07
- Sihrind**
S. 261b/07, 272b/12,
273b/12

S.+din 273a/02	S.+ğa barurlar 262a/05
Sikender	
S. 302a/03	Ş
Sikender Şāh	
S. 302a/01	
Sikrī	Şāhābād
S. 273b/01	Ş. 263a/05
S.+de 291b/13	Ş.+dın 263a/10
Sind	Şāhī
S. 254a/10, 254a/11, 272a/14, 273a/02, 273a/04, 296a/02, 296a/08	Cūy-i Ş.+din 249b/13
S.+din 254b/05	Şahmurğ < Far. kuşların şah
	Ş. 281a/03
	Şahmeng
	Ş. 272b/03
	Şemsābād
	Ş.+nı 268b/02
Sind Sūyī	Şetlūt
S. bile 275b/13	Ş. 257a/13
Sirhind	Şīr ābī
S.+din 257a/09	Ş.+dur 281b/07
Siyah Āb	T
S.+dın 253b/06	Teberī
Siyālkūt	T. 267b/04
S. 254b/01, 254b/14, 255a/13	Tehengarī
S.+nı 254b/14, 255a/03	T.+ni 304a/03
S.+ka 255b/03	Tehenger
S.+niņ 255b/07	T. 303b/02
S.+ta 257b/07	Terdīke
S.+tın 255a/02, 255b/09	T.+ni 260b/04
Siyālkūttay	Terkelānī
S.+a 255a/06	T. 251a/05
Sutluç	Tette
S. bolğay 273a/03	T. 273a/04
Sulşānpür	Tībet
S. bile 252a/10	T. 273a/01
S.+ğa 257a/11, 260a/03	Tuğluqābād
	T. 268a/04
	T.+nı 268a/08
	Tūs
	T. 301b/07
	T.+nı 301b/08
Sükrvār	Tutbéşiğ
S. 288b/10	t.+ıda 277b/12
Süleymān	Tüke Hindū
S. 256b/02, 266a/06, 268a/09	T. 295b/13
S.+dın 257a/05	U
Sümbüle	Uluğbuğa
S. 288b/03	U. 249a/05
Sünnām	Uluğtu

U.+dın 251b/01

Umān

U.+ğa 273a/05

Urūkzai

U.+ni 296a/08

Y

YadaBir

Y.+ğa 252b/04

Yan Bulaq

Y. 251b/01

Yangı Bāğ

Y.+qa 252a/11

Yārbih

Y. 255a/09

Yevtātī

y.+niğ 271b/12

Z

Zemğet

z. 284b/06

Zihāb

z.+dın 262a/03

MEYVE ADLARI

aluca < Far. alıç ağacının kiraz büyüklüğünde, sarı renkli, hoş kokulu ve mayhoş meyvesi

A.+dın 284b/02, 284a/10

bihī < bir meyve (turunçgillerlerden)

b. 261b/02

b.+dékür 287a/11

b.+niğ 284a/09

b.+çe bolur 286b/01

bīr bir tür meyve

B.+dür 284a/10

çāmen < bir tür meyve (üzüm benzeri)

Ç.+dür 283b/08

çenbīrī < bir tür meyve (limon benzeri)

Ç.+dür 287a/08

çīgde < bir tür meyve, hünnap

Ç.+din 283b/06

çikke < Bir tür meyve (ceviz türünde)

Ç. 284b/01

Ç.+si 284a/14

hūne bir tür meyve

h. 276a/14

H.+niğ 276a/14

incir < Far. incir (dutgillerden meyve)

i.+ğa 284b/05

kavun kavun (kabakgillerden meyve)

k.-ğunca 258a/04

kaysı kayısı

k.+ğa 268b/14

Kedhil < bir tür meyve

K. 287b/03

K.+dür 283b/14

kenīr < şeftali benzeri bir tür meyve

K. 287b/12

K.+dür 287b/10

K.+niğ 287b/11, 287b/13

kerne bir tür meyve (narenciyegillerden)

K.+dür 287a/12

kerūnde bir tür meyve ağacı

k.+dür 284a/14

kīpā < bir tür meyve

k. dék 284a/01

k.+larını 284a/06
kīyāh < bir tür meyve
K. émes 287b/03
nārçil < bir tir meyve
N. 285b/03
nārençī < Far. turunç,
portakal
n. 245a/12, 245b/05,
286b/03, 286b/04, 286b/06,
286a/09, 286b/13, 287a/01,
287a/04, 287a/05, 287a/09,
287a/10, 287a/12, 287a/13,
287b/01
n. dék 287a/09
n. dék 287a/05
n.+ni 286b/03, 286b/05
n.+ıga 286a/11
n.+i 245b/03, 245b/04,
286a/10
n.+ini 286a/13
n.+ler 245a/12, 249b/12,
286a/13
n.+leri 249b/02
n.+leriniç 286b/01
n.+lerini 245b/03
n.+leriniç 286b/02
n.+çe 287a/12
n. émes édi 287a/09
nārgil < bir tür meyve
(turunçgillerden)
n.+niç 285b/08, 285b/09,
285b/11, 285b/13
N.+niç 285b/04, 285b/06
N.+dür 285b/03
neğzek < Hindistana özgü meyve
n. 282b/04
N. 282b/05

neğzeküni < Hindistana özgü
meyve
n. 282b/05
neğzetérin < Hindistana özgü
meyve
n. 282b/05
pehlü < üzüm benzeyen meyve
p.+dür 283b/11
penc pehlü < üzme benzer meyve
p.+dür 284b/06
penyāle alıç benzeri meyve
P.+dür 284b/02
Sedāfel < portakal benzeri bir tür
meyve
S.+dür 287a/10
sengtāre portakal benzeri meyve
S. 287a/08
S.+dür 287a/01
tār bir meyve türü
t. 246b/05, 286a/06,
286a/07
T.+ga 286a/01
T.+niç 285b/14, 286a/02
T.+dur 285b/14
t. 246b/05
tārī hurma benzeri bir tür sulu
meyve
T. 286a/01

4. SONUÇ

Türkçenin tarihi dönemlerine ait metinleri çeviri yazıya aktararak Türk dili ve edebiyatı alanına kaynak teşkil edecek eserleri kazandırmak amacıyla hazırlanan *Babur-nâme*'nin [245a-304b] arasındaki Bölümü (Metin, Gramatikal Dizin ve Sözlük) adlı bu çalışmada, *Babur-nâme*'nin [245a-304b] arasındaki bölümünün transkripsiyonlu metni verilmiş, gramatikal dizini ve sözlüğü hazırlanmıştır. Reşit Rahmeti Arat'ın Türkiye Türkçesine çevirisini yaptığı eserin çeviri yazısının hazırlanmasının klasik dönem Çağatay Türkçesi ile ilgili dil çalışmalarına ışık tutacağı kanaatindeyiz. Eserin gramatikal dizini ve sözlüğünün hazırlanmasıyla da klasik dönem Çağatay Türkçesinin dil özelliklerinin incelenmesi ve söz varlığının ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Tezimizin konusu olan bölüm, söz varlığı bakımından oldukça zengindir. Metinde ağırlıklı olarak Türkçe sözcükler kullanılmıştır. Buradan anlaşılmaktadır ki Babur Türkçeye büyük bir önem vermektedir. Bunun dışında Arapça ve Farsça sözcüklerin sayısı da oldukça fazladır. Az sayıda Moğolca, Hintçe ve Soğdca sözcük de kullanılmıştır. Metinde Arapça+Türkçe (*'ālī+rAk*), Farsça+Türkçe (*āsān+lXk*), Moğolca+Türkçe (*çerge+lA-*), Hintçe+Türkçe (*lek+lXg*), Farsça+Arapça (*bī+devlet*), Arapça+Farsça (*devlet+h̄āh*), Farsça+Arapça+Türkçe (*bī+devlet+lXg*), Arapça+Farsça+Türkçe (*devlet+h̄āh+lXk*) şeklinde türetilmiş sözcükler de karşımıza çıkmaktadır. Söz varlığı incelenirken birleşik kelimeler, yer adları ve kişi adları söz varlığının dışında tutulmuştur.

Çalışmamıza konu olan bölümde, Babur bizzat gidip görerek anlattığı yerlerdeki tabii ve coğrafi çevreyi realist ve müşahedeci bir zihniyetle eserine aksettirebilmiştir. O kuvvetli ve hassas dikkatiyle çevresinde gördüğü her şeye alaka gösterir.

Gezdiği bölgenin coğrafi durumu, iklimi, şehirleri, binaları, sanat abideleri ; idari teşkilatı, halkın örf ve adetleri, insanların karakterleriyle nihayet bölgedeki bitki ve hayvanlara varıncaya kadar bütünü ile tanıtmaya çalışır.

Babur-nâme edebi değer bakımından başlı başına bir önem taşımaktadır. Konuşur gibi rahat ifadesindeki sadelik ve doğallığın yarattığı hususi güzellik, süse ve gereksiz kelime oyunlarına kaçmadan söylemek istediğini en az kelime ile canlandırmasını bilen yalın ifade kudreti, *Babur-nâme*'yi sevimli ve okuyucuya

yakın kılan özelliklerdir. Babur'un kullandığı sözlerin tek başına bütün bir Çağatay lehçesi sözlüğünü kuracak kadar zengin kadrosu, olay ve varlıkların en belirleyici taraflarını yakalayan olgun ve güzel işlenmiş dili ile *Babur-nâme* Çağatay edebiyatında nesrin şaheser seviyesine yükseldiği bir zirve olmuştur.

5. KAYNAKÇA

- (1983) “Babur”, Türk Ansiklopedisi, c. 5: s. 21-23.
- (2000) “Babür”, Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi, Özbek Edebiyatı, c. 15, s. 70-71.
- AKANSEL, M. Hakkı (1942). “Babur” Tanrıdağ, S. 12, 24, 7. s. 5-9.
- AKSAKAL, Ali (1991). “Baburname’de Avcılık ve Avlanma Usulleri.” Türk Dünyası Tarih Dergisi, S. 54: s. 34-36.
- AKSU, Cemal (2008). “Büyük Türk Hükümdarı Zahirüddin Muhammed Babür’ün Oğluna Verdiği Hediye”, Kültür Dergisi, Özel Sayı: Osmanlı’da Çocuk, S. 12: s. 126-129.
- AKÜN, Ömer Faruk, KONUKÇU, Enver (1991). “Babur.” TDVİA c. 4: s. 395-400.
- ALPARSLAN, Ali (1976). “Babür’ün İcat Ettiği ‘Bâbüri yazısı’ ve Onunla Yazılmış Olan Kur’an I.” Türkiyat Mecmuası, c. 18: s. 161-168.
- ALPARSLAN, Ali, (1977-79). “Babur’un İcad Ettiği Baburi Yazı”, Türkiyat Mecmuası, c. 19, S. 18: s. 207-211.
- ARAT, Reşit Rahmeti (1979). Kutadgu Bilig III İndeks (Haz. Kemal ERASLAN-Osman F. SERTKAYA-Nuri YÜCE). İstanbul: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- ARAT, Reşit Rahmeti (1987). “Babür ve Yazısı”, Makaleler, hzl. Osman F. SERTKAYA, seri IV, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara: c. I, S. A.20: s.961-964.
- ARGUNŞAH, Mustafa (2013). Tarihi Türk Lehçeleri-Çağatay Türkçesi, İstanbul: Kesit Yay.
- ATALAY, Besim (1970). Abuşka Lügati veya Çağatay Sözlüğü. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- AYKANAT, Timuçin (2013). “Bâbüri Şâh Şiirinde Görülen Somutlayıcı Anlatım Yolları Tarz-ı Vâsûht ve Aşka İlişkin Bazı Tespit ve Değerlendirmeler”, Turkish Studies E-Dergi, c. 8, S. 4: s. 269-294.
- AZİMCANOVA, Sebahat, KAYUMOV, Aziz (1965). Zahiriddin Muhammed Babir, Eserler, 3 Tomluk, Tom I. (Devan), Takent: Takent Bediiy Edebiyat Neşriyatı.
- BABUR, Gazi Zahirü’ d-din Muhammed Babur (1987). Vekayi, Babur’un Hâtrâtı (Çev. Reşit Rahmeti ARAT). I-II. Ankara: TTK.
- Baburnama, III C., (1993). (Çağatayca Aslı. Abdurrahim Hanhanan’ın Farsça Tercümesi ve İngilizcesi; hzl: W. M. THACSKTON; yayınlayanlar: Şinasi TEKİN, Gönül Alpay TEKİN), Harvard: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü.
- BALA, Mirza (1945), “Hümayun” TDVİA. İstanbul.
- BARTHOLD, Wilhelm (1942). İslam Medeniyet Tarihi. Akçağ Yayınları, Ankara.
- BAYDEMİR, Hüseyin (2010). “Baburname’de Folklorik ve Etnografik Unsurlar.” Gazi Türkiyat, S. 7.
- BAYRAM, Fatih (2004). “Garip Bir Memleket Garip Bir Sultan: Babürnâme’deki

- Hindistan.” *Dîvân İlmî Araştırmalar*, S. 17: s. 169.
- BAYUR, Y. Hikmet (1943). 16. Asırda Ekber Gurkan. İstanbul.
- BAYUR, H. Y. (2006). “Baburname (Vekayi), Gazi Zahiruddin Muhammed Babur”,
Önsöz, İstanbul: Kabalcı Yayınevi: 266, Şark Klasikleri Dizisi: 5.
- BENEDEK, Péri (2002). “Bâbür İmparatorluğu'nda Türkçe”, çev. Gökçen Sert,
Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yay., Ankara: c. VIII, s. 812-818.
- BERBERCAN, Mehmet Turgut (2008). Babur’un Hatıratında Geçen Hayvan Adları
ve Bunların Türk Dili Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi,
İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- BEREZIN (1857). *Tureckaya Hrestomatiya*. Kazan.
- BEVERIDGE, A. S. (1905). *The Bábar-nâma*, GMS I, Leyden-London.
- BEVERIDGE, A. S. (1922). *The Bâbur-nâma in English*, I-II, London.
- BEVERIDGE, A. S. (1971). *The Bábar-nâma*, Being the autobiography of the
emperor Bábar, the founder of the Moghul Dynasty in India, written in
Chaghatây Turkish; now reproduced in facsimile from a manuscript
belonging to the late Sir Sálár Jang of Haydarábád, and edited with a preface
and indexes, London: E. J. W. Gibb Memorial Series.
- BIYIKTAY, Halis (1989). *Timurlular Zamanında Hindistan Türk İmparatorluğu*.
TTK Yayınları, Ankara.
- BİLKAN, Ali Fuat (1999). “Babür’ün Risale-i Validiyye Tercümesi Adlı Eseri.”
Bilig, S. 8: s. 105-110.
- BİLKAN, Ali Fuat (2001). *Babür Risale-i Validiyye Tercümesi*. İstanbul: Kitabevi
Yayınları.
- BİLKAN, Ali Fuat (2002). “Divan ve Babürname Işığında Babür’ün Hayatı.” *Bilig*,
S. 21: s. 97-114.
- BİLKAN, Ali Fuat (2004/2). “Babürlü Devletinde Türkçe.” *Dîvân İlmî Araştırmalar*
Dergisi, S. 17: s. 162-168.
- CEYLAN, Nimet (2009). *Gazi Zahirüddin Muhammed Bâbur Mirza’nın*
Eserlerindeki İkilemeler. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü.
- CLAUSON, Sir Gerard (1972). *An Etymological Dictionary of Pre Thirteenth-*
Centruy Turkish. Oxford.
- CÖHCE, Salim (2002). *Hindistan Tarihi (Sakalardan Bâbürlülere)*, Malatya.
- ÇETİN, Ali (1987). “Büyük Türk Hükümdarı Bâbür”, *Türk Dünyası Tarih Kültür*
Dergisi, S:1: s. 25-30.
- ÇEVİK, Gökhan (2014). *Babur-nâme’nin [184a-244b] Arasındaki Bölümü (Metin,*
Gramatikal Dizin ve Sözlük), Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ECKMANN, Janos (2003). *Çağatayca El Kitabı (Çev. Günay Karaağaç)*. Ankara:
Akçağ Yayınları.
- ECKMANN, Janos (1996). *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine*
Araştırmalar (hızl. Osman Fikri SERTKAYA), Türk Dil Kurumu Yay.: 635,
Ankara.
- EĞİLMEZ, Savaş (2011). “Babur-name’de Yer Alan Törenler”, *Atatürk*
Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 46: s. 237-254.

- MANO, Eiji (1995-1996). Zahir al-Din Muhammed Bâbür: Bâbür-Nâme, Kyoto/Syokada.
- ERCİLASUN, Ahmet B. (2008). Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- GALİP, Mübarek (1990). Hindistan’da Türk Hükümdarları, Hazırlayan: Saadettin Gömeç, Ankara.
- GRENARD, Fernand (1971). Babur (çev. Orhan Yüksel). İstanbul: MEB Yayınları.
- GÜLENSOY, Tuncer (2011). Köken Bilgisi Sözlüğü A-N, O-Z. Ankara: TDK Yayınları.
- GÜNERİ, Mukadder (1994). Baburname’nin Temel Konuları. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- GÜNERİ, Mukadder (2001). Babur’un Siyasi, Sosyal ve Kültürel Hizmetleri (1483-1530). Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- HANCIOĞLU, Selim (2008). “Gurbette Bir Sultan: Bâbür”, Yağmur Dergisi, S. 39: s. 29.
- HASANOV, Hamidulla (1960). Zahiriddin Babir-Seyyah ve Âlim, Takent: Özbekistan SSR Devlet Neşriyatı.
- İLMİNSKIY (1857). Baber-Nameh, Diagataice, Ad fidem codicis Petropolitani, Kazan.
- İNAN, Abdülkadir (1998). “Çağatay Dilinin Kuruluşu”, Makaleler ve İncelemeler, c. 2: s. II-35, Ankara.
- JENA, Krsnachandra (1978). Baburname and Babur. Delhi: Sundeeprakashan.
- KANAR, Mehmet (2009). Arapça-Türkçe Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.
- BİLKAN, Mehmet (2010). Farsça-Türkçe Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.
- KARABEYOĞLU, Adnan (2012). “Babürnamedeki Bazı Cümle Yapıları Üzerine.” Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/4, s. 427-442.
- KOCA, Duygu (2013). Babur-nâme’nin [1b-60b] Arasındaki Bölümünün Gramatikal Dizini ve Sözlüğü, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KOÇ, Bilal (2011). Babürlüler Devleti’nin Kurucusu Babür Şah’ın Dış Siyaseti. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- KOÇ, Bilal (2012). “Türk Devletinde Akıl: Kutadgu Bilig ve Babur-nâme”, c. 31, S. 52: s. 55-78.
- KONUĞU, Enver (2002). “Babürlüler Hindistandaki Temürlüler.” Türkler. Yeni Türkiye Yayınları c. 8: s. 744-760)
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (1979). “Babur.” İslam Ansiklopedisi. İstanbul: M.E.B. c. 2: s. 180-187.
- LAMB, Harold (1956). “Babür’ün Bir Hususiyeti.” Türkistan Sesi. S. 5: s. 5-11.
- LESSING, F. D. (2003). Moğolca-Türkçe Sözlük. Çev. Günay Karaağaç, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KAAN, Mengü (1914). “Büyük Bir İslâm Moğol İmparatoru (Bâbürşah) Merhum”, İstanbul: İslam Mecmuası, yıl 1, S. 7: s. 199-203.

- KAAN, Oktay (1914). "Hindistan'da Türklük: Müslüman Türk İmparatorları [Zâhirüddin Muhammed Bâbü Şah Gâzi]", İstanbul: Bilgi Mecmuası, yıl 1, c. 1, S. 6: s. 570-585.
- MERÇİL, Erdogan (1991). Müslüman-Türk Devletleri Tarihi, Ankara.
- NUR, Rıza (1925-1926). "Babür." Türk Yurdu. Ankara: Tutibay Yay. c. 10, S. 177-16: s. 177-183.
- ORUNBAYEV, B.. BAZERBAYEV, K. (2000). Zahiriddin Muhammed Bâbü, Bibliyografik Körsetkiç, Semerkant.
- ÖLMEZ, Zuhâl (2007). "Çağatay Edebiyatı ve Çağatay Edebiyatı Üzerine Araştırmalar." Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, c. 5, S. 9: s. 173-219.
- ÖZCAN, Azmi (1997). "Babürlüler ve Babürlü-Osmanlı Devletleri Arasındaki İlişkiler", İSAV-Ensar Neşriyat.
- ÖZCAN, Azmi (2002). "Osmanlı ve Bâbürlü Devleti Arasındaki İlişkiler", Türkler Ansiklopedisi, c. 8: s. 1346.
- ÖZDİL, Hatice (2013). "Babürname'de Babür'e Göre Bazı İsimlerin Koyulma Nedenleri" The Journal of Academic Social Science Studies, JASSS International Journal of Social Science, p. 1141-1148.
- PARLATIR, İsmail (2006). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. Ankara: Yargı Yayınları.
- PIRLANTA, İsmail (2001). Babür Şah ve Babürlü Devletinin Kuruluşu. Yüksek RASHID, Sh.(1967), A Short History of Pakistan (Book Three, The Mughul Empire), Karaçi.
- ROUX, Jean-Paul (2008). Büyük Moğolların Tarihi Babur. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- SEYHAN, Tanju Oral (2004). "Babür'ün Aruz Risalesi'nde Yer Alan Bazı Dil Bilgisi ve Yazım Kuralları", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, c. 31, s. 217-241.
- SEYHAN, Tanju Oral (2003). "Zahiriddin Muhammed Babür'ün Mübeyyen Adlı Eseri", İlmî Araştırmalar Dil ve Edebiyat İncelemeleri Dergisi, c. 15, s. 91-112.
- SEYHAN, Tanju Oral (2004). Žahirü'd-Dîn Muğammed Bâbü Mîrzâ: Mübeyyen Der Fıkh (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), İstanbul: Çağrı Yay.
- STEBLEVA, (Stebleva 1972). Zahir ad-Din Muhammad Babur, Traktat Ob 'Aruze/Aruz Risâlesi, Moskva.
- STEINGASS, F. (2005). A Comprehensive Persian-English Dictionary. İstanbul: Çağrı Yay.
- ŞEMSİYEV, Parsa (1990). Zahiriddin Muhammed Bâbü: Bâbüname, Taşkent.
- ŞEN, Mesut (1993). Gazi Zahirüddin Muhammed Babur Giriş-Metin (Kabil ve Hindistan Bölümleri) Açıklamalı Dizin. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ŞEN, Mesut (1997). "Babur'un Mektupları." Türklük Araştırmaları Dergisi, S. 8: s. 397-462.
- ŞEN, Mesut (2006). "Babur-nâme'de Meyveler, Meyve Kitabı." Kitabevi, s. 291-334.
- TEKCAN, Münevver (2007). Bayram Han'ın Türkçe Divanı. İstanbul: Beşir Kitabevi.

- TEKCAN, Münevver (2007). Hakîm Ata Kitabı. İstanbul: Beşir Kitabevi.
- TEKCAN, Münevver (2008). Hakîm Ata'nın Hz. Meryem Kitabı. İstanbul: Beşir Kitabevi.
- TEKCAN, Münevver (2013). "A Personal View of Description of Samarkant in the Babur-nama." Historical And Philological Studies of Chinese Western Regions Dedicate to Professor Klaus Sagaster on His Eightieth Birthday, Science Press Beijing s. 403-416.
- TEKCAN, Münevver (2006). "Qariş, a Unit of Measurement in Turkic Languages", Man and Nature in the Altaic World, s.399.
- TEKİN, Talat (2003). Orhon Yazıtları. İstanbul: Yıldız Dil ve Edebiyat.
- TİMUR, Muhiburrahman (2012). Gazneli Devleti'nden Babürlüler Devleti'ne Kadar Bölgede Kurulan Hanedanlıklar: 1206-1526. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- TÖMÜR, Hamit (1991-1992). Zahiriddin Muhammed Bâbur: Bâbüname, Milletler Neşriyatı, Sincan.
- USLU, Mustafa (2002). "Edebiyat Tarihimizde Babür'ün Yeri ve Önemi", Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi, S: 190: s. 29-31.
- ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir (1946). Babur Şah. İstanbul: Ahmet Halit Kitabevi Yayını.
- ÜNLÜ, Suat (2013). Çağatay Türkçesi Sözlüğü. Konya: Eğitim Yayınevi.
- VAROL, Ahmet (1998). XVIII-XIX. Yüzyıllarda Osmanlı-Babürlü Münasebetleri. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- YALÇINKAYA, Hamza (2013). Bâbur'un Hatıratında Geçen İnsan Yapımı Nesne Adları ve Bunların Türk Dili Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- YAZICI ŞAHİN, Serpil (2016). Mûnis Harezmî & Rızâ Âgehî, Firdevsü'l-İkbal [200b-300a] (Giriş, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım), Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Kocaeli.
- YURDAKÖK, Murat (2007). "Bâbur Şah'ın (1483-1530) Ünlü Eseri Babürname'de Tıbbî Bilgiler", Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, S. 50, 73-77.
- YÜCEL, Bilâl (1995). Babür Divanı. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

بنازی چو کلام ای کی کلام آید ای بولد که در حق وقت غلغلی مانده و قافله او را
آرغله و در وقت ما نارسیده که در سوره ای تو سبقت قبیل قیس با صفا و کون بود
بیشتری کون یعنی عا و نور و کس جن بود و در ایامی که نوزاد شد از سبقت
زین است و در این نوزاد قاسم بی ای افراد با هم بود ای که سبقت کردی
اوست ای سید امیری غلبت با یوسیب چون استیافتن ما اعلا مارک غلبه با
عربی بود با جلوت خانقین اهل کوهی غلبت غلبت با غلبت غلبت ای مراد
نموده که استخوانی بود در ایام سلطنت و غلبه بودی بر بر با غلبه ای
نور سبقت با کلام غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با
کون غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با
برچسب غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با
او غلبه بود ای و غلبه ای که غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با
این غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با
در غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با
در غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با غلبت با

غلبت

نیز غلبت قبیل سبی ای چون صاحب سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
قبیل سبی غلبت ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
همه در اهل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
اولی غلبت ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
با غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
بر غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
کیر و کس غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
بر غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
نور غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
با غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
بر غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
بر غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
مس غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای
کم بود غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای غلبت قبیل سبی ای

عسکری که دست یارو سیاهی کرده خوش گویا بیداری اندان که کج
بود و کج بر میان بیداریم که با دین چه صیبه نو بگسلد پوزید او و جان بجا می
بیشتر یعنی راه در تو است بیدار در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
نور و کجانی غایب ای و کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
پوشیدنی هم آسان راق تصور بیداری تا به جرسین بجز بر باد و در آن کج
کند بیدار بیدار و با تو می نماند بیداری تا به جرسین بجز بر باد و در آن کج
رضت بیداری تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
بر کجانی تو در دست در دو و یک بجز بر باد و در آن کجایم که از او کج
برای تو برد جان و کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
سوز بیداری تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
بیداریم که با دین چه صیبه نو بگسلد پوزید او و جان بجا می
برای تو برد جان و کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
بهر کجانی تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
تو تمام منقذات تا کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین

دفع

دین بود تو خوش گویا بیداریم که با دین چه صیبه نو بگسلد پوزید او و جان بجا می
در دست بیداریم که با دین چه صیبه نو بگسلد پوزید او و جان بجا می
تو در دست بیداریم که با دین چه صیبه نو بگسلد پوزید او و جان بجا می
پوشیدنی هم آسان راق تصور بیداری تا به جرسین بجز بر باد و در آن کج
سوز بیداری تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
تو در دست بیداریم که با دین چه صیبه نو بگسلد پوزید او و جان بجا می
باید تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
بهر کجانی تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
سوز بیداری تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
بیداریم که با دین چه صیبه نو بگسلد پوزید او و جان بجا می
برای تو برد جان و کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
بهر کجانی تو کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین
تو تمام منقذات تا کجایم که از او کجایم که در دوست بوسی تا، جرسین در منافقین

پنجانی تخی بود غایت در مشیت صلیح چون باغ دامنه بر سر بل کوه بلای پادشاه
بلد و قای لگر شکست ای تو ز سزای شکست ز ابرودد شکر بر در ابرودادان منو
تورود تورود و در تمام با غلبه زور اگر بختی با منی یونانی همزه است
و حق با او بیخ زنجیر بود غنی او شد از اوق کور و دی بود بختی که برکت
دا و در دل با غنی و نمانده است کور و لاد کسند و نپوشن کج کج
کسیچ او بود کانی فرست آن است یونانی شکست تو بد اجمال در کوه
رود و کله فیصله ای اهل سی ای شمشیر تو وصلی او چون اهل برکت
تورود کس لگو ن غرق با جملی لاکم پر سزای کوب شکست غنی که کوه
روز فیصله ای اهل غنص بود ابرای شکست ای بی بر شکست من لکن غنص کج
فلاک اما ای ای غنص ز با رفان قول تو غنی و غنی و با آن غنص غن
از با شکست غنص ز با غنص و غنص بر با رفان غنص غنص غنص
کسی غنص غنص ز با غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص
چشم غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص
گر با غنص ای ای کوه کوه ای ای کوه کوه ای ای کوه کوه ای ای کوه کوه

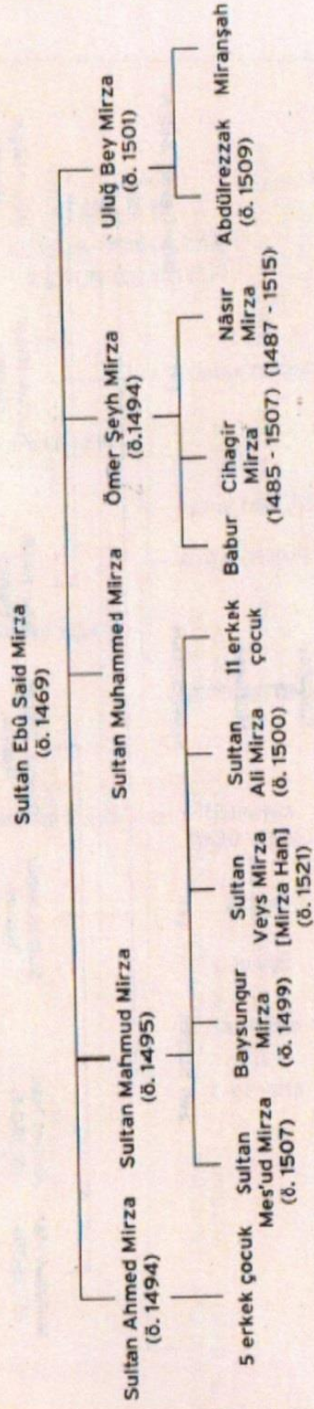
بجای غنص

چتی غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص
شکر و کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
دیده ای کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص
کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
چا کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
تورود کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
شکر و کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص
کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
از کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
چا کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
سیر کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
پور کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص غنص

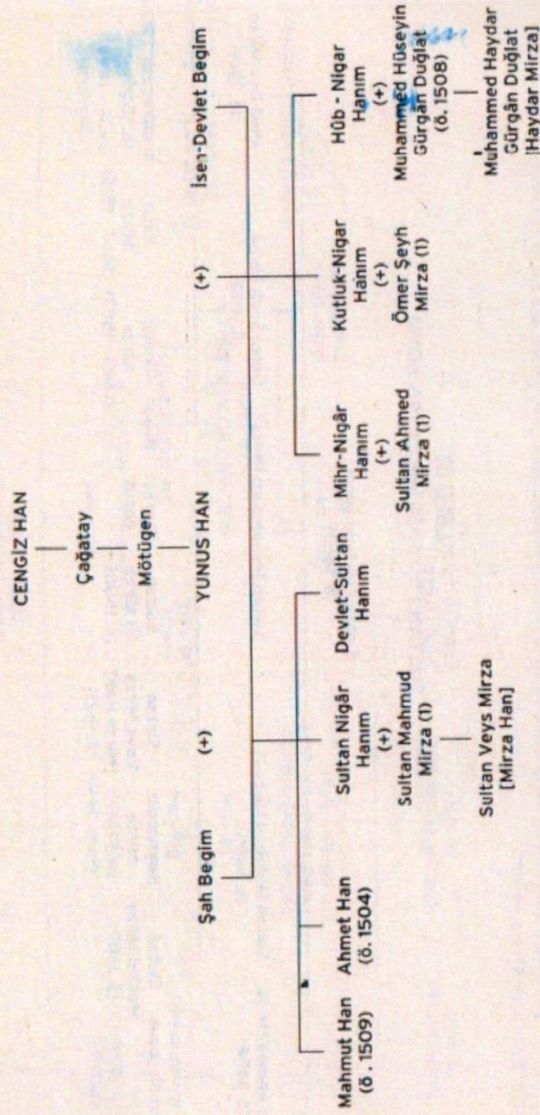

TABLO III
SULTAN EBÜ SAİD MİRZA'NIN SOYU

TABLO IV
YUNUS HAN'IN AİLESİ
BABUR'UN AKRABASI OLAN MİRZALAR VE BEGİMLER

Notlar: (1) Tablo III'e bakınız, Sultan Ebû Said Mirza'nın oğulları.

ÖZGEÇMİŞ

Hakan Terzioğlu, 21 Ocak 1973 tarihinde Bursa'nın Orhangazi ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Bursa'da tamamladı. 1991 yılında İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitimine başladı. 1995 yılında lisans eğitimini tamamladı ve 2009 Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Eğitim öğretim kurumlarının çeşitli kademelerinde ve Türkiye'nin birçok tanınmış kurumlarında çalıştı. Şu an Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, İstanbul Ofis müdürlüğü görevindedir. Yüksek lisans tezi olarak *Babur-nâme* adlı eserin [245a-304b] arasındaki varaklarının dizin-sözlüğünü hazırlıyor.

